

Skupni strateški načrt 2023-2027 za Slovenijo

November 2021

Ta dokument predstavlja neformalni predlog Strateškega načrta 2023-2027. Gre za delovni dokument, pripravljen za namen javne razprave in kot podlaga za nadaljnje delo. Besedilo ni lektorirano. Vsebine, predstavljene v tem dokumentu, se bodo še spreminjale in dopolnjevale, v skladu s prejetimi pripombami iz javne razprave in neformalnim usklajevanjem z Evropsko komisijo, ter zaradi uskladitve z evropskim zakonodajnim okvirjem, ko bo le-ta sprejet.

Dokument je pripravljen v skladu z osnutkom tehničnih navodil, ki jih pripravlja EK, zato se lahko oblika in poglavja še spremenijo, v skladu z zakonodajnim okvirjem, ko bo le-ta sprejet.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

OSNUTEK

Kazalo

1	NASLOV STRATEŠKEGA NAČRTA	19
2	STRATEŠKI POUČENKI	19
3	OCENA POTREB IN INTERVENCIJSKA STRATEGIJA.....	27
3.1	Ocena potreb in intervencijska strategija	27
3.1.1	SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej uniji za povečanje prehranske varnosti.....	46
3.1.2	SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah , tehnologiji in digitalizaciji	59
3.1.3	SC 3 Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi.....	74
3.1.4	SC 4 Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji.....	86
3.1.5	SC5 Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak	100
3.1.6	SC6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev in ohranjanje habitatov ter krajine	115
3.1.7	SC7 Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju	136
3.1.8	SC8 Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom	146
3.1.9	SC9 Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali	158
3.1.10	HC Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih.....	168
3.2	Kazalniki stanja	181
3.3	Ciljni kazalniki.....	205
3.3.1	Skupna preglednica	205
3.4	Skladnost s cilji Unije za leto 2030 in njihov prispevek, določeni v strategiji od vil do vilic in biotski raznovrstnosti EU za leto 2030	213
3.4.1	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja izgube hranil, ob hkratnem zagotavljanju, da se ne poslabša rodovitnost zemlje.....	213
3.4.2	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 10% kmetijskih površin pod visoko raznolikimi krajinskimi elementi.....	213
3.4.3	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 25% EU kmetijskih zemljišč z ekološkim kmetovanjem.....	213
3.4.4	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanje vsesplošne uporabe in tveganja za kemične pesticide in uporabe bolj nevarnih pesticidov.	213
3.4.5	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja prodaje antimikrobnih sredstev za rejne živali in akvakulturo	214
3.4.6	Nacionalni prispevek k ciljem EU 2025 za izgradnjo hitrega širokopasovnega interneta na podeželskih območjih za doseganje cilja 100% pokritosti	214
4	SKLADNOST STRATEGIJE IN KOMPLEMENTARNOST	215
4.1	Pregled intervencij, ki prispevajo k zagotavljanju skladnega in integriranega pristopa k upravljanju s tveganji.....	215
4.2	Pregled okoljske in klimatske arhitekture	215
4.2.1	Opis celotnega prispevka pogojenosti k specifičnim okoljskim in klimatskim ciljem, določenim v točkah (d) , (e) in (f) člena 6(1);	215

4.2.2	Pregled komplementarnosti med ustreznimi osnovnimi pogoji, kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5), pogojenostmi in različnimi intervencijami, ki naslavljajo okoljske in klimatske cilje, ki so določeni v točkah (d), (e) in (f) člena 6(1);	217
4.2.3	Obrazložitev doseganja večjega skupnega prispevka, ki je določen v členu 92	238
4.2.4	Obrazložitev kako bo okoljska in klimatska arhitektura SKP strateškega načrta prispevala k že vzpostavljenim nacionalnim ciljem, ki so vzpostavljeni ali izhajajo iz zakonodajnih instrumentov, ki so določeni v Prilogi XI	245
4.2.5	Kjer primerno prispevek SKP k LIFE projektu [če DA v 2.1.1.8]	247
4.2.6	Pregled, kako SKP strateški načrt prispeva k cilju izboljšanje dobrobiti živali in zmanjšanje protimikrobne odpornosti, določenega v točki (i) člena 6(1), vključno z osnovnimi pogoji in komplementarnostjo	247
4.3	Pregled glede pravičnejše, bolj ciljno usmerjene in učinkovitejše razporeditve dohodkovne podpore	247
4.4	Pregled sektorskih intervencij	248
4.4.1	Organizacije proizvajalcev z operativnimi programi v sektorju sadje in zelenjava	248
4.4.2	Čebelarski proizvodi	249
4.4.3	Vino	249
4.4.4	Drugi sektorji – DČ vpiše ime samo za en sektor + možnost za dodajanje ostalih vnosov za druge sektorje	250
4.5	Pogojenost	251
4.5.1	Glavni izziv: Klimatske spremembe (blaženje in prilagajanje na)	251
5	ELEMENTI, SKUPNI VEČ INTERVENCIJAM	258
5.1	Definicije in minimalne zahteve	258
5.1.1	Kmetijska dejavnost	258
5.1.2	Upravičeni hektari	259
5.1.3	Aktivni kmet	259
5.1.4	Mladi kmet	260
5.1.5	Minimalne zahteve za prejemanje nevezanih neposrednih plačil	260
5.1.6	Druge definicije	260
5.2	Elementi, povezani z neposrednimi plačili	261
5.2.1	Opis vzpostavitve plačilnih pravic, če ustrezno, in delovanje rezerve	261
5.2.2	Zmanjšanje neposrednih plačil	263
5.3	Tehnična pomoč	263
5.3.1	Cilji	263
5.3.2	Obseg in okvirni načrt aktivnosti	263
5.3.3	Upravičenci	264
5.3.4	Stopnja podpore	264
5.4	SKP Mreža	264
5.4.1	Kratek povzetek in cilji nacionalne SKP mreže, vključno z aktivnostmi za podporo EIP in prenosa znanj znotraj AKIS	264
5.4.2	Struktura, upravljanje in delovanje nacionalne SKP mreže, vključno z indikativnim deležem financiranja iz tehnične pomoči, namenjenim za mrežo	265
5.5	Koordinacija, razmejitev in komplementarnost med EKSRP in drugimi skladi Unije, ki delujejo na podeželskih območjih	266
5.5.1	Kratek opis mehanizmov razmejitev in sodelovanja	266
5.6	Finančni instrumenti	267
5.6.1	Opis finančnih instrumentov	267
5.7	Skupni elementi za vrste intervencij razvoja podeželja	267
6	NEPOSREDNA PLAČILA, SEKTORSKE INTERVENCIJE IN INTERVENCIJE RAZVOJA PODEŽELJA, DOLOČENE V STRATEGIJI	269

6.1	Intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	269
6.1.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	269
6.1.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	269
6.1.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	269
6.1.4	Kazalnik(i) rezultata.....	269
6.1.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	269
6.1.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	269
6.1.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	270
6.1.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	270
6.1.9	Skladnost s STO	270
6.1.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	270
6.1.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	272
6.2	Intervencija Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost ...	273
6.2.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	273
6.2.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	273
6.2.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	273
6.2.4	Kazalnik(i) rezultata.....	273
6.2.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	273
6.2.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	273
6.2.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	274
6.2.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije	274
6.2.9	Skladnost s STO	274
6.2.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	274
6.2.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	276
6.3	Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice	277
6.3.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	277
6.3.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	277
6.3.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	277
6.3.4	Kazalnik(i) rezultata.....	277
6.3.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	277
6.3.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	277
6.3.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	278
6.3.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije	278
6.3.9	Skladnost s STO	278
6.3.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	278
6.3.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	280
6.4	Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi	281
6.4.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	281
6.4.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	281
6.4.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	281
6.4.4	Kazalnik(i) rezultata.....	281
6.4.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	281
6.4.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	281
6.4.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	282
6.4.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije	282
6.4.9	Skladnost s STO	282
6.4.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	282

6.4.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	284
6.5	Intervencija Vezana dohodkovna podpora za krave dojlje	285
6.5.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	285
6.5.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	285
6.5.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	285
6.5.4	Kazalnik(i) rezultata.....	285
6.5.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	285
6.5.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	285
6.5.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	286
6.5.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	286
6.5.9	Skladnost z STO	286
6.5.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	286
6.5.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	288
6.6	Intervencija Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih	289
6.6.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	289
6.6.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	289
6.6.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	289
6.6.4	Kazalnik(i) rezultata.....	289
6.6.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	289
6.6.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	290
6.6.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	290
6.6.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	290
6.6.9	Skladnost z STO	291
6.6.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	291
6.6.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	292
6.7	Intervencija Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline	293
6.7.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	293
6.7.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	293
6.7.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	293
6.7.4	Kazalnik(i) rezultata.....	293
6.7.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	293
6.7.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	294
6.7.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	294
6.7.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	294
6.7.9	Skladnost z STO	295
6.7.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	295
6.7.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	296
6.8	Intervencija Shema za podnebje in okolje	297
6.8.1	Območje izvajanja.....	297
6.8.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	297
6.8.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	297
6.8.4	Kazalnik(i) rezultata.....	297
6.8.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	298
6.8.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	312
6.8.7	Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni GAEC, SMR in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis	

	specifičnih pomembnih obveznosti pod SMR in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve.....	313
6.8.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	316
6.8.9	Skladnost z STO	316
6.8.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	316
6.9	Intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	319
6.9.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	319
6.9.2	Povezani specifični cilji in horizontalni cilji	319
6.9.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	319
6.9.4	Kazalnik(i) rezultata.....	319
6.9.5	Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije.....	319
6.9.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	320
6.9.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	320
6.9.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	320
6.9.9	Skladnost z STO	321
6.9.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	321
6.9.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	322
6.10	Sektorska intervencija Prenos znanja v čebelarstvu.....	323
6.10.1	Območje izvajanja	323
6.10.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	323
6.10.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	323
6.10.4	Kazalnik(i) rezultata.....	323
6.10.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	323
6.10.6	Pogoji upravičenosti	324
6.10.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	325
6.10.8	Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije	325
6.10.9	Skladnost s STO	325
6.10.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	325
6.10.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	325
6.11	Sektorska intervencija Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom.....	326
6.11.1	Območje izvajanja.....	326
6.11.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	326
6.11.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	326
6.11.4	Kazalnik(i) rezultata.....	327
6.11.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	327
6.11.6	Pogoji upravičenosti	327
6.11.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	330
6.11.8	Skladnost z STO	330
6.11.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	330
6.11.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	332
6.12	Sektorska intervencija Vzreja čebeljih matic.....	333
6.12.1	Območje izvajanja.....	333
6.12.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	333
6.12.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	333
6.12.4	Kazalnik(i) rezultata.....	333
6.12.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	333
6.12.6	Pogoji upravičenosti	334

6.12.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	335
6.12.8	Skladnost z STO	335
6.12.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	335
6.12.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	336
6.13	Sektorska intervencija Raziskovalno delo na področju čebelarstva	336
6.13.1	Območje izvajanja.....	336
6.13.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	337
6.13.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	337
6.13.4	Kazalnik(i) rezultata.....	337
6.13.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	337
6.13.6	Pogoji za upravičenost	338
6.13.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	339
6.13.8	Skladnost z STO	339
6.13.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	339
6.13.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	340
6.14	Sektorska intervencija Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva	341
6.14.1	Območje izvajanja.....	341
6.14.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	342
6.14.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	342
6.14.4	Kazalnik(i) rezultata.....	342
6.14.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	342
6.14.6	Pogoji upravičenosti	342
6.14.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	343
6.14.8	Skladnost s STO	343
6.14.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	343
6.14.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	343
6.15	Sektorska intervencija Kakovost in varnost čebeljih pridelkov	344
6.15.1	Območje izvajanja.....	344
6.15.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	344
6.15.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	344
6.15.4	Kazalnik(i) rezultata.....	344
6.15.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	344
6.15.6	Pogoji upravičenosti	345
6.15.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	346
6.15.8	Skladnost z STO	346
6.15.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	346
6.15.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	346
6.16	Sektorska intervencija Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov	346
6.16.1	Območje izvajanja.....	347
6.16.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	347
6.16.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija.....	347
6.16.4	Kazalnik(i) rezultata.....	347
6.16.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	347
6.16.6	Pogoji upravičenosti	348
6.16.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	348
6.16.8	Skladnost z STO	348
6.16.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	349

6.16.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	349
6.17	Sektorska intervencija Promocija vina v tretjih državah	349
6.17.1	Območje izvajanja	349
6.17.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	350
6.17.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija	350
6.17.4	Kazalnik(i) rezultata	350
6.17.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	350
6.17.6	Pogoji upravičenosti	350
6.17.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna	351
6.17.8	Skladnost z STO	351
6.17.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija	351
6.17.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	351
6.18	Sektorska intervencija Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah	351
6.18.1	Območje izvajanja	351
6.18.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	352
6.18.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija	352
6.18.4	Kazalnik(i) rezultata	352
6.18.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	352
6.18.6	Pogoji upravičenosti	352
6.18.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna	353
6.18.8	Skladnost z STO	353
6.18.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija	353
6.18.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	353
6.19	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo	354
6.19.1	Območje izvajanja	354
6.19.2	Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji	354
6.19.3	Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija	356
6.19.4	Kazalnik(i) rezultata	356
6.19.5	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	356
6.19.6	Pogoji upravičenosti	362
6.19.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna	362
6.19.8	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	362
6.19.9	Skladnost z STO	363
6.19.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija	363
6.19.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	364
6.20	Intervencija Plačilo za naravne ali druge omejitve	364
6.20.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	364
6.20.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost	365
6.20.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	365
6.20.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	365
6.20.5	Kazalnik(i) rezultata	365
6.20.6	Pogoji upravičenosti	365
6.20.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	365
6.20.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna	367
6.20.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	368
6.20.10	Informacije glede presoje državnih pomoči	369
6.20.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	370

6.21	Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije	372
6.21.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	372
6.21.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	372
6.21.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	373
6.21.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	373
6.21.5	Kazalnik(i) rezultata.....	373
6.21.6	Pogoji upravičenosti	373
6.21.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	374
6.21.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	374
6.21.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	375
6.21.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	378
6.21.11	Skladnost s STO	378
6.21.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	379
6.22	Intervencija Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano.....	382
6.22.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	382
6.22.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	382
6.22.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	383
6.22.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	383
6.22.5	Kazalnik(i) rezultata.....	383
6.22.6	Pogoji upravičenosti	383
6.22.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	383
6.22.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	384
6.22.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	385
6.22.10	Skladnost s STO	385
6.22.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	386
6.23	Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij	387
6.23.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	387
6.23.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	387
6.23.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	388
6.23.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	388
6.23.5	Kazalnik(i) rezultata.....	388
6.23.6	Pogoji upravičenosti	388
6.23.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	389
6.23.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	389
6.23.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	390
6.23.10	Skladnost s STO	391
6.23.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	392
6.24	Intervencija Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč	394
6.24.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	394
6.24.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	394
6.24.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	395
6.24.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	395
6.24.5	Kazalnik(i) rezultata.....	395
6.24.6	Pogoji upravičenosti	395

6.24.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	395
6.24.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	395
6.24.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	396
6.24.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	398
6.25	Intervencija Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture	399
6.25.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	399
6.25.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	399
6.25.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	400
6.25.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	400
6.25.5	Kazalnik(i) rezultata.....	400
6.25.6	Pogoji upravičenosti	400
6.25.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	400
6.25.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	400
6.25.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	401
6.25.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	401
6.25.11	Skladnost s STO	401
6.25.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	402
6.26	Intervencija Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu.....	403
6.26.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	403
6.26.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	403
6.26.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	404
6.26.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	404
6.26.5	Kazalnik(i) rezultata.....	404
6.26.6	Pogoji upravičenosti	404
6.26.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	404
6.26.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	404
6.26.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	405
6.26.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	405
6.26.11	Skladnost s STO	405
6.26.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	406
6.27	Intervencija Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo.....	407
6.27.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	407
6.27.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	407
6.27.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	408
6.27.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	408
6.27.5	Kazalnik(i) rezultata.....	408
6.27.6	Pogoji upravičenosti	408
6.27.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	408
6.27.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	409
6.27.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	409
6.27.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	409
6.27.11	Skladnost s STO	410
6.27.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	411
6.28	Intervencija Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva.....	412
6.28.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	412
6.28.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	412
6.28.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	413

6.28.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	413
6.28.5	Kazalnik(i) rezultata.....	413
6.28.6	Pogoji upravičenosti	413
6.28.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	413
6.28.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	413
6.28.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	414
6.28.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	414
6.28.11	Skladnost s STO	414
6.28.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	415
6.29	Intervencija Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige	416
6.29.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	416
6.29.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	416
6.29.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	417
6.29.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	417
6.29.5	Kazalnik(i) rezultata.....	417
6.29.6	Pogoji upravičenosti	417
6.29.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	419
6.29.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	420
6.29.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	421
6.29.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	423
6.29.11	Skladnost s STO	423
6.29.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	424
6.30	Intervencija Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije/100%lokalno«	427
6.30.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	427
6.30.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	427
6.30.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	428
6.30.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	428
6.30.5	Kazalnik(i) rezultata.....	428
6.30.6	Pogoji upravičenosti	428
6.30.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	428
6.30.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	429
6.30.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	430
6.30.10	Skladnost s STO	431
6.30.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	432
6.31	Intervencija Izgradnja namakalnih sistemov	433
6.31.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	433
6.31.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	433
6.31.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	434
6.31.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	434
6.31.5	Kazalnik(i) rezultata.....	434
6.31.6	Pogoji upravičenosti	434
6.31.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	434
6.31.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	434
6.31.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	435
6.31.10	Skladnost s STO	436

6.31.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	437
6.32	Intervencija Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov	439
6.32.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	439
6.32.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	439
6.32.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	440
6.32.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	440
6.32.5	Kazalnik(i) rezultata.....	440
6.32.6	Pogoji upravičenosti	440
6.32.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	440
6.32.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	440
6.32.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	441
6.32.10	Skladnost s STO	442
6.32.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	443
6.33	Intervencija Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah.....	444
6.33.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	444
6.33.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	444
6.33.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	445
6.33.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	445
6.33.5	Kazalnik(i) rezultata.....	445
6.33.6	Pogoji upravičenosti	445
6.33.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	446
6.33.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	446
6.33.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	447
6.33.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	448
6.33.11	Skladnost s STO	448
6.33.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	449
6.34	Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih ..	451
6.34.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	451
6.34.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	451
6.34.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	452
6.34.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	452
6.34.5	Kazalnik(i) rezultata.....	452
6.34.6	Pogoji upravičenosti	452
6.34.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	452
6.34.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	453
6.34.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	453
6.34.10	Skladnost s STO	455
6.34.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	456
6.35	Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil	458
6.35.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	458
6.35.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	458
6.35.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	459
6.35.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	459
6.35.5	Kazalnik(i) rezultata.....	459
6.35.6	Pogoji upravičenosti	459
6.35.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	459

6.35.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	459
6.35.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	460
6.35.10	Skladnost s STO	460
6.35.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	461
6.36	Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	462
6.36.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	462
6.36.2	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	462
6.36.3	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	462
6.36.4	Kazalnik(i) rezultata.....	463
6.36.5	Pogoji upravičenosti	463
6.36.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	484
6.36.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	489
6.36.8	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	489
6.36.9	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	489
6.36.10	Skladnost s STO	489
6.36.11	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	489
6.36.12	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	490
6.36.13	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	491
6.37	Intervencija Ekološko kmetovanje	493
6.37.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	493
6.37.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	493
6.37.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	493
6.37.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	494
6.37.5	Pogoji upravičenosti	494
6.37.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	495
6.37.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	496
6.37.8	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	497
6.37.9	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	497
6.37.10	Skladnost s STO	498
6.37.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	498
6.38	Intervencija Plačila Natura2000	500
6.38.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	500
6.38.2	Območje izvajanja	500
6.38.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	501
6.38.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	501
6.38.5	Kazalnik(i) rezultata.....	501
6.38.6	Pogoji upravičenosti	501
6.38.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	501
6.38.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	503
6.38.9	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	504
6.38.10	Skladnost z STO	504
6.38.11	Načrtovani zneski na enoto - definicija	504
6.38.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	505
6.39	Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS	507
6.39.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	507
6.39.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	507
6.39.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	508

6.39.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	508
6.39.5	Kazalnik(i) rezultata.....	508
6.39.6	Pogoji upravičenosti	508
6.39.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	509
6.39.8	Načrtovani zneski na enoto - definicija	509
6.39.9	Skladnost s STO	510
6.39.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	511
6.40	Intervencija Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027	513
6.40.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	513
6.40.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	513
6.40.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	514
6.40.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	514
6.40.5	Kazalnik(i) rezultata.....	514
6.40.6	Pogoji upravičenosti	514
6.40.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	514
6.40.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	515
6.40.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	515
6.40.10	Skladnost s STO	516
6.40.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	517
6.41	Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede	518
6.41.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	518
6.41.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	518
6.41.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	519
6.41.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	519
6.41.5	Kazalnik(i) rezultata.....	519
6.41.6	Pogoji upravičenosti.....	519
6.41.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	520
6.41.8	Načrtovani zneski na enoto - definicija	520
6.41.9	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	520
6.41.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	522
6.42	Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov	523
6.42.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	523
6.42.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	523
6.42.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	524
6.42.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	524
6.42.5	Kazalnik(i) rezultata.....	524
6.42.6	Pogoji upravičenosti	524
6.42.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	524
6.42.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	525
6.42.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	526
6.42.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	528
6.42.11	Skladnost s STO	528
6.42.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	529
6.43	Intervencija Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom	532
6.43.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	532
6.43.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	532
6.43.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	533

6.43.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	533
6.43.5	Kazalnik(i) rezultata.....	533
6.43.6	Pogoji upravičenosti	533
6.43.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	534
6.43.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	534
6.43.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	535
6.43.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	536
6.43.11	Skladnost s STO	536
6.43.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	537
6.44	Intervencija LEADER.....	538
6.44.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	538
6.44.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	538
6.44.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	539
6.44.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	539
6.44.5	Kazalnik(i) rezultata.....	539
6.44.6	Pogoji upravičenosti	539
6.44.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	540
6.44.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	541
6.44.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	542
6.44.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	542
6.44.11	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	542
6.45	Intervencija Biotično varstvo rastlin	545
6.45.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	545
6.45.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	545
6.45.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	546
6.45.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	546
6.45.5	Kazalnik(i) rezultata.....	546
6.45.6	Pogoji upravičenosti	546
6.45.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	546
6.45.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	547
6.45.9	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	548
6.45.10	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	549
6.46	Intervencija Dobrobit živali	550
6.46.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	550
6.46.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	550
6.46.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	551
6.46.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	551
6.46.5	Kazalnik(i) rezultata.....	551
6.46.6	Pogoji upravičenosti	551
6.46.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	551
6.46.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	558
6.46.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	559
6.46.10	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	559
6.46.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	561
6.47	Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	562
6.47.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	562

6.47.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	562
6.47.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	563
6.47.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	563
6.47.5	Kazalnik(i) rezultata.....	563
6.47.6	Pogoji upravičenosti	563
6.47.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	563
6.47.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	564
6.47.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	565
6.47.10	Skladnost s STO	567
6.47.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	568
6.48	Intervencija Medgeneracijski prenos znanja	571
6.48.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	571
6.48.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	571
6.48.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	571
6.48.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	572
6.48.5	Kazalnik(i) rezultata.....	572
6.48.6	Pogoji upravičenosti	572
6.48.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	572
6.48.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	573
6.48.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	573
6.48.10	Skladnost s STO	574
6.48.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	575
6.49	Intervencija Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij.....	576
6.49.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	576
6.49.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	576
6.49.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	577
6.49.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	577
6.49.5	Kazalnik(i) rezultata.....	577
6.49.6	Pogoji upravičenosti	577
6.49.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	578
6.49.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	579
6.49.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	579
6.49.10	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	580
6.49.11	Skladnost s STO	580
6.49.12	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	581
6.50	Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev	582
6.50.1	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo.....	582
6.50.2	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	582
6.50.3	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	583
6.50.4	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	583
6.50.5	Kazalnik(i) rezultata.....	583
6.50.6	Pogoji upravičenosti	583
6.50.7	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	583
6.50.8	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	585
6.50.9	Načrtovani zneski na enoto - definicija	585
6.50.10	Skladnost s STO	585

6.50.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	587
6.51	Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij	588
6.51.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	588
6.51.2	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	588
6.51.3	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	588
6.51.4	Kazalnik(i) rezultata.....	588
6.51.5	Pogoji upravičenosti	589
6.51.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	593
6.51.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	594
6.51.8	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	594
6.51.9	Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije	594
6.51.10	Skladnost s STO	595
6.51.11	Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo	595
6.51.12	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	595
6.51.13	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	596
6.52	Intervencija Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu 598	
6.52.1	Območje izvajanja in regionalna razsežnost.....	598
6.52.2	Povezani specifični cilji/horizontalni cilji	598
6.52.3	Potreba(e), naslovljene z intervencijo	599
6.52.4	Kazalnik(i) rezultata.....	599
6.52.5	Pogoji upravičenosti	599
6.52.6	Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)	599
6.52.7	Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna.....	599
6.52.8	Informacije glede presoje državnih pomoči.....	600
6.52.9	Skladnost s STO	600
6.52.10	Načrtovani zneski na enoto – definicija.....	600
6.52.11	Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki	601
7	FINANČNI NAČRT	602
7.1	Podroben finančni načrt	602
8	SISTEMI UPRAVLJANJA IN SISTEMI KOORDINACIJE	606
8.1	Opredelitev organov vodenja in upravljanja	606
8.2	Opis sistema spremljanja in poročanja	607
8.3	Informacije o sistemu kontrol in kazni (poglavje IV HZR)	609
8.3.1	IAKS - Integrirani administrativni in kontrolni sistem.....	609
8.3.2	Ne-IAKS	616
8.4	Pogojenost	617
8.5	Socialna pogojenost.....	620
9	POSODOBITEV IN POENOSTAVITEV	621
9.1	Posodobitev: AKIS in digitalne tehnologije	621
9.1.1	Organizacijska struktura AKIS	621
9.1.2	Opis, kako bo potekalo sodelovanje med svetovalno službo, raziskovalnimi institucijami, Mrežo in ostalimi intervencijami v okviru AKIS.....	624
9.1.3	Opis organiziranosti svetovalcev	626
9.1.4	Opis podpor za inovacije.....	628
9.1.5	Strategija digitalizacije.....	628

1 NASLOV STRATEŠKEGA NAČRTA

Naslov v angleščini

Common Strategic Plan 2023-2027 for Slovenia

Naslov v jeziku države članice

Skupni strateški načrt 2023-2027 za Slovenijo

2 STRATEŠKI Poudarki

Strateški načrt za obdobje 2023–2027 (v nadaljevanju: SN 2023–2027) vsebuje **ključne strateške usmeritve za izvajanje Skupne kmetijske politike** (v nadaljevanju: SKP) v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) in podaja nabor ukrepov (intervencij) za njihovo uspešno in učinkovito izvajanje. Prvič je v enotnem dokumentu opredeljena celotna SKP, tako I. steber, ki obsega neposredna plačila in sektorske ukrepe, kot tudi II. steber, ki obsega politiko razvoja podeželja. Skupna strateška obravnava obeh stebrov prinaša novo dimenzijo in pozitivno vpliva na zagotavljanje **sinergij** in dopolnjevanja med intervencijami, s tem pa prinaša tudi **večje učinke** obeh stebrov pri uresničevanju zastavljenih ciljev celotne SKP. In prav velik poudarek na doseganju ciljev ter preverjanju rezultatov in uspešnosti, predstavlja vodilo nove SKP.

Reforma SKP za obdobje 2023–2027 temelji na treh splošnih ciljih in devetih specifičnih ciljih, ki so podkrepili s horizontalnim ciljem spodbujanja prenosa znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost	Podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma	Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja
(1) Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji	(4) Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije	(7) Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju
(2) Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji	(5) Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij	(8) Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom
(3) Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi	(6) Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine	(9) Izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živalskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti
Horizontalni cilj Modernizacija kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije		

Uspešno uresničevanje ciljev SKP sicer predstavlja velik izziv, vendar verjamemo, da ga bomo s predlaganim SN 2023–2027 uspešno opravili in zagotavljali varno in kakovostno hrano, varovali naravne vire in se ustrezno odzivali na podnebne spremembe ter ohranjali vitalno podeželje.

SN 2023–2027 zagotavlja pogoje za **odporno in konkurenčno pridelavo in predelavo hrane**, predvsem preko ohranjanja proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč ter zagotavljanja primerne in stabilne dohodka kmetijskih gospodarstev, tudi na OMD območjih in v sektorjih v težavah, preko zagotavljanja varne in kakovostne hrane, krepitev agroživilskih verig in izboljšanja položaja kmeta v verigi, spodbujanjem pridelave hrane z višjo dodano vrednostjo ter generacijske pomladitve.

Bolj kot kdarkoli doslej je SN 2023–2027 usmerjen v **varovanje in trajnostno upravljanje z naravnimi viri**, blaženje in prilagajanje na **podnebne spremembe** ter **ohranjanje biotske raznovrstnosti**. Celotna okoljska arhitektura, z okrepljeno pogojenostjo kot osnovo, shemo za podnebje in okolje ter zelo ciljno naravnanimi kmetijsko okoljsko podnebnimi ukrepi, ekološkimi kmetovanjem in okoljskimi naložbami, je okoljsko veliko bolj ambiciozna.

Zelo pomembno in v SN 2023–2027 zelo poudarjeno je tudi zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali. Prvič uvajamo tudi plačila NATURA 2000.

Pomemben cilj SN 2023–2027 je tudi **dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju** s čimer želimo ohraniti vitalno podeželje in podeželsko gospodarstvo s spodbujanjem zaposlovanja v kmetijstvu ter agroživilskem sektorju in drugih povezanih sektorjih. Poleg kmetijskih dejavnosti bomo na teh območjih razvijali tudi dopolnilne dejavnosti, vključno z biogospodarstvom, ki pomembno pripomorejo k dvigu in stabilnosti dohodka kmetijskih gospodarstev. Nadaljevali bomo tudi s podporo večji socialni vključenosti prebivalcev in lokalnemu razvoju podeželskih območij, medtem ko se bodo podpore za razvoj infrastrukture na podeželju, predvsem širokopasovnega interneta, zagotovile v okviru kohezijske politike.

Z znanjem, inovacijami in vlaganji bomo podprli **zeleno in digitalno transformacijo** v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju ter **prehod v podnebno nevtralno družbo in gospodarstvo**.

Pri pripravi SN 2023–2027 smo izhajali iz trenutnega stanja ter trendov in v največji možni meri upoštevali naravne in strukturne danosti slovenskega podeželja ter dejanske potrebe kmetijstva, živilstva, gozdarstva, podeželja, potrošnika in širše družbe. Upoštevali smo relevantne evropske in nacionalne dokumente, ki se nanašajo na področje, ki ga pokriva SN 2023–2027. Ključna strateška evropska usmeritev prihodnje SKP temelji na ciljnih **Zelenega dogovora**¹ v okviru Strategije od vil do vilic², Strategije za biotsko raznovrstnost³ ter leta 2021 objavljeno Dolgoročno vizijo za podeželska območja⁴. Na operativni ravni so za doseganje teh ciljev pomembna predvsem **priporočila Evropske komisije** (v nadaljevanju: EK) za strateški načrt za Slovenijo⁵, na podlagi katerih bo EK presojala SN 2023–2027. **Resolucija »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«**⁶ je strateška podlaga za enovit SN 2023–2027, upoštevali smo tudi številne druge strateške dokumente, predvsem s področja varovanja okolja in podnebnih sprememb. V tem kontekstu je pomembna tudi julija 2021 sprejeta nova strategija EU za gozdove⁷.

V SN 2023–2027 bo RS morala nasloviti vsa priporočila EK.

Spodbujanje pametnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja prehransko varnost

- *Zmanjševanje neugodne strukture kmetij z močno krepitvijo sodelovanja med proizvajalci in organizacijami proizvajalcev, povečanjem tržne usmerjenosti proizvodnje in podporo primarnemu sektorju pri zajehtju večjega deleža dodane vrednosti v vrednostni verigi s povečanjem raznolikosti proizvodov na proizvode z večjo dodano vrednostjo, kot so ekološki proizvodi.*
- *Izboljševanje sposobnosti preživetja kmetij z izboljšanjem ciljne usmerjenosti in porazdelitve neposrednih plačil, zlasti s posebnim upoštevanjem malih kmetij in delno samooskrbnih kmetij (na primer z uporabo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in zmanjšanje plačil) ter območij z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami, ter z napredkom v procesu notranje konvergence. Upoštevat je treba tudi druge načine za ohranitev bistvene kmetijske dejavnosti, da se ohranijo naravne značilnosti.*
- *Odpravljanje velike finančne vrzeli, ugotovljene za kmetijstvo in v manjši meri za agroživilski sektor, z ustreznimi instrumenti, vključno z naložbami v zmogljivosti za predelavo kmetijskih proizvodov, ter podpiranje odpornosti kmetijstva z izboljšanjem stabilnosti kmetijskih dohodkov, prizadetih zaradi pogostih in hudih ekstremnih vremenskih dogodkov ter izpostavljenosti kmetijske proizvodnje nestanovitnim cenam kmetijskih proizvodov, z razvojem ustreznih orodij za upravljanje tveganj.*

Krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju ciljev Unije, povezanih z okoljem in podnebjem

- *Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev, s spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst ter povečati kmetijske površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine, s čimer se prispeva k cilju zelenega dogovora EU glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.*

¹ Sporočilo Komisije Evropski Zeleni dogovor, 11.12.2019, COM(2019) 640 final

² Strategija »od vil do vilic«, za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, 20.5.2020, COM(2020) 381 final

³ Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, 20.5.2020, COM(2020) 380 final

⁴ Dolgoročna vizija za podeželska območja, 2.6.2021

⁵ Priporočila Komisije za strateški načrt SKP Slovenije, 18.12.2020, SWD(2020) 394 final

⁶ Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« (Uradni list RS, št. 8/20)

⁷ Nova strategija EU za gozdove do leta 2030, 16.7.2021, COM(2021) 572 final

- Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi na gozdnih zemljiščih, krepitev večfunkcionalnosti, varstvo gozdov in obnova gozdnih ekosistemov, zlasti po katastrofičnih dogodkih, za doseganje dobrega stanja habitatov in vrst, povezanih z gozdovi, da se okrepijo ekološke storitve in biotska raznovrstnost ter vzpostavi odpornost na grožnje, kot so vplivi podnebnih sprememb na gozdove.
- Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljševanju upravljanja hranil (dušik, fosfor, kalij itd.), kot sta zmanjšano in izboljšano gnojenje (tudi s preciznim kmetovanjem) ter ustrezno ravnanje z gnojem, da se zmanjšajo presežki hranil, vključno s fosforjem, in prispeva k cilju zelenega dogovora EU glede zmanjšanja izgub hranil. Prilagoditev sistema za spremljanje kakovosti vode instrumentom SKP, ki se uporabljajo za izboljšanje kakovosti vode, da se omogoči popolnejše ocenjevanje njihovih vplivov.
- Ohranjanje sedanjega trenda ekološke pridelave ob izboljševanju podpore za spodbujanje nadaljnega uvajanja metod in praks ekološkega kmetovanja na podlagi izkušenj iz izvajanja sedanje SKP, da se prispeva k cilju zelenega dogovora EU glede doseganja 25 % kmetijskih površin, namenjenih ekološkemu kmetovanju, v EU. Za doseg cilja strategije „od vil do vilic“ glede trajnostnih prehranskih sistemov bo potrebna ustrezna in prilagojena strategija za povečanje povpraševanja po ekološki hrani in njene ponudbe, k čemur lahko prispeva SKP. To bi moralo vključevati razvoj lokalne ekološke proizvodnje hrane in krepitev struktur prehranske verige ter širjenje inovativnih pristopov in informacij o ekološkem kmetovanju.
- Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam s krepitevijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.
- Blažitev sedanjega trenda povečevanja emisij TGP iz kmetijstva s ciljno usmerjenostjo v glavne vire TGP in krepitevijo dolgoročne zmogljivosti gozdov, da delujejo kot ponori ogljika, zlasti z vlaganjem v ustrezno ohranjanje gozdov in pridobljeni lesni sortiment, pravočasnim ponovnim pogozdovanjem ob upoštevanju pričakovanih podnebnih trendov za ustrezno izbiro vrst ter uvajanjem zmogljivosti za obdelavo lesa.
- Krepitev prizadevanj za zmanjšanje emisij amoniaka in metana v skladu s strategijo za metan, zlasti iz živinorejskega sektorja, tudi z izboljšanjem ravnanja z gnojem.

Krepitev družbenogospodarskega tkiva podeželskih območij in obravnavanje družbenih potreb

- Izboljševanje potenciala za rast na podeželskih območjih s spodbujanjem razvoja obstoječih podjetij in ustanavljanjem zagonskih podjetij na podeželskih območjih, tudi z razvojem potenciala biogospodarstva in gozdarstva. Pri tem bo pomembno zagotoviti sinergije z drugimi skladi EU in nacionalnimi skladi.
- Ciljno usmerjanje v učinkovito generacijsko pomladitev v kmetijskem sektorju z ukrepi, namenjenimi izboljšanju poslovnih in finančnih znanj in spretnosti, dostopu do financiranja ter svetovanju glede prenosa in dedovanja kmetij.
- Močno prizadevanje za zmanjšanje uporabe kemičnih pesticidov in tveganja zaradi njih, da se prispeva k zadevnemu cilju zelenega dogovora s spodbujanjem varstva rastlin pred škodljivimi organizmi z nizko uporabo pesticidov in krepitevijo izvajanja integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi pri poklicnih uporabnikih.

Spodbujanje in izmenjava znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter njihovega prevzemanja

- Obravnavanje nezadostnih naložb v AKIS ter krepitev njegovega povezovanja in skupne uspešnosti z zagotavljanjem ustrezne podpore za pospešitev izmenjave znanja, usposabljanja, obveščanja in inovacijskih projektov. To vključuje strukturiranje in krepitev obstoječih povezav med raziskavami, izobraževanjem, svetovanjem in kmetovanjem ter zagotavljanje dostopa do strokovnega svetovanja in inovacijske podpore v vsej kmetijski skupnosti.
- Pospeševanje sedanjih pobud in sprejemanje novih ukrepov za izboljšanje pokritosti s hitrimi širokopasovnimi povezavami v skladu s ciljem strategije „od vil do vilic“ glede širokopasovnih povezav, vključno z zmanjševanjem razlik med podeželskimi in mestnimi območji ter podporo krepitevi digitalnih znanj in spretnosti. Pri tem bo pomembno zagotoviti sinergije z drugimi skladi EU in nacionalnimi skladi.

V SN 2023–2027 so, na podlagi analize stanja in ocene potreb, določeni cilji in finančna sredstva ter intervencije za doseganje omenjenih ciljev. Na podlagi kazalnikov, ki jih določa evropska zakonodaja, bodo države članice in EK spremljale **uspešnost in učinkovitost** izvajanja načrta. Skupni okvir spremljanja in ocenjevanja smotrnosti SKP je vzpostavljen z namenom prikaza napredka ter ocene vpliva in učinkovitosti izvajanja politike. EK bo, v primeru odstopanja od zastavljenih kazalnikov, od držav članic zahtevala akcijske načrte za izboljšanje stanja, kar bi lahko privedlo tudi do začasne ustavitve plačil in na koncu zmanjšanja finančnih sredstev, če načrtovani rezultati ne bodo doseženi. Tudi zaradi tega so pripravljene intervencije zelo **ciljno usmerjene**.

Slovenija ima v okviru SN 2023–2027, torej za petletno obdobje, na voljo **1,2 mrd EUR** sredstev iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Za I. steber SKP (EKJS), ki vključuje neposredna plačila ter sektorske podpore za vino in čebele, je na voljo 685 mio, za II. steber SKP (EKSRP), ki obsega politiko razvoja podeželja, pa je na voljo 550 mio EUR. Slovenija dodatno zagotavlja **334 mio EUR iz nacionalnega proračuna. 25 % sredstev I. stebra** mora država nameniti Shemi za podnebje in okolje, ukrepom, ki prispevajo k ciljem ohranjanja naravnih virov in narave, podnebnih sprememb ter biodiverzitete. Tem ciljem pa mora država tudi v okviru II. stebra nameniti vsaj **35 % sredstev** tega stebra. Te zakonodajne obveze kažejo na višjo okoljsko in podnebno ambicioznost nove SKP v primerjavi s trenutno ravni.

Izziv priprave pričujočega SN 2023–2027 je ob vsej kompleksnosti ciljev bodoče SKP, okoljskih, zdravstvenih in prehranskih zahtev in omejitev, kot tudi zahtev EK in pričakovanj pridelovalcev ter širše družbe, tokrat še posebej **velik**. Prizadevamo si doseči pravo ravnovesje med pričakovanji in zahtevami in hkrati skrbeti, da bo izvajanje SN 2023–2027 **učinkovito, usmerjeno v cilje in rezultate in da bo storjen ambiciozen korak naprej pri razvoju slovenskega kmetijstva in dosežene poenostavitve izvajanja za končne upravičence**. Zavedamo se pomembnosti dokumenta, saj se posredno in pa neposredno dotika slehernega prebivalca Slovenije.

STRATEŠKI POUČENI

PAMETNO, ODPORNO IN KONKURENČNO KMETIJSTVO

Eden od glavnih ciljev SN 2023–2027 je doseganje ustrezne in stabilne dohodkovne ravni kmetijskih pridelovalcev, večja odpornost kmetij in višja konkurenčnost kmetijstva, živilskopredelovalne industrije in gozdarstva. Pri tem so pomembne predvsem močne verige vrednosti in oskrbe s hrano. Pri razvoju slovenskega kmetijstva je potrebno upoštevati raznolikost in dualno strukturo kmetijskih gospodarstev, z izrazito tržno usmerjenimi kmetijami na eni strani in samooskrbnimi kmetijami na drugi strani.

Neposredna plačila v obliki osnovne dohodkovne podpore za trajnost zagotavljajo osnovno raven prihodka in imajo s tem tudi pomembno stabilizacijsko vlogo, preko okrepljene pogojenosti pa se krepi tudi vloga neposrednih plačil pri ohranjanju javnih dobrin ter ekosistemskih storitev. Del neposrednih plačil se preko okoljsko naravnane sheme za okolje in podnebje usmerja v spodbujanje prevzemanja bolj trajnostnih kmetijskih praks.

*Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021" že nakazuje, da se z novim modelom SKP zavzemamo za **ukinitve plačilnih pravic in uvedbo enotnega plačila na hektar**, čemur sedaj tudi sledimo. Ukinitve plačilnih pravic pomeni ukinitve zgodovinskih dodatkov, ki so se skozi leta vezali na plačilne pravice in katerih glavna vrednost izvira iz leta 2006. Ker je v vseh teh letih prišlo do drugačne proizvodne usmeritve na kmetijah, kjer ima nosilec v lasti plačilne pravice z zgodovinskimi dodatki, vrednost plačilnih pravic velikokrat ni ujemajoča z dejanskim stanjem na kmetiji. Enotno plačilo na hektar pomeni tudi bolj odprt, razumljiv in pregleden sistem, enotno obravnavo, saj vsi kmetje prejmejo enako plačilo na hektar in plačilo za vse upravičene površine. Pomeni tudi boljši izkoristek EU sredstev, saj ni več neuveljavljenih plačilnih pravic, preprečuje pa tudi anomalije, ki so se pri plačilnih pravicah lahko pojavile v smislu velike vrednosti plačilnih pravic na malem številu hektarjev na kmetiji.*

Proizvodno vezana plačila, s katerimi ciljno naslavljamo specifične probleme za sektorje v težavah, so namenjena ohranjanju kmetovanja, ekonomičnosti in obsega proizvodnje v teh sektorjih. V SN 2023–2027 predlagamo, da se proizvodno vezana plačila usmeri predvsem v **rejo govedu** po celotni Sloveniji, **rejo kraj dojilj** prav tako po celotni Sloveniji, prirejo **mleka v gorskem območju** in **rejo drobnice**. Predlogi izhajajo iz analize, ki jo je opravila Biotehniška fakulteta⁸. Dodatno bomo v Sloveniji spodbujali proizvodnjo **beljakovinskih rastlin** in 2 % ovojnice namenili temu deficitarnemu sektorju.

Tudi plačila za **območja z naravnimi in drugimi omejitvami**, ki v RS obsegajo 76,2 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi, predstavljajo izrazito velik in pomemben dejavnik stabilnosti dohodka na kmetijah in pozitivno vplivajo na ohranjanje obdelanosti tega občutljivega prostora in s tem na ohranjanje naravnih virov, biodiverzitete ter tudi poseljenosti podeželja. Za plačila OMD ohranjamo podoben nivo podpore kot v sedanjem obdobju.

Razvoja slovenskega kmetijstva ni mogoče pričakovati brez **generacijske pomladitve**, na kateri temeljijo visoka pričakovanja po hitrejšem uvajanju novosti, znanja, tehnologij, digitalizacije v prakso. V tem delu SN 2023–2027 predstavlja celovito podporo, s kombinacijo različnih podpor za mlade kmete: od zagonskih, naložbenih, pa vse do podpor, povezanih s prenosom znanja in inovacijami. Ohranjamo tudi plačilo za mlade kmete v okviru shem neposrednih plačil, kar predstavlja pomembno dohodkovno podporo za mlade kmete, ki začenjajo s kmetijsko dejavnostjo.

SN 2023–2027 je usmerjen v **trajnostno, tehnološko napredno in konkurenčno kmetijstvo in agroživilstvo**, s poudarkom na digitalizaciji. V okviru naložb imajo možnost pridobitve podpor tudi manjša kmetijska gospodarstva, saj je njihov obstoj in razvoj pomemben predvsem zaradi okoljskih in socialnih učinkov. Spodbujali bomo rešitve v prid prehoda v krožno gospodarstvo ter doseganja višje dodane vrednosti celotne proizvodne verige, posebno

⁸ Analiza vpliva sprememb nekaterih ukrepov SKP po 2023 na kmetijske sektorje in na tipična kmetijska gospodarstva izvedena s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev, Biotehniška fakulteta

pozornost bo SN 2023–2027 namenil vlaganju v **dobrobit živali**. S **finančnimi instrumenti** bomo izboljšali dostop do finančnih virov za deležnike v verigi preskrbe s hrano, predvsem za mlade kmete.

Vse bolj rastoča tveganja v kmetijstvu naslavljamo predvsem preko krepitve uporabe sodobnih tehnologij ter pravočasno rabo prilagoditvenih tehnologij in preventivnih dejavnosti v kmetijstvu. Posebna tveganja so povezana z vremenskimi vplivi, zato veliko pozornost namenjamo preventivnim ukrepom v boju proti **podnebnim spremembam**.

Poseben poudarek SN 2023–2027 je dan povezovanju osnovne pridelave in predelave hrane, **krepitvi celotnih agroživilskih verig**, vzpostavitvi dolgoročnih partnerstev in **krepitvi položaja kmeta v verigi**. Le tako se kmetijski pridelovalci lahko hitreje in lažje preusmerijo s svojo pridelavo ter na ta način krepijo svojo odpornost in odzivnost na hitro spreminjajoče se razmere na trgu. Podpora za sheme kakovosti bo nadgrajena s promocijo kmetijskih pridelkov in prehranskih proizvodov.

SN 2023–2027 je ambiciozen in usklajen z nacionalnimi in evropskimi strategijami tudi na področju spodbujanja **ekološkega kmetijstva**, kjer želimo predvsem spodbuditi izrabo potenciala slovenskega prostora z vidika konkurenčnosti, dodane vrednosti ter varovanja okolja in naravnih virov in hkrati nasloviti vedno večja prilakovanja potrošnikov po dostopni, lokalno pridelani ekološki hrani.

V okviru izvajanja SN SKP 2023–2027 bo ključna osredotočenost tudi na doseganje strateški ciljev **posameznih kmetijskih sektorjev živinorejske in rastlinske proizvodnje**.

*Na področju **poljedelstva** želimo doseči **povečanje obsega pridelave in samooskrbe s ključnimi poljščinami**, ki bodo prvotno namenjene za prehrano ljudi in živali. Potrebno je zagotoviti ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal in deleža obdelovalnih površin. Kmetijske površine morajo biti za kmete dostopne, zato bo eden izmed ciljev tudi **izboljšanje dostopnosti do kmetijskih zemljišč in izboljšanje posestne strukture**. Za ohranitev kmetijske dejavnosti je pomembno **zagotavljanje dohodkovne stabilnosti kmetov kot tudi povečanje konkurenčnosti in učinkovitosti**, da bo obstoj na trgu možen. Za ta namen se bo vlagalo v izboljšanje tehnologij pridelave poljščin, vključno z uvajanjem trajnostnih in digitalnih tehnologij. Če želimo ohraniti oziroma povečati raven pridelave na področju poljedelstva je ključno spodbujanje rabe tehnologije in opreme za prilagajanje na podnebne spremembe, vključno z obnovo in gradnjo novih namakalnih sistemov. Za boljši izkoristek potenciala poljedelskega sektorja je pomembno tudi **izboljšanje poslovnega in proizvodnega povezovanja**, kar zahteva horizontalno in vertikalno povezovanje za uspešen skupen nastop na trgu znotraj panoge in v verigi. Pri tem lahko pomaga tudi **vzpostavitev sheme izbrana kakovost za poljščine kot tudi druge promocijske aktivnosti** v korist panoge in potrošnika. Pozitiven vpliv na razvoj poljedelstva ima lahko tudi **prenos in dvig ravni znanja pridelovalcev kot tudi vzpostavitev kakovostnega svetovanja** za soočanje in prilagajanje na ključne izzive sektorja.*

*Slovensko **semenarstvo** že nekaj let stagnira in je manj konkurenčno. **Povečati je potrebno obseg lokalne semenske pridelave**, tudi z vidika pridelave kakovostnih in varnih pridelkov ter povečanja samooskrbe. **S selekcijo in programi žlahtnjenja izbranih vrst kmetijskih rastlin pa razvijati lastne sorte**, ki bodo tudi bolj odporne. Za dvig konkurenčnosti kot tudi za večanje hektarskega donosa, tako v konvencionalni kot v ekološki pridelavi, je ključno **zagotavljanje kakovostnega in dostopnega semena produktnih sort in hkrati spodbuditi in povečati uporabo uradno potrjenega semena za setev**. Pomembno vlogo pri tem predstavlja tudi **sodelovanje, povezovanje in prenos znanja** med ključnimi deležniki na področju semenarstva. Semenarstvo prispeva k prehranski varnosti in ohranjanju biotske raznovrstnosti v kmetijski pridelavi.*

*Podnebne spremembe kot tudi ostrejši okoljski in zdravstveni standardi zahtevajo prilagoditve posameznih kmetijskih sektorjev. Spreminja se podnebje, posledično pa tudi pogoji za pridelavo. Na področju **zelenjadarstva** se je treba prilagoditi hitro spreminjajočim vremenskimi razmeram, če želimo ohraniti pridelek. Za ta namen bo potrebno spodbuditi vlaganja v **obnovo in tudi vzpostavitev novih objektov in opreme** kot so rastlinjaki, plastenjaki, namakalni sistemi, hladilni sistemi, zaščitne mreže in ostalo. Odzvati pa se je treba tudi na zahteve in povpraševanje potrošnika. Pri tem je ključna **promocija in dostopnost lokalno pridelane hrane**. To lahko dosežemo s **spodbujanjem sodelovanja, prenosom znanja in dobrih praks** med lokalnimi kot tudi tujimi pridelovalci, raziskovalci in drugimi strokovnjaki na področju zelenjadarstva.*

***Sadjarstvo** se mora ravno tako **prilagoditi na podnebne spremembe in povečati odpornost na škodljive organizme**. Spreminjajo se tudi prehranske navade potrošnikov. Tudi s pomočjo uvajanja novih tehnologij je potrebno **povečati in optimizirati obseg pridelave vseh sadnih vrst ter spodbuditi porabo lokalnega sadja**. To bo privedlo tudi do **dviga ravni pridelave in izboljšanja konkurenčnosti sektorja**. Pri tem je ključna **promocija kakovostnega sadja in promocija blagovnih znamk** vezanih na organizacije prodaje – **vertikalno in horizontalno povezovanje in sodelovanje v verigi in med verigami**. Letni pridelek sadja je odvisen od vremenskih razmer, kar pa vpliva na stopnjo samooskrbe in porabe sadja. Pri tem je ključen tudi vidik shranjevanja*

sadja, in sicer je potrebno **zagotoviti primerne in zadostne skladiščne kapacitete ter prostore za skladiščenje in pripravo sadja** za trg.

Spodbujanje trajnostne pridelave je ključno tudi pri ohranjanju in razvoju **vinogradništva in vinarstva**. Vinogradništvo in vinarstvo je pomembno za ohranitev obdelovalne površine kot tudi za prepoznavnost Slovenije kot vinorodne dežele. **Dvig konkurenčnosti vinskega sektorja in razvoj vinogradništva** je moč doseči s spodbujanjem povezovanja in združevanja slovenskih vinarjev, kar lahko pozitivno vpliva tudi na večjo prepoznavnost in skupen nastop na trgu. Sodelovanje vinarjev lahko spodbudi tudi **ustanovitev generičnega vinskega telesa**, v katerem bodo aktivno sodelovali vinarji in z enotnim strateškim pristopom pripomogli k razvoju in promociji vinogradništva in vinarstva v Sloveniji.

Oljkarstvo v Sloveniji je v zadnjih letih v porastu. Povečujejo se površine zasajene z oljčniki, v porastu je povpraševanje in poraba oljčnega olja. K temu pripomore tudi izvajanje promocijskih in turističnih aktivnosti vezanih na pridelavo in predelavo oljk. Na podlagi navedenega je potrebno **ohraniti visoko kakovost oljk in oljčnega olja**, v skladu z okolju prijaznimi praksami pridelave in uvajanju novih tehnologij pridelave in predelave ter hkrati **povečati tržni delež slovenskega oljčnega olja**. To bo vplivalo tudi na **dvig konkurenčnosti in prepoznavnosti oljkarstva**. Oljkarstvo pozitivno vpliva na **ohranjanje identitete kulturne krajine**. Podnebne spremembe zahtevajo prilagoditev pridelave kot tudi zagotavljanje učinkovitega varstva rastlin pred vremenskimi vplivi kot tudi vplivi škodljivih organizmov kot je na primer oljčna muha.

Škodljivi organizmi, podnebne spremembe in biotski stres povzročajo preglavice tudi sektorju hmeljarstva, ki posledično zahteva **prilagoditve in spremembe v pridelavi in predelavi hmelja, z uvajanjem novih in izboljšanih tehnologij pridelave in predelave ter vpeljavo krožnega gospodarstva**. S tem se dviga tudi **raven konkurenčnosti hmeljarstva**, prepoznavnost in zastopanost slovenskih hmeljarjev na trgu ter ohranja tržni delež na svetovnem trgu. K temu lahko pripomorejo skupne promocijske aktivnosti in nastop na trgu. Ključno je **ohranjati visok delež v svetovni pridelavi hmelja s posebnim poudarkom na pridelavi, predelavi in promociji slovenskih sort in pridelka hmelja s zaščiteno geografsko označbo Styrian hops**. **Zagotavljanje zdravega in kakovostnega sadilnega materiala** ter upoštevanje vse ostrejših okoljskih zahtev pridelave hmelja, je ključnega pomena za doseganje kakovosti v hmeljarstvu.

Živinoreja ostaja prevladujoča proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Z njo se ukvarja 80 % vseh kmetijskih gospodarstev, povprečno število glav velike živine na teh gospodarstvih pa je 7,5. Največ kmetijskih gospodarstev se ukvarja s perutninarstvom, sledi pa govedoreja. (KIS, Slovensko kmetijstvo v številkah, 2020).

Govedoreja je ena najpomembnejših panog slovenske živinoreje. Prireje mleka in govejega mesa predstavljata najpomembnejši proizvodni usmeritvi slovenskega kmetijstva, zato je treba stremeti k **ohranjanju ravni proizvodnje in hkrati zagotoviti dohodkovno vzdržnost sektorja govedoreje**. Ključna je tudi **dobrobit živali kot tudi varovanje tal, vode in zraka**, kar pomeni, da je potrebno pri prireji upoštevati okoljske in zdravstvene zahteve in omejitve. To zahteva tudi določene prilagoditve, ki pa lahko privedejo do **izboljšanja konkurenčnosti sektorja in posledično tudi ohranjanja govedoreje**. **S prenosom znanja in povezovanjem** v verigi lahko proizvajalci krepijo konkurenčnost ter ublažijo dohodkovna in tržno cenovna nihanja. **Varna in kakovostna hrana ter dobrobit živali** prihajajo vedno bolj v ospredje ozaveščenega potrošnika, zato je ključna **promocija govejega mesa in mleka ter mlečnih izdelkov** tudi preko nacionalne sheme kakovosti Izbrana kakovost.

Na področju **prašičereje** je zaznati trend zmanjševanja stalaža živali, kar vpliva na padec deleža samooskrbe. Sicer pa je poraba prašičjega mesa v Sloveniji večja od domače prireje, zato pomemben segment predstavlja uvoz. Višji delež samooskrbe kot tudi **izboljšanje in krepitev konkurenčnosti sektorja prašičereje** lahko dosežemo s povečanjem števila in obsega predvsem družinskih kmetij, ki redijo prašiče ter tehnološkim razvojem prašičereje ob upoštevanju standardov dobrobiti živali. Ključno je tudi **povezovanje rejcev prašičev** z namenom skupne organizirane prireje kot tudi povečanje sodelovanja rejcev z živilsko predelovalno panogo.

Kmetovanje na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kjer se nahaja večina slovenskih kmetij, je zahtevno, vendar je tukaj še posebej pomembna ohranitev obdelanosti kmetijske krajine, da ne pride do zaraščanja, skrb za okolje in tudi poseljenost teh območij. Reja drobnice pomembno prispeva k **doseganju vzdržnih dohodkov in odpornosti kmetij in dobrobiti živali**. Poleg **spodbujanja reje drobnice** je ključno doseganje kakovostne ponudbe mesa, mleka ter mesnih in mlečnih izdelkov drobnice, ki pa jo je moč doseči tudi z **izboljšanjem tehnološke prireje in predelave mesa in mleka**. To bi pozitivno vplivalo tudi na **potrebe in zahteve družbe na področju zagotavljanja kakovostne in varne hrane**. Reja drobnice predstavlja specifično kmetovanje, zato potrebujejo rejci **prilagojeno izobraževanje potrebam sektorja ter spodbudo za nadgradnjo in prenos znanja na tem področju**.

Perutninarstvo je strokovno in tehnološko zahtevna reja industrijskega tipa, ki jo vodijo perutninska podjetja, na kmetijah je pretežno dopolnilna dejavnost. Prevladujoč način reje kokoši nesnic je baterijska in hlevska reja. Prireja

perutninskega mesa sicer dosega presežke, zato je ključna **ohranitev ravni prireje ob zagotavljanju dobrobiti živali kot tudi spodbujanja trajnostne prireje**. Perutninarstvo se mora prilagoditi razmeram na trgu in upoštevati zahteve prehranske varnosti, pri tem pa je pomembna tudi **vloga in položaj kmetov v vrednostni verigi**. Kot **odziv na podnebne spremembe** je smiselno spodbujanje krožnega gospodarstva na področju perutninarstva kot tudi zmanjševanje izpustov amonij in emisij prahu v okolje, zmanjševanje porabe energentov in dvig energetske učinkovitosti in samozadostnosti. Pomembna je tudi **posodobitev in prilagoditev objektov, opreme in tehnologij**.

Tako z vidika ohranjanja in razvoja podeželja ter diverzifikacije turističnih dejavnosti je pomembna tudi konjereja. Na pomenu dobivajo tudi **dopolnilne dejavnosti povezane s konjeništvom in rejo konj**. K izvajanju teh dejavnosti bi pripomogla **vzpostavitev novih ali prilagojenih objektov namenjenih konjereji, konjeniškem športu**. Konjereja spada med manj intenzivno panogo, pomembno pa je tudi zagotavljanje **dobrega počutja živali**. Vse to vpliva tudi na dodano vrednost in prepoznavnost panoge. K **razvoju konjereje in promociji konjereje** bi lahko pripomogla tudi **nove raziskave na področju konjereje in prenos znanja**.

Za sektor čebelarstva je ključna ohranitev **pasemske čistosti kranjske čebele**, kar posledično zahteva **zagotavljanje ustreznih paš za čebele ter ohranitev enakomerne in zadostne poseljenosti čebeljih družin** po vsej Sloveniji. S poletno pašo in s spremembami v tehnologiji oskrbe čebeljih družin se lahko poveča tudi **odpornost čebelarstva na podnebne spremembe**. Spodbujanje sajenja medonosnih rastlin ter ohranjanja oprasovalcev pripomore **k ohranjanju biotske pestrosti kot tudi k ohranjanju pestrosti oprasovalcev za zanesljivo oprasovanje v kmetijstvu**. Poleg **izboljšanja tehnologije in ekonomičnosti čebelarjenja ter starostne strukture čebelarjev** je za ohranitev in razvoj sektorja pomembno tudi **ohranjanje števila izobraženih čebelarjev**. Čebelarstvo zagotavlja kakovostno in pestro ponudbo medu in izdelkov iz medu, katere se vključuje tudi v sheme kakovosti. Znana je **dobra organiziranost čebelarstva preko čebelarskih društev in regionalnih čebelarskih zvez ter podpora širše javnosti čebelarstvu**.

VAROVANJE OKOLJA IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z NARAVNIMI VIRI

Slovensko kmetijstvo ima poleg strateške funkcije pridelave hrane tudi velik prostorski in okoljski pomen. Zato si tudi v okviru SN 2023–2027 prizadevamo za **uporabo tehnologij in načinov proizvodnje, ki čim manj negativno vplivajo na naravne vire, ob sočasnem ohranjanju pestrosti živalskih in rastlinskih vrst**. SN 2023–2027 zelo jasno naslavlja tudi **podnebne spremembe**, in sicer tako blaženje kot tudi prilagajanje na podnebne spremembe. Slednje predstavlja poseben izziv, zato želimo z intervencijami delovati na ukrepih za zmanjševanje tveganja, predvsem na spodbujanju pridelave v zaprtih prostorih, namakanju, oroševanju, mrežah v trajnih nasadih, pa tudi drugih novih tehnoloških rešitvah.

Zaradi družbenih pričakovanj in okoljskih izzivov je v okviru SN 2023–2027 celovito podprto **ekološko kmetovanje**. Naš cilj je, da dosežemo večje količine slovenskih ekoloških proizvodov na trgu, kar bomo spodbujali tudi preko podpor za povezovanje ekoloških pridelovalcev in predelovalcev hrane. SN 2023–2027 namreč, skladno s Strategijo od vil do vilic, pomembno naslavlja tudi potrošnike in pričakovanja družbe kot celote. Tako dajemo velik poudarek pridelavi in predelavi ekološke hrane, **ustreznemu skrbnemu ravnanju s fitofarmacevskimi sredstvi, antibiotiki ter zagotavljanju dobrobiti živali**.

Intervencije SN 2023–2027 so namenjene tudi doseganju okoljskih in naravovarstvenih ciljev in na več ravneh tvorijo t.i. »**zeleno arhitekturo**«. Osnovno raven predstavljajo **obvezna pravila o pogojenosti** (okrepljeni in razširjeni elementi navzkrižne skladnosti), ki za prejemanje podpor od upravičenca zahteva izpolnjevanje osnovnih standardov za podnebje in okolje, javno zdravje ter zdravje živali in rastlin in dobrobit živali. **Pravila o ogojenosti predstavljajo standard, medtem ko plačila za sheme za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil ali kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru II. stebra (KOPOP) pomenijo izvajanje nadstandardnih oblik kmetovanja**. Sheme za podnebje in okolje so enoletne in širše dostopne, KOPOP pa so izrazito ciljno in k rezultatom usmerjena na vsebinska področja in posamezna območja, ki zahtevajo ukrepanje zaradi vzdrževanja ali izboljševanja stanja okolja in blaženje posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Posebna pozornost je dana ožjim naravovarstvenim (posebni habitati) in vodovarstvenim območjem ter območjem, kjer okoljski cilji niso doseženi. Prvič uvajamo tudi plačila za območja **NATURA 2000** in podporo **izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij**. Uvajamo tudi **neproizvodne naložbe**, ki podpirajo okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbujajo sonaravne kmetijske prakse. Še naprej bomo podpirali tudi **ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu**.

KAKOVOST ŽIVLJENJA IN KREPITEV GOSPODARSKE AKTIVNOSTI NA

PODEŽELJU

Poleg kmetijskih dejavnosti na podeželju podpiramo tudi **dopolnilne dejavnosti**, ki pomembno pripomorejo k dvigu in stabilnosti dohodka kmetijskih gospodarstev. Nadaljevali bomo tudi s podporami za aktivnosti **lokalnih pobud oziroma lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost** (pristop LEADER/CLLD), predvsem z namenom spodbujanja zaposlovanja na podeželju, večje socialne vključenosti prebivalcev, ohranjanja dediščine na podeželju, trajnostnih oblik turizma, spodbujanja medgeneracijskega sodelovanja in različnih socialnih ter »pametnih« storitev po konceptu pametnih vasi.

Posebno pozornost bomo namenili razvoju kratkih dobavnih verig z namenom vzpostavitve "**ekoregij/100% lokalno**", kar predstavlja nov pristop v trajnostnem upravljanju lokalnih virov, katerega pomemben del je ekološko kmetovanje.

V okviru SN 2023–2027 bo podprto **biogospodarstvo**, ki prispeva h krožnemu gospodarstvu, ter spodbuja trajnostno in učinkovito izkoriščanje obnovljivih virov, predvsem lesne biomase, živinskih gnojil in nenevarnih odpadkov.

Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih finančnih podpor. Tako bodo podpore za **širokopolasovni internet**, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v okviru drugih EU skladov, ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopolasovnimi povezavami.

HORIZONTALNI CILJ SPODBUJANJA ZNANJA, INOVACIJ IN DIGITALIZACIJE V KMETIJSTVU IN NA PODEŽELSKIH OBMOČJIH

Zavedamo se, da je uspešen razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja mogoč le ob povezovanju in sodelovanju med vsemi deležniki pri **prenosu znanja in inovacij**. Spodbujali bomo razvojne mreže, pilotne projekte prenosa znanja ter izgradnjo demonstracijskih, poskusnih in kompetenčnih centrov ter tehnoloških središč. Prav tako želimo povečati raven usposobljenosti končnih upravičencev preko različnih oblik in metod prenosa znanja, ki vključujejo tudi lokalno uporabo znanja z ogledi in demonstracijami na terenu. Pri tem je pozornost namenjena tudi **dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev**, ki so eden izmed ključnih deležnikov v sistemu prenosa znanja. S kontinuiranim usposabljanjem svetovalcev se zagotavlja kakovost svetovalnih storitev in spodbuja posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem najboljših okolju prijaznih proizvodnih praks, pa tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju.

Kmetijska politika sama ne more zagotoviti ustrezne prenove AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System), zato si tudi na tem področju prizadevamo za sodelovanje in vzajemno delovanje z drugimi politikami.

3 OCENA POTREB IN INTERVENCIJSKA STRATEGIJA

3.1 Ocena potreb in intervencijska strategija

Oznaka potrebe	P1
Naziv potrebe	Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
Opis potrebe	Dohodki v kmetijstvu so bistveno nižji kot dohodki v drugih gospodarskih dejavnostih. Slovenija je glede na kazalnike podjetniškega dohodka, neto dodane vrednosti in factorskega dohodka v kmetijstvu daleč pod povprečjem EU. To je med drugim tudi posledica slabše strukture slovenskega kmetijstva. Javne podpore so pomembno sistemsko sredstvo za zagotavljanje zadovoljivega dohodkovnega nivoja in stabilnosti dohodka.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC1

Oznaka potrebe	P2
Naziv potrebe	Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD
Opis potrebe	V Sloveniji je v OMD vključenih kar 3/4 kmetijskih zemljišče v rabi. Neto dodana vrednost KMG na PDM v OMD je pod slovenskim povprečjem in bistveno pod vrednostmi območij izven OMD. Na OMD je zaznati upad kmetijske aktivnosti, počasnejšo rast povprečne velikosti KMG in zaraščanje kmetijskih površin. Kmetovanje na OMD je oteženo kar povzroča dodatne stroške in izpad prihodka. Naravne omejitve in prevladujoče trajno travinje pa pomembno omejujejo nabor možnih proizvodnih usmeritev. Ohranjanje kmetovanja na OMD je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC1

Oznaka potrebe	P3
Naziv potrebe	Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij
Opis potrebe	Kmetijstvo v Sloveniji se tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki

	razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC1

Oznaka potrebe	P4
Naziv potrebe	Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah
Opis potrebe	Določeni kmetijski sektorji v Sloveniji so se znašli v slabšem dohodkovnem položaju. Njihov proizvodni potencial je v upadanju oziroma zelo nestanovit. To je posledica različnih socio-ekonomskih razlogov, strukturnih razlogov in dejstva da je Slovenija majhen trg. S proizvodno vezanimi podporami tem sektorjem v težavah omogočimo delno nadomestitev nižjih dohodkov in s tem omilimo potencialni upad proizvodnega potenciala.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC1

Oznaka potrebe	P5
Naziv potrebe	Zagotavljanje prehranske varnosti
Opis potrebe	Za prehransko varnost je ključno ohranjanje in izboljšanje pridelovalnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč. Na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč pomembno vpliva primeren dohodek KMG, ki omogoča obstoj KMG in tako preprečuje opuščanje pridelave in zaraščanje. Zaradi spleta različnih dejavnikov (dohodkovnih, okoljskih, demografskih, socialnih in drugih) je proces opuščanja pridelave in zaraščanja bolj intenziven na OMD. Glavni instrument kmetijske politike za ohranjanje kmetovanja in tako proizvodnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč so javne podpore v obliki neposrednih plačil in OMD plačil.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC1

Oznaka potrebe	P6
Naziv potrebe	Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
Opis potrebe	Slovenija za EU zaostaja po produktivnosti dela, nižji sta bruto in neto dodana vrednost/PDM. Faktorska produktivnost je pod povprečjem EU. Slovenija ima velik del KZU na OMD, še posebej na gorskih območjih, kmetijska zemljišča so razdrobljena, kar vpliva na konkurenčnost in produktivnost KMG. Povečati je treba prisotnost majhnih kmetij na trgu in jim omogočiti boljšo dostopnost do finančnih virov, vlaganja v

	povečanje proizvodnje, digitalizacijo, predelavo in dopolnilne dejavnosti, kot tudi nadaljnjo krepitev tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev. Potrebna je modernizacija ekoloških KMG in krepitev njihove tržne usmerjenosti ter konkurenčnosti. Spodbujati je treba dualno kmetijsko strukturo.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC2

Oznaka potrebe	P7
Naziv potrebe	Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI
Opis potrebe	Kljub ugodnim poslovnim rezultatom v pokriznem obdobju je za slovensko živilskopredelovalno industrijo značilna nižja neto dodana vrednost na zaposlenega in nižja produktivnost glede na ostale dejavnosti. V letu 2019 so okoli polovico neto čistega dobička ustvarili zaposleni v štirih skupinah gospodarskih družb: v proizvodnji mesa in mesnih izdelkov, proizvodnji pekarskih izdelkov, predelavi mleka ter v predelavi sadja in zelenjave. Ključen je razvoj konkurenčne živilskopredelovalne industrije, ki bo temeljila na domačih surovinah ter dolgoročnih in pravičnih ter enakopravnih povezavah v prehranski verigi. Pomemben je tudi razvoj in spodbujanje rabe sodobnih tehnoloških znanj ter sledenje trendom na področju proizvodnje in prodaje.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC2

Oznaka potrebe	P8
Naziv potrebe	Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu
Opis potrebe	Realiziran posek zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove obrate. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna, je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij. Določena območja v Sloveniji niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC2
Oznaka potrebe	P9
Naziv potrebe	Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov
Opis potrebe	Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti je šibkejši glede na ostale deležnike. Treba ga je izboljšati preko kratkih dobavnih verig in boljšega povezovanja ter organiziranja kmetov in lastnikov gozdov za skupno trženje (skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, organizacije in združenja organizacij proizvajalcev, medpanožne organizacije), s ciljem zagotavljanja zadostne, stalne in raznolike ponudbe kakovostne in varne hrane lokalnega izvora, za prodajo javnim zavodom, trgovskim verigam in lokalnim trgov. Potrošnik je vedno bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti proizvodnje in predelave živil ter vpliva na okolje.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC3

Oznaka potrebe	P10
Naziv potrebe	Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu
Opis potrebe	Povpraševanje po ekoloških proizvodih narašča, hkrati pa narašča tudi zanimanje proizvajalcev za vključitev v sheme kakovosti ekološka pridelava ali predelava. Krepijo se kolektivne blagovne znamke in certificirane sheme. Količine ekoloških proizvodov domačih proizvajalcev niso zadostne. Povezana lokalna pridelava lahko pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepitve lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z različnimi oblikami sodelovanja med deležniki iz različnih gospodarskih panog prispevamo k prepoznavnosti posamezne regije in zanjo značilnih ekoloških in drugih lokalnih certificiranih proizvodov s čemer povečamo njeno turistično privlačnost.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC3

Oznaka potrebe	P11
Naziv potrebe	Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
Opis potrebe	Povečanje dodane vrednosti proizvodov preko vključevanja v sheme kakovosti je ena od ključnih strateških usmeritev na področju kmetijske

	pridelave in predelave. Vse sheme kakovosti (evropske in nacionalne) so dostopne proizvajalcem. Spodbujanje dviga kakovosti in dodane vrednosti proizvodnje kmetijskih pridelovalcev, preko vključevanja v sheme kakovosti, bi bilo treba nadgraditi tudi s promocijo, preko katere bo možno zagotoviti večjo osveščenost potrošnikov in drugih deležnikov v verigi glede kakovosti proizvodov. Hrana vključena v shemo kakovosti je pridelana in predelana v Sloveniji. S shemami kakovosti in promocijo lokalne hrane se krepi konkurenčnost živilskopredelovalne industrije in spodbuja lokalno pridelavo in potrošnjo.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne.
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC3

Oznaka potrebe	P12
Naziv potrebe	Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani
Opis potrebe	Sodobni način življenja in individualne vrednote v ospredje prinašata pomen prehrane, spreminjajo se tudi prehranske navade. Hrana mora biti varna in kakovostna ter oskrba s hrano nemotena. Spodbuditi je treba zanimanje potrošnika po kakovostni hrani lokalnega izvora in osveščati o številnih prednostih, ki jih ima lokalno pridelana hrana na zdravje in okolje. Prednost lokalno pridelane hrane se odraža tudi v kratkih transportnih poteh. Poleg prepoznavnosti lokalno pridelanih živil je pomembna tudi dostopnost. Z nakupom lokalne hrane prispevamo tudi k razvoju slovenskega kmetijstva.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC3

Oznaka potrebe	P13
Naziv potrebe	Zmanjševanje emisij TPG in amonijaka v kmetijstvu
Opis potrebe	Vir emisij TGP v kmetijstvu so predvsem metan, ki nastane pri reji prežvekovalcev in ravnanju z gnojem in gnojvko ter didušikov oksid, ki nastane pri rabi mineralnih in živinskih gnojil. K zmanjševanju emisij lahko prispeva prilagojena reja živali in krmljenja živali kot tudi izboljšanje skladiščenja živalskih gnojil. Poleg tega je pomembno tudi izvajanje nadstandardnih sonaravnih načinov pridelave in obdelave tal, preciznejša raba gnojil in FFS ter uvajanje gnojenja z nizkimi izpusti v zrak.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC4

Oznaka potrebe	P14
Naziv potrebe	Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
Opis potrebe	Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC5

Oznaka potrebe	P15
Naziv potrebe	Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
Opis potrebe	Kmetijska pridelava je odvisna od vremena in podnebnih razmer. Zaradi spremenjenih podnebnih razmer škodljivci in bolezni rastlin povzročajo škodo na kmetijskih pridelkih, okrasnih rastlinah in gozdu. Zato je nujno ukrepanje in krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva ter spodbujanje kmetijskih in gozdarskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebne spremembe ter vzpostavitev celovitega sistema spremljanja vplivov podnebnih sprememb. Potrebno je ukrepanje na področju razogljčenja kmetijske in gozdarske proizvodnje, izkoriščanja OVE in potenciala geotermalne energije. Na področju živinoreje je treba spodbuditi ukrepe, ki blažijo vročinski stres in zmanjšujejo izpuste TGP.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC4

Oznaka potrebe	P16
Naziv potrebe	Obnova gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah
Opis potrebe	Slovenske gozdove so od leta 2014 dalje poškodovale večje ujme, kot so žledolom,

	vetrolom in prenamnožene populacije podlubnikov. Z namenom zagotavljanja trajnostnega vira OVE in ohranjanja ter krepitve ekosistemskih, socialnih ter proizvodnih funkcij gozda, se na površinah gozda, poškodovanih v raznih ujmah, stremi k čim hitrejši obnovi sestoja. Ukrepi za obnovo ter revitalizacijo poškodovanih gozdov so podani v načrtu sanacije gozdov. Potrebno je zagotoviti ustrezen, podnebju in rastiščem prilagojen sadilni material.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC4

Oznaka potrebe	P17
Naziv potrebe	Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
Opis potrebe	Obremenitve iz kmetijstva vplivajo na ekološko stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda, kjer je zaznano prekomerno obremenjevanje s hranili in FFS. Ukrepanje je treba še posebej usmeriti na območja večje kmetijske proizvodnje severovzhodne Slovenije, kjer dobro stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda ni doseženo. Stremeti je treba predvsem k zmanjšanju vnosa FFS in gnojil, primerni obdelavi tal, preusmerjanju v trajnostne kmetijske prakse, zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev in negativnega vpliva osuševanja zemljišč na stanje voda, kot tudi spodbuditi naložbe v skladiščne kapacitete in specialno mehanizacijo za aplikacijo gnojil in FFS, kar prispeva k doseganju okoljskih ciljev in ciljev načrtov upravljanja voda.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC5

Oznaka potrebe	P18
Naziv potrebe	Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
Opis potrebe	Biotska raznovrstnost v Sloveniji v kmetijski krajini upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov. Spodbujati je treba ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih kmetijskih praks. Pod pritiskom so predvsem ekstenzivna travišča, ki jih v nižinah ogroža intenziviranje kmetijske rabe, v hribovskih in gorskih predelih pa zaraščanje. V neugodnem stanju sta dve tretjini traviščnih habitatov. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. Zato je nujno ciljno naslavljanje površin z visoko naravovarstveno vrednostjo.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna

Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 6

Oznaka potrebe	P19
Naziv potrebe	Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst
Opis potrebe	Ugodno stanje je opredeljeno za 1/5 gozdnih vrst po habitatni direktivi Nature 2000, ter 3/4 površin gozdnih habitatnih tipov. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi. Za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 so namenjena sredstva Gozdnega sklada. Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 6

Oznaka potrebe	P20
Naziv potrebe	Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
Opis potrebe	Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zagotavljajo mnoge koristi agro-ekosistemom kot širšemu okolju. Krajinske značilnosti, povezane s kmetijsko dejavnostjo (npr. mejice, omejki, suhozidi, drevesa, jarki, mokrišča in visokodebelni sadovnjaki), so bistvenega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih ekosistemih. Ohranjanje raznolike krajine, za katero je značilen visok delež polnaravnih življenjskih habitatov, kot so travišča in mejice, v kmetijstvu pripomore k naravnemu zatiranju škodljivcev, boljšemu oprševanju in odpornosti na podnebne spremembe. Zato je treba zaustaviti izginjanje krajinskih značilnosti in usmeriti aktivnosti v njihovo ohranjanje.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 6

Oznaka potrebe	P21
Naziv potrebe	Ohranjanje oprševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih oprševalcev
Opis potrebe	Divji oprševalci spadajo med ključne vrste kopenskih ekosistemov. Med divjimi oprševalci prevladujejo divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) in muhe trepetavke, medtem ko je prispevek metuljev, hroščev in drugih žuželk manjši. Pestrost oprševalcev omogoča zanesljivo oprševanje v kmetijstvu in v drugih

	naravnih ekosistemih tudi v času slabega vremena, vpliva na količino in kakovost pridelka ter ohranjanje biodiverzitete. Ohranjanje vrstno pestrih travnikov prispeva k ohranjanju opraševalcev. Za divje opraševalce je treba zagotoviti hrano in primerna gnezdišča ter prilagoditi čas uporabe FFS.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC6

Oznaka potrebe	P22
Naziv potrebe	Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort
Opis potrebe	Lokalne pasme domačih živali (avtohtone in tradicionalne pasme) in lokalne sorte kmetijskih rastlin (avtohtone in tradicionalne sorte) so pomembne za ohranjanje kmetijske biotske raznovrstnosti. Ker jih sodobnejše in produktivnejše pasme in sorte izpodrivajo, so ogrožene, da bodo izgubljene za kmetovanje. Zato je treba spodbujati njihovo ohranjanje. K temu prispeva reja in pridelava lokalnih pasem in sort na KMG, kakor tudi raziskave in pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihova karakterizacija in evalvacija ter ohranjanje ex situ in situ.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 6

Oznaka potrebe	P23
Naziv potrebe	Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
Opis potrebe	Za slovensko kmetijstvo je značilna izrazito neugodna starostna struktura na kmetijah. Navedeno vpliva na hitrost uvajanja novih tehnologij, prestrukturiranje, razvoj. Staranje nosilcev kmetij povečuje tveganje za opuščanje kmetijstva in s tem praznjenje podeželskih območij. Generacijska pomladitev je v tem smislu ključna prioriteta. Mladim je potrebno olajšati pot do prevzema kmetijskega gospodarstva ter jim omogočiti spodbude za prestrukturiranje, modernizacijo in razvoj kmetijske dejavnosti. Med mladimi obstaja večja pripravljenost za uvajanje izboljšav in za sodelovanje in povezovanje, tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami. Pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev je nujna za ohranjanje kmetij, obdelanost krajine in zagotavljanje zadostne ponudbe kakovostne, lokalno pridelane hrane. Hkrati pa se s tem zmanjšuje odliv mlade delovne sile iz kmetijstva v regionalna razvojna središča.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC7

Oznaka potrebe	P24
Naziv potrebe	Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
Opis potrebe	Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 7

Oznaka potrebe	P25
Naziv potrebe	Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov
Opis potrebe	Mladi kmetje imajo večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno ter pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja. Več sredstev vlagajo v ureditev in vzdrževanje nepremičnin namenjenih za kmetijsko dejavnost ter nakup nove kmetijske mehanizacije ter strojne in transportne opreme za prevoz živali in surovin ter v ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup IKT in strojne opreme. Pri pridobivanju ugodnih posojil za namen kmetijstva imajo mladi nosilci KMG težave zaradi nedoseganja vstopnih pogojev kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali nedoseganja vstopnega praga točk.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 7

Oznaka potrebe	P26
Naziv potrebe	Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva
Opis potrebe	Povečanje OVE pri primarni pridelavi hrani je moč doseči z mobilizacijo novih virov biomase, in sicer so to lahko potencialna degradirana zemljišča in neizkoriščena kmetijska zemljišča. V Sloveniji ni kmetijskih zemljišč, ki bi bila

	degradirana v tem smislu, da bi bila neprimerna za pridelavo poljščin in bi se lahko uporabljala v energetske namene. Izkoriščanje trajnostno razpoložljive lesne biomase je usmerjeno v uplinjanje lesne biomase. Živinska gnojila, zaradi dobro razvite živinoreje, predstavljajo potencial za proizvodnjo bioplina. Uvajanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev v lokalnem okolju.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC8

Oznaka potrebe	P27
Naziv potrebe	Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju
Opis potrebe	Na podeželju, še posebej na območjih praznjenja, je potrebno zagotavljati oskrbo vseh skupin prebivalcev z osnovnimi storitvami in infrastrukturo. Potrebno je izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in tako prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora tudi za mlade in potenciala za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti ter na tak način zmanjševati razkorak med regijami ter mesti in podeželjem. Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, prostočasnih in drugih dejavnosti. Pri tem pa spodbujati pametne vasi. Potrebno je omogočiti vlaganja v ohranitev dediščine na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 8

Oznaka potrebe	P28
Naziv potrebe	Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja
Opis potrebe	Na podeželju še vedno ostajajo določene ranljive skupine in medregionalne razlike. Ohranjati je treba heterogeno strukturo prebivalstva, vitalnosti naselij ter razvijati tolerantnosti do socialnih in kulturnih razlik. Prepoznati in aktivirati je treba produktivno zmogljivost ranljivih skupin na podeželju ter jih ustrezno socialno vključiti. Potrebno je uvajati inovativne socialne storitve in oblike mobilnosti, za zagotavljanje dostopnosti do storitev in ohranjanje vključenosti v družbo. Potrebe se med posameznimi območji Slovenije razlikujejo, zato je ključnega pomena spodbujanje lokalnega razvoja po pristopu od spodaj navzgor (LEADER), pri katerem se lokalno prebivalstvo spodbuja, da aktivno odloča in usmerja razvoj lokalnega območja.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC8
Oznaka potrebe	P29
Naziv potrebe	Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami
Opis potrebe	Slovenija po razvoju infrastrukture informacijske družbe zaostaja za povprečjem EU-27. Vsa podeželska gospodinjstva še nimajo dostopa do standardne širokopasovne infrastrukture. Uvajanje širokopasovnih povezav ovirata razpršena poseljenost ter gričevnata in hribovita krajina. Potrebno je izboljšati dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kar bo imelo pozitiven vpliv na gospodarske aktivnosti, privabljanje investicij, uvajanje inovacij, nova delovna mesta, pa tudi demografsko strukturo na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC8

Oznaka potrebe	P30
Naziv potrebe	Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali
Opis potrebe	»Eno zdravje« dobiva na pomenu. Z aktivnostmi želimo ohraniti možnosti učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih s protimikrobnimi zdravili v okviru ukrepov za zmanjšanje pojavnosti in širjenja odpornosti mikrobov. Zagotavljati je treba odgovorno rabo protimikrobnih zdravil, zmanjšati prekomerno rabo in zlasti poskrbeti, da bo potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali čim manj. Vzpostaviti je treba spremljanje in nadzor nad porabo protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na KMG. Pomembno je ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji. Ukrepi prispevajo k uresničevanju strateških in programskih dokumentov za obvladovanje odpornosti mikrobov.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC9

Oznaka potrebe	P31
Naziv potrebe	Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin
Opis potrebe	Skrb za zdravje ljudi in ohranjanje okolja zahteva trajnostno rabo FFS. Na zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS lahko vplivamo z RRI ter spodbujanjem rabe alternativnih metod varstva rastlin. Z vidika prilaganja na podnebne spremembe je v vseh panogah kmetijske pridelave ključen razvoj in sajenje novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce. Prilagoditi

	in vlagati je treba v naprave za nanašanje FFS (za nekemično zatiranje plevelov) in naprave, ki zmanjšujejo rabo FFS. Spodbuja se uporaba FFS v poljedelstvu, hmeljarstvu, zelenjadarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu na osnovi mikroorganizmov in biotično zatiranje škodljivcev ter uporaba protiinsektnih mrež, različnih vab in metode konfuzije ter dezorientacije.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 9

Oznaka potrebe	P32
Naziv potrebe	Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje
Opis potrebe	Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne zahteve ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo pogojem reje živali. Razvoj živinoreje bo temeljil na dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali. Različni pogoji reje različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato se bo spodbujalo izvajanje živalim prilagojen način reje ter izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 9

Oznaka potrebe	P33
Naziv potrebe	Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano
Opis potrebe	Izgube in odpadna hrana v verigi preskrbe s hrano, so izziv s katerimi se moramo soočiti. Podpreti je treba digitalizacijo proizvodnih procesov, predelave in predelavo presežkov hrane in biogenih odpadkov ter stranskih proizvodov, osveščati in izobraževati vse deležnike v verigi ter vzpodbujati inovacijska partnerstva. Treba je nameniti pozornost in sredstva za raziskave ter prenos znanja za trajnostno proizvodnjo in porabo hrane. Pomembno je osveščanje in spodbujanje javnih zavodov, da v okviru zelenega javnega naročanja dajejo prednost lokalni in trajnostno pridelani hrani ter osveščanju potrošnikov o rokih trajanja hrane in načinih zmanjševanja količine odpadne hrane. Pripravljena je nacionalna strategija, ki povezuje različne sektorje.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC 9
--	-------------

Oznaka potrebe	P34
Naziv potrebe	Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij
Opis potrebe	Za izboljšanje znanja in kompetenc kmetovalcev in lastnikov gozdov se v vseh devetih strateških ciljnih in v vseh panogah kaže potreba po učinkovitejši izmenjavi znanja in prenosu informacij. Potrebe so največje na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali, ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Med oblikami izmenjave znanja in dobrih praks je pomemben razvoj demonstracijskih kmetij, pa tudi prenos znanja in izkušenj na mlade kmete. Kaže se tudi potreba po povečanju usposobljenosti svetovalcev.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC10

Oznaka potrebe	P35
Naziv potrebe	Izboljšanje koordinacije in vzpostavitve enotne spletne platforme AKIS
Opis potrebe	Problem slovenskega kmetijstva ni le sporadičnost sodelovanja med deležniki in šibek prenos znanja, ampak tudi neusklajeno delovanje sistema AKIS. Sistem je kompleksen in razdrobljen, zato je potrebno med javnimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi institucijami vzpostaviti sistematično sodelovanje in koordinacijo, da bomo okrepili izmenjavo znanja in prenos informacij v prakso. Okrepiti je potrebno tudi povratni tok informacij o zaznanih potrebah kmetovalcev in lastnikov gozdov. Vse to bi lahko naslovili z vzpostavitvijo koordinacijskega telesa in skupnega informacijskega okna do znanja in informacij za vse deležnike AKIS v obliki enotne spletne platforme.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC10

Oznaka potrebe	P36
Naziv potrebe	Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja
Opis potrebe	Soočamo se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Potrebno je nadaljevati s spodbujanjem povezovanja in tesnejšega sodelovanja vseh deležnikov sistema AKIS. Izboljšati je potrebno tudi pogoje za ustvarjanje znanja, saj zaradi

	nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ter investicijske podhranjenosti institucij v kmetijstvu, zlasti na področju rastlinske proizvodnje, ne moremo več slediti potrebam po novih znanjih na področju trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC10

Oznaka potrebe	P37
Naziv potrebe	Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI
Opis potrebe	Slovenija ne izkorišča vsega potenciala IKT, kar je posledica bistveno prenizkih vlaganj v razvoj digitalne družbe, neustrezne umeščenosti razvojnega področja in pomanjkanja koordinacije med deležniki. Potrebno je spodbujanje digitalizacije in krepitev digitalnih kompetenc, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu digitalnemu prehodu. Večja uporaba digitalnih tehnologij bi kmetovalcu in lastniku gozda pomagala delovati natančneje, učinkoviteje in bolj trajnostno. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij, lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	SC10

Prioritizacija potreb na ravni SN 2023-2027

Pri pripravi strateškega načrta, tudi pri določanju potreb in področij ukrepanja v slovenskem kmetijstvu, smo smiselno upoštevali vse dosedanje izkušnje, specifikke slovenskega kmetijstva, SWOT analizo ter številne druge analize, študije in vrednotenja slovenske kmetijske politike. Predvsem smo poskušali kmetijstvo obravnavati v njegovi celoviti družbeni razsežnosti. Naše glavno vodilo prioritizacije potreb na ravni strateškega načrta je razvoj, ki upošteva tako ekonomski kot tudi okoljski in socialni vidik. To so bistvene komponente trajnostnega razvoja, ki jih naslavlja že Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", s tem pa zasledujemo tudi vse tri splošne in devet specifičnih ciljev SKP. Na ta način želimo poleg stabilnosti in primerljivosti dohodkov doseči tudi večjo okoljsko ambicioznost strateškega načrta in ob tem ne pozabiti na socialni vidik, ki je pomemben za ohranjenost in poseljeno podeželje.

Številni očitki glede dosedanje slovenske kmetijske politike se nanašajo na razpršenost, t.j. da politika naslavlja veliko ciljev s (pre)številnimi ukrepi, kar vodi v manjšo učinkovitost in uspešnost. Strateški načrt zato, preko intervencijske logike, z opredelitvijo potreb in ciljev, določa osredotočene in ciljno usmerjene intervencije. Identificirane potrebe so objektivno utemeljene, na podlagi kvantitativnih podatkov iz analize stanja in trendov ter imajo jasno navezavo na splošne in specifične cilje SKP kot tudi navezavo na Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" in še nekatere druge dokumente na nacionalni in EU ravni, ki smo jih upoštevali pri pripravi strateškega načrta npr. Strategija »od vil do vilic«, Strategija za biotsko raznovrstnost, Zeleni dogovor, priporočila EK za pripravo strateškega načrta Slovenije in ostale relevantne dokumente na nacionalni in EU ravni (Akcijnska

načrt za ekološko kmetijstvo (ANEK), Načrt upravljanja voda, Nacionalni energetska podnebni načrt (NEPN)) in druge.

Pri pripravi prioritizacije potreb smo upoštevali tudi izsledke široke javne in strokovne razprave o vsebini strateškega dokumenta. Pomembno izhodišče za prioritizacijo potreb je bilo poročilo vrednotenja: »Prioritizacija potreb strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2021-2027«, pripravljenega s strani revizijske družbe Deloitte svetovanje d.o.o., januarja 2021. Izvajalci poročila so opredelili **4 merila** (1- primerjava z EU povprečjem ali pregled trendov v Sloveniji, 2 - zmožnost trga za naslavljanje potreb, 3 – kompleksnost in 4 - sinergije), na podlagi katerih so podali oceno in prioritizacijo potreb. Ker je v vmesnem času prišlo do sprememb potreb (večinoma je šlo za smiselno vsebinsko združevanje potreb in večje osredotočenje), smo prioritizacijo potreb nadaljevali na osnovi poročila družbe Deloitte, s tem da smo merilom: 1 - *primerjava z EU povprečjem ali pregled trendov v Sloveniji* ter 2- *zmožnost trga za naslavljanje potreb*, dodali še novo merilo 3 - *finančna sredstva*, vezana na intervencije, ki naslavljajo posamezno potrebo.

V prioritizacijo so vključene vse identificirane potrebe, in sicer tudi tiste, ki so bile v okviru SN 2023-2027 prepoznane, bodo pa le delno ali sploh ne bodo podprte z intervencijami v okviru SN 2023-2027 (drug vir financiranja). Te potrebe so v tabeli označene z zvezdico. Vseh identificiranih potreb v SN 2023-2027 je **37**.

Potrebe smo razvrstili po **vsebinskih sklopih**:

- Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (**EKONOMSKA** komponenta);
- Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (**OKOLJSKA in PODNEBNA** komponenta) ter
- Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (**SOCIALNA** komponenta)

in po pomembnosti: **zelo pomembno, srednje pomembno in pomembno**.

S tem sledimo tudi usmeritvam Evropske komisije glede priprave prioritizacije potreb. Razvrščanje potreb od 1-37 se nam ni zdelo ustrezno, ker so vse potrebe, ki so identificirane v SN 2023–2027, relevantne, saj izhajajo iz analize stanja. Poleg tega ima vsaka od njih vsaj eno navezavo na intervencijo in specifičen cilj. Spodbujanje znanja, raziskave, razvoj, inovacij in digitalizacije so kot horizontalni cilj izredno pomembne vsebine in se navezujejo na izkazane potrebe na tem področju v okviru posameznih specifičnih ciljih, zato prioritizacija tega dela ni smiselna. Potrebe, vezane na ta horizontalni cilj, so zato v tabeli navedene kot nerazvrščene.

Potrebe smo pregledali z vidika navezav na ključne nacionalne in EU dokumente. Nadalje pa smo vse te navezave preko intervencij prikazali še v okviru intervencijske logike za vsak posamezen specifičen cilj.

Razvrščanje potreb SN 2023-2027 po pomembnosti	Razvrstitev potreb glede štiri vsebinske sklope Resolucije "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"				SKUPAJ
	Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (EKONOMSKA komponenta)	Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (OKOLJSKA komponenta)	Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (SOCIALNA komponenta)	Horizontalni cilj: krepitev oblikovanja in prenos znanja	
ZELO POMEMBNO (specifični cilj: SC1-9)	P01 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG (SC1) P02 Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD (SC1) P06 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti	P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5) P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu (SC4) P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z	P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev (SC7) P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju (SC7) P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in		14

	<p>v kmetijstvu (SC2)</p> <p>P05 Zagotavljanje prehranske varnosti (SC1)</p> <p>P04 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah (SC1)</p>	<p>visokoraznovrstnimi značilnostmi (SC6)</p> <p>P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda (SC5)</p> <p>P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst (SC6)</p> <p>P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje (SC9)</p>	<p>infrastrukture na podeželju (SC8)</p>		
<p>SREDNJE POMEMBNO</p> <p>(specifični cilj: SC1-9)</p>	<p>P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu (SC3)</p> <p>P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti (SC3)</p> <p>P07 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI (SC2)</p> <p>P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov (SC7)</p>	<p>P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva (SC8)</p> <p>P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev (SC6)</p> <p>P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu (SC4)</p> <p>P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort (SC6)</p> <p>P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin (SC9)</p>	<p>P28 Krepitev socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja (SC8)</p> <p>P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani (SC4)</p>		11
<p>POMEMBNO</p> <p>(specifični cilj: SC1-9)</p>	<p>P08 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu (SC2)</p> <p>P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov (SC3)</p> <p>P03 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij* (SC1)</p>	<p>P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah (SC4)</p> <p>P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali* (SC9)</p> <p>P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano* (SC9)</p> <p>P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst* (SC6)</p>	<p>P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami* (SC8)</p>		8

NERAZVRŠČENO (potrebe vezane na horizontalni cilj)*				P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitve enotne spletne platforme AKIS	4
SKUPAJ	12	15	6	4	37

Opombe:

- Z * označene potrebe so tiste, ki jih SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno ali pa jih naslavlja le delno.

Utemeljitev odločitve v primeru, ko določene opredeljene potrebe ne naslavljamo preko SN 2023–2027.

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij

Potreba glede obvladovanja tveganj se v okviru SN 2023-2027 naslavlja le delno, in sicer preko intervencij v okviru sektorja sadja in zelenjave (Opustitev spravila, Umik s trga za brezplačno razdelitev in Zavarovanje letine in proizvodnje), ki so namenjene organizacijam proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, ki izvajajo operative programe. Pridelava sadja ter glavnina pridelave zelenjave v Sloveniji namreč poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi. Poleg tega je pridelava sadja in zelenjave izpostavljena negativnim vplivom morebitnih kriznih situacij na trgu.

Z izjemo te sektorske intervencije SN 2023–2027 upravljanja tveganj ne naslavlja. Na nacionalni ravni namreč že imamo vzpostavljene in delujoče instrumente za obvladovanje tveganj, kot je komercialno zavarovanje kmetijske proizvodnje. Iz državnega proračuna se zagotavlja sofinanciranje dela teh premij, s čimer želimo povečati interes proizvajalcev, da zavarujejo svojo proizvodnjo. Nacionalna sredstva pa se zagotavljajo tudi za primer večjih, katastrofičnih tveganj, takrat se prožijo t.i. »ad hoc« ukrepi (državne pomoči).

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst

Potreba se v okviru SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno. Gozdarski ukrepi za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 se, na podlagi Zakona o gozdovih, izvajajo v okviru letnega programa vlaganj v gozdove, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije. Potrebna nacionalna sredstva se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije (Gozdni sklad). Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.

P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami

Potreba se v okviru SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno. Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih podpor. Tako bodo podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, ki bo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.

P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno. Z zagotavljanjem primerne dobre oskrbe rejnih živali, njihove dobrobiti, z uspešnim preprečevanjem širjenja okužb ob razumnem in vestnem izvajanju zdravstvenega varstva živali pred boleznimi ter aktivnostmi ozaveščanja, usposabljanja in izobraževanja rejcev, veterinarjev in ostalih deležnikov, bomo zmanjševali potrebe po rabi/predpisovanju protimikrobnih zdravil/antibiotikov za njihovo zdravljenje. Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali se celovito rešuje v okviru Državne strategije „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) z nacionalnim akcijskim načrtom, ki se bo posodabljal.

P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno, preko številnih intervencij EKSRP: investicije v tehnologije pridelave in predelave ter njihovo posodabljanje, investicije v skladišča, logistične centre, protitočne mreže, namakanje..., v okviru CLLD možnost naslavljanja te teme, prenos znanja (usposabljanje kmetov, predelovalne industrije, distributerjev) glede vzrokov in možnosti zmanjševanja izgub in odpadne hrane, usposabljanje, ukrep sodelovanje, ukrep povezovanje. Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano predstavlja okvir za večletni akcijski načrt vseh deležnikov verige preskrbe s hrano in ministrstev, ki bo prispeval k cilju prepolovitve odpadne hrane do leta 2030 in je namenjena vsem členom verige preskrbe s hrano, tudi potrošnikom.

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno, preko intervencije Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev in intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij. Določene pomembne aktivnosti v okviru digitalizacije se financirajo tudi v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (nextgen), v katerega smo uvrstili projekt E-kmetijstvo, prehrana in gozdarstvo.

3.1.1 SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej uniji za povečanje prehranske varnosti

3.1.1.1 Povzetek SWOT analize

V kmetijstvu se zaradi njegove vpetosti v družbo pojavljajo številni kompleksni ekonomski, socialni in okoljski problemi. Med najpomembnejše zagotovo sodi dohodkovni problem, ki je posledica dolgoročnega pritiska na zniževanje cen kmetijskih proizvodov. Dohodek v slovenskem kmetijstvu je med najnižjimi v EU in predstavlja samo okoli 20% primerljivega dohodka v celotnem gospodarstvu. Od leta 2007 ni zaznati približevanja povprečnemu dohodku v EU, niti primerljivemu dohodku v gospodarstvu v Sloveniji. Kljub temu imajo določene panoge (zrnojede živali, vino in mleko), ekonomske velikosti KMG (nad 50.000 EUR standardnega prihodka) in lokacije KMG (izven OMD) nekoliko boljši dohodek in s tem bolj produktivno delovno silo. Za obstoj kmetovanja na KMG z manjšim dohodkom so odločilni ne kmetijski viri dohodka, ki lahko na manjših KMG in na KMG v OMD predstavljajo znaten del dohodka KMG v širšem smislu (kmetijskega gospodinjstva).

Vzrok za tako slab dohodkovni položaj je neugodna struktura slovenskega kmetijstva s povprečno majhnimi KMG, z velikim deležem površin v OMD, velikim deležem trajnega travinja, velikim deležem nespecializiranih in samooskrbnih KMG. Obstoječi procesi prestrukturiranja slovenskega kmetijstva v smeri povečevanja dohodka, so očitno prepočasni.

Subvencije (neposredna in OMD plačila) so zelo pomemben dejavnik, ki vsaj delno izboljšujejo slabši dohodkovni položaj, tako na ozemlju celotne Slovenije, kot tudi na območjih z omejenimi dejavniki za kmetovanje ter zaradi svoje stabilnosti zmanjšujejo dohodkovna nihanja. Glede na podatke FADN bi določene panoge (poljščine, drugi trajni nasadi, mešano kmetijstvo, druga pašna živina), ekonomske velikosti KMG (do 50.000 EUR standardnega prihodka) in lokacije KMG (v OMD) ustvarile negativno dodano vrednost. To pomeni, da bi moral KMG za pokrivanje stroškov proizvodnih dejavnikov (delo, kapital in zemlja) uporabljati dodatne zunanje vire dohodka. Velik delež subvencij v dohodku KMG ima tudi negativne učinke, ki se kažejo v nekoliko slabši sposobnosti odzivanja KMG na nestabilnosti – odpornosti. V Sloveniji je razporeditev neposrednih plačil nekoliko bolj ugodna kot v EU, saj 20 % največjih prejemnikov prejme 64 % vseh neposrednih plačil, v EU pa kar 80 %.

Glede na kazalnik bruto dodane vrednosti na uro učinkovitega dela so v izrazito slabem ekonomskem položaju sektorji reje krav dojlj, pitanja govedi, reje drobnice in prireje mleka (posebej v gorskem območju). Vsi navedeni sektorji imajo tudi strukturne probleme (razdrobljenost proizvodnje, lokacija proizvodnje v OMD, kjer prevladuje trajno travinje). Povprečne velikosti proizvodnje teh sektorjev so nekajkrat manjše kot povprečno v EU.

Velik problem v kmetijstvu predstavljajo tudi nestabilnosti. Nihanje cen in/ali obsega kmetijske proizvodnje lahko povzroči likvidnostne težave kmetov, medtem ko negotovost glede dohodkov in nizka produktivnost vodijo v zastoje investicije in dolgoročno v zmanjšanje konkurenčnosti ter v stagnacijo ali celo v krčenje kmetijske proizvodnje. Na splošno velja, da je kmetijska proizvodnja zelo izpostavljena nihanjem, saj se večina proizvodnje izvaja na prostem. Rastlinska proizvodnja je še nekoliko bolj nestabilna kot živalska. Pomemben dejavnik nestabilnosti so tudi nihanja cen določenih »inputov« (energenti in gnojila).

Glede na uspešnost izvajanja ukrepov, ki so namenjeni obvladovanju normalnih tveganj, je razvidno, da imajo KMG omejen interes po obvladovanju individualnih tveganj. Glavni instrument za obvladovanje tržno cenovnih tveganj v Sloveniji predstavlja komercialno zavarovanje kmetijske proizvodnje. Za povečanje interesa po tem instrumentu Slovenija sofinancira del premij, kar je z vidika izvajanja pomoči za zavarovanca in državo administrativno nezahteven ukrep. Kljub sofinanciranju in vse pogostejšem pojavljanju tržnih nihanj, je interes KMG dokaj nizek. Možen vzrok za to je verjetno sistem za obvladovanje katastrofičnih tveganj, ki ga Slovenija izvaja z nacionalnimi sredstvi preko t. i. »ad hoc« ukrepov. Od leta 2003 je bilo v okviru teh ukrepov izplačanih okoli 90 mio. EUR, kar lahko daje napačne signale KMG, da proizvajajo pri večjem tveganju oziroma prevzemajo večje tveganje. Zelo primeren ukrep za obvladovanje katastrofičnih tveganj je tudi »Vzajemni sklad za proizvodna tveganja«, vendar tega instrumenta v Sloveniji ne izvajamo.

Nepriemerljivost kmetijskega dohodka v primerjavi z dohodkom v drugih gospodarskih panogah, v povezavi s heterogenostjo kmetijske proizvodnje, lahko dodatno pospeši družbeno manj sprejemljive spontane procese prestrukturiranja kmetijstva. Ti lahko vodijo v pretirano koncentracijo in/ali intenzifikacijo kmetijske proizvodnje na območjih ugodnejših za kmetovanje ter opuščanje kmetijske proizvodnje na marginalnih območjih. Vse to vodi v zmanjševanje proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč. Zaradi razvoja družbe se vse bolj povečujejo tudi pritiski pozidave kmetijskih zemljišč. Degradacija kmetijskih zemljišč je proces, kjer se kmetijska zemljišča nepovratno uničijo. To mora biti razlog, da ima kmetijska politika ta proces čim bolj pod kontrolo. Z degradacijo kmetijskih zemljišč se trajno zmanjšuje obseg kmetijskih zemljišč in posledično zmanjšuje prehranska varnost Slovenije (in tudi EU).

Ključne ugotovitve:

- Faktorski dohodek v kmetijstvu Slovenije je med najnižjimi v EU, kar je posledica slabše strukture slovenskega kmetijstva (nizka povprečna velikost slovenskega KMG – 6,9 ha, 57% KMG same porabijo več kot 50 % svojih proizvodov, velik delež površin v OMD, 56% nespecializiranih kmetij, velik delež trajnega travinja...).
- Dolgoročni trend gibanja faktorskega dohodka je podoben kot v EU in zato prepočasen za približevanje faktorskemu dohodku EU.
- Pri uporabi in interpretaciji podatkov FADN je potrebno upoštevati določene omejitve (velikost vzorca, metodologije izbora preučevane populacije) in posebnosti v slovenskem primeru (neoptimalen vzorec, precenjenost določenih kazalnikov)
- Neto dodana vrednost kmetijskega gospodarstva kaže, da imajo višje vrednosti naslednji tipi kmetovanja: »zrnajede živali«, »mleko« in »vino«. Neto dodana vrednost narašča z ekonomsko velikostjo KMG in je bistveno višja izven OMD. To kaže, da imajo te skupine KMG bolj produktivno delovno silo.
- Brez subvencij bi bili določeni sektorji (poljščine, drugi trajni nasadi, mešano kmetijstvo, druga pašna živina), razredi ekonomske velikosti (pod 50.000 EUR standardnega prihodka) in območja (OMD) v izrazito slabem položaju, ker bi ustvarjali negativne dodane vrednosti. To bi vodilo v dodatno opuščanje kmetovanja.
- Natančnejši pregled sektorjev pokaže, da so določeni sektorji še posebej v slabem ekonomskem položaju (reja krav dojilj, pitanja govedi, reja drobnice, prireja mleka), kjer bruto dodane vrednost na uro učinkovitega dela znaša od 1,60 EUR za rejo krav dojilj, do 12,30 EUR za prirejo mleka. Vzroki za to je predvsem v razdrobljeni strukturi teh sektorjev in velikem deležu površin v OMD, kjer prevladuje trajno travinje.
- Podjetniški dohodek v kmetijstvu je zaradi dejstva, da v Sloveniji prevladujejo družinska KMG, zelo primeren kazalnik za prikaz dohodkovnega stanja KMG. Glede na podjetniški dohodek je dohodkovni položaj kmetijstva v primerjavi z ostalim gospodarstvom in EU izrazito slab. Vzroki a to pa so podobni kot pri faktorskem dohodku, ki je vsebinsko zelo podoben podjetniškemu dohodku.
- Zaradi nizkih dohodkov iz kmetijske dejavnosti KMG pridobivajo dohodke izven kmetijstva, ki lahko dosežejo tudi do 50 % celotnih prihodkov. To jim omogoči povečanje in stabilizacijo dohodka.
- Pomemben vir prihodkov so tudi prihodki/dohodki iz dejavnosti, ki niso kmetijske, so pa povezane s kmetijsko dejavnostjo. To so prihodki iz gozdarske dejavnosti in dopolnilnih dejavnosti in dosegajo do 19 % skupnega prihodka kmetijske dejavnosti. Ti dohodki so večji v OMD in se zmanjšujejo z ekonomsko velikostjo KMG.
- Slovensko spada v skupino držav EU, kjer je s 49 % kmetijstvo nadpovprečno odvisno od subvencij. To ima pozitiven vpliv na stabilizacijo dohodka, ker so subvencije stabilen vir dohodka na KMG v primerjavi s dohodkom iz kmetijske proizvodnje, ki je zelo nestabilna. Negativen vpliv pa se kaže v zmanjšanju odpornosti KMG na spremembe na trgih, okolju in spremembah institucionalnega okolja.
- Kljub zunanji in notranji konvergenci so neposredna plačila dokaj stabilen vir dohodka. Pri tem je večji del neposrednih plačil proizvodno nevezanih (vse sheme so proizvodno ne vezane, razen proizvodno vezane podpore).
- Vrednost plačilnih pravic ni enaka za vsa KMG, saj so se na ravni posameznega KMG, pri vrednosti plačilnih pravic ohranil določen delež (preteklih) zgodovinskih dodatkov posameznega KMG, določen delež razlik zaradi višjih podpor za njive ter v določenem deležu plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedi (ERŽ). Pri določenem deležu KMG je prišlo do drugačne proizvodne usmeritve, kar pomeni, da se ne ukvarjajo več s proizvodnjo na osnovi katere so bili dodeljeni zgodovinski dodatki. To postavi »poštenost« tako dodeljenih plačilnih pravic pod vprašaj.
- Za plačilne pravice velja, da imajo višjo vrednost tista KMG, ki imajo več njiv in so izven OMD. Najvišje vrednosti imajo zaradi zgodovinskih dodatkov v povprečju bolj živinorejsko usmerjena

KMG. Prostorsko so višje vrednosti plačilnih pravic skoncentrirane pretežno na območjih kjer prevladujejo njive.

- Ukinitvev plačilnih pravic bo najbolj prizadela KMG z visokimi vrednostmi plačilnih pravic in pri katerih neposredna plačila predstavljajo velik delež njihovega dohodka.
- V primerjavi z EU so neposredna plačila manj koncentrirana pri velikih prejemnikih, saj 20 % največjih prejemnikov neposrednih plačil prejelo okoli 64% vseh neposrednih plačil. V EU 20 % največjih prejemnikov prejme 80 % vseh neposrednih plačil.
- Pomembna dohodkovna podpora je tudi plačilo za OMD, ki delno nadoknadi višje stroške in izpad dohodka pri kmetovanju na teh območjih. Posredno se s tem ohranja proizvodni potencial kmetijskih zemljišč, vzdrževana kulturna krajina ter ugodno stanje travnišč na območjih, ki bi se sicer zarasla.
- Za kmetijske trge je značilno kratkoročno nihanje cen, ki se prenaša na dohodek, in dolgoročni trend zniževanja cena kmetijskih proizvodov.
- Rastlinska proizvodnja in cene so bolj nestanovitne kot živalska proizvodnja, kar je posledica dejstva, da se rastlinska proizvodnja v glavnem vrši na prostem in je tako bistveno bolj podvržena vremenskim pojavom (suše, pozebe...), boleznim in škodljivcem.
- Proizvodi in storitve za tekočo porabo predstavljajo pomemben vir nestanovitnosti dohodka KMG. Posebej problematični so energenti (predvsem nafta) in z njimi povezani proizvodi, kot so »Gnojila in sredstva za izboljšavo tal«, ker je kmetijska proizvodnja zelo odvisna od njih. Njihove cene se določajo na svetovnem trgu, zato so zelo nestabilne in predstavljajo dodaten vir nestabilnosti v kmetijstvu.
- Vir nestabilnosti je tudi institucionalno okolje, ki lahko ob spremembah poveča nestanovitnost v kmetijstvu.
- Zaradi relativne majhnosti slovenskega trga lahko na nihanja cen zelo vplivajo nihanja cen na sosednjih trgih znotraj EU, kar lahko najbolj konkurenčni KMG tudi izkoristijo s prodajo na sosednjih trgih z višjo ravniyo cen.
- Pomemben stabilizator v kmetijstvu so proizvodno nevezana dohodkovna plačila (neposredna in OMD plačila).
- Kot pomoč pri obvladovanju normalnih tveganj je v Sloveniji na razpolago več ukrepov, ki se financirajo iz EU in državnega proračuna, čeprav mora ta tveganja v osnovi obvladovati KMG samo.
- Glede na uspešno izvajanje nekaterih skupin ukrepov (ukrepi PRP 14-20, ukrepi vinogradništva) lahko sklepamo, da se KMG zavedajo pomena individualnih pristopov k obvladovanju tveganj.
- Ključni ukrep, ki prispeva k blažitvi tržno cenovnih tveganj, je v Sloveniji nacionalni ukrep sofinanciranje zavarovalnih premij, ki je z vidika izvajanja pomoči za zavarovanca in državo administrativno nezahteven. Poplačilo škodnega dogodka je, v nasprotju s preostalimi ukrepi hitro.
- Interes za zavarovanje rastlinske proizvodnje je majhen, saj je bilo v od leta 2015 do 2019 v povprečju zavarovanih samo 23 % kmetijskih površin brez trajnega travinja. Bistveno pa od povprečja odstopa zavarovanje proizvodnje hmelja (83 %) in žit (57 %). Interes se povečuje z velikostjo KMG.
- Od leta 2003 je bilo samo 5 let, ko ni bilo zaznanih večjih škod v kmetijstvu zaradi vremenskih razmer. V tem obdobju je 62 % škod nastalo kot posledica suše, 18 % toče in 17 % pozebe.
- Slovenija se v obvladovanje katastrofičnih tveganj aktivno vključuje z nacionalnimi t. i. »ad hoc« ukrepi, ki so problematični iz več vidikov (zagotavljanje proračunskih sredstev, sporočanje napačnih signalov KMG, ustvarjanje dodatnega »moralnega hazarda« na strani KMG, ki se lahko negativno odrazi npr. pri interesu za zavarovanje kmetijske proizvodnje).
- Za vzpostavitev »Vzajemnih skladov za proizvodna tveganja« se postavljajo številna vprašanja (nizek interes kmetijskih gospodarstev za vstop v skupni vzajemni sklad, težave pri vzpostavitvi pravil poslovanja, težave pri terminskem načrtovanju javnofinančnih podpor, potrebna visoka mera solidarnosti med družbeniki...).
- Zaznati je proces prestrukturiranja kmetijstva, kjer se število KMG zmanjšuje, kmetijske površine pa se ohranjajo. To se kaže v povečevanju povprečne velikosti KMG, ki glede na

podatke iz leta 2016 znašajo 6,99 ha. Povprečna velikost KMG, ki oddajajo zbirno vlogo je bila v letu 2019 8,2 ha.

- Trend povečevanja povprečne velikosti KMG je najbolj očiten izven OMD, kjer je povprečna velikost KMG, ki oddajajo zbirno vlogo, od leta 2015 rasla 3 krat hitreje kot v OMD. Kljub temu je s stališča dohodkovnega približevanja dohodkom ostalega gospodarstva ali EU, ta trend prepočasen.
- Na OMD se prestrukturiranje dogaja v smeri, da se opuščajo t. i. marginalne površine, ki se postopoma zaraščajo. Pritisk zaraščanja je največji v zahodnem, jugozahodnem, južnem in jugovzhodnem delu Slovenija. Pomembno vlogo pri ohranjanju kmetijskih zemljišč in preprečevanju njihovega zaraščanja imajo subvencije, kajti brez njih bi se obseg kmetijskih zemljišč zmanjšal.
- Degradacija kmetijskih zemljišč je izredno pomemben problem izgube proizvodnega potenciala, ker se s tem kmetijska zemljišča nepovratno izgubijo kmetijsko funkcijo. Zaskrbljujoče je, ker se večina pozidav zgodi ravno na kmetijskih zemljiščih, kljub ustavnemu in zakonskemu varovanju.

3.1.1.2 SWOT analiza

Prednosti

- Velik delež družinskih KMG omogoča pridobivanje stabilnejšega ne-kmetijskega dohodka in s tem povečevanja odpornosti posameznega KMG.
- Diverzifikacija kmetijskega dohodka in pridobivanje dohodka iz dopolnilnih dejavnosti ter gozdarstva povečuje odpornost KMG (bolj na OMD območjih in na manjših KMG).
- Pozitiven vpliv javnih podpor (predvsem neposredna in OMD plačila) (zmanjševanje razlik v dohodku, blažilec nestanovitnosti v kmetijstvu – stabilizacija dohodka, ohranjanje proizvodnega potenciala).
- OMD plačila kompenzirajo višje stroške kmetovanja.
- Manjša koncentracija neposrednih plačil velikim prejemnikom v primerjavi z EU.
- KMG imajo na razpolago ukrepe, ki jim omogočajo individualno obvladovanje tveganj (sofinanciranje kmetijskega zavarovanja, ukrepi v okviru programa razvoja podeželja za prilagajanje na ekstremne vremenske razmere...).
- Načelna naklonjenost KMG za vključevanje v skupinske oblike obvladovanja tveganj kot so vzajemni skladi.

Slabosti

- Izrazito nižji dohodek iz kmetijstva v primerjavi z ostalim gospodarstvom in v primerjavi z EU, ki se prepočasi povečuje.
- Velike razlike v dohodku med kmetijskimi panogami, ekonomsko velikostjo KMG, OMD ter ne OMD.
- Slaba struktura slovenskega kmetijstva (nizka povprečna velikost KMG, veliko samooskrbnih KMG, veliko nespecializiranih KMG, velik delež KMG uvrščen v območja z omejeni dejavniki za kmetovanje).
- V določenih sektorjih je socio-ekonomski, tehnološki, strukturni položaj slabši kot v ostalih, predvsem pri reji krav dojilj, pitanju govedi, reji drobnice in prireji mleka.
- Večja odvisnost kmetijstva od javnih podpor, pri čemer so določeni sektorji bistveno bolj odvisni od drugih, zato so bolj izpostavljeni sprememba kmetijske politike.
- Dosedanja vrednost plačilnih pravic (na hektar) ni enaka za vsa KMG.
- Majhen interes KMG, po vključevanju v individualne sheme za obvladovanje tveganj.
- KMG se zanašajo na »ad hoc« ukrepe obvladovanja tveganj.
- Pomanjkanje določenih instrumentov za obvladovanje tveganj (npr. vzajemni sklad).
- Slabša kakovost zbranih ekonomskih podatkov v okviru FADN.

- Opuščanje kmetovanja in posledično zaraščanje je bolj prisotno na OMD.

Priložnosti

- Rast gospodarstva omogoča rast nekmetijskih virov dohodka (plače izven kmetijstva), ki so bolj stabilni kot kmetijski dohodek.
- Povpraševanje po proizvodih slovenskega kmetijstva na trgu EU in na tretjih trgih omogoča agilnim posameznikom ali skupinam višje dohodke.
- Napredek tehnike in tehnologij v družbi in njihov prenos v kmetijstvo omogoča doseganje višjih dohodkov v kmetijstvu (Analiza specifični cilj AKIS).
- Povečan interes kupcev za lokalne in EKO pridelke ter kratke verige omogoča povečanje dohodkov KMG.

Nevarnosti

- Dolgoročni trend zniževanja cen kmetijskih proizvodov.
- Pojav motenj na notranjem trgu EU in tretjih trgih zaradi pojavnosti zdravstvenih in sanitarnih nesreč ter zunanjetrgovinskih sporov.
- Vse pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov in klimatskih sprememb.
- Velika nestanovitnost na kmetijskih trgih (proizvodov in »inputov«).
- Majhnost slovenskega trga v primerjavi s sosednjimi trgi znotraj EU povzroča večja nihanja cen kmetijskih pridelkov na slovenskem trgu.
- Zniževanje ravni javnih sredstev namenjenih kmetijstvu in zaostrovanje pogojev za pridobitev javnih sredstev.
- Za opuščanje kmetovanja so vse pomembnejši socialni, ekonomski in demografski dejavniki.

3.1.1.3 Opredelitev potreb

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

P2 Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Druge obrazložitve, povezane z oceno potreb.

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

Dohodki v kmetijstvu so bistveno nižji kot dohodki v drugih gospodarskih dejavnostih. Slovenija je glede na kazalnike podjetniškega dohodka, neto dodane vrednosti in factorskega dohodka v kmetijstvu daleč pod povprečjem EU. To je med drugim tudi posledica slabše strukture slovenskega kmetijstva. Javne podpore (predvsem neposredna in OMD plačila) so pomembno sistemsko sredstvo za zagotavljanje zadovoljivega dohodkovnega nivoja in stabilnosti dohodka.

P2 Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD

V Sloveniji je v OMD vključenih kar 3/4 kmetijskih zemljišče v rabi. Neto dodana vrednost KMG na PDM v OMD je pod slovenskim povprečjem in bistveno pod vrednostmi območij izven OMD. Na OMD je zaznati upad kmetijske aktivnosti, počasnejšo rast povprečne velikosti KMG in zaraščanje kmetijskih površin. Kmetovanje na OMD je oteženo kar povzroča dodatne stroške in izpad prihodka. Naravne omejitve in prevladujoče trajno travinje pa pomembno omejujejo nabor možnih proizvodnih usmeritev. Ohranjanje kmetovanja na OMD je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij

Kmetijstvo v Sloveniji se tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

Določeni kmetijski sektorji v Sloveniji so se znašli v slabšem dohodkovnem položaju. Njihov proizvodni potencial je v upadanju oziroma zelo nestanovit. To je posledica različnih socio-ekonomskih razlogov, strukturnih razlogov in dejstva da je Slovenija majhen trg. S proizvodno vezanimi podporami tem sektorjem v težavah omogočimo delno nadomestitev nižjih dohodkov in s tem omilimo potencialni upad proizvodnega potenciala.

P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Za prehransko varnost je ključno ohranjanje in izboljšanje pridelovalnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč. Na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč pomembno vpliva primeren dohodek KMG, ki omogoča obstoj KMG in tako preprečuje opuščanje pridelave in zaraščanje. Zaradi spleta različnih dejavnikov (dohodkovnih, okoljskih, demografskih, socialnih in drugih) je proces opuščanja pridelave in zaraščanja bolj intenziven na OMD. Glavni instrument kmetijske politike za ohranjanje kmetovanja in tako proizvodnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč so javne podpore v obliki neposrednih plačil in OMD plačil.

3.1.1.4 Ocena potreb, na podlagi SWOT analize, v povezavi z upravljanjem s tveganji

Kmetijstvo v Sloveniji se, tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.

Potrebe se bodo naslavljale predvsem preko osnovne dohodkovne podpore (neposrednih plačil), dopolnilnega prerazporeditvenega plačila, plačil za območja OMD ter proizvodno vezanih plačil. Za obvladovanje tveganj v Sloveniji ni bilo izkazanega interesa za vzajemni sklad, zato tu izven strateškega načrta nadaljujemo s sofinanciranjem zavarovalnih premij in posredno problematiko naslavljamo preko specifičnega cilja 2 in drugih naložb ter sektorskih intervencij v sektorju sadja in zelenjave.

3.1.1.5 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

INP1: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost

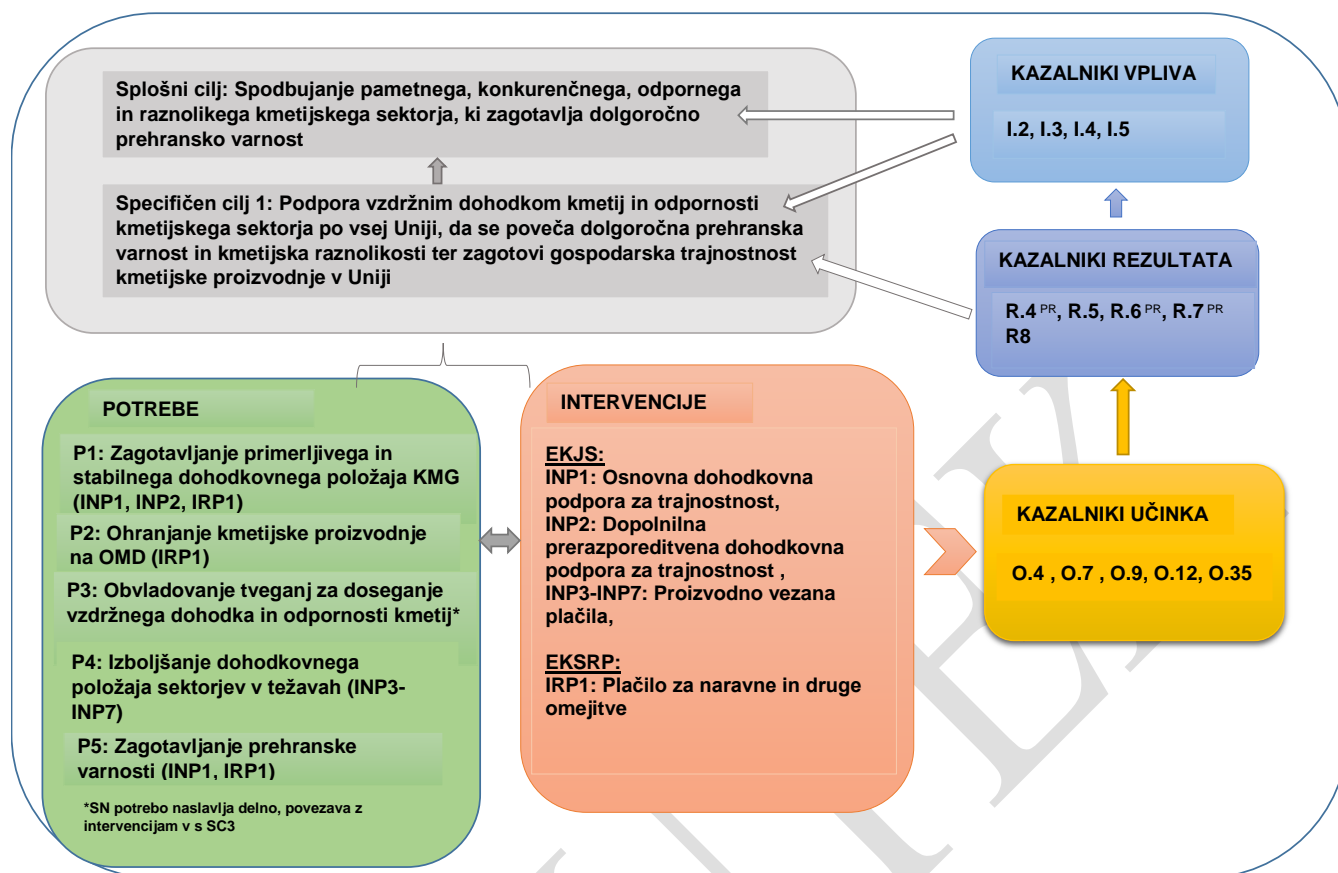
INP2: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

INP3 - INP7: Vezane dohodkovne podpore

IRP1: Plačilo za naravne ali druge omejitve

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 1

Za slovensko kmetijstvo je značilna raznolika in dualna struktura KMG, t.j. struktura z izrazito tržno usmerjenimi KMG na eni strani, ki stremijo k pridelavi kakovostne in raznolike hrane ter doseganju višje dodane vrednosti ter na drugi strani s samooskrbnimi KMG, ki prispevajo k ohranjanju vitalnega in obdelanega podeželja.

Kmetijska proizvodnja je izpostavljena nestanovitnosti trgov, predvsem zaradi narave proizvodnje, ki se pretežno izvaja na prostem in je odvisna od vremenskih razmer kot tudi vpliva globalizacije trgov. Rastlinska proizvodnja je še nekoliko bolj nestabilna kot živalska. Vse pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov in vedno večji je vpliv podnebnih sprememb. Na proizvodnjo in razmere na trgu pa vpliva tudi pojav bolezni in škodljivcev.

Majhnost slovenskega trga v primerjavi s sosednjimi trgi znotraj EU povzroča večjo nestabilnost cen kmetijskih pridelkov na slovenskem trgu. Nihanje cen in obsega kmetijske proizvodnje lahko povzroči likvidnostne težave kmetov, negotovost glede dohodkov in nizka produktivnost pa vodijo v zastoj investicij in dolgoročno v zmanjšanje konkurenčnosti ter v stagnacijo ali celo v krčenje kmetijske proizvodnje. Zaznati je trend dolgoročnega zniževanja cen kmetijskih proizvodov.

Slovenija je glede na kazalnike podjetniškega dohodka, neto dodane vrednosti in factorskega dohodka v kmetijstvu med najnižjimi v EU. To je med drugim tudi odraz slabše strukture slovenskega kmetijstva (nizka povprečna velikost KMG, veliko samooskrbnih KMG, veliko nespecializiranih KMG, velik delež KMG uvrščen v območja z omejeni dejavniki za kmetovanje (OMD)). Na odpornost, konkurenčnost kot tudi sposobnost preživetja KMG vplivajo javne podpore, od katerih pa so določeni kmetijski sektorji bistveno bolj odvisni od drugih. Javna sredstva namenjena kmetijstvu se dolgoročno sicer znižujejo, zaostrejuje pa se tudi pogoji za pridobitev le teh, kar lahko vpliva na ohranitev kmetijske dejavnosti in obsega kmetijske proizvodnje.

Javne podpore v obliki neposrednih plačil (osnovna dohodkovna in dopolnilna prerazporeditvena podpora za trajnostnost) in OMD plačil (plačila za naravne in druge omejitve) so pomemben dejavnik, ki vsaj delno izboljšujejo slabši dohodkovni položaj KMG ter zaradi svoje stabilnosti zmanjšujejo dohodkovna nihanja. Pri porazdelitvi neposrednih plačil je treba posebno pozornost nameniti odpornosti KMG, še posebej malih KMG in KMG na območjih z naravnimi ali drugimi omejitvami za kmetovanje OMD plačila še dodatno izravnavajo razlike v dohodkovni ravni in prispevajo k vzdržnim dohodkom in ohranjanju kmetijske dejavnosti na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje. Pomembno dohodkovno podporo predstavljajo tudi vezane dohodkovne podpore ki prispevajo k izboljšanju položaja in konkurenčnosti kmetijskih sektorjev v težavah. Vse te podpore lahko obravnavamo kot

blažilce nihanj v kmetijstvu in s tem stabilizacije dohodka in ohranjanja proizvodnega potenciala. Javne podpore so pomembne tudi kot pomoč pri izpadu dohodka v primeru izrednih dogodkov. V letu 2020 so kmetje tako prejeli finančna nadomestila, zaradi izpada dohodka povezanega s covid-19.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 1: *Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikosti ter zagotovi gospodarska trajnost kmetijske proizvodnje v Uniji (SC1)* naslavljajo 5 potreb, od skupno 37 identificiranih v okviru SN SKP 2021-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost.*

Intervencije v okviru SC1 usmerjene prednostno v ohranjanje in izboljšanje dohodka KMG ter ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč bodo vplivale na:

- zmanjšanje razlik v dohodku (razvoj kmetijskega dohodka v primerjavi s splošnim gospodarstvom) (kazalnik I.2)
- zmanjšanje variabilnosti dohodkov kmetij (razvoj kmetijskega dohodka) (kazalnik I.3),
- vzdržne dohodke kmetij: razvoj ravni kmetijskega dohodka po vrsti kmetovanja (v primerjavi s povprečjem v kmetijstvu) (kazalnik I.4)
- ozemeljsko ravnovesje: razvoj kmetijskega dohodka na območjih z naravnimi omejitvami (v primerjavi s povprečjem) (kazalnik I.5)

Opis intervencij:

INP1: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost naslavlja sledeči potrebi:

- P1: Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
- P5: Zagotavljanje prehranske varnosti

Neposredna plačila v obliki osnovne dohodkovne podpore za trajnost zagotavljajo osnovno raven dohodka in imajo pomembno stabilizacijsko vlogo, preko pogojenosti pa se krepi tudi vloga neposrednih plačil pri ohranjanju javnih dobrin ter ekosistemskih storitev. Z letom 2023 se ukinejo plačilne pravice iz obdobja 2015 - 2022, kar pomeni ukinitvev zgodovinskih dodatkov, ki so se skozi leta vezali na plačilne pravice in katerih glavna vrednost izvira iz leta 2006. Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je proizvodno nevezano plačilo in je namenjena kmetom kot direktna dohodkovna podpora za trajnostnost in odpornost KMG. Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine na katerem nosilec KMG izvaja kmetijsko dejavnost. Ker je podpora proizvodno nevezana, je neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje in predstavlja za KMG stabilen vir prihodka. Učinek osnovne dohodkovne podpore se bo spremlja s kazalnikom: O.4: Število hektarjev za osnovno dohodkovno podpora za trajnostnost.

Stabilen in konkurenčen dohodkovni položaj KMG pomembno vpliva na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč in omogoča obstoj in odpornost KMG in tako preprečuje zmanjševanje obsega ali celo opuščanje pridelave in zaraščanje. Z obdelanostjo kmetijskih površin se prispeva k prehranski varnosti, zagotavlja se potencial resursov za kmetijsko proizvodnjo in krepi se zagotavljanje javnih dobrin kmetijstva na področju varstva okolja in ohranjanja kulturne krajine.

INP2: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost naslavlja potrebo:

- P1: Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost prispeva k večji stabilnosti dohodka na KMG in boljši ter pravičnejši porazdelitvi neposrednih plačil. Nameni se le kmetijskim gospodarstvom do velikosti 8,2 hektarja, ki je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, ki oddajajo zbirno vlogo. Pri tem bo podpora enotna za vse hektarje do 8,2 hektarja (se ne bo razlikovala). Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost je letno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano in ni odvisno od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Upravičenci so nosilcem KMG, ki so upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Učinek dopolnilna prerazporeditvene dohodkovne podpore se bo spremlja s kazalnikom: O.7: Število hektarjev za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podpora.

Uspešnost izvajanja intervencij Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost kot tudi Dopolnilne prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost, se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost (ciljna vrednost: 92 %)

R. 6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94 %)

R. 7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102 %)

IRP1: Plačilo za naravne ali druge omejitve (OMD plačila)

Plačilo za naravne ali druge omejitve naslavlja sledeči potrebi:

P1: Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

P2: Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD

P5: Zagotavljanje prehranske varnosti

Slovenija ima kar 76 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi na območjih z omejenimi dejavniki (OMD) in za namen ohranjanja proizvodnega potenciala in kulturne krajine je ključno je ohranjanje kmetovanja na teh območjih. K temu lahko pozitivno pripomore plačilo za naravne in druge omejitve, ki dopolnjuje osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost in omogoča dodatno izravnavo slabšega dohodkovnega položaja KMG na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje. Plačilo za naravne ali druge omejitve je letno proizvodno nevezano plačilo in se dodeli s ciljem, da se upravičencem nadomesti vse ali del dodatnih stroškov in izpada dohodka, kar vpliva na uravnavanje ekonomskega položaja na KMG, ohranjanje delovnih mest in posledično ohranjanje obdelanosti kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin. Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju trajnostne rabe kmetijskih zemljišč in posledično trajnostni proizvodnji hrane, kar bo pozitivno vplivalo na okolje in kakovost življenja. Plačilo za naravne ali druge omejitve se dodeli za upravičen hektar v skladu s sprejetimi pravili o točkovanju KMG v OMD in formulo za izračun plačila OMD skupnimi pravili. Do podpore so upravičeni nosilci KMG na gorskih območjih, območjih z naravnimi omejitvami ter območjih s posebnimi omejitvami in drugimi specifičnimi omejitvami. Učinek plačil za naravne ali druge omejitve se bo spremlja s kazalnikom: O.12: Število hektarjev, ki prejemajo dodatek za območja z naravnimi omejitvami. Uspešnost izvajanja plačila za naravne ali druge omejitve se bo merilo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.4^{PR} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost (ciljna vrednost: 92 %)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102 %)

Vezane dohodkovne podpore

Vezane dohodkovne podpore naslavlajo potrebo P4: Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah.

Določeni kmetijski sektorji v Sloveniji so v slabšem ekonomskem položaju kot ostali. Njihov proizvodni potencial je v upadanju oziroma zelo nestanovit. To je posledica različnih socio-ekonomskih razlogov, strukturnih razlogov in dejstva, da je Slovenija majhen trg. S proizvodno vezanimi plačili naslavljammo specifične probleme za sektorje v težavah in so namenjena ohranjanju kmetovanja, ekonomičnosti in obsega proizvodnje v teh sektorjih. V SN 2023-2027 bomo proizvodno vezana plačila usmeri predvsem v rejo govedi po celotni Sloveniji, rejo kraj dojilj prav tako po celotni Sloveniji, prirejo mleka v gorskem območju ter rejo drobnice. Predlogi izhajajo iz analize, ki jo je opravila Biotehniška fakulteta⁹, iz katere izhaja da je pomembno merilo pri odločanju ekonomski kazalnik BDV/h (BDV/vsota analitično ocenjenih učinkovitih ur dela na KMG). Poleg teh sektorjev bomo dodatno v Sloveniji spodbujali tudi proizvodnjo beljakovinskih rastlin in 2 % ovojnice namenili temu deficitarnemu sektorju.

INP3: Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice je dohodkovna podpora namenjena zlasti ohranjanju obsega drobnice. Težave, s katerimi se srečuje sektor reje drobnice v Sloveniji so upad števila živali, nizka obtežba kmetijskih gospodarstev z drobnico, majhne črede na kmetijskih gospodarstvih, večinoma gre za tradicionalne reje in tudi za avtohtone pasme s stopnjo ogroženosti kritična in ogrožena. Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo drobnice in večji konkurenčnosti sektorja.

INP4: Vezana dohodkovna podpora za rejo goved je namenjena zlasti ohranjanju obsega pitanega goveda. Prireja mesa govedu je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo. S pomočjo podpore za pitanje govedu se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo govedu in tudi k večji konkurenčnosti sektorja. Z vezavo podpore le na govedo rojeno in

⁹ Analiza vpliva sprememb nekaterih ukrepov SKP po 2023 na kmetijske sektorje in na tipična kmetijska gospodarstva izvedena s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev, Biotehniška fakulteta

zaklano v Sloveniji pa se poleg cilja izboljšanja konkurenčnosti zasleduje še cilj izboljšanja kvalitete. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko enotnega, letnega plačila na govedo.

INP5: Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje je predvsem namenjena za ohranjanje obsega krav dojilj in izboljšanju konkurenčnosti v sektorju v težavah. Reja krav dojilj sodi med ekonomsko manj učinkovite kmetijske panoge. Krave dojilje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje. Vezanost plačil je zato pomembna, tako z okoljskega vidika kot z ekonomskega vidika ohranjanja tovrstne proizvodnje na teh območjih. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki redijo krave dojilje.

INP6: Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih (GO) je namenjena zlasti ohranjanju obsega krav molznic v gorskih območjih. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki se ukvarjajo s prirejo mleka v gorskih območjih in se dodeli letno kot plačilo na kravo molznico. Z dohodkovno podporo se krepi tržna usmerjenost kmetij in izboljšuje konkurenčnost kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirejo mleka v gorskih območjih, saj je njihova neto dodana vrednost v primerjavi s kmetijskimi gospodarstvi izven teh območij bistveno nižja.

Učinek vezanih dohodkovnih podpor za rejo drobnice, rejo goved, mleko v GO in rejo krav dojilj se bo spremljal s kazalnikom: O.10 Število glav živine, ki prejemajo vezano podporo. Kazalnik rezultata R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti pa bo pokazal kako učinkovito in uspešno je izvajanje proizvodno vezanih plačil za rejo drobnice, rejo goved, mleko v GO in rejo krav dojilj.

INP7: Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave. Proizvodno vezano plačilo za beljakovinske rastline je oblika proizvodno vezane dohodkovne podpore v okviru neposrednih plačil in ima obliko letnega plačila na upravičen hektar. Težave, s katerimi se pridelava beljakovinskih rastlin sooča, so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave. Beljakovinske rastline imajo pomembno vlogo pri izboljšanju prireje govejega mesa in kravjega mleka. Učinek proizvodno vezanih plačil za beljakovinske rastline se bo spremljalo s kazalnikom O.9: Število hektarjev, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo. Uspešnost izvajanja proizvodno vezanega plačila za beljakovinske rastline pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost (ciljna vrednost: 92 %)

R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94 %)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102 %)

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti (ciljna vrednost: 35 %)

Prispevek intervencij

Intervencije v okviru SC1 bodo prispevale tudi k izboljšanju odpornosti kmetijstva, ohranitvi proizvodnega potenciala in trajnostne proizvodnje hrane, prehranski varnosti ter trajnostnemu upravljanju z naravnimi viri in zagotavljanju javnih dobrin. S tem bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: primerljiv dohodkovni položaj, stabilnost dohodka, ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč.

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN SKP 2023-2027:

- izboljševanje sposobnosti preživetja kmetij z izboljšanjem ciljne usmerjenosti in porazdelitve neposrednih plačil, zlasti s posebnim upoštevanjem malih kmetij in delno samooskrbnih kmetij (na primer z uporabo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in zmanjšanje plačil) ter območij z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami, ter z napredkom v procesu notranje konvergence. Upoštevati je treba tudi druge načine za ohranitev bistvene kmetijske dejavnosti, da se ohranijo naravne značilnosti.

- podpiranje odpornosti kmetijstva z izboljšanjem stabilnosti kmetijskih dohodkov, prizadetih zaradi pogostih in hudih ekstremnih vremenskih dogodkov ter izpostavljenosti kmetijske proizvodnje nestanovitnim cenam kmetijskih proizvodov, z razvojem ustreznih orodij za upravljanje tveganj.

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- **zagotavljanje prehranske varnosti**, ki se odraža tudi ohranjenem proizvodnem potencialu in obsegu kmetijskih zemljišč.

Finančna podpora intervencij

Intervencije v okviru SC1 bodo podprte s sredstvi EKJS ter sredstvi EKSRP za plačila za območja z naravnimi in posebnimi omejitvami, kar pomeni povezovanje in dopolnjevanje na eni strani dohodkovne podpore preko neposrednih plačil, ki imajo pomembno stabilizacijsko in ohranitveno vlogo, krepiti pa se tudi vpliv na zagotavljanje javnih dobrin ter ekosistemskih storitev in na drugi strani podpore iz sredstev razvoja podeželja za namen ohranjanja in spodbujanja trajnostnega razvoja kmetijske dejavnosti, ki posledično vpliva tudi k zmanjševanju zaraščanja kmetijskih zemljišč ter varovanju in ohranjanju naravnih virov in krajine.

3.1.1.5.1 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju.

/

3.1.1.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost	92 %
R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo iz SKP	0,014 %
R.6 ^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)	94 %
R.7 ^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)	102 %
R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti	34 %

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

Za specifični cilj 1 je izbranih pet ustreznih kazalnikov rezultata.

Izbrani kazalniki prispevajo k:

- zagotavljanju primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG;
- obvladovanju tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij;
- ohranjanju kmetijske proizvodnje na območjih z naravnimi omejitvami;
- izboljšanju dohodkovnega položaja sektorjev v težavah in
- zagotavljanju prehranske varnosti.

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

Vrste intervencij iz specifičnega cilja 1 za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost so:

- Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
- Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
- Proizvodno vezana plačila
- Plačilo za naravne ali druge omejitve

Kazalnik R.4 je izražen kot odstotek skupnih kmetijskih zemljišč v uporabi in odraža delež območij, ki ga zajema dohodkovna podpora, pri čemer se izboljšuje okolje, podnebje, zdravje ljudi, rastlin in živali ter dobro počutje živali. Za izračun kazalnika se v števci upoštevajo površine (brez dvojnega štetja), za katere za katere veljata dohodkovna podpora. Kot približek se uporabijo podatki o izplačanih površinah osnovnega plačila za leto 2020 (aktiviranih plačilnih pravicah). Skupna površina za leto 2020 je znašala 440.188 ha. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi v Sloveniji (479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.4 je 92 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

S podprtjem 92 % kmetijskih zemljišč v uporabi bo zagotovljen primerljiv in stabilen dohodkovni položaj kmetijskih gospodarstev in prehranska varnost prebivalcev Republike Slovenije. Hkrati bo izboljšán dohodkovni položaj sektorjev v težavah in ohranjena kmetijska proizvodnja na območjih z naravnimi omejitvami. - .

Na 92 % kmetijskih zemljišč v uporabi bo zagotovljeno izpolnjevanje osnovnih standardov za podnebje in okolje, javno zdravje ter zdravje živali in rastlin in dobrobit živali.

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo iz SKP

Kazalnik R.5 količinsko opredeli obseg orodij za obvladovanje tveganj. Ciljna vrednost je določena na podlagi ocene števila vključenih KMG v nov operativni program za sadje in zelenjavo v okviru intervencij Zavarovanje letine in proizvodnje, Umik s trga za brezplačno razdelitev ter Opustitev spravila, glede na skupno število KMG v Sloveniji. Načrtuje se en operativni program za sadje zelenjavo z najmanj 10 KMG. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C. 12 Kmetijska gospodarstva = 69.900.

Ciljna vrednost za kazalnik R.5 je 0,014 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

Kazalnik R.6 prikazuje povprečno dodatna neposredna plačila na hektar, odobreno upravičencem pod povprečno velikostjo KMG, v primerjavi s povprečnim neposrednim plačilom na hektar, odobrenim celotni populaciji KMG, ki prejmejo neposredna plačila. Če kazalnik presega 100 %, to pomeni, da upravičenci pod povprečno velikostjo kmetije v povprečju prejmejo znesek na hektar, ki presega povprečje.

Pri izračunu kazalnika se upošteva vrednost neposrednih plačil (vse sheme) in površina aktiviranih plačilnih pravic za obdobje 2014-2020 za vse KMG, ki so prejeli neposredna plačila. Za obdobje po 2023 se osnovno plačilo korigira z upoštevanjem ukinitve plačilnih pravic.

Vrednost kazalnika za leto 2020 znaša 87 %, s korigirano vrednostjo neposrednih plačil pa 94 %. To je posledica v povprečju razporeditve višjih vrednosti plačilnih pravic (in s tem višje vrednosti skupnih neposrednih plačil) na večjih KMG. Na povečevanje kazalnika bo imela vpliv tudi uvedba dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in degresije osnovnega plačila. Le-ta bo namenjena KMG, ki so manjša od povprečja KMG in bodo prejela neposredna plačila. Na drugi strani pa je ocena razporeditve plačil za Shemo za podnebje in okolje ter proizvodno vezanih podpor nekoliko težavnejša. Glede na dosedanje izkušnje bi lahko ta plačila kazalnik zniževala.

Ciljna vrednost za kazalnik R.6 je tako 94 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

Glede na pričakovano rast kazalnika zaradi ukinitve plačilnih pravic, uvedbe dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in uvedbe degresije na osnovno plačilo, pričakujemo, da bo dohodek manjših KMG nekoliko višji in bo tako omogočil ohranitev manjših KMG.

R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Kazalnik R.7 kaže povprečno dodatno dohodkovno podporo na hektar, dodeljeno upravičencem, ki imajo upravičene hektarje na območjih s posebnimi potrebami, v primerjavi s povprečno dohodkovno podporo na hektar za celotno populacijo upravičencev.

Za izračun kazalnika se upošteva površina (brez dvojnega štetja) kmetijskih zemljišč v uporabi in vrednost dohodkovnih plačil (neposredna plačila in OMD plačila) za leto 2020.

Ciljna vrednost za kazalnik R.7 je 102 %, kar pomeni, da kmetije na območjih s posebnimi potrebami v povprečju prejmejo znesek na hektar, ki presega povprečje. Glede na intervencije za obdobje 2023-2027 je težko napovedati spremembe kazalnika, čeprav bi se lahko nekoliko zvišal zaradi ukinitve plačilnih pravic, ki so na OMD nekoliko nižje in uvedbo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost, ki je namenjena manjšim kmetijam, ki jih je v povprečju nekoliko več kot izven OMD. Dodatno bi lahko na kazalnik pozitivno vplivala uvedba proizvodno vezanih podpor samo za sektorje na OMD.

Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti. S krepitevijo podpor za KMG na območjih s posebnimi potrebami bomo ohranili kmetovanja na območjih z naravnimi ali drugimi omejitvami. To je pomembno zaradi

ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

Pri izračunu kazalnika R.8 se upoštevajo vse intervencije za vezano dohodkovno podporo:

Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih ;

Vezana dohodkovna podpora za krave dojljle;

Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi;

Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice;

Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline

Kazalnik R.8 odraža obseg podpore, zagotovljene v sektorjih, ki so v težavah, v smislu deleža kmetij. Taka podpora je namenjena izboljšanju konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti proizvodnje v teh sektorjih.

Število posameznih KMG, ki prejemajo proizvodno vezano podporo se uporabi v števcu (brez dvojnega štetja - 24.648). KMG vključena v zgoraj navedene sheme proizvodno vezanih podpor so določene glede na pogoje upravičenosti shem, ki se uporabljajo že v 2014-2020. Za nove sheme pa se upravičena KMG določijo glede na znane pogoje upravičenosti, ki se aplicirajo na populacijo KMG iz leta 2020. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C. 12 Kmetijska gospodarstva = 69.900.

Ciljna vrednost za kazalnik R.8 je 35 %, kar pomeni, da 35 % kmetij prejema podporo v okviru vezane dohodkovne podpore za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti v sektorjih, ki so v težavah. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

S proizvodno vezanimi podporami sektorjem v težavah bomo omogočili delno nadomestitev nižjih dohodkov KMG sektorjev v težavah in s tem omiliti potencialni upad proizvodnega potenciala teh sektorjev.

3.1.2 SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

3.1.2.1 Povzetek SWOT analize.

Na produktivnost vplivajo številni dejavniki oz. omejitve. Nekatere od njih kmetije lahko nadzorujejo, drugi so izven nadzora kmetije. Dejavniki, ki ga kmetije ne morejo nadzorovati, je zagotovo ta, da se v Sloveniji večinski del kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) nahaja na gorskih območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD), kar pomembno vpliva na nižjo raven produktivnosti in posledično nižjo konkurenčnost kmetij na teh območjih. Vedno večji vpliv na produktivnost imajo podnebne spremembe s pogostejšimi izjemnimi vremenskimi pojavi (zmrzali, suše, močni nalivi, močan veter ...). Vloga tehnologij (npr. mehanizacije, opreme in strojev v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), znanja in inovacij v smeri povečanja učinkovitosti in preciznega kmetovanja je nesporna. To bodo v prihodnje ključni podporni mehanizmi pri krepitvi tržne usmerjenosti in povečanju konkurenčnosti, ob hkratnem zagotavljanju večje trajnosti kmetijstva, kar v ospredje postavlja tudi Evropski zeleni dogovor s Strategijo »od vil do vilic« ter Strategijo za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

V primerjavi s povprečjem EU-27 Slovenija zaostaja na področju kazalnikov produktivnosti dela (npr. z vidika upada obsega vloženega dela glede na leto 2005, števila polnovrednih delovnih moči (PDM) na hektar KZU). Medtem ko se v EU zmanjšuje obseg vloženega dela zaradi povečevanja tehnološke razvitosti, se v Sloveniji razkorak med obsegom vloženega dela in obsegom proizvodnje ne zmanjšuje tako močno. Razlog za večji vložek dela v primerjavi z evropskim povprečjem lahko iščemo v majhni povprečni velikosti slovenskih kmetij, razdrobljenosti KZU, velikemu deležu KZU na OMD, ki zahtevajo več ročnega dela, in slabši opremljenosti s specializirano kmetijsko mehanizacijo. Nekatere ključne značilnosti slovenskega kmetijstva z vplivi na produktivnost so:

- Majhna fizična velikost KMG: Velikost slovenskega KMG je bistveno manjša od povprečja EU (Slovenija: 6,9 ha, EU: 15,2 ha) - Eurostat (2016).
- Majhna povprečna ekonomska velikost KMG: Slovenija z nekaj več kot 16.500 EUR na kmetijsko gospodarstvo spada v krog držav, ki močno zaostajajo za povprečjem EU-28 (34.784 EUR).
- Velika reliefna razgibanost slovenskega prostora, kjer ravninska območja v obliki sklenjenih dolin in kotlin predstavljajo le slabih 20 % vsega ozemlja. V teh ravninskih območjih se pretežno nahajajo njivske površine.
- Velika večina kmetijskih površin v Sloveniji se uporablja kot trajni travnik ali pašnik. Delež trajnega travinja Slovenije je drugi največji v EU (Slovenija: 58 %, EU: 31 %).
- Velik delež kmetijskih zemljišč se nahaja na OMD (Slovenija: 76 %, EU: 58 %).
- Intenzivnost kmetovanja v Sloveniji je nižja od EU povprečja, saj je delež KZU, ki jih upravljajo kmetije z nizko vhodno intenzivnostjo na ha (35,8 % KZU v letu 2019) višji od povprečja EU (26,8 % KZU v letu 2019). Navedeno je posledica velikega deleža KZU na OMD.
- V slovenskem kmetijstvu prevladujejo KMG, ki sama porabijo več kot 50 % svojih proizvodov (Slovenija: 57 %, EU: 42 %) - Eurostat (2016).
- V slovenskem kmetijstvu prevladujejo ne specializirana KMG, ki so manj produktivna in ustvarjajo nižje dohodke (Slovenija: 56 %, EU: 51 %) – Eurostat (2016).
- Dohodek v slovenskem kmetijstvu je tudi kot posledica neugodne agrarne strukture med najnižjimi v EU in predstavlja samo okoli 20 % primerljivega dohodka v celotnem gospodarstvu. Od leta 2015 do leta 2019 je v povprečju znašal 5.977 EUR, kar je 38 % povprečja EU.
- Subvencije (neposredna plačila in OMD plačila) so zelo pomemben dejavnik, ki vsaj delno izravnavajo slabši dohodkovni položaj ter zaradi svoje stabilnosti zmanjšujejo dohodkovna nihanja.
- Razdrobljenost kmetijskih zemljišč: V letu 2019 je bilo v Sloveniji 861.493 grafičnih enot rabe kmetijskih zemljišč (GERK). V povprečju je KMG obdeloval 9,7 GERK-a, povprečna velikost GERK-a pa znaša le 0,56 ha. Tako majhna povprečna velikost vpisanega GERK-a je posledica dejstva, da je kar 86,29 % vseh GERK-ov po površini, manjših od 1 ha.
- Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev v Sloveniji je neugodna, saj je bilo leta 2016 le 16,8 % nosilcev mlajših od 44 let, hkrati pa je bilo 57,3 % nosilcev starejših od 55 let. Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev pomembno vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu. Neugodna starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev se kaže tudi v počasnejšem prevzemanju novih idej in znanj ter skepticizmu pri vpeljavi novosti na kmetijskem gospodarstvu.
- Leta 2016 je bilo od skupno 69.671 nosilcev KMG kar 18.985 nosilcev KMG (27 %), starih 41 let in več, ki so bili brez izobrazbe ali so imeli samo osnovnošolsko izobrazbo. V starostni skupini do 40 let je bilo takšnih nosilcev 414.
- Slovensko kmetijstvo se pod vplivom podnebnih sprememb vedno pogosteje sooča z ekstremnimi vremenski razmerami (suša, toča, pozebe...).
- Majhen delež namakanih površin: V Sloveniji je delež za namakanje pripravljenih zemljišč glede na KZU med nižjimi znotraj držav članic EU, in sicer je znašal pod 1,4 % v letu 2020. V letu 2020 je bilo namakanih

3.958 hektarjev zemljišč, v glavnem gre pri tem za njive in vrtove (69 %). Primerjava z ostalimi članicami EU za trenutno zadnje dostopne podatke iz leta 2016 kaže, da je bil delež za namakanje pripravljenih zemljišč nižji kot v Sloveniji le še v štirih državah članicah.

Obseg bruto investicij v osnovna sredstva sicer raste, kar je pozitivno, kljub vsemu pa je vložek delovne sile visok, kar lahko pripišemo že omenjenim dejavnikom. Kmetijska gospodarstva tudi slabše dostopajo zlasti do dolgoročnih virov financiranja, kar prispeva k visoki finančni vrzeli v kmetijskem sektorju. Vlaganja kmetijskih gospodarstev v primarno proizvodnjo in predelavo, podprta s pomočjo PRP 2007–2013 oziroma PRP 2014–2020, po skupni vrednosti naložb gravitirajo v severovzhodni del Slovenije, in sicer izven OMD območij. A tudi znotraj OMD je možno zaznati obstoj razlik glede števila in višine podprtih naložb, pa tudi glede vrste proizvodne usmeritve podprtih kmetijskih gospodarstev (zlasti na relaciji govedoreja – mleko in pašna živinoreja). Tako je glede števila in vrednosti podprtih naložb v primarno kmetijsko proizvodnjo v izraziti prednosti prireja mleka. Po vrednosti podprtih naložb in odobrenih sredstev prevladujejo kmetijska gospodarstva z območij izven OMD, znotraj OMD pa predvsem tista kmetijska gospodarstva, ki imajo manj težavne pogoje kmetovanja. Navedeno kaže na to, da so bila dosedanja intenzivnejša kapitalna vlaganja omejena na ravninske predele.

Na področju živilsko-predelovalne panoge kljub pozitivnim poslovnim rezultatom podjetja zaostajajo na področju produktivnosti in neto dodane vrednosti na zaposlenega. Dvig konkurenčnosti bo moral temeljiti na stroškovni učinkovitosti (tudi z vlaganji v krožno gospodarstvo), dvigu dodane vrednosti in razvoju novih proizvodov ter tesnejšemu povezovanju vzdolž verig vrednosti. Trgovinska bilanca potrjuje vedno večjo izvozno usmerjenost živilskopredelovalne industrije (ŽPI). Na kmetijah se večina predelave kmetijskih pridelkov in prodaje kmetijskih proizvodov opravlja kot dopolnilna dejavnost na kmetiji. Dopolnilne dejavnosti kmetijam omogočajo boljšo rabo proizvodnih zmogljivosti in delovnih moči ter pridobivanje dodatnega dohodka. Interes za opravljanje dopolnilnih dejavnosti predelave kmetijskih proizvodov se povečuje, še posebej na OMD, kjer se izvaja tri četrtine teh dejavnosti.

Na področju gozdarstva se kot anomalije kažejo: izvoz surovine (nepredelanega okroglega lesa), premajhna odprtost z gozdnimi prometnicami in tehnološki zaostanek. V zadnjih nekaj letih je bilo v slovenskih gozdovih veliko tudi škode, ki jo je povzročil žledolom, vetrolomi in napadi podlubnikov.

3.1.2.2 SWOT analiza za kmetijstvo in ŽPI

Prednosti

- kmetijski sektor je v intenzivni fazi prestrukturiranja in modernizacije;
- stabilizacija poslovanja živilsko-predelovalne panoge in povečanje njene konkurenčnosti na tujih trgih;
- povečevanje interesa za izvajanje predelave hrane kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah - večanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov;
- obstoj izobraževalnih, svetovalnih in raziskovalnih institucij in sistem delovanja različnih javnih služb.

Slabosti

- velik delež KZU na OMD;
- neugodna agrarna struktura;
- omejena razpoložljivost kmetijskih zemljišč;
- nižja produktivnost v kmetijstvu;
- nižja dodana vrednost kmetijstva;
- omejen dostop do kapitala;
- občutljivost kmetijstva na podnebne spremembe;
- počasno uvajanje novih tehnologij, digitalizacije, znanj in inovacij v kmetijstvu;
- nižja produktivnost ŽPI;
- prenizka dodana vrednost agro-živilskega izvoza in prešibka povezanost kmetijske proizvodnje in predelave;
- šibka povezanost akterjev v sistemu AKIS, pomanjkanje specializiranih znanj ter izmenjave in prenosa znanja v prakso.

Priložnosti

- izboljšanje agrarne strukture, vključno z infrastrukturo kmetijskih zemljišč (zaokroževanje, namakanje, agromelioracije);
- izboljšanje starostne in izobrazbene strukture v kmetijstvu ter usposobljenosti kmetov;
- hitrejši prevzem novih tehnologij in digitalizacije;
- krepitev odpornosti na podnebne spremembe;
- razpoložljivost OVE in vodnih virov za namakanje;
- povečanje tržne usmerjenosti kmetij;
- dvig dodane vrednosti kmetijskih in živilskih proizvodov;
- boljši dostop do kapitala za investiranje;
- krepitev povezanosti med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti pa povezave med ŽPI in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave surovin ter višje dodane vrednosti;
- krepitev in tesnejša povezanost akterjev v sistemu AKIS za hitrejšo uvajanje inovacij in znanja v kmetijsko in živilsko proizvodnjo.

Nevarnosti

- nestabilne gospodarske in geopolitične razmere;
- velika nestanovitnost na kmetijskih trgih (proizvodov in »inputov«);
- vse pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov in klimatskih sprememb;
- pomanjkanje kvalificirane delovne sile in interesa za kmetovanje;
- opuščanje kmetijstva na OMD;
- omejen dostop do KZU;
- omejen dostop do kapitala;
- prepočasna rast dodane vrednosti v kmetijstvu in ŽPI
- prepočasen prenos znanja, novih tehnologij in uvajanje digitalizacije.

3.1.2.3 Analiza SWOT za gozdarstvo

Prednosti

- tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi
- Slovenija ima ohranjene gozdove s primerno lesno zalogo in prirastkom.

Slabosti

- majhna in razdrobljena gozdna posest, ki ovira učinkovito gospodarjenje;
- zastarela in neučinkovita gozdarska mehanizacija;
- veliko število delovnih nesreč pri delu v gozdu;
- pomanjkanje zadostne količine gozdnega reprodukcijskega materiala.

Priložnosti

- povečanje odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami;
- profesionalizacija dela v gozdovih uvajanje učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdu;
- povečanje učinkovitosti in varnosti pri delu v gozdu;
- vzpostavitev ustrezno velikih in modernizacija obstoječih obratov za primarno predelavo lesa in lesnih ostankov;
- možnost povečanja realiziranega poseka;
- intenziviranje gospodarjenja z gozdovi;
- vzpostavitev in razvoj mreže gozdnih drevesnic za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja.

Nevarnosti

- naraščanje negativnih vplivov podnebnih sprememb, večja pogostost ekstremnih vremenskih dogodkov;
- višanje števila nesreč pri delu v gozdu z višanjem količin poseka;
- zmanjševanje strokovnih kriterijev za pridobivanje, primernost, proizvodnjo in dobavo GRM zaradi pomanjkanja le-tega;
- povečevanje zahtev po uvozu rastišču neprimerne GRM za uporabo v slovenskih gozdovih.

3.1.2.4 Opredelitev potreb

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Slovensko kmetijstvo se tako kot kmetijstvo EU-27 srečuje s številnimi izzivi, kot so pritisk konkurence, rast potrošnje, zaostrena stroškovno – cenovna razmerja kot posledica nihanja tako stroškovnih, kot odkupnih. Povrhu vsega pa je kmetijstvo bolj kot katerikoli drug gospodarski sektor podvrženo spremenljivim razmeram v naravnem okolju.

V zadnjem času je izrazito tudi naraščajoče zavedanje o omejenosti naravnih virov ter vlogi kmetijstva pri ohranjanju le teh. Vse bolj se izpostavljajo zahteve, da mora kmetijski sektor tako v Sloveniji kot v EU z bistveno manj viri, v bodoče doseči večji učinek. Povečanje produktivnosti kmetijstva pomeni doseganje večje konkurenčnosti, a hkrati tudi večje zahteve po učinkovitem odzivu na podnebne spremembe.

Slovenija za EU zelo zaostaja po produktivnosti dela. Vložek dela v kmetijstvu EU 27 je bil v velikem obsegu nadomeščen z vloženim kapitalom. Investicije v mehanizacijo, zgradbe, opremo in digitalizacijo so odigrale ključno vlogo pri realizaciji rasti kmetijske proizvodnje in pri nadomeščanju dela. Kljub temu, da je bila stopnja rasti investicij v Sloveniji višja od povprečja EU-15, pa so bile te investicije bistveno nižje po svojem obsegu. Zato razkoraka do EU-15 še nismo ujeli. Bolje kaže pri produktivnosti zemljišč, kjer Slovenija dosega rezultate nekoliko nad povprečjem EU-27.

Skupna factorska produktivnost v Sloveniji je nekoliko pod povprečjem EU. Čeprav se je povečala produktivnost dela in zemlje, skupna factorska produktivnost slovenskega kmetijstva še vedno zaostaja od povprečja EU. Slovenija je po podatkih EUROSTAT-a uvrščena med države z ničelno do negativno stopnjo skupne factorske produktivnosti, kar gre v največji meri na račun zmanjšanja obsega kmetijske proizvodnje.

Analiza primerjave dohodkov kmetijskih gospodarstev v območjih z omejenimi dejavniki kaže na nižjo raven dohodkov od tistih, ki ne kmetujejo v teh območjih. Hkrati pa kmetijska gospodarstva iz območij z omejenimi dejavniki svojo učinkovitost in konkurenčnost lahko izboljšajo z vlaganji v osnovna sredstva.

Analiza podatkov je pokazala na izjemno nizko raven vrednosti podprtih naložb na gorskih območjih, ki je dvakrat nižja od povprečne vrednosti naložb v ravnini. Povprečno je za vse kmetijske sektorje na gorskem območju bilo pri realizaciji podukrepa 4.1 PRP 2014 – 2020 odobrenih le za 32% sredstev. Najbolj so zaostajale naložbe v novo kmetijsko mehanizacijo ter strojno in transportno opremo za prevoz živali in surovin (80%). V Sloveniji imamo 33.655 gorskih kmetij od katerih jih je 29.008 oz. 86% manjših od 12ha, 3.868 oz. 12% velikosti med 12 in 30ha ter 779 oz. 2% večjih od 30ha. Gre za manjše kmetije, ki imajo proizvodni potencial. Vendar prihajajo težje do finančnih sredstev in naložbenih podpor.

Male kmetije v RS imajo poleg neugodnih razmer za opravljanje kmetijske dejavnosti težave tudi v prenizki tržni usmerjenosti, težave s pridobivanjem finančnih sredstev, imajo manj lastnega kapitala, saj gre pri ciljni večinoma za polprofesionalne kmetije, katerih značilnost je v tem, da člani kmetij prihodke izven kmetijske dejavnosti vlagajo v kmetije, kar jim omogoči preživetje in investiranje v najnujnejše naložbe, ki so potrebne za ohranjanje kmetijske dejavnosti.

Menimo, da male kmetije razpolagajo z resursi, ki omogočajo razvoj teh kmetij, zato je smiselno intervencije programirati tudi v zasledovanju rasti malih kmetij. Ocenjujemo, da imajo male kmetije poleg povečanja proizvodnega obsega tudi potencial v diverzifikaciji dejavnosti (npr.: postavitve rastlinjakov, trajnih nasadov, nasadov zelišč...) ter potencial v dodajanju vrednosti kmetijskih proizvodov v okviru dopolnilne delavnosti. Vsakoletno povečanje števila turistov, ki smo mu priča v RS, daje malim kmetijam velik potencial. Predvsem z dodajanjem vrednosti preko shem kakovosti in uvajanjem dopolnilnih dejavnosti (npr. predelava ali turizem na kmetiji). S tem se povečuje tudi možnost ustvarjanja delovnega mesta na malih kmetijah. Mnenja smo, da je za razvoj kmetij in strukturne spremembe bolj kot velikost kmetije pomembna vizija kmetije in entuziazem članov kmetijskega gospodarstva, kar zaznavamo tudi s terena, saj smo priča mnogim uspešnim zgodbam, ki jih ustvarjajo člani malih kmetij.

Malim kmetijam je potrebno omogočiti zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, digitalizacijo, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Te kmetije se bodo lahko prilagodile v smeri učinkovitejše kmetijske proizvodnje ali se preusmerile v proizvodnjo, katere rezultat so proizvodi z višjo dodano vrednostjo, s čimer bomo dosegli večjo konkurenčnost in večjo ekonomsko uspešnost malih kmetij.

Potrošnik prepozna prednosti ekološko pridelane hrane, a v primanjkljaju slovenske ponudbe posega po ekoloških proizvodih iz uvoza. Zato je posebno pozornost potrebno nameniti spodbujanju večjega obsega pridelave in predelave slovenske ekološke hrane, pa tudi preusmerjanju kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo. Povezovanje slovenskih ekoloških pridelovalcev in predelovalcev hrane pa bo vodilo za utiranje večjih količin ekoloških proizvodov na trgovske police.

S ciljem povečanja produktivnosti in dodane vrednosti kmetijskim proizvodom je potrebno povečati obseg pridelave in predelave ekoloških proizvodov in s tem povečati stopnjo samooskrbe s kmetijskimi proizvodi in živili. Potrebno je uvajanje novih tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij v kmetijstvu in predelavi (npr. mehanizacije, opreme in strojev v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), znanja in inovacij v smeri povečanja učinkovitosti in preciznega kmetovanja. S tovrstnimi naložbami bomo omogočili modernizacijo kmetijskih gospodarstev s krepitvijo tržne usmerjenosti in povečanja konkurenčnosti, ob hkratnem zagotavljanju večje trajnosti kmetijstva. Naložbe bodo omogočile povečanje dodane vrednosti in spodbujanje trženja kmetijskih proizvodov z izvedbo individualnih in kolektivnih naložb v pridelavo, predelavo ali trženje ekoloških kmetijskih proizvodov.

Pridobivanje nepovratnih sredstev za kmete, ki so vključeni v ukrep Ekološkega kmetovanja je oteženo. V konkurenci s konvencionalnimi kmetijami, ki so v povprečju večje, težko dosežejo vstopni prag. Razlog temu je tudi dejstvo, da so ekološke kmetije praviloma manjše. V ukrep Ekološko kmetovanje je vključenih 3.689 KMG. Od tega jih je 2.453 oz. 66% manjših od 12ha, 912 oz. 25% jih je velikosti med 12ha in 30ha ter 324 oz. 9% večjih od 30ha.

Na naložbenem podukrepu M4.1 – podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva je bilo uspešnih le 16,6% ekoloških kmetov, pri podukrepu M4.2 – podpora za naložbe v predelavo, trženje oz. razvoj nekmetijskih proizvodov sicer nekaj več in sicer 39%.

Za sektor čebelarstva je najpomembnejša potreba po krepitvi odpornosti, konkurenčnosti in gospodarnosti sektorja čebelarstva. V okviru te potrebe pa se kažejo predvsem potrebe po naložbah (predvsem v sodobne tehnologije), potrebno je še naprej krepiti znanje, omogočiti večjo izrabo pašnih virov, ohraniti in pospeševati vzrejo kakovostnih čebeljih matic, podpreti različne vrste raziskav, ki vodijo v razvoj čebelarstva ter ozaveščati javnost o pomenu čebel.

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Od leta 2010 naprej beleži živilskopredelovalna industrija stabilen prispevek k dodani vrednosti in zaposlenosti. Obdobje po pristopu k EU je bilo zaznamovano s hitrim zmanjševanjem deležev v dodani vrednosti in v zaposlenosti. K padanju teh vrednosti in v nadaljevanju k stagnaciji so pripomogli tudi procesi lastniške konsolidacije. V nekaterih živilskopredelovalnih podjetjih je bilo poslovanje močno poslabšano, za nekatera podjetja pa se je končalo celo s stečajem ali likvidacijo.

V letu 2017 je produktivnost v živilskopredelovalni industriji prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti. Ta trend se je nadaljeval tudi v letu 2018.

Dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2018 v živilskopredelovalni industriji znašala 39.000 EUR, med tem ko je dodana vrednost celotne predelovalne industrije znašala 44.415 EUR.. Celotna živilskopredelovalna industrija je v letu 2018 sicer ustvarila realno za okoli 8% več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, a je bila rast zaposlenih nekoliko višja kot v letu prej, kar je nevtraliziralo rast relativnega kazalnika.

V kakšnem zaostanku je produktivnost in s tem konkurenčnost živilskopredelovalne industrije pove podatek, da so med 100 gospodarskih družb v Sloveniji po dodani vrednosti (2019) samo tri družbe iz živilskopredelovalne industrije in sicer na 42., 60. in 80. mestu.

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Določena območja v RS niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti. Realiziran posek zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je potrebno vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij.

3.1.2.5 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljalje specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP2: Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije

IRP3: Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano

IRP4: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij

IRP5: Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč

IRP6: Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture

IRP7: Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

IRP8: Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

IRP9: Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva

IRP12: Izgradnja namakalnih sistemov

SI2: Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom

SI3: Vzreja čebeljih matic

SI5: Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva

SI6: Kakovost in varnost čebeljih pridelkov

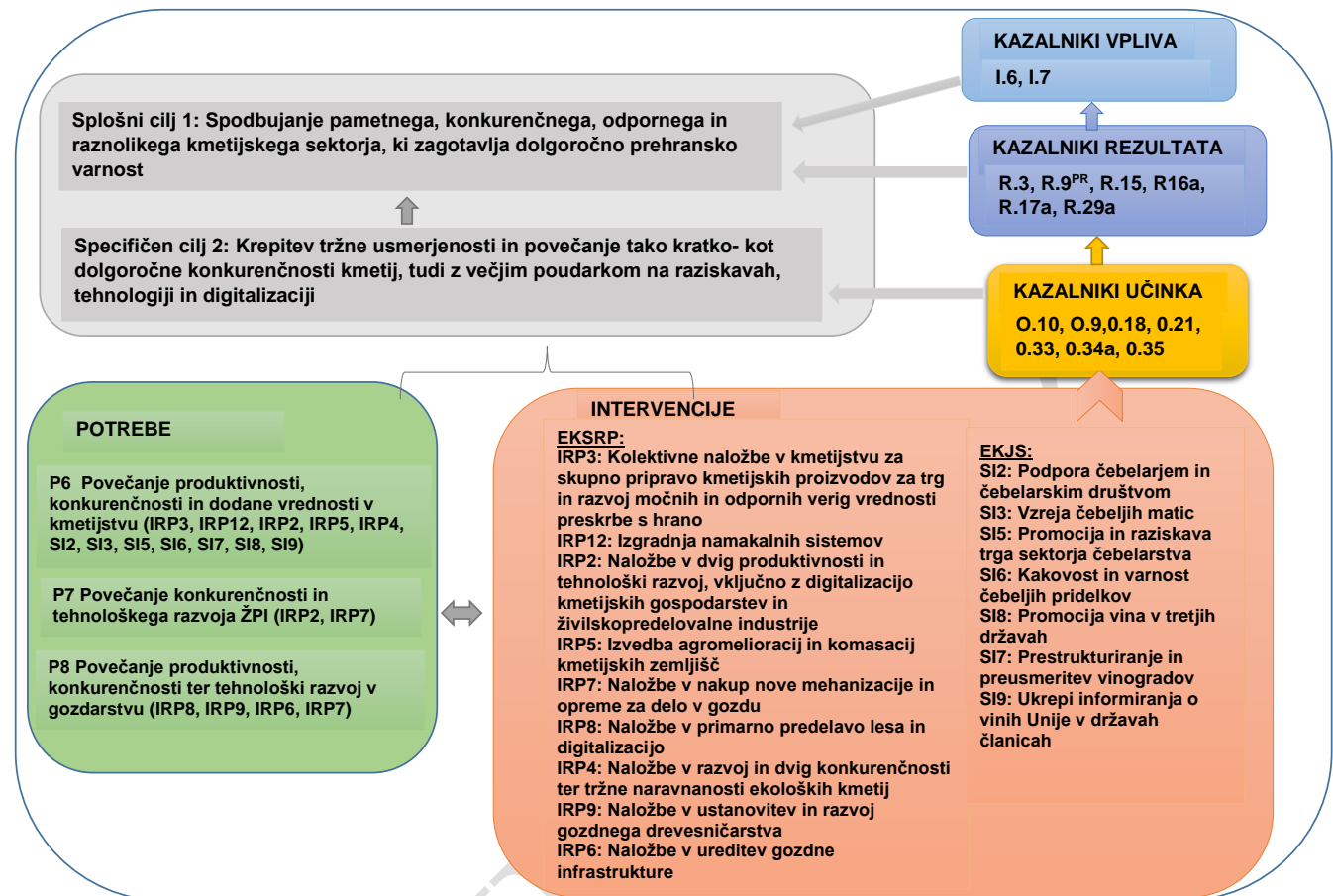
SI7: Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

SI8: Promocija vina v tretjih državah

SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 2

Slovenija sodi med države, v katerih je bilo zmanjšanje delovne sile v kmetijstvu v zadnjih letih bistveno manj izrazito kot v povprečju na ravni EU kot celote. Delež zaposlenosti v kmetijstvu, podobno kot v zadnjih nekaj letih, še naprej upada. Slovenija po neto dodani vrednosti na enoto dela bistveno zaostaja za povprečjem EU. Skupna factorska produktivnost v Sloveniji v obdobju 2005–2016 je bila večinoma pod povprečjem EU. V Sloveniji se je obseg kmetijske proizvodnje zmanjšal, medtem ko so vložki ostali v veliki meri nespremenjeni in stabilni. Produktivnost je povezana z majhnostjo GERK-ov, veliko razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč in omejenim dostopom do kmetijskih zemljišč. Poleg tega to povečuje občutljivost kmetijstva na podnebne spremembe.

Ena izmed glavnih težav slovenskega kmetijstva je tudi zemljiška razdrobljenost. Povprečno slovensko kmetijsko gospodarstvo je veliko 7 ha in je razdeljeno na več parcel. Komasaacije in agromelioracije so osnova za izboljšanje stanja ter lažjo obdelavo, s tem pa tudi višje hektarske donose in boljše pridelke. Zaraščanje kmetijskih zemljišč je poleg trajne spremembe namenske rabe zemljišč ključni dejavnik izgube kmetijskih zemljišč. Na območjih z omejenimi dejavniki je učinkovitost kmetovanja nižja.

Da bi lahko povečali obseg kmetijske proizvodnje in hkrati zagotovili trajnostno pridelavo, izboljšali dobrobit živali, se bolje prilagodili podnebnim spremembam in povečali konkurenčnost, mora kmetijstvo bolj učinkovito uporabljati vire, zmanjšati izgube pri pridelavi in zmanjšati količino odpadkov. Pri tem je pomembna tudi vzpostavitev namakalnih sistemov.

Živilskopredelovalna industrija (ŽPI) ima velik pomen predvsem pri ohranjanju kmetijske pridelave, ki je tesno povezana z razvojnim potencialom ŽPI. Dodana vrednost ŽPI podjetij je v zadnjih petih letih zrasla, dodana vrednost na zaposlenega pa se ni bistveno povečala. Digitalne tehnologije so kmetom lahko v podporo pri zagotavljanju varne, trajnostne in kakovostne hrane, v ŽPI pa omogočajo sprotne spreminjanje in prilagajanje poslovnih modelov spremenjenim tržnim razmeram.

V letu 2020 je gozd pokrival 58,0 % Slovenije. Značilna je velika razdrobljenost, število lastnikov in solastnikov gozdov, neugodna starostna struktura lastnikov, ki otežujejo strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih. Odprtost z gozdnimi prometnicami v Sloveniji še ni optimalna. Določena območja niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali celo onemogoča spravilo lesa. Gozdarska dejavnost je tradicionalno sestavni

del številnih kmetij, ki preko močnih sinergij pomembno pripomore tudi h krepitvi konkurenčnosti primarne kmetijske proizvodnje na teh gospodarstvih. V Sloveniji še vedno prevladuje zastarela in neučinkovita gozdarska mehanizacija. Pri gospodarjenju z gozdovi Slovenija sledi načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030.

Osnovna težava slovenskega vinogradništva in vinarstva je poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi neprepoznavnosti slovenskih vin izven Slovenije. Obseg površin vinogradov v Sloveniji se zmanjšuje, značilna je razdrobljena velikostna struktura, obnove vinogradov ne dosegajo enostavne reprodukcije, zato bi bilo potrebno okrepiti naložbe, zlasti v obnove nasadov in povečati velikostno strukturo vinogradov.

Število čebelarjev in število čebeljih družin v zadnjih desetih letih narašča. Treba je predvsem omogočiti kar največje izkoriščanje čebeljih paš, zmanjšati izgube čebeljih družin zaradi bolezni ter zagotoviti trajno zdravstveno varstvo in nadzor nad stanjem čebeljih družin.

Iz analize stanja izhaja tudi pomanjkanje celovitih programov usposabljanja in svetovanja o tematikah, ki bi pokrivali celostno upravljanje kmetijskega gospodarstva kot so spodbujanje podjetniških spretnosti, ekonomika, trženje, obvladovanje tveganj, finančno upravljanje, varstvo narave in okolja, ekološko kmetovanje, biotska raznovrstnost, digitalna pismenost itd. Potreba po usposabljanju, prenosu znanja in informacij kot tudi raziskavah, razvoju in inovacijah se kaže tudi pri lastnikih gozdov in pri specifičnih sektorjih kot je vinogradništvo in čebelarstvo. Ključno je tudi uvajanje novih tehnologij. Tukaj se kaže navezava na horizontalni cilj in potrebo P34: Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 2: *Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji (SC2)* primarno naslavljajo 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost.*

Intervencije bodo usmerjene prednostno v krepitev konkurenčnosti, povečanje produktivnosti in dodane vrednosti kmetijstva, gozdarstva in ŽPI in bodo vplivale na:

- Povečanje produktivnosti kmetij: skupna factorska produktivnost v kmetijstvu (kazalnik I.6)
- Izkoriščanje trgovine s kmetijskimi in živilskimi proizvodi: uvoz in izvoz kmetijskih in živilskih proizvodov (I.7)

Opis intervencij:

IRP3: Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano

Intervencija IRP3 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

S podporami naložbam v skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in predelavo kmetijskih proizvodov se bo povečala produktivnost in dodana vrednost kmetijskim proizvodom. Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev ter predelovalcev se bo okrepil s povezovanjem in z vključevanjem v verige vrednosti preskrbe s hrano na podlagi dolgoročnih medsebojnih pogodb. Predmet podpore so kolektivne naložbe v ureditev zbirnih centrov, predelovalnih kapacitet, skladišč in hladilnic za kmetijske proizvode in nakup pripadajoče opreme za prvo prodajo, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov. Udeleženci bodo deležni nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PR} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%).

IRP12: Izgradnja namakalnih sistemov

Intervencija IRP12 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Intervencija IRP12 se deli na dve investiciji, in sicer izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom ter izgradnjo individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme. Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom primeru izgradnje namakalnih sistemov, ki so namenjeni več

uporabnikom je predmet financiranja vzpostavitev odvzemnega objekta, postavitev črpališča vključno z opremo ter primarni in sekundarni namakalni razvod, ki se zaključi s hidranti. Predmet financiranja je tudi morebitno dovodno omrežje med vodnim virom in območjem namakalnega sistema, ki je namenjen več uporabnikom. Namakalna oprema ni del namakalnega sistema, namenjenega več uporabnikom. Podobno kot namakalni sistemi, ki so namenjeni več uporabnikom, so tudi individualni namakalni sistemi sestavljeni iz odvzemnega objekta ter primarnega in sekundarnega namakalnega razvoda. Predmet podpore je tudi namakalna oprema. Nepovratna podpora se dodeli za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP12 se bo spremljal s kazalnikom O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PR} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%)

IRP2: Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije

Intervencija IRP2 naslavlja potrebi:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Intervencija IRP2 vključuje naslednje podintervencije: Majhne kmetije; Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki; Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju pridelave kmetijskih proizvodov; Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov in Mladi prevzemniki. Namen intervencije IRP2 je povečanje produktivnosti in neto dodane vrednosti na zaposlenega. Z vlaganjem v osnovna sredstva se bosta izvedli prestrukturiranje in modernizacija kmetijskega in agroživilskega sektorja, povečala se bo tudi dodana vrednost kmetijskih proizvodov, zlasti na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo. V okviru krožnega gospodarstva se bodo izvajale naložbe v uporabo stranskih proizvodov in ostankov, reciklažo in uporabo odpadnih surovin ter zmanjšanje količin odpadkov, v okviru biogospodarstva pa se bodo izvajale naložbe v uporaba obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora v pretvorbo teh virov odpadkov za hrano vključno z proizvodnjo bioplina. Povečala se bo stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi in živili. Za doseganje tega cilja se bo krepila povezanost med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti pa povezave med živilskopredelovalno industrijo in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave surovin. Povezovanja bodo omogočile tudi kolektivne naložbe. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočili zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Upravičenci bodo deležni podpore v obliki nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalne podpore (z uporabo poenostavljenih oblik stroškov).

Učinek intervencije IRP2 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,74%)

R.9^{PR} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%)

R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) (ciljna vrednost: 6,15)

IRP5: Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč

Intervencija IRP5 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu.

Predmet podpore v okviru intervencije IRP5 so naložbe v izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih in izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč. Do podpore so upravičene naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča. Dodeli se nepovratna podpora je za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP5 se bo spremljal s kazalnikom O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PR} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%).

IRP7: Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

Intervencija IRP7 naslavlja potrebo:

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije je intenzivirati gospodarjenja z gozdovi, zlasti v zasebnih gozdovih, povečati sečnjo, profesionalizirati dela v gozdovih in zmanjšati število delovnih nesreč pri delu v gozdu ter uvesti učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdovih, posledično pa tudi izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja. Predmet podpore bodo naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP7 se bo spremljal s kazalnikom O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 77.165)

IRP8: Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

Intervencija IRP8 naslovlja potrebo:

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije je vzpostaviti ustrezno velike, sodobne obrate za pred industrijski obseg predelave lesa in posodobitev proizvodnje obstoječih obratov, ki vsebuje tudi digitalizacijo. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja. Predmet podpore so naložbe v dejavnost primarne predelave okroglega lesa, ki je omejena na majhen obseg predelave lesa. Digitalizacija se v Sloveniji izvaja na področju optimizacije gozdno-lesne in spodbuja dvig produktivnost dela. Naložbe v digitalizacijo zajemajo IKT opremo na področju gozdno-lesne verige. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP8 se bo spremljal s kazalnikom O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 77.165)

IRP4: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij

Intervencija IRP4 naslovlja potrebo:

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij vključuje naslednje podintervencije: Majhne kmetije; Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki in Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki. S podporami naložbam v pridelavo in predelavo ter trženje ekoloških proizvodov se bo povečala produktivnost in dodana vrednost kmetijskim proizvodom. Cilj je povečanje obsega pridelave in predelave ekoloških proizvodov in s tem povečanje stopnje samooskrbe s kmetijskimi proizvodi in živili. Spodbuja se uvajanje novih tehnologij, digitalizacijo, znanje in inovacije v kmetijstvu in predelavi. Podpore bodo omogočile povečanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, spodbujanje trženja kmetijskih proizvodov, vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in prisotnosti na trgu. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP4 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PR} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%)

IRP9: Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva

Intervencija IRP9 naslovlja potrebo:

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije IRP9 je podpreti izgradnjo novih gozdnih drevesnic, posodobitev infrastrukture obstoječih gozdnih drevesnic in nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za izvajanje del vzgoje sadik gozdnega drevja v gozdnih drevesnicah, vključno z vzgojo kontejnerskih sadik. Z naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja saj ustrezen in kakovosten sadilni material je pogoj za uspešno obnovo gozda. Predmet podpore so naložbe razvoj gozdnega drevesničarstva. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP4 se bo spremljal s kazalnikom: O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.17a

Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 77.165)

IRP6: Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture

Intervencija IRP6 naslovlja potrebo:

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije je doseči optimalno odprtost gozdov, saj s tem zmanjšajo pravilni stroški in poveča konkurenčnost lastnikov gozdov na trgu z gozdno lesnimi sortimenti in posledično tudi izboljša uspešnost gozdarskega sektorja. Predmet podpore so naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest, gradnjo, rekonstrukcijo in pripravo gozdnih vlak. Vsa dela na gozdnih prometnicah se bodo izvedla v soglasju vseh soglasodajalcev, tako s področja varovanja narave, okolja, kulturne dediščine. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP6 se bo spremljal s kazalnikom: O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 77.165)

SI2: Podpora čebelarjem in čebelarским društvom

Intervencija SI2 naslovlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva in povečanju konkurenčnosti sektorja čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Intervencija SI2 se bo izvajala v okviru sledečih podintervencij: Testni čebeljnaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev, Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze, Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin, Podpora čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov, Sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev, Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov in Sofinanciranje ekoloških zdravil. Z intervencijo se bo prispevalo k večji kakovosti čebeljih pridelkov, povečanju pridelka na čebeljo družino in k boljši ekonomičnosti ter povečanju konkurenčnosti čebelarstva, vpliv bo tudi na ohranjanje kulturna krajina in razvoja čebelarskega turizma. Upravičenci bodo deležni podpore v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu ali pa v obliki pavšalnega zneska. Učinek intervencije SI2 se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 100%)

SI3: Vzreja čebeljih matic

Intervencija SI3 naslovlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Namen intervencije je prispevati k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Intervencija podpira prizadevanja, da čebelarji v Sloveniji čebelarijo s čisto kranjsko čebelo, ki je najbolj prilagojena na klimatske in pašne danosti Slovenije. V okviru SI3 se bodo izvajali tri podintervenciji: Subvencioniranje vzreje čebeljih matic (podpora v obliki stroška na enoto), Osnovna odbira in menjava čebeljih matic (podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu) in Kakovost matic (podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 100%)

SI5: Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva

Intervencija SI5 naslovlja potrebi:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Poleg tega intervencija naslovlja tudi v SC3 opredeljeno potrebo: P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani.

Intervencija SI5 vključuje naslednje podintervenciji: Promocija čebelarstva in Raziskava trga. S podporo promociji čebelarstva in raziskavi trga se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarstva panoge v Sloveniji. S pomočjo rezultatov raziskave trga se bo čebelarje usmerjalo v pridelavo čebeljih pridelkov, ki so dohodkovno bolj zanimivi in k registraciji dopolnilnih dejavnosti. V okviru promocijskih aktivnosti čebelarstva pa se bo s pomočjo 3D karakterja čebele in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, osveščalo potrošnike o pomenu čebel, čebeljih pridelkov, ohranjanja narave in biotske pestrosti. Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov (od tega 50 % EU sredstva). Učinek promocije in raziskave trga sektorja čebelarstva se bo spremljal s kazalnikom O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva.

SI6: Kakovost in varnost čebeljih pridelkov

Intervencija SI6 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

V okviru intervencije Kakovost in varnost čebeljih pridelkov se bosta izvajali dve podintervenciji: Menjava satja in Analiza čebeljih pridelkov. Z vključenima podintervencijama se bo ohranjalo oziroma izboljšalo kakovost in varnost medu in ostalih čebeljih pridelkov, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu (podpore znaša 100 % upravičenih stroškov (od tega 50% EU sredstva). Učinek intervencije se bo spremlja s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljajo s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 100%)

SI8: Promocija vina v tretjih državah

Intervencija SI8 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Namen intervencije je podpreti čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin in povečanju izvoza vin v tretje države. Podpirala se bo predvsem promocija vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Slovenije, sort vinske trte, ki se gojijo v Sloveniji in povezavo tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev, sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka, hkrati pa se z intervencijo vzpodbuja vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah. Sestavni del vseh promocijske aktivnosti je tudi oznaka porekla vina. Učinek intervencije se bo spremlja s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju.

SI7: Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

Intervencija SI7 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P15 Blaženje in prilagajanje kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam

Namen intervencije SI7 je povečati konkurenčnost vinogradnikov in izboljšati kakovost pridelave vina že v vinogradih. Namenjena je pridelovalcem, ki se že ukvarjajo z vinogradništvom. Ocenjuje se, da se bodo na večini prestrukturiranih površin izvajali ukrepi povezani z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov, na približno polovici prestrukturiranih površin pa tudi sprememba sortimenta. Nepovratna podpora se dodeli kot pavšalna podpora (uporaba standardnih stroškov na enoto). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju, učinkovitost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikoma rezultata:

R.9^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo (ciljna vrednost: 2,08%)

R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 1,54%)

SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah

Intervencija SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah se navezuje na potrebi:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

Poleg tega intervencija naslavlja v S3 opredeljeno potrebo P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti.

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi v neprepoznavnosti slovenskih vin. Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev vina z ustreznim informiranjem potrošnikov o shemi zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb za vina v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina kot tudi informiranje o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola. Podpora intervenciji se bo dodelila v obliki nepovratne podpore za dejansko nastale stroške promocije, v višini 50 % upravičenih stroškov. Učinek intervencije SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah se bo spremljal s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejema podpora v vinskem sektorju.

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC2 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane:** zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; krepitev agroživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi, Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **Zmanjševanje neugodne strukture kmetij** z močno krepitvijo sodelovanja med proizvajalci in organizacijami proizvajalcev, povečanjem tržne usmerjenosti proizvodnje in podporo primarnemu sektorju pri zajetju večjega deleža dodane vrednosti v vrednostni verigi s povečanjem raznolikosti proizvodov na proizvode z večjo dodano vrednostjo
- **Izboljševanje sposobnosti preživetja** kmetij z izboljšanjem ciljne usmerjenosti in porazdelitve neposrednih plačil, zlasti s posebnim upoštevanjem malih kmetij in delno samooskrbnih kmetij (na primer z uporabo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in zmanjšanje plačil) ter območij z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami, ter z napredkom v procesu notranje konvergence. Upoštevati je treba tudi druge načine za ohranitev bistvene kmetijske dejavnosti, da se ohranijo naravne značilnosti.
- **Odpravljanje velike finančne vrzeli**, ugotovljene za kmetijstvo in v manjši meri za agroživilski sektor, z ustreznimi instrumenti, vključno z naložbami v zmogljivosti za predelavo kmetijskih proizvodov, ter podpiranje odpornosti kmetijstva z izboljšanjem stabilnosti kmetijskih dohodkov, prizadetih zaradi pogostih in hudih ekstremnih vremenskih dogodkov ter izpostavljenosti kmetijske proizvodnje nestanovitnim cenam kmetijskih proizvodov, z razvojem ustreznih orodij za upravljanje tveganj.

Ključni pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinstva in živilskopredelovalnih praks;
- Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja
- Zagotavljanje prehranske varnosti

3.1.2.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejema podpora za digitalne kmetijske tehnologije	3,74%
R.9 ^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejema podpora za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov	2,28%
R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejema podpora (megavati)	6,15
R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejema podpora za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov	1,54%

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja	77.165.000
R.29a Ohranjanje panjev: delež panjev s podporo SKP	4%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020. Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Prenos znanja in informiranja in usposabljanje svetovalcev je vrednost ocenjena glede na število kmetij vključenih v digitalizacijo pri EIP. Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije je vrednost ocenjena glede na podprto število kmetij s prevladujočo vrsto naložbe "Stroški ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmet. dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmet. proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) in strojne opreme" v okviru podukrepa 4.1 PRP 2014-2020 (odobrenih 472 naložb; ocenjeno je bilo, da je bila petina naložb v digitalizacijo, to je cca 94 naložb).

R.9^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij (brez dvojne štetja) in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG):

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano je 77 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije je 985 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč je 35 podprtih KMG oz. naložb;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij je 136 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov je 250 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za operativni program sektorja sadje in zelenjava je vključenih 10 KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom je 100 podprtih KMG.

R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Za kazalnik R.15 in intervencijo Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije je ocenjena vrednost za naložbe v OVE in URE na KMG in ŽPI - po 8 naložb v letih 2025 do 2029: na kmetijah bi v povprečju podprli 0,04MW/projekt, pri podjetjih pa 0,1 MW/projekt. Za naložbe v geotermalne elektrarne - po 1 naložba v letih 2025 do 2029: pri geotermalnih elektrarnah bi v povprečju podprli 0,65 MW/projekt. Za naložbe v mikrobioplinske - po 2 naložbi v letih 2025 do 2029: pri mikrobioplinskih napravah bi v povprečju podprli 0,04 MW/projekt.

R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Za kazalnik rezultata R.16a in intervenciji Izgradnja namakalnih sistemov in Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov je vrednost ocenjena glede na vrednosti v programskem obdobju 2014-2020. Pričakovana ciljna vrednost za kazalnik rezultata R.16a in intervencijo Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih je 890 podprtih naložb in za intervencijo Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil pa 105 podprtih naložb. Za kazalnik rezultata R.16a in intervencijo Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenja z njo se predvideva ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10. Ker ni dvojnega štetja so vrednosti s teh 10 kmetij ne šteje tudi znotraj intervencij Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave in Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe. V okviru intervencije Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov je predvidenih 50 vključenih KMG.

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja pa je 40%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 40%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva je vrednost ocenjena glede na ugotovljene potrebe na terenu. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 50%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 100%, skupaj z DDV 22%.

R.29a Ohranjanje panjev: delež panjev s podporo SKP

Kot imenovalec se je upoštevalo triletno (2018-2020) povprečno število čebeljih družin v Sloveniji na podlagi podatkov Centralnega registra čebel. Kot števec se je upoštevalo povprečno št. čebeljih družin za zadnji dve leti (2020 in 2021), vključenih oz. podprtih v okviru objavljenih javnih razpisov za čebelarje.

3.1.3 SC 3 Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

3.1.3.1 Povzetek SWOT analize.

V Sloveniji ne moremo biti v celoti zadovoljni z načini povezovanja in uspešnostjo organiziranja agroživilskih verig. Slovenija je med državami članicami z najnižjo stopnjo kakovostnega gospodarskega povezovanja na vertikalni in horizontalni ravni agroživilstva. Ne glede na tradicijo zadružništva je med člani verig vrednosti preskrbe s hrano premalo zaupanja. Živilskopredelovalna industrija ne koristi dovolj prednosti lokalne pridelave. Ta pa je pogosto nepovezana in tudi ne nudi zadostne količine kmetijskih pridelkov ter je po mnenju živilskopredelovalne industrije nezanesljiva, sezonsko pogojena in cenovno nezanimiva. Pogosto je kmetijski pridelovalec prešibek pogajalec na trgu. Nesorazmerje pogajalskih moči lahko privede do nepoštenih praks, ko večji in močnejši deležniki vsiljujejo pogodbene določbe v svojo korist.

Kmetijski pridelovalci zaradi majhnosti in razdrobljenosti kmetijskih površin ter s tem povezane omejene količine tržne proizvodnje težje dosegajo učinke ekonomije obsega, težje zagotavljajo pestrost asortimaja in ponudbo kmetijskih pridelkov skozi celotno sezono. Rastlinska pridelava ni dovolj odporna na izjemne vremenske razmere, kar predstavlja dejavnik tveganja za stabilnost ponudbe kmetijskih proizvodov, ki vstopajo v verigo preskrbe s hrano. Živilskopredelovalna industrija in trgovina zaradi manjše domače proizvodnje in nižjih cen na tujih trgih v večji meri uvažata nekatere skupine kmetijskih proizvodov, kot so sadje, meso, zelenjava in izdelki iz zelenjave ter žita in izdelki iz žit.

Razmah verig supermarketov, večje povpraševanje po predelanih živilih ter konsolidacija trgovinskih, predelovalnih in logističnih verig je privedlo do prestrukturiranja oskrbovalnih verig v korist velikih kupcev, trgovskih verig. Močna nihanja v cenah kmetijskih proizvodov se ne prenesejo v celoti na končne maloprodajne cene, kar kaže na večjo pogajalsko moč, ki jo imata v verigi vrednosti preskrbe s hrano živilsko predelovalna industrija in trgovina v primerjavi s kmetovalci. Na slabši pogajalski položaj kmetovalcev kažejo tudi deleži prenosa spremembe cene na naslednjega v verigi in hitrost prenosa sprememb cene. Ustvarjena dodana vrednost v verigi preskrbe s hrano ni enakomerno porazdeljena, saj znaša delež primarnih proizvajalcev le dobro četrtino.

Med potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. Potrošnik postaja vse bolj osveščen in zahteven glede izvora, transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil. Sistem shem kakovosti je uveden z namenom, da se potrošnika verodostojno informira o nadstandardnih lastnostih proizvodov iz shem kakovosti, hkrati pa se s tem krepi ekonomski položaj in konkurenčnost primarnih pridelovalcev in tudi predelovalcev. Število vključenih kmetij v sheme kakovosti EU počasi, a vztrajno raste, zlasti je opazen trend naraščanja števila ekoloških kmetijskih gospodarstev. Zavedanje o ekoloških proizvodih kot zdravih proizvodih se vztrajno krepi. Uspešno je tudi izvajanje nacionalne sheme Izbrana kakovost. Pomembno vlogo pri spodbujanju večjega vstopanja kakovostnih proizvodov v verige vrednosti ima javnonaročniška zakonodaja, zlasti z vidika oskrbe javnih institucij. S spodbujanjem lokalne pridelave pa pomembno skrajšujemo oskrbne poti, hkrati pa s tem prispevamo tudi k okoljskim ciljem zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov ter zmanjševanja odpadne hrane.

V verige vrednosti preskrbe s hrano vstopajo tudi kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi predelave kmetijskih pridelkov, ki s predelanimi proizvodi dosegajo višjo dodano vrednost ter s tem višje cene in dohodek. Počasi, a vztrajno se razvija tudi neposredno trženje na kmetijah.

Po izkazanem povečanem interesu potrošnikov po lokalno pridelani hrani in zavedanja o pomenu zdrave hrane, je opazen tudi večji interes v lokalnih okoljih za organizirano ponudbo lokalno pridelane hrane. To je še posebej pomembno v turističnih območjih, kjer se povečujejo možnosti za višjo dodano vrednost proizvedene hrane. Pridelava in predelava hrane sta sestavni del nacionalne identitete, ki jo na lokalni in regionalni ravni že uspešno povezujemo v našo gastronomsko in turistično ponudbo. Medsebojno povezovanje v krajše dobavne verige in lokalne trge omogoča povečanje ponudbe lokalno pridelane hrane, krepi kakovost ter s tem ponuja odgovor na spreminjajoča se potrošniška pričakovanja.

Ob povečevanju dodane vrednosti proizvodov lahko k izboljšanju položaja kmetov v verigah prispeva tudi njihova boljša povezanost ter pripravljenost za skupen nastop na trgu. Ob tradicionalni prisotnosti zadrug, v katere se povezujejo kmetijski pridelovalci, se v Sloveniji postopoma uveljavljajo tudi organizacije in skupine proizvajalcev.

Ukrepi, ki so bili uvedeni s ciljem zaježitve pandemije COVID-19, so močno prizadeli pretok blaga, storitev in delovne sile na notranjem trgu EU ter s tem močno prizadeli tudi kmetijski sektor in verige vrednosti preskrbe s hrano. Pomemben vir povpraševanja po kmetijskih proizvodih z višjo dodano vrednostjo namreč predstavlja prav sektor Horeca, ki pa zaradi zaježitvenih ukrepov deluje v močno okrnjeni obliki. Verige vrednosti se torej v času tovrstnih kriz soočajo z velikimi izzivi, nesporno pa je, da so lahko odpornejše le, če je vzpostavljeno tesno in kakovostno sodelovanje vseh členov v verigi.

3.1.3.2 SWOT analiza

Prednosti

- zadruga imajo pomembno vlogo pri povezovanju kmetijskih pridelovalcev, zagotavljanju odkupa kmetijskih proizvodov in predelave, zagotavljanju repromateriala in drugih storitev (realizirajo več kot 80% vsega odkupa kmetijskih pridelkov s kmetij);
- vzpostavljen organiziran odkup zlasti mleka preko zadrug in organizaciji proizvajalcev;
- živilskopredelovalna industrija je vpeta v domače nabavne vire;
- živilskopredelovalna industrija povečuje delež izvoza (preko 30%);
- vzpostavljen sistem shem kakovosti in sektorske promocije za določene izmed sektorjev;
- narašča interes pridelovalcev za vključevanje v sheme kakovosti, zlasti v shemo izbrana kakovost;
- povečanje javnih naročil na področju nabave živil;
- naraščanje pogostosti nakupa lokalne hrane in zaupanje potrošnika v lokalno hrano;
- rast proizvodnje ekoloških proizvodov v sektorju sadja, mesa, medu in mlečnih proizvodov;
- povečevanje kmetij s predelavo na kmetijah;
- vključevanje kmetij in lokalnih preskrbnih verig v turistično ponudbo na podeželju;
- v verige vrednosti preskrbe s hrano vstopajo tudi kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi predelave kmetijskih pridelkov;
- organizacije in skupine proizvajalcev se postopoma uveljavljajo tudi v Sloveniji;
- obstoječa partnerstva na podeželju, pri povezovanju deležnikov na podeželju (vzpostavitev kratkih dobavnih verig, lokalne samooskrbe, povezovanju ekoloških kmetov z javnim in nekmetijskim sektorjem,...)

Slabosti

- verige vrednosti preskrbe s hrano so v določenih sektorjih šibke;
- kmetijski pridelovalci zaradi majhnosti in razdrobljenosti kmetijskih površin ter nepovezanosti težje dosegajo ekonomije obsega, pestrost asortimaja in ponudbo skozi celotno sezono; manjša pripravljenost vstopiti v dolgoročne poslovne odnose;
- nestabilnost rastlinske proizvodnje – prešibka odpornost na vremenske razmere;
- premajhna tržna usmerjenost kmetijskih pridelovalcev;
- cenovna nekonkurenčnost v primerjavi s konkurenco iz tujine, ker ni ekonomij obsega;
- premajhno in neučinkovito povezovanje kmetijskih pridelovalcev za skupen nastop na trgu in promocijo (med kmeti močno prisoten individualizem, pomanjkanje znanja in zavedanja o prednostih povezovanja);
- individualizacija poslovnega delovanja v verigi vrednosti preskrbe s hrano;
- pomemben delež kmetijskih gospodarstev išče najboljše kupce in je manj pripravljen vstopiti v dolgoročne poslovne odnose;
- pomanjkanje zaupanja med deležniki in njihova nepripravljenost za ustrezno, pravično porazdelitev tveganj v verigi vrednosti ter nespoštovanje pogodbenih dogovorov;
- poslovne odločitve na kmetijah ne temeljijo v zadostni meri na poslovnih modelih ampak na iskanju trenutno najboljših kupcev namesto na dolgoročnih pogodbenih zavezah, s katerimi bi znižali tveganje;
- prenizka dodana vrednost pridelave in prireje (nizek delež proizvodnje z višjo dodano vrednostjo, pomanjkanje obratov za predelavo);
- živilskopredelovalna industrija v določenih segmentih zaradi manjše domače proizvodnje in nižjih cen na tujih trgih, temelji zlasti na uvoženih surovinah (npr. zelenjava), ki jih domači kmetijski pridelovalci težje zagotavljajo po konkurenčnih cenah;
- pomanjkanje znanja in usposobljenosti na področju organiziranja, povezovanja proizvajalcev ter trženja (marketinga) kmetijskih proizvodov;
- nizka prepoznavnost oznak shem kakovosti med potrošniki zaradi prevelikega števila različnih oznak kakovosti;
- ekonomski učinki vstopa v shemo kakovosti se ne odrazijo nujno v višji ceni proizvoda;

- nizek delež slovenskih ekoloških proizvodov na trgovskih policah;
- relativno močne trgovske verige so zaradi pokrivanja pomembnega tržnega deleža močnejši pogajalci kot razdrobljeni ponudniki;
- koncentracija trgovine ima negativen učinek na manjše, predvsem neorganizirane pridelovalce;
- pomanjkljiva sledljivost proizvoda od pridelovalca in trgovca do potrošnika, vključno z nadzorom le-te;
- porazdeljenost ustvarjene dodane vrednosti ni enakomerno porazdeljeno. Največja BDV se ustvari v trgovini, sledi BDV primarnih pridelovalcev in na zadnje BDV predelave
- rast vhodnih stroškov zaradi omejene možnosti kmetov pri dodajanju vrednosti primarnim proizvodom
- nesorazmerje pogajalskih moči lahko privede do nepoštenih praks;
- pomanjkanje organiziranih in učinkovitih kratkih dobavnih verig (npr. pri ekoloških idr. lokalnih proizvodih).

Priložnosti

- vzpostavitev močnih, odpornih verig vrednosti (medpanožne organizacije);
- močnejše povezovanje med kmetijskimi pridelovalci (v obliki organizacij, skupin proizvajalcev, pogodbenega sodelovanja, itd.);
- razvoj večjih distribucijskih centrov, kapacitet za skladiščenje/hlajenje/sušenje, pripravo pridelkov za trg, predelavo;
- povečanje predelovalnih kapacitet in vključitev lokalne surovine v okviru obstoječe živilsko predelovalne industrije;
- povečevanje deleža lokalno pridelanih kmetijskih proizvodov v sistemu javnega naročanja, gostinstvu in turističnih kapacitetah (kratke oskrbne verige, neposredna prodaja, prodaja v lokalnemu gospodarstvu);
- nadaljnji razvoj obstoječih shem kakovosti, zlasti nadaljnje vključevanje sektorjev v shemo Izbrana kakovost in spodbujanje EU shem kakovosti;
- večja promocija kmetijskih proizvodov;
- povečanje osveščenosti in povpraševanja po kakovostnih proizvodih in proizvodih iz shem kakovosti (zlasti ekološki);
- tehnološki in strokovni napredek, digitalizacija v celotni verigi vrednosti;
- povezovanje s turizmom, gastronomijo in drugimi ne-kmetijskimi dejavnostmi;
- razvoj alternativnih struktur prodaje in novih tržnih konceptov;
- nova evropska pravila za zbiranje in objavljanje cen proizvodov in hrane, tudi na ravni predelave in trgovine, lahko privedejo do večje preglednosti trga;
- razmah verig supermarketov, večje povpraševanje po predelanih živilih iz lokalnega okolja, vodi h priložnosti konsolidacije in povezovanja med kmetijskimi gospodarstvi za zagotavljanje zadostne in raznolike ponudbe
- ureditev razmerij v verigi vrednosti z ugotavljanjem in preprečevanjem nepoštenih praks na prostovoljni, kot regulativni ravni;
- nove oblike sodelovanja in izmenjave izkušenj, primerov dobrih praks in znanj med deležniki razvoja (npr. pri lokalni samooskrbi, povezovanju ekoloških kmetov z ne-kmetijskimi dejavnostmi, idr.).

Nevarnosti

- gospodarsko-finančna kriza;
- večja izpostavljenost različnim proizvodnim, cenovnim in drugim tveganjem v kmetijstvu zaradi liberalizacije kmetijskih trgov;
- neenakopraven položaj primarnih pridelovalcev glede na ostale člene/deležnike v verigi vrednosti;
- prenizka vlaganja v razvoj in inovacije ter v učinkovito upravljanje vodijo v poslabšanje stanja vzdolž celotne verige vrednosti;

- spremembe v povpraševanju končnih potrošnikov,
- konkurenčni pritiski dobro organiziranih in velikih tujih pridelovalcev in predelovalcev;
- dodana vrednosti v kmetijstvu se zmanjšuje zaradi omejenosti virov in s tem povezanim naraščanjem stroškov vhodnih surovin;
- odvisnost od velikih trgovcev povečuje pritisk na proizvajalce in pridelovalce;
- povečevanje konkurence in pritiski na cene.

Oprelitev potreb

P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov

Povezovanje kmetijskih gospodarstev v različne oblike proizvodnega in tržnega organiziranja ter vzpostavitve in razvoj kratkih oskrbnih verig, lokalnih trgov in agro-živilskih verig, je eden od pomembnih dejavnikov dviga konkurenčnosti kmetijstva in živilstva, pa tudi gozdarskega sektorja.

Sodelovanje in povezovanje pridelovalcev v skupine in organizacije proizvajalcev in zadruga, je eden ključnih izzivov. Le povezani so pridelovalci lahko močnejši sogovornik v verigah vrednosti preskrbe s hrano, kar jim hkrati omogoča tudi večjo ekonomsko stabilnost ter dvig konkurenčnosti. Ključno vlogo pri povezovanju imajo pridelovalci sami, saj mora povezovanje in sodelovanje temeljiti na prostovoljni osnovi in iniciativi s strani pridelovalcev samih.

Poslovno tveganje je neločljiv del vseh gospodarskih dejavnosti. Kmetijska proizvodnja je še posebej prežeta z negotovostjo zaradi njene odvisnosti od bioloških procesov in njene izpostavljenosti vremenskim vplivom. To negotovost še povečuje dejstvo, da so kmetijski in živilski proizvodi bolj ali manj hitro pokvarljivi in sezonski. Povezovanje in sodelovanje zato omogoča racionalizacijo proizvodnje, znižanje stroškov na enoto proizvoda, večjo kakovost in raznolikost ponudbe, učinkovitejše načrtovanje pridelave in prireje, koncentrirana ponudba in prodaja pridelka, izboljšuje pogajalski položaj kmeta, zato daje stabilnejše poslovno okolje in večjo odpornost na morebitne krize.

Direktna prodaja z dvorišča in s tem oblikovanje kratkih dobavnih verig preskrbe s hrano kmetijam omogočajo, da si s približanjem potrošniku zagotovijo večji delež maloprodajne cene hrane.

Vlaganja v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov ter tesnejša, dolgoročnejša razmerja med primarnim sektorjem in živilsko-predelovalno industrijo, so ključna tudi z vidika odzivanja na zaostrene gospodarske razmere, povezane z epidemijo COVID-19. V razmerah te krize se je pokazalo, kako hitro so lahko prekinjene dobavne verige in kako pomembno je zagotoviti nemoteno delovanje teh verig in predvsem zagotoviti zadostne kapacitete. Z namenom zmanjšanja tveganj ob morebitnem pojavu podobnih razmer kadarkoli v prihodnosti, je potrebno razmišljati o zagotavljanju prehranske varnosti na tistih področjih, ki beležijo najvišji primanjkljaj. Kot na primer zelenjava, določene vrste sadja in prašičje meso.

Samo s skupnim nastopom bo mogoče optimalno organizirati verigo vrednosti za vse udeležence v verigi. V smislu zagotavljanja dovolj velike in raznolike ponudbe za prodajo bodisi skozi sistem javnega naročanja za javne zavode in druge javne ustanove, kakor trgovskim verigam.

Kratke dobavne verige preskrbe s hrano v Evropi so zelo raznolike, pri čemer pa kmetijam omogočajo, da si s približanjem potrošniku zagotovijo večji delež maloprodajne cene hrane. V okviru kratkih dobavnih verig več kot en kmet, pridelovalec hrane, organizacija ali posameznik sodelujejo zaradi vzajemnih koristi, kot so:

- boljšega nabora proizvodov, ki so na voljo potrošnikom;
- izmenjave virov med pridelovalci in predelovalci;
- vzdrževanja lokalne infrastrukture verige preskrbe s hrano (kot so klavnice);
- manjše konkurence med malimi proizvajalci;
- vzajemne podpore.

Namen kratkih dobavnih verig je zagotoviti krajše transportne poti od kmetijskih gospodarstev do končnega potrošnika oziroma lokalnega trga, s čim manj posredniki, in s tem hitrejšo dobavo, večjo kakovost, svežino proizvodov in manj okolju škodljivega transporta.

Naslavljanje sodelovanja kmetijskih proizvajalcev, predelovalcev, posrednikov, ki vršijo odkup in prodajo kmetijskih ali nekmetijskih proizvodov ter končnih potrošnikov v kratkih dobavnih verigah in na lokalnem trgu ter s tem povezanih promocijskih dejavnosti, je izjemnega pomena. Sledimo ciljem povečanja oskrbe z lokalno hrano na lokalnem trgu, povečanju oskrbe obratov javne prehrane z lokalno hrano, povečanju prodaje proizvodov iz shem kakovosti, ekoloških proizvodov, proizvodov, ki izhajajo iz avtohtonih in tradicionalnih sort in pasem, novih proizvodov ter načinov prodaje. Spodbujati je potrebno sodelovanje v kmetijskem sektorju in vzdolž agro-živilske verige, predvsem z vzpostavljanjem in razvijanjem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov, kar posredno vpliva tudi na razvoj podeželskega turizma in gostinstva.

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

V letu 2019 je bila izvedena Raziskava potenciala EKO živil v Sloveniji med pridelovalci in predelovalci EKO proizvodov. Raziskovali smo odnose javnih zavodov do naročanja EKO živil, ugotavljali smo motive kmetovalcev za ekološko kmetovanje, kakšen je pretok znanja in dostop do informacij, ko gre za EKO kmetijstvo, kakšno je stanje povpraševanja, načini pridobivanja kupcev in promocija.

Ne glede na vse izzive, povezane s pridelavo in trženjem EKO hrane, je večina sogovornikov prepričanih, da ima ekološka pridelava hrane potencial za prihodnost, da tovrstna pridelava ne bo ostala povsem nišna in bo zanj čedalje več povpraševanja. Eden izmed motivov za odločitev za ekološko kmetovanje je t.i. socio-ekonomski, saj veliko sodelujočih izpostavlja, da so skorajda ekološko pridelovali že pred pridobitvijo certifikata in daje bila pridobitev certifikata zgolj še formalnost. Posledično so izpostavili, da lahko zaradi certifikata ekološko pridelane proizvode prodajajo po višji ceni (ob predpostavki prodaje na domu), pridobijo pa tudi subvencijo.

Po oceni sodelujočih povpraševanje po ekoloških pridelkih in izdelkih narašča in, da so potrošniki za lokalno pridelane ekološke proizvode pripravljeni plačati več. Vendar ko gre za sodelovanje s trgovskimi verigami, pridelovalci izpostavljajo svoje ključne šibke točke in sicer:

- težko zagotavljanje ustreznih količin kakovostnega pridelka in
- zagotavljanje neprekinjene dobave izdelka.

Vzrok temu je manko povezovanja med pridelovalci. Pridelovalci tudi ocenjujejo, da so trgovske verige močni pogajalci, ko gre za ceno, zato se manjši, nepovezani pridelovalci in predelovalci z njimi težko pogajajo.

Na drugi strani pa trgovci izpostavljajo, da v Sloveniji manjka predvsem strateško načrtovanje in organiziranost pridelave. Predvsem gre za manko pridelkov izven sezone, ko je po njih največje povpraševanje. Zaradi neustrezne organiziranosti, imajo proizvajalci in predelovalci bistveno višje proizvodne in ostale stalne stroške, ki pa jih trgovci ne morejo subvencionirati. Naslednja pomanjkljivost organiziranosti pridelovalcev in predelovalcev, pa se po mnenju trgovcev kaže v pomanjkljivi infrastrukturi za kontinuirano pridelavo v večjem obsegu, neodvisno od vremenskih pogojev ter ustrezna logistična infrastruktura.

Enake ugotovitve se pojavijo tudi pri predelovalcih.

V okviru sodelovanja v podeželskih mrežah lahko tudi lokalna pridelava (kot npr. ekološka) pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepitve lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z regijskim pristopom vključevanja lokalnih dejavnosti lahko npr. preko t.i. "Ekoregij" povečamo turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim (ekološkim) pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohrani celovitost kakovosti lokalnih proizvodov. Na podeželju je potrebno za povečanje lokalne preskrbe spodbujati različne oblike sodelovanja med deležniki na podeželju, tako med kmetijskim sektorjem (ekološkimi kmeti in drugimi), z javnimi zavodi, lokalnimi skupnostmi ter turizmom, trgovino in drugimi.

Premajhno in neučinkovito povezovanje proizvajalcev opazamo tudi v okviru ostalih evropskih in nacionalnih shem kakovosti. Med proizvajalci je močno prisoten individualizem, ni skupenega nastopa na trgu in skupnih promocijskih aktivnosti, proizvajalci prav tako ne izkoristijo možnost skupinskega certificiranja. Med proizvajalci iz shem kakovosti je zaznati pomanjkanje znanja in zavedanja o prednostih povezovanja.

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

Globalizacija ima izjemen vpliv na potrošnika in oblikovanje njegovih navad. Na policah trgovskih verig se pojavljajo proizvodi najrazličnejših okusov, kakovosti, porekla in cen. Posledično to pomeni večjo konkurenco, pritisk na zniževanje cen, zaostrovanje pogojev in s tem nestabilnost poslovanja.

Potrošnik v poplavi izdelkov izgublja kompetence pri izbiranju hrane. Na njegovo odločitev vplivajo informacije, ki jih prejema o posameznih označbah proizvodov. Pogosteje posega po tistih, ki jih povezuje s kakovostnim življenjem, kakovostjo hrane in vplivom proizvodnje na okolje.

Iz dosedanjih analiz izvajanja promocije za vstop v sheme kakovosti je razvidno, da potrošniki v večji meri preverjajo poreklo živil in njihovo sestavo. Percepcija potrošnika je, da so slovenski pridelki in živila kakovostni in okusni ter je zanje pripravljen plačati več. K temu prispevajo vsi deležniki na trgu. Trgovci, gostinci in javni zavodi.

Uporaba znakov shem kakovosti krepi zavedanje potrošnikov o prednostih lokalno pridelanih in predelanih proizvodov. Njegovo zaupanje pa se krepi tudi z dobrim delovanjem slovenskega sistema uradnega nadzora in sledljivosti. Uporaba znakov shem kakovosti in vstop v shemo kakovosti omogoča na drugi strani proizvajalcem bolj predvidljiv odkup, stabilnejše cene in dolgoročneje poslovanje, vse skupaj podkrepjeno s splošno promocijo vsake sheme kakovosti posebej. Vse navedeno pa izjemno pozitivno vpliva na krepitev agroživilskih verig in verig vrednosti nasploh.

Delež ponudbe proizvodov iz shem kakovosti je nizek in še zdaleč ne zadošča povpraševanju. Glede na strmo naraščanje povpraševanja potrošnikov po proizvodih iz shem kakovosti v zadnjih letih je na tem področju še veliko neizkoriščenih možnosti nadaljnega razvoja in tržnih priložnosti, s katerimi si lahko kmetijska gospodarstva izboljšajo tudi svoj ekonomski položaj. S spodbujanjem kmetijskih gospodarstev v lokalno pridelavo proizvodov iz shem kakovosti pa lahko poleg ekonomskih dosegamo tudi številne pozitivne vplive z zdravstvenega, okoljskega in podnebnega vidika, saj gre za proizvode, ki so proizvedeni v lokalnem okolju, na inovativen, okolju prijazen način. Vključevanje kmetov v sheme kakovosti, ki imajo za cilj tudi povezovanje primarnih proizvajalcev z drugimi člani agroživilske verige, kot je na primer pri novo uveljavljeni nacionalni shemi kakovosti Izbrana kakovost, pa prinašajo tudi večjo povezanost vzdolž celotne agro-živilske verige in večjo sledljivost izvora surovine od pridelovalca do končnega potrošnika.

Poleg večjega vključevanja kmetijskih gospodarstev v sheme kakovosti in večje tržne usmerjenosti teh gospodarstev je potrebno zagotoviti tudi bolj učinkovito diferenciacijo kmetijskih proizvodov in živil oziroma njihovo večjo prepoznavnost med potrošniki. Ti namreč še vedno preslabo poznajo nacionalne zaščitne znake kmetijskih pridelkov oziroma živil in znake kakovosti EU. Zato bi bilo potrebno spodbujati večjo promocijo in informiranje o tovrstnih proizvodih.

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Sodobni način življenja in individualne vrednote v ospredje prinašata pomen prehrane, spreminjajo se tudi prehranske navade. Hrana mora biti varna in kakovostna ter oskrba s hrano nemotena. Spodbuditi je treba zanimanje potrošnika po kakovostni hrani lokalnega izvora in osveščati o številnih prednostih, ki jih ima lokalno pridelana hrana na zdravje in okolje. Prednost lokalno pridelane hrane se odraža tudi v kratkih transportnih poteh. Poleg prepoznavnosti lokalno pridelanih živil je pomembna tudi dostopnost. Z nakupom lokalne hrane prispevamo tudi k razvoju slovenskega kmetijstva.

3.1.3.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

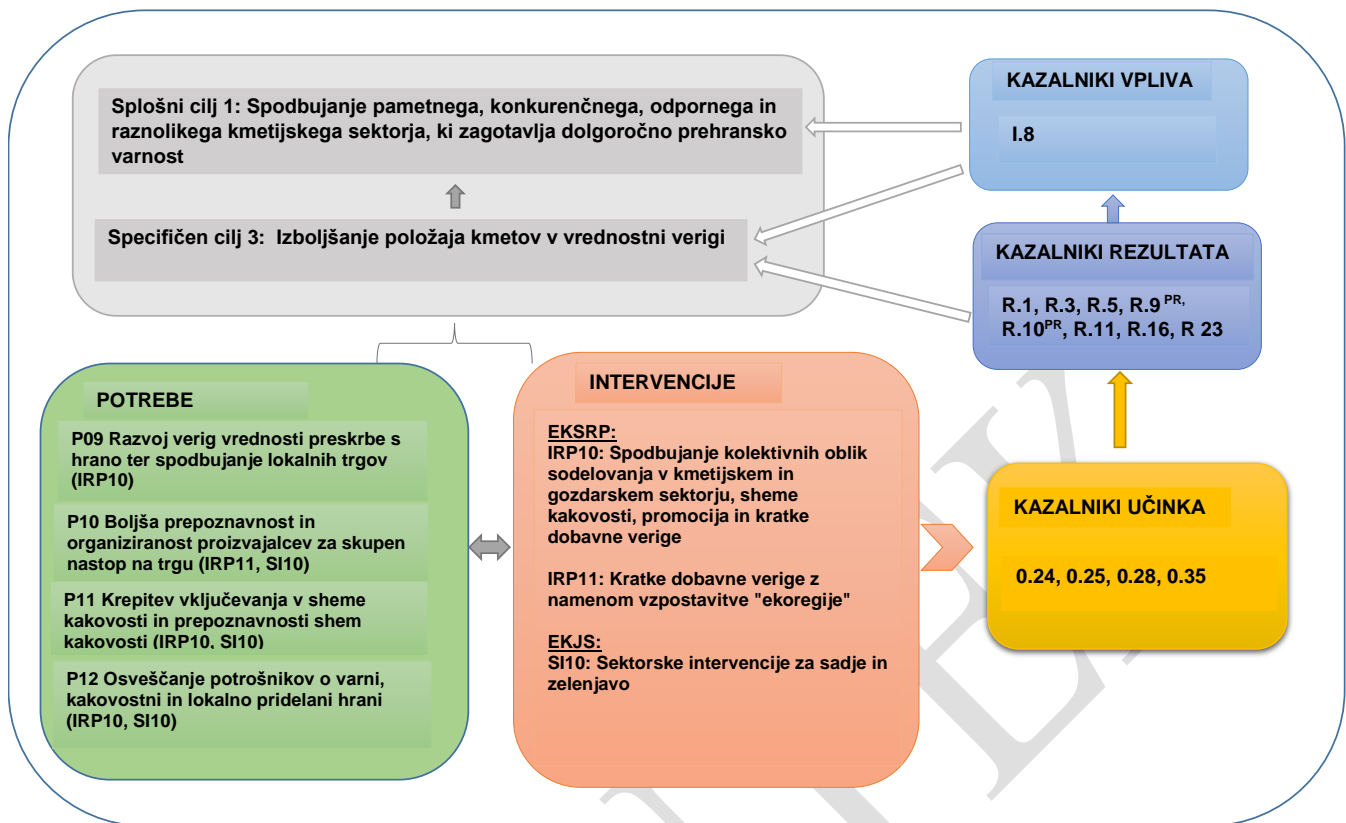
IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige

IRP11: Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »«ekoregije«

SI10: Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 3

Slovenija sodi med države članice EU z najnižjo stopnjo kakovostnega gospodarskega povezovanja na vertikalni in horizontalni ravni agroživilstva. Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti preskrbe s hrano je bistveno šibkejši glede na ostale deležnike v verigi: živilsko predelovalno industrijo in trgovino. Neenakomerna je tudi porazdelitev ustvarjene dodane vrednosti v verigi preskrbe s hrano. Največja bruto dodana vrednost se ustvari na področju trgovine. Na rast dodane vrednosti primarnih proizvajalcev negativno vpliva tudi rast vhodnih stroškov. Kmetijska proizvodnja v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi, kar vpliva tudi na nestabilnost pridelka in posledično tudi na nestabilnost dohodka.

Potrošnik je vedno bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil. Med potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. V Sloveniji je vzpostavljen delujoč sistem shem kakovosti za kmetijske pridelke in živila. Ker pa so sheme kakovosti med potrošniki še vedno premalo prepoznane je pomembno izboljšati informiranost o posebnih značilnostih, lastnostih in prednostih in označevanju proizvodov iz shem kakovosti. Preko večjega vključevanja v sheme kakovosti se bo izboljšala dodana vrednost kmetijskih in živilskih proizvodov, kar bo prispevalo k izboljšanju dohodkovnega položaja in položaja kmetov v vrednostni verigi ter tudi k boljšemu vključevanju v agroživilske verige in s tem povečanjem konkurenčnosti agroživilskega sektorja. S skupinami proizvajalcev, ki bodo oblikovane za skupno trženje preko kratkih dobavnih verig, se bodo odprle nove tržne možnosti za prodajo proizvodov. Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene in temu bodo namenjene sektorske intervencije za sadje in zelenjavo.

S podporami usmerjenimi v spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, večje vključevanje in promocijo shem kakovosti in kratke dobavne verige želimo doseči večjo povezanost proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, ter njihovo skupno trženje in promocijo proizvodov iz shem kakovosti. Z vzpostavitvijo in razvojem ekoregij bo okrepljena lokalna ponudba in potrošnja ekoloških proizvodov z višjo dodano vrednostjo. Omogočen pa bo tudi boljši izkoristek razvojnega potenciala ozemlja vključenega v ekoregijo. Ključno je osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani. Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave. K temu lahko pripomorejo aktivnosti promocije, obveščanja in trženja sadja in zelenjave, ki bodo posledično omogočile povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev in izboljšanje poslovanja. V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava

podatkov in znanja ter spretnosti. V SN 2023-2027 je potreba vezana na izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij naslovljena v okviru horizontalnega cilja (SC10).

Intervencije v okviru specifičnega cilja 3: *Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi (SC3)* naslavljajo 4 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2021-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost.*

Intervencije bodo usmerjene prednostno v razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano in izboljšanje položaja kmetov v verigi, boljšo organiziranost proizvajalcev, krepitev vključevanj in prepoznavnost shem kakovosti ter boljše osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani in bodo vplivale na:
Izboljšanje položaja kmetov v prehranski verigi: dodana vrednost za primarne proizvajalce v prehranski verigi (kazalnik I.8)

Opis intervencij:

IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige

Intervencija IRP10 naslavlja sledeče potrebe:

- P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov
- P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
- P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Intervencija je namenjena podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev za skupno trženje na področju kmetijstva in gozdarstva, podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin za izvajanje shem kakovosti in skupin izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 ter njihovi podpori za izvajanje skupne promocije. Cilj intervencije je doseči večjo ponudbo proizvodov iz shem kakovosti na trgu, ki jo bomo dosegli z vključevanjem kmetij v obstoječe in nove sheme kakovosti. Upravičencem, ki bodo na novo vstopili v sheme kakovosti, se bo pokrilo dodatne stroške, nastale zaradi vključitve v sheme kakovosti ter se jim omogočilo lažje prilagajanje zahtevam na trgu.

V okviru intervencije IRP10 se bodo izvajale štiri podintervencije: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti, Novo sodelovanje v shemah kakovosti ter Medpanožne organizacije. Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju se dodeli kot nepovratna sredstva, v obliki pavšalnega zneska. Podpora za izvajanje dejavnostni promocije in informiranja se dodeli v obliki nepovratnih sredstev za dejansko nastale stroške, ki so nastali z izvajanjem aktivnosti promocije in informiranja potrošnikov o kmetijskih in živilskih proizvodih, ki so vključeni v upravičene sheme kakovosti. Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti se dodeli v obliki letnega pavšalnega plačila na kmetijsko gospodarstvo za kritje stroškov nove vključitve v shemo kakovosti. Podpora namenjena medpanožnim organizacijam pa se dodeli za upravičene stroške, ki se navezujejo na izbrani cilj in so potrebni za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja. Učinek podpor se bo spremljalo s kazalnikoma: O.24 Število skupin/organizacij proizvajalcev, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP ter O.25 Število upravičencev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v uradnih shemah kakovosti v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:
R.10^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 16,03%)

IRP11: Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve "ekoregije"

Intervencija IRP11: Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve "ekoregije" naslavlja potrebo:

- P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

Intervencija je namenjena podpori projektov sodelovanja, katerih cilj je oblikovanje in vzpostavitev kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter promocija lokalne hrane. Cilj je vzpostavitev in razvoj »ekoregij« v Sloveniji, preko vzpostavljenega partnerstva javno-zasebnega sektorja z vključenimi deležniki s področja kmetovanja in ekološkega kmetovanja na povezanem zaokroženem območju ter s tem krepitev položaja kmetijskih gospodarstev ter ekoloških kmetijskih gospodarstev v verigi vrednosti preskrbe s hrano. S tem želimo povečati gospodarski, okoljski in družbeno-kulturni potencial ozemlja ter prepoznavnost ekološkega kmetovanja. Podpora se nameni za izdelavo in izvajanje celovitega razvojnega koncepta – strategije za vzpostavitev in razvoj ter za upravljanje »ekoregije«.

Učinek vzpostavitve in razvoja ekoregije se bo spremljal s kazalnikom: O.28 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo v okviru EKSRRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP11: Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve ekoregije se bo spremljala s kazalnikom rezultata:

R.10^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 16,03 %)

SI10: Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo naslavljajo sledeče potrebe v okviru SC3:

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Poleg teh potreb naslavljajo še potrebe v SC1: P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmeti, v SC 4: P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, v SC5: P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal, P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda; v SC 6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. Z vidika izboljšanja izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti pa je ključna navezava tudi na potrebi v okviru SC10: P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij ter P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja.

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V operative programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)). Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene. Učinek sektorskih intervencij za sadje in zelenjavo se bo spremlja s kazalnikom: O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo. Uspešnost sektorskih intervencij pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepov (ciljna vrednost: 76.913)

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,74 %)

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 0,014 %)

R.9^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08%)

R.10^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 12,92%)

R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi (ciljna vrednost: 0,37%)

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 1,54%)

R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire (ciljna vrednost: 0,01%)

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo se bodo izvajale v okviru 13 podintervencij in bodo prispevale k uresničevanju zastavljenih sektorskih ciljev.

Načrtovanje in organizacija proizvodnje, prilagajanje proizvodnje povpraševanju, zlasti glede kakovosti in količine, optimizacija stroškov proizvodnje in donosnosti naložb, stabiliziranje cen proizvajalcev (46 a):

Podintervencija 1: Načrtovanje in organizacija proizvodnje ((47-1a): Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja vseh članov organizacije proizvajalcev dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati predvsem v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Podintervencija je namenjena za naložbe v opredmetena in

neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter druge ukrepe na področjih, kot so npr. izboljšanje kakovosti proizvoda. Podintervencija naslavlja potrebo P6: Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2).

Koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 b):

Podintervencija 2: Ohranjanje kakovosti pridelkov ((47-1 e): Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Podintervencija zajema ukrepe za povečanje trajnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenja proizvodov) Podintervencija naslavlja potrebo P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2)

Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in bolezni živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d):

Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave ((47-1a) Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde ter tudi vpliv podnebnih sprememb v zadnjih letih, zahteva vlaganja v nova znanja in iskanje novih tehnoloških rešitev tudi za območje Slovenije. Podintervencija bo spodbujala raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode). Podintervencija naslavlja potrebo P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanje)

Podintervencija 4: Svetovanje in tehnična pomoč ((1 b) Podintervencija svetovalne storitve in tehnična pomoč bo omogočila, da organizacije proizvajalcev lahko najamejo svetovalca oz. proizvajalca opreme, da jim predstavi novo opremo in jih izobrazijo o njenem delovanju. S tem bo omogočen kar najboljši možen izkoristek nove opreme, s čimer se bo povečala konkurenčnost organizacije proizvajalcev. S pravilno uporabo moderne tehnologije, pa bo večja možnost tudi za blaženje posledic podnebnih sprememb. Spodbujale se bodo storitve svetovanja in tehnična pomoč, zlasti glede trajnostnih tehnik zatiranja škodljivcev in boleznih, trajnostne rabe fitofarmaceutskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanja podnebnim spremembam in njihovega blaženja njihovih posledic, zaposlitvenih pogojev, in obveznosti delodajalcev ter zdravja in varnosti pri delu. Podintervencija naslavlja potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij (SC10)

Podintervencija 5: Usposabljanje in izmenjava dobrih praks ((47-1b) V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti. Podintervencija bo spodbujala usposabljanje, vključno z mentorstvom in izmenjavo najboljših praks, zlasti v zvezi s trajnostnimi tehnikami zatiranja škodljivcev in boleznih, trajnostno uporabo fitofarmaceutskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanjem podnebnim spremembam in njihovim blaženjem njihovih posledic, pa tudi uporabo organiziranih platform za trgovanje in blagovnih borz na gotovinskih trgih in terminskih borzah. Podintervencija naslavlja potrebo P 34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij (SC10)

Spodbujanje, razvoj in izvajanje: (i) proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; (ii) proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; (iv) zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; (v) varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 e)

Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo ((1a) Pridelava sadja in zelenjave večinoma poteka na prostem, izpostavljena je ekstremnim vremenskim pogojem, npr. suši, zato je namakanje, oroševanje izjemnega pomena. Cilji so usmerjeni predvsem v zmanjševanje vplivov na naravno kakovost vode, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave, ter v namensko in potrebam prilagojeno uporabo vode in namakalnih tehnik, če je to potrebno. Podintervencija bo omogočila naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so izboljšanje uporabe vode in odgovorno gospodarjenje z njo, vključno z varčevanjem z vodo, varstvom vode in odvodnjavanjem. Podintervencija naslavlja potrebo P17 Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda (SC5)

Podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave ((47-1a) Intenzivna pridelava sadja in zelenjave lahko prispeva k onesnaženju okolja, zato je pomembno, da se v pridelavo in predelavo sadja in zelenjave vključuje okoljsko sprejemljive materiale. Zmanjšanje količine nerazgradljivih odpadkov, možnost ponovne uporabe nerazgradljivih materialov bo pomembno prispevalo k varovanju okolja ter k ohranjanju in izboljšanju biotske raznovrstnosti kmetijskih habitatov in vrst. V okviru podintervencije bodo

upravičene naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so zmanjšanje emisij in odpadkov, izboljšanje uporabe stranskih proizvodov, vključno z njihovo ponovno uporabo in valorizacijo, ter ravnanje z odpadki. Podintervencija naslavlja potrebo v okviru SC 5: P17 Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda in potrebo v okviru SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 f)

Podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe ((1a) Pridelava zelenjave v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev. Poleg dostopa do semen je pomemben tudi dostop do sadik ter podlag za sorte, ki so bolj prilagojene na podnebne spremembe. V okviru podintervencije bodo upravičene naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba sort, pasem in praks ravnanja). Podintervencija naslavlja potrebo P15: Blaženje in prilagajane podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu (SC4)

Podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave ((47-1a) Cilj podintervencije je zmanjševanje vplivov na naravno kakovost tal in biološko raznolikost, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave. Ponujeni predmeti subvencioniranja ustrezajo tudi cilju spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak. Spodbujale se bodo naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so ohranjanje tal, vključno s povečanjem zaloga ogljika v tleh in strukture tal, ter zmanjšanje onesnaževal. Podintervencija naslavlja potrebo P14 ohranjane organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5)

Promocija in trženje proizvodov (46 h)

Podintervencija 10: Promocija, obveščanje in trženje ((1f). Zelenjava in sadje sta pomemben vir vitaminov, mineralov in prehranskih vlaknin, vendar Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja. Pričakujemo, da bo intervencija zagotovila povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev s ciljem izboljšanja poslovanja. V okviru podintervencije se bo spodbujala promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o shemah kakovosti Unije in pomenu zdrave prehrane ter diverzifikaciji in konsolidaciji trgov.) Podintervencija naslavlja potrebo P11: Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavanje shem kakovosti (SC3)

Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev ((47-2 f) je namenjena za umik s trga za brezplačno razdelitev ali druge namene, po potrebi vključno s predelavo, da se olajša tak umik. Podintervencija naslavlja potrebo P3: obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1)

Podintervencija 12: Opustitev spravila ((47-2 h) zajema končanje trenutnega proizvodnega cikla na zadevnem območju, pri čemer so proizvodi dobro razviti ter neoporečne in zadovoljive tržne kakovosti, razen uničenja proizvodov zaradi podnebnih razmer ali bolezni) Podintervencija naslavlja potrebo P3: obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1)

Podintervencija 13 : Zavarovanje letine in proizvodnje ((47-2i) je namenjena zavarovanju letine in proizvodnje, ki prispeva k varovanju dohodkov proizvajalcev, kadar imajo izgube zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer, bolezni ali napadov škodljivcev, ter hkrati zagotavlja, da upravičenci sprejmejo potrebne ukrepe za preprečevanje tveganj. Podintervencija naslavlja potrebo P3 obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC3 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane:** zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane, krepitev agoživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi, spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo
- **dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju:** krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **zmanjšanje neugodne strukture kmetij z močno krepitvijo sodelovanja med proizvajalci in organizacijami proizvajalcev, povečanjem tržne usmerjenosti proizvodnje in podporo primarnemu sektorju pri zajetju večjega deleža dodane vrednosti v vrednostni verigi s povečanjem raznolikosti proizvodov na proizvode z večjo dodano vrednostjo, kot so ekološki proizvodi.**

Ključna pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane
- Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinstva in živilskopredelovalnih praks;
- Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja

Komplementarnost z nacionalnimi instrumenti:

Slovenska hrana je varna in kakovostna, želimo pa si povečati zaupanje slovenskega potrošnika v lokalno hrano. Da bi potrošnik lažje prepoznal slovensko kakovostno hrano, je bila vzpostavljena nova nacionalna shema kakovosti »Izbrana kakovost«, v katero so do sedaj pristopili sektorji pridelovalcev in predelovalcev mesa (goveje in perutninsko meso), mleka (mleko in mlečni izdelki) in sadja (sadje ter predelani izdelki iz sadja). Osveščanje, informiranje in ostale aktivnosti vezane na nacionalno shemo kakovosti potekajo v okviru nacionalnega projekta Naša super hrana.

3.1.3.4 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.10 ^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP	16,03%
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi	0,37%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.10^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Ciljna vrednost je določena na podlagi izvajanja PRP 2014-2020: podukrep 9.1 Skupine proizvajalcev, in sicer povprečno št. vseh članov skupin OP in SP (78), pomnoženo s pričakovanim št podprtih skupin za začetno delovanje + promocija (73), skupaj (78*73) 9.018 KMG. Kot imenovalc se upošteva skupno število KMG v Sloveniji (kazalni stanja C. 12 Kmetijska gospodarstva, 69.900 KMG).

R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi

Ciljna vrednost je določena kot razmerje med pričakovano tržno vrednostjo proizvodnje za OP Sadje in zelenjava glede na skupno vrednost tržne proizvodnje za sadje in zelenjavo v Sloveniji.

3.1.4 SC 4 Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

3.1.4.1 Povzetek SWOT analize.

Podnebne spremembe in njihove posledice so opazne tudi v Sloveniji. Med sektorji, ki so najtesneje povezani z vremenom in podnebjem, in se bodo na podnebne spremembe morali prilagoditi, velja posebej izpostaviti kmetijstvo in gozdarstvo. Kmetijski in gozdarski sektor sta podnebnim spremembam najbolj izpostavljena, saj sta odvisna od naravnogeografskih značilnosti prostora, v katerem se panogi izvajata. Obenem imata velik potencial za prispevanje tako k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP) v procesu prehoda na ogljično nevtravno gospodarstvo kot pri blaženju podnebnih sprememb.

Prilagajanje kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe poteka počasi in postopoma. Zgodnja ocena prihodnjih sprememb podnebnih spremenljivk z vplivom na kmetijstvo in gozdarstvo je ključna za pravočasno pripravo ocene tveganja in razvoj strategij prilagajanja.

Kmetijstvo je usodno odvisno od vremena oz. podnebnih razmer, saj imajo temperatura zraka in tal, sončno obsevanje, zračna vlaga, količina in razporeditev padavin ter pogostnost in intenzivnost vremenskih ujm odločilen vpliv na kmetijsko pridelavo. Zaradi povečane globalne trgovine in množičnih potovanj se povečuje tudi možnost vnosa novih karantenskih in gospodarskih škodljivcev in boleznih rastlin, ki se lahko ustalijo tudi na področjih kjer prej niso bili prisotni. Zviševanje povprečne temperature zraka kot posledica podnebnih sprememb vpliva tudi na prerazmnožitve škodljivcev in na večje težave zaradi boleznih rastlin. Spremljanje in napovedovanje pojave boleznih in škodljivcev rastlin na podlagi agrometeoroloških podatkov je bistvenega pomena za njihovo obvladovanje in pomembno prispeva tudi k zmanjšani rabi FFS ter k preprečevanju gospodarske škode.

Podobno je z **gozdom** v Sloveniji, ki je po pestrosti, vitalnosti in rasti sicer dobro prilagojen na podnebje, težave pa mu povzročajo vse bolj intenzivne, dalj trajajoče in pogoste vremenske ujme. Sem štejemo orkanske vetrove, suše, pozne pozebe, zgodnji sneg, žled in druge izjemne vremenske dogodke. Takim pojavom običajno sledijo še napadi škodljivcev ali boleznih, ki še dodatno oslabijo gozdno drevje ali lastniku gozda znižajo donos. Vpliv različnih dejavnikov, od podnebnih sprememb oz. naravnih nesreč, kamor se šteje tudi vetrolom in prenamnožitve podlubnikov, do pojave novih organizmov in boleznih, ter težav pri pomlajevanju (predvsem jelke), se je v zadnjih letih odrazil v zmanjšanju deleža iglavcev glede na listavce v lesni zalogi gozdov.

Ključni cilji in prispevki Slovenije do leta 2030 so določeni v **NEPN**, med drugim izboljšanje energetske in snovne učinkovitosti v vseh sektorjih (in posledično zmanjšanje rabe energije in drugih naravnih virov). Na področju blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam bo treba zmanjšati emisije TGP do leta 2030 v večji meri, kot v Sloveniji to določa Uredba o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (2018), tj. vsaj za 20 % glede na leto 2005 z doseganjem indikativnih sektorskih ciljev. V NEPN avtorji predvidevajo, da bo Slovenija v primerjavi z 2005 skupne emisije TGP do leta 2030, znižala za do 36 %. Kmetijstvo mora svoj vpliv na izpuste TGP zmanjšati za 1 %.

Največ izpustov v **ne-ETS sektorju** prispeva sektor prometa z 52 %, sledi kmetijstvo 16 %, druga področja (široka raba) z 12 %, industrija in gradbeništvo (s procesi in rabo topil) z 11 %, proizvodnja el. energije in toplote s 5 % in odpadki s 4 %.

Zavedajoč se, da so zaradi narave sektorja možnosti za zmanjšanje emisij TGP v kmetijstvu majhne, bo pri zmanjševanju emisij TGP iz kmetijstva potrebno sprejeti določene ukrepe, s katerimi bomo zagotovili manjšo porabo naravnih virov in posledično manjšo obremenitev okolja z emisijami TGP. Dolgoročni trendi zmanjševanja emisij TGP iz kmetijskega sektorja so stabilni, zato lahko ugotovimo, da so emisije v tem sektorju na poti k doseganju indikativnega cilja. Emisije TGP v IPCC sektorju kmetijstvo so leta 2019 predstavljale 15,9 % v skupnih emisijah TGP po Odločbi 406/2009/ES (8,7 % fermentacija v prebavilih, 2,9 % ravnanje z gnojem, 4,3 % kmetijska zemljišča) in so bile po deležu drugi sektor za prometom. V letu 2019 so emisije znašale 1.718 kt CO₂ ekv.

Vir emisij TGP v kmetijstvu so predvsem **metan** (CH₄), ki nastane pri reji prežvekovalcev in ravnanju z gnojem in gnojevko ter **didušikov oksid** (N₂O), ki nastane pri rabi mineralnih in živinskih gnojil. Prav tako je vir emisij TGP tudi **CO₂**, ki nastane pri rabi fosilnih goriv za pogon mehanizacije, izgubi organske mase pri neustrezni rabi in obdelavi tal (OP TGP 2020, Podnebno ogledalo 2018). Metan prispeva približno 70 %, didušikov oksid pa približno 30 % toplogrednega učinka kmetijskega sektorja.

Največ emisij v kmetijstvu prispeva metan, ki se sprosti iz prebavil rejnih živali (52,8 %). Sledijo emisije iz rastlinske pridelave (28,2 %), predvsem gre za emisije didušikovega oksida zaradi gnojenja z mineralnimi in živinskimi gnojili

(7,3 in 6,7 % od emisij v kmetijstvu). Pomemben vir emisij je še metan, ki se sprosti iz skladišč za živinska gnojila (14,4 % od emisij v kmetijstvu).

K zmanjšanju TPGjev tako lahko med drugim prispevajo: ustrezna prilagoditev reje in krmljenja živali, investicijski ukrepi na področju ureditve skladiščenja živinskih gnojil, preciznejša raba gnojil in FFS, učinki se lahko pričakujejo tudi od ukrepov, ki povečujejo skladiščenje CO₂ v tleh - npr. v okviru zelene komponente neposrednih plačil 2014–2020 smo spodbujali ohranjanje trajnega travinja, kar ugodno vpliva na podnebje in okolje, še zlasti na ponor ogljika. Ti učinki se trenutno beležijo v okviru rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstva oz. v okviru sektorja LULUCF.

Na področju LULUCF mora cel sektor zagotoviti, da do leta 2030 ne bo proizvedel emisije iz sektorja po uporabi obračunskih pravil, kar v praksi pomeni, da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov.

V letu 2019 je sektor LULUCF kot celota predstavljal neto **ponor** velikosti -101 kt CO₂ ekv. Ponori v sektorju so drastično upadli od leta 2014 dalje, ko so bili gozdovi močno prizadeti zaradi naravnih ujm. V obdobju 2014-2018 so bile letne izgube v gozdovih, ki vključujejo posek (redni in sanitarni) in mortaliteto, večje, kot je bil letni prirastek, zato so bila gozdna zemljišča vir emisij. Vir ponorov v letu 2019 so bili travinje in pridobljeni lesni proizvodi, in sicer v višini -364 oz. -253 kt CO₂ ekv. Največ emisij v sektorju so prispevali gozdna zemljišča, njivske površine in naselja, skupaj 502 kt CO₂ ekv. Najmanj emisij še vedno prispevajo mokrišča (2 % skupnih neto emisij v sektorju). Cilj Slovenije je zagotoviti, da sektor LULUCF ne proizvede neto emisij (po uporabi obračunskih pravil), t.j., da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov, in da bo do leta 2020 dosežen čim večji obseg ponorov emisij.

Vsebnost organske snovi v tleh kot ponor atmosferskega CO₂ je osrednji kazalnik trajnostnega kmetijstva in okolja in kot tak nujen za izračun emisij TGP. Povprečna vsebnost organskega ogljika v tleh je Sloveniji v letu 2015 znašala 40,8 g/kg (povprečna vsebnost organskega ogljika v EU je bila 43,10 g/kg), skupna vsebnost organskega ogljika v tleh v celotni Sloveniji pa je bila ocenjena na 44,7 mega ton. Organski ogljik je sestavni del organske snovi v tleh. Vpliva na številne funkcije tal: tla kot habitat, biotska raznovrstnost, rodovitnost tal, zmožnost tal za rastlinsko pridelavo, kontrola erozije, zadrževanje vode, filtriranje, puferska kapaciteta in sposobnost tal za transformacijo snovi. Vsebnost organskega ogljika je odvisna od dolgoletnega ravnovesja med mineralizacijo in akumulacijo organske snovi. Tla predstavljajo največji zalogovnik ogljika na Zemlji, vendar je njihova sposobnost shranjevanja ogljika odvisna od podnebja.

Na področju **trajnostne energije** je za Slovenijo v NEPN-u določena ciljna vrednost za leto 2030 vsaj 27 % deleža obnovljivih virov (sončna, vetrna, ...) v končni rabi energije. V Sloveniji si moramo aktivno prizadevati za izboljšanje energetske učinkovitosti in s tem omejevanje rabe energije. V sklop trajnostne energije se vključujejo vse vrste obnovljivih virov energije (OVE), kot so sončna energija, vetrna energija (eolska energija), energija valovanja (energija morja), geotermalna energija in energija biomase. Navadno vključuje tudi tehnologijo izboljšane energetske učinkovitosti.

V Sloveniji se je v letu 2020 skoraj polovica (42 %) končne energije porabila v obliki naftnih proizvodov. Drugi največji delež je bila električna energija (25 %). Na tretjem mestu je bila raba OVE (15 %), sledili so zemeljski plin (13 %), toplota (4 %) in trdna goriva (1 %).

Direktna poraba energije v kmetijstvu in gozdarstvu je v letu 2019 znašala 73,2 kToe in se v primerjavi z letom 2012 ni bistveno spremenila. Raba energije v kmetijstvu je v letu 2017 znašala 41,6 kg ekvivalenta nafte na ha KZU in se je v primerjavi z letom 2012 zvišala za 2,6 %. Raba energije v prehranski industriji pa je v letu 2019 znašala 68,1 kToe in bila v primerjavi z letom 2012 višja za 10,5 %.

Dejanski potencial **lesne biomase** zajema del možnega letnega poseka, ki zajema les slabše kakovosti oz. les primeren za energetske rabe, lesno biomaso iz gojitvenih in varstvenih del ter lesno biomaso iz negozdnih zemljišč. Najvišji možni posek se na letni ravni še povečuje, predvsem na račun povišane lesne zaloge in sledenju smernicam poseka, ki naj bi na letni ravni dosegal 75 % letnega prirastka. Na dejanski posek je v zadnjih letih v veliki meri vplivala sanitarna sečnja zaradi žledoloma, vetroloma in prenamnožitve podlubnikov.

Potrebno je hitro saniranje gozdov poškodovanih zaradi posledic vremenskih ujem z namenom preprečitve širjenja poškodovanosti. Poškodovan gozd je potrebno obnoviti zaradi zagotavljanja vseh njegovih funkcij.

3.1.4.2 SWOT analiza

Prednosti

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Zaradi daljše rastne sezone možnost več posevkov v letu.
- Izboljšanje in promocija ukrepov za ohranjanje »zdravih« tal (tehnik obdelave, ustrezno gnojenje).
- Vključenost v območja Natura 2000 – ohranjenost gozdnih ekosistemov, rezervatov in pragozdnih ostankov.
- Raznolikost drevesnih vrst in razvojnih faz, ki ob podpori malo površinskega gospodarjenja z gozdovi zmanjšujejo vpliv naravnih nesreč.
- Zagotovljeno protipožarno varstvo in varstvo pred škodljivci in boleznimi v gozdarstvu in kmetijstvu.
- Povečana rast nekaterih kmetijskih rastlin zaradi pozitivnega učinka povečanih koncentracij atmosferskega CO₂.
- KMG imajo prijavljeno dopolnilno dejavnost, s katero zmanjšujejo ogroženost kmetijske dejavnosti zaradi drugih dohodkov.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Napreden razvoj primerov dobrih praks v kmetijstvu (npr. gnojenje, skladičenje gnojil, krmni obroki).
- Velik del gozdnih zemljišč vključen v /Vključenost v območja Natura 2000 – ohranjenost gozdnih ekosistemov, rezervatov in pragozdnih ostankov.
- Izvajanje nacionalnih programov monitoringov za hitro odkrivanje karantenskih in novih bolezni in škodljivcev ter izvajanje ukrepov za njihovo izkoreninjenje.
- Sistem opazovanja in napovedovanja bolezni in škodljivcev v okviru Javne službe zdravstvenega varstva rastlin.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Podpora uporabi lesne biomase v energetske namene na nadzorovan in okoljsko prijazen način.
- Majhnost države in prilagodljivost na prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu.

Slabosti

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Premalo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam.
- Nezainteresiranost kmetov za preventivne ukrepe oz. premalo novih ukrepov na področju preventive, ki bodo atraktivni za kmetije.
- Občutljivost smrekovih monokultur na podnebne spremembe.
- Težave pri zagotavljanju primernih sadik za obnovo gozdov, poškodovanih v naravnih nesrečah.
- Nepripravljenost na spremembe.
- Nizka izkoriščenost namakalnih sistemov – obseg namakanih površin premajhen, zastareli namakalni sistemi.
- Zahtevna sanacija od ujem poškodovanih gozdov na težje dostopnih območjih.
- Premalo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij s področja prilagajanja kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe.
- Slaba ozaveščenost javnosti o posledicah podnebnih sprememb.

- Premajhno število meteoroloških postaj zaradi razgibanega reliefa v Sloveniji zmanjšuje učinkovitost napovedovanja in obveščanja o vremenskih razmerah in pojavljanju rastlinskih bolezni in škodljivcev.
- Pomanjkanje dolgoletnih meteoroloških podatkov otežuje modeliranje podnebja v bodoče.
- Protipoplavni ukrepi za odvajanje visokih voda onemogočajo uporabo vode za namakanje.
- Pomanjkljiva dostopnost do lokalnih virov vode za namakanje.
- Premajhna oz. nezadostna infrastruktura/oprema za potrebe stalnega monitoringa na področju prilagajanja kmetijstva podnebnim spremembam.
- Razdrobljenost gozdnih posesti, ki vpliva na neučinkovito izvajanje dela in izrabo delovnih sredstev ter energije.
- Pomanjkanje znanja in otežen prenos znanja na veliko število majhnih kmetij.
- Pomanjkanje vlaganj v raziskovalno agrotehniko prilagojeno za potrebe prilagajanja podnebnim spremembam.
- Premajhna oz. nezadostna infrastruktura/oprema za potrebe laboratorijske analitike spremljanja vpliva podnebnih sprememb na kmetijstvo.
- Nezadostna osveščenost javnosti in politike o pomenu zdravih rastlin.
- Pomanjkanje virov za posodobitev mreže agrometeoroloških postaj.
- Pomanjkanje novih tehnologij za izvajanje programov preiskav za ugotavljanje navzočnosti bolezni in škodljivcev na terenu.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Premalo ukrepov za blaženje podnebnih sprememb.
- Nepripravljenost na spremembe.
- Neustrezni kazalniki za spremljanje emisij TGP.
- Pomanjkljivi podatki za spremljanje emisij TGP na ravni kmetijskih in gozdnih zemljišč.
- Premalo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij s področja blaženja kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe.
- Premalo podpore prehodu na nizkoogljeno kmetijstvo in kmetijstvo z malo emisijami v vode, tla in zrak.
- Pomanjkljiva zakonodaja s področja blaženja podnebnim spremembam.
- Premajhen obseg izvajanja praks za zmanjševanje izpustov amonijaka kot posrednega vira emisij TGP.
- Ni ukrepov za zmanjševanje metana.
- Premajhna učinkovitost ukrepov za blaženje podnebnih sprememb.
- Višek gnojil zaradi intenzivne živinoreje na posameznih območjih.
- Pomanjkanje vlaganj v raziskovalno agrotehniko prilagojeno za potrebe blaženja podnebnim spremembam.
- Pomanjkanje strokovnjakov in tehničnega osebja za izvajanje ustreznega opazovanja in napovedovanja pojave bolezni in škodljivcev.
- Pomanjkanje virov za izvajanje nacionalnih programov monitoringov za hitro odkrivanje navzočnosti karantenskih in drugih novih bolezni in škodljivcev.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Neizkoriščenost potenciala lesnih ostankov in odsluženega lesa.
- Nezainteresiranost vlagateljev za naložbe v OVE.
- Slabo izkoriščen potencial za proizvodnjo bioplina iz živinskih gnojil (z vidika blaženja in trajnostne energije).
- Majhen obseg izvajanja energetske varčnih tehnologij in neučinkovita raba energije na kmetijskih gospodarstvih.

SPLOŠNO

- Premajhna informiranost o dostopnosti do informacijskih in komunikacijskih tehnologij in hkrati premajhna informiranost o obstoječih bazah podatkov.
- Slabo medsektorsko in medresorsko sodelovanje.

Priložnosti

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Razvoj in promocija ukrepov za učinkovito prilagajanje podnebnih sprememb.
- Krepitev varstva pred škodljivci in boleznimi ter sanacija gozdov poškodovanih v ujmah.
- Z ustreznimi ukrepi (obdelava tal, kolobar, ...) se lahko še bolje varuje varovanje tla in njihove funkcije.
- Ohranjanje območij Natura 2000 v ugodnem stanju.
- Možnosti zmanjšanja ranljivosti kmetijstva s preiščenimi posegi v okolje z novimi produkti, storitvami, delovnimi mesti.
- Krepitev odpornosti gozdov na podnebne spremembe.
- Uvajanje lokalnih pasem domačih živali in sort kmetijskih rastlin, ki so bolj odporne na podnebne spremembe.
- S podnebnimi spremembami se deloma ustvarjajo tudi nova območja, primerna za kmetijsko proizvodnjo (pomik na večje geografske širine ter višje nadmorske višine).
- Integracija gozdnega genetskega monitoringa v obstoječe sheme spremljanja gozdov. Uporaba rezultatov gozdnega genetskega monitoringa kot sistema zgodnjega opozarjanja na spremembe, ki služi kot orodje za trajnostno upravljanje z gozdovi.
- Krepitev sistema varstva kmetijskih rastlin pred boleznimi in škodljivci.
- Krepitev izvajanja integriranega varstva rastlin v kmetijstvu.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Razvoj in promocija ukrepov za učinkovito blaženje podnebnih sprememb.
- Razvoj in promocija ukrepov za prilagoditev načinov reje živali, ki povzročajo izpuste TGP (živinoreja).
- Izboljšanje kroženja dušika s poudarkom na učinkoviti rabi živinskih gnojil.
- Ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu lahko neposredno prispevajo h konkurenčnosti, trajnostnem kmetijstvu in uresničevanju cilja Pariškega sporazuma.
- Uporaba tehnik zajemanja in skladiščenja odvečnega CO₂ v kmetijstvu.
- Razvoj in promocija alternativnih metod varstva pred boleznimi in škodljivci.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Inovativni pristopi za izboljšanje izkoriščanja energije (OVE).
- Zaradi počasnega prehoda na OVE so nove priložnosti za uporabo odpadne rastlinske biomase in živinskih gnojil.
- Uporaba odmrle lesne biomase za energetske potrebe.

SPLOŠNO

- Urbano kmetijstvo kot ena izmed metod trajnostnega razvoja.

Nevarnosti

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Pomanjkanje osveščenosti in ekonomskega interesa kmetov za prilagoditev kmetijskih praks na podnebne spremembe.
- Naraščanje negativnih vplivov podnebnih sprememb v obliki še večje pogostosti in daljšega trajanja spomladanske in poletne suše ter večje pogostosti ekstremnih vremenskih dogodkov.

- S podnebnimi spremembami bodo naraščale potrebe po vodi za kmetijstvo.
- vdor invazivnih tujerodnih vrst.
- Izsuševanje mokrišč zaradi intenzivne kmetijske proizvodnje in s tem povečanjem izpustov emisij TGP.
- Pritiski interesov drugih sektorjev v okolje povečujejo ranljivost kmetijskih zemljišč.
- Ustalitve in razmnožitve novih porajajočih se bolezni in škodljivcev rastlin.
- Gospodarska škoda zaradi prepovedi fitofarmaceutskih sredstev in pomanjkanja alternativnih metod obvladovanja bolezni in škodljivcev.
- Zmanjšana biodiverzitet, povečana erozija tali in zmanjšana prehranska varnost zaradi propada okuženih oz. napadenih rastlin s škodljivci in boleznimi.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Brez ustrezne prilagoditve načina reje, ureditve skladiščnih kapacitet za živinska gnojila, nespremenjene rabe FFS in gnojil itd. bo kmetijstvo še naprej pomembno prispevalo k nastajanju TGP in k emisijam amonijaka.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Neugodna posestna struktura oz. –majhnost kmetij za proizvodnjo bioplina iz živinskih gnojil (z vidika blaženja in trajnostne energije).
- Neugodna posestna struktura in razdrobljenost kmetijskih zemljišč otežujeta učinkovito rabo energije v kmetijstvu.

3.1.4.3 Opredelitev potreb

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

3.1.4.4 Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

Kmetijstvo prispeva k izpustom amonijaka in TGP, zlasti metana in didušikovega oksida. K zmanjševanju izpustov prispeva izvajanje nadstandardnih sonaravnih načinov pridelave in obdelave tal, usmerjenih predvsem v izboljšanje zadrževanja vode v tleh, ohranjanje rodovitnosti tal, zmanjševanje izgub ogljika iz tal, nadzorovano uporabo gnojil in FFS ter gnojenje z dušikom, s ciljem izboljšanja učinkovitosti kroženja dušika in izpustov didušikovega oksida ter zmanjševanja potrebe po vnosu dušika iz mineralnih gnojil. Možnosti za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak so predvsem v krmljenju obrokov z majhno vsebnostjo beljakovin, v izboljšanju načinov reje živali in skladiščenja živinskih gnojil ter v uvajanju gnojenja z nizkimi izpusti v zrak.

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Kmetijska pridelava je odvisna od vremena in podnebnih razmer. Zaradi spremenjenih podnebnih razmer škodljivci in bolezni rastlin povzročajo škodo na kmetijskih pridelkih, okrasnih rastlinah in gozdu. Zato je nujno ukrepanje in krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva ter spodbujanje kmetijskih in gozdarskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebne spremembe ter vzpostavitev celovitega sistema spremljanja vplivov podnebnih sprememb. Potrebno je ukrepanje na področju razogljčenja kmetijske in gozdarske

proizvodnje, izkoriščanja OVE in potenciala geotermalne energije. Na področju živinoreje je treba spodbuditi ukrepe, ki blažijo vročinski stres in zmanjšujejo izpuste TGP.

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih

Slovenske gozdove so od leta 2014 dalje poškodovale večje ujme, kot so žledolom, vetrolom in prenamnožene populacije podlubnikov. Z namenom zagotavljanja trajnostnega vira OVE in ohranjanja ter krepitev ekosistemskih, socialnih ter proizvodnih funkcij gozda, se na površinah gozda, poškodovanih v raznih ujmah, stremi k čim hitrejši obnovi sestoja. Ukrepi za obnovo ter revitalizacijo poškodovanih gozdov so podani v načrtu sanacije gozdov. Potrebno je zagotoviti ustrezen, podnebju in rastiščem prilagojen sadilni material.

3.1.4.5 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe SSO

Za SC 4, SC5, SC6 - Obvezna vsebina

3.1.4.6 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP15: Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih

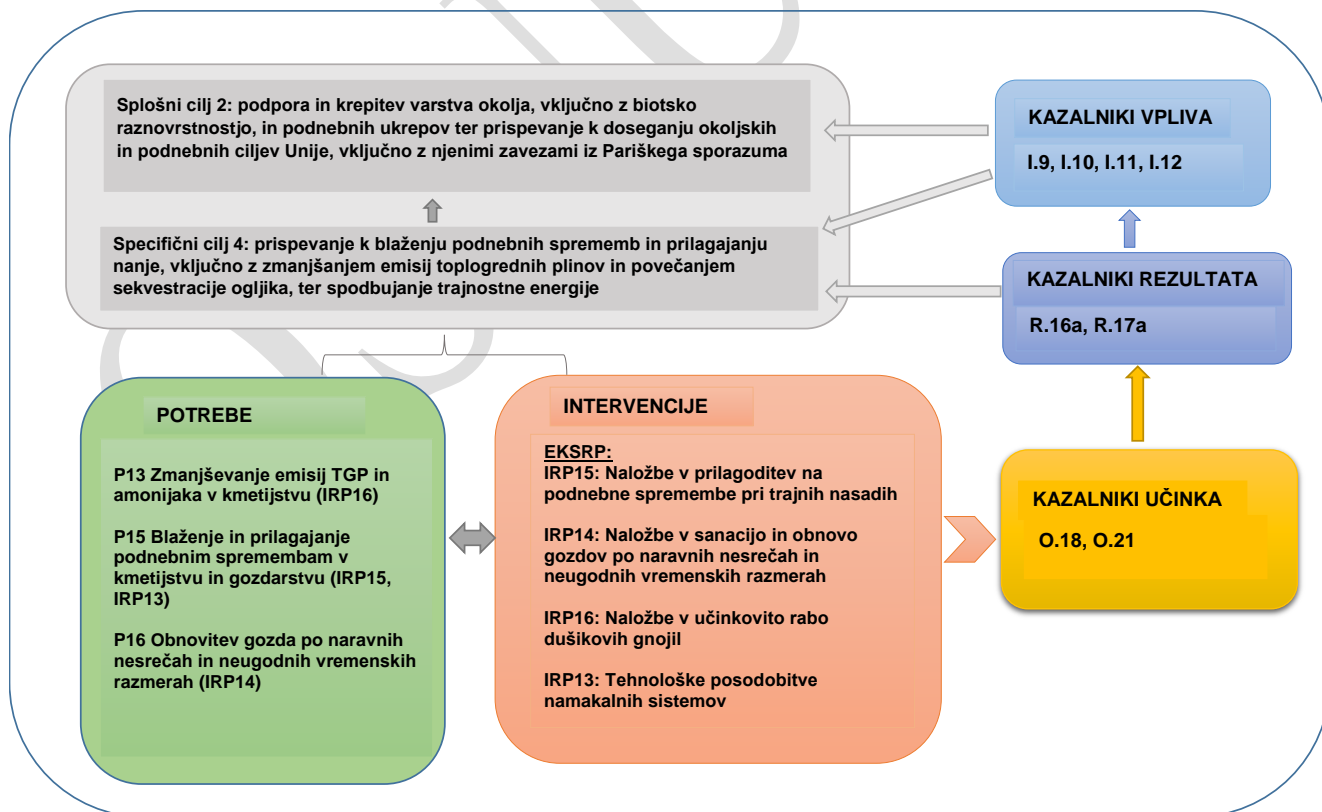
IRP14: Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

IRP16: Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil

IRP13: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 4

Za namen blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam kot tudi ohranjanja življenjskega okolja bo treba zmanjšati emisije TGP do leta 2030. Nacionalni energetski in podnebni načrt predvideva, da bo Slovenija v

primerjavi z 2005 skupne emisije TGP do leta 2030, znižala za do 36 % (od tega kmetijstvo za 1 %). Največ izpustov v ne-ETS sektorju v Sloveniji prispeva sektor prometa, sledi mu kmetijstvo in nato ostali sektorji. Delež kmetijstva v strukturi emisij TGP je v Sloveniji podoben kot v EU. Z vidika emisij TGP je ekstenzivna pašna reja najbolj problematična. Emisije TGP iz kmetijstva so se v Sloveniji povečale zaradi zmanjšane skladiščenja TGP v travinju. K doseganju ciljev bodo prispevali različni ukrepi: ustrezno načrtovanje krmljenja živali, precizno gnojenje in škropljenje, načini obdelave tal, povezani s povečanjem organske snovi v tleh, naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil, ureditev skladiščenja živinskih gnojil ipd. Ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu vplivajo na ohranjanje in izboljšanje stanja okolja, hkrati pa lahko prispevajo tudi k boljši konkurenčnosti panoge. Ključno pri tem je osveščanje in tudi pridobivanje novih znanj kot tudi prenos znanja in izkušenj.

Slovenija leži na stičišču submediteranskega in celinskega podnebja, na velikih nadmorskih višinah pa obe prehajata v podnebje visokogorja. Zaradi stika zračnih mas različnih temperatur pride do pojava ekstremnih vremenskih razmer (močan veter, žled, velike količine padavin in snega), ki so se pokazale in se še bodo v obsežnih naravnih ujmah, ki so močno poškodovale gozdove. Gozd v Sloveniji je po pestrosti, vitalnosti in rasti sicer dobro prilagojen na podnebje, težave pa mu povzročajo vse bolj intenzivne, dalj trajajoče in pogoste vremenske ujme. Takim pojavom običajno sledijo še napadi škodljivcev ali bolezni, ki še dodatno oslabijo gozdno drevje ali lastniku gozda znižajo donos. K tem izzivom lahko pozitivno prispevajo naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah.

Tudi v sadjarstvu, vinogradništvu in hmeljarstvu prihaja do pogostih naravnih nesreč in izjemnih dogodkov, ki slabijo primarne kmetijske proizvajalce, zmanjšujejo njihov dohodkovni položaj in poslabšujejo njihov enakovreden in konkurenčen nastop na trgu. Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih bodo prispevale k prilagajanju in soočenju z navedenimi izzivi.

Poraba vode na hektar zemljišč, pripravljenih za namakanje, ki je močno odvisna od vremenskih razmer v posameznem letu. V Sloveniji je delež za namakanje pripravljenih zemljišč glede na KZU med nižjimi znotraj držav članic EU. Poraba vode za namakanje lahko vodi v prekomerno izrabo vodnih virov, večje pa je lahko tudi tveganje za erozijo tal, onesnaženje voda z nitrati in FFS, mineralizacijo tal ter za druge negativne posledice na okolje. To tveganje je mogoče zmanjšati z uporabo sodobnejših in racionalnejših tehnologij namakanja in obsegom namakanja, ki ne ogroža razpoložljivih vodnih virov. V razmerah, ko se kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi sušnimi obdobji, je z namakanjem v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 4: *prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije (SC4)* naslavlja 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2021-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma*

Intervencije SC4, usmerjene prednostno v povečanje odpornosti kmetijstva na podnebne spremembe, zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu ter sanacijo gozda in trajnih nasadov po naravnih nesrečah, bodo vplivale na:

- Povečanje sekvestracije ogljika: Organski ogljik v tleh kmetijskih zemljišč (kazalnik I.11)
- Povečanje trajnostne energije v kmetijstvu: trajnostno pridobivanje energije iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva (kazalnik I.12)
- Prispevek k blaženju podnebnih sprememb: emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva (kazalnik I.10)
- Povečanje odpornosti kmetijstva na podnebne spremembe: kazalnik napredka v zvezi z odpornostjo kmetijskega sektorja (kazalnik I.9)

Opis intervencij:

IRP15: Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih

Intervencija IRP15 naslavlja potrebo:

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih prispeva k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Pridelava sadja in trajnih vrtnin je zelo odvisna od vremenskih razmer, saj večinoma poteka na prostem. Delež nasadov z mrežami proti toči je premajhen. Povečati je potrebno obnovo intenzivnih sadovnjakov, povečati sajenje novih vinogradov, zaradi vedno daljših sušnih obdobji in ekstremnih vremenskih pojavov, pa je potrebno tudi v vinogradih na določenih območjih zagotoviti zaščito proti toči ter zmrzali.

Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP15 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 1,54%)

IRP14: Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Intervencija IRP14 naslavlja potrebo:

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Intervencija se bo izvajala v okviru treh podintervencij: Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik, Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov ter Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov. Namenjena bo naravni obnovi gozda, kjer ta ne bo možna jo bo nadomestila umetna obnova s sajenjem rastiščem primernih sadik po vrstni sestavi in provenienčnem izvoru. Pozitiven vpliv intervencije bo na biotsko raznovrstnost, vzpostavljena bo naravna zgradba in delovanje gozdnih ekosistemov, pospešena bo naravna vrast drugih avtohtonih drevesnih vrst, grmovnic in drugih pritalnih rastlin. V intervencijo bodo vključene zgolj gozdne vlake, ki so izključno namenjene sanaciji gozdov. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP14 se bo spremljal s kazalnikom: O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 77.165)

IRP16: Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil

Intervencija IRP16 naslavlja potrebo:

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5)

Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak. Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki bodo upoštevale obvezne okoljske pogojenosti in zahteve dobrobiti živali v uredbi o strateških načrtih ter bodo skladne z nacionalnim pravom in pravom Unije. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP16 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 1,54%)

IRP13: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Intervencija IRP13 naslavlja potrebo:

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Intervencija je namenjena tehnološki posodobitvi individualnih namakalnih sistemov, s katerimi se vodo za potrebe namakanja pripelje od vodnega vira do uporabnika skladno s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča, in skladno s predpisi, ki urejajo vode. Do podpore so upravičeni javni in zasebni namakalni sistemi. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP16 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 1,54%)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC4 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Zmanjšanje negativnih vplivov na vodo, tla in zrak; Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb ter Varovanje biotske raznovrstnosti**

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam s krepitvijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.**
- **Blažitev sedanjega trenda povečevanja emisij TGP iz kmetijstva s ciljno usmerjenostjo v glavne vire TGP in krepitvijo dolgoročne zmogljivosti gozdov, da delujejo kot ponori ogljika, zlasti z vlaganjem v ustrezno ohranjanje gozdov in pridobljeni lesni sortiment, pravočasnim ponovnim pogozdovanjem ob upoštevanju pričakovanih podnebnih trendov za ustrezno izbiro vrst ter uvajanjem zmogljivosti za obdelavo lesa.**
- **Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev, s spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.**
- **Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi na gozdnih zemljiščih, krepitev večfunkcionalnosti, varstvo gozdov in obnova gozdnih ekosistemov, zlasti po katastrofičnih dogodkih, za doseganje dobrega stanja habitatov in vrst, povezanih z gozdovi, da se okrepijo ekološke storitve in biotska raznovrstnost ter vzpostavi odpornost na grožnje, kot so vplivi podnebnih sprememb na gozdove.**
- **Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljševanju upravljanja hranil (dušik, fosfor, kalij itd.), kot sta zmanjšano in izboljšano gnojenje (tudi s preciznim kmetovanjem) ter ustrezno ravnanje z gnojem, da se zmanjšajo presežki hranil, vključno s fosforjem, in prispeva k cilju zelenega dogovora EU glede zmanjšanja izgub hranil.**

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane

Navezava na cilje Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in cilje Zelenega dogovora:

- Zmanjšanje onesnaževanja
- Zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030
- Izboljšanje stanja evropskih gozdov

3.1.4.7 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

[Za SC4; SC5; SC6]

Da Ne

3.1.4.8 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam	23,24%
R.14 ^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)	26,36%

R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejema podpora za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov	1,54%
R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja	77.165.000
R.18 ^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, ki so koristne za upravljanje tal	26,36%
R.19 ^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, za zmanjšanje emisij amonijaka	21,47%
R.20 ^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, za kakovost vode	26,36%
R.21 ^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil	26,36%
R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnosti, ki prejema podpora	2,85%
R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejema podpora za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire	0,01%
R.27 ^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV	20,7%
R.29 ^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi	2,3%
R.37 ^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	26,4%
R.39 ^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejema podpora za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje	16,99%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.22 Senena prireja

R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.12 Integrirana pridelava poljščin

- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje

R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Za kazalnik rezultata R.16a in intervenciji Izgradnja namakalnih sistemov in Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov je vrednost ocenjena glede na vrednosti v programskem obdobju 2014-2020. Pričakovana ciljna vrednost za kazalnik rezultata R.16a in intervencijo Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih je 890 podprtih naložb in za intervencijo Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil pa 105 podprtih naložb. Za kazalnik rezultata R.16a in intervencijo Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenja z njo se predvideva ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10. Ker ni dvojnega štetja so vrednosti s teh 10 kmetij ne šteje tudi znotraj intervencij Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave in Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe. V okviru intervencije Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov je predvidenih 50 vključenih KMG.

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja pa je 40%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 40%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva je vrednost ocenjena glede na ugotovljene potrebe na terenu.. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 50%, skupaj z DDV 22%. Za kazalnik rezultata R.17a in intervencijo Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah je vrednost ocenjena glede na PRP 2014-2020, upoštevana stopnja sofinanciranja je 100%, skupaj z DDV 22%.

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.22 Senena prireja

R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjena površina intervencije Sheme za okolje in podnebje (SOPO), glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za kakovost vode

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih

R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje

R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnostnosti, ki prejemajo podporo

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocene vključenih GVŽ v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg GVŽ v Sloveniji (kazalnik stanja C.22: Število glav živali, 512.120 GVŽ):

- A.9 Lokalne pasme
- A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
- A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
- A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire

Za kazalnik rezultata R.23 se predvideva ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10. Predvidena je podintervencija Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave.

R.27^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst, Delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša

R.37^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.39^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje

Ciljna vrednost je 17 % KZU vključenih v intervencijo Ekološko kmetovanje. Predvideno je vsakoletno povečanje vključenih površin v obdobju 2023-2027. Pričakovana ciljna vrednost za leto 2028 je vključenih 81.500 ha oz. 24.800 ha novih vključenih površin v Ekološko kmetovanje celotnem programskem obdobju. Ciljna vrednost je izračunana kot razmerje vključenih ha v Ekološko kmetovanje in vsemi KZU površinami v Sloveniji (kazalni stanja C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

3.1.5 SC5 Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak

3.1.5.1 Povzetek SWOT analize.

VODE

Kmetijstvo povzroča onesnaževanje voda zaradi nepravilne ali prekomerne uporabe živinskih in drugih organskih gnojil, mineralnih gnojil (dušik in fosfor) in fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju: FFS). Dobro kemijsko stanje voda je ugotovljeno za 149 (96 %) vodnih teles površinskih voda, za pet vodnih teles (3 %) je ugotovljeno slabo kemijsko stanje. Najslabše so ocenjena vodna telesa porečja Mure, kjer 86 % vodnih teles ne dosega dobrega ekološkega stanja, večinoma zaradi prekomerne obremenjenosti s hranili in organskimi snovmi, hidromorfološke spremenjenosti in splošne degradiranosti. Vodna telesa podzemnih voda so najbolj obremenjena v severovzhodni Sloveniji: Savinjska, Dravska in Murska kotlina. Vzrok za slabo kemijsko stanje teh vodnih teles je nitrat in v Dravski kotlini tudi atrazin. Povišane vsebnosti nitratov v podzemni vodi so lahko tudi posledica neustrezno urejenega odvajanja komunalnih odpadnih voda. Povprečna vsebnost nitratov v podzemni vodi se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2004 zmanjšala za 25 %.

Na splošno se tudi vsebnost FFS v podzemni vodi zmanjšuje, z njimi je najbolj obremenjena osrednja in severovzhodna Slovenija. V ravninskih predelih Slovenije (Dravska in Murska kotlina), za katere je značilna večja kmetijska dejavnost, vsebnosti nekaterih FFS presegajo standard kakovosti. Opazna so tudi posamezna točkovna onesnaženja, ki pa so pogosto posledica nestrokovne rabe teh sredstev.

Na vodnem območju Donave so bile izračunane višje povprečne bilance dušika na kmetijskih zemljiščih kot na vodnem območju Jadranskega morja. Na vodnem območju Donave je najvišja povprečna bilanca dušika na kmetijskih zemljiščih na porečju Mure in Drave. Ob upoštevanju izpiranja dušika so bile največje emisije dušika iz kmetijstva izračunane na porečjih Drave, Mure, Save in Savinje. Na vodnem območju Jadranskega morja je najvišja povprečna bilanca dušika na kmetijskih zemljiščih na povodju Soče. Na vodnem območju Donave in Jadranskega morja je povprečna bilanca fosforja na kmetijskih zemljiščih negativna. Najvišje vrednosti bilance fosforja na kmetijskih zemljiščih in najvišje emisije fosforja v površinske vode so izračunane na porečjih Drave in Mure. Med leti 2003 in 2019 se je povprečni potencialni presežek dušika na kmetijskih površinah znižal iz 98 na 43,2 kg N/ha/leto. Povprečni potencialni presežek fosforja pa se je v istem obdobju znižal iz 14 na 0,7 kg P/ha/leto.

TLA

Tla so izpostavljena številnim nevarnostim in procesom degradacije. V kmetijstvu je pospešena izguba tal (erozija tal) povezana predvsem z neprimernim upravljanjem s tlemi. Območja z visokim tveganjem glede erozije tal se v Sloveniji pojavljajo lokalno. Prevladuje vodna erozija, pojavljajo pa se tudi vetrna, snežna in obdelovalna erozija. Erozija na kmetijskih zemljiščih je najintenzivnejša na njivskih površinah in v trajnih nasadih (vinogradi) brez zatravljenih medvrstnih površin.

Nekatera območja kmetijskih zemljišč imajo visoko stopnjo tveganja za zmanjševanje organske snovi v tleh, zlasti na njivskih površinah v severovzhodnem delu Slovenije, kjer bi bilo treba delež organske snovi v tleh povečati.

Onesnaževanje tal zaradi kmetijske dejavnosti je predvsem posledica neustrezne uporabe mineralnih gnojil in FFS. Mineralna gnojila slabše kakovosti lahko povzročijo tudi onesnaževanje tal s težkimi kovinami.

Največja prepoznana grožnja tlom v Sloveniji izven kmetijstva so pozidava tal (npr. asfalti, betoni), utrjevanje oz. zbijanje tal (posledica uporabe težke mehanizacije vseh vrst ali paše) in urbanizacija.

ZRAK

Kmetijstvo povzroča poleg emisij TGP tudi emisije onesnaževal zraka v zrak, pri čemer pomembne deleže prispeva le glede amonijaka (NH₃) in delcev (PM₁₀, PM_{2,5} in TSP). Kmetijstvo prispeva manjše deleže še k izpustom dušikovih oksidov (NO_x) in nemetanskih organskih snovi (NMVOC). Kmetijstvo prispeva več kot 95 % izpustov amonijaka, promet pa do 5 %. V Sloveniji skoraj 85 % izpustov metana prispeva govedoreja. Letni izpusti metana v kmetijstvu so se od leta 1986 do leta 2014 zmanjšali za 13,3 %, izpusti didušikovega oksida pa za 15 %. Toplogredni učinek obeh plinov se je v tem času zmanjšal za 13,9 %. Pri doseganju Kjotskih ciljev smo na področju kmetijstva malo manj uspešni od držav EU. V Sloveniji sta zabeležena tudi dva manjša vira emisij CO₂ iz kmetijstva, in sicer uporaba uree za gnojenje in apnenje tal, ki sta k skupnim emisijam v letu 2014 prispevala manj kot en odstotek.

Za izboljšanje stanja je potrebno ukrepanje za zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda, ohranjanje kmetijskih tal (ohranjanje rodovitnosti kmetijskih tal, zmanjševanje nevarnosti za erozijo, zmanjševanje vnosa oz. v nekaterih primerih prepoved vnosa FFS in gnojil v ali na tla) in zmanjševanje izpustov TGP in amonijaka iz kmetijstva. Za učinkovito izvajanje ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju negativnih vplivov kmetijstva na stanje voda, tal in zraka, pa je treba spodbujati tudi povečanje usposobljenosti kmetijskih svetovalcev o vplivih kmetijstva na vode, tla in zrak, povečati dostopnost specializiranih svetovalnih storitev za kmete in zagotoviti učinkovitejši prenos znanja in inovacij v prakso ter o vplivih kmetijstva na vode, tla in zrak informirati tudi širšo javnost.

3.1.5.2 SWOT analiza

Prednosti

VODE

- veliko naravnih vodnih virov, ohranjenih v naravnem ali skoraj naravnem stanju;
- vsaj tretjina podzemne vode, ki se črpa za pitno vodo, je dovolj dobre kakovosti, da se lahko do potrošnikov dovaja v naravnem stanju brez dodatne obdelave;
- obstaja trend zniževanja vsebnosti količine nitratov in FFS v podzemnih vodah;
- dobro količinsko stanje podzemnih voda;
- zmanjševanje porabe mineralnih gnojil na ha KZU (- 31,4 % v obdobju 1992–2013) in zmanjševanje porabe rastlinskih hranil (N, P₂O₅, K₂O) (- 27,4 %);
- poraba FFS se v Sloveniji z leti zmanjšuje;
- zmanjšanje bilančnega presežka dušika na nacionalni ravni v obdobju 1992–2012 zaradi zmanjšanja skupnega vnosa dušika na kmetijska zemljišča (- 19,2 %) in povečanega dušika v kmetijskih pridelkih;
- uveljavljenost zakonske ureditve, ki določa, da je rabo voda potrebno programirati, načrtovati in izvajati tako, da se ne poslabšuje stanje voda;
- uveljavitev vodovarstvenih režimov na delu ozemlja države, ki med drugim opredeljujejo omejitve v zvezi z rabo vode, določajo prepovedi v zvezi z gradnjo, ravnanjem z zemljišči in gozdom;
- dobro strokovno poznavanje lastnosti vodotokov;
- dolgoletne izkušnje z beleženjem kakovosti voda – monitoring (kemijski, fizikalni, količinski, ekološki);
- dobri podatki o lokacijah legalnih točkovnih onesnaževalcev;
- RS ima velike pretoke površinskih voda iz države;

TLA

- povečini dobra oskrbljenost tal z organsko snovjo;
- prostorsko omejena območja, kjer je zaznati problem degradiranosti tal, kar pomeni prednost pri oblikovanju konkretnih in učinkovitih intervencij (ozka usmerjenost in načrtovanost intervencij, ki so ciljno naravnana; npr. ponovna zasaditev mejic na Vipavskem zaradi vetrne erozije, ...)

ZRAK

- izpusti amonijaka so bili leta 2014 za 4 % nižji od mejne vrednosti, ki ne sme biti presežena od leta 2010 dalje;

Slabosti

VODE

- obremenjenost podzemnih voda z nitrati in FFS ter njihovimi razgradnimi produkti na posameznih območjih (v Savinjski, Dravski in Murski kotlini) je še vedno čezmerna;

- vpliv obremenjenosti podzemnih voda z nitrati in FFS na ekosisteme, povezane s podzemno vodo;
- samo 59 % vodnih teles površinskih voda dosega dobro ekološko stanje oz. dober ekološki potencial;
- največji bilančni presežek dušika je ugotovljen v severovzhodnem delu Slovenije (na območju Dravske in Murske kotline, vzhodnih Slovenskih goric);
- poraba FFS na ha obdelovalnih zemljišč je v Sloveniji nekoliko večja kot v večini drugih držav EU, vendar pa primerljiva z državami s podobnimi vrstami gojenih rastlin in podobnimi pridelovalnimi razmerami;
- majhen obseg površin pripravljenih za namakanje;
- slabo vzdrževani ali nevdrževani namakalni sistemi, ki onemogočajo racionalno rabo vod;
- neustrezno urejanje zemljišč ob vodotokih;
- premajhen razvoj in prenos tehnologij v prakso;
- pomanjkljiva strokovna usposobljenost upravljavcev in uporabnikov namakalnih sistemov (izobraževanje uporabnikov);
- točkovno / razpršeno onesnaževanje z ostanki FFS in hranili;
- pomanjkanje sredstev za razširitev monitoringa (tudi na osnovne parametre kot so sediment, N, P);
- pomanjkanje sredstev za ohranjanje obstoječega monitoringa (v letnih načrtih prilagajajo lokacije in število lokacij monitoringa glede na razpoložljiva sredstva);
- postaje za merjenje količine in kakovosti voda so pogosto na različnih lokacijah;
- preredka monitoring mreža za namen spremljanja stanja površinskih in podzemnih voda v skladu z zahtevami Direktive o vodah;
- preredko vzorčenje (štirikrat letno);
- podatki o kakovosti voda v arhivu ARSO niso razvrščeni uporabniku prijazno in ne omogočajo dobrega pregleda nad dogajanjem v povodju;
- ni podanih pobud za raziskovanje povodij, kjer bi lahko z monitoringom testirali učinkovitost kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov in pridobili zanesljive podatke;
- premalo zadrževalnikov površinskih voda;
- ni vzpostavljenih demonstracijskih centrov za namakanje;
- nevdrževanje priobalnih zemljišč;
- nezadostna izkoriščenost obstoječih objektov za namakanje;
- ogroženost gozda zaradi ujm slabi zaščitno funkcijo gozda;
- regulirani vodotoki zaradi pretekle rabe;

TLA

- kljub večinoma dobri oskrbljenosti tal z organsko snovjo se na posameznih območjih severovzhodne Slovenije pojavlja tveganje za zmanjševanje vsebnosti organske snovi v tleh;
- na posameznih območjih so tla tudi kislila, kar negativno vpliva na rodovitnost tal;
- neenotno jemanje vzorcev za analizo tal z vidika vsebnosti hranil v tleh;
- laboratorijske metode za analizo kmetijskih tal z vidika vsebnosti hranil v tleh niso poenotene, prav tako niso postavljena pravila za strokovno pravičen odvzem vzorcev tal na kmetijskih zemljiščih;
- slabi podatki o stanju kmetijskih tal v državi;
- zmanjševanje obsega kmetijskih zemljišč zaradi pozidave in zaraščanja kmetijskih zemljišč;
- proces zaraščanja je najbolj intenziven v hribovskih območjih z manj ugodnim reliefom ali manj kakovostnimi tlemi;
- pojavljanje območij z visokim tveganjem glede erozije tal;
- pomanjkanje nacionalnega monitoringa za spremljanje stanja kmetijskih tal (z vidika njihove rodovitnosti, vsebnosti organske snovi v tleh, ...);

- pomanjkanje enotne službe za enotno zbiranje, obdelavo, nadgradnjo podatkov tal in izvajanje kazalcev in drugih informacij ter strokovnih podlag/dokumentov za delo kmetijskega in okoljskega sektorja in delov gospodarstva; za trajnostni razvoj;

ZRAK

- premajhen obseg izvajanj praks za zmanjševanje izpustov amonijaka;
- emisije amonijaka so se v zadnjem desetletju zmanjšale bistveno manj kot druge emisije onesnaževal zraka;
- z amonijakom izgublamo v okolje dušik, ki je dragoceno rastlinsko hranilo. S kmetij izgubimo približno 35 % vsega dušika, ki ga izločijo rejne živali in približno 7 % dušika iz mineralnih gnojil. Ocenjena vrednost z amonijakom izgubljenega dušika je približno 10 milijonov evrov na leto;
- onesnažen zrak škoduje zdravju in počutju ljudi ter rejnih živali. Onesnažen zrak (prizemni ozon) zmanjšuje količino kmetijskega pridelka in slabša rast gozdnih dreves;

SPLOŠNO

- premalo terenskega svetovanja s področja varovanja naravnih virov;
- ni vzpostavljen monitoring za vrednotenje učinkov PRP ukrepov;
- premalo znanja na področju gnojenja in FFS;

Priložnosti

VODE

- v obdobjih suše lahko k večji stabilnosti proizvodnje prispevajo tudi z varčnejšo oskrbo z vodo (zbiralniki vode, vodohrani), prilagoditvijo sistemov prezračevanja in hlajenja hlevov, prilagajanjem krmnih obrokov za živali ipd.;
- promocija lokalnih pasem domačih živali in sort kmetijskih rastlin;
- uvajanje (tradicionalnih) kultur, ki so bolj prilagojene na temperaturna nihanja, in ki vnašajo raznolikost v kmetijsko krajino;
- trajnostni razvoj namakanja, vključno s povečanjem izkoriščenosti in posodobitvami obstoječih namakalnih sistemov, ki bo temeljil na načrtu upravljanja voda, lahko ob upoštevanju pomena prihrankov vode in racionalne ter učinkovite rabe vode zagotovi večjo ekonomsko stabilnost in učinkovitost kmetijske proizvodnje v času suše;
- EU spodbuja in pričakuje prilagoditve, ki so utemeljene v direktivah (Direktiva o vodah, Nitratna direktiva, ...);
- preobrazba SKP 2021–2027 in predvidena uvedba bilance hranil na nivoju kmetije bi pomenila evolucijo na področju beleženja vpliva kmetijstva na okolje;
- uvesti sistem za upravljanje s hranili na kmetiji in dodatno tudi Sistem za podporo pri odločanju za namakanje, saj bosta oba imela srednje in dolgoročne vpliv na kakovost vode;
- vzpostaviti sistem za upravljanje s FFS na kmetiji za celovito in učinkovito reševanje problematike obremenitev iz kmetijstva in za neposredno preverjanje učinka kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov na ravni kmetije;
- prednost pri namakanju mora imeti površinska voda;
- vzpostavitev zadrževalnikov vod za namakanje;

TLA

- z ustrezno obdelavo tal in ravnanjem z njimi se lahko tla varujejo in s tem povečuje njihovo rodovitnost in sekvestracijo ogljika v tleh ter biotsko raznovrstnost v tleh;
- z ustrezno obdelavo tal in ravnanjem z njimi se lahko tla varujejo in s tem povečuje njihovo rodovitnost in sekvestracijo ogljika v tleh ter biotsko raznovrstnost v tleh;

ZRAK

- ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu lahko neposredno prispevajo k boljši konkurenčnosti panoge, saj z metanom in didušikovim oksidom v okolje uhajata energija in dušik. Enako velja tudi za emisije amonijaka. Z ukrepi za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak lahko pridelovalci povečajo količino hranil za rastline, zmanjšajo stroške mineralnih gnojil ipd.;
- ukrepi za zmanjšanje emisij amonijaka so že na voljo in so tehnično ter ekonomsko izvedljivi, zato jih je treba uporabljati širše;

SPLOŠNO

- večja usposobljenost in motiviranost KMG, da prevzamejo trajnostne kmetijske prakse;
- trajnostni model razvoja kmetijstva lahko odgovori tako na naraščajoča pričakovanja družbe glede ohranjenosti naravnih virov (biotske raznovrstnosti, kakovosti vode in tal) in raznolike kulturne krajine kot tudi na rast povpraševanja potrošnikov po večji ponudbi proizvodov iz shem kakovosti;
- KMG lahko s primernejšim izborom agrotehničnih ukrepov in kmetijskih rastlin povečajo odpornost dejavnosti na podnebne spremembe, zmanjšajo izgubo tal zaradi erozije in si s tem povečajo stabilnost proizvodnje;
- iskanje rešitev oz. izboljšanje tehnologij, ki zagotavljajo trajnostno rabo naravnih virov;
- sredstva iz različnih EU skladov so na voljo za izboljšanje opreme za monitoring naravnih virov;
- priložnost za dodatna izobraževanja in usposabljanja (terenske demonstracije novih tehnologij) kmetov na določenih problematičnih območjih za ustrezno varstvo naravnih virov, npr. obdelavo tal na območjih, kjer je zaznan večji problem degradiranosti tal (erozijska območja, intenzivna obdelava ipd.), demonstracije bi bile skladne z npr. naložbenimi priložnostmi (celovit pristop);

Nevarnosti

VODE

- nevarnost prekomerne rabe vode;
- povečanje stroškov zaradi novih okoljskih zahtev lahko upočasni sprejem novih ukrepov in s tem izboljšanja podatkov;
- povečane potrebe vode za namakanje povečujejo tveganje za vodne vire (prednost pri namakanju ima površinska voda);

TLA

- nepovezanost inštitucij na sistemski in medsektorski ravni (MKGP, MOP);

ZRAK

- brez ustrezne prilagoditve načina reje, ureditve skladiščnih kapacitet za živinska gnojila, nespremenjene rabe FFS in gnojil itd. bo kmetijstvo še naprej pomembno prispevalo tako k nastajanju TGP kot tudi k emisijam amonijaka, kar pa ima negativen vpliv na kakovost zraka;
- emisije amonijaka povzročajo kmetijstvu in okolju precej škode, saj v velikih koncentracijah škoduje zdravju in počutju ljudi ter domačih živali in je toksičen za rastline, povzroča pa tudi nastajanje sekundarnih delcev PM10 in PM2,5;

SPLOŠNO

- pomanjkanje interesa kmetov za prevzemanje okolju prijaznih kmetijskih praks in kmetovanje z neustreznim, prekomernim vnosom FFS, gnojil in neprimerno obdelavo tal, kar lahko povzroči poslabšanje stanja voda, tal, zraka in narave;
- zaradi novih zahtev SKP in trga bi lahko sledilo nadaljnjo prestrukturiranje kmetijstva, z zmanjševanjem števila manjših kmetov, ki so obdelovali tudi manj kakovostna zemljišča,

krčenjem ekološki elementov med manjšimi parcelami ob snovanju večjih parcel, večanjem intenzivnosti pridelave;

- sredstva iz različnih EU skladov so na voljo le ob precejšnjem angažmaju posameznikov in niso sistemska;
- drugi viri onesnaženja (industrija, matična podlaga, gospodinjstva, ...) zamegljuje realno sliko onesnaževanja iz kmetijstva;
- sprememba podnebja zahteva revizijo monitoringa naravnih virov in hitrejši odziv – avtomatski monitoring – novi stroški;
- izguba zagotavljanja ekosistemskih storitev;

3.1.5.3 Opredelitev potreb

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Obremenitve iz kmetijstva vplivajo na ekološko stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda, kjer je zaznano prekomerno obremenjevanje s hranili in FFS. Ukrepanje je treba še posebej usmeriti na območja večje kmetijske proizvodnje severovzhodne Slovenije, kjer dobro stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda ni doseženo. Stremeti je treba predvsem k zmanjšanju vnosa FFS in gnojil, primerni obdelavi tal, preusmerjanju v trajnostne kmetijske prakse, zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev in negativnega vpliva osuševanja zemljišč na stanje voda, kot tudi spodbuditi naložbe v skladiščne kapacitete in specialno mehanizacijo za aplikacijo gnojil in FFS, kar prispeva k doseganju okoljskih ciljev in ciljev načrtov upravljanja voda.

3.1.5.4 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe SSO

Za SC 4, SC5, SC6 -

3.1.5.5 Intervencijska strategija.

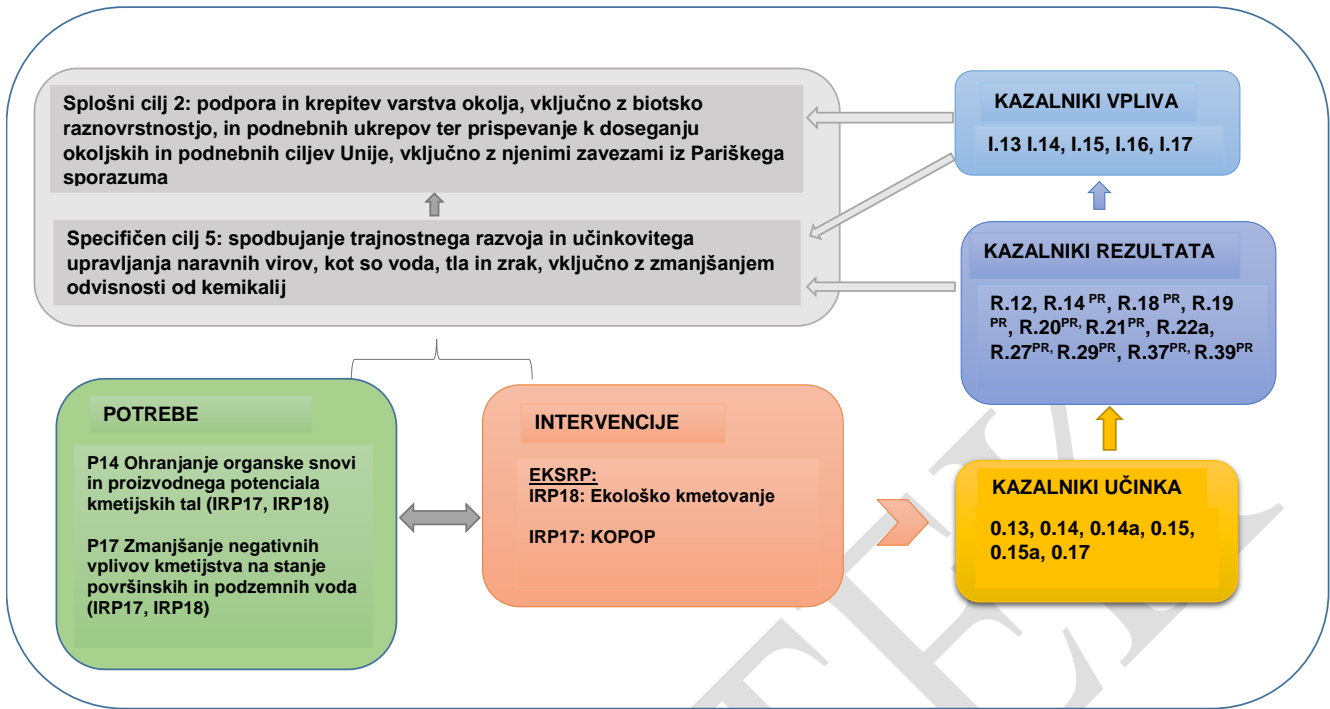
Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP18: Ekološko kmetovanje

IRP17: KOPOP

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 5

Intenzivnost kmetovanja v Sloveniji je nižja od EU povprečja. Primerjava z EU-28 pokaže, da je v Sloveniji delež trajnega travinja bistveno večji, delež ornih površin bistveno manjši ter delež nasadov primerljiv. V razmerah, ko se kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi sušnimi obdobji, je z namakanjem v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom. Hkrati je namakanje povezano z določenimi tveganji za okolje.

Kmetijstvo povzroča onesnaževanje voda zaradi nepravilne ali prekomerne uporabe živinskih in drugih organskih gnojil, mineralnih gnojil (dušik in fosfor) in fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju: FFS).

Na splošno se tudi vsebnost FFS v podzemni vodi zmanjšuje, z njimi je najbolj obremenjena osrednja in severovzhodna Slovenija. Na manjšo uporabo FFS vpliva zlasti posodobitev kmetijske mehanizacije in izboljšanje tehnik za nanos sredstev, ki pripomorejo k boljši pokritosti tretirane površine in s tem k večji učinkovitosti ter manjšemu zanašanju teh sredstev zunaj območja nanosa med samim nanosom.

V kmetijstvu je pospešena erozija tal povezana predvsem z neprimernim upravljanjem s tlemi. Območja z visokim tveganjem glede erozije tal se v Sloveniji pojavljajo lokalno. Iz raziskav onesnaženosti tal v Sloveniji, ki jih od leta 2008 vodi ARSO, izhaja, da so tla v Sloveniji večinoma neonesnažena, izstopajo posamezna območja, ki so obremenjena z nekaterimi anorganskimi (npr. kadmij, svinec, arzen, baker) in organskimi onesnaževali (npr. FFS). Nekatera območja kmetijskih zemljišč imajo visoko stopnjo tveganja za zmanjševanje organske snovi v tleh, zlasti na njivskih površinah v severovzhodnem delu Slovenije, kjer bi bilo treba delež organske snovi v tleh povečati.

Kakovost zraka je pomemben dejavnik stanja okolja, saj onesnažen zrak vpliva na zdravje in počutje ljudi bolj kot drugi okoljski vplivi. Kmetijstvo povzroča emisij toplogrednih plinov in prispeva kar znaten delež k onesnaženju z amonijakom (NH₃) in delci (PM₁₀, PM_{2,5} in TSP). K zmanjševanju emisij TGP in amonijaka prispeva tudi ekološko kmetovanje s katerim se spodbuja trajnostno gospodarjenje z neobnovljivimi naravnimi viri in izvajanje okolju in zdravju primerjanj načinov reje domačih živali. Ekološko kmetovanje sodi tako med okoljsko prijaznejšo obliko kmetovanja in zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja. V Sloveniji je povpraševanje po ekoloških proizvodih bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

Za doseganje trajnostnega razvoja je ključno izboljšati ozaveščenost širše javnosti o problematiki varovanja voda, tal in zraka. Spodbuditi je treba dodatne izobraževalne aktivnosti tako kmetijskih svetovalcev kot kmetov, predvsem mlajše generacije, za katere je še kako pomembno ohranjeno in zdravo okolje. Prenos znanja in investicije v svetovanje so bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, vključno s spodbujanjem uporabe novih tehnologij in inovativnih proizvodnih praks.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 5: *spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij (SC5)* naslavljajo direktno 2 potrebi, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2021-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma.*

Sheme v okviru kmetijsko-okoljska-podnebna plačila in ekološko kmetijstvo, usmerjene prednostno v ohranjanje in učinkovito upravljanje z naravnimi viri ter spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks, bodo vplivale na:

- Zmanjšanje obremenitve vodnih virov: indeks porabe vode plus (Water Exploitation Index Plus – WEI+) (kazalnik I.17)
- Izboljšanje kakovosti vode: bruto bilanca hranil na kmetijskih zemljiščih (kazalnik I.15)
- Zmanjšanje uhajanja hranil: nitrati v podtalnici – odstotek postaj podzemne vode s koncentracijo nitratov nad 50 mg/l na podlagi Direktive 91/676/EGS (kazalnik I.16)
- Zmanjšanje erozije tal: odstotek kmetijskih zemljišč z zmerno in močno erozijo tal (kazalnik I.13)

Opis intervencij:

IRP17: Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP)

Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila naslavljajo sledeči potrebi:

- P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
- P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Poleg teh dveh potreb v okviru SC5 naslavljajo še potrebe identificirane v SC4: P13 (Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu), P15 (Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu); v SC6: P18 (Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst), P20 (Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi), P21 (Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev), P22 (Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanja pasem in sort) ter SC 9: P31 (Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin).

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v: ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine; ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjševanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Vstop v intervencijo KOPOP je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let. Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija KOPOP vključuje več podintervencij v okviru treh shem: shema s predpisanimi praksami upravljanja, upravljavsko-rezultatska shema in rezultatska shema.

A. Shema s predpisanimi praksami upravljanja:

A.1 Posebni travniški habitati: Namen podintervencije je ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.

A.2 Traviški habitati metuljev: Namen podintervencije je Spodbujanje izvajanja kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev: strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*).

A.3 Suhi kraški travniki in pašniki: Namen podintervencije je Ohranjanje kraških travnikov in pašnikov.

A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki: Namen podintervencije je ohranjanje visokodebelnih travniških sadovnjakov in s tem tudi prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter krajine.

A.5 Strmi travniki: Namen podintervencije je ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine, preprečevanje opuščanja rabe in ohranjanje travniških habitatov na strmih legah.

A.6 Ohranjanje mejic: Namen podintervencije je ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

A.7 Sobivanje z zvermi: Namen podintervencije je sobivanje pašnih živali z velikimi zvermi in ohranjanje ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda in volka), kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.

A.8 Planinska paša: Namen podintervencije je ohranjanje planinskih pašnikov – značilne krajine in visokogorskih travišč.

A.9 Lokalne pasme: Namen podintervencije je ohranjanje lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje rejne, njihove genske raznovrstnosti in preprečevanje izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju.

A.10 Lokalne sorte: Namen podintervencije je varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin.

A.11 Vodni viri: Namen podintervencije je ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov ter ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal.

A.12 Integrirana pridelava poljščin: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin.

A.13 Integrirana pridelava zelenjave: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi zelenjave.

A.14 Integrirana pridelava hmelja: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi hmelja.

A.15 Integrirana pridelava sadja: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi sadja.

A.16 Integrirana pridelava grozdja: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi vinskega in namiznega grozdja.

A.17 Ohranjanje kolobarja: Namen podintervencije je izboljšanje stanja tal in voda, izboljšanje rodovitnosti in strukture tal in povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.

A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje: Namen podintervencije je zaščita tla pred erozijo in izpiranjem, izboljšanje strukture tal, povečevanje organske mase v tleh, izboljšanje zračno vodnega režima v tleh in zmanjševanje zapleveljenosti.

A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja: Namen podintervencije je zmanjševanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja.

A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih: Namen podintervencije je pridelava grozdja brez uporabe insekticidov, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, zmanjševanje negativnih učinkov insekticidov na okolje in povečevanje populacije koristne favne.

A.21 Precizno gnojenje in škropljenje: Namen podintervencije je optimizacija nanosa gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter zmanjšanje njihove uporabe.

A.22 Senena prireja: Namen podintervencije je ohranjanje vrstne pestrosti trajnega travinja in mozaičnost krajine, pestrejši kolobar na njivskih površinah (vključevanje drugih krmnih rastlin v kolobar in ne večinoma le koruze) in s tem zmanjšanje obremenjevanje voda z nitrati ter manjše sproščanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v okolje.

A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo.

A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za prašiče.

A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za drobnico (ovce in koze).

B. Upravljavsko-rezultatska shema

B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov: namen podintervencije je varovanje travniških vrst ptic, npr. kosca (*Crex crex*), repaljščice (*Saxicola rubetra*).

C. Rezultatska shema

C.1 Ohranjanje suhih travišč: namen podintervencije je vzpostavitev in ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti suhih travišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih traviščnih habitatov, mokrotnih travnikov, traviščnih habitatov metuljev in steljnikov, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda in volka). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalniki: O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve; O.14 Število hektarjev (gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve; O.14a

Število enot, ki niso hektarji, za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne in O.17 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire.

Uspešnost izvajanja kmetijsko-okoljska-podnebna plačila se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ciljna vrednost: 23,24 %)

R.14 Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.18 Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne pri upravljanju tal za izboljšanje kakovosti tal in biote (na primer za zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal, kolobarjenje, vključno s stročnicami) (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vodnih teles (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.22a Okoljska uspešnost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine (GVŽ), za katere veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje okoljske trajnosti (ciljna vrednost: 2,85 %)

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV (ciljna vrednost: 20,7 %)

R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV (ciljna vrednost: 2,3 %)

R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev (ciljna vrednost: 26,4 %)

IRP18: Ekološko kmetovanje

Intervencija IRP18 naslavlja sledeči potrebi:

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Poleg teh dveh potreb v okviru SC5 naslavlja še v SC4: P13 (Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu), P15 (Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu); v SC6: P18 (Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst),

Namen intervencije Ekološko kmetovanje je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh. V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se podpira ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Z intervencijo Ekološko kmetovanje se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave. Vstop v intervencijo Ekološko kmetovanje je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja pet let. Podpora za intervencijo Ekološko kmetovanje (sredstva EKSRP) je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikoma: O.15 Število hektarjev s podporo za ekološko kmetovanje in O.15a Število enot, ki niso hektarji (npr. panj), s podporo za ekološko kmetovanje

Uspešnost izvajanja ekološkega kmetovanja se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje) (ciljna vrednost: 23,24 %)

R.14 Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, itn.) (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.18 Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.19 Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij amonijaka (ciljna vrednost: 21,47%)

R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti (ciljna vrednost: 20,7 %)

R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih površin v uporabi, ki jih zadevajo posebne zaveze, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov (ciljna vrednost: 26,4 %)

R.39 Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje (ciljna vrednost: 16,99 %)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC4 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane:** zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje); spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo,
- **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin:** Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak; prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb; varovanje biotske raznovrstnosti

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljševanju upravljanja hranil** (dušik, fosfor, kalij itd.), kot sta zmanjšano in izboljšano gnojenje (tudi s preciznim kmetovanjem) ter ustrezno ravnanje z gnojem, da se zmanjšajo presežki hranil, vključno s fosforjem, in prispeva k **cilju zelenega dogovora EU glede zmanjšanja izgub hranil**. Prilagoditev sistema za spremljanje kakovosti vode instrumentom SKP, ki se uporabljajo za izboljšanje kakovosti vode, da se omogoči popolnejše ocenjevanje njihovih vplivov.
- **Ohranjanje sedanjega trenda ekološke pridelave ob izboljševanju podpore za spodbujanje nadaljnega uvajanja metod in praks ekološkega kmetovanja na podlagi izkušenj iz izvajanja sedanje SKP**, da se prispeva k **cilju zelenega dogovora EU glede doseganja 25 % kmetijskih površin, namenjenih ekološkemu kmetovanju, v EU**. Za doseg cilja strategije „od vil do vilic“ glede trajnostnih prehranskih sistemov bo potrebna ustrezna in prilagojena strategija za povečanje povpraševanja po ekološki hrani in njene ponudbe, k čemur lahko prispeva SKP. To bi moralo vključevati razvoj lokalne ekološke proizvodnje hrane in krepitev struktur prehranske verige ter širjenje inovativnih pristopov in informacij o ekološkem kmetovanju.
- **Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti** zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev, s **spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin**, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst ter povečati kmetijske površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine, s čimer se prispeva k **cilju zelenega dogovora EU glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine**. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.
- **Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam** s krepitvijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane

Navezava na cilje Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in cilje Zelenega dogovora:

- Zmanjšanje onesnaževanja
- Za 50 % zmanjšanje izgube hranil do 2030

3.1.5.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

[Za SC4; SC5; SC6]

Da Ne

3.1.5.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)	23,24%
R.14 ^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)	26,36%
R.18 ^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal	26,36%
R.19 ^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka	21,47%
R.20 ^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za kakovost vode	26,36%
R.21 ^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil	26,36%
R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnosti, ki prejemajo podporo	2,85%
R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire	0,01%
R.27 ^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV	20,7%
R.29 ^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi	2,3%
R.37 ^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	26,4%
R.39 ^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje	16,99%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.22 Senena prireja

R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.16 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.22 Senena prireja

R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjena površina intervencije Sheme za okolje in podnebje (SOPO), glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha)

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za kakovost vode

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih

R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje

R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnosti, ki prejemajo podporo

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocene vključenih GVŽ v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg GVŽ v Sloveniji (kazalnik stanja C.22: Število glav živali, 512.120 GVŽ):

- A.9 Lokalne pasme
- A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
- A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
- A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire

Za kazalnik rezultata R.23 se predvideva ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10. Predvidena je podintervencija Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave.

R.27^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst, Delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s mejicami in drevesi

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša

R.37^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki

- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.39^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje

Ciljna vrednost je 17 % KZU vključenih v intervencijo Ekološko kmetovanje. Predvideno je vsakoletno povečanje vključenih površin v obdobju 2023-2027. Pričakovana ciljna vrednost za leto 2028 je vključenih 81.500 ha oz. 24.800 ha novih vključenih površin v Ekološko kmetovanje celotnem programskem obdobju. Ciljna vrednost je izračunana kot razmerje vključenih ha v Ekološko kmetovanje in vsemi KZU površinami v Sloveniji (kazalni stanja C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

3.1.6 SC6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev in ohranjanje habitatov ter krajine

3.1.6.1 Povzetek SWOT analize

Ohranjanje biotske raznovrstnosti postaja eden od temeljnih ciljev sodobnih kmetijskih politik. Z vidika kmetijstva in gozdarstva je ohranjanje biotske raznovrstnosti ključnega pomena zaradi različnih ekosistemskih storitev, ki so odvisne od ugodnega stanja kmetijskih, gozdnih in drugih z njimi povezanih ekosistemov, pa tudi zaradi omogočanja trajnostne rabe genskih virov v kmetijstvu. Kljub dejstvu, da Slovenija velja za vročo točko biotske raznovrstnosti v Evropi in kljub izvajanju ukrepov, ki naslavljajo ohranjanje habitatov in varovanje biotske pestrosti na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, biotska raznovrstnost v Sloveniji upada.

K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Iz poročanja po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah za obdobje 2013-2018 je razvidno, da kmetijstvo predstavlja največ groženj in pritiskov za vse tri posamezne skupine – habitatne tipe, vrste in ptice. Kot najpogostejše grožnje in pritiski s področja kmetijstva za habitatne tipe so bili identificirani: zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše), gnojenje z naravnimi gnojili in intenzivna paša (prepašenost); za vrste izsuševanje mokrotnih površin, zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše) in onesnaževanje površinskih in podzemeljskih vod zaradi spiranja; ter za ptice zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše), sprememba ene kmetijske rabe v drugo (npr. preoravanje) in odstranjevanje krajinskih značilnosti (mejice, suhozidi, posamezna drevesa, kali itd.).

Za ohranjanje habitatnih tipov in vrst ter njihovih habitatov so ključna zavarovana območja in območja Natura 2000. Zavarovana območja, območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja pokrivajo skupaj več kot 50 % površine Slovenije.

Območja Natura 2000 so v Sloveniji določena za zagotavljanje ugodnega stanja 233 evropsko pomembnih vrst in 60 habitatnih tipov. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km², od tega 7.675,5 km² na kopnem in 5,5 km² na morju. Območja tako zajemajo 37,46 % površine Slovenije, kar je najvišji delež v EU, saj je povprečje EU-27 18,5 %. V Naturi 2000 se nahaja 45,4% gozdov in 23,2 % kmetijskih zemljišč v uporabi. Polnaravna območja in gozdovi na območjih Natura 2000 pokrivajo 79 % površin, kmetijska zemljišča (vključno z naravnimi travišči) pa 20 % površin. Na območjih Natura 2000 kmetuje 10.518 kmetijskih gospodarstev, med njimi je največ takih, ki imajo manj kot 10 % kmetijskih zemljišč na območju Nature 2000 (3.630). Približno 1.500 KMG ima vsa zemljišča na območju Natura 2000, to so majhne kmetije s povprečno 2,3 ha zemljišč na KMG. Na kmetijskih površinah v območjih Natura 2000 ni sektorskega načrtovanja, ravnanje se usmerja z ukrepi kmetijske politike, kot so zahteve navzkrižne skladnosti, prepovedi v okviru statusa OOTT – Ohranjanje okoljsko občutljivega travinja in spodbude v okviru ukrepa KOPOP. Doseganje ciljnih površin vpisa v 4 naravovarstvene operacije KOPOP, določenih v PUN, je 27 %. Na podlagi 8(1) člena Direktive o habitatih (PAF) je potrebno za izpolnitev obveznosti v zvezi z omrežjem Natura 2000 na letni ravni zagotoviti med 57,5 in 86,7 milijonov evrov. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja je kot morebiten vir EU sofinanciranja identificiran pri 32 ukrepih, katerih skupna ocenjena vrednost je med 16,6 in 26 milijonov evrov letno.

Slovenija se je v preteklosti odločila, da bo kmetijstvo na območjih Natura 2000 upravljala s t.i. mehкими pristopi pogojevanja in prostovoljnostjo z ukrepom KOPOP. Takrat je prevladalo mnenje, da je slovensko kmetijstvo ekstenzivno in se izvaja na majhnih razpršenih površinah in bo mogoče že z izboljšanjem operacij ter ozaveščanjem kmetovalcev doseči zadovoljive rezultate. Ker pa na območjih Natura 2000 v Sloveniji prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja njihovih habitatov, prostovoljni ukrep KOPOP pa kljub vsem prizadevanjem ni dal rezultatov, Slovenija načrtuje, da bo na določenih, najbolj kritičnih območjih Natura 2000 uvedla druge vrste ukrepov, kot so obvezni ukrepi v povezavi s plačili v okviru območij Natura 2000.

Iz zadnjega poročila o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov na podlagi 17. člena Direktive o habitatih in 12. člena Direktive o pticah tako ocene za obdobje 2012–2018 kažejo, da ugodno stanje ohranjenosti v Sloveniji dosega slaba polovica habitatnih tipov. V slabšem stanju so zlasti habitatni tipi travišč, sladkih voda ter barij in močvirij. V Sloveniji je tako v ugodnem stanju 28 % habitatnih tipov travišč, 22 % travišč je bilo v neugodnem stanju, 50 % travišč pa v slabem stanju. Ugodnejše je stanje habitatnih tipov travišč v severozahodnem delu Slovenije. Stanje ohranjenosti vrst v Sloveniji kaže, da je stanje ugodno le za dobro četrtino vrst, prav tako so neugodni tudi trendi. Stanje vrst, katerih življenjski prostor je kmetijska krajina, in habitatnih tipov, ki so vezani na ta ekosistem, se slabša, tako pri specializiranih travniških vrstah in habitatnih tipih kot pri generalistih. Stanje v gozdovih je dobro, izjema so le posebni gozdni habitati in habitatni tipi (npr. nižinski poplavni gozdovi). V Sloveniji trenutno ni sistematičnega

monitoringa habitatnih tipov, ki bi se izvajal s standardizirano metodologijo. Pomanjkanje monitoringov je eden izmed omejujočih faktorjev za obsežno oceno stanja narave v Sloveniji in izvajanje bolj ciljnih ukrepov.

Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 % oziroma 276.244 ha. Analiza podatkov o trajnem travinju je pokazala, da delež trajnega travinja na nacionalni ravni ostaja stabilen, vendar se na nižjih prostorskih ravneh zaradi procesov razvoja kmetijstva travinje spreminja.

Prisotna je polarizacija razvoja, ki na eni strani v regijah z ugodnimi pogoji za pridelavo omogoča uporabo pridelovalnih tehnologij z večjo produktivnostjo in intenzifikacijo, v drugih regijah z neugodnimi naravnimi razmerami pa opuščanje rabe. Analiza spremembe travniških rab na ravni 5 x 5 km² je pokazala evidentne razlike v travniških rabah med zahodno in vzhodno Slovenijo. Analiza za obdobje 2009–2020 je pokazala, da se zaraščanje travnikov dogaja predvsem v zahodnem delu Slovenije, kjer izstopajo Kras, dolina Soče, Cerkljansko-Idrijsko hribovje, širše območje Snežnika in Bloška planota, drugod po Sloveniji pa predvsem Bela krajina, Posavsko hribovje in Haloze.

V nasprotju s procesom zaraščanja pa se na severovzhodu Slovenije oz. v vzhodni kohezijski regiji v zadnjem desetletju dogaja intenziven proces preoravanja travnikov v njive. Najbolj intenzivno se proces preoravanja dogaja na območju Ljubljanskega barja, Slovenskih goric, Voglanjskih in Dravinjskih goric ter Goričkega. Po oceni Statističnega urada RS je 58 % vsega travinja v Sloveniji ekstenzivnega. Iz omenjene ocene izhaja, da je rabo trajnih travnikov in pašnikov mogoče razdeliti na enokosno rabo 18 %, dvokosno rabo 40 %, trikosno rabo 30 % in štirikosno rabo 12 %.

Največji izziv je najti utemeljene podlage za gospodarjenje na vrstno bogatih travnikih, ob upoštevanju naravovarstva in interesov kmetijstva. Na eni strani je preslabo poznavanje načinov kmetovanja, ki so prispevali k ohranitvi vrstno bogatih travnikov, na drugi strani pa tudi ni dovolj novih rešitev, kako sodobno tehnologijo kmetovanja prilagoditi tako, da bo omogočala ohranjanje biotske raznovrstnosti, konkurenčnost kmetovanja na vrstno bogatih travnikih in učinkovito porabo finančnih sredstev, ki se namenjajo ohranjanju biotske raznovrstnosti. Glavni oviri za trajnostno gospodarjenje na vrstno bogatih travnikih so majhni pridelki in slaba kakovost pridelane krme. Pomanjkanje ekonomskega interesa za gospodarjenje na teh travnikih in način, ki je prilagojen ekološkim zahtevam različnih vrst, vodi v smer njihovega intenziviranja ali pa opuščanja, s tem pa se izgublja biotska raznovrstnost travniškega rastlinstva in živalstva.

V Sloveniji se pojavlja 11 traviščnih habitatnih tipov iz Priloge 1 Direktive o habitatih in vseh 11 je odvisnih od kmetijske dejavnosti (košnja, paša, ...). Po podatkih Poročanja po 17. členu Direktive o habitatih sta v neugodnem stanju dve tretjini traviščnih habitatnih tipov. Le trije od enajstih traviščnih habitatnih tipov imajo na splošno ugodno stanje s stabilnim trendom; to so: HT 6130, HT 6150 in HT 6170. Poleg tega sta habitata 6110 in 6430 v ugodnem stanju s stabilnim trendom v alpskem območju, na drugi strani pa ima v celinski regiji HT 6110 neugodno-nezadostno stanje in HT 6430 neugodno – slabo stanje, oba pa upadata. Stanje traviščnih habitatnih tipov 6210, 6410, 6510 in 62A0 je neugodno – slabo stanje s padajočim trendom.

Na območju celinskih mokrišč po Ramsarski klasifikaciji se nahaja približno 4.238 ha kmetijskih zemljišč v uporabi, od tega se na območju Cerkniskega jezera nahaja približno 1.336 ha vseh kmetijskih zemljišč na celinskih mokriščih, Sečoveljskih solin 34,5 ha in Parka Škocjanske jame pa 78,7 ha kmetijskih zemljišč. Analiza kmetijske rabe je pokazala, da na območju Cerkniskega jezera in Regijskega parka Škocjanske jame prevladuje trajno travinje, v veliko manjši meri pa se pojavljajo tudi druge rabe kmetijskih zemljišč v uporabi. V Sloveniji z upoštevanjem barjanskih habitatnih tipov (HT 7210, 7230, 7140 in 7150) mogoče kot barja določiti 999 ploskev v skupni površini 188,4 km², kar predstavlja 0,02% deleža površine negozdne Slovenije. Neugodno stanje ohranjenosti je prisotno predvsem na površinah v različnih stopnjah zaraščanja na površinah v pašniški rabi in tam, kjer barjanski habitatni tipi prehajajo v habitatne tipe kmetijske kulturne krajine. Neugodno stanje ohranjenosti pa je povezano tudi s prisotnostjo ruderalnih in tujerodnih invazivnih vrst. Povprečna površina kartiranih naravovarstveno pomembnih barji je 0,1 ha. V Sloveniji se pojavlja 6 barjanskih habitatnih tipov iz Priloge 1 Direktive o habitatih in vseh 6 je tudi odvisnih od kmetijske dejavnosti (košnja, paša, ...). Po podatkih Poročanja po 17. členu Direktive o habitatih sta v najbolj kritičnem stanju habitatna tipa 7210 (Karbonatna nizka barja z navadno reziko (*Cladium mariscus*) in vrstami zveze *Caricion davallianae*) in 7230 (Bazična nizka barja).

Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) je v obdobju 2008 – 2020 statistično značilno zmerno upadel (- 18,6 % +/-2,5); v zadnjih petih letih je trend v rahlem porastu. Večina upada je nastala zaradi upada travniških vrst; trend

netravniških vrst in generalistov je zelo podoben in se ne razlikuje statistično značilno. Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) v letu 2020 znaša 81,6 %, kar je za 4,7 % več kot v letu 2019. Travniške vrste ptic kmetijske krajine so upadle hitreje (upad – 38,6 % +/- 3,5) kot ostale, v zadnjih petih letih se je trend stabiliziral (v primerjavi z letom 2019 je zrasel za 0,2 %). Najpomembnejši vpliv na diverzitetu ptic kmetijske krajine imajo krajinske spremenljivke, in sicer predvsem prisotnost krajinskih elementov (lesnata vegetacija) in mozaičnost kmetijske rabe, ki praviloma povečujeta diverzitetu ptic. Naraščanje višine neposrednih plačil je po drugi strani močno negativno povezano z diverzitetu ptic kmetijske krajine. Površine z naravovarstvenimi operacijami ukrepa KOPOP nimajo večjega vpliva na diverzitetu ptic kmetijske krajine, kar je verjetno povezano s še vedno relativno majhnim obsegom njihovega izvajanja. Tudi obstoječi podatki o trendih populacij specializiranih vrst ptic kulturne krajine kažejo, da se stanje habitatov v kulturni pokrajini slabša.

Indeks travniških metuljev se je v 15 državah EU, vključno s Slovenijo, močno znižal. Leta 2017 je bil indeks za 39 % nižji od vrednosti iz leta 1990. Upad se v zadnjem desetletju sicer upočasnil, vendar je še vedno prisoten. Glavni dejavnik upada travniških metuljev je intenzivnejše kmetovanje in spremembe rabe zemljišč, vključno z opuščanjem travinja. Izguba polnaravnih travnišč, bogatih z vrstami, je še posebej škodljiva. Poleg tega lahko intenziviranje kmetijstva povzroči velik vnos agrokemičnih snovi, vključno s pesticidi, kar lahko močno zmanjša populacije metuljev. Iz podatkov pridobljenih v okviru monitoringov ciljnih vrst metuljev ugotavljamo, da je stanje pri večini metuljev neugodno. V neugodnem stanju ohranjenosti se nahajajo barjanski okarček, travniški postavnež, gozdni postavnež, veliki mravljiščar, temni mravljiščar in strašničin mravljiščar. Ugodno stanje dosegajo le lorkovičev rjavček, močvirski cekinček in petelinček.

Opraševalci spadajo med ključne vrste večine kopenskih ekosistemov, njihovo opraševanje je ena najpomembnejših ekosistemskih storitev, pomembnih tako za delovanje naravnih kot kmetijskih ekosistemov. Kar 78 % divjih rastlin potrebuje opraševanje žuželk, od njihovega opraševanja pa je odvisnih tudi 84 % kmetijskih rastlin v Evropi. Opraševanje žuželk je pomembno tako z vidika ohranjanja biotske pestrosti kot kmetijske pridelave. Vrednost opraševanja žuželk v kmetijstvu je na svetovni ravni ocenjena na 153 milijard EUR, v Evropi na 22 milijard EUR in 120 milijonov EUR letno v Sloveniji, kar predstavlja 10 % dohodka od pridelave človeške prehrane. Slovenija ima še vedno razmeroma visoko pestrost divjih čebel (več kot 570 vrst), vendar 14 % grozi izumrtje. Glavni razlogi so izguba življenjskega prostora zaradi intenzivnega kmetijstva in urbanizacije in s tem povezane izgube prehranskih virov in gnezdišč, uporaba pesticidov, bolezni in podnebne spremembe. Za ohranjanje je ključna mozaičnost kmetijske krajine, ki zagotavlja pestrost prehranskih virov in dovolj mest za varno gnezdenje (mejice, vrstno bogati in pisani cvetoči travniki ter travniški visokodebelni sadovnjaki).

V Sloveniji med predstavniki iz skupine velikih zveri živijo rjavi medved, sivi volk in evrazijski ris. Vse tri vrste so vrste v interesu EU v skladu z Direktivo o habitatih, zavarovane pa so tudi s predpisi Republike Slovenije. V naravi jih redko srečamo, saj se zaradi večtisočletnega sistematičnega preganjanja človeku praviloma umaknejo. Ris je pretežno gozdna vrsta, volk in medved pa se pogosto zadržujeta tudi v kulturni krajini, kjer prihaja do številnih interakcij s kmetijskimi dejavnostmi. Ohranitveno stanje medvedje in volčje populacije v Sloveniji je ugodno, risu pa ponovno grozi izumrtje.

Slovenija ima v svetovnem merilu eno najvišjih podzemeljskih biotskih raznovrstnosti, z zelo velikim številom izključno na podzemlje vezanih živalskih vrst. Med ključne naravovarstvene grožnje podzemne favne sodi onesnaženje, ki večinoma izvira s površja. Vodna favna je z 200 vrstami sploh najbogatejša, kopenska s 150 vrstami pa zaostaja kvečjemu za južnejšimi deli Dinarskega krasi. Med najbolj redkimi in ranljivimi vrstami podzemne favne je človeška ribica, ki je endemit in zavarovana živalska vrsta. Skupna ocena stanja ob poročanju leta 2006, 2013 in 2019 je bila zaradi ugotovljenega slabega stanja ohranjenosti habitata ocenjena kot neugodno stanje.

V Sloveniji velja dolgoletna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z vsemi gozdovi. Ne glede na lastništvo se z gozdovi upravlja na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, katerih vsebina predstavlja rezultat strokovnega usmerjanja razvoja gozdov in sodelovanja lastnikov gozdov, javnosti ter drugih institucij. Gozdnogospodarski načrti so tako že od vzpostavitve omrežja Natura 2000 dalje pomembno orodje ali celo kot neposredno potrebni za zagotavljanje varstva narave ter ohranjanja ugodnega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na območjih Natura 2000.

Posledično imamo dobro ohranjenost gozdnih ekosistemov, ki so vključeni v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000. Tovrstni habitatni ter različni sukcesijski stadiji gozdov z odmrli drevjem, zaplate gozdov v kmetijski in primestni krajini, redke gozdne združbe, gozdovi na zgornji gozdni meji, itd.,

prispevajo k ohranjanju visoke biotske raznovrstnosti. Vseeno pa so nekateri manjšinski gozdni habitatni tipi v neugodnem ali slabem stanju.

V letu 2016 je bil sprejet Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije, ki je med drugim ustanovil proračunski sklad za gozdove (Gozdni sklad). Z ustanovitvijo Gozdnega sklada leta 2016 se je izboljšalo financiranje ukrepov, določenih s Programom upravljanja območij Natura 2000 in nacionalnim Programom vlaganj v gozdove. Ukrepi obsegajo ohranjanje ali izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih.

Sistemske se je črpanje sredstev za namene izvajanja ukrepov v zasebnih gozdovih Natura 2000 območij začelo z letom 2018 za ukrepa ohranjanje biotopov ter načrtnega puščanja stoječe biomase v gozdu, v začetku leta 2019 pa se je nabor ukrepov za financiranje v zasebnih gozdovih na območjih Natura 2000 razširil še na področje obnove, nege in varstva gozdov (ciljno za gozdne habitatne tipe in gozdne kure).

Vsebine ohranjanja biotske raznovrstnosti so poudarjene tudi v novi strategiji EU za gozdove in v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, na nacionalni ravni pa so ukrepi določeni v Resoluciji o nacionalnem gozdnem programu, Zakonu o gozdovih, Pravilniku o varstvu gozdov ter drugih predpisih. Sektor gozdarstva in upravljanja z divjadjo v veliki meri izvaja naloge za ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v območjih Natura 2000, hkrati je tudi edini od sektorjev navedenih v PUN2000, zadolženih za upravljanje območij Natura 2000, ki razpolaga z določenimi sistemskimi podatki o nekaterih habitatih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov, da lahko pripravi analizo uresničevanja ciljev in ukrepov PUN2000.

V slovenskih sonaravno gospodarjenih gozdovih najdemo 48 vrst (43 živalskih in 5 rastlinskih vrst) in 11 habitatnih tipov Nature 2000. Ugodno stanje je opredeljeno za 10 vrst po habitatni direktivi in 3 habitatne tipe, oziroma za 76,5 % površin gozdnih habitatnih. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi.

Za splošno razširjene gozdne vrste ptic v Sloveniji ni sistematičnega spremljanja stanja, spremljanja stanja ni niti za vse kvalifikacijske vrste ptic. Podatkov o populacijah in njihovih trendih nimamo. Spremljanja splošno razširjenih vrst ptic v Sloveniji se izvaja v okviru Programa razvoja podeželja v obdobju 2014-2020 za določanja indeksa splošno razširjenih vrst ptic kmetijske krajine. Zaradi omenjenih dejstev je oceno stanja splošno razširjenih vrst gozdnih ptic nemogoče podati, lahko pa glede na stanje gozdov oziroma njihovega habitata sklepamo, da je stanje boljše kot v večini držav članic EU.

Ključni kazalniki za ugotavljanje stanja ptic v gozdovih so površine gozdov brez gospodarjenja in z omejenim gospodarjenjem, količina odmrlih dreves, delež razvojnih faz z drevjem nad 30 cm premera na prsni višini, mirne cone in ustrezna drevesna sestava sestojev ter skrb za mozaičnost mikrohabitatov (gozdne jase, grmišča, vodni viri, gozdni rob).

V gozdovih so se v obdobju 2015–2019 začeli intenzivneje izvajati konkretni ukrepi za ohranjanje, predvsem pa izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in kvalifikacijskih gozdnih habitatnih tipov, posredno tudi drugih splošno razširjenih vrst ptic v zasebnih gozdovih. Znotraj območij Natura 2000 je bilo v tem obdobju izločenih 7.735 ha ekocelic brez ukrepanja, kar je dobrih 5.000 ha več kot v prejšnjem programskem obdobju. Celoten delež vseh negospodarjenih gozdov (gozdni rezervati in ekocelice brez ukrepanja) se je v tem obdobju povečal za 1,1 %. Večina ekocelic brez ukrepanja je bila izločenih v državnih gozdovih, medtem ko se je v obdobju 2015–2018 ekocelice brez ukrepanja v zasebnih gozdovih določalo v veliki večini le iz projektnih (EU) finančnih sredstev. V letu 2018 se je iz sredstev Gozdnega sklada začelo s financiranjem ukrepov na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih, v okviru katerih se določajo/vzpostavljajo ekocelice brez ukrepanja tudi v zasebnih gozdovih. V obdobju 2015–2018 se je izločilo dobrih 47 ha ekocelic brez ukrepanja v zasebnih gozdovih, v letu 2019 že skoraj 200 ha. V naslednjem obdobju pričakujemo vsaj enak trend povečevanja ukrepov v površine ekocelic brez ukrepanja oz. še večjo ciljno naravnost tega ukrepa, hkrati pa več ukrepov za ohranjenost drevesne sestave habitatnih tipov, ukrepe za ustrezno naravno pomlajevanje, ekocelic z ukrepanjem za gozdne habitatne tipe in vrste, ukrepe v vodne vire, ki bistveno prispevajo k pestrosti življenjskih prostorov znotraj gozdnega ekosistema. Določeni ukrepi se izvajajo tudi v gozdovih izven Natura 2000 območij, kot so npr. mirne cone za divjega petelina.

Za gozdne kure; gozdni jereb (*Bonasa bonasia*) in divji petelin (*Tetrao urogallus*), kjer se spremlja stanje vrst (precej podatkov je predvsem za divjega petelina), kaže na padec populacij praktično na vseh območjih Natura 2000. Za druge specialiste, ki so vezani na gozdove z velikim deležem mrtve mase, kot so triprsti detel (*Picoides tridactylus*), belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos*) in brazdar (*Rhysodes sulcatus*), reprezentativnih podatkov in trendov ni. Se

pa delež odmrlega drevja v vseh gozdovih stalno povečuje, povsod je že dosežen s Pravilnikom o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 114/09 in 31/16) predpisan najmanjši delež odmrlega drevja, to je 3 % lesne zaloge.

V letu 2021 je za izvajanje gozdarskih ukrepov na območju Natura 2000 predvidenih 750.000 EUR. V obdobju 2022 - 2026 je predvidenih 5 mio EUR, torej 1 mio EUR letno z možnostjo prerazporejanja sredstev med leti znotraj tega obdobja v skladu s potrebami na terenu in interesom lastnikov gozdov. Financirajo se ukrepi na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 in programom vlaganj v gozdove, ki ga za vsako leto pripravi Zavod za gozdove Slovenije.

Sredstva Gozdnega sklada so namenjena za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst v gozdni krajini na območjih Natura 2000, kot so ohranjanje biotopov – naravni razvoj, puščanje stoječe biomase, ohranjanje biotopov s sečnjo ali nego, obročkanje pomlajencev in drogovnjakov, sadnja, priprava tal, sajenje sadik plodonosnega drevja, razni ukrepi zaščite sadik pred divjadjo in vzdrževanje ter odstranitev zaščitnih sredstev, vzdrževanje zaraščajočih pasišč, vzdrževanje grmišč in osnovanje pasišč. Ukrepi so v prvi vrsti namenjeni ohranjanju in ustvarjanju primernega življenjskega prostora divjega petelina, gozdnega jereba in belohrbtega ter triprstega detla, vendar se jih lahko izvaja tudi za druge vrste s podobnimi ekološkimi zahtevami.

Javna gozdarska služba je opredeljena v Zakonu o gozdovih (Ur. list RS, 30/93), natančneje v 50. členu, ki določa dejavnosti javne gozdarske službe ter institucije, ki jo opravljajo. Javno gozdarsko službo opravljata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) kot pravna oseba s statusom javnega zavoda, ustanovljen z zakonom o gozdovih (UR. I. RS, št. 30/1993, s spremembami in dopolnitvami), opravlja javno gozdarsko službo v vseh gozdovih Slovenije, ne glede na lastništvo. Zavod za gozdove Slovenije je na državnem nivoju organiziran s sedežem na Centralni enoti v Ljubljani, na regionalni ravni v 14-ih območnih enotah, na lokalnem nivoju pa v krajevnih enotah. V sestavi Zavoda za gozdove Slovenije je 10 lovišč s posebnim namenom, ki trajnostno gospodarijo z divjadjo, izvajajo varstvo redkih in ogroženih živalskih vrst ter opravljajo dejavnosti lovskega turizma. Javna gozdarska služba je skoraj v celoti financirana iz proračuna Republike Slovenije, lovišča s posebnim namenom pa se skoraj v celoti financirajo sama. Ustanoviteljske pravice in obveznosti izvršuje Vlada RS.

Aktivnosti Javne gozdarske službe na Gozdarskem inštitutu Slovenije so usmerjene predvsem v strokovno podporo Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Zavodu za gozdove Slovenije. Področja dela so naslednja: spremljanje stanja razvrednotenja in poškodovanosti gozdov, usmerjanje in strokovno vodstvo poročevalske, prognostično-diagnostične službe za gozdove, strokovno usmerjanje gozdne semenarske in drevesničarske dejavnosti, razvoj informacijskega sistema za gozdove, priprava strokovnih podlag za opravljanje del v gozdovih. GIS v okviru JGS opravlja tudi javna pooblastila.

Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zato je ohranjanje habitatov in krajine pomembno tudi za zagotavljanje/povečanje ekosistemskih storitev. V Sloveniji zaradi raznolikih geografskih razmer in večtisočletnega kultiviranja zemljišč prevladuje mozaična krajina, katere sestavni deli so drobne strukture (vodotoki in drugi vodni pojavi, posamezno drevje ali skupine dreves, žive meje, mejice, suhozidi, drevoredi), ekstenzivne kmetijske površine (npr. malo gnojene ali negnojene travniki in pašniki), mozaični preplet njiv z različnimi kulturami in gozd, s katerim se gospodarja trajnostno. Poenostavljanje krajine, ki povzroča izginjanje naravnih struktur in kulturnih elementov v krajini, zmanjšuje mozaičnost in s tem tudi krajinsko pestrost ter biotsko raznovrstnost. Obstoječi sistem instrumentov slovenske kmetijske politike pogosto ne omogoča ohranjanja krajinskih značilnosti v zadostni meri in je v določenih primerih celo posredno spodbudil njihovo odstranjevanje. Povprečno število linearnih elementov na transekt kmetijskih zemljišč v Sloveniji je okrog povprečja EU-28. V letu 2015 je bilo od 0,99–1,76 in 1,77–2,84 linearnih elementov na transekt. Eden od ključnih zaznanih problemov za šibko ohranjanje krajinskih značilnosti je pomanjkanje ustreznih podatkovnih zbirk, ki bi temeljile na ustreznih načinih zajema krajinskih značilnosti v prostorske podatkovne sloje, kar predstavlja oviro tako za izvedbo ukrepov kot nadzor nad prepovedmi.

K ohranjanju biotske raznovrstnosti na globalni ravni prispeva tudi kmetijska biotska raznovrstnost, to je genetska raznolikost sort in vrst kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali. Kmetijska biotska raznovrstnost se hitro slabša, število vrst in sort kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali se zmanjšuje, uveljavljajo se novi križanci, vse bolj pa tudi gensko spremenjeni organizmi. Z večjo intenzivnostjo kmetovanja se zmanjšuje pridelava tradicionalnih, starih sort in vrst ter s tem povezana genetska in vrstna pestrost. Razlog za to je v uporabi manjšega števila modernih sort, namenjenih intenzivni kmetijski pridelavi, ki večinoma izhajajo iz istega vira in tako omejujejo genetsko

raznovernost. V Sloveniji postaja reja avtohtonih domačih živali vedno manj privlačna, avtohtone in tradicionalne pasme so ogrožene. Delež živali tujerodnih pasem in križancev s tujerodnimi pasmami se povečuje.

3.1.6.2 Opredelitev potreb

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovernosti habitatov in vrst

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovernosti gozdnih habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovernimi značilnostmi

P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

P22 Zagotavljanje genske raznovernosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovernosti habitatov in vrst

Biotska raznovernost v Sloveniji v kmetijski krajini upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Spodbujati je treba ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih kmetijskih praks. Kmetijstvo predstavlja največ groženj in pritiskov za habitate, vrste in ptice. Ogrožena so predvsem ekstenzivna travnišča, ki jih v nižinah ogroža intenziviranje kmetijske rabe, v hribovskih in gorskih predelih pa zaraščanje. V neugodnem stanju sta dve tretjini travniških habitatov. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovernosti habitatov in vrst.

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovernosti gozdnih habitatov in vrst

Ugodno stanje je opredeljeno za 1/5 gozdnih vrst po habitatni direktivi Nature 2000, ter 3/4 površin gozdnih habitatnih tipov. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi. Za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 so namenjena sredstva Gozdnega sklada. Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovernimi značilnostmi

Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovernosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zagotavljajo mnoge koristi agro-ekosistemom kot širšemu okolju. Krajinske značilnosti, povezane s kmetijsko dejavnostjo (npr. mejice, omejki, suhozidí, drevesa, jarki, mokrišča in visokodebelni sadovnjaki), so bistvenega pomena za ohranjanje biotske raznovernosti v kmetijskih ekosistemih. Ohranjanje raznolike krajine, za katero je značilen visok delež polnaravnih življenjskih habitatov, kot so travnišča in mejice, v kmetijstvu pripomore k naravnemu zatiranju škodljivcev, boljšemu opravevanju in odpornosti na podnebne spremembe. Zato je treba zaustaviti izginjanje krajinskih značilnosti in usmeriti aktivnosti v njihovo ohranjanje.

P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

Divji opravevalci spadajo med ključne vrste kopenskih ekosistemov. Med divjimi opravevalci prevladujejo divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) in muhe trepetavke, medtem ko je prispevek metuljev, hroščev in drugih žuželk manjši. Pestrost opravevalcev omogoča zanesljivo opravevanje v kmetijstvu in v drugih naravnih ekosistemih tudi v času slabega vremena, vpliva na količino in kakovost pridelka ter ohranjanje biodiverzitete. Ohranjanje vrstno pestrih travnikov prispeva k ohranjanju opravevalcev. Za divje opravevalce je treba zagotoviti hrano in primerna gnezdišča ter prilagoditi čas uporabe FFS.

P22 Zagotavljanje genske raznovernosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Lokalne pasme domačih živali (avtohtone in tradicionalne pasme) in lokalne sorte kmetijskih rastlin (avtohtone in tradicionalne sorte) so pomembne za ohranjanje kmetijske biotske raznovernosti. Ker jih sodobnejše in produktivnejše pasme in sorte izpodrivajo, so ogrožene, da bodo izgubljene za kmetovanje. Zato je treba spodbujati njihovo ohranjanje. K temu prispeva reja in pridelava lokalnih pasem in sort na KMG, kakor tudi raziskave in pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihova karakterizacija in evalvacija ter ohranjanje ex situ in situ.

3.1.6.3 SWOT analiza

Prednosti

- naravne danosti omogočajo ekstenzivno rabo, kar se odseva v strukturi kmetij, saj prevladujejo male in srednje velike kmetije, ki zagotavljajo poseljenost podeželja in mozaičnost krajine;
- razmeroma dobro ohranjeni ekosistemi, ki zagotavljajo raznolike življenjske prostore in ekosistemske storitve;
- na območjih visoke naravne vrednosti se nahaja pretežni del vseh KZU (med 60 in 80 %);
- visok delež zavarovanih območij in območij Natura 2000, kar omogoča sonaraven razvoj;

- Slovenija sodi med vroče točke biotske raznovrstnosti v Evropi;
- Javna gozdarska služba, Javna služba kmetijskega svetovanja in Služba zdravstvenega varstva rastlin so organizirani in dostopni na ravni cele države;
- dobra ohranjenost gozdnih ekosistemov, ki so vključena v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000;
- tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi;
- velika pestrost drevesnih vrst na pomlajenih površinah sestojev v obnovi;
- Gozdni sklad predstavlja stalen vir sredstev za izvajanje gozdarsko-okoljskih ukrepov s katerimi se ohranja in izboljšuje biotska raznovrstnost Natura 2000;
- zakonodaja s področja gozdarstva omogoča ohranjanje in izboljševanje biotske raznovrstnosti Natura 2000 v gozdovih;
- vzpostavljeni monitoringi stanja nekaterih indikatorskih vrst, ki omogočajo spremljanje stanja in služijo kot podlaga za opredeljevanje ukrepov;
- interes za vnovično okrepitev pridelave semena v Sloveniji tako na strani pridelovalcev kot dobaviteljev semena;
- obstoj lokalnih sort kmetijskih rastlin in pasem domačih živali, ki so optimalno prilagojene lokalnim okoljskim razmeram;
- avtohton genski material, shranjen v rastlinski genski banki;
- tradicija, znanje in uvedeni javni programi na področju žlahtnjenja rastlin;
- vzpostavljeni monitoringi za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov v Sloveniji.

Slabosti

- neugodno ali slabo stanje precejšnjega števila habitatnih tipov, med katerimi so z vidika vplivov kmetijstva najbolj izpostavljeni travniški in sladkovodni ter obvodni habitatni tipi;
- slabšanje stanja travniških habitatnih tipov, vezanih na kmetijsko krajino, ki se med drugim kaže v upadanju populacije določenih vrst ptic kmetijske krajine, metuljev in divjih opraševalcev;
- travniške habitate zlasti v nižinah ogroža kmetijstvo zaradi spremembe travinja v njivske površine, večkratne košnje in paše ter gnojenja, na območjih z omejenimi dejavniki za kmetijsko dejavnost pa jih ogroža zaraščanje zaradi opuščanja rabe;
- slabo stanje mokrišč in barij;
- povečevanje vpliva kmetijstva na podzemeljsko biotsko raznovrstnost;
- izginjanje krajinskih elementov (mejice, manjša vodna telesa, solitarna drevesa, ...) in mozaičnosti kmetijske krajine;
- povečevanje rabe (intenzifikacija) kmetijskih zemljišč na naravovarstveno pomembnih območjih;
- krajinske značilnosti niso vključene v definicijo upravičenega hektarja in posledično niso upravičene do neposrednih plačil;
- površine manjše od 10 arov, ki imajo visoko naravovarstveno vrednost, se ne morejo vključiti v sistem GERK;
- opuščanje rabe in širjenje zaraščenih površin na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost;
- praznjenje podeželja, opuščanje ekstenzivne živinoreje in posledično zaraščanje zaradi slabih demografskih trendov;
- pomanjkanje sistematičnega spremljanja stanja določenih habitatnih tipov in vrst (monitoring) ter ciljnih raziskav;
- majhna in razdrobljena kmetijska in gozdna posest;
- neugodno ali slabo stanje nekaterih gozdnih vrst in manjšinskih gozdnih habitatnih tipov;
- izvajanje premene smrekovih monokultur v premajhnem obsegu;
- rastlinojeda divjad zmanjšuje ravnost travinj;

- slabo povezovanje med kmeti in slab prenos znanja na področju biotske raznovrstnosti;
- nezadostno poznavanje naravovarstvenih vsebin s strani kmetijskih svetovalcev;
- preslabo vključevanje vsebin in ciljev ohranjanja biotske raznovrstnosti v kmetijsko prakso;
- visok delež travniških površin, ki niso vključena v sistem GERK;
- visok delež zavarovanih območij brez upravljavca;
- slabo upravljanje z državnimi zemljišči za namene ohranjanja biotske raznovrstnosti;
- uporaba kmetijskih zemljišč za aktivnosti, ki izboljšujejo dohodkovni položaj kmeta, pa ne prispevajo k samooskrbi ter negativno vplivajo na ohranjanje narave (npr. nasadi pavlovnije, industrijske konoplje, sončne elektrarne);
- v nacionalni zakonodaji ni pravno zavezujočih predpisov, ki bi jasno določali omejitve in prepovedi na Natura 2000 območjih – posledično plačila Natura 2000 niso programirana;
- ni območjem prilagojenih ciljnih ukrepov in ukrepov z novo zasnovo (rezultatsko usmerjeni ukrepi);
- visoka administrativna obremenjenost kmetov, prenizka in nestimulativna plačila za naravovarstvene operacije, previsok spodnji prag površin za vstop v ukrep – posledično slab vpis;
- slaba določitev obsega in območij OOTT;
- vsebine usposabljanj ukrepa KOPOP niso prilagojene območjem in panogam;
- gojenje tujerodnih kulturnih rastlin, ki so potencialno invazivne (npr. aronija, goji jagode);
- avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali ter lokalne sorte kmetijskih rastlin se zaradi slabše produktivnosti ohranjajo v premajhnem obsegu;
- naraščanje nezadovoljstva v odnosu do velikih zveri bi lahko porušilo sobivanje s človekom in pripeljalo do nelegalnega lova in opuščanja pašništva.

Priložnosti

- večja usposobljenost in motiviranost KMG, da prevzamejo trajnostne kmetijske prakse, s katerimi bo mogoče zmanjšati vplive kmetijstva na biotsko raznovrstnost;
- možnost razvoja produktov in dejavnosti z dodano vrednostjo na naravovarstveno pomembnih območjih;
- možnost za izboljšano svetovanje na področju kmetijskih in gozdarskih praks, ki prispevajo k ohranjanju narave;
- dvig ozaveščenosti in razumevanja kmetov, kmetijskih svetovalcev in potrošnikov o pomenu ohranjene narave;
- iskanje rešitev oz. izboljšanje tehnologij, ki zagotavljajo naravi prijazno kmetovanje;
- sodelovanje z upravljavci zavarovanih območij in naravovarstvenimi organizacijami za aktivno in prilagojeno upravljanje kmetijskih in gozdnih zemljišč z namenom ohranjanja biotske raznovrstnosti;
- preprečitev objedanja poveča raznovrstnost drevesnih vrst v starejših razvojnih fazah;
- sistematično vzdrževanje lokalnih sort
- in zagotavljanje sort, zadostnih količin in konkurenčnih cen doma pridelanega semena zlasti lokalnih sort;
- pridelava semena z veliko dodano vrednostjo kot dodaten prihodek na kmetiji;
- boljše sodelovanje in prenos znanja na področju pridelave in dodelovanja semena;
- dvig ozaveščenosti na področju zdravlja rastlin;
- razvoj novih metod izvajanja programov preiskav karantenskih škodljivih organizmov in okrepitev laboratorijske dejavnosti.

Nevarnosti

- podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi;
- pomanjkanje interesa kmetov za prevzemanje naravi prijaznih kmetijskih praks in kmetovanje z neustreznim, prekomernimi vnosi FFS, gnojil in neprimerno obdelavo tal;
- izginjanje malih kmetij, pri katerih proizvodna usmerjenost ni prioriteta;

- opuščanje kmetijske dejavnosti, predvsem reje travojedih živali, na odročnejših območjih, območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost;
- opuščanje kmetovanja in posledično zaraščanje kmetijskih zemljišč – izguba proizvodnega potenciala tal kot tudi habitata za različne vrste;
- nadaljnje širjenje invazivnih in potencialno invazivnih tujerodnih vrst;
- premalo ciljno usmerjena in stabilna zakonodaja ter politika različnih podpor in subvencij;
- nadaljnje slabšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov zaradi pritiskov in groženj ostalih sektorjev;
- nadaljnja intenzifikacija in pozidava rodovitnih površin oz. površin, enostavnih za obdelavo;
- izguba genetske pestrosti plemenitih listavcev in jelke zaradi objedanja in prevelike selekcije v fazi mladovja;
- opuščanje reje avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali in pridelave semena lokalnih sort kmetijskih rastlin in njihova uporaba na KMG;
- vedno večje število novih bolezni in škodljivcev rastlin, ki se hitro prilagajajo spremenjenim okoljskim razmeram;
- vnos in širjenje bolezni in škodljivcev rastlin na kmetijske površine in v gozd.

3.1.6.4 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe SSO

Za SC 4, SC5, SC6 -

3.1.6.5 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljalje specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP20: Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

IRP32: Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij

IRP33: Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu

IRP19: Plačila Natura 2000

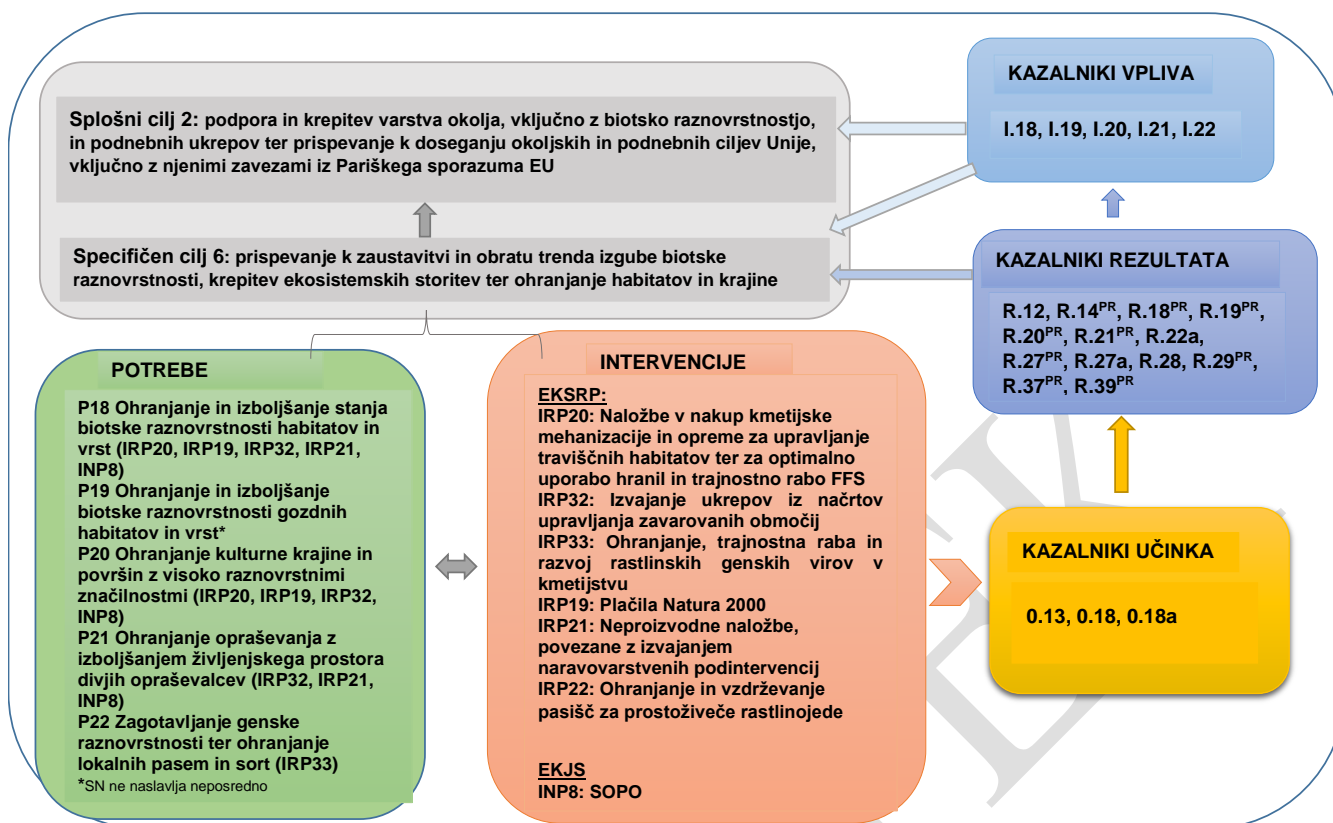
IRP21: Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij

IRP22: Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede

INP8: SOPO

Ta specifični cilj naslavljata tudi intervenciji **IRP17 – KOPOP** ter **IRP 18 – Ekološko kmetovanje**, ki pa sta podrobno opisani v predhodnem poglavju pod specifičnim ciljem 5, zato v tem delu opisov ne podvajamo.

Pregled

Biotska raznovrstnost v Sloveniji upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Z vidika kmetijstva in gozdarstva je ohranjanje biotske raznovrstnosti ključnega pomena zaradi različnih ekosistemskih storitev, ki so odvisne od ugodnega stanja kmetijskih, gozdnih in drugih z njimi povezanih ekosistemov, pa tudi zaradi omogočanja trajnostne rabe genskih virov v kmetijstvu. K ohranjanju biotske raznovrstnosti na globalni ravni prispeva tudi kmetijska biotska raznovrstnost, to je genetska raznolikost sort in vrst kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali. Kmetijska biotska raznovrstnost se hitro slabša, število vrst in sort kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali se zmanjšuje, uveljavljajo se novi križanci, vse bolj pa tudi gensko spremenjeni organizmi. Z večjo intenzivnostjo kmetovanja se zmanjšuje pridelava tradicionalnih, starih sort in vrst ter s tem povezana genetska in vrstna pestrost.

Ohranjanje habitatov in krajine je pomembno tudi za zagotavljanje ekosistemskih storitev. V Sloveniji zaradi raznolikih geografskih razmer in večtisočletnega kultiviranja zemljišč prevladuje mozaična krajina, katere sestavni deli so drobne strukture (vodotoki in drugi vodni pojavi, posamezno drevje ali skupine dreves, žive meje, mejice, suhozidi, drevoredi), ekstenzivne kmetijske površine, mozaični preplet njiv z različnimi kulturami in gozd, s katerim se gospodari trajnostno. Poenostavljanje krajine, ki povzroča izginjanje naravnih struktur in kulturnih elementov v krajini, zmanjšuje mozaičnost in s tem tudi krajinsko pestrost ter biotsko raznovrstnost.

Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Analiza podatkov o trajnem travinju je pokazala, da delež trajnega travinja na nacionalni ravni ostaja stabilen, vendar se na nižjih prostorskih ravneh zaradi procesov razvoja kmetijstva travinje spreminja. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji. V neugodnem stanju sta dve tretjini traviščnih habitatov. Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost.

Načrtovane sheme za travinje v okviru Sheme za podnebje in okolje (t.i. SOPO) pa tudi določene podintervencije v okviru KOPOP so namenjene ohranjanju ekstenzivnega travinja oz. preprečevanju intenzifikacije rabe le-tega. V okviru ohranjanja ekstenzivnega travinja je poseben poudarek namenjen ohranjanju biotske raznovrstnosti – s ciljem zaščite kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike, ter ohranjanju travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Ker je ekstenzivno travinje pomembno z vidika zagotavljanja mozaičnosti kmetijske krajine ter preprečevanja opuščanja rabe, se del pod(intervencij) specifično nanaša na zagotavljanje obdelanosti travniških površin na območjih, kjer so naravni pogoji kmetovanja težji (npr.

na večjih strminah). Tako **SOPo kot tudi KOPOP** krepiata biodiverzitetu ne le na travinju, temveč tudi na njivskih površinah, v trajnih nasadih ter prispevata k ohranjanju kmetijske krajine. Tudi intervencija **Ekološko kmetovanje** s spodbujanjem sonaravnih kmetijskih praks močno prispeva k cilju ohranjanja biotske raznovrstnosti in kmetijske krajine.

Za ohranjanje biotske pestrosti in kmetijske pridelave je zelo pomembno tudi oprashaevanje žuželk. Le te namreč spadajo med ključne vrste večine kopenskih ekosistemov, njihovo oprashaevanje je ena najpomembnejših ekosistemskih storitev, pomembnih tako za delovanje naravnih kot kmetijskih ekosistemov.

Za ohranjanje habitatnih tipov in vrst ter njihovih habitatov so ključna **zavarovana območja in območja Natura 2000**. Zavarovana območja, območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja pokrivajo skupaj več kot 50 % površine Slovenije. Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. K temu lahko prispevajo tudi plačila Natura 2000.

V Sloveniji je dolgoletna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Posledično imamo dobro ohranjenost **gozdnih ekosistemov**, ki so vključena v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000. Vseeno pa so nekateri manjšinski gozdni habitatni tipi v neugodnem ali slabem stanju. Posamezne zaplate travniških površin znotraj gozdne krajine predstavljajo ključne površine namenjene prehrani prostoživečih rastlinojedov. Velika popašenost trajnega travinja s strani prostoživečih živali povzroča kmetovalcem izgubo pridelka in s tem večje tveganje za opuščanje obdelanosti prizadetih kmetijskih zemljišč in celo opustitev kmetovanja. Ker pa se ta zemljišča nahajajo na območju, ki je nadpovprečno gozdnato, bi opuščanje obdelave trajnega travinja, ki je napram deležu gozda že sedaj prisotno v manjšem deležu, ogrozilo tamkajšnjo biodiverzitetu.

Na področju varovanja narave **so prenos znanja in fokusirano svetovanje** bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva ter za uporabo novih tehnologij in proizvodnih praks, kar bo tudi naslovljeno v okviru horizontalnega specifičnega cilja SN 2023-2027.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 6: *prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine* (SC6) naslavlja 5 potreb (od tega P22 ni naslovljena neposredno), od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma*

Intervencije v okviru SC6 usmerjene prednostno v izboljšanje biotske raznovrstnosti ter zagotavljanje genske raznovrstnosti tudi preko ohranjanja lokalnih pasem in sort, nadalje k ohranjanje kulturne krajine in izboljšanje življenjskega prostora divjih oprashaevalcev, bodo vplivale na:

- Boljše zagotavljanje ekosistemskih storitev: delež kmetijskih zemljišč s krajinskimi značilnostmi (I.21)
- Krepitev kmetijske biotske raznovrstnosti v kmetijskem sistemu: raznovrstnost kmetijskih rastlin (I.22)
- Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: tveganja, uporaba in vplivi rabe pesticidov (I.18)
- Povečanje populacij ptic kmetijske krajine: indeks ptic kmetijske krajine (I.19)
- Okrepitev varstva biotske raznovrstnosti: odstotek vrst in habitatov v interesu Skupnosti, povezanih s kmetijstvom s stabilnimi ali naraščajočimi trendi, z razčlenitvijo odstotka za prostoživeče vrste oprashaevalcev (I.20)

Opis intervencij:

IRP17: Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP)

[intervencija je opisana v predhodnem poglavju za SC 5, zato opisa ne podvajamo]

IRP18: Ekološko kmetovanje

[intervencija je opisana v predhodnem poglavju za SC 5, zato opisa ne podvajamo]

INP8: Shema za podnebje in okolje

Shema za podnebje in okolje naslavlja sledeče potrebe v okviru SC6:

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

Poleg teh potreb v okviru SC6 naslavlja intervencija SOPO še potrebe v okviru SC4: P13 Zmanjšanje izpustov TGP in amonijaka v kmetijstvu in P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, nadalje v okviru SC5 potrebi P14 ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda ter P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin v okviru SC9.

Shema za podnebje in okolje (SOPO) je proizvodno nevezana podpora v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP. Shema je za državo članico obvezna, nameniti pa ji mora vsaj 25 % nacionalne ovojnice neposrednih plačil. Podpore za intervencijo SOPO se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno v obliki letnega plačila za vse upravičene hektarje, ki so zajeti v obveznostih. Plačila se odobrijo kot plačila, ki dopolnjujejo osnovno dohodkovno podporo Izračun višine podpore. Pri določanju ravni plačil za različne obveznosti v okviru shem za podnebje in okolje se je upoštevala raven trajnosti in ambicioznosti vsake sheme za podnebje in okolje, temelječo na objektivnih in preglednih merilih. Učinek SOPO se bo spremljal s kazalnikom: O.6b Število enot (hektarjev ali glav velike živine) za ekosheme, uspešnost pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost (ciljna vrednost: 91,74 %)

R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94,00 %)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,00 %)

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ciljna vrednost: 23,24 %)

R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.) (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka (ciljna vrednost: 21,47%)

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vodnih teles (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil (ciljna vrednost: 26,36 %)

R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV (ciljna vrednost: 2,3%)

R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev (ciljna vrednost: 26,4%)

SOPO podpira kmete pri prostovoljnem prevzemu letnih kmetijskih praks, ki presegajo zahteve iz pogojenosti in ugodno vplivajo na okolje in podnebje. Upravičenec mora aktivno uveljavljati izbor sheme SOPO ter jo tudi izvajati. Aktualni nabor shem SOPO sestavljajo zahteve, ki so bile pretežno prenesene iz ukrepa KOPOP 2014–2020 na II. stebru SKP, nanašajo pa se na travinje, njivske površine, trajne nasade ter krajinske značilnosti.

Trajno travinje

Sheme za trajno travinje se izvajajo na trajnem travinju in so namenjene ohranjanju trajnega travinja in spodbujajo izvajanje trajnostnih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjšanju toplogrednih plinov in ohranjanju biotske raznovrstnosti.

- **Ekstenzivno travinje:** Namen sheme je ohranjanje vrst ekstenzivnega travinja, preprečevanje degradacije tal in blažitev podnebnih sprememb.
- **Tradicionalna raba travinja:** Namen sheme je z ekstenzivnejšo rabo ohraniti biotsko raznovrstnost, varovati vode in blažiti podnebne spremembe.

- **Pisan travnik:** Namen sheme je ohranjanje obstoječih vrstno pestrih travišč, žuželk in ptic, spodbujanje gospodarjenja s travinjem na manj primernih območjih, kot so zemljišča na višjih legah, strmih terenih, odmaknjenih območjih ipd.
- **Optimalna višina košnje:** Namen sheme je ohranjanje občutljivih vrst rastlin v travni ruši in povečevanje biotske raznovrstnosti v travni ruši in v tleh.
- **Stabilizatorji dušika v gnojevki:** Namen sheme je zaviranje procesa nitrifikacije v tleh, kar prispeva k zmanjšanju izgub dušikovih gnojil iz tal in povečanju pridelka poljščin.
- **Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil:** Namen sheme je z dodatkom v prehrani, ali na nastil (odvisno od vrste živali in tehnologije reje) se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka, kar zmanjša obremenitev na okolje, prispeva k dobremu počutju živali in tudi ljudi. S prehralnimi dodatki ali dodatki za gnojevko in gnoj se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka.
- **Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju:** Namen sheme je zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega diduškovega oksida.

Njive

Sheme za njive se izvajajo na ornih zemljiščih in so namenjene izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij, s čimer prispeva tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe.

- **Pestrost posevkov kmetijskih rastlin** Namen sheme je pestrejša setvena struktura kmetijskih rastlin na ornih zemljiščih na letni ravni, izboljšanje rodovitnosti tal.
- **Naknadni posevki in podsevki:** Namen sheme je zaščita tal pred erozijo, preprečevanje izpiranja hranil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev v poletnem in jesenskem času, povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh, izboljšanje rodovitnosti tal.
- **Ozelenitev njivskih površin preko zime:** Namen sheme je preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice, zmanjšanje erozije in izboljšanje rodovitnosti tal.
- **Konzervirajoča obdelava tal:** Namen sheme je ohranjanje strukture tal, zaloge vode in hranil v tleh, povečanje mikrobiološke aktivnosti tal, zmanjševanje erozije, zmanjšanje števila delovnih operacij in s tem neposredne izgube CO₂ v ozračje, večji delež organske snovi v tleh in ohranjanje rodovitnosti tal.
- **Medoviti posevki:** Namen sheme je preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice in erozije, izboljšanje rodovitnosti tal in podaljšanje pašne sezone za čebele v pozno jesen ter manjše potrebe po krmljenju čebel s sladkorjem, povečanje odpornosti in boljša prezimitev čebeljih družin.
- **Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na ornem zemljišču:** Namen sheme je zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega diduškovega oksida.
- **Zaplate golih tal za poljskega škrjanca:** Namen sheme je ohranjanje poljskega škrjanca (*Alauda arvensis*).
- **Varstvo gnezd pribe:** Namen sheme je ohranjanje pribe (*Vanellus vanellus*) z uspešno gnezditvijo na njivah.

Trajni nasadi

Sheme za trajne nasade se izvajajo v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih, usmerjene pa so v zmanjševanje uporabe in racionalnejšo rabo fitofarmaceutskih sredstev in opustitev rabe herbicidov, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, pozitivno pa vpliva tudi na blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe, ozelenitev medvrstnih prostorov pa prispeva k obogatitvi tal z organsko snovjo in hranili, povečevanju deleža humusa v tleh ter zaščiti tal pred erozijo.

- **Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih:** Namen sheme je prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev za nego rastlin in manjši zanos v okolje ter spodbujanje manjše uporabe kemičnih sredstev v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.

- **Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih¹⁰:** Namen sheme je zmanjšanje skupne porabe fitofarmaceutskih sredstev zaradi zmanjšanja uporabe herbicidov, spodbujanje koristnih organizmov v tleh in zadrževanje vlage v tleh.
- **Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih¹¹:** Namen sheme je racionalnejša in bolj ciljna raba fitofarmaceutskih sredstev v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.
- **Uporaba metode konfuzije in dezorientacije v trajnih nasadih¹²:** Namen sheme je uporaba alternativnih, okoljsko sprejemljivejših metod zatiranja škodljivcev v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.
- **Življenjski prostor za koristne organizme :** Namen sheme je vzpostavitev oziroma ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme.
- **Vzdrževanje suhozidov in teras:** Namen sheme je vzdrževanje teras in suhozidov z namenom izboljšanja stanja biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.
- **Varovalni pasovi na robovih trajnih nasadov:** Namen sheme je vzpostavitev cvetočih pasov na robovih trajnih nasadov z namenom izboljšanja stanja biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.
- **Pokritost tal v trajnih nasadih¹³:** Namen sheme je obogatitev tal z organsko snovjo in hranili, povečevanje deleža humusa v tleh in izboljšanje zračno vodnega režima v tleh ter zaščita tal pred erozijo.
- **Uporaba hitro razgradljivih vodil:** Namen sheme je spodbujanje uporabe biorazgradljivih vrvic – hitro razgradljivih vodil in s tem zmanjševanje obremenjevanja okolja zaradi polipropilenske vrvice.
- **Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja:** Namen sheme je preprečevanje nekontroliranega gnitja in samovžiga hmeljevine ter sklenitev krogotoka hranil s pridobivanjem kvalitetne organske mase in njenim vračanjem na kmetijska zemljišča.
- **Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak – hmeljišča:** Namen sheme je zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.

Krajina

Sheme za krajino podpira vzpostavljanje neproizvodnih površin v kmetijski krajini in ustrezne prakse upravljanja za ohranjanje krajinskih značilnosti, kar prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

- **Varovalni pasovi ob vodotokih:** Namen sheme je vzpostavitev zelenih/zatravljenih pasov ob vodnih telesih z namenom ustvarjanja fizičnih preprek pri preprečevanju zanosa fitofarmaceutskih sredstev in gnojil.
- **Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti:** Namen sheme je spodbujanje ohranjanja krajine z višjim deležem krajinskih značilnosti in neproizvodnih površin kot je določeno s pravili o pogojenosti.

IRP19: Plačila NATURA 2000

Intervencija IRP19 naslavlja sledeči potrebi:

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Plačila Natura 2000 nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in transakcijske stroške, ki so na zadevnem območju vezani na slabosti, značilne za posamezno območje. Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo Natura 2000 plačila je 0,1 ha.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva oziroma tisti lastniki in upravljalci kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in zahteve. Podpora je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi izvajanja zahtev, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali. Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj eno leto. Učinek intervencije se bo

¹⁰

Shema je še v uskaljevanju

¹¹ Shema je še v usklajevanju

¹² Shema je še v usklajevanju.

¹³ Shema je še v usklajevanju.

spremljal s kazalnikom: O.12 Število hektarjev, ki prejemajo podporo v okviru omrežja Natura 2000 ali na podlagi Direktive 2000/60/ES, uspešnost plačil NATURA 2000 pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

- R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti (ciljna vrednost: 20,7 %)
- R.28 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000 z obveznostmi, ki prejemajo podporo ter so vzpostavljene in se financirajo v okviru EKSRP (ciljna vrednost: 42 %)

IRP32: Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij

Intervencija IRP32 naslavlja sledeče potrebe:

- P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
- P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
- P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

Intervencija je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Upravičencem zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij. Plačila v okviru intervencije nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in poslovne stroške, ki so na zadevnem območju vezani na izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja. Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let. Intervencija se izvaja na naravovarstveno pomembnih zavarovanih območjih. Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo je 0,01 ha. Učinek intervencije se bo spremljal s sledečimi kazalniki: O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve; O.14 Število hektarjev (gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve ter O.14a Število enot, ki niso hektarji, za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve.

Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalniki rezultata:

Kazalnik rezultata: R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV (ciljna vrednost: 20,7 %)

R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV (ciljna vrednost: 2,3 %)

IRP33: Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu

Intervencija IRP33 naslavlja potrebo:

- P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Intervencija je namenjena dejavnostim, ki podpirajo ohranjanje rastlinskih genskih virov *in situ* in *ex situ*, podpira pa vzpostavitev monitoringa rastlinskih genskih virov *in situ* za zelišča (samonikle rastline in divji sorodniki kmetijskih rastlin); pripravo modela varnega hranjenja in pripravo izbora najbolj ogroženih rastlinskih genskih virov za varno hranjenje in za svetovno banko Svalbard in repatriacijo; vzpostavitev genske banke za trajne travnike; nadaljevanje vrednotenja rastlinskih genskih virov (akcesije in lokalne sorte) – poudarek na uporabni vrednosti lokalnih sort in akcesij, izbor genskega materiala za prenos na (ark) kmetije; hranjenje in upravljanje rastlinskih genskih virov iz Javne službe rastlinske genske banke na ark kmetijah (genska banka na kmetijah pod okriljem te službe) – ohranjanje z uporabo ter vzdrževalce lokalnih sort. Začetek izvajanja intervencije bo v letu 2023. Učinek intervencije bomo spremljali s kazalnikom: O.17 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire, uspešnost intervencije pa bomo spremljali s sledečim kazalnikom rezultata: R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV (ciljna vrednost: 20,7 %)

IRP20: Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

Intervencija IRP20 naslavlja sledeče potrebe:

- P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak. Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027. Intervencija vključuje dve podintervenciji: Nakup kmetijske mehanizacije za spravilo krme s travinja in Nakup kmetijske mehanizacije za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS. Gre za obliko nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalno podporo (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP20 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP. Uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti (ciljna vrednost: 0,82 %).

IRP21: Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027

Intervencija IRP21 naslavlja potrebi:

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 vključuje naslednji podintervenciji: Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov ter Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti.

Intervencija podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje. Predmet podpore so neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti, ter v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov. Pri izvajanju intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi. Učinek intervencije bomo spremljali s kazalnikom: O.18a Število neproduktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP, uspešnost intervencije pa bomo spremljali s kazalnikom rezultata: R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti (ciljna vrednost: 0,82 %)

IRP22: Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede

Intervencija IRP22 naslavlja potrebo:

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

Namen intervencije Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede je podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub, navkljub negativnemu vplivu te paše na pridelek travinja. Upravičenci bodo deležni plačil v obliki pavšale podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Plačila se odobrijo letno na hektar površine. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.13 Število hektarov (kmetijskih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve, uspešnost intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata: R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo zaveze upravljanja, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti (ciljna vrednost: 20,7 %)

Prispevek intervencij

Intervencije, izbrane v okviru SC6, bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin:** Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak; prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb; varovanje biotske raznovrstnosti; ohranjanje kulturne krajine.

Nadalje bodo prispevale k izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti** zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev, s **spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin**, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst ter povečati kmetijske površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine, s čimer se prispeva k **cilju zelenega dogovora EU glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine**. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.
- **Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi** na gozdnih zemljiščih, krepitev večfunkcionalnosti, varstvo gozdov in obnova gozdnih ekosistemov, zlasti po katastrofičnih dogodkih, za doseganje dobrega stanja habitatov in vrst, povezanih z gozdovi, da se okrepijo ekološke storitve in biotska raznovrstnost ter vzpostavi odpornost na grožnje, kot so vplivi podnebnih sprememb na gozdove.
- **Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam** s krepitevjo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.

Prispevek k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane;
- Zagotavljanje prehranske varnosti

Navezava na cilje Zelenega dogovora in Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030:

- Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi
- Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih

3.1.6.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

Da Ne

3.1.6.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)	23,24%
R.14 ^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)	26,36%
R.18 ^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal	26,36%
R.19 ^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka	21,47%
R.20 ^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za kakovost vode	26,36%
R.21 ^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil	26,36%

R.22a Okoljska učinkovitost v živilno-rejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnosti, ki prejemajo podporo	2,85%
R.27 ^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV	20,74%
R.27a Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti	0,82%
R.28 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000 z obveznostmi, ki prejemajo podporo ter so vzpostavljene in se financirajo v okviru EKSRP	42,42 %
R.29 ^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi	2,34%
R.37 ^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	26,36%
Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje	16,99%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.22 Senena prireja

R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.17 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.22 Senena prireja

R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjena površina intervencije Sheme za okolje in podnebje (SOPO), glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha)

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za kakovost vode

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih

R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje

R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnostnosti, ki prejemajo podporo

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocene vključenih GVŽ v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg GVŽ v Sloveniji (kazalnik stanja C.22: Število glav živali, 512.120 GVŽ):

- A.9 Lokalne pasme
- A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
- A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
- A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

R.27^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst, Delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.7 Sobivanje z velikimi zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.10 Lokalne sorte
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.27a Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Pričakovana ciljna vrednost je 574 podprtih naložb, povezanih z biotsko raznovrstnostjo oz. 0,82 % glede na vsa kmetijska gospodarstva v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 ha)

R.28 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000 z obveznostmi, ki prejemajo podporo ter so vzpostavljene in se financirajo v okviru EKSRP

Načrtovana ciljna vrednost je 42 % površin, ki so vključene v izvajanje intervencij v okviru 65. in 28. člena, glede na celotni obseg kmetijskih površin v območjih Natura 2000 (brez naravnih travnikov), kazalnik stanja C.19 Kmetijstvo na območjih Natura 2000 (96.540 ha). Ocena je podana na podlagi preteklih izkušenj v okviru izvajanja PRP 2014-2020, kjer je bil obseg površin v N2000 v okviru izvajanja ukrepov KOPOP in EK v letu 2020 40.950 ha (neto površina).

R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v naslednje podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša

R.37^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.21 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.39^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje

Ciljna vrednost je 17 % KZU vključenih v intervencijo Ekološko kmetovanje. Predvideno je vsakoletno povečanje vključenih površin v obdobju 2023-2027. Pričakovana ciljna vrednost za leto 2028 je vključenih 81.500 ha oz. 24.800 ha novih vključenih površin v Ekološko kmetovanje celotnem programskem obdobju. Ciljna vrednost je izračunana kot razmerje vključenih ha v Ekološko kmetovanje in vsemi KZU površinami v Sloveniji (kazalnik stanja C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

OSNUTEK

3.1.7 SC7 Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju

3.1.7.1 Povzetek SWOT analize

V Sloveniji, podobno kot to velja za celotno EU, staranje kmetijskega prebivalstva predstavlja velik izziv za ohranjanje poseljenosti in "živosti" podeželja, zato je ena ključnih prednostnih nalog SKP za prihodnje programsko obdobje povečati privlačnost kmetovanja za mlade in jim pomagati pri ustvarjanju uspešnih KMG, ki bodo sledila ekonomskim, socialnim in okoljskim izzivom. S podporo mladim kmetom in novim pristopnikom želimo spodbuditi konkurenčnost slovenskega kmetijstva ter prispevati k zagotavljanju varne oskrbe s hrano tudi v prihodnje.

Največji delež slovenskega ozemlja zavzemajo podeželske občine v katerih se zadnjih 10 let zmanjšuje število prebivalstva zaradi izseljevanja in negativnega naravnega prirasta. V Sloveniji je mladih gospodarjev starih do 35 let le 4,6 %, kar nas uvršča pod povprečje EU-28, ki je 6 %. Pod evropskim povprečjem smo tudi glede na razmerje kmetov, mlajših od 35 let, v primerjavi s kmeti starimi nad 65 let, ki je v Sloveniji 0,15, povprečje EU pa je 0,18.

Medtem, ko ugotavljamo, da imajo dobre štiri petine kmetijskih zemljišč v upravljanju nosilci stari 41 let in več, podatki kažejo na dejstvo, da starostna struktura nosilcev KMG pomembno vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu. Povprečna ekonomska velikost kmetij (SO - v EUR) je v Sloveniji najvišja v starostni skupini gospodarjev od 25 do 34 let (dobrih 31.000 EUR), najnižja pa v starostni skupini nad 65 let. S staranjem nosilcev se KMG zmanjšujejo tako po fizičnem obsegu, kot po ekonomski velikosti. Pri mlajših nosilcih KMG je v primerjavi s starejšimi opazen trend k večji specializaciji – večji delež se jih ukvarja z živinorejsko proizvodnjo, manj pa z mešano kmetijsko proizvodnjo. Najbolj so panožno specializirana KMG, katerih nosilci so v starostni skupini med 35 in 39 let, najmanj pa KMG katerih nosilci so v starostni skupini nad 65 let. V populaciji nosilcev KMG starejših od 40 let je delež nosilk, ki z oddano vlogo uveljavljajo ukrepe SKP slabih 28 %, med nosilkami starimi do 40 pa jih je le petina.

Dostop do kmetijskih zemljišč je za mlade kmete težaven. Problema, s katerima se pri tem soočajo, sta pomanjkanje denarja za nakup in slaba razpoložljivost zemljišč. Kmetijska zemljišča so leta 2019 v Sloveniji dosegla rekordno ceno. Povprečna cena kmetijskega zemljišča na ravni države je leta 2019 v primerjavi z letom prej zrasla za 7 odstotkov in se začela približevati meji 1,60 €/m². V primerjavi z letom 2015 je bila povprečna cena višja za 11 odstotkov. Največ kupoprodaj kmetijskih zemljišč se je v tem obdobju izvedlo na pomurskem območju, kjer je gostota kmetijskih zemljišč največja in tudi sicer predstavlja najbolj agrarno območje v državi.

Povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v EU je 16,5 ha, medtem, ko je povprečno slovensko KMG v letu 2020 obdelovalo 7 ha kmetijskih zemljišč. Manj kot 6 % slovenskih kmetij obdeluje nad 20 ha. V Sloveniji mladi kmetje večino zemljišč naenkrat prejmejo z medgeneracijskim prenosom družinskih kmetij, in tako postanejo lastniki zemljišč in zgradb, potrebnih za kmetijsko dejavnost.

V povprečju mladi kmet, upravičenec podukrepa 6.1, obdeluje 16,5 ha kmetijskih zemljišč, kar je trikrat več kot obdeluje povprečno slovensko KMG. Na I. stebru SKP je bilo v letih od 2015 do 2019 v okviru sheme za mlade kmete podprtih od 39.642 do 43.449 ha v letu 2017 celo 47.806 ha kmetijskih zemljišč, kar kaže na dejstvo, da tudi tovrstna podpora pomembno vpliva na generacijsko prenavo nosilcev KMG.

Številni starejši nosilci se zaradi nizkih kmečkih pokojnin, ki je v Sloveniji junija leta 2019 znašala 254,46 EUR in se je v zadnjih štirih letih zvišala le za 19,98 EUR, ne odločajo za prenos kmetijskih gospodarstev na mlajšo generacijo. Predvsem pa se za prenos lastništva KMG ne odločajo tisti nosilci, ki upokojitvenih pogojev še ne izpolnjujejo, saj se bojijo socialne nepreskrbljenosti.

Mladi kmetje – prevzemniki poleg kmetijskih zemljišč, ki jih pridobijo z lastniškim prevzemom družinske kmetije, ki se deduje iz roda v rod, obdelujejo tudi zemljišča, ki jih najamejo oziroma zakupijo od sosedov ali sorodnikov, ki so kmetovanje opustili ali pa od SKZG, in za ta zemljišča plačujejo zakupnino. Višina zakupnine se določa letno in je odvisna od bonitetnega razreda. V zadnjih petih letih je bil kupoprodajni promet SKZG z mladimi kmeti pod 5 % vseh prodanih zemljišč. V večji meri kot nakupa kmetijskih zemljišč, se kmetje v starostni skupini do 40 let poslužujejo zakupa, vendar v povprečju manj kot 15 %, medtem, ko kmetje, stari 41 let in več zakupijo veliko večino zemljišč. Iz opravljene ankete med upravičenci iz podukrepa M06.1 izhaja, da jih dve tretjini meni, da imajo premalo kmetijskih zemljišč, vendar jih velika večina ne želi dokupiti, temveč najeti.

Ko primerjamo izobrazbo prebivalcev Slovenije, starih 41 let in več ter izobrazbo prebivalcev do 40 let z izobrazbo mladih kmetov – upravičencev prvih 6 javnih razpisov za mlade kmete v okviru podukrepa M06.1, ugotovimo, da so upravičenci v primerjavi s prebivalci starimi 41 let in več občutno bolj izobraženi. Medtem, se s pripadniki iste starostne skupine lahko primerjajo skoraj enakovredno, v skupni populaciji je le 3 % več prebivalcev s terciarno izobrazbo. Podatki kažejo na dejstvo, da so upravičenci iz podukrepa M06.1 občutno bolj izobraženi kot so bili

upravičenci ukrepa namenjenega mladim prevzemnikom v prejšnjem obdobju. Zaznan pa je upad števila vpisov v kmetijske programe vseh ravni izobraževanja. Vpis v visokošolske in univerzitetne programe biotehniške smeri je v zadnjih petih letih upadel kar za tretjino.

Kljub izkazani dobri formalni izobrazbi mladih kmetov, pa imajo težave pri dostopu do financ med drugim tudi zaradi pomanjkanja finančne pismenosti in nezmožnosti priprave zahtevane dokumentacije za vložitev prošnje za posojilo.

Na posameznih kmetijah se razvijejo najrazličnejša znanja in izkušnje, ki so specifična za vsako kmetijsko gospodarstvo. Za prenos teh znanj so najprimernejši prenosniki, ki so vrsto let delali na kmetijskem gospodarstvu, ki so ga za nadaljevanje kmetije zaupali svojemu nasledniku.

Mladi kmetje se soočajo s težavami pri dostopu do financ. Do težav prihaja zaradi pomanjkanja poslovne in kreditne zgodovine ter pomanjkanja dobro vzpostavljenega odnosa z bankami. Dve petini mladih kmetov, ki imajo prihodke tudi izven kmetijstva, trdi, da vložijo do četrtno teh prihodkov v kmetijstvo, 27 % vloži v kmetijstvo med 25 in 50 % dohodka, 31 % pa več kot 50 % dohodka prejetega izven kmetijske dejavnosti. O tem, kako pomemben vir sredstev za mlade kmete je podpora za zagon dejavnosti govori dejstvo, da kar 45 % prejemnikov te podpore trdi, da KMG ne bi prevzeli, če podpore ne bi bilo možno koristiti.

Kmetom, ki nimajo poslovne ali kreditne zgodovine ali nimajo stabilnih poslovnih odnosov z banko, se pogosto ponujajo standardni gospodinjiski finančni proizvodi, kot so potrošniška in hipotekarna posojila.

V Sloveniji je majhno število kreditnih inštitucij, ki nudijo posojila za namen kmetijstva. Približno štiri petine kmetijskih proizvajalcev uporablja storitve DBS, ki je bila prvotno zadružna banka, sedaj pa je komercialna banka. Kredite dodeljuje kmetom – komitentom brez poslovne zgodovine, vendar zahteva zavarovanje z nepremičninami. V primeru težav z odplačevanjem obveznosti omogoča prilagoditev rokov plačil. Kmetje koristijo kredite za nakup mehanizacije, opreme, orodja, financiranje izgradnje, rekonstrukcije in obnove gospodarskih objektov, financiranje obratnega kapitala in vložkov kot so surovine, semena, pesticidi, gorivo in podobno, nakupa in urejanja zemljišč, ureditve trajnih nasadov in razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

Delež zavrženih posojilnih vlog kmetijskega sektorja v slovenskih bankah je med 19 in 21 %, kar Slovenijo uvršča nad povprečje EU 24. Razlogi za zavrnitve posojilnih vlog so: pomanjkanje kreditne zgodovine, neustrezen poslovni načrt in pomanjkanje knjigovodstva, nesposobnost ekonomskega preživetja, predhodna zadolženost, tveganja, ki jih banke zaznavajo pri sektorju in pomanjkljiva zmožnost zavarovanja dolga.

Kmetom so na voljo tudi zavarovanja za posevke, vrtine, hmelj, grozdje, sadje, živino in vrtnine.

V Sloveniji ima pomembno vlogo pri dostopu do posojil RRS, ki podpira regionalni in podeželski razvoj, vključno z zagotavljanjem posojil z ugodno obrestno mero in daljšimi ročnostmi v kmetijstvu in agroživilskem sektorju. Uporaba instrumenta je precej nizka, deloma tudi zaradi omejenega proračuna. Mladi kmetje so pri pridobivanju posojil enako uspešni kot kmetje stari 41 let in več, najemajo jih za nakup kmetij, kmetijskih in gozdnih zemljišč, reprogramiranje finančnih obveznosti rejcev mleka, sadjarjev in vinogradnikov, predfinanciranje projektov kmetijskih gospodarstev in obratna sredstva. 15 % projektov je povezanih s stroški nakupa kmetije ali kmetijskega ali gozdnega zemljišča. V zadnjih petih letih je bilo mladim kmetom, starim do vključno 40 let, zavrženih 12 % vlog, 8 % pa jih je odstopilo.

Do konca leta 2020 je bilo v okviru podukrepa M06.1 mladim kmetom z ekološkimi KMG izplačanih 15,8 % (6,5 mio EUR) sredstev glede na vsa izplačana sredstva v okviru tega podukrepa.

Mladi kmetje se pri svoji dejavnosti spopadajo s številnimi specifičnimi problemi. Eden od teh je tudi kmetovanje na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje. Upravičencem podukrepa M06.1 s teh območjih je bilo do konca leta 2019 izplačanih 82,2 % sredstev, od tega 61,0 % za gorska območja. Več kot dve petini upravičencev kmetuje na kmetijskih gospodarstvih katerih več kot polovica kmetijskih zemljišč leži na območjih z več kot 300 točk OMD. Med temi upravičenci jih 33 % opravlja poleg osnovne kmetijske tudi nekmetijske dejavnosti, 16,3 jih opravlja gozdarsko dejavnost, med njimi jih 1,75 % s prihodkom gozdarske dejavnosti presega prihodek iz kmetijske dejavnosti.

368 kmetijskih gospodarstev, ki ležijo na območjih nad 700 m nadmorske višine in na strminah z nad 30 % naklonom ter imajo nad 300 točk OMD, ki kmetujejo na več kot 3 ha primerljivih kmetijskih površin ima potencialne prevzemnike, imajo pa težave z doseganjem spodnjega vstopnega praga za dostop do podpor za mlade kmete.

Pomembno dejstvo o delu na slovenskih kmetijah so tudi podatki o delovnih nesrečah pri delu na kmetiji in v gozdu, kot tudi v prometnih nesrečah. Deset let po uvedbi loka oziroma traktorske kabine (od leta 1984 sta obvezna za nove traktorje, od leta 1986 pa za vse traktorje), je bilo v Sloveniji še vedno 16,8 smrti na milijon prebivalcev, kar

je izredno visoko število, v primerjavi z Avstrijo, kjer je bilo 4,7 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev in z Nemčijo, kjer je bilo 0,7 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev. Mladi kmetje sicer menijo, da varnostnim vprašanjem posvečajo več pozornosti kot njihovi predhodniki, (npr. uporaba zaščitne opreme, udeležba na tečaju varnosti in podobno), vendar podatki kažejo, da je v delovnih nesrečah traktoristov starih do 44 let še vedno dobra tretjina (35 %) delovnih nesreč.

Težave, ki nastanejo v medgeneracijskih odnosih, so pogost in občutljiv problem, ki se ga v zadnjem času glasneje izpostavlja. Svet za ženske na podeželju, ki je posvetovalno telo ministra pristojnega za kmetijstvo, je leta 2020 prepoznal, da je potrebno za ohranjanje kmečke populacije na podeželju pristopiti k reševanju medgeneracijskih trenj sistematično, z večjo občutljivostjo za medsebojne odnose in duševno zdravje.

Pri dostopu do informacij in dodatnih znanj si predvsem mladi pomagajo z internetom. Vendar imajo številni mladi na podeželju še vedno težave z dostopom do interneta. O tej težavi govori dejstvo, da se Slovenija s 95,4-odstotno pokritostjo z internetom uvršča šele na 22. mesto med državami članicami EU.

V programskem obdobju 2007–2013 se je na prevzetih KMG zaposlilo približno 37 % mladih prevzemnikov, medtem, ko se je v tekočem programskem obdobju na prevzetih KMG zaposlilo 71,72 % mladih prevzemnikov, kar je posledica dejstva, da je za zaposlene mlade kmete v okviru podukrepa M06.1 višja pavšalna podpora (45.000 EUR). Med mladimi kmeti, ki so prejeli višjo pavšalno podporo, ker so bili zavarovani iz naslova kmetijske dejavnosti in so jim obveznosti iz naslova podukrepa M06.1 potekle, je 9,4 % takih, ki niso več vključeni v zavarovanja iz opravljanja kmetijske dejavnosti.

Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije se je med programskima obdobjema zmanjšala za 2,5 leti, sicer pa je še vedno največ prevzemnikov starih od 30 do 40 let (52,7 %).

Povprečna starost fizičnih oseb – upravičencev podukrepa M04.1 je 40 let; če je bilo še v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 v ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev vključenih 33 % upravičencev iz ukrepa, pa je v tekočem programskem obdobju v podukrepu M04.1 v starostni skupini do 40 let 57 % upravičencev. Povprečna neto naložba na KMG, katere nosilec je star do vključno 40 let, je za 23.000 EUR višja od povprečne neto naložbe na KMG, katere nosilec je star 41 let in več. Sklepamo, da imajo mladi večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno in pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja, svoj vpliv ima pri tem gotovo tudi dodatni delež sofinanciranja.

Mladi kmetje so se v večji meri pripravljani medsebojno interesno povezovati z namenom doseganja skupnih ciljev. V potrjenih pilotnih projektih in 32 projektih EIP iz 1. in 2. JR za podukrepa 16.2 in 16.5 v letu 2020 sodeluje 88 mladih prevzemnikov.

V Sloveniji smo v letih od 2016 do 2020 izvajali Akcijski načrt dela z mladimi kmeti, katerega cilj je bil preko 32 skupnih aktivnosti v izvedbi MKGP, KGZS in ZSPM, izboljšati položaj mladih kmetov v Sloveniji. V Sloveniji se izvaja tudi nacionalni program, ki naslavlja vso mladino. Temeljni cilj NPM je zagotoviti bolj pregleden in med posameznimi resorji usklajen pristop do problemov, s katerimi se soočajo mladi. V NPM ni posebnih projektov za mlade kmete, v njem nastopamo z ukrepom M06.1 in Shemo plačilo za mlade kmete iz I. stebra SKP. Kmečka mladina se lahko združuje v društva podeželske mladine, ki sestavljajo ZSPM. Skupina za mlade kmete in kmetijsko politiko, ki deluje v okviru ZSPM je neposredna povezava med mladimi kmeti in pristojnimi institucijami s področja kmetijstva. Naloga skupine je zagovorništvo mladih kmetov. Mladi kmetje svoj glas širijo tudi preko MSS. MSS je krovno združenje mladinskih organizacij, ki delujejo na nacionalnem nivoju in pod svojim okriljem združuje organizacije z različnimi interesnimi, nazorskimi ali političnimi usmeritvami.

3.1.7.2 SWOT analiza

Prednosti

- Mladi kmetje so bolj izobraženi kot kmetje, ki so stari 41 let in več, hkrati pa se zavedajo potreb po sprotnem pridobivanju novih znanj.
- Nosilci KMG, ki so mlajši od 44 let obdelujejo KMG z več KZU kot starejši nosilci.
- KMG katerih nosilci so mlajši, imajo večji ekonomski obseg kot KMG starejših nosilcev. Največji ekonomski obseg proizvodnje imajo KMG katerih nosilci so v starostni skupini od 25 do 34 let.
- Med mladimi nosilci KMG obstaja večja pripravljenost za sodelovanje in povezovanje tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami, kar se v obdobju izvajanja PRP 2014-2020 kaže v sodelovanju mladih kmetov v ukrepu M16 Sodelovanje.

- Večja specializacija kmetijske proizvodnje mladih kmetov, njihove naložbe v tehnološko posodobitev prispevajo k doseganju ekonomije večjega obsega in večji produktivnosti KMG.
- Mladi kmetje, ki so upravičenci pri podukrepu M06.1, imajo dodatne ugodnosti pri pridobivanju nepovratnih sredstev pri naložbenih ukrepih. Mladi kmetje se pogosto poslužujejo javnih razpisov za pridobitev podpor v okviru javnih razpisov za naložbe v KMG, pri katerih na osnovno podporo dobijo dodatnih 20 % delež podpore.
- Pri novih pristopnikih v kmetijstvo ni generacijske obremenitve, saj začenjajo na novo, zato lahko neobremenjeno kmetujejo in izbirajo proizvodno panogo, ki jo lahko tudi zamenjajo.

Slabosti

- Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev Slovenije in se ne znižuje.
- Dobre štiri petine kmetijskih zemljišč imajo v upravljanju nosilci stari 41 let in več.
- Prihodek v kmetijstvu je za mlade neprivačen, saj v povprečju močno zaostaja za prihodkom izven kmetijstva.
- Zmanjšuje se število vpisov v vse stopnje izobraževanj s področja kmetijstva in biotehnike.
- Mladim kmetom je dostop do virov financiranja pogosto otežen, še posebej, dokler ne postanejo lastniki nepremičnin.
- Mladi kmetom kljub dobri formalno pridobljeni izobrazbi primanjkuje poslovnih znanj in finančnih spretnosti, kar jim omejuje dostop do posojil. Ovire jim predstavljajo tudi pomanjkanje poslovne in kreditne sposobnosti ter pomanjkanje dobro vzpostavljenega poslovnega odnosa z bankami.
- V Sloveniji je majhno število kreditnih institucij, ki nudijo posojila za namen kmetijstva.
- Delež zavrženih posojilnih vlog kmetijskega sektorja v slovenskih bankah je med 19 in 21 %, kar Slovenijo uvršča nad povprečje EU.
- Ni sistemskih rešitev za finančno varnost prenosnikov, kar zavira hitrejši prenos KMG na mlade prevzemnike.
- Kar štirje od petih prevzemnikov ne zamenjajo glavne dejavnosti kmetovanja glede na svoje predhodnike, sedem od desetih pa jih ne zamenja proizvodne metode, iz česar sklepamo, da obstaja generacijska obremenitev prevzemnikov glede načina kmetovanja, oziroma je možno zamenjati zaradi potrebnega prevelikega finančnega vložka.
- Nepovratna sredstva niso dostopna vsem, ki želijo kmetovati, še posebej KMG, ki kmetujejo v najtežjih pogojih na visoki nadmorski višini in na strmih terenih.
- Skoraj tretjina vseh kmetov na javnih razpisih za ugodna posojila za namen kmetijstva, ki jih razpisuje RRS, ni uspešna zaradi nedoseganja vstopnega pogoja kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali pa nedoseganja zadostnega števila točk pri merilih za dodeljevanje posojil.
- Kar desetina mladih kmetov, ki so prejeli višji znesek podpore iz naslova podukrepa M06.1, po preteku obveznosti ni več vključena v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG.
- Največji delež slovenskega ozemlja zavzemajo podeželske občine, katerih gostota poseljenosti se je v zadnjih desetih letih zmanjšala za 5 % zaradi izseljevanja prebivalcev in negativnega naravnega prirasta.
- Izseljevanje mladih v regionalna razvojna središča, za boljše plačanimi delovnimi mesti, povzroča slabšo demografsko strukturo podeželja.
- Slabša pokritost z internetom onemogoča uporabo sodobnih digitalnih tehnologij za večjo produktivnost.
- Evidenca opuščenih kmetij in zemljišč na nivoju države ne obstaja, zaradi česar imajo mladi kmetje in tudi potencialni novi pristopniki v kmetijstvo težave pri dostopu do kmetijskih zemljišč.
- Ni razvitih specializiranih storitev svetovanja za postopke prenosa KMG.

Priložnosti

- Spodbuditi povečanje števila nosilcev KMG starih do 40 let in s tem ublažiti hitrost povečevanja povprečne starosti nosilcev KMG, oziroma jo znižati.
- Omogočiti lažji dostop do potrebnih sredstev za naložbe, ki jih morajo mladi kmetje izvesti ob zagonu kmetijske dejavnosti.
- Izboljšati odnos javnosti do poklica kmeta z informiranjem nekmečkega prebivalstva o pomembnosti kmetijstva in vlogi kmeta za oskrbo z lokalno pridelano hrano.
- Kreiranje delovnega mesta na prevzetem KMG, ki bi zagotavljalo dolgoročno zaposlitev mladega kmeta.
- Vzpostavitev novih modulov neformalnih izobraževanj preko AKIS-a za kmete s področja celovitih usposabljanj za bolj uspešno upravljanje KMG, poslovnih znanj in finančnih spretnosti, tehnologije pridelave in prireje, digitalizacije v kmetijstvu, podjetništva, trženja, povezovanja, financ in davkov, lažje uvajanje novih tehnologij, varnosti pri delu in predhodna usposabljanja glede možnosti pridobivanja javnih sredstev s področja skupne kmetijske politike.
- Omogočiti tudi dostop do podpor novim pristopnikom v kmetijstvo, ki ne izhajajo z družinskih kmetij ali pa niso prevzemniki družinske kmetije, želijo pa kmetovati, vendar nimajo zagonskih sredstev.
- Omogočiti dostop do kreditov, prilagojenih za mlade prevzemnike kmetij.
- Vzpostavitev novih oblik svetovanj pri javni kmetijski svetovalni službi za namen medgeneracijskih odnosov na KMG.
- Nadaljevanje spodbud mladim kmetom tudi preko izplačil na I. stebru SKP.
- Omogočiti prenos znanja in izkušenj, specifičnih za KMG, ki ga je prevzel mladi kmet, kot tudi medsebojne pomoči, ohranjanja pozitivnega odnosa in hkrati priznanje prenosniku za njegovo preteklo delo na KMG.
- Spodbude prenosnikom za zgodnejšo odločitev glede prenosa KMG mladim z namenom zagotovitve socialne varnosti, iz drugih skladov (npr. Evropskega socialnega sklada)
- Prvo leto po prevzemu se prevzemniku olajša kmetovanje z ugodnostmi npr. oprostitev plačila davkov.
- Spremembe zakonodaje: prednost pri najemu/nakupi kmetijskih zemljišč za mlade kmete.

Nevarnosti

- Staranje celotne družbe in rast povprečne starosti prebivalcev, kar posledično nezadržno povzroča tudi staranje kmečkega prebivalstva.
- Pozen prevzem KMG je lahko razlog, da si je mladi kmet že našel zaposlitev izven prevzetega KMG.
- Opuščanje kmetijske dejavnosti oziroma vključenosti v zavarovanja iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti po izplačilu zadnjega obroka podpore.
- Preambiciozno - nerealno zastavljeni cilji v poslovnih načrtih, ki zaradi neizkušenosti in nepredvidnosti mladega kmeta še dodatno finančno obremenijo.
- Nepredvidljivost kmetijske proizvodnje zaradi katastrofičnih dogodkov, ki se periodično ponavljajo in slabijo gospodarski položaj KMG.
- Predvidena prenova politike obdavčitve nepremičnin predstavlja nevarnost dodatne finančne obremenitve kmetov.
- Spor med prenosnikom in prevzemnikom, posledično otežen prenos znanja, izkušenj in sobivanje na družinski kmetiji.

3.1.7.3 Opredelitev potreb

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

3.1.7.4 Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev

Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev Slovenije in se ne znižuje. Delež mladih gospodarjev v Sloveniji je 4,6 %, kar nas uvršča pod povprečje

EU–28, kjer je ta delež 6 %. Delež nosilcev KMG starih pod 35 let se je v obdobju med letoma 2010 in 2016 povečal za 0,3 %, hkrati pa se je delež nosilcev starih med 35 in 44 let zmanjšal za skoraj 2 %, za 2,5 % se je v istem obdobju povečal delež nosilcev starih med 55 in 64 let. Starejši nosilci KMG v povprečju obdelujejo manjša KMG v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami, mlajši nosilci pa imajo večja KMG, tako po obsegu KZU kot po standardnem prihodku. Podatki o številu podprtih mladih kmetov iz naslova podpor za zagon dejavnosti na II. stebru in shem za mlade na I. stebru SKP kažejo na ugoden vpliv podpor k pospešenemu prenosu KMG na mlajše generacije. Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem zmanjšati povprečno starost nosilcev KMG ali vsaj ublažiti sedanje strmo naraščanje povprečne starosti. Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev KMG, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem KMG in nadaljevanje kmetijske dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane. Glede na majhen delež mladih kmetov, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetovanjem, jih je v prihodnje k tovrstnemu načinu pridelave potrebno dodatno spodbuditi.

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju. Dejstvo je, da imajo največji ekonomski obseg proizvodnje nosilci kmetijskih gospodarstev stari od 25 do 34 let. Delovno mesto na kmetijskem gospodarstvu zahteva veliko znanj, ter psihofizičnih sposobnosti. Veliko število mladih kmetov ima potrebo in možnost na prevzetem KMG vzpostaviti delovno mesto. Z ustrežno podporo bo olajšana vzpostavitev delovnega mesta za mlade kmete, hkrati bo imela podpora dolgoročen učinek.

P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Povprečna starost fizičnih oseb – upravičencev podukrepa M04.1 je 40 let; če je bilo še v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 v ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev vključenih 33 % upravičencev iz ukrepa 112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, pa je v tekočem programskem obdobju v podukrepu M04.1 v starostni skupini do 40 let 57 % upravičencev iz podukrepa M06.1. K privlačnosti podukrepa M04.1 prispeva dodaten delež podpore za mlade kmete. Povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star do vključno 40 let, je 68.180,2 EUR. Medtem, ko je povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star 41 let in več 45.709,0 EUR. Zato sklepamo, da imajo mladi večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno ter pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja, svoj vpliv ima pri tem gotovo tudi dodatni delež sofinanciranja. Mladi kmetje vlagajo več sredstev v ureditev in vzdrževanje nepremičnin namenjenih za kmetijsko dejavnost ter nakup nove kmetijske mehanizacije ter strojne in transportne opreme za prevoz živali in surovin ter v ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup IKT in strojne opreme, kot upravičenci stari 41 let in več. Pri pridobivanju ugodnih posojil za namen kmetijstva imajo mladi nosilci KMG težave zaradi nedoseganja vstopnih pogojev kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali nedoseganja vstopnega praga točk, zato bi uvedba finančnih instrumentov močno olajšala dostop mladih kmetov do financ.

3.1.7.5 Ocena potreb v povezavi z generacijsko prenovo.

Za SC7

3.1.7.6 Intervencijska strategija.

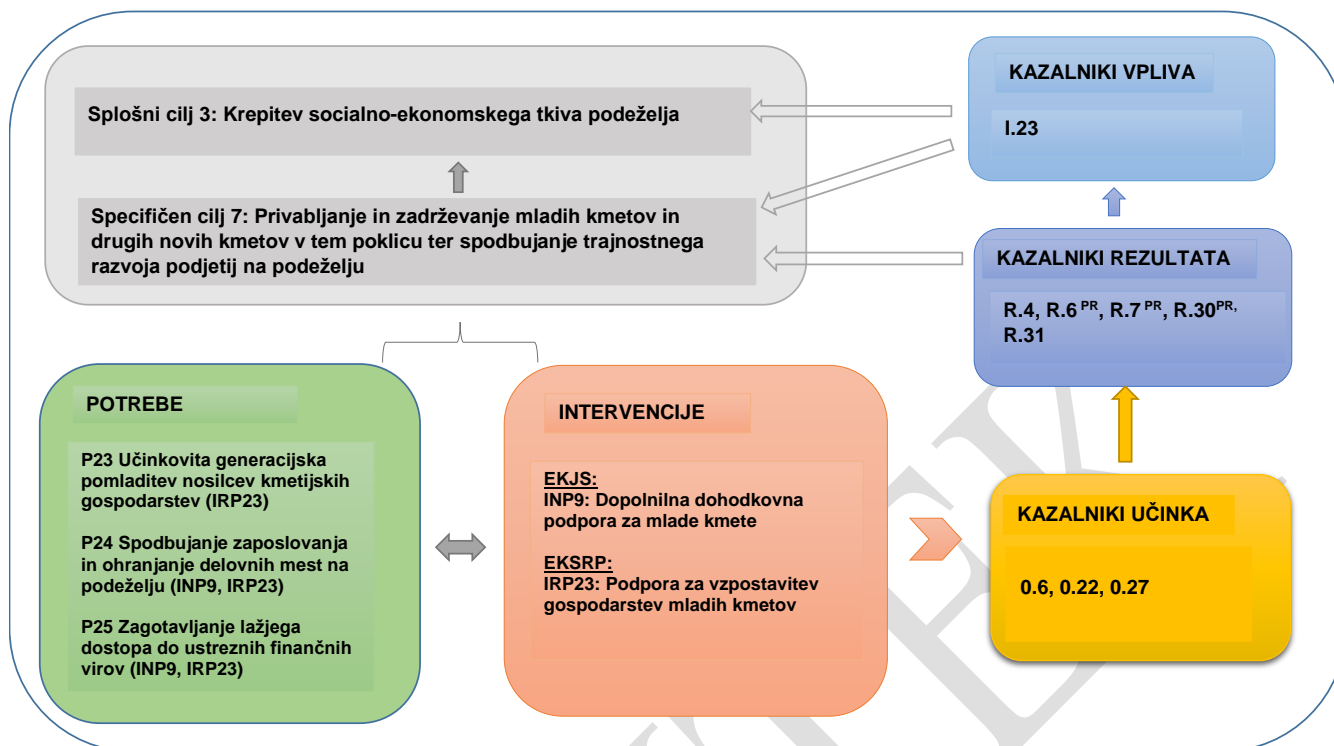
Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

INP9: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

IRP23: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 7

Starostna struktura nosilcev KMG vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu. Slovenija se sooča z neugodno starostno strukturo nosilcev KMG. Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem zmanjšati povprečno starost nosilcev KMG ali vsaj ublažiti sedanje strmo naraščanje povprečne starosti. Zaznani je tudi trend izseljevanja mladih iz podeželja. Prihodek kmetijstva je za mlade neprivačen, saj v povprečju zaostaja za prihodkom v drugih gospodarskih dejavnostih. Drugače pa so mladi kmetje bolj dovzetni za tehnološke posodobitve in bolj pripravljeni za sodelovanje in povezovanje. Za ohranitve in razvoj kmetijstva si želimo učinkovite generacijske pomladitve KMG.

Mladi kmetje se soočajo s težavami pri dostopu do finančnih virov. Večino zemljišč naenkrat prejmejo z medgeneracijskim prenosom družinskih kmetij, ko postanejo tudi lastniki zemljišč in zgradb na KMG. Za ohranitve in razvoj kmetijstva je treba spodbujati učinkovito generacijsko prenovo nosilcev KMG. Namreč pri mlajših nosilci KMG je zaznani trend k večji specializaciji, večja je ekonomija obsega, kar lahko prispeva k večji produktivnosti in konkurenčnosti. Mladi kmetje se spopadajo tudi z ovirami pri dostopu do zemljišč, ki dosegajo visoke cene, posojil, naravnimi razmerami za kmetovanje ter medgeneracijskimi trenji. K temu lahko pozitivno prispeva dopolnilna dohodkovna podpora (sredstva EKJS), ki mladim kmetom po začetni vzpostavitvi predstavlja dodatno finančno podporo, podporo razvoju podeželja, ohranja delovna mesta, krepi sodelovanje in omogoča tehnološki razvoj. K ohranitvi delovnih mest in razvoju KMG pa bo dodatno prispevala podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov (sredstva EKSRP).

Intervenciji v okviru specifičnega cilja 7: *Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju (SC7)* naslavljata 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2021-2027 in bodo prispevali k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja*. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se vsebinsko navezuje tudi na specifični cilj 1. Za uspešno vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov pa je pomembna tudi izmenjava znanja in izkušenj, zato je pomembna povezava in dopolnjevanje SC 7 tudi s horizontalnim ciljem SKP.

Intervencije bodo usmerjene prednostno usmerjene v podporo mladim kmetom in bodo vplivale na:

- Privabljanje mladih kmetov: razvoj števila novih upraviteljev kmetij in števila novih mladih upraviteljev kmetij, vključno z razčlenitvijo po spolu (kazalnik I.23)

Opis intervencij:

INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Intervencija INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete naslavlja potrebi:

- P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
- P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičen hektar in je namenjena mladim kmetom, ki začenjajo s kmetijsko dejavnostjo. Dodeli se lahko največ za obdobje petih let. Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost kmetijskih gospodarstev mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Vzpostavitev in razvoj novih gospodarskih dejavnosti v kmetijskem sektorju s strani mladih kmetov sta namreč finančno zahtevna. Učinek intervencije INP10 se bo spremljal s kazalnikom: O.6 Število hektarjev, za katere velja dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete.

Učinkovitost in uspešnost intervencije INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

- R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost
- R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)
- R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)
- R.30^{PR} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP (ciljna vrednost: 3.629)
- R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 3.649)

IRP23: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Intervencija IRP23: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov naslavlja potrebe:

- P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
- P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
- P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov pomembno prispeva k zgodnejši odločitvi mladih kmetov za prevzem KMG in s tem h generacijski pomladitvi vodij KMG, nadaljevanju kmetijske dejavnosti na KMG in posledično tudi k zmanjšanju izseljevanja iz podeželskih območij. Cilji intervencije so izboljšanje starostne strukture kmetijskih gospodarstev, izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev in vzpostavitev/ohranitev delovnega mesta na prevzetem kmetijskem gospodarstvu. Pri tem je ključen tudi prenos znanja in izkušenj starejših prenosnikov na mlajšo generacijo. Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči upravičencem. Učinek intervencije IRP23 se bo spremljal s kazalnikom: O.22 Število kmetov, ki prejemajo nepovratna sredstva za vzpostavitev kmetijskih gospodarstev.

Učinkovitost in uspešnost intervencije IRP23: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov se bo spremljalo s kazalnikoma:

- R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP (ciljna vrednost: 3.629)
- R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 3.649)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC7 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- *odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: spodbujanje generacijske prenove, učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje)*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- *Izboljševanje potenciala za rast na podeželskih območjih s spodbujanjem razvoja obstoječih podjetij in ustanavljanjem zagonskih podjetij na podeželskih območjih,*
- *Ciljno usmerjanje v učinkovito generacijsko pomladitev v kmetijskem sektorju z ukrepi, namenjenimi izboljšanju poslovnih in finančnih znanj in spretnosti, dostopu do financiranja ter svetovanju glede prenosa in dedovanja kmetij.*

Navezujejo pa se tudi na cilje Strategije od »vil do vilic«:

Pregled strategije generacijske prenove, vključno z referenco na ustrezne intervencije in specifične pogoje.

Mladi kmet je fizična oseba, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, ni starejša od 40 let in prvič vzpostavlja kmetijsko gospodarstvo. Ima ustrezno izobrazbo in usposobljenost. Kot ustrezna izobrazba se šteje pridobljena najmanj nižja poklicna izobrazba kmetijske ali kmetijstvu sorodne smeri in najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu. Kot kmetijstvu sorodne smeri štejejo: veterinarska, živilsko predelovalna, naravovarstvena, gozdarska in lesarska. Intervencije, ki se bodo neposredno za mlade kmete izvajale v okviru SN 2023–2027 so:

1. Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz člena 69 (2) a
2. Naložbe v kmetijska gospodarstva iz člena 68
3. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete iz člena 30

Cilji vseh treh intervencij so izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev, hkrati pa olajšati dostop do sredstev za naložbe v kmetijska gospodarstva in s tem izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev. V okviru intervencije Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov šteje začetno obdobje vzpostavitve 5 let pred oddajo vloge na javni razpis, dodatni pogoj je, da je ob oddaji vloge na javni razpis mladi kmet tudi lastnik kmetijskega gospodarstva. V okviru intervencije Naložbe v kmetijska gospodarstva pa se dodatni 10-20 odstotni delež podpore nanaša na obdobje 5 let od datuma vzpostavitve mladega kmeta. Pri obeh intervencijah so določeni:

spodnji vstopni prag, ki ju ločuje od zgornjega vstopnega praga za majhne kmetije, ki je največ 12.000 EUR standardnega prihodka na dan oddaje vloge na javni razpis;

predložitev poslovnega načrta, v katerem mladi kmet prikaže gospodarski razvoj kmetijskega gospodarstva in prispevek k najmanj enemu od horizontalnih ciljev: podnebnim spremembam, varovanju okolja, inovacijam.

V okviru obeh intervencij se bodo podpore upravičencem dodeljevale na podlagi meril za izbor. Posredno bo na odločitev mladih kmetov za začetek vodenja kmetijskega gospodarstva vplivala tudi intervencija Medgeneracijski prenos znanja (člen 72). Motiv predaje kmetijskega gospodarstva nasledniku izhaja iz zagotovitve finančne neodvisnosti oz. socialne preskrbljenosti po prenosu, v praksi to pomeni, kot nakazujejo tudi analize dosedanjega izvajanja ukrepov za mlade kmete, da se prenosnik praviloma odloči za prenos kmetijskega gospodarstva relativno pozno oz. šele takrat, ko izpolnjuje (starostne) upokojitvene pogoje ali je tik pred tem. V tem obziru velja upoštevati, da se večina prenosom kmetijskega gospodarstva zgodi v prvem kolenu.

Upravičenec v okviru te intervencije je prenosnik – nosilec kmetijskega gospodarstva, ki prenese kmetijsko gospodarstvo na prevzemnika v okviru nasledstva in s tem prispeva h pospešeni generacijski pomladitvi nosilcev kmetijskih gospodarstev. Za ta namen prenosnik sodeluje s prevzemnikom v obliki svetovanja – mentoriranja, za kar prejme podporo.

V okviru intervencije dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete se kot prvič na novoustanovljeno kmetijsko gospodarstvo šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG ali pravne osebe, kjer se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut pri delniški družbi oziroma družbena pogodba pri družbi z neomejeno odgovornostjo, družbi z omejeno odgovornostjo, komanditni delniški družbi in dvojni družbi oziroma drugi ustanovitveni akti pri drugih pravnoorganizacijskih oblikah, ki na kmetiji oz. KMG, opravlja naloge vodje kmetijskega gospodarstva, kar pomeni da izvaja dolgotrajen nadzor v smislu odločitev povezanih z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji. Prav tako morajo biti nosilci KMG upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost ter opravljati naloge vodje KMG. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičeni hektar. V okviru nacionalnih prispevkov k izboljšanju položaja mladih kmetov izpostavljamo Akcijski načrt za mlade kmete (ANMK). ANMK je dokument v katerem smo strokovni delavci MKGP, KGZS in prostovoljci ZSPM navedli aktivnosti s katerimi želimo izboljšati položaj mladih kmetov v Republiki Sloveniji. Aktivnosti so različne: od takih, ki naj bi prispevale k izboljšanju ugleda kmeta v družbi, do izboljšanja obveščенosti mladih kmetov glede možnosti koriščenja javnih sredstev. V ANMK so tudi predlogi za izboljšanje pravnih podlag v smislu lažjega začetnega obdobja kmetovanja mladih kmetov. ANMK podpišejo predstojniki vseh treh institucij in se zavežejo k skupnemu izvajanju zapisanih aktivnosti. ANMK za obdobje 2016-2020 se je iztekel, v pripravi je ANMK za novo petletno obdobje. ZSPM je član Sveta za kmetijstvo in podeželje, ki je posvetovalno telo ministra pristojnega za kmetijstvo, ki daje mnenja o pomembnejših odločitvah na področju kmetijstva in podeželja, zlasti o predlogu nacionalnega programa in oceni njegovega izvajanja ter pomembnejših predpisih in

mednarodnih sporazumih s področja kmetijstva in razvoja podeželja. Republika Slovenija na nacionalnem nivoju ne izvaja finančnih podpor, ki bi bile namenjene izključno mladim kmetom.

3.1.7.7 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu Erasmus

Da Ne

3.1.7.8 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.30 ^{PR} Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP	3.629
R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo	3.649

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov

R.30^{PR} Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP

Pričakovana ciljna vrednost za kazalnik R. 30 je 3.629 podprtih upravičencev, od tega 1.354 upravičencev iz naslova intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov ter 2.275 iz naslova intervencije Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete.

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

Pričakovana ciljna vrednost za kazalnik R. 31 je 3.649 podprtih upravičencev, od tega 1.354 upravičencev iz naslova intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov, 2.275 iz naslova intervencije Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ter 20 iz naslova intervencije Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom. V okviru intervencije LEADER bodo vrednosti znane po potrditvi strategij LAS.

3.1.8 SC8 Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

3.1.8.1 Povzetek SWOT analize

V okviru specifičnega cilja »Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom« so analizirane vsebine in podprte potrebe, ki izhajajo iz izzivov, ciljev in mehanizmov, določenih v strateškem dokumentu Resolucije »Naša Hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, umeščenih v skupino ciljev »Dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju«. V Resoluciji v to skupino ciljev spadajo naslednji specifični cilji: Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, Krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja, Razvoj biogospodarstva, Socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine ter Zmanjševanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju.

Glede na tipologijo OECD, ki upošteva število prebivalcev, se Slovenija deli na zmerno podeželske in pretežno podeželske regije. Za namen SN 2023–2027, specifičnega cilja 8, podeželje obsega vsa naselja z manj kot 10.000 prebivalcev, pri čemer se področje nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji naslavlja na celotnem ozemlju Slovenije. Po tej opredelitvi podeželje obsega 90 % površine Slovenije oz. 69 % prebivalcev Slovenije. Število prebivalcev na podeželju rahlo raste (leta 2018 1.236.278 oz. 1.441.868 glede na naselja z manj kot 10.000 prebivalci), gostota naseljenosti na podeželju (95 preb/km²) je pod slovenskim povprečjem.

Slovensko podeželje se sooča s številnimi strukturnimi težavami, ki pa se med regijami zelo razlikujejo.

Regionalne razlike, se kažejo kot zgoščanje prebivalstva v osrednji Sloveniji, predvsem okoli avtocestnega križa in dobro dostopnih središč. Območja, ki se praznijo zajemajo, 57 % Slovenije. To so največkrat območja brez dobrih prometnih povezav, nekatera manj gospodarsko razvita urbanizirana območja, območja 90 občin, ki sodijo med obmejna problemska območja (po ZSRR-2), za katera je značilno zlasti staranje, opuščanje stavb, zaraščanje krajine ter slabša oskrba s storitvami.

Prebivalstvo se hitro stara, njegovo obnavljanje je odvisno od migracij, povečuje se koeficient starostne odvisnosti mladih in starih.

Za Slovenijo je značilen star demografski režim z nizko rodnostjo in smrtnostjo. Število prebivalcev po letih rahlo niha, prebivalstvo na podeželju se stara, na kar kaže rast povprečne starosti ter visok koeficient starostne odvisnosti starih. Delež starih (65+ let) na podeželju raste (leta 2018 20 %). Zelo zaskrbljujoče pa so projekcije gibanja prebivalstva, ki kažejo na negativen trend, glede na analizo še posebej v »podeželskih občinah s padajočim številom prebivalcev«. Delež mladih na podeželju se zmanjšuje. Delež otrok do 14 let na podeželju sicer počasi raste (leta 2018 15,4 % vseh prebivalcev podeželja) in je malenkost višji kot delež otrok v slovenskem povprečju, medtem ko se delež mladih 15–26 let na podeželju zmanjšuje (leta 2018 10,9 %) in je pod slovenskim povprečjem. Prebivalstvo se ohranja na račun selitev. Naravni prirast na podeželju pada, v zadnjih letih je negativen (leta 2018 -0,4). Skupni selitveni prirast na podeželju pa raste, vendar počasneje kot v slovenskem povprečju (let 2018 2,1; 3-krat počasneje kot v Sloveniji), kar kaže na to, da se prebivalstvo na podeželju ohranja na račun priselitev.

Delež dnevnih migracij izven kraja bivališča je zaradi pomanjkanja kvalitetnih delovnih mest na podeželju zelo visok, medtem ko se mladi in delovno aktivni prebivalci, ki so bolj izobraženi, ter v večjem deležu moški, odseljujejo. Problem staranja je tako na podeželju kot v mestih.

Za podeželje so značilne tudi migracije prebivalstva. Več kot polovico (53 %) vseh delovno aktivnih je dnevnih migrantov (delo v drugi občini). Več delovnih migrantov je v podeželskih občinah, manj v ostalih območjih. Notranje selitve med občinami so v večini med mladimi (starostne skupine 20–29 let in 30–39 let). 60 % je medobčinskih selitev v občine na podeželju (največ v podeželske občine z rastočim prebivalstvom, ostale negativen trend). Skupni selitveni prirast na 1.000 prebivalcev na podeželju se je po zmanjšanju med gospodarsko krizo v obdobju 2008–2013 v letu 2018 ponovno zvišal (na podeželju 21). Glede na spol se več selijo moški kot ženske. V letu 2018 je bil najpogostejši razlog za selitve poroka, služba in delovno mesto, nakup stanovanja ali hiše. Na splošno se razlogi za odseljevanje kažejo v zmanjšani gospodarski vlogi kmetijstva (deagrarizacija), družbenih in kulturnih spremembah (do katerih prihaja v naseljih), koncentraciji prebivalstva gospodarskega razvoja v občinskih središčih in mestih, ki sprožita tudi koncentracijo družbenih dejavnosti (kot so šole, vrtci in druge dejavnosti ...), s tem pa se v številnih vaseh izgublja temeljne življenjske funkcije. Selitveni prirast s tujino je več let pozitiven, priselijo pa se več moških. Od vseh priselitev iz tujine jih je manj na podeželje (44 %). V tujino se izseljujejo predvsem mladi. V letu 2018 se je iz Slovenije v tujino odselilo 11.140 ljudi. Selitve se izvajajo največ v države EU.

Demografske spremembe že prinašajo posledice v gospodarstvu in zaposlovanju, oskrbi in zagotovitvi storitev splošnega pomena, opuščanju stavbnega fonda ter kulturne dediščine. Opremljenost s storitvami splošnega pomena je razmeroma ustrezna, večje spremembe v opremljenosti naselij pa so vidne v centralnih naseljih nižjih stopenj pod 10.000 prebivalci. Opazen je zaostanek pri uvajanju in zagotavljanju podpornih tehnologij v storitve dolgotrajne oskrbe.

Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je večja ogroženost v regijah vzhodne Slovenije. Kazalniki kakovosti življenja in socialne vključenosti v Sloveniji se z leti na splošno izboljšujejo. Med pokazatelji so: stopnja tveganja revščine, stopnja tveganja socialne izključenosti, delež gospodinjstev z dostopom do interneta, kazalnik zaupanja potrošnikov in samoocena splošnega zadovoljstva z življenjem.

Kazalniki kakovosti življenja in socialne vključenosti v Sloveniji se z leti na splošno izboljšujejo. Leta 2019 bila je stopnja tveganja revščine le 12 %, stopnja tveganja socialne izključenosti 14,4 %, delež gospodinjstev z dostopom do interneta je bil velik, in sicer kar 89 %. Prebivalstvo je bilo načeloma splošno zadovoljno z življenjem (7,5), stopnja resne materialne prikrajšanosti pa je bila precej nizka, le 2,6 % oseb. Po podatkih Eurostat je bila stopnja revščine leta 2018 nižja kot v obdobju pred krizo (Slo: leta 2018 16,60 %, EU 23,50 %) in celo nižja od evropskega povprečja. Finančni položaj gospodinjstev se na splošno izboljšuje. Letni prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo (8.440 EUR). Stanovanjske razmere se sicer z leti izboljšujejo. Delež lastniških stanovanj je visok; visok je tudi delež oseb, ki živijo v individualnih hišah na podeželju in na kmetijah. Dostop do interneta se zadnja leta zvišuje, v letu 2019 je dostop do interneta imela 89 % prebivalcev. Na podeželju, še posebej na redko poseljenih območjih, je visok delež bivanja v čistem okolju, visok je delež bivanja v okolju brez hrupa, nizka stopnja kriminala.

Indeks enakosti spolov se z leti izboljšuje, vendar je bil v letu 2020 nekoliko nižji od evropskega povprečja (67,7).

Vendar pa ostaja stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti določenih ranljivih skupin prebivalcev zelo visoka, in se med slovenskimi regijami zelo razlikuje. Po razglasitvi epidemije koronavirusne bolezni v marcu 2020 se poslabšuje socialni položaj nekaterih skupin ljudi (otrok in mladostnikov, žensk, starejših ter brezposelni ter prekarne delavce).

Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je večja ogroženost v regijah vzhodne Slovenije. Glede na indeks regionalne ogroženosti (IRO) obstajajo velike regionalne razlike. IRO je višji v vzhodni kohezijski regiji, najbolj razvite regije so osrednjeslovenska, gorenjska regija in JV Slovenija. V najmanj razvitih regijah, kot so pomurska, zasavska, podravska, koroška ter primorsko-notranjska regija so najbolj problematični produktivnost, razpoložljivi dohodek, zaposlenost, visoka brezposelnost, še posebej med mladimi, slaba izobrazba, staro prebivalstvo, najnižji BDP na prebivalca, zelo nizek delež bruto investicij v osnovna sredstva in sredstev za raziskav, nizke investicije, redka poseljenost. Pozitivno je, da so se na splošno kazalniki v zadnjih letih izboljšali v vseh regijah, najbolj v JV Sloveniji in posavski regiji. Stopnja tveganja socialne izključenosti v Sloveniji se sicer znižuje, vendar so velike razlike med regijami (najvišja stopnja socialne izključenosti je v zasavski, koroški, podravski). Stopnja tveganja socialne izključenosti za ženske je nad povprečjem EU. Pod pragom revščine po podatkih SURS živi vsak osmi Slovenec oziroma 243.000 oseb, od tega je najvišji delež upokojenec (37 %), še posebej upokojenih žensk; sledijo pa mladoletni otroci (17 %); pa tudi 16 % delovno aktivnih, 16,5 % brezposelnih ter ostali (nezmožni za delo, gospodinje, študenti). Na podlagi analize stanja so prepoznane naslednje najbolj ranljive skupine: brezposelne osebe, samozaposlene osebe, gospodinjstva z vzdrževanimi otroki, enočlanska in enostarševska gospodinjstva, upokojene ženske, še posebej ženske na podeželju stare nad 59 let; osebe brez izobrazbe, drugi neaktivni oz. nezmožni za delo.

Zaradi izboljševanja izobrazbe mlajše populacije se je v zadnjih letih precej izboljšala izobrazbena raven celotnega prebivalstva, vendar je ostaja na podeželju v povprečju nižje izobraženo prebivalstvo. Demografske spremembe pa se kažejo tudi v zmanjševanju generacij v formalnem izobraževanju. Trend vpisov v formalno obliko izobraževanja je do leta 2018 upadal, kar je bilo posledica predvsem zmanjševanja generacij. Upad števila otrok je viden v šolah in terciarnem izobraževanju (iz podeželja je nižji delež študentov), kar zmanjšuje ponudbo mladih na trgu dela. Na podeželju so v povprečju nižje izobraženi ljudje. Povečuje se delež oseb s terciarno izobrazbo, kjer prevladujejo ženske, vendar je delež terciarno izobraženih na podeželju nižji od slovenskega povprečja. Največji delež na podeželju predstavlja srednješolska izobrazba, vendar pa je še veliko oseb brez izobrazbe. Vključenost v vseživljenjsko izobraževanje se je v zadnjih letih znižala. Za to se najmanj odločajo nizko izobraženi, starejši, moški, osebe z nizkimi spretnostmi in tujci. Na kakovost življenja lahko vplivajo tudi nizke spretnosti odraslih, tako besedilne, matematične kot digitalne.

Opremljenost s storitvami splošnega pomena (npr. poštna storitve, bančne storitve, trgovina, javni promet, šolstvo, zdravstvo) je razmeroma ustrezna. Struktura in opremljenost centralnih naselij nad 10.000 prebivalci je razmeroma stabilna, večje spremembe v opremljenosti naselij so vidne v centralnih naseljih pod 10.000 prebivalci (medobčinska, središča lokalnega in središča podeželskega pomena). Oskrba s storitvenimi funkcijami je slabša v manjših naseljih; slabša npr. na območjih večjih selitev prebivalcev, kjer se ni dovolj hitro prilagajala. Za življenje na podeželju so z vidika kvalitete bivanja pomembni naravno okolje in bližina narave, mir, dostop do šole, urejenost naselij, varnost, dostopnost do storitev z avtomobilom in javnim prevozom, pa tudi medgeneracijsko sožitje, socialni stiki (aktivnosti, prireditve, društva, ohranjanje običajev, kulturne znamenitosti, igrišča, idr.).

Na podeželju je že vzpostavljena dokaj dobra prostorsko razporejena mreža institucij in dejavnosti ter deležnikov, ki delujejo kot vmesnik, stičišče med starostniki in njihovim okoljem. Vzpostavljena je mreža večgeneracijskih centrov. Obstoječe oblike storitev za boljšo mobilnost iz težje dostopnih območij, medgeneracijsko pomoč. V storitve dolgotrajne oskrbe je vključenih 11,4 % prebivalstva nad 65 let (123 domov v 91 občinah (od 212)). Oblika pomoči na domu v okviru javne službe se izvaja v 210 občinah, število uporabnikov raste. Višina stroškov doplačil za storitve dolgotrajne oskrbe na domu v povprečju presega dohodkovne zmožnosti upokojencev. Okoli 40 % upokojencev ima namreč pokojnino nižjo od 600 EUR, kar je nižje od cenejših javnih domov (najcenejši je npr. 568 EUR, dražji pa 1.065 EUR mesečno). Opazen je zaostanek pri uvajanju in zagotavljanju podpornih tehnologij v storitve dolgotrajne oskrbe kot so oskrba na daljavo, e-medicina, pametni dom.

Na podeželju je zelo razvito delovanje nepridobitnih organizacij in društev, kar je pomembno z vidika socialne vključenosti prebivalcev na podeželju. Število nepridobitnih organizacij v Sloveniji zadnja leta raste. Leta 2019 jih je bilo na podeželju 3.812, kar je 43 % vseh tovrstnih organizacij v Sloveniji. Prav tako se na podeželju povečuje število društev: leta 2019 jih je bilo 14.110, kar predstavlja 58 % vseh slovenskih društev. Največ društev je športnih rekreativnih, kulturnih, umetniških društev ter društev za pomoč ljudem. V nepridobitnih organizacijah in društvih se od leta 2008 povečuje tudi število zaposlenih, in sicer največji delež na področju izobraževanja, sledijo strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti.

Dostopnost do pristočasnih dejavnosti se je sicer povečala, kljub temu pa je nizka med starejšimi in osebami z nizkimi dohodki. Delovno aktivni prebivalci pa pristočasne dejavnosti težje koristijo zaradi pomanjkanja prostega časa. Na podeželju so manjše možnosti za interesne dejavnosti, športne aktivnosti, manj prostega časa.

Slovensko podeželje se, poleg izzivov kot so negativni demografski trendi, pomanjkanje delovnih mest, praznjenje manj razvitih in od večjih središč bolj oddaljenih naselij, nezadostna infrastrukturna razvitost in pomanjkanje osnovnih storitev, (posledično) srečuje tudi z nižjo podjetniško aktivnostjo na podeželju.

Gospodarski kazalniki so se po letu 2013 izboljševali. Bruto domači proizvod se je v Sloveniji leta 2018 šesto leto zapored povečal (45.755 mio EUR), njegova rast, ki se je začela umirjati leta 2018, pa se je opazno upočasnila. BDP na prebivalca je leta 2018 znašala 22.083 EUR. Stopnja zaposlenosti je v Sloveniji vsa leta nad povprečjem EU, med tem ko je produktivnost dela ostala nizka (leta 2018: 82 % povprečja EU). Ohlajanje gospodarstva v letu 2019 in koronakriza v letu 2020 sta povzročila močan padec gospodarske aktivnosti, kar je zelo vplivalo na padec zaposlenosti in povečanje brezposelnosti, še posebej med mladimi. Tudi glede na gospodarsko razvitost so regionalne razlike. Najvišji BDP na prebivalca ima osrednjeslovenska regija, ki je leta 2018 za več kot 40 % presegala slovensko povprečje. Regija ima največ delovnih mest in posledično veliko delovnih migracij, kar ji viša BDP na prebivalca. Slovensko povprečje po BDP na prebivalca presega le še obalno-kraška regija. Najnižji BDP pa imajo zasavska, pomurska in primorsko-notranjska regija. V Sloveniji se je stopnja zaposlenosti od leta 2014-2019 povečevala in je leta 2019 dosegla najvišjo stopnjo v zadnjih desetih letih (71,8 %), kar je višje od povprečja članic EU-27. Stopnja anketne brezposelnosti se je po letu 2013 pet let zniževala in v let 2018 dosegla že 5,1 %, z zadnji tretjini leta 2020 pa je bila ponovno 8,6 %. Največ brezposelnih je med mladimi do 29 letin starejšimi nad 60 let. Za mlade so značilne izgube zaposlitev za določen čas, starejši pa kot trajno presežni delavci. Število podjetij se je v zadnjih desetih letih povečalo za tretjino. Leta 2018 je v Sloveniji poslovalo 200.174 podjetij, ki so zaposlovala 872.772 oseb in ustvarila 117.041 milijonov EUR prihodka. Število podjetij na podeželju se je od leta 2008 do 2018 povečalo za 32 %. Povprečna bruto plača v Sloveniji leta 2019 je bila na zaposlenega 1.754 EUR. Na podeželju je bila nižja za 12 % in znašala 1.534 EUR. Stopnja delavne aktivnosti je od leta 2015 na podeželju nižja kot v povprečju Slovenije. Na podeželju so v povprečju manjša podjetja z manj prihodki. Povprečna velikost podjetja leta 2018 je bila 4,6 zaposlenega na podjetje, na podeželju pa so imela podjetja v povprečju 3,4 zaposlenega na podjetje. Podjetja na podeželju so skupaj ustvarila 40.773 milijonov EUR prihodka, kar pa predstavlja le 34,8 % vseh prihodkov podjetij v Sloveniji. Povprečni prihodek na podjetje je bil leta 2018 v Sloveniji

584.694 EUR, na podeželju pa 398.938 EUR, kar predstavlja manj kot 70 % dohodka podjetij v Sloveniji in samo 51 % prihodka na podjetje v mestih. Na podeželju je v primerjavi s celotno Slovenijo v podjetjih manj investicij v osnovna sredstva (v letu 2018 40 %), z leti pa se znižujejo investicije tako v opredmetena kot v neopredmetena osnovna sredstva).

Epidemija koronavirusne bolezni je prinesla negativne učinke na gospodarski in socialni položaj. Razmere kot posledica nujnih zaščitnih ukrepov že močno vplivajo na zmanjšanje gospodarske aktivnosti in pomanjkljivo urejena nekatera področja, kot so: velik delež prekarnih zaposlitev, sistemska neurejenost dolgotrajne oskrbe, čakalne dobe v zdravstvu, pomanjkanje digitalnih spretnosti prebivalstva, administrativne ovire in dolgotrajnost nekaterih postopkov.

Počasen napredek na področju človeškega kapitala za digitalizacijo pomeni oviro pri digitalni preobrazbi podjetniškega in javnega sektorja.

Število registriranih nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti se iz leta v leto povečuje, v letu 2020 je bilo tako registriranih 6.578 nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti oziroma za 1.652 oziroma 33,5 % več kot leta 2016. Število kmetij, ki svojo primarno kmetijsko dejavnost dopolnjujejo z eno ali več nekmetijskimi dopolnilnimi dejavnostmi se povečuje. V letu 2020 je bilo takih kmetij 2.739 kar pomeni 815 kmetij oziroma 19,8 % več kmetij kot leta 2016. Povečuje se tudi povprečno število nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetijo, ta je v letu 2020 znašal 2,4. V letu 2020 je največ nekmetijskih, to je 1.811, dopolnilnih dejavnosti povezanih s turizmom, od tega se 1.202 opravljata kot dopolnilna dejavnost turizem, ki je gostinska dejavnost ter 669 kot dopolnilna dejavnost turizem na kmetiji, ki ni gostinska dejavnost. Med vsemi nekmetijskimi dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji je v letu 2020 največkrat registrirana dopolnilna dejavnost »turistična kmetija z nastanitvijo« in sicer 578 krat, druga največkrat registrirana pa je »izletniška kmetija« in sicer 484 krat.

Turizem na podeželju je sicer na nacionalni ravni uvrščeno med deset vodilnih turističnih produktov v Sloveniji. Po nočitvah turistov glede na število prebivalcev je Slovenija nad povprečjem držav članic EU-27, kar kaže na pomen turizma v Sloveniji. V Sloveniji je bila večina prenočitev turistov v letu 2018 na podeželju. Turizem na podeželju temelji na ponudbi turističnih kmetij, manjših ponudnikov in zidanic ter na pristnih doživetjih podeželja in je pomemben pospeševalec kmetijske proizvodnje, visokokakovostne pristne kulinarike, vinarstva, izvirne nastanitvene ponudbe in številnih doživetij v stiku z naravo, kulturo in ljudmi.

Potenciali za razvoj so prav tako na področju biogospodarstva, ki sedaj v Sloveniji nima dovolj prepoznavne lastne identitete, po kateri bi se ločilo od drugih povezanih konceptov (npr. zeleno gospodarstvo ali krožno gospodarstvo). Pri virih biomase pa se upošteva etično načelo, da naj se biomasa prvenstveno uporablja za hrano ljudi, nato za krmo, iz ostankov, odpadkov in viškov, ki jih ni mogoče uporabiti za te namene pa se uporabi za druge dejavnosti (energetika/bioplín, biomateriali, idr.). Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva v Sloveniji ta predstavlja velik, vendar ne dovolj izkoriščen vir, kar je lahko dobra priložnost za razvoj biogospodarstva in krožnega gospodarstva. Slovenija ima le 13 bioplinarn na 1 mio prebivalcev kar jo uvršča v spodnjo polovico EU držav. Le ena kmetija ima registrirano dopolnilno dejavnost »Proizvodnja in prodaja energije iz gnoja, gnojevke in gnojnice ter rastlinskega substrata«. Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva ta predstavlja velik vendar ne dovolj izkoriščen vir za pokrivanje potreb po obnovljivih virih energije. Bruto dodana vrednost na zaposlenega na področju biogospodarstva občutno zaostaja za povprečjem EU.

Dediščina na podeželju je pomembna, saj ustvarja kulturno pestrost Slovenije, ki se prepleta z izjemno krajinsko in biotsko raznovrstnostjo, privlačnostjo države za življenje državljanov, za izobraževanje, za razvoj, za umetniško ustvarjanje, za turizem in druge gospodarske dejavnosti. Še posebej etnološka dediščina izginja bistveno hitreje oz. v večji meri kot druga dediščina.

Možnost za razvoj podeželja predstavljata pristop LEADER in koncept Pametnih vasi kot reševanje izzivov na podeželju. Skozi ukrepe PRP 2014-2020 obstajajo podpore, kot so LEADER, sodelovanje, investicije na podeželju za razvoj digitalnih storitev, socialnih in tehnoloških vsebin ter drugih inovacij na podeželju, na področju kratkih dobavnih verig, povezovanja podeželja in mest (npr. z lokalnimi pridelki), socialnih inovacij, različnih oblik sodelovanja, rekreacije in turizma, obnove in razvoja vasi, varovanja naravne in kulturne dediščine.

V programskem obdobju 2007–2013 so se vsebine za obnovo in razvoj vasi, izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in dediščine, podpirale v okviru Ukrepa 322 Obnova in razvoj vasi in Ukrepa 323 Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja. V programskem obdobju 2014–2020 se takšne vsebine naslavlja le preko ukrepa LEADER.

V Sloveniji se pristop od spodaj navzgor izvaja že od leta 1991, najprej preko programov celostnega razvoja podeželja ter razvojnih programov podeželja. Pristop LEADER se izvaja dve programski obdobji, od leta 2007. Prav tako se je pristop CLLD v programskem obdobju 2007–2013 izvajal že preko Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR). V programskem obdobju 2014–2020 se LEADER izvaja kot del skupnega pristopa CLLD, skupaj z Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR) in ESPR, kar omogoča izvedbo interdisciplinarnih projektov na podeželju, ribiških in urbanih naseljih, ki so celoviti in niso strogo omejeni na podeželska območja, ampak vključujejo tudi ribiška in urbana naselja.

V programskem obdobju 2014–2020 se je glede na prejšnje programsko obdobje število LAS-ov povečalo iz 33 na 37, s potrjenimi LAS-i je pokrita cela Slovenija in 100% podeželskega prebivalstva (iz podpor izvzeta naselja nad 10.000 prebivalci). Vse strategije lokalnega razvoja so podprte s sredstvi EKSRP in ESRR, 4 tudi iz sklada ESPR.

Analiza projektov izvedenih v okviru ukrepa LEADER 2007–2013 kaže, da je bil največji delež projektov glede na vsebinsko opredelitev v turizmu (33%), nato v izobraževanju (20%), sledi obnova in razvoj vasi (19%), kulturna dediščina (10%). Vsebinska analiza projektov v programskem obdobju 2014–2020, potrjenih do 31. 12. 2020 kaže, da je okoli 23,5 % projektov s področja turizma, 19 % s področja obnove in razvoja vasi ter 15 % s področja kulturne dediščine. Okoli 12 % projektov je tudi povezanih s kmetijstvom, pri čemer analize kažejo na vlogo ukrepa LEADER in LAS pri povezovanju znotraj lokalnega območja, pa tudi med LAS in tujino, z različnimi deležniki (kmetje, ekološki kmetje, javni zavodi, javni sektor, turizem, trgovina idr). 13 % projektov je povezanih s socialo, 9 % s področjem varovanja okolja in naravnih virov ter 4 % s podjetništvom na podeželju. Vsebinsko so projekti zelo interdisciplinarni, kompleksni in inovativni, z multiplikacijskimi učinki ter se vsebinsko zelo prepletajo, zato je strogo vsebinsko ločitev zelo težko določiti. Kar 63 % vseh projektov vsebuje naložbe, 26 % delavnice, 18 % nove produkte, 16 % vključuje izobraževanje, 15% projektov storitve, ostali projekti pa druge aktivnosti. Dobre prakse projektov LEADER, v okviru podukrepa 19.2 in podukrepa 19.3, kažejo tudi pri povezovanju med različnimi deležniki v lokalnem območju ter vlogo lokalnih akcijskih skupin pri tem povezovanju različnih sektorjev npr. ekoloških kmetov z ostalimi sektorji (javni – občine, javni zavodi, trgovine, turizem..., spodbujanju lokalne samooskrbe, ...).

V obeh obdobjih so vodilni partnerji LAS po večini regionalno razvojne in razvojne agencije. Glede na vrednost projektov so v sedanjem obdobju finančno večji projekti. Največji delež odobrenih sredstev po statusu upravičencev ima javni sektor (občine, javni zavodi), ki predstavljajo okoli 60 % vseh odobrenih sredstev. Med upravičenci je največ občin, po številu sledijo društva, vendar pa je predstavnikov civilne družbe manj in izvajajo projekte nižjih vrednosti zaradi težav z zagotavljanjem sofinanciranja projektov. Veliko zanimanja je tudi za projekte sodelovanja LAS. Do konca leta 2020 je bilo odobrenih 30 projektov sodelovanja LAS, pri katerih tuji partnerji sodelujejo v okoli 10 projektih.

Prednosti

- dolgoletne izkušnje z izvajanjem programov celovitega razvoja podeželja in aktivnim vključevanjem lokalnih skupnosti in prebivalstva v razvojno načrtovanje (obstoječi LAS, vodilni partnerji idr.)
- pristop LEADER/CLLD lahko omogoča izvedbo celovitih, kompleksnih, inovativnih projektov preko različnih virov financiranja (obstoječi izvedeni projekti s široko vsebino: turizem, obnova in razvoj vasi, kulturna dediščina, kmetijstvo, družba, sociala, izobraževanje, varovanje okolja, digitalne rešitve,...);
- vloga LAS, kot lokalnega partnerstva, pri povezovanju deležnikov na podeželju
- pokritost celotnega območja Slovenije z lokalnimi akcijskimi skupinami;
- veliko zanimanje lokalnih razvojnih iniciativ in prebivalstva za izvajanje projektov po pristopu »od spodaj navzgor«;
- močan socialni kapital, ki odločilno vpliva na dinamiko razvoja na podeželju (izobraženi mladi, aktivni upokojenci, društva in nevladne organizacije drugi akterji);
- obstoječa mreža medgeneracijskih centrov (stičišča med starostniki in okoljem);
- izobrazbena struktura prebivalcev se izboljšuje
- podeželje je privlačno z vidika kvalitete bivanja zaradi bližine narave, varnosti, miru;
- veliko število podjetij na podeželju;
- stopnja zaposlenosti je v Sloveniji vsa leta nad povprečjem EU
- dobro razvit turistični sektor; rast števila prenočitev in prihodov turistov

- povečanje obsega opravljanja dopolnilnih dejavnosti;
- povečuje se proizvodnja OVE iz gozdarstva.

Slabosti

- strukturne težave podeželja, ki se razlikujejo po regijah: staranje prebivalstva, povečevanje koeficienta starostne odvisnosti mladih in starih, negativni naravni prirast, velika razvojna ogroženost nekaterih regij, območij brez dobrih povezav;
- odseljevanje mladih in bolj izobraženih delovno aktivnih prebivalcev s podeželja, velik delež dnevnih migracij izven kraja bivališča, pomanjkanje kvalitetnih delovnih mest na podeželju;
- neenakomerna opremljenost naselij z omrežjem storitev ter javno infrastrukturo glede na regije,
- visoka stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti določenih ranljivih skupin prebivalcev na podeželju in medregionalne razlike;
- vključevanje v vseživljenjsko izobraževanje se ne povečuje
- pomanjkanje sodobnih storitev in storitev za starostnike
- ogroženost kulturne dediščine na podeželju;
- povprečne plače v podjetjih na podeželju so nižje kot je povprečje v Sloveniji;
- neoptimalno izkoriščeni tokovi biomase iz ostankov primarne kmetijske proizvodnje in v proizvodnje in potrošnje živil (npr. sirotka, ostanki predelave žit in olj, klavniški ostanki, zavržena hrana);
- velika finančna vlaganja za vzpostavitev bioplinarne;
- opremljenost s širokopasovnimi povezavami.

Priložnosti

- izboljšanje dostopa do informacijsko–komunikacijskih tehnologij ter povečanje njihove uporabe in kakovosti lahko pozitivno vpliva na gospodarsko aktivnost, privabljanje investicij, nova delovna mesta in delo od doma, zmanjšanje dnevnih migracij ter demografsko strukturo;
- dolgoročen sistemski in medsektorski pristop k reševanju strukturnih težav na podeželju;
- aktivnejše sodelovanje javnih in zasebnih akterjev pri zasledovanju ciljev razvojnih strateških dokumentov na lokalni ravni ter sodelovanje podeželskih in mestnih območij na različnih področjih v okviru projektov
- dodatni razvoj osnovnih storitev (npr. varstvo otrok, izobraževanje, medgeneracijske povezave, mobilnost,...), predvsem za mlade in starejše prebivalce ter različne ranljive skupine;
- razvoj podeželja v skladu s konceptoma pametnih vasi in krožnega gospodarstva (digitalne tehnologije, digitalne platforme, ki nudijo ključne storitve, kot so e–učenje, e–uprava, transport, socialne storitve, turizem na podeželju, kratke verige vrednosti, kaskadna raba surovin socialne inovacije v podeželskih storitvah in podjetništvu) omogoča ohranjenost poseljenosti podeželja in razvoja podjetništva na podeželju;
- inovativne oblike aktiviranja starejših in staranja na domu, ponudba e- in drugih mobilnih storitev, prilagojenih potrebam starostnikov in ostalim lokalnim prebivalcem;
- nove priložnosti vključenosti ranljivih skupin glede na potrebe lokalnega območja;
- bogata kulturna in naravna dediščina, ki odraža življenje na podeželju in s tem možnost razvoja turizma;
- razvoj podpornega okolja za podjetništvo in ustvarjanje novih kakovostnih delovnih mest na podeželju;
- možnosti hitrejšega prilagajanja podjetij na podeželju na spremenljive okoliščine, saj so manjša od povprečja v Sloveniji;
- možnosti dodatnega dohodka iz opravljanja nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah;
- izboljšanje in razvoj visokokakovostnega in pristnega turizma na podeželju
- z razvojem biogospodarstva izboljšanje izrabe naravnih virov (npr. lesa po naravnih nesrečah);
- velika razpoložljivost in možnost uporabe stranskih tokov biomase (zlasti les slabše kakovosti, ostanki v predelavi lesa, papirniški in živilsko-predelovalni industriji);

- možnost vzpostavitve kompleksnejših verig vrednosti in uvajanja novih poslovnih modelov za doseganje ekonomije obsega zlasti na področju izkoriščanja gozdno-lesne biomase
- izkoristek soproizvodnje toplotne energije v okviru bioplinarn (za rastlinjake, ogrevanje objektov,...);
- možnost boljše izkoriščenosti potenciala biomase tudi s povečanjem števila mikro bioplinarn, ki lahko predstavljajo tudi dopolnilno dejavnost na kmetiji;
- bioplinarna kot možnost za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov oziroma možnost obnovljivega vira energije zaključen cikel hranil (bioplinarna-kmetijsko gospodarstvo) – krožno gospodarstvo.

Nevarnosti

- nezadostna usklajenost različnih razvojnih strategij in programov na nacionalni in lokalni ravni, vključno z območji s strukturnimi težavami (problemska, obmejna območja...)
- demografske spremembe zmanjšujejo ponudbo delovne sile, nadaljnja praznjenja podeželja, degradacijo kulturne krajine, slabšanje gospodarske slike in negativne socialne trende;
- nevarnost nadaljnega propadanja dediščine podeželja (vaška jedra, objekti, običaji, ipd.);
- netrajnost operacij (npr. obstoj delovnih mest po končanem projektu);
- nezadostna kadrovska struktura na vseh nivojih upravljanja pristopa LEADER;
- vpliv negativnega trenda gospodarske rasti na nadaljnje praznjenje in degradacijo podeželja na odročnejših območjih ter na razvojno ogroženih območjih;
- težave z zagotavljanjem lastnih sredstev za izvajanje celovitih projektov in s pridobivanjem drugih (povratnih) virov;
- manjši interes za projekte, ki zasledujejo inovativne rešitve s področja varovanja okolja ter cilje reševanja težav socialne izključenosti ranljivih skupin (kot so brezposelnost med ženskami in drugimi ranljivimi družbenimi skupinami);
- več prenočitev/prihodov turistov prinaša nove izzive za trajnostni razvoj in mobilnost ter lahko povzročajo veliko porabo virov.
- neustrezno umeščanje bioplinarn v prostor in negativno javno mnenje, povezano tudi z energetske rabo biomase
- (ne)razpoložljivost biomase (gozdne in kmetijske);
- kapitalsko močna in tehnološko napredna konkurenca za odkup (zlasti lesne) biomase v sosednjih regijah;
- možne konfliktno situacije med alternativnimi rabami biomase in nevarnost prekomernega izkoriščanja naravnih virov (npr. zemljišč);

3.1.8.2 Opredelitev potreb

P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva

P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

P28 Krepitev socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva

Uvajanje trajnostnih načel v gospodarstvo v okviru krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi tudi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev kmetijskih proizvodov v lokalnem okolju. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo različnim vrstam subjektov na podeželju za izvajanje aktivnosti vključene v vsebine krožnega gospodarstva in biogospodarstva (kot npr. ponovna uporaba odpadnih surovin iz kmetijstva in predelave kmetijskih proizvodov, trajnostna raba naravnih virov, npr. vode, razvoj novih procesov in tehnologij za zmanjšanje obremenitev na okolje iz kmetijstva, razvoj novih produktov iz biomasnih ostankov, pridobivanje energije iz OVE idr.). Razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na podeželskih območjih se bo podpiralo in naslavljal tako skozi intervencijo v okviru tega specifičnega cilja kakor tudi skozi druge intervencije v okviru drugih specifičnih ciljev saj gre tudi za horizontalni pristop naslavljanja omenjene potrebe.

Potrebo se bo naslavljalo s podporami za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom, kakor tudi z drugimi intervencijami v okviru drugih specifičnih ciljev.

P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

Demografske spremembe za podeželje prinašajo številne posledice: območja praznjenja prebivalstva, problematiko razvoja obmejnih območij, problem staranja prebivalstva na podeželju, posledice, ki jih imajo demografske spremembe na gospodarstvo in zaposlovanje, problematiko oskrbe in zagotavljanja storitev splošnega ter splošnega gospodarskega pomena, slabšega infrastrukturnega razvoja, opuščanje stavbnega fonda, tudi objektov kulturne dediščine, kulturne krajine in druge negativne posledice. Na podeželju, še posebej na območjih praznjenja, je zato potrebno zagotavljati oskrbo vseh skupin prebivalcev z osnovnimi storitvami, s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena, kot so npr. zdravstvo, socialno varstvo, javni potniški promet. Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, pristočnih in drugih dejavnosti ter infrastrukture, predvsem na površinah in v večnamenskih objektih, tudi objektih kulturne dediščine, ki so na podeželju pogosto prazni, brez prave namembnosti. Potrebno je izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in tako prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora tudi za mlade in potenciala za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti ter na tak način zmanjševati razkorak med regijami ter mesti in podeželjem. Potrebno je omogočiti vlaganja v ohranitev dediščine na podeželju ter omogočiti povezovanje kulturne dediščine in naravnih vrednot z ustreznim razvojem turizma (v povezani v kmetijstvu, lokalno kulinariko, butične in specializirane oblike,...) in preživljanjem prostega časa, izboljšati kakovost življenja na podeželju za ohranitev poseljenosti in posredno vplivati tudi na večjo gospodarsko vitalnost podeželja.

Potrebe se bodo naslavljale po pristopu lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v okviru intervencije LEADER. Pri zagotavljanju infrastrukturnega razvoja na podeželju se išče sinergije z drugimi ESI skladi.

P28 Krepi socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Kljub splošnemu izboljšanju kazalnikov kakovosti življenja in socialne vključenosti v Sloveniji v zadnjih letih, še vedno ostajajo določene ranljive skupine in medregionalne razlike, ki jih je potrebno posebej obravnavati. Z analizo so bile prepoznane določene ranljive skupine na podeželju, ki jim je potrebno omogočiti bolj kakovostno življenje in zmanjšati tveganje za njihovo socialno izključenost. Na podeželju je potrebno ohraniti heterogeno strukturo prebivalstva predvsem zaradi ohranjanja vitalnosti naselij, preprečevanja njihovega demografskega in fizičnega propada ter razvoja tolerantnosti do socialnih in kulturnih razlik. Z razvojnega vidika je potrebno prepoznati in aktivirati produktivno zmogljivost teh ranljivih skupin na podeželju (npr. dodatno usposabljanje, formalno in vseživljenjsko izobraževanje, prekvalifikacija, uporabiti njihovo znanje in izkušnje) ter jih ustrezno socialno vključiti. Potrebno je skrbeti za čim daljše ohranjanje aktivnosti starejših in za čim daljšo dejavno vključenost v domačem (podeželskem) okolju. Potrebno je povezovati tako institucionalizirane kot deinstitutionalizirane mehanizme za doseganje aktivnega in zdravega staranja ter povezati formalno in neformalno oskrbo starostnikov, kot so npr. oskrba na domu, alternativne oblike varstva starostnikov ipd. K zmanjšanju socialne izključenosti in socialni integraciji posameznih ranljivih skupin lahko pomembno prispevajo medgeneracijski programi, v katerih se lahko starejši in mladi skozi različne dejavnosti povezujejo, izmenjujejo izkušnje, znanja, s tem pa pridobivajo pomembne socialne in druge veščine ter ohranjajo vrednote. Za ohranjanje prebivalstva na podeželju, še zlasti mladih, je potrebno izboljšati /možnosti za varstvo otrok, za interesne dejavnosti, športne aktivnosti, in družbene stike. Potrebno je uvajanje inovativnih socialnih storitev in novih oblik mobilnosti (kot je npr. sopotništvo, organizirano spremljanje otrok), da se lokalnim prebivalcem lahko zagotavlja dostopnost do storitev in ohranja njihovo vključenost v družbo, z aktivno mobilnostjo pa se lahko poveča količina njihove dnevne telesne dejavnosti.

Potrebe se bodo naslavljale s pristopom lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, pri katerem se lokalno prebivalstvo spodbuja, da aktivno odloča in usmerja razvoj lokalnega območja. S tem se namreč krepi lokalna identiteta, občutek pripadnosti in možnosti vplivanja na razvoj, socialna kohezija med prebivalci, ustvarjajo se pogoji za boljše izkoriščanje endogenih razvojnih potencialov lokalnega okolja.

Pri zagotavljanju infrastrukturnega razvoja na podeželju se išče sinergije z drugimi ESI skladi.

Na podlagi analiz izvedenih projektov je bilo ugotovljeno, da v lokalnem območju že poteka sodelovanje različnih deležnikov, med različnimi sektorji. Pri teh podeželskih mrežah imajo vlogo povezovanja tudi lokalne akcijske skupine, ki kot pogodbeni partnerstva povezujejo različne deležnike med javnim, zasebnim in ekonomskim sektorjem na lokalnem območju imajo poznavanje lokalnih potreb. Na podeželju je potrebno za povečanje lokalne preskrbe spodbujati različne oblike sodelovanja med deležniki na podeželju, tako med kmetijskim sektorjem (ekološkimi kmeti in drugimi), z javnimi zavodi, lokalnimi skupnostmi ter turizmom, trgovino in drugimi. V okviru sodelovanja v podeželskih mrežah lahko tudi lokalna pridelava (kot npr. ekološka) pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepite lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z regijskim pristopom vključevanja lokalnih dejavnosti lahko povečamo gospodarsko dejavnost, npr. turistično

privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim (ekološkim) pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohrani celovitost kakovosti lokalnih proizvodov. Potrebo se bo naslavljajo v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, intervencije LEADER.

3.1.8.3 Intervencijska strategija.

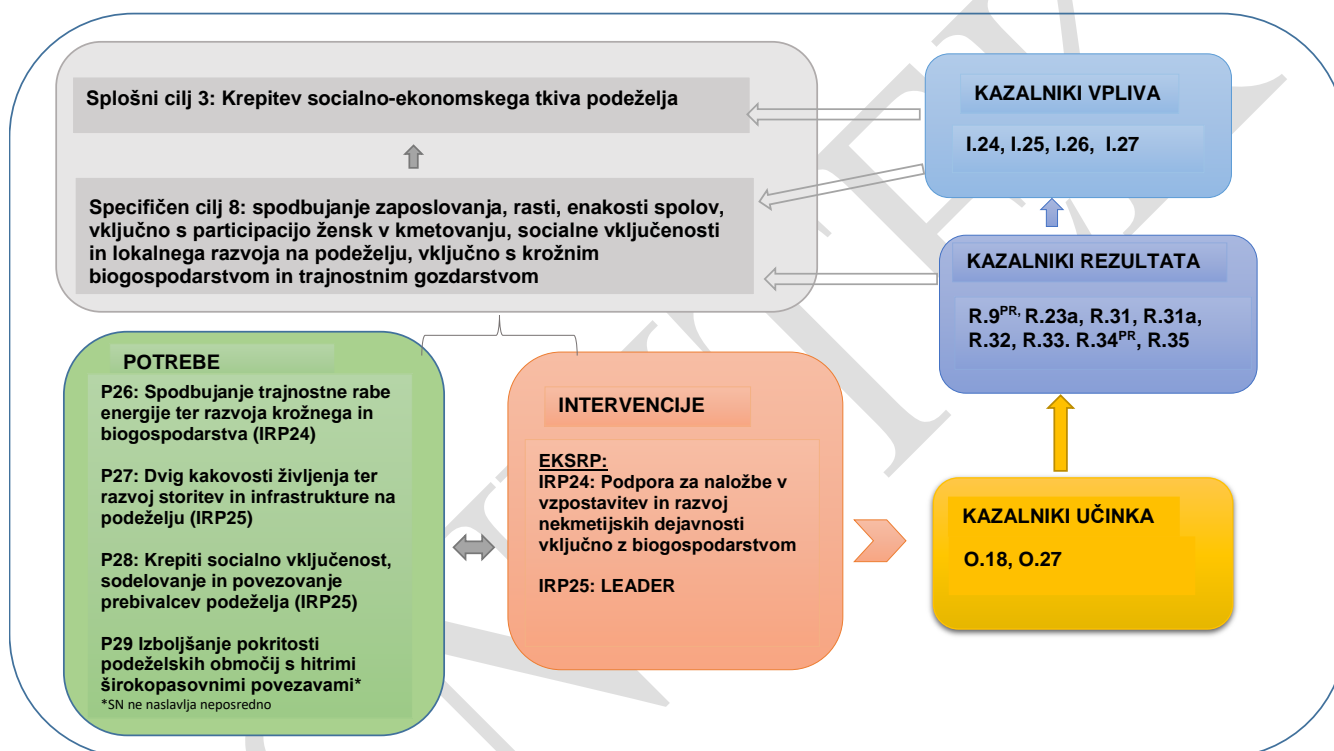
Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP24: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom

IRP25: Intervencija LEADER

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 8

Slovensko podeželje se sooča s številnimi strukturnimi težavami, ki pa se med dvanajstimi statističnimi regijami zelo razlikujejo. Značilno je zgoščanje prebivalstva v osrednji Sloveniji, predvsem okoli avtocestnega križa in dobro dostopnih središč. Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je večja ogroženost v kohezijski regijah Vzhodna Slovenija. Slovensko podeželje se, poleg izzivov kot so negativni demografski trendi, pomanjkanje delovnih mest, praznjenje manj razvitih in od večjih središč bolj oddaljenih naselij, nezadostna infrastrukturna razvitost in pomanjkanje osnovnih storitev, (posledično) srečuje tudi z nižjo podjetniško aktivnostjo na podeželju. Za podeželje so značilne dnevne migracije prebivalstva, pa tudi odseljevanje predvsem mladih. Problem odseljevanja mladih iz podeželja in dnevnih migracij je treba reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju. Intervencija podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom naslavlja potrebi razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na podeželju ter spodbujanje zaposlovanja in podjetništvo na podeželju.

Možnost za razvoj podeželja in reševanje izzivov predstavljata tudi pristop LEADER ter v okviru tega koncept Pametnih vasi. Pristop LEADER predstavlja orodje pri spodbujanju skupnega lokalnega razvoja po pristopu »od spodaj navzgor«. Pristop »od spodaj navzgor« omogoča lokalnemu prebivalstvu, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev tako imenovanih lokalnih akcijskih skupin (LAS), aktivno odloča prioriteta in razvojnih ciljih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev lokalnega območja. V okviru intervencije LEADER se pričakuje dvig socialnega kapitala, ki se bo izkazoval zlasti z okrepljeno medsebojno podporo in zaupanjem ter povečanjem sodelovanja vseh deležnikov pri zasnovi in izvajanju pristopa od spodaj navzgor (lokalni akterji, upravljalvske strukture).

Intervencije v okviru specifičnega cilja 8: *spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom (SC8)* naslavlja 4 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2021-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja*. Od tega P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami SN 2023-2027 ne naslova neposredno.

Intervencije v okviru SC8, usmerjene prednostno v dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju ter izboljšanje sodelovanja in povezovanja prebivalcev podeželja, bodo prispevale k:

- ustvarjanju delovnih mest na podeželju: razvoj stopnje zaposlenosti na podeželju, vključno z razčlenitvijo po spolu (kazalnik vpliva I.24)
- rasti na podeželju: razvoj bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca na podeželju (kazalnik vpliva I.25)
- Pravičnejši SKP: porazdelitev podpore SKP (kazalnik vpliva I.26)
- Spodbujanje podeželskega vključevanja: razvoj indeksa revščine na podeželju (kazalnik vpliva I. 27)

Opis intervencij:

IRP24: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom

Intervencija naslavlja sledečo potrebo:

P26: Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva

Neposredno pa se navezuje se tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7: P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju.

Namen intervencije je zagotoviti podporo naložbam v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju, vključno s področjem biogospodarstva oziroma krožnega gospodarstva. S sredstvi EKSRP bodo podprte naložbe, ki temeljijo na uvajanju trajnostnih načel v okviru biogospodarstva in krožnega gospodarstva kar lahko prispeva k ustvarjanju boljših pogojev za ohranitev ali ustvarjanje novih delovnih mest na podeželskih območjih in diverzifikacijo dohodkov kmetijskim gospodarstvom.

Pri virih biomase se upošteva etično načelo, da naj se biomasa prvenstveno uporablja za hrano ljudi, nato pa za krmo. Pri intervenciji se tako pričakuje, da se bo s podprtimi naložbami prispevalo tako h kreptvi gospodarskih aktivnosti na podeželskih območjih, kot tudi k lažji oskrbi in uporabi obnovljivih virov. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije. Upravičenec do podpore pa je nosilec nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Učinek intervencije IRP24 se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP.

Učinkovitost in uspešnost izvajanja IRP24: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom pa se bo spremljalo s kazalnikoma rezultata:

R.9^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 2,08 %)

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 3.649)

IRP25: LEADER

Intervencija LEADER po pristopu »od spodaj navzgor« naslavlja v okviru SC8 sledeče potrebe:

P27: Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

P28: Krepi socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Neposredno se navezuje se tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7: P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju. Podrobneje se potrebe lokalnih območjih določijo in izvajajo v okviru strategij lokalnega razvoja, ki jih pripravijo lokalne akcijske skupine (LAS).

LEADER je del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) iz Uredbe o skupnih določbah, ki se v programskem obdobju 2023-2027 v Sloveniji izvaja v okviru skladov EKSRP, ESRR in ESS. Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ciljem strateškega načrta. Predlogi operacij se na lokalnih območjih oblikujejo po pristopu »od spodaj navzgor«. Spodbuja se

sodelovanje lokalnih akterjev, nove in inovativne rešitve pri reševanju potreb in naslavlja prepoznane ranljive skupine na območju. Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči iz sredstev EKSRP. Podpora je namenjena sofinanciranju stroškov, nastalih pri izvedbi operacij, katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v SLR. Učinek intervencije LEADER se bo spremljal s kazalnikom: O.27 Število strategij lokalnega razvoja, ki prejemajo podporo (LEADER), ali pripravljanih ukrepov. Uspešnost izvajanja IRP25: LEADER pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata:

R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja (ciljna vrednost: 100 %)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC8 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **Dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju:** spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah; krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja; razvoj biogospodarstva; socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine; zmanjševanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju.

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane

Komplementarnost z drugimi programi in viri sredstev

V okviru naslavljanja potreb prepoznanih v specifičnem cilju 8 se iščejo sinergije in komplementarnosti teritorialnih pristopov skupaj z ostalimi EU skladi ter drugimi nacionalnimi politikami. Tako bodo podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v okviru drugih EU skladov (ESRR sredstva), ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami. Izboljšanje pokritosti s hitrim širokopasovnim internetom je tudi eno izmed priporočil EK Sloveniji za pripravo SN 2023-2027, tako da je bila na podlagi tega tudi identificirana potreba P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami.

CLLD se bo v novem programskem obdobju izvajal na način »3+1«, kar pomeni, da se bo skupni pristop CLLD izvajal s skladi EKSRP, ESS+ in ESRR in sicer čim bolj poenoteno, medtem kot se bo CLLD, ki se financira iz evropskih sredstev ESPRA, izvajal ločeno. Organi upravljanja so z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovili Medresorsko delovno skupino CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027 je koordinacijski organ med skladi ter bo z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodelovala z lokalnimi akcijskimi skupinami.

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.9 ^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov	2,28%
R.23a Okoljska/podnebna smotrnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnosti, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.
R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo	Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.
R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja	100,00%
R.32 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.
R.33 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: Število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo	
R.34 ^{PR} Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	
R.35 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v podprtih projektih socialne vključenosti	

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.9^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij (brez dvojne štetja) in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG):

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano je 77 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije je 985 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč je 35 podprtih KMG oz. naložb;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij je 136 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov je 250 podprtih KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za operativni program sektorja sadje in zelenjava je vključenih 10 KMG;

Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom je 100 podprtih KMG.

R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

Upoštevana je lastna definicija podeželja, ki vključuje vse prebivalce Slovenije razen mest nad 10.000 prebivalcev.

R.23a Okoljska/podnebna smotrnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnosti, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

R.32 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

R.33 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: Število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

R.34^{PR} Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

R.35 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v podprtih projektih socialne vključenosti

Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.

3.1.9 SC9 Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali

3.1.9.1 Povzetek SWOT analize.

Potrošniki danes vedno bolj cenijo prehransko trajnostnost, ki pomeni priložnost za izboljšanje načina življenja, zdravja in okolja. Velika pozornost je namenjena zdravemu in trajnostnemu načinu prehranjevanja, ki pozitivno vpliva na zdravje in kakovost življenja potrošnikov in bo posledično vplivalo tudi na zmanjševanje stroškov družbe v skrbi za zdravje.

V zadnjem obdobju je naraščajoča odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom/antibiotikom vse večji zdravstveni problem po vsem svetu. Za zdravljenje živali se uporablja antibiotike, ki z nekaj izjemami spadajo v iste skupine kot tisti, ki se uporabljajo za zdravljenje ljudi. Za ohranjanje učinkovitosti obstoječih antibiotikov (ker razvoja novih skoraj ni) in obvladovanje odpornosti proti njim se jih uporabi le za nujne potrebe zdravljenja živali, saj lahko vsaka prekomerna in neprimerna raba antibiotikov dodatno doprinese k pojavu in širjenju odpornih mikrobov. V bodoče bo več antibiotikov rezerviranih za zdravljenje ljudi, oziroma se bo njihovo rabo za zdravljenje živali omejevalo.

Na podlagi podatkov o prodaji protimikrobnih zdravil za živali, ki so pretežno namenjene proizvodnji hrane je le ta pod povprečjem EU (EU povprečje v 2018 118,3 PCU, Slovenija 43,2 PCU). Kljub temu je treba v Sloveniji obstoječe aktivnosti za zmanjšanje uporabe protimikrobnih zdravil okrepiti in jih še dopolniti. Med drugim je predvidena uvedba spremljanja porabe antibiotikov na gospodarstvih po živalskih vrstah, kar bo podlaga za ukrepanje za ureditev razmer (strokovni nadzori idr.). Ukrepi so namenjeni za zmanjšanje potreb po uporabi antibiotikov pri prekomernih porabnikih, kar je med drugim predvideno v Državni strategiji „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021). V intenzivnih panogah, kot je na primer v reji perutnine, ki je v Sloveniji med največjimi porabniki antibiotikov, želimo ostati proizvodno konkurenčni ostalim državam. Zato je treba pravočasno zagotoviti potrebne pogoje za realizacijo že sprejetega nacionalnega akcijskega načrta. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev se zmanjšuje obseg in učinkovitost ozaveščanja rejcev in veterinarjev za zmanjševanje potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali. Zlasti pa se bo z zagotavljanjem primerno dobre oskrbe rejnih živali, njihove dobrobiti, z uspešnim preprečevanjem širjenja okužb ob razumnem in vestnem izvajanju zdravstvenega varstva živali pred boleznimi, v prihodnje zmanjševalo potrebe po rabi/predpisovanju protimikrobnih zdravil/antibiotikov za njihovo zdravljenje. Najboljše prakse, gospodarstva z najnižjo porabo antibiotikov, bi lahko primerno nagradili. Nenadni izbruh bolezni rejnih živali lahko poveča porabo protimikrobnih zdravil. Zaradi omejevanja uporabe protimikrobnih zdravil lahko pride do nelegalne nabave ter nekontrolirane uporabe.

Fitofarmacevtska sredstva (v nadaljnjem besedilu: FFS) so pripravki, ki se v kmetijstvu uporabljajo za varstvo rastlin in pridelkov pred škodljivci, povzročitelji bolezni in plevelom. Področje fitofarmacevtskih sredstev zajema registracijo FFS in izdajo dovoljenj za dajanje v promet in uporabo ter trajnostno rabo FFS z vsemi ukrepi, s katerimi skušamo zagotoviti, da uporabniki uporabljajo FFS pravilno in tako, da FFS ne pomenijo nevarnosti za okolje in zdravje ljudi. Ti ukrepi so usposabljanje uporabnikov FFS o pravilni uporabi FFS, pregled naprav za nanašanje FFS, vodenje registra distributerjev FFS, zbiranje podatkov o prodaji FFS, spremljanje ostankov FFS v vodah in hrani, spremljanje podatkov o zastrupitvah s FFS pri ljudeh ter izračunavanje kazalnikov tveganja, s katerimi spremljamo gibanje prodaje in uporabe FFS.

Prodaja FFS v Sloveniji niha in je odvisna od vremenskih vplivov, vrste aktivnih snovi v pripravkih ter ekonomskih razlogov, kot je cena pripravkov. Porabe FFS v kmetijstvu ne moremo enačiti s prodajo FFS v Sloveniji, saj se določene aktivne snovi lahko uporabljajo tudi na drugih površinah, npr. za vzdrževanje javnih površin, med njimi cest in železnic. Potreba po uporabi FFS je tudi močno odvisna od vremenskih razmer. Vse nabavljene količine se ne uporabijo v tekočem letu, lahko ostanejo na zalogi pri pridelovalcu za uporabo v naslednjem letu.

Slovenski Nacionalni akcijski program za doseganje trajnostne rabe fitofarmacevtskih sredstev (NAP) obravnava vse ukrepe za zmanjšanje tveganja zaradi uporabe FFS, od izobraževanja in informiranja, tehničnih pogojev za trgovanje s FFS in njihovo uporabo, spremljanja in uradnega nadzora nad uporabo FFS, pridelano hrano in pitno vodo, do zmanjšanja uporabe FFS na javnih površinah. Ukrepi so namenjeni ozaveščanju uporabnikov o pravilni rabi FFS s poudarkom na varovanju podzemnih in površinskih voda ter čebel, varnemu odstranjevanju odpadkov

in odpadne embalaže FFS, spodbujanju integrirane in ekološke pridelave ter uporabe nekemičnih metod varstva rastlin in metod varstva rastlin z majhnim tveganjem.

Pri sprejemanju ukrepov za zmanjševanje rabe FFS se je potrebno osredotočiti na kmetijske panoge, kjer se uporablja največ FFS (trajni nasadi), to so predvsem trajni nasadi. K zmanjšanju uporabe FFS bo pripomogla tudi vzpostavitev digitalne evidence prodanih FFS po uporabnikih ter izobraževanje uporabnikov FFS glede uporabe mikroorganizmov za varstvo rastlin.

Upoštevati pa je treba tudi vidik zdravja rastlin, ki pomembno vpliva na pridelavo hrane in krme ter porabo FFS. Zaradi podnebnih sprememb se spreminja obnašanje in pojavnost običajnih boleznih in škodljivcev v kmetijstvu. Zato je v posameznih letih pri določenih panogah večja potreba po nujni uporabi FFS za obvladovanje določenega škodljivca ali bolezni. Vzpostavljena je Javna služba zdravstvenega varstva rastlin, ki med drugim z izvajanjem sistema prognoza boleznih in škodljivcev rastlin prispeva k ciljni uporabi FFS in s tem za količinsko manjšo uporabo FFS pri obvladovanju običajno navzočih (gospodarskih) boleznih in škodljivcev v kmetijstvu. Spremljanje, opazovanje in napovedovanje pojava pomembnejših boleznih in škodljivcev (škodljivih organizmov) v kmetijstvu na podlagi meteoroloških, biotičnih in drugih podatkov, je eno od pomembnejših orodij pri zmanjševanju količine FFS.

Pripravljene in sprejete so smernice za integrirano varstvo rastlin (IVR), ki tudi prispevajo k manjši uporabi FFS.

Poseben izziv pri zmanjšani porabi FFS predstavljajo ukrepi za izkoreninjenje tujerodnih škodljivih organizmov rastlin (karantenski škodljivi organizmi). V primeru njihovega pojava so predpisane zahteve za njihovo takojšnje uničenje in preprečevanje nadaljnjega širjenja. Zlasti izkoreninjenje karantenskih škodljivcev, ki povzročajo škodo rastlinam ali prenašajo različne nevarne bolezni, je večinoma mogoče le z uporabo kemičnih FFS.

Mednarodna trgovina, potovanja in podnebne spremembe predstavljajo povečana tveganja za vnos in širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov rastlin, ki lahko v kmetijstvu in gozdarstvu povzročijo veliko gospodarsko, okoljsko in družbeno škodo. Za zmanjševanje potreb po uporabi FFS, se je treba osredotočiti na preventivne ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja karantenskih škodljivih organizmov rastlin. V ta namen se izvaja redno spremljanje zdravstvenega stanja rastlin v kmetijski pridelavi, gozdovih in na drugih površinah (programi preiskav) ter izvaja stalni inšpekcijski nadzor ob uvozu in premeščanju pošiljk rastlin in rastlinskih proizvodov. Le zgodnje odkrivanje karantenskih in novih potencialno nevarnih boleznih in škodljivcev ter hitro in učinkovito ukrepanje omogoča uspešno izkoreninjenje nevarnih karantenskih škodljivih organizmov. Pomemben element pri zgodnjem odkrivanju karantenskih škodljivih organizmov je ozaveščanje in kampanje obveščanja pridelovalcev in drugih državljanov o teh organizmih, ki je omejeno zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Ob tem ne smemo pozabiti tudi na ključen element zagotavljanja zanesljive in hitre diagnostike škodljivih organizmov rastlin. To zahteva visoko usposobljene strokovnjake in akreditirane diagnostične laboratorije za opravljanje laboratorijskih analiz. Tudi tukaj se srečujemo z omejitvami in pomanjkanjem akreditiranih laboratorijev ter metod za določanje škodljivih organizmov. Enega večjih izzivov bo predstavljajo izvajanje kurativnih ukrepov izkoreninjenja ob pojavu karantenskih škodljivcev (žuželke, pršice, ogorčice) brez uporabe kemičnih FFS.

Za zmanjšanje porabe FFS na področju zdravstvenega varstva rastlin je treba intenzivno vlagati v raziskave in razvoj za vpeljavo učinkovitih alternativnih metod, ki bodo omogočile zmanjšanje odvisnosti od rabe kemičnih FFS. Ena od alternativnih metod je biotično varstvo rastlin, ko se za zatiranje škodljivih organizmov uporablja druge, koristne organizme, ki so naravni sovražniki, antagonisti ali kompetitorji in se lahko sami razmnožujejo (npr. parazitoidi). Za povečanje obsega uporabe biotičnega varstva rastlin je potrebna sprememba veljavne zakonodaje s področja zdravstvenega varstva rastlin in ohranjanja narave.

Po mnenju Evropske agencije za varnost hrane (v nadaljnjem besedilu: EFSA) dobrobit rejnih živali posredno vpliva na varnost hrane zaradi tesne povezanosti med dobrobitjo živali, zdravjem živali in boleznimi, ki se prenašajo s hrano. Dobrobit je tesno povezana s sistemi reje in pogoji vhlavitve rejnih živali. Z izboljšanjem dobrobiti pričakujemo manj poškodb in boleznih, boljše počutje živali, s tem pa manj zdravljenj, boljše proizvodnost in boljše kakovost živalskih proizvodov. Izboljšana dobrobit zato prispeva k manjši porabi protimikrobnih zdravil, predvsem antibiotikov. V Sloveniji se rejci zaradi različnih razlogov v premajhnem obsegu odločajo za nadstandardne načine reje živali, ki upoštevajo vidike dobrobiti živali in presegajo predpisane zahteve ravnanja ali običajno rejsko prakso. Pomembni razlogi so neugodna posestna struktura kmetijskih gospodarstev in starostna struktura rejcev ter v veliko primerih tudi lokacija kmetijskega gospodarstva znotraj strnjenege vaškega naselja brez možnosti za povečanje in prilagoditev hlevov višjim standardom dobrobiti. Poleg tega rejce od nadstandardnih načinov reje, ki so praviloma dražji, odvrta predvsem ekonomika, zato zagotavljanje višjih standardov od minimalnih, predpisanih z

zakonodajo, še vedno vidijo kot dodaten strošek, namesto da bi ga izkoristili kot tržno priložnost v okviru shem kakovosti. V Sloveniji, razen pri prireji perutninskega mesa, še ni vzpostavljenih nadstandardnih shem, ki bi potrošnikom zagotavljale, da so bile živali vzrejene v skladu z višjimi standardi dobrobiti živali. Manjka tudi sistematično komuniciranje s potrošniki o dobrobiti živali v reji na način, da se vpelje enotne oznake za označevanje dobrobiti živali na izdelkih.

Dobrobit živali je zelo pomemben dejavnik pri konceptu kakovosti hrane, saj potrošniki pričakujejo, da bo njihova hrana živalskega izvora pridelana na živalim in okolju prijazen način. Predpogoj za vključitev dobrobiti živali v koncept kakovostne hrane je razvoj sistema za ocenjevanje dobrobiti živali, ki temelji na znanstvenih utemeljitvah in metodah. Eden takih sistemov, ki je bil razvit v okviru programa Welfare Quality s strani Evropske komisije, se v Sloveniji v okviru ciljnih raziskovalnih projektov še preizkuša in prilagaja za uporabo v slovenskih rejah prašičev, perutnine in krav molznic. Trenutno še ni uveljavljen enoten sistem ocenjevanja, obstajajo le posamezne delne ocene o stanju dobrobiti v slovenskih rejah. Predpisi, ki urejajo zaščito živali, določajo minimalne pogoje, nadgradnjo pa predstavljajo nadstandardne sheme zagotavljanja dobrobiti živali, pri katerih gre za prostovoljno prevzemanje nadstandardnih zahtev. V Sloveniji so težava »standardi«, saj trenutno po posameznih usmeritvah in vrstah reje, predvsem za tiste vrste in kategorije rejnih živali, za katere ni predpisanih minimalnih zahtev, še ni opredeljenih standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse.

Problematika odpadne hrane je vključena v pomembnejše strateške dokumente EU – Krožno gospodarstvo, Zeleni dogovor, strategija Od vil do vilic in je izziv za vse člene v verigi preskrbe s hrano. Proizvodnja hrane porablja vire, kot so tla, voda, zrak, energija in gorivo in je povezana z emisijami toplogrednih plinov. Zato je z etičnega, ekološkega in gospodarskega vidika zmanjšanje količin odpadne hrane izziv tako za oblikovalce politike, kot tudi za gospodarske subjekte, potrošnike, znanstvenike in nevladne organizacije. Potrebno je globalno ukrepanje in preobrat v strateškem načrtovanju o proizvodnji in porabi hrane. Kljub temu, da prebivalec Slovenije zavrže povprečno 66 kg hrane, kar je sicer manj od EU povprečja (EU-28), ki je 173 kg na prebivalca (FUSIONS, 2016), je odpadna hrana naraščajoča težava v celotni verigi preskrbe s hrano. Odpadna hrana namreč povečuje negativne učinke na okolje in potrošnika ter gospodarstvu povzroča finančne izgube.

3.1.9.2 SWOT analiza

Prednosti

Zdravila za živali

- prodaja protimikrobnih zdravil antibiotikov za živali za proizvodnjo živil je v Sloveniji nizka, je pod povprečjem EU/EGP
- izvajanje Državne strategije „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov in nacionalnega akcijskega načrta

Pesticidi

- Vzpostavljen sistem usposabljanja uporabnikov in distributerjev s FFS ter pregleda naprav za nanašanje FFS
- prepoved uporabe herbicidov na javnih površinah
- spodbujanje registracije FFS z manjšim tveganjem
- izvajanje programov preiskav za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov in izvajanje diagnostike v nacionalnih referenčnih laboratorijih
- delovanje javne službe zdravstvenega varstva rastlin in vzpostavljen sistem prognostičnih obvestil za bolezni in škodljivce za pridelovalce
- sprejete so smernice za integrirano varstvo rastlin

Dobrobit živali

- dviganje zavesti potrošnikov o pomembnosti upoštevanja dobrobiti živali pri prireji proizvodov živalskega izvora
- ni množičnih sistemov rej, zato je tveganje za pojav bolezni in slabšo dobrobiti živali manjše
- transportne poti so kratke – manj težav pri prevozu živih živali

Odpadna hrana

- potekajo aktivnosti osveščanja javnosti o preprečevanju nastajanja in zmanjšanju količin odpadne hrane.
- Pozitivne izkušnje s projektom »Donirana hrana«
- Bližina pridelovalcev, predelovalcev in porabnikov hrane zagotavlja dobro povezanost in kratke in hitre verige za varno porabo in ohranjanje kvalitete hrane in uporabo viškov hrane

Slabosti

Zdravila za živali

- podatki kažejo, da je raba nekaterih protimikrobnih zdravil pri nekaterih zlasti intenzivnih rejcih perutnine v zadnjih letih v porastu
- učinkovitost ozaveščanja rejcev in veterinarjev za zmanjševanje potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali se v zadnjih letih zmanjšuje
- pomanjkanje stabilnih virov financiranja za izvajanje aktivnosti in ukrepov iz Državne strategije „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021) za zmanjševanje porabe antibiotikov za zdravljenje živali

Pesticidi

- večina rabe FFS je vezana na trajne nasade, število tretiranj v rastni sezoni je zelo odvisno od vremena, kar povzroča velika nihanja v rabi FFS
- omejeno število alternativnih metod na razpolago v trajnih nasadih za nadzor glivičnih boleznih in insektov ter pomanjkanje potrebnih strojev in opreme za izvajanje alternativne metode omejena uporaba biotičnega zatiranja škodljivih organizmov zaradi stroge okoljske zakonodaje
- vsi diagnostični laboratoriji za škodljive organizme niso akreditirani

Dobrobit živali

- ni vzpostavljenih shem kakovosti za dobrobit živali (razen pri perutninskem mesu), ker rejci ne vidijo tržne priložnosti v okviru shem
- ni standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse za določanje nadstandardov

Odpadna hrana

- povečevanje količin odpadne hrane
- premajhna ozaveščenost potrošnikov o roku uporabnosti hrane (razlika med »porabiti do« in »uporabno najmanj do«
- premalo raziskav na področju biogospodarstva primarne kmetijske proizvodnje in proizvodnje živil

Priložnosti

Zdravila za živali

- ohranitev nizke skupne porabe protimikrobnih zdravil, da ostane pod EU povprečjem ob ohranjanju tržne konkurenčnosti rejcev živali
- vključevanje novih sektorjev rejnih živali v nacionalno shemo kakovosti »izbrana kakovost« kot npr. z omejeno rabo oz. neuporabo nekaterih protimikrobnih zdravil, ki so najvišjega kritičnega pomena za zdravljenje ljudi
- uporaba finančnih virov SKP in informacijskih virov EU za spodbujanje višjih standardov dobrobiti živali

Pesticidi

- razvoj alternativnih metod ne-kemičnega varstva rastlin, ki bodo omogočile zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS (vključno s stroji in drugo opremo)
- razvoj novih odpornih sort rastlin na bolezni in škodljivce
- razvoj novih metod izvajanja programov preiskav, ki bi omogočali zgodnejše odkrivanje novih žarišč in racionalizirali preglede ter s tem povečali njihov obseg (droni, pasti za daljinsko zaznavanje, ...), okrepitev laboratorijske dejavnosti na področju določanja bolezni in škodljivcev rastlin

Dobrobit živali

- večanje ozaveščenosti potrošnikov glede dobrobiti živali, vključevanje proizvodov iz nadstandardnih, živalim prilagojenih sistemov reje v sheme kakovosti je priložnost za izboljšanje dodane vrednosti in s tem boljši dohodkovni položaj kmetij

Odpadna hrana

- inovacije in raziskave v kmetijstvu in živilstvu na temo preprečevanja izgub in odpadne hrane (nova in funkcionalna živila in sestavine, precizno kmetijstvo, da je pridelek zdrav, količinski in ustreza tržnim standardom, pametna embalaža,...)
- digitalizacija proizvodnje in predelave, logistike, prodaje
- novi trendi zauživanja hrane, ki upoštevajo trajnostne in prehranske smernice (nove sheme,...)
- krepitev primarnih proizvajalcev v verigi preskrbe s hrano (OP, povezovanje, prilagajanje sistema javnih naročil...)

Nevarnosti

Zdravila za živali

- izbruh kužnih bolezni vodi v večjo porabo protimikrobnih zdravil in povečuje tveganje za pojav in širjenje mikrobne odpornosti
- nelegalna nabava ter nekontrolirana uporaba protimikrobnih zdravil zaradi nepoznavanja in nerazumevanja rejcev ter veterinarjev

Pesticidi

- pojav in širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov zaradi podnebnih sprememb in povečanega obsega mednarodne trgovine
- določenih bolezni ali škodljivcev ne bo mogoče ustrezno zatirati zaradi zmanjšane dostopnosti FFS ter nezadostne razpoložljivosti nekemičnih metod
- manjša konkurenčnost zaradi dviga stroškov pridelave zaradi dragih strojev in opreme za izvajanje alternativnih metod

Dobrobit živali

- pojav novih kužnih bolezni

Odpadna hrana

- Sodobne hitro spreminjajoče potrošniške navade in okusi, ki jim kmetijska in živilska proizvodnja ne more slediti

3.1.9.3 Opredelitev potreb

P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali (delno naslovljeno)

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljeno)

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Skrb za zdravje ljudi in ohranjanje okolja zahteva trajnostno rabo FFS. Na zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS lahko vplivamo z raziskavami in razvojem ter spodbujanjem rabe alternativnih metod varstva rastlin. Tudi z vidika prilaganja na podnebne spremembe je ključen razvoj novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce. Prilagoditi in vlagati je treba tudi v naprave za nanašanje FFS, za nekemično zatiranje plevelov in naprave, ki zmanjšujejo rabo FFS. Spodbuja se uporaba FFS v poljedelstvu, hmeljarstvu, zelenjadarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu na osnovi mikroorganizmov (biološka sredstva) in biotično zatiranja škodljivcev ter uporaba protiinsektnih mrež, vab feromonskih, prehranskih, lepljivih, ...) in metode konfuzije ter dezorientacije. Spodbuja se sajenje sort, ki so odporne na bolezni in škodljivce v vseh panogah kmetijske pridelave.

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne zahteve ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenijo pogojem reje živali. Razvoj živinoreje bo temeljil na dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali. Različni pogoji reje različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato se bo spodbujalo izvajanje živalim prilagojen način reje ter izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali.

P30 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljena potreba)

»Eno zdravje« dobiva na pomenu. Z aktivnostmi želimo ohraniti možnosti učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih s protimikrobnimi zdravili v okviru ukrepov za zmanjšanje pojavnosti in širjenja odpornosti mikrobov. Zagotavljati je treba odgovorno rabo protimikrobnih zdravil, zmanjšati prekomerno rabo in zlasti poskrbeti, da bo potreba po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali čim manj. Vzpostaviti je treba spremljanje in nadzor nad porabo protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na KMG. Pomembno je ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji. Ukrepi prispevajo k uresničevanju strateških in programskih dokumentov za obvladovanje odpornosti mikrobov.

P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljena potreba)

Izgube in odpadna hrana v verigi preskrbe s hrano, so izziv s katerimi se moramo soočiti. Podpreti je treba digitalizacijo proizvodnih procesov, predelave in predelavo presežkov hrane in biogenih odpadkov ter stranskih proizvodov, osveščati in izobraževati vse deležnike v verigi ter vzpodbujati inovacijska partnerstva. Treba je nameniti pozornost in sredstva za raziskave ter prenos znanja za trajnostno proizvodnjo in porabo hrane. Pomembno je osveščanje in spodbujanje javnih zavodov, da v okviru zelenega javnega naročanja dajejo prednost lokalni in trajnostno pridelani hrani ter osveščanju potrošnikov o rokih trajanja hrane in načinih zmanjševanja količine odpadne hrane. Pripravljena je nacionalna strategija, ki povezuje različne sektorje.

3.1.9.4 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

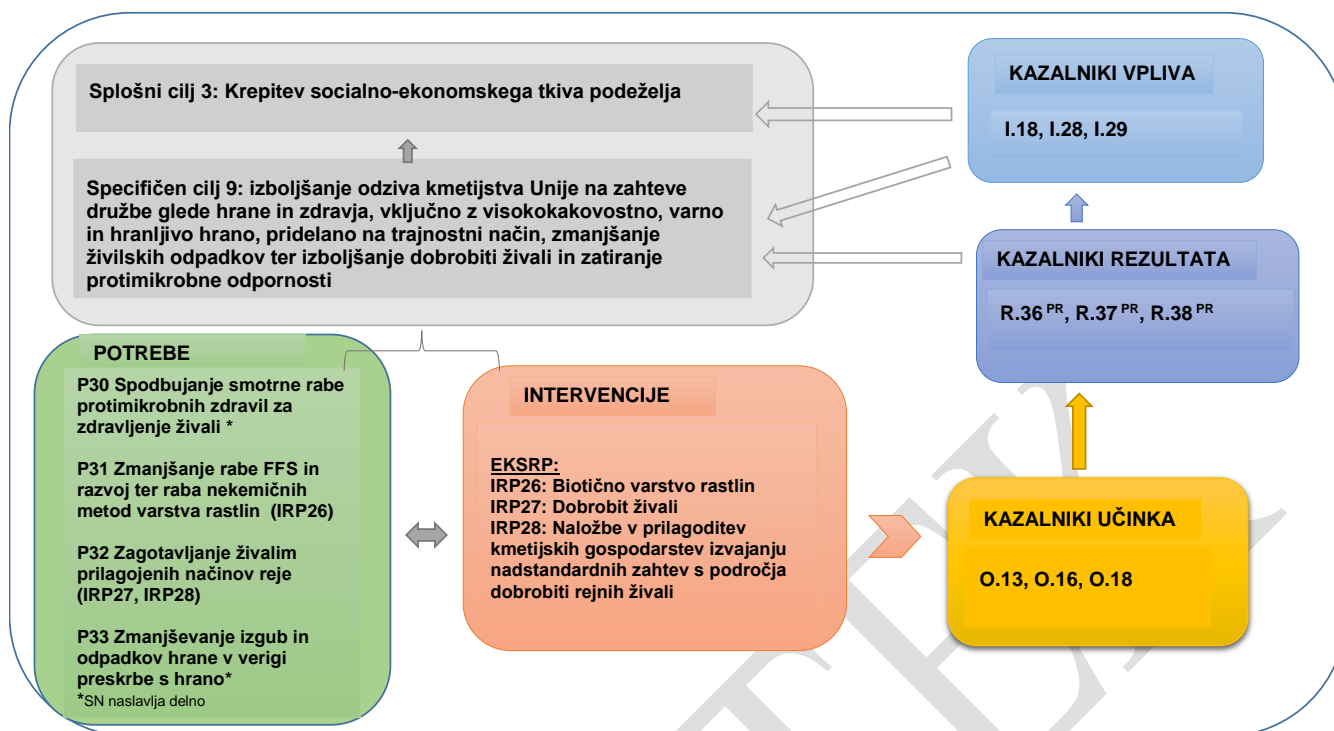
IRP26: Biotično varstvo rastlin

IRP27: Dobrobit živali

IRP28: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 9

Sodobnemu potrošniku je pomembno zdravje kot tudi kakovost in varnost hrane, ki je pridelana na trajnostni način. Mednarodna trgovina, potovanja in podnebne spremembe predstavljajo povečana tveganja za vnos in širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov rastlin, ki lahko v kmetijstvu in gozdarstvu povzročijo veliko gospodarsko, okoljsko in družbeno škodo. Osredotočiti se bo potrebno na preventivne ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja karantenskih škodljivih organizmov rastlin.

Evropska kot tudi nacionalna zakonodaja spodbuja zatiranje škodljivcev in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev (FFS) in daje prednost nekemičnim metodam. Temu bodo sledile tudi intervencije v okviru SN 2023-2027. Spodbuja se prehod na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi za biotično zatiranje škodljivcev in bolezni ter FFS na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična FFS. Namreč vloga varstva rastlin je poleg zagotavljanja optimalnih količin kmetijskih pridelkov ter zagotavljanju ekonomsko upravičene pridelave tudi v zagotavljanju zdravih pridelkov, ki jih ljudje in živali lahko uživajo brez tveganja za zdravje.

Živinoreja je prevladujoča proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Dobrobit živali je zelo pomemben dejavnik pri konceptu kakovosti hrane, saj potrošniki pričakujejo, da bo njihova hrana živalskega izvora pridelana na živalim in okolju prijazen način. Z izboljšanjem dobrobiti živali pričakujemo manj poškodb in bolezni, boljše počutje živali, s tem pa manj zdravljenj, boljšo proizvodnost in boljšo kakovost živalskih proizvodov. Pri tem je potrebno zagotoviti tudi odgovorno rabo protimikrobnih zdravil/antibiotikov. K dobrobiti živali bo prispevalo izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev za namen izvajanja nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali.

Prebivalec Slovenije sicer zavrže povprečno manj hrane od EU povprečja, vendar ne glede na to, je odpadna hrana naraščajoča težava v celotni verigi preskrbe s hrano. Ključno je osveščanje vseh členov v verigi preskrbe s hrano glede pomembnosti zmanjševanja izgub in odpadkov hrane. Odpadna hrana namreč povečuje negativne učinke na okolje in potrošnika ter gospodarstvu povzroča finančne izgube.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 9: *izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živalskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti* (SC9) naslavlja 4 potrebe (od tega dve delno), od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja*.

Intervencije v okviru SC9, usmerjene prednostno v zagotavljanje varne in kakovostne hrane, spodbujanje biotičnega varstva rastlin in živalim prilagojenega načina reje, bodo vplivale na:

- Omejevanje rabe antimikrobikov pri rejnih živalih: prodaja/uporaba antimikrobikov pri živalih za proizvodnjo živil (kazalnik I.28)
- Trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov: tveganja, uporaba in vplivi rabe pesticidov (kazalnik I.18)

Opis intervencij:

IRP26: Biotično varstvo rastlin

Intervencija IRP26: Biotično varstvo rastlin naslavlja potrebo:

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih FFS in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivci prispeva k varovanju vodnih virov in tal. Intervencija vključuje uporabo FFS na osnovi mikroorganizmov (glive, bakterije, virusi) in komercialnih proizvodov za biotično zatiranje bolezni in škodljivcev z naravnimi sovražniki (žuželke, pršice, ogorčice) v poljedelstvu, zelenjadarstvu, hmeljarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu, ki deloma nadomesti tretiranje s kemičnimi FFS v skladu z izdelanim načrtom zatiranja bolezni in škodljivcev. Podpora za intervencijo Biotično varstvo rastlin je letna, dodeli se na hektar in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti in znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, zaščitene prostore in trajne nasade. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve.

Uspešnost izvajanja IRP26: Biotično varstvo rastlin pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal (ciljna vrednost: 26,36%)

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode (ciljna vrednost: 26,36%)

R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč, ki jih zadevajo posebni ukrepi, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov (ciljna vrednost: 26,4%)

IRP27: Dobrobit živali

Intervencija IRP27: Dobrobit živali naslavlja potrebo:

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Intervencija dobrobit živali je namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali. Podpora za intervencijo dobrobit živali je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti, krije pa tudi stroške poslovanja (transakcijske stroške) v višini 25 % za posameznega upravičenca. Plačilo se dodeli na GVŽ. Podpora se nanaša samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.16 Število glav velike živine s podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito.

Uspešnost izvajanja IRP27: Dobrobit živali pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali (ciljna vrednost: 27,41%)

R.36^{PR} Omejevanje rabe antimikrobikov: delež glav velike živine, ki jih zadevajo ukrepi, ki prejemajo podporo, da se omeji raba antimikrobikov (preprečevanje/zmanjšanje) (ciljna vrednost: 27,18%)

IRP28: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Intervencija IRP28 naslavlja potrebo:

P32: Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Intervencija je namenjena podpori naložbam za prilagoditev kmetijskih gospodarstev na izvajanje rejskih praks, ki presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje. Intervencija se izvaja v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu. Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo po zaključku naložbe izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve za nadstandardno obliko reje z vidika dobrobiti živali. Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. Učinek

intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število produktivnih naložbenih enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja IRP28: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali pa se bo spremljajo s kazalnikom rezultata:

R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali (ciljna vrednost: 27,41%)

Prispevek intervencij

Intervencije v okviru SC9 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- *Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali, zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak.*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- *Močno prizadevanje za zmanjšanje uporabe kemičnih pesticidov in tveganja zaradi njih, da se prispeva k zadevnemu cilju zelenega dogovora s spodbujanjem varstva rastlin pred škodljivimi organizmi z nizko uporabo pesticidov in krepitvijo izvajanja integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi pri poklicnih uporabnikih.*

Ključna pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane*
- *Zmanjšanje tveganj in rabe pesticidov ter podpora širšemu izvajanju integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi.*

Navezava na cilje Zelenega dogovora in Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030:

- *Za 50% zmanjšanje rabe zelo nevarnih pesticidov, za 50% zmanjšanje rabe in tveganja kemičnih pesticidov do 2030*

Potrebi v okviru SC9, ki jih SN 2023-2027 naslavlja le delno:

V zadnjem obdobju je naraščajoča odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom/antibiotikom vse večji zdravstveni problem po vsem svetu. Za zdravljenje živali se uporablja antibiotike, ki z nekaj izjemami spadajo v iste skupine, kot tisti, ki se uporabljajo za zdravljenje ljudi. V okviru priprave SN 2023-2027 smo identificirali potrebo P30 Spodbujanje smotne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali, s tem da se v Sloveniji to celovito rešuje v okviru Državne strategije „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov z nacionalnim akcijskim načrtom, ki se bo posodabljal, tako da v SN 2023-2027 posebna intervencija za ta namen ni bila oblikovana.

Problematika odpadne hrane je naslovljena v številnih strateških dokumentih EU in je izziv za vse člene v verigi preskrbe s hrano. V okviru priprave SN 2023-2027 smo identificirali potrebo P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano, za katero ni bilo oblikovane posebne intervencije, bo pa delno naslovljena preko drugih intervencij SN 2023-2027. Do leta 2030 smo se na globalni ravni zavezali prepoloviti količino odpadne hrane na prebivalca. Z aktivnostmi na tem področju in akcijskim načrtom bomo prispevali tudi k uresničevanju Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano: »Spoštujemo hrano, spoštujemo planet«.

3.1.9.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.36 ^{PR} Omejevanje rabe antimikrobikov: delež glav velike živine, ki jih zadevajo ukrepi, ki prejemajo podporo, da se omeji raba antimikrobikov (preprečevanje/zmanjšanje)	27,18%
R.37 ^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	26,4%
R.38 ^{PR} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali	27,41%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.36^{PR} Omejevanje rabe antimikrobikov: delež glav velike živine, ki jih zadevajo ukrepi, ki prejemajo podporo, da se omeji raba antimikrobikov (preprečevanje/zmanjšanje)

Na podlagi podatkov o vključenosti v ukrep Dobrobit živali v okviru PRP 2014-2020 načrtujemo, da se bo ob podobnih zahtevah v intervencijo DŽ vključilo podobno število GVŽ, in sicer: PRAŠIČI 32.000 GVŽ, GOVEDO 96.000 GVŽ, DROBNICA 4.000 GVŽ. Za konje in perutnino, ki do sedaj niso bili vključeni v ukrep DŽ, načrtujemo, da se bo v intervencijo DŽ vključilo vsaj 30% staleža vseh konj oziroma perutnine, kar pomeni: KONJI 4.000 GVŽ, PERUTNINA: kokoši nesnice 800 GVŽ in pitovni piščanci 2.400 GVŽ. V prvem letu za konje in perutnino načrtujemo le 50 % vključenost GVŽ.

R.37^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter največjo ocenjeno površino naslednjih podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha):

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.8 Planinska paša
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje
- B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
- C.1 Ohranjanje suhih travišč

R.38^{PR} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

Na podlagi podatkov vključenosti v ukrep Dobrobit živali v okviru PRP 2014-2020 načrtujemo, da se bo ob podobnih zahtevah v intervencijo DŽ vključilo podobno število GVŽ, in sicer: PRAŠIČI 32.000 GVŽ, GOVEDO 96.000 GVŽ, DROBNICA 4.000 GVŽ. Za konje in perutnino, ki do sedaj niso bili vključeni v ukrep DŽ, načrtujemo, da se bo v intervencijo DŽ vključilo vsaj 30% staleža vseh konj oziroma perutnine, kar pomeni: KONJI 4.000 GVŽ, PERUTNINA: kokoši nesnice 800 GVŽ in pitovni piščanci 2.400 GVŽ. V prvem letu za konje in perutnino načrtujemo le 50 % vključenost GVŽ.

NALOŽBE: izhodiščna pričakovana ciljna vrednost je vključenih 9.923 GVŽ v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu. V končnem izračunu za GVŽ v okviru naložb je bilo upoštevan korekcijski faktor-upoštevanje pravila brez dvojnega štetja (12 %), saj podatki na podlagi izvajanja 14. JR podukrepa 4.1 PRP 2014-2020, ki je bil namenjen naložbam v prilagoditev dobrobiti živali, kažejo, da je bilo 88 % upravičencev iz tega JR hkrati vključenih tudi v ukrep DŽ. Z upoštevanjem korekcijskega faktorja (zmanjšanje št. GVŽ za 88 %) je pričakovana končna ciljna vrednost vključenih 1.191 GVŽ.

3.1.10 HC Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

3.1.10.1 Povzetek SWOT analize

Izjemen pomen znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih za nemoteno preskrbo z varno, zdravo in kakovostno hrano, ob upoštevanju podnebnih sprememb in varovanja okolja, je opredeljen tako v slovenskih strateških dokumentih kot v predlogi EK za strateške načrte držav članic za SKP po 2020.

Krepitev oblikovanja in prenosa znanja je prepoznan kot pomemben horizontalni cilj tudi v Resoluciji o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« (v nadaljnjem besedilu: Resolucija). Tudi Strategija »od vil do vilic« celovito obravnava izzive trajnostnih prehranskih sistemov s poudarkom na znanju, raziskavah in inovacijah, ki so ključni za doseg te ciljev.

V okviru študije PRO AKIS (pregled evropskih AKIS 2014) se je Slovenija glede kakovosti in konsistentnosti Sistema za izmenjavo znanja in inovacije (v nadaljnjem besedilu AKIS) med analiziranimi državami članicami uvrstila nekje na sredino.

V Sloveniji je potrebno izboljšati stanje na področju vlaganj v raziskave in razvoj pa tudi povezovanje in tesnejše sodelovanje med vsemi deležniki v sistemu znanja (kmetovalci, izobraževalne in raziskovalne institucije, javne službe v kmetijstvu in gozdarstvu, stanovske organizacije, medpanožne organizacije idr.). Sodelovanje posameznih deležnikov AKIS je dostikrat sporadično, neuskkljeno, prepuščeno trenutnim prioritetam in potrebam, zato je nevarno, da pride do podvajanja nalog in projektov na nekaterih področjih, kar lahko vodi do pomanjkanja sredstev za druge naloge in projekte.

V središču slovenskega sistema AKIS je kmetovalec, kot nosilec kmetijske proizvodnje in ključni uporabnik znanja za zagotavljanje lastnega preživetja in zagotavljanje prehranske varnosti vseh prebivalcev. Nanj se navezujejo stanovske organizacije, katerih cilj je povezovanje pridelovalcev in skupni nastop na trgu ter zastopanje interesov kmetovalcev (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, druge zbornice, zadruga, organizacije kmetov in sindikat).

Izobrazbena struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev se je v zadnjem desetletju močno izboljšala. Število oseb, ki so pridobile eno od formalnih oblik kmetijske izobrazbe, se je v dobrih desetih letih skoraj podvojilo. Njihov delež se je posledično povečal za skoraj 8 odstotnih točk, kljub temu je v letu 2016 še vedno znašal zgolj 14 %. (Erjavec et al., 2018).

Primerjava z EU-28 pokaže, da so nosilci kmetijskih gospodarstev v obeh kategorijah (do 35 let in skupaj) bolj izobraženi, saj je bilo v EU-28 leta 2016 68 % nosilcev s samo praktičnimi izkušnjami (v Sloveniji 50 %) in 57 % nosilcev do 35 let s samo praktičnimi izkušnjami (v Sloveniji 40 %).

Mlajši nosilci kmetijskih gospodarstev (do 35 let) so v povprečju bolj izobraženi (30 % jih ima osnovno ali popolno kmetijsko izobrazbo), zato lahko hitreje uvajajo novosti in se prilagajajo tržnim razmeram ter so običajno tudi bolj motivirani za pridobitev dodatnih znanj, uvajanje izboljšav in inovacij tako na tehnološkem in okoljskem področju, kot tudi na področju prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb.

V Sloveniji ni razvita sistemska izmenjava znanja med kmetovalci (kot so panožni krožki), prav tako niso uveljavljene demonstracijske kmetije.

V okviru javnega sektorja strokovno področje kmetijstva, gozdarstva in prehrane pokrivajo raziskovalne institucije, nacionalni izobraževalni sistem ter 16 javnih služb, ki zvajajo strokovne naloge. Dostopnost do formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja je dobra. Javno in zasebno financiranje raziskovalnega dela, ki bi neposredno podprlo razvoj trajnostnega kmetijstva in podeželja, pa je sorazmerno šibko.

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve v kmetijstvu in gozdarstvu je MKGP v letu 2019 izplačalo skupno 44,7 milijona evrov. Storitvam za kmetijstvo je bilo namenjenih 21,6 milijona evrov javnih sredstev ali pet odstotkov več kot v letu prej. To je največ v zadnjih petih letih, vendar je od tega raziskovalni dejavnosti namenjenih le 1,6 milijona evrov. 45 % skupnih sredstev je bilo porabljenih za financiranje delovanja JSKS, enak delež je bil porabljen za strokovne naloge v kmetijstvu. Povečala so se izplačila za kmetijsko izobraževanje in usposabljanje (+15 %), zmanjšala pa sredstva, ki so namenjena raziskavam in razvoju v kmetijstvu (-5 %), (KIS, 2020). Področju gozdarstva je bilo namenjenih 23,1 milijon evrov, od tega kar 22,7 milijona evrov (98,3 odstotka) za Javno gozdarsko službo, razlika (0,4 milijona evrov) pa je bila namenjena znanstveno raziskovalnemu delu v gozdarstvu.

Tako na področju kmetijstva kot gozdarstva je od leta 2015 opazen trend rasti sredstev za javne službe in strokovne naloge, ne pa tudi za raziskovalno dejavnost.

Državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj na področju kmetijstva¹⁴ se od leta 2016 ponovno povečujejo, v letu 2019 so znašala 10 mio evrov. Delež sredstev za RRD za kmetijstvo je v letu 2019 predstavljal 4,5 odstotka celotnih državnih proračunskih sredstev (219,8 milijona evrov), delež sredstev MKGP pa je 0,6 odstotka (1,3 milijona evrov). Pretežni del sredstev MKGP (več kot 70 odstotkov) je namenjen podpori ciljnih raziskovalnih projektov, ki so tematsko usmerjeni glede na potrebe ministrstev in drugih predlagateljev, dejavnih na področjih javnega interesa resorja.

V evropskem merilu je Slovenija od leta 2016 pod povprečjem EU glede odstotka BDP, ki se namenja za RRD. V letu 2018 so vlaganja v RRD v Sloveniji obsegala 1,95 odstotka BDP, povprečje EU-28 pa je 2,11 odstotka BDP. V primerjavi s Slovenijo namenja višji delež sredstev za RRD osem držav, članic EU (Švedska, Avstrija, Nemčija, Danska, Belgija, Finska, Nizozemska in Francija).

Razvojno raziskovalna dejavnost v kmetijstvu poteka v okviru štirih univerz, dveh večjih in dveh manjših inštitutov. Področje kmetijstva in gozdarstva pokriva približno 700 raziskovalcev in tehničnega kadra.

Raziskovalne institucije na področju kmetijstva v Sloveniji med seboj sodelujejo občasno, preko projektov, ni pa njihovo sodelovanje sistemsko določeno. Rezultati znanstvenih in raziskovalnih dognanj povečini niso primerno pripravljene za potrebe prenosa v prakso in dostopni na enem mestu, kar bi omogočalo večjo transparentnost, zmanjšalo tveganja podvajanj in spodbujalo hitrejši prenos rešitev v prakso. Med slovenskimi raziskovalnimi institucijami na področju kmetijstva ni vzpostavljenih kompetenčnih centrov za razvoj kadrov, ki bi pomembno prispevali k prenosu in izmenjavi znanja med njimi in drugimi uporabniki znanj. Beležimo stagnacijo nekaterih raziskovalnih disciplin (živinoreja, mehanizacija, pridelava rastlin ...) ter šibek razvoj novih vsebinskih področij (agroekologija, digitalizacija, hrana, razvoj podeželja, podnebne spremembe ...) in multidisciplinarnih raziskav.

V okviru slovenskega šolskega sistema na področju kmetijstva deluje 19 srednjih šol in zavodov, ki poleg srednješolskih programov ponujajo tudi nekatere višješolske programe ter šest visokošolskih ustanov oz. fakultet. Izobraževalne ustanove so koordinirane s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. MKGP izobraževalnim ustanovam pomaga le z ukrepi, ki se navezujejo na izvedbe načrtovanih izobraževanj, med drugim tudi s sofinanciranjem praktičnega pouka. Zanimanje študentov terciarnega izobraževanja za področja agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva je v Sloveniji zelo majhno. Od leta 2016 pada in v letu 2019 znaša le še 3,0 % glede na skupno število vpisanih študentov.

Izmenjava znanja med izobraževalnimi institucijami in tudi do drugih deležnikov v sistemu AKIS je šibka, razen v primeru Konzorcija biotehniških šol. V zadnjih letih se učni programi v večji meri niso spreminjali ali dopolnjevali, kar vpliva tudi na njihovo privlačnost v očeh potencialnih dijakov in študentov na eni strani ter na kakovost kadrov in vključenost najnovejših tehnologij, procesov in trendov v izobraževalne procese na drugi strani. V izobraževalne programe se v manjši meri in z zamudo uvajajo novejšje tehnologije pridelave in priraje (namakanje, varstvo rastlin ipd.), digitalizacija, nove prakse, hkrati pa so izobraževalne ustanove omejene s sredstvi, ki bi omogočala vlaganja v pridobitev novejših tehnologij.

V okviru neformalnega izobraževanja k spodbujanju prenosa znanja in inovacij v kmetijstvu prispevajo predvsem ukrepi v okviru PRP 2014-2020: M01 Prenos znanja in dejavnosti informiranja, M02 Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah in M16 Sodelovanje iz PRP 2014-2020, med katerimi se je ukrep M01 izkazal za najbolj ključnega, saj so prednostne vsebine usposabljanj prilagojene horizontalnim ciljem PRP, k vseživljenjskemu učenju pa prispevajo predvsem na področjih kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, dobrobiti živali, ekološkega kmetijstva in varnega dela v gozdu. Prav tako podpirajo inovativnost, predvsem pri usposabljanjih za mlade kmete, dobrobiti živali in živilskopredelovalne industrije (v nadaljnjem besedilu: ŽPI). (Deloitte d.o.o., 2019)

Kljub izkazani dobri formalni izobrazbi mladih kmetov, pa imajo težave pri dostopu do financ med drugim tudi zaradi pomanjkanja finančne pismenosti in nezmožnosti priprave zahtevane dokumentacije za vložitev prošnje za posojilo.

¹⁴ Klasifikacija družbeno ekonomskih ciljev (NABS)

Na posameznih kmetijah se razvijejo najrazličnejša znanja in izkušnje, ki so specifična za vsako kmetijsko gospodarstvo. Za prenos teh znanj so najprimernejši prenosniki, ki so vrsto let delali na kmetijskem gospodarstvu, ki so ga za nadaljevanje kmetije zaupali svojemu nasledniku.

Kot pozitiven doprinos k razvoju praktičnih rešitev za konkretne potrebe kmetov pa se izkazuje tudi ukrep M16 Sodelovanje. Na terenu se je pokazal večji interes za prijavo projektov, kot pa so bile zastavljene ciljne vrednosti.

Znanje se plemeniti tudi v javnih službah, ki izvajajo strokovne naloge, v javni službi kmetijskega svetovanja, pa tudi v zadrugah, pri kmetovalcih in živilskopredelovalnih ter drugih podjetjih. Organizirane zasebne pobude niso razvite. Tudi v Sloveniji se kaže problem povezanosti oz. sodelovanja med temi deležniki, kar vpliva na kakovost in hitrost prenosa rezultatov raziskav, nalog javnih služb in projektov v prakso, nezadostni komplementarnosti v smislu nadgradnje zaključenih projektov ter nezadostnega povezovanja z javno službo kmetijskega svetovanja in kmetijsko prakso. V tem smislu je prenos znanja do kmetovalca kot končnega uporabnika šibkejši, kot bi sicer lahko bil. Hkrati pa je znotraj sistema AKIS šibek tudi povratni prenos informacij o dejanskih potrebah, s katerimi se sooča kmetijski sektor v praksi.

MKGP financira 16 javnih služb, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane. Javne službe preko ciljnih in strokovnih nalog prispevajo k razvoju odpornih sort, povečanju preskrbe z lastnimi sortami in semenskim materialom, genetskemu napredku pri domačih živalih, ohranitvi biotske raznovrstnosti, zadostnemu številu plemenskega materiala, ohranjanju in trajnostni rabi lokalnih genskih virov oziroma avtohtonega genskega materiala, zagotavljanju primerljivega nivoja zdravstvenega stanja rejnih živali, ustreznega vodnega režima v tleh, prispevajo k trajnostnemu upravljanju z ribolovnimi viri v vodah, prispevajo k trajnostnemu, večnamenskemu in sonaravnemu gospodarjenju z gozdovi, zagotavljajo neodvisne strokovne informacije in prenos znanja, preizkušanje različnih tehnologij pridelave in prireje za doseganje višje produktivnosti na kmetijah.

Vse javne službe se večinoma financirajo iz proračuna in so organizirane po vsej državi, vendar kljub temu ugotavljamo, da znanje ne pride v zadostnem obsegu ali na ustrezen način do končnega uporabnika, kmetovalca oziroma lastnika gozda, kar bo potrebno okrepiti z boljšim sodelovanjem in izmenjavo informacij med vsemi deležniki AKIS, zlasti pa med naštetimi javnimi službami in JSKS.

Nekatere naloge javnih služb se podvajajo oz. je premalo sinergijskih učinkov, na primer z vsebinami ciljnih raziskovalnih projektov ter drugimi aplikativnimi raziskavami in projekti EIP, zato je nujno dobro delujoče osrednje koordinacijsko telo za AKIS. Večina javnih služb ima svoje spletne strani, ki pa med seboj niso povezane, niti niso integrirane v sistem AKIS, zato je ena pomembnejših dejavnosti za okrepitev delovanja AKIS tudi spletna platforma AKIS, ki bo stičišče znanja in informacij.

V okviru sistema kmetijskega svetovanja delujejo Javna služba kmetijskega svetovanja (v nadaljnjem besedilu JSKS), Javna svetovalna služba v čebelarstvu ter zasebni svetovalci, ki delujejo na trgu. Obseg javnih sredstev, ki jih MKGP namenja za delovanje JSKS in JSSČ, se je zmanjšal iz 8,4 mio evrov v letu 2013 na 7,73 mio evrov v letu 2015, od takrat pa se počasi povečuje in je v letu 2019 z 9,69 mio evrov skoraj dosegel vrednost iz leta 2012 (9,71 mio evrov).

V letu 2019 je bilo na osmih kmetijsko gozdarskih zavodih zaposlenih 291 svetovalcev, od tega 175 terenskih svetovalcev, 82 svetovalcev specialistov in 34 svetovalcev za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti. Storitve osnovnega svetovanja za različna vsebinska področja nudijo terenski kmetijski svetovalci. Svetovalci specialisti za prevladujoče kmetijske panoge delujejo na vseh izpostavah JSKS, specialisti za področja razvoja podeželja, dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ter varovanja narave in okolja pa delujejo na določenih območjih. Ključne naloge JSKS so opredeljene v zakonodaji. Glavnino časa JSKS posveča svetovanju v zvezi s tehnološkimi, gospodarskimi in okoljevarstvenimi področji opravljanja kmetijske dejavnosti (30 %), svetovanju pri izdelavi razvojnih načrtov za KMG (25 %), 14 % časa pa namenja tudi vodenju, koordinaciji in usposabljanju svetovalcev. Ostale naloge zavzemajo 31 % časa (izvajanje ukrepov kmetijske politike, sodelovanje pri pripravi predpisov s področja kmetijstva in z njim povezanih področij, svetovanje rejskim organizacijam in naloge po ceniku ministra).

Iz končnih letnih poročil JSKS je razvidno, da je v svojem delu še vedno precej tradicionalna, svetovalci se tudi relativno malo izobražujejo v tujini, kjer bi lahko pridobili znanje na področju novejših tehnologij pridelave in predelave v kmetijstvu ter usmeritve, kako lahko kmetijsko gospodarstvo v svojo prakso uvede inovacije in digitalizacijo. V zadnjem obdobju, zlasti v obdobju omejitev zaradi covid-19, pa je JSKS pokazala veliko mero potenciala za hiter prehod k digitalnim oblikam svetovanja. V obdobju omejitev združevanja so uspešno nadomestili

klasična predavanja v živo s spletnimi seminarji (webinarji). Prav tako so za vodenje in koordinacijo uspešno uporabili spletne sestanke.

Kmetijski svetovalci izvajajo svetovanje predvsem za posamezno intervencijo / ukrep (npr. za posamezno naložbo) in kmetijsko gospodarstvo ne obravnavajo vedno celostno. Sodelovanje JSKS z drugimi javnimi službami na področju rastlinske proizvodnje in živinoreje je vzpostavljeno (predpisano po programu), vendar se še ne izvaja v zadostni meri.

Področje kmetijskega svetovanja, ki je prosto dostopno na trgu, ni regulirano niti z vidika pravno organizacijske oblike niti z vidika potrebnega znanja oz. referenc. Zasebni svetovalci na trgu delujejo praviloma na podlagi Zakona o gospodarskih družbah. Na nivoju Slovenije ne obstaja evidenca o zasebnih svetovalcih s področja kmetijske proizvodnje in drugih področij, povezanih z upravljanjem kmetijskega gospodarstva (kot so pridobivanje finančnih virov, pomoč pri prijavih na javne razpise, turizem na kmetiji, varstvo pri delu na kmetiji, trženje). Zasebni svetovalci niso vključeni v AKIS. Z vidika delovanja trga zasebnega kmetijskega svetovanja ni bilo narejene študije.

Pomemben mehanizem za prenos znanja v prakso je tudi svetovanje, ki so ga deležna kmetijska gospodarstva v okviru podukrepa M2.1 Podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja v okviru PRP 2014–2020. Z namenom izboljšati specifična znanja in informiranost kmetovalcev, ki si želijo ali so se že vključili v ukrepe Ekološko kmetijstvo, KOPOP in dobrobit živali, se v okviru podukrepa kmetovalcem nudijo storitve individualnega svetovanja za vsebine, ki so pogoj ali zahteva pri navedenih ukrepih. Do 31. 12. 2019 se je na ravni odobrenih vlog svetovanj udeležilo 20.140 udeležencev, na ravni izplačanih vlog pa 19.774. Zaradi pomanjkanja ustreznih podatkov v okviru vrednotenja izvajanja PRP 2014–2020 ni mogoče ugotoviti kakšna je raven inovativnosti pri izvajanju svetovalnih storitev. To velja tako za vsebinski del (svetovanje novih inovativnih rešitev) kot tudi za nove inovativne načine izvajanja svetovalnih storitev. (Deloitte d.o.o., 2019).

V okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020 je Slovenija programirala 2,85 % vseh sredstev PRP 2014–2020 za izvedbo podukrepov M01 Prenos znanja in dejavnosti informiranja, M02 Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah in M16 Sodelovanje, kar je pod povprečjem EU-28 (3,17 %).

Mreža za podeželje postaja tako na MKGP kot pri drugih deležnikih AKIS vedno bolj prepoznavno orodje na področju izmenjave znanj in informiranja na nivoju PRP 2014–2020. Mreža je že v svojih osnovnih ciljih usmerjena v vključevanje oz. mreženje deležnikov, prenos znanja, informiranje in spodbujanje inovacij, zato je že zdaj pomemben del sistema AKIS v Sloveniji.

V Sloveniji nimamo določenih inovacijskih posrednikov (ang. innovation brokers) v okviru AKIS kot tudi ni vzpostavljene enotne platforme, ki bi bila namenjena izmenjavi znanja med vsemi deležniki AKIS. V prihodnje je potrebno povečati prepoznavnost vloge in pomena Mreže za podeželje med upravičenci SN 2023–2027 in deležniki AKIS, zato je v njenem okviru predvidena enotna spletna platforma, ki bo omogočila učinkovitejše in uspešnejše zbiranje, izmenjavo in razširjanje znanj na enem mestu.

Nevladne organizacije so aktivno vključene v prenos znanj in informiranja ljudi na podeželju, organizacijo usposabljanj in forumov za izmenjavo znanja med kmetijskimi gospodarstvi, organizacijo tekmovanj, razstav in sejmov ter sodelovanjem na njih, ogled primerov dobrih praks, sodelujejo pa tudi v strokovnih svetih oziroma posvetovalnih telesih, ki delujejo v okviru MKGP. MKGP s sofinanciranjem aktivnosti NVO spodbuja združevanje in povezovanje zainteresiranih ljudi na podeželju. Sredstva, ki jih MKGP namenja za delovanje NVO, se od leta 2015 povečujejo. V NVO se vključujejo različne starostne skupine prebivalcev na podeželju z različnih področij delovanja, kar pripomore k medgeneracijski izmenjavi znanj in izkušenj tudi na različnih področjih kmetijstva.

Vključenost v sodobne oblike povezovanja in sodelovanja kmetijskih pridelovalcev, na primer organizacije pridelovalcev, ki predstavljajo velik potencial pri prenosu in izmenjavi znanj za njihovo večjo konkurenčnost je žal zelo nizka, veliko kmetovalcev pa je tradicionalno vključenih v kmetijske in gozdarske zadruge. NVO-ji, kmetijske in gozdarske zadruge ter skupine in organizacije pridelovalcev niso dovolj integrirane v sistem AKIS.

Digitalizacija v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu ter uporaba digitalnih tehnologij ima vse pomembnejšo vlogo tako pri doseganju višje produktivnosti kot tudi pri doseganju okoljskih izzivov. Nudi oporo pri zagotavljanju varne, trajnostne in kakovostne hrane in lahko bistveno prispeva v boju proti podnebnim spremembam.

V Sloveniji smo na povprečni ravni digitalizacije, kjer je upravljanje oz. učinkovitost upravljanja s tveganji še vedno omejena zaradi pomanjkanja natančnih informacij. Digitalizacija procesov še ni na ustrezni ravni, zlasti urejenost

vseh evidenc, registrov in podatkovnih baz znotraj MKGP ter v povezavi z drugimi institucijami in deležniki. Ni vzpostavljenega enotnega E-sistema tako na področju kmetijstva, hrane kot tudi gozdarstva, ki bi deloval kot podatkovno skladišče in omogočal zajemanje podatkov upravičencev na enem mestu ter zagotovil medsebojno povezanost obstoječih registrov in evidenc.

V Sloveniji še nimamo enotne platforme, ki bi delovala kot stičišče izmenjave znanja med vsemi, ki znanje ustvarjajo, prenašajo oziroma uporabljajo in pomembno prispevala k prenosu znanja v okviru okrepitve digitalizacije in povezave različnih nepovezanih portalov in platform.

Preko novejših omrežij oz. oblik sodelovanja, kot so operativne skupine oziroma evropska inovacijska partnerstva (EIP), ki postajajo stičišče med evropsko raziskovalno politiko in SKP, je dana še konkretnjša usmeritev nadaljnjemu razvoju evropskega kmetijstva, ki je naravnano v smer trajnosti na podlagi znanja.

Boljše povezovanje in tesnejše sodelovanje med vsemi deležniki v sistemu izmenjave znanja in inovacij, je ključnega pomena za Slovenijo. Deležniki, pri katerih nastajajo nova znanja in inovacije, kot so raziskovalne inštitucije, izobraževane institucije (srednje šole, univerze), javne službe za izvajanje strokovnih nalog in svetovanja, med seboj premalo sodelujejo, posledice pa nosi kmetovalec, saj novo znanje, ki bi mu lahko izboljšalo produktivnost pridelave v praksi, do njega ne pride v celoti.

Slovenski kmetovalci so precej odvisni od lastnih pobud in iskanja rešitev. Podobno velja tudi za kmetijska in živilska podjetja. Ocenjujemo, da brez prilagojenih in kolektivnih rešitev v javno–zasebnem partnerstvu ne bo hitrejšega razvoja kmetijstva. To se danes vidi predvsem na področju nove tehnološke revolucije (digitalizacija, biotehnologija in socialne inovacije) in iskanja večje in bolj uravnotežene okoljske razsežnosti kmetovanja, kjer Slovenija zaostaja za najbolj razvitimi (Erjavec et al., 2018)

Slovensko kmetijstvo in podeželje imata prepoznavno in odmevno število uspešnih primerov razvoja. Predvsem posamezni kmetovalci so razvili izvirne rešitve in oblikovali, pogosto tudi z javnimi podporami, svoje uspešne zgodbe, ki ohranjajo delovna mesta in krepijo blaginjo. Praviloma gre za uspešne posameznike, ki so uporabili svoje vire in znanje ter oblikovali kreativne rešitve, prilagojene svojim sposobnostim in zanimanjem. Primanjkuje pa celovitejših skupinskih rešitev in izmenjave znanj med vsemi deležniki AKISa. (Erjavec et al., 2018)

Slaba povezanost glavnih deležnikov, ki delujejo na področju kmetijstva in podeželja, predstavlja eno od ključnih ovir za hitrejši razvoj slovenskega kmetijstva. V tem programskem obdobju je zaznan napredek predvsem pri sektorskem povezovanju v okviru ukrepa M16 Sodelovanje, dodatno pa tudi v okviru ukrepa M19 LEADER. Oba sta se začela izvajati razmeroma pozno, zato je njihov učinek samo na podlagi odobrenih sredstev v tem obdobju še razmeroma težko oceniti. Potreba po hitrem prenosu znanja in informacij je glede na razmeroma hitre strukturne spremembe, ki so se v slovenskem kmetijstvu v zadnjih obdobjih vendarle pričele, pri prejemnikih podpor vedno večja. Ukrepi in podukrepi, ki se v ta namen izvajajo (predvsem M01, M02) so relativno uspešni, omejeni pa so predvsem na obvezne vsebine, ki jih predpisuje PRP 2014-2020. (Deloitte d.o.o., 2019) V primeru operacij M19 LEADER je na podlagi izvedenih operacij mogoče zaznati pozitiven učinek sklenjenih partnerstev in povezovanja.

Ključni razlogi za vključitev v operativno skupino EIP so za kmetovalce in lastnike gozdov seznanitev z novimi tehnologijami, praksami, procesi pri kmetovanju in gospodarjenju z gozdovi, sledijo pridobitev novih strokovnih znanj in rešitev konkretnega problema, kar kaže na pomanjkanje takih načinov prenosa znanj in informacij na sistemski ravni. Temu potrjuje tudi visok odstotek kmetovalcev (95 %), ki med pomembnejše razloge za sodelovanje v projektu navedli dostop do strokovnjakov.

Pobudniki projektov EIP so v večini raziskovalne institucije (52 %), le v 21 % kmetovalci in lastniki gozdov, kar lahko kaže na manjšo prepoznavnost projektov EIP med njimi. V okviru Mreže za podeželje deluje EIP VEM točka, v okviru katere se kmetovalce spodbuja k izpostavitvi problemov, s katerimi se srečujejo v praksi. Preko različnih dogodkov pa se kmetovalce dodatno informira o izvajanju projektov EIP in njihovih rezultatih.

V Sloveniji koordinacija deležnikov AKIS-a poteka na različnih ravneh, ni pa vzpostavljenega koordinacijskega telesa, ki bi na enem mestu koordiniral naloge, izmenjavo znanj in informacij ter povezoval deležnike AKIS-a in med njimi spodbujal sodelovanje. Prav tako ni vzpostavljena spletna platforma AKIS, kot stičišče znanja, inovacij in digitalizacije. Sodelovanje in prenos znanja med ministrstvi je šibko, koordinacija med njimi še ni dovolj dobro vzpostavljena, kar vodi do pogosto neusklajenega delovanja, konfliktov med področji posameznih ministrstev ter posledično do podvajanja nalog in ukrepov.

Prednosti

- Po državi je zagotovljeno brezplačno formalno izobraževanje na vseh ravneh.
- Formalna izobrazba kmetovalcev se zvišuje.
- Mlajši kmetovalci so bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji.
- Dolgoletni kmetovalci, zaposleni na svoji kmetiji imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja.
- Strokovne naloge in svetovanje v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani izvaja 16 javnih služb
- Kmetovalcem je brezplačno na voljo kmetijsko svetovanje JSKS po vseh območjih Slovenije in po vseh pomembnejših vsebinskih področjih.
- Sodelovanje med JSKS in izvajalci ostalih javnih služb se krepi.
- Dobro deluje Mreža za podeželje v povezavi z obveščanjem ter krepitvijo prenosa znanja in povezovanja.
- Nevladne organizacije so aktivno vključene v prenos znanja in informiranja.
- V Sloveniji je višje število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem.
- Ciljno raziskovalni projekti na področju kmetijstva so tematsko usmerjeni in skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in strateških dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane.
- Sodelovanje slovenskih raziskovalcev v projektih H2020 se povečuje.
- Vzpostavljen je sistem podpore operativnim skupinam EIP (EIP VEM točka).
- Digitalizacija v kmetijstvu se deloma že uporablja (roboti, droni, senzorji, stroji...).
- Vzpostavljene so številne evidence in registri na različnih ravneh, ki so identificirane kot ključne podatkovne zbirke za izvajanje kmetijske politike.

Slabosti

- Primanjkuje specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti.
- Ni uveljavljenega sistema prenosa znanja med kmetovalci (mentorstvo, demonstracijske oziroma mojstrske kmetije, panožni krožki).
- Prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših na mlajše kmetovalce v času prevzemanja kmetije je pomanjkljiv.
- Primanjkuje celostno kmetijsko svetovanje na kmetijskih gospodarstvih za tehnološki razvoj in dolgoročno dostojno življenje na kmetiji.
- Usposabljanje svetovalcev na področjih najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij pridelave in predelave ni zadostno.
- Zasebni svetovalci in drugi ponudniki znanja niso dovolj integrirani v sistem AKIS.
- Sodelovanje in prenos znanja med deležniki AKIS ni zadostno.
- Ni sistematičnega zbiranja in razširjanja znanj vseh deležnikov, na primer preko enotne platforme AKIS.
- Skromen delež sredstev, ki so namenjena za razvojno raziskovalno dejavnost v kmetijstvu, glede na celotni obseg sredstev za to dejavnost v Sloveniji.
- Ne zadosten prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso.
- Podhranjenost raziskovalnih ustanov in nekaterih javnih služb glede raziskovalne infrastrukture in opreme.
- Ni ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso.
- Ne zadostna sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in izmenjava znanja med njimi.
- Registri in evidence niso povezani, dovolj uporabni in na voljo vsem deležnikom AKIS.
- Ni sistematičnega spremljanja obstoječih in spodbujanja razvoja novih digitalnih rešitev.

- Pomanjkanje digitalnih orodij za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.
- Nista vzpostavljena enotna: e-sistem na področju kmetijstva in hrane kot tudi gozdarstva in spletna platforma za izmenjavo znanja.
- Aplikativno sodelovanje vsebinskih in IT strokovnjakov pri reševanju izzivov SKP ni vzpostavljeno.

Priložnosti

- Prenova učnih programov srednjih šol in vpeljava novejših tehnologij, digitalizacije v šolske programe ter povečano sodelovanje z raziskovalnimi institucijami za dvig zanimanja za kmetijske in gozdarske programe.
- Vzpostavljanje bolj fleksibilnih oblik usposabljanja izven šolskega sistema.
- Pomladitev JSKS kot priložnost za hitrejšo uvajanje inovativnih tehnologij, sodobnih pristopov v svetovanju idr.
- Vzpostavitev konzorcijev za boljše sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in izvajalci javnih služb.
- Večja izmenjava znanja v mednarodnem prostoru.
- Boljše sodelovanje in prenos znanja v okviru zadrug, skupin in organizacij proizvajalcev ter medpanožnih organizacij.
- Okrepitev koordinacije med ministrstvi na področju AKIS.
- Okrepitev vloge in podpore medijev pri informiranju in ozaveščanju o vlogi kmetijstva.
- Krepitev mednarodnega sodelovanja na področju raziskav.
- Določitev inovacijskih posrednikov.
- Vzpostavitev kompetenčnih centrov za razvoj kadrov na področju kmetijstva.
- Okrepitev dvosmerne komunikacije med naročnikom in izvajalci raziskav v času izvajanja projektov.
- Objava vseh raziskovalnih nalog in projektov na enotni spletni platformi AKIS.
- Krepitev podatkovne analitike z uvajanjem naprednih metod: orodja za podatkovno rudarjenje, uvajanje tehnik podatkovnih znanosti v namene podpore sprotnega operativnega in strateškega odločanja, umetna inteligenca.
- Boljše sodelovanje z drugimi ministrstvi za potrebe črpanja podatkov iz njihovih baz.
- Standardizacija, integracija in odprtost podatkov ter univerzalnih orodij za krepitev učinkovitosti in transparentnosti kmetijske politike.

Nevarnosti

- Za mlade je poklic kmetovalca neatraktiven, zmanjšuje se vpis v programe srednjega in terciarnega izobraževanja.
- Pomanjkljiva znanja za odziv na ponavljajoče krize in nenadne spremembe zahtev trga.
- Nezaupanje v različne oblike sodelovanja in povezovanja, kot so zadruga, organizacije pridelovalcev itd.
- Zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij
- Neprepoznavanje pomembnosti delujočega sistema AKIS med raziskovalnimi institucijami.
- Beg mladih raziskovalcev v tujino.
- Ukinjanje enot in programov v raziskovalnih institucijah zaradi neustrezne kadrovske sestave ali šibkih finančnih virov.
- Strah kmetovalcev pred uporabo novih tehnologij in digitalizacije v kmetijstvu v povezavi z varnostjo, uporabo in morebitno zlorabo podatkov.
- Tveganja povezana z interpretacijo podatkov, zaključkov, strategij v primeru odprtih podatkov s strani različnih interesnih skupin.
- Neenakomerna razvitost naselij in dostopnost do informacijsko-komunikacijske tehnologije ter osnovnih storitev.

- Nezadostna usklajenost razvojnih strategij in programov digitalizacije na nacionalni in lokalni ravni.

Drugi komentarji

3.1.10.2 Opredelitev potreb

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitve enotne spletne platforme AKIS

P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

Za izboljšanje znanja in kompetenc kmetovalcev in gozdarjev se v vseh devetih strateških ciljeh in v vseh panogah kaže potreba po učinkovitejši izmenjavi znanja in prenosu informacij. Potrebe so največje na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali, ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Med oblikami izmenjave znanja in dobrih praks je pomemben razvoj demonstracijskih kmetij, pa tudi prenos znanja in izkušenj na mlade kmete. Kaže se tudi potreba po povečanju usposobljenosti svetovalcev.

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitve enotne spletne platforme AKIS

Problem slovenskega kmetijstva ni le sporadičnost sodelovanja med deležniki in šibek prenos znanja, ampak tudi neusklajeno delovanje sistema AKIS. Sistem je kompleksen in razdrobljen, zato je potrebno med javnimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi institucijami vzpostaviti sistematično sodelovanje in koordinacijo, da bomo okrepili izmenjavo znanja in prenos informacij v prakso. Okrepiti je potrebni tudi povratni tok informacij o zaznanih potrebah kmetovalcev in lastnikov gozdov. Vse to bi lahko naslovili z vzpostavitvijo koordinacijskega telesa in skupnega informacijskega okna do znanja in informacij za vse deležnike AKIS v obliki enotne spletne platforme.

P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja

Soočamo se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Potrebno je nadaljevati s spodbujanjem povezovanja in tesnejšega sodelovanja vseh deležnikov AKIS. Izboljšati je potrebno tudi pogoje za ustvarjanje znanja, saj zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ter investicijske podhranjenosti institucij v kmetijstvu, zlasti na področju rastlinske proizvodnje, ne moremo več slediti potrebam po novih znanjih na področju trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca.

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Slovenija ne izkorišča vsega potenciala IKT, kar je posledica bistveno prenizkih vlaganj v razvoj digitalne družbe, neustrezne umeščenosti razvojnega področja in pomanjkanja koordinacije med deležniki. Potrebno je spodbujanje digitalizacije in krepitev digitalnih kompetenc, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu digitalnemu prehodu. Večja uporaba digitalnih tehnologij bi kmetovalcu in lastniku gozda pomagala delovati natančneje, učinkoviteje in bolj trajnostno. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij, lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.

3.1.10.3 Intervencijska strategija.

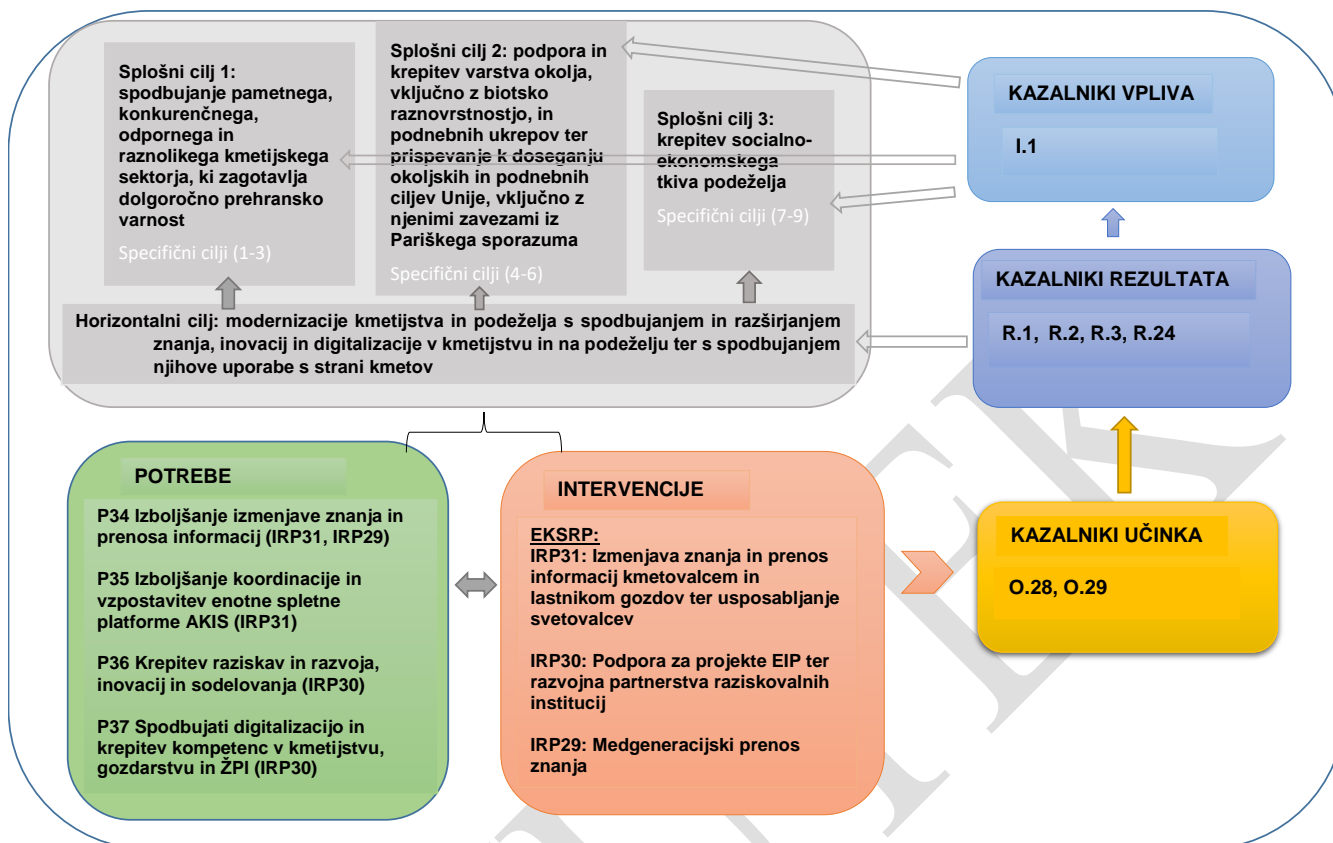
Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP31: Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev

IRP30 Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

IRP29: Medgeneracijski prenos znanja

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA HORIZONTALNI CILJ

Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca. Soočamo pa se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Vzpostavljenega tudi ni ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso. Posebno nevarnost predstavlja tudi zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij. Slovenija ima sicer višje število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem, vendar bi bilo kljub temu potrebno izboljšati prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso.

Sodelovanje ter izmenjava in prenos znanja med deležniki AKIS ni zadostno. Primanjkuje specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Primanjkuje celostno kmetijsko svetovanje na kmetijskih gospodarstvih za tehnološki razvoj in dolgoročno dostojno življenje na kmetiji. Temu bosta lahko pozitivno prispevali intervencija vezani na prenos znanja in informiranja kot tudi podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij.

Mlajši kmetovalci v Sloveniji so bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji. Pomanjkljiv pa je prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših kmetovalcev na mlajše v času prevzemanja kmetije. V okviru izvajanja intervencije Medgeneracijski prenos znanja bo priložnost, da se olajša prevzemanje kmetije in prenese še kako potreba specialističnega znanja med prenosnikom in prevzemnikom kmetije.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 10: *Modernizacije kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželju ter s spodbujanjem njihove uporabe s strani kmetov* naslavljajo 4 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničenju vseh treh splošnih ciljev SKP: *spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznoliškega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost; podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma ter krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja*. Prispevale pa bodo tudi k vsem 9 splošnim ciljev SKP, posredno ali neposredno.

Intervencije SC10, usmerjene prednostno v izboljšanje izmenjave ter prenosa znanja in informacij, dvig ravni usposobljenosti ter krepitevi inovacij, bodo vplivale na:

- Izmenjava znanja in inovacije: delež proračuna SKP za izmenjavo znanja in inovacije (kazalnika: I.1)

Opis intervencij:

IRP31: Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev

Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev naslavlja sledeči potrebi:

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitve enotne spletne platforme AKIS

Namen intervencije je pridobivanje in prenos specialističnega znanja na najbolj ključnih področjih, ki omogočajo razvoj in prilagajanje KMG. Pri tem želimo povečati raven usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev in končnih upravičencev preko različnih oblik in metod izmenjave in prenosa znanja. Programi izmenjave znanja in informiranja bodo omogočali kombiniranje različnih znanj in področij, pri njihovi izvedbi pa bodo vključeni različni deležniki AKIS. S tem se zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju. Upravičenci bodo deležni nepovratne oblike podpore iz sredstva EKSRP. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.29 Število operacij ali enot usposabljanja in svetovanja, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP31 pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih (ciljna vrednost: 76.913)

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) (ciljna vrednost: 169)

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,74 %)

R.24 Okoljsko podnebne vsebine: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih (ciljna vrednost: 53.663)

IRP30: Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij naslavlja sledeči potrebi:

P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Intervencija IRP30 se deli na dve podintervenciji: podpora za projekte EIP in podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij.

Podpora za projekte EIP je nepovratna podpora (sredstva EKSRP) in ima namen spodbuditi tehnološki razvoj in uvedbo novih rešitev za reševanje konkretnih, specifičnih izzivov in ciljev na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja. Predstavlja enega izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso. Podintervencija je oblikovana kot izhodišče za izboljšanje prenosa znanj iz bazičnega v aplikativno uporabo in tako omogoča bodoči napredek na področju kmetijstva in razvoja podeželja. Za učinkovit prenos ter izmenjavo znanja in informacij bo ključna tesna vpetost v enotni portal AKIS v sklopu sistema AKIS.

Namen podintervencije Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij je izboljšati pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Preko partnerstev želimo okrepiti tudi sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med raziskovalnimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju. Gre za nepovratno podporo (sredstva EKSRP), ki se dodeli za obdobje izvedbe projekta razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij, vendar ne dlje kot 60 mesecev.

Učinek intervencije IRP30: Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij se bo spremljal s kazalnikom: O.28 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP30 pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepov (ciljna vrednost: 76.913)

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) (ciljna vrednost: 169)

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,74 %)

IRP29: Medgeneracijski prenos znanja

Intervencija Medgeneracijski prenos znanja naslavlja potrebo:

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

V analizi smo ugotovili, da so mlajši kmetovalci bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji kot dolgoletni kmetovalci.

Starejši kmetovalci, lastniki KMG imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja, ki jih lahko prenesejo na mlajše generacije. Formalna izobrazba kmetovalcev se sicer izboljšuje, vendar mlajšim kmetovalcem, ki si želijo prevzeti KMG manjka predvsem specialističnih in praktičnih znanj, ki pa jih lahko dobijo od starejših kmetovalcev. Znanje in praktične izkušnje, ki jih je prenosnik pridobil tekom dolgoletnega kmetovanja, so zelo pomembni za mladega prevzemnika kmetije. Intervencija bo omogočila boljši in lažji prenos znanja in izkušenj med prenosnikom in prevzemnikom kmetije. Gre za nepovratno podporo (sredstva EKSRP) v obliki pavšalnega letnega zneska (enkratno izplačilo na podlagi odobrenega letnega poročila za prejšnje leto). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.29 Število operacij ali enot usposabljanja in svetovanja, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP40 pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata:

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepov (ciljna vrednost: 76.913)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC10 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- **krepitev oblikovanja in prenosa znanja:** *Krepitev raziskovalne podpore za razvoj kmetijstva in podeželja, učinkovit prenos znanja do končnih upravičencev in delujoč in učinkovit sistem AKIS.*

Nadalje bodo intervencije prispevale k izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- **Obravnavanje nezadostnih naložb v AKIS ter krepitev njegovega povezovanja in skupne uspešnosti z zagotavljanjem ustrezne podpore za pospešitev izmenjave znanja, usposabljanja, obveščanja in inovacijskih projektov.** *To vključuje strukturiranje in krepitev obstoječih povezav med raziskavami, izobraževanjem, svetovanjem in kmetovanjem ter zagotavljanje dostopa do strokovnega svetovanja in inovacijske podpore v vsej kmetijski skupnosti.*

Ključni pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Svetovalne storitve, izmenjava podatkov in znanja ter znanja in spretnosti*
- *Spodbujanje prehoda: Raziskave, inovacije, tehnologija in naložbe*

Komplementarnost z drugimi programi in viri sredstev

Preko komplementarnega izvajanja intervencij SN 2023-2027, Načrta za okrevanje in odpornost in sredstev nacionalnega proračuna se bo izboljšala digitalizacija procesov, javna dostopnost podatkov, večja bo medsebojno povezljivost javnih podatkov in razvijala se bodo digitalna svetovalna orodja. Spodbujala se bo uporaba digitalnih tehnologij v kmetijski proizvodnji in izboljšanje digitalnih kompetence kmetovalcev. Načrtovane so naložbe v infrastrukturo in opremo kmetijske svetovalne službe in drugih javnih služb ter izobraževalnih ustanov na področju digitalizacije. V sinergiji z drugimi skladi EU in nacionalnimi skladi so predvideni novi ukrepi za izboljšanje pokritosti s hitrimi širokopasovnimi povezavami v skladu s ciljem strategije „od vil do vilic“ glede širokopasovnih povezav, vključno z zmanjševanjem razlik med podeželskimi in mestnimi območji ter podporo krepitevi digitalnih znanj in spretnosti.

Preko intervencij SN 2023-2027, v sinergiji s sredstvi nacionalnega proračuna bomo krepili sodelovanja med deležniki AKIS - z operativnimi skupinami EIP, LEADER projekti in Mrežo za podeželje, z ustvarjanjem povezav in oblikovanjem spletne platforme AKIS, koordinacijo načrtovanja in izvajanja nalog javnih služb, vključno z javno službo kmetijskega svetovanja in vzpostavitvijo operativnega koordinacijskega telesa AKIS. Načrtovane so informativne in promocijske aktivnosti za povečanje privlačnosti kmetijskih izobraževalnih programov in poklica kmeta kot tudi okrepitev medresorsko sodelovanje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in ostalimi ključnimi deležniki na tem področju.

3.1.10.4 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.1 ^{PS} Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih	76.963
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS)	169
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije	3,74%
R.24 Okoljska/podnebna uspešnost zaradi znanja: število oseb, ki se jim zagotavlja svetovanje, usposabljanje, izmenjava znanja ob podpori SKP v zvezi z okoljsko/podnebno uspešnostjo	53.663

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.1^{PS} Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih

Za kazalnik rezultata R1 in intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij, Prenos znanja in informiranja in usposabljanje svetovalcev in Medgeneracijski prenos znanja je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020. Za kazalnik rezultata R1 in intervenciji Sektorska intervencija Svetovanje in tehnična pomoč (sektor Sadje in zelenjava) ter Sektorska intervencija Usposabljanje in izmenjava dobrih praks (sektor Sadje in zelenjava) se predvideva ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10.

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS)

Za kazalnik rezultata R2 in intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij in Prenos znanja in informiranja je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020.

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020. Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Prenos znanja in informiranja in usposabljanje svetovalcev je vrednost ocenjena glede na število kmetij vključenih v digitalizacijo pri EIP. Za kazalnik rezultata R.3 in intervencijo Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije je vrednost ocenjena glede na podprto število kmetij s prevladujočo vrsto naložbe "Stroški ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) in strojne opreme" v okviru podukrepa 4.1 PRP 2014-2020 (odobrenih 472 naložb; ocenjeno je bilo, da je bila petina naložb v digitalizacijo, to je cca 94 naložb).

R.24 Okoljska/podnebna uspešnost zaradi znanja: število oseb, ki se jim zagotavlja svetovanje, usposabljanje, izmenjava znanja ob podpori SKP v zvezi z okoljsko/podnebno uspešnostjo

Za kazalnik rezultata R24 in intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij, Prenos znanja in informiranja in usposabljanje svetovalcev in Medgeneracijski prenos znanja je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020. Za kazalnik rezultata R24 in intervenciji Razvojni demonstracijski projekti + EIP, Prenos znanja in informiranja in usposabljanje svetovalcev in Medgeneracijski prenos znanja je vrednost ocenjena glede na število udeležencev v programskem obdobju PRP 2014-2020.

OSNUITEK

3.2 Kazalniki stanja

Indikatorji stanja - PMEF oznaka + Enota				Osnovna vrednost	Leto osnovne vrednosti	Posodobljena vrednost	Leto posodobljene vrednosti	Utemeljitev / komentarji posodobljene vrednosti	Vir podatkov za posodobljeno vrednost	
C.01 Število prebivalcev	Skupno prebivalstvo	skupaj	število oseb (v tisočih)	2.095,86	2020					
	Porazdelitev prebivalstva po vrstah regij	vmesne regije	%	41,88	2020					
		podeželske regije	%	58,12	2020					
	Stopnja urbanizacije (od leta 2023)	mesta	%							
		mesta in predmestja	%							
		podeželska območja	%							
	Delež celotnega prebivalstva po spolu	ženske	%	49,85	2020					
moški		%	50,15	2020						
C.02 Gostota prebivalstva	Gostota prebivalstva	skupaj	število oseb / km ²	103,7	2019					
	Gostota prebivalstva po vrstah regij	vmesne regije	število oseb / km ²	156	2016					
		podeželske regije	število oseb / km ²	82,6	2016					
C.03 Starostna struktura prebivalstva	Delež celotnega prebivalstva po starostnih skupinah	manj kot 15 let	%	15,07	2020					
		15-64 let	%	64,70	2020					
		65 let ali več	%	20,23	2020					
	Delež prebivalstva po spolu in po starostnih skupinah	manj kot 15 let	% žensk		48,57	2018				
			% moških		51,43	2018				
		15-64 let	% žensk		48,49	2018				
			% moških		51,51	2018				
		65 let ali več	% žensk		57,82	2018				
			% moških		42,18	2018				
	Delež prebivalstva po starostnih	manj kot 15 let	vmesne regije		15,67	2020				
podeželske regije				14,63	2020					

	skupinah in po vrstah regij	15-64 let	vmesne regije	64,88	2020					
			podeželske regije	64,57	2020					
		65 let ali več	vmesne regije	19,44	2020					
			podeželske regije	20,80	2020					
C.04 Celotna površina	Celotna površina	vključno s celinskimi vodami	km2	20.273	2016					
	Delež celotne površine glede na vrsto regije	vmesne regije	%	27,20	2016					
		podeželske regije		72,80	2016					
	Delež celotne površine glede na stopnjo urbanizacije (od leta 2023)	mesta	%							
mesta in predmestja										
C.05 Pokrovnost tal		umetne površine	skupna površina v km2 in v %	714 oz. 3,52	2018					
		kmetijske površine		6.943 oz. 34,26	2018					
		naravni travniki		0,97	2018					
		gozd, vključno grmičastim gozdom		11.827 oz. 58,36	2018					
		vode in mokrišča		119 oz. 0,58	2018					
C.06 Stopnja zaposlenosti v podeželskih območjih	Skupna stopnja zaposlenosti in po starostnih skupinah	15-64 let	%	70,9	2020					
		20-64 let	%	75,6	2020					
	Skupna stopnja zaposlenosti po spolu in	15-64 let	% žensk		67,8	2020				
			% moških		73,7	2020				
		20-64 let	% žensk		72,4	2020				
			% moških		78,6	2020				

	starostnih skupinah									
	Skupna stopnja zaposlenosti po starostnih skupinah na podeželju	15-64 let	%	70,5	2020					
		20-64 let	%	75,3	2020					
C.07 Stopnja brezposelnosti v podeželskih območjih	Skupna stopnja brezposelnosti		%	4,5	2019					
	Stopnja brezposelnosti mladih		%	8,1	2019					
	Skupna stopnja brezposelnosti na podeželju		%	4,4	2019					
	Stopnja brezposelnosti mladih na podeželju		%	7,2	2019					
	Skupna stopnja brezposelnosti po spolu	ženske	%	5,0	2019					
		moški	%	4,0	2019					
	Stopnja brezposelnosti mladih po spolu	ženske	%	9,2	2019					
moški		%	7,4	2019						
C.08 Zaposlenost po sektorjih, po vrstah regij in po gospodarskih dejavnostih	Skupna zaposlenost in po spolu (15-64 let)	skupaj	število oseb (v tisočih)	965	2020					
		ženske	število oseb (v tisočih)	442	2020					
		moški	število oseb (v tisočih)	523	2020					
	Delež skupne zaposlenosti po sektorjih in po spolu	primarni	% skupno		6,89	2020				
			% žensk			2020				
			% moških			2020				
		sekundarni	% skupno		30,00	2020				
			% žensk			2020				
			% moških			2020				
		terciarni	% skupno		63,11	2020				
% žensk					2020					
% moških					2020					

	Delež skupne zaposlenosti glede na vrsto regije	vmesne regije	%	47,92	2019				
		podeželske regije	%	52,08	2019				
	Delež skupne zaposlenosti po gospodarski dejavnosti in po spolu	kmetijstvo	ženske		3,91	2019			
			moški			2019			
		gozdarstvo	ženske		0,35	2019			
			moški			2019			
		živilska industrija	ženske		2,27	2019			
			moški			2019			
turizem	ženske		4,12	2019					
	moški			2019					
C.09 Bruto domači proizvod na prebivalca	Indeks BDP, izražen v PPS na prebivalca na nacionalni ravni		indeks BDP v PPS na prebivalca	88,70	2019				
	Indeks BDP, izražen v PPS na prebivalca, v odstotkih povprečja EU za podeželska območja		indeks BDP v PPS na prebivalca	74,00	2019				
C.10 Stopnja revščine	Skupna stopnja revščine		%	15,00	2020				
	Stopnja revščine glede na vrsto območja	mesta	%	17,80	2020				
		mesta in predmestja	%	14,20	2020				
		podeželska območja	%	14,50	2020				
	Stopnja revščine po spolu	ženske	%	16,0	2020				
		moški	%	14,1	2020				
C.11 Bruto dodana vrednost po sektorjih, po vrstah regij, v kmetijstvu in	Skupna BDV		mio EUR	42.343,18	2019				
	BDV po sektorjih	primarni	mio EUR in %	970,67 2,29	2019				
		sekundarni	mio EUR in %	11.447,76 33,02	2019				
		terciarni	mio EUR in %	8.812,55 64,69	2019				

za primarne proizvajalce	BDV po vrsti regije	vmesne regije	mio EUR in %	21.816,49 51,52	2019				
		podeželske regije	mio EUR in %	20.526,69 48,48	2019				
	BDV v kmetijstvu		mio EUR %	30,71	2018				
	BDV primarnih proizvajalcev, skupni in delež primarne proizvodnje (kmetijstvo) glede na skupno dodano vrednost, ki jo ustvarijo različni udeleženci živilske verige	primarna proizvodnja		mio EUR in %	861,15	2018			
		proizvodnja hrane			593,50	2018			
		distribucija hrane			861,30	2018			
		dejavnosti oskrbe s hrano			488,10	2018			
C.12 Kmetijska gospodarstva (kmetije)	Število kmetijskih gospodarstev	skupaj	število	69.900	2016				
	Velikost kmetijskih gospodarstev	posestva z 2-4,9 ha	ha		24.050,00	2016			
		posestva s 5-9,9 ha		16.060,00	2016				
		posestva z 10-19,9 ha		8.230,00	2016				
		posestva z 20-29,9 ha		2.180,00	2016				
		posestva s 30-49,9 ha		1.250,00	2016				
		posestva s 50-99,9 ha		500	2016				
		gospodarstva s 100 ha in več		120	2016				
		posestva z manj kot 2 ha		17.520,00	2016				
	Ekonomska velikost	gospodarstva z 2 000-	EUR/kmetijsko	13.250,00	2016				

gospodarstev - v razredih standardnih prihodkov (SO)	3 999 EUR SO	gospodarst vo						
	gospodarst va s 4 000- 7 999 EUR SO		17.860,00	2016				
	gospodarst va z 8 000- 14 999 EUR SO		13.330,00	2016				
	gospodarst va s 15 000-24 999 EUR SO		5.840,00	2016				
	gospodarst va s 25 000-49 999 EUR SO		5.170,00	2016				
	gospodarst va s 50 000-99 999 EUR SO		2.900,00	2016				
	gospodarst va s 100 000-249 999 EUR SO		1.300,00	2016				
	gospodarst va z 250 000-499 999 EUR SO		180	2016				
	gospodarst va s 500 000 EUR in več SO		70	2016				
	gospodarst va z manj kot 2000 EUR SO		10.010,00	2016				
	Povprečna velikost		fizična	ha KZU / kmetijsko	6,99	2016		

	kmetijskih gospodarstev kmetijskih gospodarstev		gospodarstvo							
	Delovna sila - osebe in polnovredna delovna moč (PDM), skupaj	Število oseb	Oseb / kmetijsko gospodarstvo	2,81	2016					
		polnovredna delovna moč	PDM / kmetijsko gospodarstvo	1,18	2016					
		Povprečna ekonomska velikost	EUR SO / kmetijsko gospodarstvo	16.577,59	2016					
C.13 Delovna sila na kmetiji (redna delovna sila)	Lastniki (sole holder), ki delajo na kmetiji	skupaj	število oseb in PDM (v tisočih)	66,090	2016					
		ženske		14,360	2016					
		moški		51,730	2016					
	Člani družine lastnikov, ki delajo na kmetiji	skupaj		127,070	2016					
		ženske		69,720	2016					
		moški		57,350	2016					
	Družinska delovna sila (lastniki, ki delajo na kmetiji + člani družine lastnika, ki delajo na kmetiji)	skupaj		196,040	2016					
		ženske		85,070	2016					
		moški		110,970	2016					
	Nedružinska delovna sila	skupaj		2,870	2016					
		ženske		0,990	2016					
		moški		1,880	2016					

				1,560				
	Ne-redna delovna sila	skupaj	število PDM (v tisočih)	Podatek ni na voljo.	2016			
C.14 Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev	Skupno število nosilcev kmetijskih gospodarstev		število nosilcev kmetijskih gospodarstev (v tisočih)	69,9	2016			
	Število in delež nosilcev kmetijskih gospodarstev po starostnih skupinah	mlajši od 25 let	število (v tisočih) in %	0,380 0,54	2016			
		25-34 let		2,850 4,08	2016			
		35-39 let		3,160 4,52	2016			
		40-44 let		5,350 7,65	2016			
		45-54 let		18,080 25,87	2016			
		55-64 let		20,140 28,82	2016			
		starejši od 65 let		19,930 28,52	2016			
Razmerje med mladimi nosilci kmetijskih gospodarstev (mlajšimi od 40 let) in nosilci kmetijskih gospodarstev, starimi 55 let ali več		razmerje	0,16	2016				
C.15 Kmetijska izobrazba nosilcev	Število in delež nosilcev kmetijskih gospodarstev	Samo praktične kmetijske izkušnje	število	35.030	2016			

kmetijskih gospodarstev v	po stopnji kmetijske izobrazbe	Osnovno kmetijska izobrazba		24.750	2016						
		Popolna kmetijska izobrazba		10.120	2016						
Število in delež nosilcev kmetijskih gospodarstev po starostni skupini in stopnji kmetijske izobrazbe		Samo praktične kmetijske izkušnje (število)	mlajši od 25 let	210	2016						
			25-34 let	1.110	2016						
			35-44 let	3.440	2016						
			45-54 let	7.720	2016						
			55-64 let	10.510	2016						
			starejši od 65 let	12.040	2016						
		Osnovno kmetijska izobrazba (število)	mlajši od 25 let	80	2016						
			25-34 let	880	2016						
			35-44 let	2.860	2016						
			45-54 let	7.030	2016						
			55-64 let	7.340	2016						
			starejši od 65 let	6.580	2016						
		Popolna kmetijska izobrazba (število)	mlajši od 25 let	90	2016						
			25-34 let	860	2016						
			35-44 let	2.220	2016						
			45-54 let	3.340	2016						
			55-64 let	2.300	2016						
			starejši od 65 let	1.320	2016						
		C.16 Novi in novi mladi nosilci kmetijskih gospodarstev v	Število novih nosilcev kmetijskih gospodarstev	skupaj	število			Prvi podatki o novih nosilcih kmetijskih gospodarstev bodo na voljo proti koncu leta 2022 (za			
				ženske	število						
moški	število										

					referenčno leto (2020)				
	Število mladih nosilcev kmetijskih gospodarstev	skupaj	število	6.390	2016				
		ženske	število	900	2016				
		moški	število	5.480	2016				
C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi	Skupna kmetijska zemljišča v uporabi		število ha (v tisočih)	479,82	2019				
	Skupno in delež KZU po kategorijah pokritosti tal	njive	ha (v tisočih) in%	174,20 36,31	2019				
		trajno travinje	ha (v tisočih) in%	277,76 57,89	2019				
		trajni nasadi	ha (v tisočih) in%	27,87 5,81	2019				
		drugo	ha (v tisočih) in%	0,00 0,00	2019				
C.18 Zemljišča, pripravljena za namakanje	Skupna namakalna površina	KZU	število ha	5.460	2016	6.678	2020		
	Delež KZU		%	1,14	2016				
C.19 Kmetijstvo na območjih Natura 2000	Delež območij Natura 2000 po kategorijah	Posebna varstvena območja (SPA)	%	25,00	2019				
		Območja narave, pomembna za Evropsko skupnost (SCI)	%	32,70	2019				
		Omrežje Natura 2000	%	37,90	2019				

	Delež kmetijskih površin v območjih Natura 2000 (brez naravnih travnikov)		%	20,12	2015			
	Delež kmetijskih površin in naravnih travnikov v območjih Nature 2000		%	22,35	2015			
	Delež gozdnih površin v območjih Nature 2000 (brez grmičastega gozda)		%	78,42	2015			
	Delež gozdnih površin in grmičastega gozda v območjih Nature 2000		%	82,35	2015			
C.20 Območja z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami (OMD)	Delež KZU v gorskih območjih v skupnih KZU		%	54,2	2019			
	delež KZU v območjih , ki niso gorska območja in imajo pomembne naravne omejitve v skupnih KZU		%	7,9	2019			
	delež KZU v območjih s posebnimi		%	12,5	2019			

	omejitvami v skupnih KZU								
	delež KZU v OMD v skupnih KZU		%	74,6	2019				
C.21	Kmetijska zemljišča, pokrita s krajinskimi značilnostmi	Kazalnik je v pripravi. Podatki naj bi bili dostopni do konca leta 2021							
C.21a	% kmetijskih gospodarstev > 3 posevki	< 10 ha	%	85,75	2016				
		>= 100 ha	%	0,30	2016				
		10 – 30 ha	%	11,17	2016				
		30 – 100 ha	%	2,78	2016				
		Skupaj	%	28,81	2016				
	% kmetijskih gospodarstev 0 posevkov	< 10 ha	%	0,34	2016				
		0 ha	%	99,66	2016				
		Skupaj	%	21,17	2016				
	% kmetijskih gospodarstev 1 posevek	< 10 ha	%	99,76	2016				
		10 – 30 ha	%	0,16	2016				
		Skupaj	%	17,93	2016				
	% kmetijskih gospodarstev 2 posevka	< 10 ha	%	99,25	2016				
		10 – 30 ha	%	0,75	2016				
		30 – 100 ha	%	-	2016				
		Skupaj	%	17,23	2016				
	% kmetijskih gospodarstev 3 posevki	< 10 ha	%	96,34	2016				
		>= 100 ha	%	-	2016				
		10 – 30 ha	%	3,37	2016				
		30 – 100 ha	%	0,29	2016				
	Število kmetijskih gospodarstev > 3 posevki	Skupaj	%	14,86	2016				
		< 10 ha	število	17.270,00	2016				
		>= 100 ha	število	60,00	2016				
		10 – 30 ha	število	2.250,00	2016				
		30 – 100 ha	število	560,00	2016				
Število kmetijskih gospodarstev 0 posevkov	Skupaj	število	20.140,00	2016					
	< 10 ha	število	50,00	2016					
	0 ha	število	14.750,00	2016					
		Skupaj	število	14.800,00	2016				
		< 10 ha	število	12.500,00	2016				

	Število kmetijskih gospodarstev 1 posevek	10 – 30 ha	število	20,00	2016			
		Skupaj	število	12.530,00	2016			
	Število kmetijskih gospodarstev 2 posevka	< 10 ha	število	11.950,00	2016			
		10 – 30 ha	število	90,00	2016			
		30 – 100 ha	število	-	2016			
		Skupaj	število	12.040,00	2016			
	Število kmetijskih gospodarstev 3 posevki	< 10 ha	število	10.010,00	2016			
		>= 100 ha	število	-	2016			
		10 – 30 ha	število	350,00	2016			
		30 – 100 ha	število	30,00	2016			
		Skupaj	število	10.390,00	2016			
	C.22 Število glav velike živine	Skupno število glav velike živine		GVŽ	512.120	2016		
Skupno število glav velike živine in delež			govedo	GVŽ	341.330	2016		
		%		66,65	2016			
		drobnica	GVŽ	17.350	2016			
			%	3,39	2016			
		perutnina	GVŽ	70.320	2016			
			%	13,73	2016			
prašiči		GVŽ	67.060	2016				
	%	13,09	2016					
C.23 Gostota živali	Indeks gostote živali		GVŽ/ha KZU	1,05	2016			
C.24 Faktorski dohodek v kmetijstvu	Faktorski dohodek v kmetijstvu na polnovredno delovno moč		EUR / PDM	6.540,81	2020			
	indeks		2005 = 100	127,50	2020			
C.25 Podjetniški dohodek v kmetijstvu	Podjetniški dohodek v kmetijstvu na enoto družinskega dela		EUR / PDM	5.601,341	2020			
	Dohodek na družinskega		%	20,606	2020			

	delavca v primerjavi s povprečnimi plačami v celotnem gospodarstvu (EUR / ura dela)								
C.26 Neto dodana vrednost kmetijskega gospodarstva	Neto dodana vrednost kmetijskega gospodarstva glede na tip kmetovanja	Poljščine	EUR / PDM	7.650	2018				
		Vino	EUR / PDM	13.034	2018				
		Drugi trajni nasadi	EUR / PDM	6.013	2018				
		Mleko	EUR / PDM	10.806	2018				
		Druga pašna živina	EUR / PDM	3.274	2018				
		Zrnojede živali	EUR / PDM	16.675	2018				
		Mešano kmetijstvo	EUR / PDM	2.543	2018				
		Povprečje	EUR / PDM	6.336	2018				
	Neto dodana vrednost kmetijskega gospodarstva glede ekonomsko velikost	2 000 - < 8 000 EUR	EUR / PDM	144	2018				
		8 000 - < 25 000 EUR	EUR / PDM	4.901	2018				
		25 000 - < 50 000 EUR	EUR / PDM	10.323	2018				
		50 000 - < 100 000 EUR	EUR / PDM	19.678	2018				
		100 000 - < 500 000 EUR	EUR / PDM	60.775	2018				
	Neto dodana vrednost kmetijskega gospodarstva na območjih z omejenimi dejavniki	ne - OMD	EUR / PDM	12.672	2018				
		OMD gorsko	EUR / PDM	5.521	2018				
		OMD ne gorsko	EUR / PDM	3.217	2018				

C.27 Bruto naložbe v osnovna sredstva v kmetijstvu	Delež bruto naložb v osnovna sredstva v skupni dodani vrednosti v kmetijstvu		% BDV v kmetijstvu	52,40	2019			
	Skupne bruto naložbe v osnovna sredstva v kmetijstvu		mio EUR	294,00	2019			
C.28 Skupna factorska produktivnost v kmetijstvu	Skupna factorska produktivnost v kmetijstvu	delež	2005 = 100	132,86	2019			
C.29 Produktivnost dela v kmetijstvu, gozdarstvu in živilski industriji	Produktivnost dela v kmetijstvu		EUR / PDM	7.696,28	2020			
	Produktivnost dela v gozdarstvu		EUR / PDM	7.696,28	2020			
	Produktivnost dela v živilski industriji		EUR / osebo	30.784,75	2019			
C.30 Kmetijski uvoz in izvoz (I.06)	Skupna vrednost kmetijsko-živilske (intra + ekstra) trgovine (uvoz + izvoz)	Skupaj	milijarda EUR	5.096,01	2020			
		skupna vrednost kmetijsko-živilske trgovine znotraj EU (uvoz + izvoz)	milijarda EUR	3.659,19	2020			
		skupna vrednost kmetijsko-živilske trgovine z državami zunaj EU	milijarda EUR	1.436,82	2020			

		(uvoz + izvoz)						
	Kmetijsko-živilska trgovinska bilanca EU (intra + ekstra)	Skupaj	milijarda EUR	-737,89	2020			
		kmetijsko-živilska trgovinska bilanca EU z državami znotraj EU	milijarda EUR	-434,75	2020			
		kmetijsko-živilska trgovinska bilanca EU z državami zunaj EU	milijarda EUR	-303,14	2020			
	Kmetijsko-živilski izvoz iz EU (intra + ekstra)	Skupaj	milijarda EUR	2.179,06	2020			
		kmetijsko-živilski izvoz znotraj držav EU	milijarda EUR	1.612,22	2020			
		kmetijsko-živilski izvoz v države zunaj EU	milijarda EUR	566,84	2020			
	Kmetijsko-živilski uvoz v EU (intra + ekstra)	Skupaj	milijarda EUR	2.916,95	2020			
		kmetijsko-živilski uvoz znotraj EU	milijarda EUR	2.046,97	2020			
		kmetijsko-živilski uvoz iz držav zunaj EU	milijarda EUR	869,98	2020			
C.31 Turistična infrastruktura	Število ležišč v turističnih nastanitvah		število ležišč	186.590	2019			
		Gosto poseljena	%	14,53	2019			

		območja (mesta/velika urbana območja)						
	Delež ležišč glede na raven urbanizacije	Vmesna urbanizirana območja (mesta in predmestja/majhna urbana območja)	%	36,40				
		Manj poseljena območja (podeželje)	%	49,07				
C.32 Kmetijske površine namenjene ekološkemu kmetovanju	Število hektarjev z ekološkim kmetovanjem	v celoti preusmerjeno v ekološko kmetovanje	število ha	44.455	2019			
		v preusmeritvi v ekološko kmetovanje	število ha	5.183	2019			
		skupaj	število ha	52.078	2020			
	Delež površin z ekološkim kmetovanjem glede na skupna kmetijska zemljišča (KZU)		%	11,00	2020			
C.33 Intenzivnost kmetovanja		KZU, ki jih upravljajo kmetije z visoko intenzivnostjo vnosa na ha	(% od skupnih KZU)	31,8	2019			

		KZU, ki jih upravljajo kmetije z nizko intenzivnostjo vnosa na ha	(% od skupnih KZU)	35,8	2019				
		KZU, ki jih upravljajo kmetije s srednjo intenzivnostjo vnosa na ha	(% od skupnih KZU)	32,4	2019				
C.34 Vrednost proizvodnje v okviru shem kakovosti EU in ekoloških	Skupna vrednost proizvodnje po shemah kakovosti EU in delež v skupni vrednosti kmetijske in živilske proizvodnje		mio EUR						
			%	Kazalnik je še v pripravi.					
	Vrednost proizvodnje po shemah kakovosti EU ZOP, ZGO in ZTP (Uredba Sveta (ES) št. 510/2006) in delež v skupni vrednosti kmetijske in živilske proizvodnje		mio EUR						
			%	Kazalnik je še v pripravi.					
	Vrednost certificirane ekološke pridelave in delež v skupni		mio EUR						
			%	Kazalnik je še v pripravi.					

	vrednosti kmetijske in živilske proizvodnje							
C.35 Indeks ptic kmetijske krajine	Indeks ptic kmetijske krajine		indeks	81,6				
C.36 Odstotek vrst in habitatov v interesu Skupnosti, povezanih s kmetijstvom, s stabilnimi ali naraščajočimi trendi	Odstotek vrst in habitatov v interesu Skupnosti, povezanih s kmetijstvom, s stabilnimi ali naraščajočimi trendi		%	Vrednosti bodo na voljo do konca leta 2021.				
	Odstotek vrst opravevalcev v interesu Skupnosti, povezanih s kmetijstvom s stabilnimi ali naraščajočimi trendi (%)		%					
C.37 Uporaba vode v kmetijstvu	Indeks izkoriščanja vode WEI+		%	0,7	2017			
C.38 Kakovost vode	Bruto bilanca hranil - dušik: potencialni presežek dušika na kmetijskih zemljiščih		kg N/ ha/ leto	43,2	2019			
	Bruto bilanca hranil - fosfor: Potencialni presežek fosforja na kmetijskih		kg P/ ha/ leto	0,7	2019			

	zemljiščih (Bruto presežek fosforja)							
	Nitrati v podzemni vodi		% postaj podzemne vode nad pragom koncentraci je (50 mg NO3/l)	0	2017			
C.39 Organska snov v obdelovanih tleh	ocena skupne vsebnosti organskega ogljika v tleh na kmetijskih zemljiščih držav članic EU (z razčlenitvijo po njivah, travnikih in trajnih nasadih)	njive	Megaton (Mt) ogljika	44,70	2015			
		travniki	Megaton (Mt) ogljika					
		trajni nasadi	Megaton (Mt) ogljika					
	povprečna vsebnost organskega ogljika v kmetijskih zemljiščih		g ogljika/kg	40,80	2015			
	ocena sprememb skozi čas		%					
C.40 Erozijska tal zaradi vode	ocenjena stopnja izgube tal zaradi erozije vode	Kmetijske površine in trajni travniki	t/ha/leto	14,8	2016			
	odstotek kmetijskih zemljišč, ki jim grozi zmerna in huda erozija tal	zmerna erozija tal (kmet. površine in trajni travniki)	%	18,12	2016			
	ocena skupne vsebnosti	huda erozija tal	%	44,91	2016			

	organskega ogljika v tleh na kmetijskih zemljiščih držav članic EU (z razčlenitvijo po njivah, travnikih in trajnih nasadih)	(kmet. površine in trajni travniki)						
C.41 Proizvodnja obnovljive energije v kmetijstvu in gozdarstvu	proizvodnja obnovljive energije iz kmetijske biomase		ktoe	19,50	2019			
	proizvodnja obnovljive energije iz gozdarske biomase		ktoe	546,55	2019			
	proizvodnja obnovljive energije iz kmetijstva in gozdarstva		ktoe	566,05	2019			
	delež skupne proizvodnje obnovljive energije iz kmetijske in gozdarske biomase v celotni proizvodnji primarne energije iz obnovljivih virov energije		%	89,7	2019			
C.42 Raba energije v kmetijstvu, gozdarstvu in	neposredna raba energije v kmetijstvu in gozdarstvu		ktoe	73,25	2019			

Živilski industriji	neposredna raba energije v kmetijstvu in gozdarstvu na ha		ktoe/ha	32,90	2019			
	neposredna raba energije pri predelavi hrane		ktoe	68,11	2019			
C.43 Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva	Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva		000 t CO2 ekvivalent/l eto;	1.718	2019			
			% spremembe glede na izh. stanje (1990)	-7,0	2019			
	Delež emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva v skupnih emisijah toplogrednih plinov		%	11,1	2019			
	Emisije in odvzemi toplogrednih plinov iz LULUCF -a		000 t CO2 ekvivalent/l eto; % spremembe glede na ref. Stanje (2005-2009)	-101,45	2019			
	Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva, vključno z obdelovalnimi površinami in travniki		000 t CO2 ekvivalent/l eto; % spremembe glede na izh. stanja	1.163,55	2018			

	Delež emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva, vključno z obdelovalnimi površinami in travniki v skupnih emisijah toplogrednih plinov		%	6,56	2018				
	Emisije toplogrednih plinov iz živinoreje: vsota črevesne fermentacije in upravljanja z živinskimi izločki/ hektar KZU		t CO2 ekvivalent/ha	2,64	2018				
C.43 Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva	Emisije toplogrednih plinov iz prežvekovalcev: črevesna fermentacija na enoto (GVŽ)		t CO2 ekvivalent/GVŽ	2,65	2016				
C. 44: Kazalnik napredka odpornosti kmetijskega sektorja			0/0,5/1	Kazalnik je še v pripravi.					
C 45: Neposredne izgube v kmetijstvu zaradi katastrof			am. dolar	Kazalnik je še v pripravi.					

C 46: Emisije amonijaka iz kmetijstva	Skupne letne emisije amonijaka		000 ton NH3	17,08	2018				
	Delež od vseh emisij		%	92,1	2018				
C 47: Prodaja/uporaba protimikrobnih zdravil pri živalih za proizvodnjo hrane			mg/PCU	43,20	2018				
C 48: usklajen kazalnik tveganja za fitofarmaceutska sredstva	Skupni harmoniziran kazalnik tveganja		Indeks 2011-2013=100	109,0	2018				
	Skupna prodaja fitofarmaceutskih sredstev		kg	973.221	2019				
			kg/ha	2.028	2019				
		fungicidi in baktericidi	kg	751.777	2019				
		herbicidi, uničevalci stebel in sredstva za uničevanje mahu	kg	171.761	2019				
		insekticidi in akaricidi	kg	36.298	2019				
		mehkužci	kg	2.278	2019				
		druga fitofarmaceutska sredstva	kg	3.800	2019				
		regulatorji rasti rastlin	kg	7.307	2019				
		Prodaja nevarnejših pesticidov	kg						

3.3 Ciljni kazalniki

3.3.1 Skupna preglednica

Kazalnik rezultata - koda in enota	SC	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Ciljna vrednost
R.1 ^{PR} Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrep	SC10	22.200	36.586	50.011	63.411	76.763	76.913	76.913	76.913
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS)	SC10	30	60	95	131	165	169	169	169
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije	SC2, SC10	0,72%	1,44%	2,19%	2,94%	3,68%	3,71%	3,74%	3,74%
Števec 3: Skupno število intervencij		500	1.000	1.520	2.042	2.563	2.584	2.603	2.603
Imenovalec 3: C. 12 Kmetijska gospodarstva		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost	SC1	0,00%	91,74%	91,74%	91,74%	91,74%	91,74%	0,00%	91,74%
Števec 4: Število plačanih hektarjev		0	440.188	440.188	440.188	440.188	440.188	0	440.188
Imenovalec 4: C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo	SC1	0,0000%	0,0021%	0,0021%	0,0021%	0,0021%	0,0021%	0,0000%	0,0021%
Števec 5: Število KMG, ki so deležne ustrezne podpore		0	10	10	10	10	10	0	10
Imenovalec 5: C. 12 Kmetijska gospodarstva		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900

R.6 ^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)	SC1	0,00%	94,00%	94,00%	94,00%	94,00%	94,00%	0,00%	94,00%
R.7 ^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)	SC1	0,00%	102,00%	102,00%	102,00%	102,00%	102,00%	0,00%	102,00%
R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti	SC1	0,00%	35,00%	35,00%	35,00%	35,00%	35,00%	0,00%	35,00%
Števec 8: št. KMG, ki prejema eno od podpor PVP		0	24.648	24.648	24.648	24.648	24.648	0	24.648
Imenovalec 8: C.12 Kmetijska gospodarstva		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.9 ^{PR} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov	SC2, SC8	0,00%	0,30%	0,70%	1,10%	1,49%	1,59%	1,92%	2,28%
Števec 9: Skupno št. podprtih KMG		0	210	490	771	1.043	1.112	1.343	1.593
Imenovalec 9: C.12 Kmetijska gospodarstva		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.10 ^{PR} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP	SC3	0,00%	12,92%	12,92%	12,92%	12,92%	12,92%	12,92%	12,92%
Števec 10: Skupno št. podprtih KMG		0	9.018	9.018	9.018	9.018	9.018	9.018	9.018
Imenovalec 10: C.12 Kmetijska gospodarstva		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev	SC3	0,00%	0,37%	0,37%	0,37%	0,37%	0,37%	0,00%	0,37%

ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi									
Števec 11: Skupna vrednost tržne proizvodnje za OP sadje zelenjava		0	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	0	500.000
Imenovalec 11: Skupna vrednost tržne proizvodnje za sadje zelenjava		0	133.700.000	133.700.000	133.700.000	133.700.000	133.700.000	133.700.000	133.700.000
R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)	SC4, SC5, SC6	0,00%	15,99%	17,44%	19,11%	21,03%	23,24%	0,00%	23,24%
Števec 12: Število plačanih hektarjev		0	76.700	83.700	91.700	100.900	111.500	0	111.500
Imenovalec 12: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.14 ^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)	SC4, SC5, SC6	0,00%	19,11%	20,57%	22,24%	24,15%	26,36%	0,00%	26,36%
Števec 14: Število plačanih hektarjev		0	91.700	98.700	106.700	115.900	126.500	0	126.500
Imenovalec 14: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)	SC2	0	0	1,23	2,46	3,69	4,92	6,15	6,15

R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejema podpora za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov	SC2, SC4	0,00%	0,09%	0,39%	0,70%	1,00%	1,23%	1,54%	1,54%
<i>Števec 16a: Št. podprtih naložb</i>		0	10	223	436	649	862	1.075	1.075
<i>Imenovalec 16a: C.12 Kmetijska gospodarstva</i>		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja	SC2, SC4	0	1.128.500	16.775.000	58.590.500	72.224.000	77.165.000	77.165.000	77.165.000
R.18 ^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, ki so koristne za upravljanje tal	SC4, SC5, SC6, SC9	0,00%	19,94%	21,20%	22,65%	24,36%	26,36%	0,00%	26,36%
<i>Števec 18: Število plačanih hektarjev</i>		0	95.700	101.700	108.700	116.900	126.500	0	126.500
<i>Imenovalec 18: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.19 ^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, za zmanjšanje emisij amonijaka	SC4, SC5, SC6	0,00%	15,23%	16,41%	17,80%	19,54%	21,47%	0,00%	21,47%
<i>Števec 19: Število plačanih hektarjev</i>		0	73.100	78.750	85.400	93.750	103.000	0	103.000
<i>Imenovalec 19: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.20 ^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejema podpora, za kakovost vode	SC4, SC5, SC6, SC9	0,00%	19,94%	21,20%	22,65%	24,36%	26,36%	0,00%	26,36%
<i>Števec 20: Število plačanih hektarjev</i>		0	95.700	101.700	108.700	116.900	126.500	0	126.500
<i>Imenovalec 20: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.21 ^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč s	SC4, SC5, SC6	0,00%	19,94%	21,20%	22,65%	24,36%	26,36%	0,00%	26,36%

prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil									
<i>Števec 21: Število plačanih hektarjev</i>		0	95.700	101.700	108.700	116.900	126.500	0	126.500
<i>Imenovalec 21: C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.22a Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine z obveznostmi za izboljšanje okoljske trajnosti, ki prejemajo podporo	SC4, SC5, SC6	0,00%	1,85%	2,10%	2,36%	2,61%	2,85%	0,00%	2,85%
<i>Števec 22a: Število GVŽ za katere je bilo izvedeno ustrezno plačilo</i>		0	9.450	10.750	12.100	13.350	14.600	0	14.600
<i>Imenovalec 22a: C 22 Število glav živali</i>		512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120
R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire	SC4, SC5	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
<i>Števec 23: Št. podprtih KMG</i>		0	10	10	10	10	10	10	10
<i>Imenovalec 23: C. 12 Kmetijska gospodarstva</i>		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.23a Okoljska/podnebna smotrnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnosti, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	SC8	0	0	0	0	0	0	0	0
R.24 Okoljska/podnebna uspešnost zaradi znanja: število oseb, ki se jim zagotavlja svetovanje, usposabljanje, izmenjava znanja ob podpori SKP v zvezi z okoljsko/podnebno uspešnostjo	SC10	10.700	21.400	32.141	42.891	53.627	53.663	53.663	53.663
R.27 ^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst, Delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV	SC4, SC5, SC6	0,0%	13,8%	15,3%	16,8%	18,6%	20,7%	0,0%	20,7%
<i>Števec 27: Število plačanih hektarjev</i>		0	66.200	73.200	80.700	89.400	99.500	0	99.500

<i>Imenovalec 27: C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.27a Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti	SC6	0,00%	0,00%	0,03%	0,23%	0,42%	0,62%	0,82%	0,82%
<i>Števec 27a: Št. podprtih KMG</i>		0	0	21	159	297	435	574	574
<i>Imenovalec 27a: C. 12 Kmetijska gospodarstva</i>		69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900	69.900
R.28 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000 z obveznostmi, ki prejemajo podporo ter so vzpostavljene in se financirajo v okviru EKSRP	SC6	0%	42%	42%	42%	42%	42%	0%	42%
<i>Števec 28: Površina v N2000 v okviru EKSRP</i>		0	40.950	40.950	40.950	40.950	40.950	0	40.950
<i>Imenovalec 28: C. 19 Kmetijstvo na območjih Natura 2000</i>		96.540	96.540	96.540	96.540	96.540	96.540	96.540	96.540
R.29 ^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: Delež KZU, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z mejicami in drevesi	SC4, SC5, SC6	0,0%	1,8%	1,9%	2,1%	2,2%	2,3%	0,0%	2,3%
<i>Števec 29: Število plačanih hektarjev</i>		0	8.680	9.355	10.030	10.705	11.230	0	11.230
<i>Imenovalec 29: C. 17 Kmetijska zemljišča v uporabi</i>		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.29a Ohranjanje panjev: delež panjev s podporo SKP		4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
<i>Števec 29a: povprečno število čebeljih družin podprtih čebelarjev</i>	SC2	9.300	9.300	9.300	9.300	9.300	9.300	9.300	9.300
<i>Imenovalec 29a: triletno povprečno število čebeljih družin v Sloveniji</i>		208.859	208.859	208.859	208.859	208.859	208.859	208.859	208.859
R.30 ^{PR} Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP	SC7		795	1.587	2.313	2.972	3.629	3.629	3.629

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo	SC7	0	795	1.591	2.321	2.984	3.645	3.649	3.649
R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja	SC8	100,00 %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
R.32 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	SC8	Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij LAS.							
R.33 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: Število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo	SC8								
R.34 ^{PR} Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	SC8								
R.35 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v podprtih projektih socialne vključenosti	SC8								
R.36 ^{PR} Omejevanje rabe antimikrobikov: delež glav velike živine, ki jih zadevajo ukrepi, ki prejemajo podporo, da se omeji raba antimikrobikov (preprečevanje/zmanjšanje)	SC9	0,00%	25,78%	27,18%	27,18%	27,18%	27,18%	27,18%	27,18%

Števec 36: Št. podprtih GVŽ		0	132.000	139.200	139.200	139.200	139.200	139.200	139.200
Imenovalec 36: C 22 Število glav živali		512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120
R.37 ^{PR} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov, delež KZU, ki ga zadevajo podprte posebne zaveze, ki vodijo k trajnostni uporabi pesticidov za zmanjšanje tveganj in vplivov pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	SC4, SC5, SC6, SC9	0,0%	19,9%	21,2%	22,7%	24,4%	26,4%	0,0%	26,4%
Števec 37: Število plačanih hektarjev		0	95.700	101.700	108.700	116.900	126.500	0	126.500
Imenovalec 37: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820
R.38 ^{PR} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali	SC9	0,00%	25,78%	27,23%	27,27%	27,32%	27,37%	27,41%	27,41%
Števec 38: Št. podprtih GVŽ		0	132.000	139.438	139.676	139.914	140.152	140.391	140.391
Imenovalec 38: C 22 Število glav živali		512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120	512.120
R.39 ^{PR} Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje	SC4, SC5, SC6	0,00%	11,82%	12,75%	13,90%	15,30%	16,99%	0,00%	16,99%
Števec 39: Število plačanih hektarjev		0	56.700	61.200	66.700	73.400	81.500	0	81.500
Imenovalec 39: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820	479.820

3.4 Skladnost s cilji Unije za leto 2030 in njihov prispevek, določeni v strategiji od vil do vilic in biotski raznovrstnosti EU za leto 2030

3.4.1 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja izgube hranil, ob hkratnem zagotavljanju, da se ne poslabša rodovitnost zemlje

Bruto bilančni presežek dušika (BPN) smo v Sloveniji v obdobju 1992–2019 zmanjšali za 50 %, pri čemer smo odvzem povečali za 46 %, vnos pa zmanjšali za 4 %. Po letu 2010 je bruto BPN v običajnih letih sedaj dobrih 40 kg N/ha, v sušnih letih pa presega 60 kg N/ha. Bruto BPN je v posameznem letu odvisen predvsem od vremenskih razmer, saj je v sušnih letih zaradi manjših pridelkov običajno večji kot v običajnih letih. Možnosti za zmanjšanje bruto presežka imamo predvsem v zmanjšanju emisij amonijaka, največ pri uvajanju gnojenja z majhnimi izpusti v zrak. Realno bi bilo do 2030 zmanjšanje bruto BPN za največ 30 %, kar bi pomenilo, da bi ta presežek do leta 2030 znašal 39 kg N/ha.

Bruto bilančni presežek fosforja (BPP) smo v Sloveniji v obdobju 1992–2019 zmanjšali za 97 %, pri čemer smo odvzem povečali za 43 %, vnos pa zmanjšali za 33 %. Po letu 2014 je BPP v običajnih letih manj kot 2 kg P/ha, v sušnih letih pa presega 5 kg P/ha. Realno bi bilo za 50 % zmanjšanje BPP do leta 2030.

Navedeno velja ob predpostavki običajnih letin, v sušnih letih pa je doseganje teh cilj težko uresničljivo.

3.4.2 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 10% kmetijskih površin pod visoko raznolikimi krajinskimi elementi

Zadostno zastopanost krajinskih elementov na kmetijskih površinah bomo zagotavljali s pomočjo različnih instrumentov »zelene arhitekture«: pogojenost, shema za podnebje in okolje, kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila in neproizvodne naložbe. V okviru pogojenosti (GAEC 8) bomo varovali širok nabor krajinskih značilnosti na kmetijskih zemljiščih. Krajinske značilnosti bodo ena izmed neproduktivnih značilnosti, s katerimi bodo kmetje zagotavljali minimalni delež kmetijskih zemljišč namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem. V okviru Sheme za okolje in podnebje (SOPO) se bo izvajala podintervencija »Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti«, s pomočjo katere se bo spodbujalo ohranjanje krajine z višjim deležem krajinskih značilnosti in neproizvodnih površin kot je določeno s pravili o pogojenosti. Dodatno podporo za mejice, visokodebelne travniške sadovnjake bomo nudili v okviru kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil. Preko neproizvodnih naložb se bo še dodatno podpiralo vzpostavitev in obnovitev krajinskih elementov kot so mejice, suhi zidi, kali,...

3.4.3 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 25% EU kmetijskih zemljišč z ekološkim kmetovanjem

Za povečanje prispevka Slovenije k doseganju ciljev EU do leta 2020 je v SN oblikovan celovit pristop za spodbujanje ekološkega kmetovanja. V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se neposredno podpira izvajanje intervencije, to je ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Ekološko kmetovanje se bo podpiralo tudi v okviru drugih ciljev, kot so naložbe ter spodbude za povezovanje, sodelovanje in sheme kakovosti. Posebna podpora za ekološko kmetijstvo bo tudi za mlade prevzemnike, za promocijo ekoloških živil ter v okviru AKIS. Glede na izhodiščno stanje je cilj doseči 17 % kmetijskih površin v ekološki pridelavi od vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. V predlogu Akcijskega načrta za ekološko kmetijstvo (ANEK) je določena ciljna vrednost 18 % KZU, vendar je razlika zaradi tega, ker v intervencijo za podporo ekološkemu kmetijstvu ne vstopajo vsi ekološki pridelovalci.

3.4.4 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanje vsesplošne uporabe in tveganja za kemične pesticide in uporabe bolj nevarnih pesticidov.

Zaradi specifične strukture pridelave največji delež k vrednosti kazalnika tveganja (HRI 1) doprinese žveplo, kar 36 % vseh prodanih kemičnih pesticidov v l. 2018 oz. 35 % v 2019. Poleg tega doprinesejo baker, parafinsko olje in kalijev hidrogen karbonat skupno približno 8 % k vrednosti kazalnika tveganja. Te snovi se uporabljajo tudi in predvsem v ekološkem kmetijstvu in hkrati predstavljajo temeljno varstvo rastlin v primerih, ko ni na voljo ustreznih drugih substanc. V okviru Sheme za okolje in podnebje (SOPO) se bosta izvajali podintervenciji "Ciljni nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih" ter "Opustitev herbicidov v trajnih nasadih". K doseganju cilja bodo prispevale tudi podintervencije v okviru kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, kot je "Integrirana pridelava", "Opustitev rabe insekticidov v vinogradih", "Vodni viri" ter "Biotično varstvo rastlin" ter naložbe v specialno mehanizacijo.

3.4.5 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja prodaje antimikrobnih sredstev za rejne živali in akvakulturo

V Sloveniji je trend zniževanja prodaje antibiotikov, ki so namenjeni živalim za proizvodnjo hrane po letu 2008, ko smo pričeli z načrtnejšim ozaveščanjem, ugoden. Zato nameravamo z vsemi razpoložljivimi ukrepi predvsem ohraniti ugodne rezultate, ki so razvidni iz ESVAC poročil. Realna ciljan vrednost za leto 2030 pa naj bi znašala 35 mg/PCU, kar je 20 % zmanjšanje v primerjavi z referenčnim letom 2018. Ključni ukrepi za doseg cilja so v pretežni meri podrobneje opredeljeni v nacionalni strategiji „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) in implementirani z nacionalnim akcijskim načrtom.

3.4.6 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2025 za izgradnjo hitrega širokopasovnega interneta na podeželskih območjih za doseganje cilja 100% pokritosti

Podpora za širokopasovno infrastrukturo je namenjena sofinanciranju gradnje širokopasovnih omrežij kot odprtih komunikacijskih omrežij s ciljem omogočiti najmanj 80 odstotkom belim lisam dostop do širokopasovnih omrežij s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s in dostopom do elektronskih komunikacijskih storitev preko teh omrežij. Iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 bodo sofinancirane naložbe v vzpostavitev širokopasovne infrastrukture v naseljih z manj kot 5.000 prebivalci v koroški, podravski in pomurski statistični regiji.

Do sedaj smo objavili 2 javna razpisa. S 1. javnim razpisom smo prejeli dve vlogi za pokritje 5.153 belih lis, z drugim prav tako dve vlogi za pokritje 648 belih lis. Še pred koncem leta 2021 načrtujemo objavo še enega javnega razpisa, s katerim načrtujemo doseči 80% pokritost v vseh treh regijah.

Ostanek belih lis v vseh treh regijah, pomurski, podravski in koroški, bo majhen, zato smo predlagali, da ves preostanek belih lis v Sloveniji pokrije resorno ministrstvo, to je Ministrstvo za javno upravo.

4 SKLADNOST STRATEGIJE IN KOMPLEMENTARNOST

4.1 Pregled intervencij, ki prispevajo k zagotavljanju skladnega in integriranega pristopa k upravljanju s tveganji

Obvezna vsebina

4.2 Pregled okoljske in klimatske arhitekture

4.2.1 Opis celotnega prispevka pogojenosti k specifičnim okoljskim in klimatskim ciljem, določenim v točkah (d), (e) in (f) člena 6(1);

Okrepljena pogojenost je izhodišče za celotno zeleno arhitekturo, ki jo vzpostavlja nova SKP. To je temelj, ki ga sestavlja sklop **obveznih pravil oziroma standardov**, ki jih bodo morali izpolnjevati vsi upravičenci SKP, če bodo želeli prejeti neposredna plačila I. stebra oziroma ostala plačila SKP, ki so vezana na površine ali živali. Gre za standarde iz Priloge III Uredbe EU o strateških načrtih s področja varovanja okolja, zdravja živali in ljudi ter dobrega počutja živali, ki zajemajo »**predpisane zahteve ravnanja**« na podlagi prava EU (v nadaljevanju: PZR) ter »**dobre kmetijske in okoljske pogoje**« (v nadaljevanju: DKOP), to so standardi za ohranjanje dobrega kmetijskega in okoljskega stanja zemljišč.

V primerjavi z obdobjem 2014–2020 se z novo SKP sistem pogojenosti z letom 2023 že na EU ravni **zastruje oz. krepi**, kar se prenaša tudi v slovenski strateški načrt 2023–2027. Ključni element povečane okoljsko-podnebne ambicioznosti je **združitev obstoječe navzkrižne skladnosti** z zahtevami iz t.i. **zelene komponente** iz neposrednih plačil iz obdobja 2015–2020(2022) v sistem »okrepljene pogojenosti« (zlasti v povezavi z ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja ter površinami z neproduktivnimi elementi, ki imajo ekološki pomen). Ta sprememba pomeni, da bodo zahteve iz naslova zelene komponente, ki so v obdobju 2014–2020 veljale za nadstandard, za katerega so kmetje pridobili plačilo iz sheme zelene komponentev okviru neposrednih plačil, postale obvezen standard za vse kmete, ki jih določeni standard zadeva. Za izvajanje teh standardov kmetje od leta 2023 ne bodo več pridobili plačil povezanih z izpolnjevanjem teh zahtev oz. praks. V Sloveniji je shema zelene komponente v letu 2020 znašala 39,9 mio EUR, kar predstavlja cca 56 % sheme osnovnega plačila oziroma 30% nacionalne ovojnice za neposredna plačila.

Oblikovanje okrepljenih osnovnih zahtev v okviru pogojenosti prinaša pomemben vzvod za zagotavljanje **višje osnovne okoljske in podnebne učinkovitosti velike večine kmetij**, prejemnic plačil SKP, vezanih na površino ali živali. Hkrati pa dvig zahtevnosti osnovnih standardov **povečuje zahtevnost preostalih ključnih elementov zelene arhitekture nove SKP**, ki temeljijo na pogojenosti: tu gre zlasti za sheme za okolje in podnebje (ekosheme) v okviru intervencij neposrednih plačil in ukrepe, vezane na površino v okviru intervencij razvoja podeželja (npr. kmetijsko-okoljska-podnebna plačila), katerih cilj je spodbujanje praks kmetovanja, ki presegajo osnovni standard. Prispevek bodoče pogojenosti k specifičnim okoljsko-podnebnim ciljem nove SKP je torej pomemben ne le zaradi podvrženosti večjega števila kmetij k spoštovanju ostrejših osnovnih standardov, temveč tudi zaradi zaostritve temeljev (»baseline« izhodišč) za vse ostale površinske intervencije strateškega načrta.

Okrepljena pogojenost z letom 2023 prinaša še nekatere druge **nadgradnje in spremembe obstoječih zahtev**, ki so podrobneje opisane v nadaljevanju, hkrati pa tudi vključitev nekaterih določenih **novih DKOP** (kot npr. DKOP 2 – Varstvo mokrišč in šotišč). **Na novo** se dodajajo **tudi PZR**, in sicer v povezavi z vključitvijo relevantnih elementov Okvirne vodne direktive 2000/60/ES in Direktive 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov.

Ključne novosti v okviru okrepljene pogojenosti so sledeče: uvaja se povsem nov DKOP 2, ki se nanaša na varstvo mokrišč in šotišč. Te zahteve v dosedanji navzkrižni skladnosti ni bilo. Ta standard določa prepovedi glede preoravanja, požiganja, nasipanja travniških površin ali kakršnegakoli drugega posega v zgornjo plast zemljišča/travno rušo na teh območjih, določa tudi omejitve glede obdelave njivskih površin, prepovedi glede izsuševanja in spreminjanja vodnih režimov, prepovedi glede rabe organskih in mineralnih gnojil, paše itn. Zahteve glede obdelave tal na območjih mokrišč in šotišč prispevajo tako k okoljskim (varovanje tal, manjši izpusti CO₂) kot tudi naravovarstvenim ciljem (večja biodiverziteteta). Zelo verjetno pa tega standarda ne bomo izvajali pred letom 2024 oz. 2025, saj je potrebno predhodno opredeliti ta območja in oblikovati sloje.

Standard DKOP 3 glede prepovedi zažiganja žetvenih ostankov na ornih strniščih se z letom 2023 širi tudi na prepoved požiganja travniških površin, s čimer prispevamo k ohranjanju okolja in biodiverzitete. Pri standardu DKOP 4, ki opredeljuje varovalne pase ob vodotokih, se v skladu z Zakonom o vodah ohranja 5- do 15-metrski varovalni pas, kjer je med drugim prepovedano gnojenje, uporaba FFS in preoravanje travniških površin. Gre za zahtevo, ki je že v obstoječi navzkrižni skladnosti ostrejša od predpisanega 3-metrskega pasu, ki se zahteva po pravnem redu EU. Novost pa je, da se v ta sistem zahtev na novo dodajajo tudi 3-metrski varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih, kadar so ti povezani v hidrografska mrežo vodotokov I. in II. reda, kar bo prispevalo k boljšemu varovanju voda pred spiranjem FFS in gnojil. Standard DKOP 7 glede izvajanja kolobarja se zaostre v primerjavi z navzkrižno skladnostjo. Kolobar bo sedaj trileten (v navzkrižni skladnosti je bil ustrezen dvoleten), kultura na vseh njivskih površinah gospodarstva se bo lahko v monokulturi pridelovala največ dve leti (prej tri leta), kot kolobarni člen v istem letu se bo štel drugi glavni posevek (prej so se kot kolobarni člani šteli tudi praha, podsevky in naknadni posevki). Pri tem standardu gre torej za ojačan kolobar v primerjavi z navzkrižno skladnostjo, zato pričakujemo večje učinke za ohranjanje organske mase v tleh, dvig bilance hranil in biodiverziteto.

Pomembno okrepitev pogojenosti pa predstavlja zlasti že omenjen prenos dosedanjih praks zelene komponente v sistem pogojenosti, ki se vsebinsko nanaša zlasti na DKOP 8 – v povezavi z minimalnim deležem ornih kmetijskih zemljišč, ki mora biti namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem ter DKOP 9 – v povezavi z varovanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja znotraj območij NATURA 2000 in pa DKOP 1- ohranjanje deleža trajnega travinja.

DKOP 8 se nadgrajuje v smeri zahteve po zagotavljanju minimalnega deleža neproizvodnih značilnosti na ornih zemljiščih. To je povsem nov in eden bistvenih elementov večje okoljske ambicioznosti pogojenosti, pri katerem gre za prenos ukrepa iz zelene komponente (**»površine z ekološkim pomenom«** - PEP) v pogojenost. Med neproizvodnimi značilnostmi sodijo: krajinske značilnosti (mejice, lesna vegetacija (posamična drevesa, drevoredi, skupine dreves), male vodne prvine (kali), terase, suhozidi, praha (negovana, s predpisanim načinom vzdrževanja), dosevky (s faktorjem uteži 0,3), rastline, ki vežejo dušik, obračališča, jarki, kolovozi, ki so del GERK.

Omenjena nadgradnja močno povečuje okoljski prispevek pogojenosti, saj površine z ekološkim pomenom in ostale neproizvodne površine znatno prispevajo k ohranjanju organske mase v tleh, preprečujejo izpiranje hranil, fiksirajo dušik in prispevajo k biodiverziteti ter k mozaičnosti kmetijske krajine. Površine z neproizvodnimi značilnostmi bodo opredeljene kot upravičene površine. V posebnih slojih bodo lesne prvine (mejice, posamična drevesa, drevesa v vrsti in skupine dreves), male vodne prvine (kali) in suhozidi, ostaja pa tudi sloj naravnih prvin.

Nadalje ta standard ohranja tudi vse dosedanje zahteve glede izvajanja ukrepov za omejitve širjenja tujerodnih vrst z invazivnim potencialom, pri čemer se z letom 2023 ta seznam rastlin v Sloveniji širi. Prav tako kot del tega standarda tudi v bodoče ostaja prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.

Povsem nov je tudi standard DKOP 9, s katerim bo prepovedano spreminjanje ali preoravanje vseh trajnih travnikov površin na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo na NATURA 2000 območjih. Tudi pri tem standardu gre za prenos ukrepa iz zelene komponente (**»Ohranjanje okoljsko občutljivega trajnega travinja«** - OOTT) v sistem pogojenosti, pri čemer bo območje OOTT bistveno obširnejši, vseboval bo več hektarjev trajnih travnikov. Ta standard bo s tem prispeval k ohranjanju organske mase ter preprečevanju izpustov CO₂ in kar je pri tem standardu najpomembnejše, prispeval bo tudi k ohranjanju biodiverzitete, vezane na travniške habitate.

Iz zelene komponente se v sistem pogojenosti na novo umešča tudi DKOP 1 – ohranjanje trajnega travinja, ki določa največ 5-odstotno zmanjšanje trajnega travinja v primerjavi z referenčnim letom na ravni države. Če je zmanjšanje travinja večje, se obveznost ohranjanja prenese na raven kmetijskega gospodarstva. Zahteva pri novi pogojenosti tako ostaja enaka, kot se je v obdobju 2015 -2020 izvajala v okviru zelene komponente. Se pa bo spremenilo razmerje v izhodiščnem letu zaradi širitve obsega upravičenih hektarjev iz naslova krajinskih značilnosti in neproizvodnih elementov iz DKOP 8, deloma pa tudi iz naslova dodatnih krajinskih značilnosti iz SOPO.

Vsebinsko nespremenjeni glede na dosedanjo navzkrižno skladnost pa ostajajo standardi DKOP 5 – minimalno upravljanje zemljišč, ki odraža specifične pogoje za omejitev erozije na zemljiščih, DKOP 6 – minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva. Omenjeni standardi bodo tako kot doslej prispevali k sekvestraciji ogljika v tleh, zaščiti trajnega travinja pred spremembo rabe, varovanju voda, preprečevanju erozije.

Za oceno večje okoljske ambicioznosti pogojenosti je pomembno tudi upoštevanje ojačanih standardov predpisanih zahtev ravnanja – PZR. To je drugi sklop standardov, ki poleg DKOP sestavljajo sistem pogojenosti, izhajajo pa iz pravnega reda EU (raznih okoljskih, energetskih direktiv in uredb EU). Pri PZR 1 – Varovanje voda je nov poudarek na fosforju kot onesnaževalu, če se ga uporablja v pretiranih količinah. Ta dodatek je dan že na nivoju EU predpisa. Posebej izpostavljamo PZR 3 – Ohranjanje prosto živečih ptic in PZR 4 – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Pri obeh standardih smo dosedanje zahteve v okviru navzkrižne skladnosti okrepili, in sicer prav zaradi poslabševanja stanja habitatov in vrst, varovanje katerih je opredeljeno z Direktivo 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Število zahtev, ki jih mora izpolnjevati upravičenec, smo povečali s treh na sedem zahtev pri PZR 3 ter z dveh na pet pri PZR 4. Med njimi so vsebinsko zelo pomembne, kot je prepoved sajenja energetskih rastlin v Naturi 2000, prepoved uporabe digestata (iz bioplinarn) na območju razširjenosti črnega močerila (črna človeška ribica v Beli krajini), prepoved krčenja in redčenja mejic v času gnezdenja ptic in podobno.

Spremembe in novosti, ki jih uvaja sistem okrepljene pogojenosti v okviru zelene arhitekture strateškega načrta, jasno kažejo na povečanje okoljske in podnebne ambicioznosti glede na navzkrižno skladnost iz obdobja 2014–2020. Ker sistem pogojenosti zajema večino kmetij, ki želijo pridobiti neposredna plačila in ostala plačila, vezana na površino oz. živali, lahko predpostavljamo večji osnovni prispevek kmetijstva k podnebno-okoljskim ciljem SKP iz točk d), e) in f) člena 6(1) Uredbe EU o strateških načrtih. Ker pa je pogojenost tudi temelj (»baseline«) za izvajanje ukrepov oz. intervencij, vezanih na površino oz. živali (kot sta npr. shema za okolje in podnebje – SOPO v okviru neposrednih plačil ali pa KOPOP v okviru II. stebra SKP), to posledično prinaša povečanje zahtevnosti omenjenih ukrepov glede na obdobje 2014–2020. S tem pa je – v primeru zadostne vključitve kmetov – pričakovati tudi večje pozitivne učinke teh ukrepov na okolje in podnebje.

4.2.2 Pregled komplementarnosti med ustreznimi osnovnimi pogoji, kot je navedeno v členu 28(5) in členom 65(5), pogojenostmi in različnimi intervencijami, ki naslavlajo okoljske in klimatske cilje, ki so določeni v točkah (d), (e) in (f) člena 6(1);

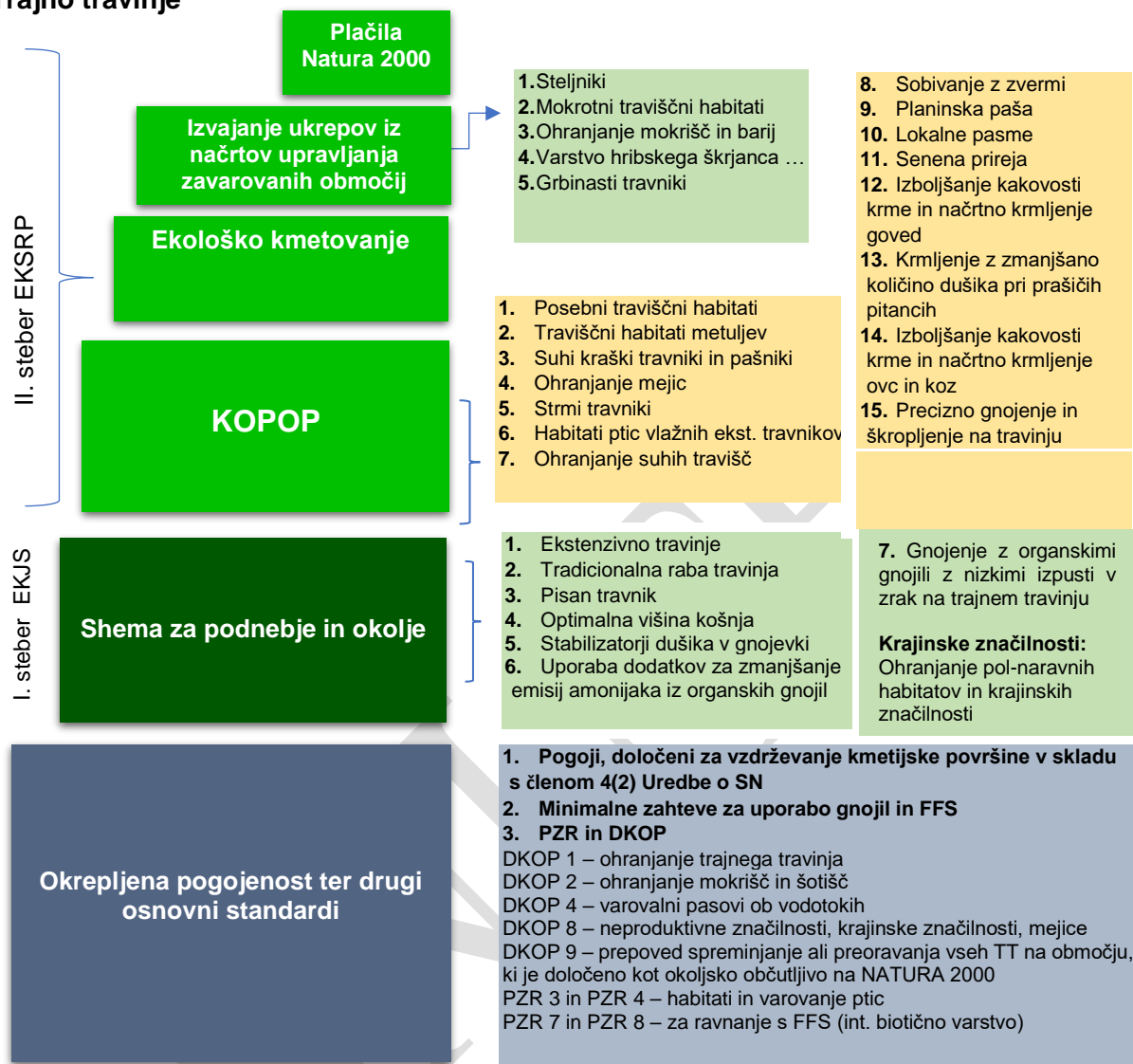
Struktura zelene arhitekture v okviru slovenskega strateškega načrta 2023–2027 je zasnovana na način, da je zagotovljena **komplementarnost** med zahtevami, ki jih uvaja **shema za podnebje in okolje** (v nadaljevanju: SOPO) v okviru neposrednih plačil (31. člen Uredbe EU o Strateških načrtih) ter zahtevami, ki jih nadgrajujejo zahtevnejše **intervencije razvoja podeželja** (70. člen Uredbe EU o strateških načrtih). Te zahteve so medsebojno **različne, komplementarne** oziroma se **razlikujejo po sami zahtevnosti**. Hkrati pa omenjene nadstandardne zahteve temeljijo na relevantnih **osnovnih standardih**, ki izhajajo iz:

- **okrepljene pogojenosti**: dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev (DKOP) in predpisanih zahtev ravnanja (PZR),
- **minimalnih zahtev za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev**, določenih v nacionalnem pravu in pravu EU ter
- **minimalnih pogojev, ki so določeni za vzdrževanje kmetijskih površin** v skladu s členom 4(2) Uredbe EU o strateških načrtih.

Podrobnejši prikaz komplementarnosti med posameznimi zahtevami intervencij in standardnimi zahtevami **iz člena 31(5) in 70(3)** je vsebovan v okviru podrobnejšega opisa posameznih intervencij, ki sledi v naslednjih poglavjih, v nadaljevanju pa je prikazan shematski in tabelarični pregled

komplementarnosti med osnovnimi standardi in nadstandardnimi zahtevami glede na posamezno vrsto dejanske rabe kmetijskih zemljišč: **travinje, njive in trajne nasade.**

Trajno travinje

Tretjina površja države (34 %) je namenjenega pretežno kmetijskim površinam. Delež trajnega travinja znaša **58 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi**. Načrtovane sheme za travinje v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja, namenjene travinju, so specifično namenjene **ohranjanju ekstenzivnega travinja oz. preprečevanju intenzifikacije rabe** le-tega. V okviru ohranjanja ekstenzivnega travinja je poseben poudarek namenjen ohranjanju **biotske raznovrstnosti** – s ciljem zaščite kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike, ter ohranjanju travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Ker je ekstenzivno travinje pomembno z vidika zagotavljanja **mozaičnosti kmetijske krajine** ter **preprečevanja opuščanja rabe**, se del pod(intervencij) specifično nanaša na zagotavljanje obdelanosti travniških površin na območjih, kjer so naravni pogoji kmetovanja težji (npr. na večjih strminah).

V okviru **prepleta različnih intervencij SN** (zlasti SOPO in KOPOP) se zato spodbuja izvajanje kmetijskih praks z ekstenzivno pašo in/ali omejevanjem števila rab, kot tudi manjšim vnosom hranil, predvsem dušika in prepovedjo rabe FFS. Na ta način naj bi te kmetijske prakse prispevale k ohranjanju oz. izboljšanju biotske raznovrstnosti na trajnem travinju, sekvenciaciji ogljika, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov ter preprečevanju zaraščanja, kar je skladno z **okoljsko-podnebnimi cilji iz člena 6(1) Uredbe EU o strateških načrtih**.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja na področju travinja je bilo upoštevano določilo, da mora biti **zahtevnost intervencij višja od standardnih zahtev**, naštetih v členu 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih, ter da se morajo intervencije med seboj **razlikovati**. V primeru rabe travinja se bili kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja upoštevani naslednji **obvezni standardi**:

⇒ **OBVEZNI STANDARDI iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih:**

<p>a) iz naslova PZR in DKOP za travinje:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DKOP 1 – ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja, • DKOP 2 – zaščita mokrišč in šotišč (omejitve in prepovedi glede rabe), • DKOP 8 – minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja, ohranjanje krajinskih značilnosti ter prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah, • DKOP 9 – prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000, • PZR 3 in PZR 4 – Direktiva 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktiva 92/43/EGS z vidika travinja je relevantna predvsem zahteva glede enkrat letnega vzdrževanja travniških površin in zatavljenih površin travniških visokodebelnih sadovnjakov, prepovedi izkrčitve, obrezovanja ter redčenja mejic v določenih obdobjih in/ali na določenih območjih, <i>[bo dopolnjeno]</i> <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO in KOPOP v nadaljevanju.</p>
<p>b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:</p>	<p>Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.</p>
<p>c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredbe o strateških načrtih SKP:</p>	<p>Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« oziroma intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij.
<p>d) upoštevanje zahteve, da se sheme SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP</p>	<p>Sheme SOPO se razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP, v primeru, da bi ocenili, da shema SOPO zajame s podporo isto ciljno skupino kot podintervencija KOPOP pa bo onemogočena prijava na oba ukrepa istemu nosilcu kmetije.</p> <p><i>[bo dopolnjeno]</i></p>

➔ **NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:**

<p>SOPO</p>	<p>Intervencije SOPO, namenjene travinju, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe o strateških načrtih SKP, ker predpisujejo:</p> <p>Na področju košnje/paše:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omejitve glede intenzivnosti rabe travinja z omejevanjem št. košenj in paše ter prepovedjo mulčenja, • način košnje in obvezno spravilo travinja. <p>Na področju gnojenja in FFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omejevanje oziroma preprečitev rabe FFS in mineralnih gnojil, način aplikacije gnojil (z nizkimi izpusti v zrak), • rabo stabilizatorjev dušika v gnojevki ter • rabo dodatkov v prehrani/na nastilju za zmanjšanje TPG in amonijaka. <p>Na področju biodiverzitete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prisotnost pokazateljskih rastlinskih vrst, • omejitve glede intenzivnosti rabe travinja. <p>Na področju krajinskih značilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohranjanje nekaterih krajinskih značilnosti, vendar le na določenih območjih RS, ki pa so izven območji DKOP 8 (še potrebno določiti ta območja, ki so posebej pomembna z vidika ohranjanja krajinskih značilnosti v RS in vzpostaviti sloj. <p>➔ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO v nadaljevanju.</p>
<p>KOPOP</p>	<p>Podintervencije KOPOP, namenjene travinju, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP, ker predpisujejo omejitve glede intenzivnosti rabe travinja.</p> <p>Podintervencije, ki sodijo v »upravljavski sklop intervencij« (t.i. management shemo KOPOP«):</p> <p>Na področju košnje/paše:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datumsko omejujejo izvajanje košnje in/ali paše, kar je pomembno z vidika ohranjanja vrst in habitatnih tipov, vezanih na kmetijsko krajino; • posegajo v način izvajanja košnje (mozaična košnja, košnja od sredine navzven, z zunanjih robov navznoter) in spravila trave (npr. zahteva se spravilo travinja po košnji, spravilo v obliki mrve brez povijanja v plastične folije); • zahtevajo načrt košnje/paše; • zahtevajo nepokošen pas travnika, s čimer se zagotavlja zatočišče za določene vrste živali; • spodbujajo nadzorovan način paše, jo tudi omejujejo ali celo prepovedujejo, s čimer se preprečuje pregaženost travnikov, uničenje travne ruše, presežek dušika, se zahteva čistilna košnja po koncu paše; • uvajajo omejitve na področju obtežbe z živino. <p>Na področju gnojenja in FFS se zahteve KOPOP v odvisnosti od vrste podintervencije stopnjujejo po zahtevnosti. Na področju omejitev gnojenja se zahteve gibajo od prepovedi rabe mineralnih gnojil, omejenega vnosa dušika iz organskih gnojil vse do popolne prepovedi gnojenja, ki velja na t.i. habitatnih podintervencijah. Z vidika rabe FFS velja podobno. Podintervencije so različno zahtevne, se pa povečini raba FFS na travinju prepoveduje. Spodbuja se precizno gnojenje in škropljenje.</p> <p>Na področju upravljanja s travinjem: se npr. ne dovoljuje apnenja, požiganja, se prepoveduje dosejevanje z neavtohtonimi oz. komercialnimi travnimi mešanici, se zahteva ukrepanje v primeru pojava invanzivnih in tujerodnih vrst rastlin, ...</p> <p>Z razliko od upravljavskih podintervencij rezultatsko usmerjene podintervencije ne predpisujejo načina upravljanja s travinjem, temveč podobno kot shema Pisan</p>

	<p>travnik pri SOPO zahtevajo rezultat, to je prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata določene kvalifikacijske vrste.</p> <p>Specifične so tudi podintervencije KOPOP, ki se nanašajo na izboljšanje kakovosti krme in uvajanje načrtnega krmljenja živali, ker vsebujejo nadstandardne zahteve glede zahtevanih analiz krmnih obrokov, optimiranja le-teh ter spremljanja določenih parametrov (npr. sečnine v mleku, dušika v krmnih obrokih). Izboljšanje krmnih obrokov je povezano s ciljem zmanjševanja TPG iz živinoreje.</p> <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za KOPOP v nadaljevanju.</p>
Ekološko kmetovanje	
Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij	Izvajanje kmetijskih praks na travinju, ki so prilagojene izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in ekološkim zahtevam vrst in habitatnih tipov.
Plačila Natura 2000	Uvedba režimov na izbranih območjih Natura 2000 s predpisanimi zahtevami ravnanja.

Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev **SOP** za **TRAVINJE**

Nadstandardna zahteva SOP	Ekstenzivno travinja	Tradicionalna raba travinja	Pisan travnik	Optimalna višina košnja	Stabilizatorji dušika v gnojevki	Uporaba dodatkov za zmanjšanje emisij amonijaka iz organskih gnojil	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 31(5) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ se zahteva najmanj enkratna raba letno (košnja ali paša), pri čemer je zgornje število košenj omejeno na največ 3 košnje letno	✓	✓						Bo dopolnjeno v nadaljevanju.
○ se zahteva spravilo travinja po košnji	✓	✓						
○ ni dovoljena raba FFS	✓	✓		✓				
○ ni dovoljena raba mineralnih (oziroma dušikovih pri tradicionalni rabi travinja) gnojil	✓	✓		✓				
○ je povprečna letna obtežba omejena navzgor	✓							
○ ni dovoljeno mulčenje		✓		✓				
○ se zahteva prisotnost določenega števila različnih travniških pokazateljskih rastlinskih vrst			✓					
○ se zahteva nepokošen ali nepopašen pas travinja v določenem obsegu površine, nadaljnja raba tega pasu pa se dovoli po določenem datumu				✓				
○ se zahteva določena višina košnje				✓				
○ se predpisuje izvajanje le na določenih območjih oz. so določena območja izključena zaradi možnega prekrivanja s KOPOP območji		✓	✓					
○ se predvideva uporaba stabilizatorjev dušika v gnojevki s ciljem učinkovitejšega kroženja hranil, zmanjševanja TPG in amonijaka, varovanja voda					✓			
○ uporaba dodatkov v prehrani ali na nastilju, s katerimi se zmanjša emisije metana in amonijaka						✓		
○ se zahteva gnojenje z nizkimi izpusti v zrak							✓	

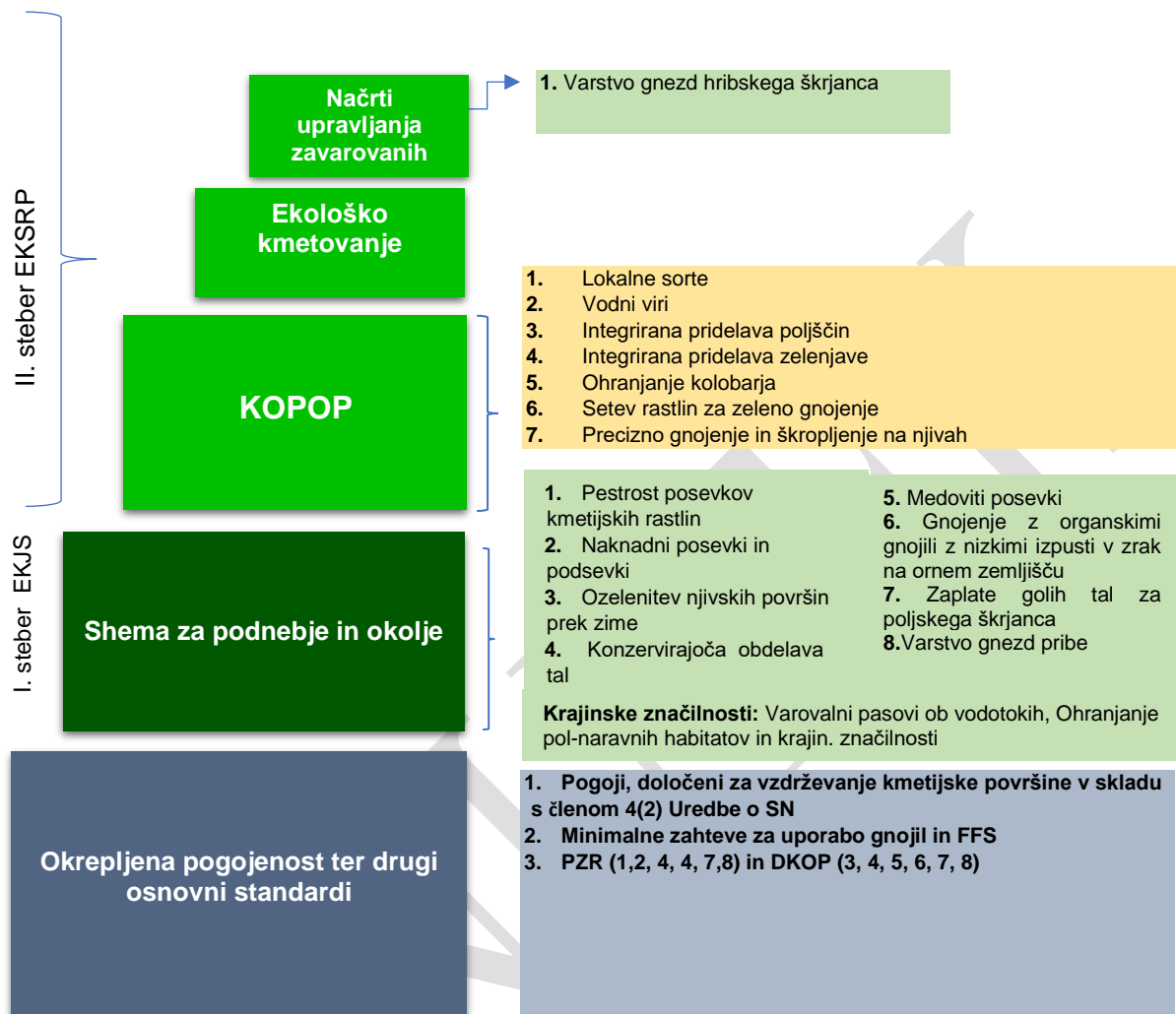
Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev **KOPOP** za **TRAVINJE**

Nadstandardna zahteva KOPOP	Posebni travniški habitati	Habitati ptic vlažnih ekst. travnikov	Ohranjanje suhih travšč	Suhi kraški travniki in pašniki	Travišni habitati metuljev	Štrmi travniki	Ohranjanje mejic	Sobivanje z zvermi	Planinska paša	Senena prireja	Lokalne pasme	Precizno škropljenje in gnojenje na travinju	Kakovost krme - govedo	Kakovost krme - prašiči pitanci	Kakovost krme - ovce in koze	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ se datumsko omejuje izvajanje košnje in/ali paše, kar je pomembno za ohranjanje vrst in habitatnih tipov	✓	✓		✓	✓											Bo dopolnjeno v nadaljevanju.
○ se prepoveduje pašo		✓				✓										
○ se posega v način paše (npr. se zahteva načrt košnje/paše, le vodena in nadzorovana paša je dovoljena, se predpisuje način varovanja črede, paša po čredinkah, število dni na paši, načrt ureditve pašnika, čredink, vodenje dnevnika paše, prisotnost pastirja)				✓				✓	✓							
○ se zahteva, da ostane določen del površine nepokošen oz. da se pusti rešilni otok	✓	✓			✓											
○ način spravila trave npr. se zahteva pravilo travinja po košnji, spravilo v obliki mrve	✓			✓	✓					✓						
○ se predpisuje način košnje (npr. od sredine navzven, od zunaj navznoter, z ene strani travnika proti drugi)		✓		✓												
○ ni dovoljeno mulčenje	✓	✓		✓	✓											
○ se prepoveduje siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje)	✓				✓					✓						
○ se prepoveduje rabo mineralnih gnojil	✓			✓		✓										
○ se prepoveduje rabo organskih gnojil				✓												
○ se prepoveduje apnenje				✓												
○ se prepoveduje dosejevanje z neavtohtonimi oziroma komercialnimi travnimi mešanici				✓												
○ se prepoveduje gnojenje		✓			✓											
○ se omejuje vnos dušika iz organskih gnojil	✓															

Nadstandardna zahteva KOPOP	Posebni travniški habitati	Habitati ptic vlažnih travnikov	ekst. Ohranjanje suhih travšč	Suhi kraški travniki in pašniki	Travniški habitati metuļjev	Strmi travniki	Ohranjanje mejic	Sobivanje z zvermi	Planinska paša	Senena prireja	Lokalne pasme	Precizno škropljenje in gnojenje na travinju	Kakovost krme - govedo	Kakovost krme - prašiči pitanci	Kakovost krme - ovce in koze	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ se predpisuje precizno gnojenje in škropljenje na travinju (uporaba ustrezne mehanizacije)												✓				
○ se prepoveduje FFS				✓		✓										
○ se dovoljuje omejen nabor FFS-jev (npr. le tista FFS, ki so dovoljena v ekološki pridelavi v skladu s prilogo II Uredbe 889/2008/ES kot npr. pri Visokodebelnih travniških sadovnjakih, planinski paši)									✓							
○ se zahteva odstranjevanje invazivnih in/ali tujerodnih rastlinskih vrst	✓			✓	✓											
○ se zahteva prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata določene kvalifikacijske vrste		✓														
○ se zahteva načrtno upravljanje s travnjem v skladu s priporočili stroke			✓													
○ se zahteva izvajajo izključno na določenih, v naprej predvidenih območjih (s seznama habitatov)	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓							
○ se zahteva ustrezno ravnanje z mejicami: obrezovanje, redčenje, način obrezovanja....							✓									
○ se zahteva omejevanje velikosti lesnih struktur...				✓												
○ se omejuje obtežbo		✓						✓		✓						
○ se predpisuje način krmjenja (npr. ni dovoljeno močenje krme pri krmljenju)										✓						
○ se predpisuje kakovost krmnega obroka (% voluminozne krme)										✓						
○ se zahteva izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmjenje preko zahtevanih analiz krme, optimiranja krmnih obrokov, spremljanje določenih parametrov (npr. sečnine v mleku, dušika...), spremljanje napredka...													✓	✓	✓	
○ se zahteva paša ali prilast v poletnem času										✓						

Nadstandardna zahteva KOPOP	Posebni travniški habitati	Habitati ptic vlažnih ekst. travnikov	Ohranjanje suhih travnišč	Suhi kraški travniki in pašniki	Travniški habitati metuljev	Strmi travniki	Ohranjanje mejic	Sobivanje z zvermi	Planinska paša	Senena prireja	Lokalne pasme	Precizno škropljenje in gnojenje na travinju	Kakovost krme - govedo	Kakovost krme - prašiči pitanci	Kakovost krme - ovce in koze	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ se zahteva pridobitev certifikata v okviru shem kakovosti										✓						
○ se predpisuje ohranjanje lokalnih pasem											✓					

Njive

Njivske površine v Sloveniji predstavljajo **36 %** vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Načrtovane sheme za njivske površine v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja se izvajajo na **ornih zemljiščih** in so namenjene zlasti izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij, s čimer prispevajo tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe.

S tem namenom sheme SOPO na ornih površinah podpirajo kmetijske prakse, povezane s pestrejšo setveno strukturo, opuščanjem oranja, vezavo dušika, omejeno in zmanjšano uporabo fitofarmaceutskih sredstev in gnojil, zagotavljajo pa tudi podporo ekosistemskim storitvam, kar je skladno z **okoljsko-podnebnimi cilji iz člena 6(1) Uredbe EU o strateških načrtih**. V kombinaciji z intervencijami razvoja podeželja se podpira tudi uvajanje zahtevnejšega kolobarja, spodbuja celoletna ozelenitev njivskih površin, setev rastlin za zeleno gnojenje, varovanje in ohranjanje lokalnih sort kmetijskih rastlin itd.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja na področju njiv je bilo upoštevano določilo, da mora biti zahtevnost intervencij višja od standardnih zahtev, **našteti v členu 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih**, ter da se morajo intervencije **razlikovati**. V primeru njivskih površin se bili kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja upoštevani **naslednji obvezni standardi**:

⇒ **OBVEZNI STANDARDI** iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih:

<p>a) iz naslova PZR in DKOP za travinje:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin • DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov • DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona • DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. • DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo • DKOP 8: <ul style="list-style-type: none"> ○ Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja. ○ Ohranjanje krajinskih značilnosti. ○ Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah. ○ Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst. • PZR 1: Direktiva 2000/60/ES – okvirna vodna direktiva • PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov • PZR 3: Direktiva 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic • PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst • PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet • PZR 8: Direktiva 2009/128/ES glede trajnostne rabe pesticidov [se po potrebi še dopolni] <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO in KOPOP v nadaljevanju.</p>
<p>b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:</p>	<p>Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.</p>
<p>c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredbe o strateških načrtih SKP:</p>	<p>Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljanih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« oziroma intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij.
<p>d) upoštevanje zahteve, da se intervencije SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP</p>	<p>[bo dopolnjeno]</p>

➤ **NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:**

<p>SOPO</p>	<p>Intervencije SOPO, namenjene njivam, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe EU o strateških načrtih, ker predpisujejo zahteve glede:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pestrosti setvene strukture, • pokritosti tal skozi celotno obdobje, • spodbujajo uvajanje medovitih rastlin, • omejujejo rabo FFS in/ali gnojil, • spodbujajo minimalno obdelavo tal z ustrezno mehanizacijo ter prepovedujejo oranje, • predpisujejo puščanje zaplat golih tal na ornih zemljiščih itd. • predpisujejo vzpostavitev zelenih/zatravljenih pasov ob vodnih telesih z namenom preprečevanja zanosa FFS in gnojil. <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO v nadaljevanju.</p>
<p>KOPOP</p>	<p>Podintervencije KOPOP, namenjene njivam, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP, ker med drugim spodbujajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin, • ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov, zlasti na območjih NUV, preko omejene rabe gnojil in FFS, zahtevnejšega kolobarja ter celoletnega zelenega pokrova, • ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal preko uvajanja predpisanega kolobarja, ki je določen v različnih ravneh zahtevnosti, celoletnega zelenega pokrova, setve rastlin za zeleno gnojenje in podor, • izvajanje agrotehničnih ukrepov ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin in zelenjave, kar vključuje zahteve s področja ustreznega ravnanja s tlemi, izvajanjem kolobarja, ustreznega strokovno utemeljenega gnojenja (na podlagi analiz tal, izvajanja talnih ali rastlinskih nitratnih testov), racionalne rabe ter zlasti v zavarovanih prostorih tudi omejitve FFS (herbicidov), vključitve v sistem certificiranja, • precizno gnojenje in škropljenje. <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za KOPOP v nadaljevanju.</p>
<p>Ekološko kmetovanje</p>	
<p>Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij</p>	<p>Izvajanje kmetijskih praks na njivah, ki so prilagojene izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in ekološkim zahtevam vrst in habitatnih tipov</p>
<p>Plačila Natura 2000</p>	<p>Uvedba režimov na izbranih območjih Natura 2000 s predpisanimi zahtevami ravnanja.</p>

Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev **SOPO** za **NJIVE**

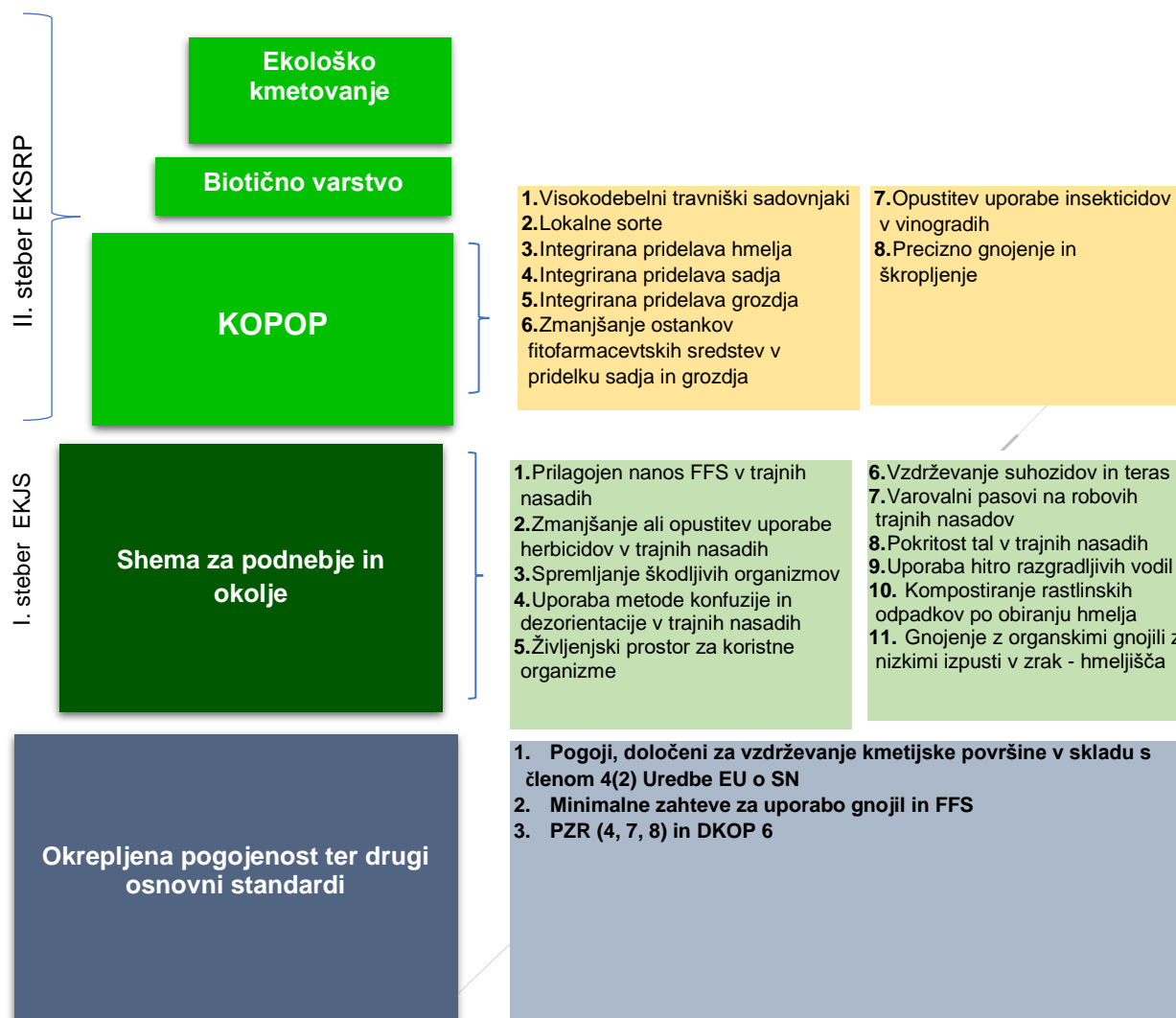
Nadstandardna zahteva SOPO	Pestrost posevkov kmetijskih rastlin	Naknadni posevki in podsevki	Ozelenitev njivskih površin prek zime	Medoviti posevki	Konzervirajoča obdelava tal	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v tla	Zaplate golih tal za poljskega škrljanca	Varstvo gnezd pribe	Varovalni pasovi ob vodotokih	Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 31(5) Uredbe o strateških načrtih SKP
<ul style="list-style-type: none"> Večja pestrost setvene strukture na ornih zemljiščih (prisotnost določenega števila različnih kmetijskih rastlin v predpisanem obdobju, združene setve, sortne mešanice, mešani posevki, praha, trave, TDM...). 	✓										[bo dopolnjeno v nadaljevanju]
<ul style="list-style-type: none"> Prisotnost čimprejšnje setve naknadnih posevkov in podsevkov po glavnem posevku, nadaljnja obdelava njivskih površin dovoljena po določenem datumu. 		✓									
<ul style="list-style-type: none"> Prepoved rabe FFS. 				✓							
<ul style="list-style-type: none"> Omejitev rabe FFS. 		✓									
<ul style="list-style-type: none"> Ozelenitev njivskih površin preko zime, časovna omejitev obdobja, ko je spet dovoljena nadaljnja obdelava njivskih površin. 			✓								
<ul style="list-style-type: none"> Minimalna obdelava tal z ustrezno mehanizacijo za konzervirajočo obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno. 				✓							
<ul style="list-style-type: none"> V obdobju glavnega posevka sta vključeni najmanj dve sukcesivno cvetoči medoviti kmetijski rastlini. 				✓							
<ul style="list-style-type: none"> Prepoved rabe mineralnih dušikovih gnojil. 			✓								
<ul style="list-style-type: none"> Puščanje zaplat golih tal na ornih zemljiščih, ki so predpisane velikosti 						✓					

○ Izvajanje zahteve je omejeno na določena območja oz. so določena območja izvzeta (npr. najožja VVO območja).			✓	✓		✓	✓	✓			
○ V določenem obdobju leta (ki ga določi ornitolog) na označenem delu njive niso dovoljena nobena dela s traktorjem ali drugo mehanizacijo, ki bi lahko poškodovala gnezdo pribe.								✓			
○ Se zahteva gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak						✓					
○ vzpostavitev zelenih/zatravljenih pasov ob vodnih telesih z namenom preprečevanja zanosa FFS in gnojil.									✓		
○ Spodbujanje ohranjanja krajine z višjim deležem krajinskih značilnosti in neproizvodnih površin glede na pogojenost.										✓	

Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev KOPOP za NJIVE

Nadstandardna zahteva KOPOP	Lokalne sorte	Vodni viri	Integrirana pridelava poljščin	Integrirana pridelava zelenjave	Ohranjanje kolobarja	Setev rastlin za zeleno gnojenje	Precizno gnojenje in škropljenje za njive	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
<ul style="list-style-type: none"> Varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin. 	✓							[bo dopolnjeno v nadaljevanju]
<ul style="list-style-type: none"> Omejitev gnojil le na tista, določena v ekološki pridelavi v skladu s prilogo I Uredbe 889/2008/ES 		✓						
<ul style="list-style-type: none"> Omejitev rabe FFS le na tista, ki so dovoljena na najožjih VVO območjih. 		✓						
<ul style="list-style-type: none"> Uvedba predpisanega kolobarja v različnih zahtevnostnih stopnjah. 		✓	✓		✓			
<ul style="list-style-type: none"> Uravnoteženo izvajanje celotnega paketa agrotehničnih ukrepov s področja ustreznega ravnanja s tlemi, izvajanja kolobarja, strokovno utemeljenega gnojenja, odgovorne rabe FFS, prepovedi herbicidov v primeru pridelave v zavarovanih prostorih itd. 			✓	✓				
<ul style="list-style-type: none"> Setev rastlin za zeleno gnojenje po pravilu glavnega posevka ter obvezna zadelava v tla. 								
<ul style="list-style-type: none"> Precizno gnojenje in škropljenje. 							✓	
<ul style="list-style-type: none"> Razne omejitve, ki so vezane na samo območje izvajanja podintervencije: NUV območja (Vodni viri), izvzetje najožjih VVO območij (Setev rastlin za zeleno gnojenje). 		✓						

Trajni nasadi

Trajni nasadi v Sloveniji predstavljajo **6 %** vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Načrtovane sheme za trajne nasade v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja se izvajajo v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih. Usmerjene so predvsem v zmanjševanje uporabe kemičnih fitofarmaceutskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal in zagotavljanju prostora za koristne organizme, navedeno pa prispeva k povečanju biodiverzitete v trajnih nasadih, kar je skladno z **okoljsko-podnebnimi cilji iz člena 6(1) Uredbe EU o strateških načrtih**.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja na področju trajnih nasadov je bilo upoštevano določilo, da mora biti zahtevnost intervencij **višja od standardnih zahtev**, naštetih v členu 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih ter da se morajo intervencije **razlikovati**. Kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja so bili upoštevani naslednji obvezni standardi:

⇒ OBVEZNI STANDARDI iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe EU o strateških načrtih:

a) iz naslova PZR in DKOP za travinje:	<ul style="list-style-type: none"> • DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. • PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst • PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet • PZR 8: Direktiva 2009/128/ES glede trajnostne rabe pesticidov
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> [se še dopolni] <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO in KOPOP v nadaljevanju.</p>
b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:	Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.
(a) c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredbe o strateških načrtih SKP:	<p>Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« oziroma intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij.
d) upoštevanje zahteve, da se intervencije SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP	[bo dopolnjeno]

↻ NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:

SOPO	<p>Intervencije SOPO, namenjene trajnim nasadom, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe o strateških načrtih SKP, ker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spodbujajo ciljni nanos kemičnih FFS, • predpisujejo omejitve glede rabe herbicidov, • spodbujajo spremljanje škodljivcev, • spodbujajo uporabo alternativnih metod (okoljsko sprejemljivejših) zatiranja škodljivcev (metode konfuzije in dezorientacije), • vzpostavitev oziroma ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme, • vzdrževanje teras in suhozidov z namenom ohranjanja biodiverzitete, • vzpostavitev varovalnih (cvetočih) pasov na robovih trajnih nasadov, • spodbujajo pokritost tal, ponekod vključno z načinom obdelave tal, • naslavlja tudi uporabo biorazgradljivih materialov v hmeljiščih ter kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja, • gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO v nadaljevanju.</p>
KOPOP	

	<p>Podintervencije KOPOP, namenjene trajnim nasadom, presegajo obvezne standarde iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP, ker med drugim spodbujajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeleni pokrov (zatravljenost površin) in ustrezen način rabe takšnih površin, • način nege in obnove travniških sadovnjakov, • varovanje in ohranjanje lokalnih sort kmetijskih rastlin, • izvajanje agrotehničnih ukrepov pri pridelavi sadja, grozdja, hmelj, kar vključuje zahteve s področja ustreznega ravnanja s tlemi, ustreznega strokovno utemeljenega gnojenja (na podlagi analiz tal, izvajanja talnih ali rastlinskih nitratnih testov), omejitve rabe FFS, ozelenitve, vključitve v sistem certificiranja itn., • omejitev rabe FFS in drugih pripravkov za varstvo rastlin, • omejitev rabe gnojil, • precizno gnojenje in škropljenje. <p>→ Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za KOPOP v nadaljevanju.</p>
Ekološko kmetovanje	

OSNUITEK

Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev **SOPo za trajne nasade**

Nadstandardna zahteva SOPo	Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih	Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih	Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije v trajnih nasadih	Življenjski prostor za koristne organizme	Vzdrževanje suhozidov in teras	Varovalni pasovi na robovih trajnih nasadov	Pokritost tal v trajnih nasadih	Uporaba hitro razgradljivih vodil	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak - hmeljišča	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 31(5) Uredbe o strateških načrtih SKP
Ciljni nanos kemičnih FFS v trajnih nasadih.	✓											[bo dopoljeno v nadaljevanju]
Zmanjšanje ali opustitev rabe herbicidov.		✓										
Uporaba feromonskih vab, lepljivih plošč, prehranskih vab s ciljem racionalnejše in bolj ciljne rabe FFS.			✓									
Uporaba alternativnih, okoljsko sprejemljivejših metod zatiranja škodljivcev.				✓								
Vzpostavitev oz. ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme.					✓							
Način rabe z omejevanjem števila košenj, mulčenjem.						✓						
Čiščenje olesenele vegetacije ob suhozidih in vzdrževanje suhozidov.						✓						
Na robovih trajnih nasadov se vzpostavi cvetoči pas s predpisano površino.							✓					
Pokritost tal v trajnih nasadih v predpisanem obdobju ter predpisan način obdelave tal								✓				
Spodbujanje uporabe biorazgradljivih vrvic v hmeljiščih.									✓			
Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja.										✓		
Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak.											✓	

Preglednica XX: Pregled ključnih nadstandardnih zahtev **KOPOP** za **trajne nasade**

Nadstandardna zahteva KOPOP	Visokodebelni travniški sadovnjaki	Lokalne sorte	Integrirana pridelava hmelja	Integrirana pridelava sadja	Integrirana pridelava grozdja	Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja	Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih	Precizno gnojenje in škropljenje	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ Zatravljenost površin.	✓								[bo dopolnjeno v nadaljevanju]
○ Način rabe zatravljenih površin.	✓								
○ Način nege in obnove nasadov (npr. glede dopolnjevanja praznih mest v sadovnjakih, oživitvene rezi, odstranjevanja bele omele, bršljana, ...prepovedi zapiranja dupel...).	✓								
○ Varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin.									
○ Omejitev rabe FFS in drugih pripravkov za varstvo rastlin na tiste, ki so dovoljene v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo II Uredbe 889/2008/ES.	✓								
○ Omejitev rabe FFS in drugih pripravkov za varstvo rastlin na tiste, ki so dovoljena na najožjih VVO območjih									
○ Omejitev rabe gnojil na tista, ki so dovoljena v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo I Uredbe 889/2008/ES									
○ Uravnoteženo izvajanje celotnega paketa agrotehničnih ukrepov: izvajanje premene (pri hmeljiščih), strokovno utemeljeno gnojenje in omejitve gnojenja (analiza tal, gnojilni načrti, hitri talni testi), omejevanje FFS, ozelenitev, način obdelave tal, vključitev v certificiranje.			✓	✓	✓				
○ Zmanjševanje ostankov FFS pri sadju in grozdju preko omejevanja uporabe pripravkov za varstvo rastlin v skladu z Uredbo 809/2008/ES in navodili strokovnih inštitucij s področja varstva rastlin						✓			

Nadstandardna zahteva KOPOP	Visokodebelni travniški sadovnjaki	Lokalne sorte	Integrirana pridelava hmelja	Integrirana pridelava sadja	Integrirana pridelava grozdja	Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja	Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih	Precizno gnojenje in škropljenje	Relevanten standard iz DKOP, PZR, minimalnih zahtev za FFS in gnojila ter v zvezi s členom 4(2) Uredbe o SN iz člena 70(3) Uredbe o strateških načrtih SKP
○ Prepoved rabe insekticidov na delu površin.							✓		
○ Precizno gnojenje in škropljenje								✓	

4.2.3 Obrazložitev doseganja večjega skupnega prispevka, ki je določen v členu 92

Koncept zelene arhitekture nove SKP, na katerem temelji uresničevanje okoljsko-podnebnih ciljev SKP, se z vsemi svojimi ključnimi elementi od »okrepljene pogojenosti«, sheme za okolje in podnebje (t.i. ekosheme) v okviru neposrednih plačil ter intervencij razvoja podeželja v celoti preslikava v slovenski strateški načrt za obdobje 2023–2027. V skladu z novo SKP slovenski strateški načrt za obdobje 2023–2027 bolj kot katerikoli programski dokument na področju SKP doslej podpira ambicioznejši prehod na bolj trajnostni prehranski in kmetijski sistem v skladu z Evropskim zelenim dogovorom in njegovima ključnima strategijama: Strategijo »od vil do vilic« in Strategijo za biotsko raznovrstnost do leta 2030. Zasnovani ukrepi oz. intervencije zato bistveno bolj kot kadarkoli doslej prispevajo k doseganju podnebno-okoljskih ciljev, opredeljenih v točkah d), e) in f) člena 6(1) Uredbe o strateških načrtih SKP.

Povečana ambicioznost v povezavi z okoljskimi in podnebnimi cilji se kaže preko naslednjih vzvodov:

1. Spremenjena definicija upravičenega hektarja – vključitev neproduktivnih krajinskih značilnosti

Že osnovna Uredba EU o strateških načrtih spodbuja države članice, da se glede na velike okoljske ambicije SKP upravičena površina ne bi smela zmanjšati zaradi izvajanja nekaterih pravil o pogojenosti ter shem za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil. V preteklosti so lahko bili zaradi neupravičenosti do neposrednih plačil takšni neproduktivni krajinski elementi odstranjeni, s tem pa uničena zatočišča za rastlinske in živalske vrste.

Ob naraščajočem zavedanju glede pomena biodiverzitete in slabšanja trendov na področju ohranjenosti kvalifikacijskih vrst in habitatov, vezanih na kmetijsko krajino, že Uredba EU o strateških načrtih, posledično pa tudi slovenski strateški načrt 2023–2027, določa, da se pod upravičeni hektar štejejo tudi neproduktivne površine v skladu s standardom DKOP 8 iz Priloge III Uredbe EU o strateških načrtih. Pri tem gre za neproduktivne površine, ki se uporabljajo za doseganje minimalnega deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne elemente in krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja.

Prav tako se pod upravičen hektar štejejo krajinske značilnosti, ki se, za čas trajanja zadevne obveznosti kmeta, določijo ali ohranjajo na podlagi sheme za podnebje in okolje iz člena 31 Uredbe EU o strateških načrtih.

2. Okrepljena pogojenost – zaostritev osnovnih standardov za pridobitev plačil SKP

V primerjavi z obdobjem 2015–2020 se z novo SKP **sistem pogojenosti** na EU ravni **zaostreje oz. krepi**, kar se prenaša tudi v slovenski strateški načrt 2023–2027. Ključni element povečane okoljsko-podnebnosti je **združitev obstoječe navzkrižne skladnosti** z zahtevami iz t.i. **zelene komponente** neposrednih plačil iz obdobja 2015–2020 v sistem »okrepljene pogojenosti« (v povezavi z ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja in ohranjanja travinja na ravni države ter površinami z neproduktivnimi elementi, ki imajo ekološki pomen). V zvezi s tem so bili v sistem pogojenosti preneseni novi, z vidika okolja in podnebja zelo pomembni standardi:

- DKOP 1 – razmerje trajni travniki / kmetijska zemljišča v uporabi, kar prispeva k skladiščenju CO₂ v tleh in s tem k podnebnim ciljem;
- DKOP 8 – v povezavi z minimalnim deležem ornih kmetijskih zemljišč, ki mora biti namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem. Med neproizvodne značilnosti sodijo: krajinske značilnosti (mejice, lesna vegetacija (posamična drevesa, drevoredi, skupine dreves), male vodne prvine (kali), terase, suhozidi), praha (negovana, s predpisanim načinom vzdrževanja), dosevki (s faktorjem uteži 0,3), rastline ki vežejo dušik, obračališča, jarki, kolovozi, ki so del GERK-a. Omenjena nadgradnja močno povečuje okoljski prispevek pogojenosti, saj površine z ekološkim pomenom in ostale neproizvodne površine znatno prispevajo k ohranjanju organske mase v tleh, preprečujejo izpiranje hranil, fiksirajo dušik in prispevajo k biodiverziteti ter k mozaičnosti kmetijske krajine.
- DKOP 9 – v povezavi z varovanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja znotraj območij NATURA 2000. Omenjen DKOP se prav tako neposredno povezuje s cilji na področju biotske raznovrstnosti.

Poleg omenjenih novih standardov, prenesenih iz sistema zelene komponente neposrednih plačil, je bil v sistem pogojenosti vključen tudi **nov standard**, ki se nanaša na **varovanje mokrišč in šotišč** (DKOP 2). Dodajajo se tudi novi **PZR**, ki izhajajo iz Okvirne vodne direktive 2000/60/ES in Direktive 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov, kar je že bilo podrobneje opisano v predhodnem poglavju.

Okrepljena pogojenost z letom 2023 prinaša tudi **ojačitev obstoječih DKOP in PZR**. Na tem mestu posebej izpostavljamo **PZR 3** – Ohranjanje prosto živečih ptic in **PZR 4** – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Pri obeh standardih smo dosedanje zahteve v okviru navzkrižne skladnosti okrepi, in

sicer prav zaradi poslabševanja stanja habitatov in vrst, varovanje katerih je opredeljeno z Direktivo 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. To je podrobneje opisano v predhodnem poglavju 3.1.1 in v poglavju 3.9.

Oblikovanje okrepljenih osnovnih zahtev v okviru pogojenosti torej prinaša pomemben vzvod za zagotavljanje **višje osnovne okoljske in podnebne učinkovitosti velike večine kmetij**, prejemnic plačil SKP, vezanih na površino ali živali. Hkrati pa dvig zahtevnosti osnovnih standardov **povečuje zahtevnost preostalih ključnih elementov zelene arhitekture nove SKP**, ki temeljijo na izpolnjevanju pogojenosti (zlasti sheme za okolje in podnebje ali pa kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil).

3. Shema za okolje in podnebje uvaja zahtevnejšo ozelenitev neposrednih plačil

Shema za okolje in podnebje, t.i. SOPO uvaja povsem novo obliko »zelenega plačila« v okviru neposrednih plačil, ki mora znašati **vsaj 25 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila** (omogočena je sicer določena prožnost za države v »dvoletnem učnem obdobju izvajanja« ter odmik od % v primeru močne okoljsko-podnebnih komponente II. stebra). Podobno kot nekatera plačila v II. stebri SKP ta shema sedaj podpira kmete pri **prostovoljnem prevzemu letnih kmetijskih praks**, ki presegajo zahteve iz pogojenosti in **ugodno vplivajo na okolje in podnebje**.

Pomembna novost glede na zeleno komponento neposrednih plačil je ta, da bo moral kmet v primeru želje po vključitvi v SOPO sedaj **aktivno uveljavljati izbor sheme SOPO** ter jo tudi **izvajati**, kar je pomembna sprememba glede na preteklo programsko obdobje, ko je bil zaradi derogacij, ki so izhajale že iz EU predpisov, velik delež kmetij izvzet iz aktivnega izvajanja zelene komponente, a je prejel zeleno plačilo. To sicer po drugi strani prinaša tveganje manjšega interesa in vključitve v shemo SOPO, kar pa je tudi stvar stimulativnosti plačila in primerne oblikovanosti ter dostopnosti shem različnim proizvodnim usmeritvam.

Aktualni nabor shem SOPO sestavljajo zahteve, ki so bile pretežno prenesene **iz ukrepa KOPOP 2014–2020 na II. stebri SKP**, nanašajo pa se na **travinje, njivske površine, trajne nasade, ter krajinske značilnosti**.

Z vključitvijo dosedanjih zahtev **zelene komponente** neposrednih plačil v okrepljeno pogojenost (»baseline«) ter s **prenosom** določenih zahtev **iz dosedanjega ukrepa KOPOP v shemo SOPO** se povečuje okoljska in podnebna ambicioznost neposrednih plačil ter se naslavlja sledeče **potrebe**:

- P14 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu
- P15 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
- P16 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
- P18 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
- P19 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
- P21 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi
- P22 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
- P32 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Predlagane sheme SOPO, ki naslavlja te potrebe, so sledeče:

Trajno travinje: Sheme za trajno travinje so namenjene zlasti ohranjanju ekstenzivnih travnikov. Spodbujajo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, preprečevanju zaraščanja in ohranjanju oziroma izboljšanju biotske raznovrstnosti na trajnem travinju tako z omejevanjem števila rab kot tudi vnosom hranil, predvsem dušika. Predvidene so sledeče sheme:

- Ekstenzivno travinje;
- Tradicionalna raba travinja;
- Pisan travnik;
- Optimalna višina košnje;
- Stabilizatorji dušika v gnojevki
- Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil,
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za travinje so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z gnojenjem z organskimi izpusti z majhnimi izpusti v zrak. Popolna novost pa je shema Pisan travnik, ki je rezultatsko usmerjena shema in je vezana na prisotnost v naprej predpisanih kvalifikatorskih rastlinskih vrst.

Njive: Sheme za njive so prvenstveno namenjene izboljšanju ohranjanja tal in povečanju organske snovi v tleh, k ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij. Na ta način pa prispevajo tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe. Sheme podpirajo kmetijske prakse, namenjene ohranjanju naravnih virov, kot so voda, tla in zrak: pestrejšo setveno strukturo, opuščanje oranja, vezavo dušika, omejeno in zmanjšano uporabo fitofarmaceutskih sredstev in gnojil, zagotavljajo pa tudi podporo ekosistemskim storitvam. Predvidene so sledeče sheme:

- Pestrost posevkov kmetijskih rastlin;
- Naknadni posevki in podsevki;
- Ozelenitev njivskih površin prek zime;
- Medoviti posevki
- Konzervirajoča obdelava tal;
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornem zemljišču;
- Zaplate golih tal za poljskega škrjanca,
- Varstvo gnezd pribe.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za njivske površine so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z naknadnimi posevki in podsevki, ozelenitvijo, konzervirajočo obdelavo tal ter gnojenje z majhnimi izpusti. Popolna novost pa sta obe biodiverzitetni shemi: *Zaplate golih tal za poljskega škrjanca* ter shema *Varstvo gnezd pribe*, ki sta specifično namenjeni ohranjanju ogroženih ptic, vezanih na kmetijsko krajino.

Trajni nasadi: Sheme za trajne nasade so usmerjene v zmanjševanje uporabe fitofarmaceutskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, zagotavljanju prostora za koristne organizme ter k povečanju biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih. Predvidene so sledeče sheme:

- Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih;
- Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih;
- Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih;
- Uporaba metode konfuzije in dezorientacije;
- Pokritost tal v trajnih nasadih;
- Uporaba hitro razgradljivih vodil;
- Kompostiranje hmeljevine;
- Življenjski prostor za koristne organizme;
- Varovalni pas na robovih trajnega nasada;
- Vzdrževanje suhozidov in teras;
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak v hmeljiščih.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za trajne nasade so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve prenesene so iz 3., 4., 5., 6., 7. in 8. alineje.

Krajina: Z namenom ohranjanja kmetijske krajine sta bili identificirani dve shemi SOPO. Obe podpirata vzpostavitev fizičnih preprek z namenom preprečevanja zanosa fitofarmaceutskih sredstev in gnojil v vodotoke ter vzpostavljanje neproizvodnih površin v kmetijski krajini in ustrezne prakse upravljanja za ohranjanje krajinskih značilnosti, kar prispeva k varovanju vodnih virov, ohranjanju biotske raznovrstnosti in mozaičnosti ter pestrosti kmetijske krajine. Predvidene so sledeče sheme:

- Varovalni pasovi ob vodotokih;
- Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti.

4. Večja ambicioznost Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil

Vključitev novih vsebin in nadgradnja obstoječih vsebin

V primerjavi z obdobjem 2014–2020 je nova struktura KOPOP bolj ambiciozno zastavljena, ker se je del vsebin prestavil v shemo SOPO, zaradi česar se je zahtevnost izvajanja KOPOP povečala, hkrati pa so se dodali določene povsem nove vsebine. Povsem nove (pod)intervencije so sledeče:

- integrirana pridelava, ki se v nadgrajeni in ambicioznejši obliki vrača v strateški načrt, izvajala se je že v okviru PRP 2007–2013;
- izboljšanje kakovosti krme in načrtnega krmljenja pri govedu, prašičih pitancih ter ovcah in kozah;
- ohranjanje suhih travišč;
- zmanjšanje ostankov FFS v pridelkih sadja in grozdja;
- shema Senena prireja;
- precizno gnojenje in škropljenje.

Hkrati pa novi KOPOP ohranja in po potrebi nadgrajuje vse tiste podintervencije, ki ostajajo relevantne tudi v prihodnjem programskem obdobju 2023–2027 (npr. *Posebni traviščni habitati*, *Traviščni habitati metuljev*, *Habitati ptic vlažnih travnikov*, *Visokodebelni travniški sadovnjaki*, *Strmi travniki*, *Ohranjanje mejic*, *Sobivanje z zvermi*, *Planinska paša*, *Lokalne pasme*, *Lokalne sorte*, *Vodni viri*, ...). Ohranja se tudi koncept, po katerem se intervencije usmerjajo na določena najbolj ranljiva območja, npr. na habitate znotraj območij Natura 2000, območja iz Načrta upravljanja voda, za katera se, tako kot do sedaj, predvideva 100 % plačilo izpada dohodka oz. dodatnih stroškov. Z ustreznimi izvedbenimi mehanizmi bomo tudi še naprej preprečevali, da bi manj zahtevne sheme SOPO ali podintervencije KOPOP ogrozile izvajanje zahtevnejših, naravovarstvenih in vodovarstvenih podintervencij KOPOP.

Sprememba koncepta izvajanja KOPOP v paketni pristop

Pomembna sprememba, ki bo po naših pričakovanjih povečala okoljsko in podnebno učinkovitost KOPOP, je ponovna uvedba t.i. »*paketnega izvajanja zahtev*«, kot smo ga poznali v obdobju 2007–2013. V obdobju 2014–2020 se je KOPOP izvajal prek koncepta »*obveznih zahtev in izbirnih zahtev*«, ki si ga je kmet ukrojil sam glede na način kmetovanja. Tak sistem je lahko privedel do situacije, ko z vidika okolja in podnebja zahtevnejše in učinkovitejše izbirne zahteve s strani kmetov niso bile izbrane. Poleg tega je bil takšen sistem izvajanja zelo kompleksen zaradi nujnosti upoštevanja različnih dovoljenih in nedovoljenih kombinacij zahtev na posamezni kmetijski površini.

Novi koncept izvajanja KOPOP s paketnim pristopom odpravlja te anomalije, v pakete so vključene vse relevantne zahteve, ki na določenem kmetijskem gospodarstvu kumulativno lahko več doprinesejo k varovanju tal, voda, zraka in biotske raznovrstnosti ter krajine. To pa pomeni tudi to, da marsikatera doslej izbirna zahteva v novem sistemu postaja obvezna zahteva v okviru paketa ali je posamezna zahteva celo postala povsem samostojna podintervencija, kot npr. *Ohranjanje kolobarja*, *Setev rastlin za zeleno gnojenje*, *Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih*).

Več poudarka na rezultatski naravnosti KOPOP

Do sedaj je ukrep KOPOP vključeval izključno zahteve, vezane na upravljanje z določeno kmetijsko površino. Nadgradnja v obdobju 2023–2027 pa gre v smeri vključevanja bodisi upravljavsko-rezultatskih shem (*Habitati ptic vlažnih travnikov*) oziroma izključno rezultatskih shem (*Ohranjanje suhih travišč*), kjer je tudi plačilo diferencirano glede na dosežen rezultat ohranjenosti habitata oz. prisotnost kvalifikacijske vrste, ki se jo varuje.

Zaostritev zahtev v okviru posameznih podintervencij KOPOP

Določene zahteve v okviru posameznih podintervencij KOPOP se zaostrujejo z vidika zahtevnosti izvajanja. Npr. izvajanje kolobarja (*podintervencija Ohranjanje kolobarja*) se v novi strukturi KOPOP predvideva v treh ravneh zahtevnosti, kar pomeni, da bodo tisti kmetje, ki želijo storiti več z vidika okolja, prejeli tudi višje plačilo. V okviru ohranjanja *Visokodebelnih travniških sadovnjakov* je novost zahteva po odstranjevanju bele omele, bršljana in drugih ovijalk ter zahteva po uporabi le tistih FFS, ki so dovoljena v ekološki pridelavi. Novo uvedene podintervencije integrirane pridelave s celovitim paketom agrotehničnih ukrepov močno nadgrajujejo dosedanje operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo, Hmeljarstvo, Sadjarstvo in Vinogradništvo, kjer je bil nabor obveznih in izbirnih zahtev bistveno ožji. Ker je integrirana pridelava tudi nacionalna shema kakovosti, se za vse kmete, ki se bodo

vklučili v te podintervencije, predpisana vključitev v neodvisno kontrolo certifikacijskega organa in pridobitev certifikata.

Uvajanje digitalizacije – novi ali prenovljeni sloji za izvajanje KOPOP

Nadaljujemo tudi z izboljševanjem podlag oz. slojev, na katere je vezana izvedba podintervencij KOPOP. V različnih časovnih okvirih bodo na novo pripravljene ali izboljšane sloji za izvedbo pravil o pogojenosti in/ali naravovarstvenih podintervencij, ki se bodo nanašale mejice, mokrišča in šotišča, občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000 itn. Z vzpostavitvijo slojev pričakujemo učinkovitejše izvajanje in nadzor ter spremljanje učinkov. Pričakujemo pa tudi, da se bodo določeni sloji razširili, kar povečuje možnost vpisa kmetov in s tem učinkov KOPOP.

5. Ekološko kmetovanje

Ekološko kmetovanje je tudi v okviru strateškega načrta 2023–2027 samostojna intervencija, hkrati pa je ekološko kmetijstvo neposredno ali posredno v ospredju tudi pri številnih drugih intervencijah. Pričakujemo, da bo preplet različnih intervencij, investicijskih, površinskih ter ostalih, doprinesel k povečevanju deleža kmetijskih gospodarstev za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja in s tem k še večjemu prispevku kmetijstva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh.

Krepitev ekološkega kmetijstva je pomembna tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

S tem namenom je bil v strateškem načrtu oblikovan sveženj različnih spodbud – od že omenjene spodbude za prevzemanje in ohranjanje praks ekološkega kmetovanja (*intervencija Ekološko kmetovanje*), do investicijskih spodbud ekološkim kmetom in predelovalcem ekoloških proizvodov (*intervencija: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij*), kot tudi neinvesticijskih spodbud, povezanih s povezovanjem ekoloških kmetov, promocijo in vključevanjem v sheme kakovosti (podintervencije: *Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti, Novo sodelovanje v shemah kakovost ter povsem nova intervencija: kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije«*). Večjo ambicioznost strateškega načrta nakazuje povsem samostojna investicijska intervencija, ki bo ekološkim kmetom omogočila pridobitev razvojnih sredstev za prestrukturiranje in rast. Pomembna novost pa je tudi nova intervencija, vezana na vzpostavitev »ekoregij«, kjer gre za ozemeljski pristop, s katerim želimo povezati ponudbo s povpraševanjem po lokalno pridelanih proizvodih, s poudarkom na ponudbi ekološko pridelane hrane. S to intervencijo želimo spodbuditi širša območja k prehodu na okolju prijaznejše načine kmetovanja ter k učinkovitejšemu organiziranju, trženju in promociji lokalne ponudbe, zlasti ekološko pridelane, ter k neposrednemu povezovanju kmetov s končnimi potrošniki ter obrati javne prehrane v okviru kratkih dobavnih verig.

Ekološko kmetijstvo bo podprto tudi skozi intervencije, *povezane s sodelovanjem in prenosom znanja, t.i. AKIS intervencije*, ki so opisane v nadaljevanju.

6. Nove površinske intervencije na področju okolja: Biotično varstvo, Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij, Plačila Natura 2000

Velika novost strateškega načrta 2023–2027 so tudi povsem nove intervencije na področju okolja:

• Intervencija Biotično varstvo

Direktiva 2009/128/ES o trajnostni rabi pesticidov spodbuja zatiranje škodljivcev in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev, kjer je to mogoče in daje prednost nekemičnim metodam, tako da uporabniki fitofarmaceutskih sredstev preidejo na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje med tistimi, ki so na voljo za isto bolezen oziroma istega škodljivca. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi za biotično zatiranje škodljivcev in bolezni ter fitofarmaceutska sredstva na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična fitofarmaceutska sredstva.

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivci prispeva k varovanju vodnih virov in tal.

- **Intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij**

Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. Načrtovana intervencija je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Upravičencem zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij, pri čemer je podpora vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz Direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Intervencija bo prispevala k učinkovitejšemu upravljanju širših zavarovanih območij.

V Sloveniji zavarovana območja prekrivajo 14 % ozemlja države in so eden ključnih instrumentov varstva biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih vrednot, ki hkrati prispeva tudi k socialno-gospodarskemu razvoju regij.

- **Intervencija Plačila Natura 2000**

Intervencija Plačila Natura 2000 zagotavlja upravičencem nadomestilo za omejitve pri kmetovanju, ki so predpisane na posameznih območjih Natura 2000 in izhajajo zahtev Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS. Uvedba te intervencije je neposreden odziv na poslabševanje stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst znotraj posameznih območij Natura 2000.

7. Prvič vključitev neproizvodnih naložb, ki podpirajo cilje naravovarstvenih intervencij

Prvič doslej se na področju kmetijstva lotevamo izvajanja neproizvodnih naložb, ki bodo specifično namenjene varovanju narave. S tem namenom je bila oblikovana intervencija *Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027*, ki se deli na 2 podintervenciji:

- Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov,
- Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti.

Upravičenci do podpore bodo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe.

Intervencija s tem podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje. Hkrati intervencija neposredno krepi izvajanje ostalih naravovarstvenih podintervencij SN 2023–2027.

8. Vključitev novih okoljskih intervencij na področju gozdarstva ter ohranitev dosedanjih intervencij, vezanih na sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Na področju gozdarstva se bosta v obdobju 2023–2027 prvič izvajali 2 povsem novi intervenciji:

- **Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali:** s to intervencijo želimo podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub negativnemu vplivu te paše na pridelek travinja.
- **Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva:** Gozdno drevesničarstvo predstavlja prvi člen gozdno–lesne verige, ki je podlaga za stabilnejšo dolgoročno zagotavljanje surovin za lesno industrijo in istočasno za blaženje klimatskih sprememb ter zagotavljanje mladega stabilnega gozda. Z intervencijo želimo podpreti izgradnjo novih gozdnih drevesnic, posodobitev infrastrukture obstoječih gozdnih drevesc, in nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za izvajanje del vzgoje sadik gozdnega drevja v gozdnih drevesnicah, vključno z vzgojo kontejnerskih sadik. S temi naložbami torej neposredno prispevamo k uspešnejši obnovi slovenskih gozdov.

Hkrati pa na področju gozdarstva nadaljujemo z izvajanjem pomembnega ukrepa iz obdobja 2014–2020, ki je bil uveden zaradi obsežnega žledoloma iz leta 2014 in drugih naravnih nesreč, kot so napadi prenamnoženih podlubnikov, ki so sledili žledolomu ter vetrolomi, ki so v tem obdobju močno prizadele gozdne sestoje.

- **Naložbe za sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah:** Intervencija je namenjena hitrejši obnovi poškodovanih gozdov, preko financiranja nakupa sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik, financiranja izvedbe del za odpravo škode ter ureditev vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov.

9. Specifične intervencije za produktivne naložbe, namenjene okolju in podnebjju

V programskem obdobju 2014–2020 smo vse produktivne naložbe na področju primarne proizvodnje izvajali v okviru enega širšega ukrepa, ki je vključeval tako »klasične« produktivne naložbe kot tudi naložbe, ki so večji poudarek namenjale okolju in podnebjju. V okviru strateškega načrta 2023–2027 smo »splošne/klasične« produktivne investicije ločili od okoljsko in podnebno naravnanih, s čimer zagotavljamo večjo transparentnost glede sredstev za namen okoljskih in podnebnih investicij ter pričakovanih učinkov, večjo ciljno naravnost in rezultatsko usmerjenost tovrstnih investicij. Gre za sledeče intervencije:

- **Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih:** intervencija je namenjena podpori naložbam v nakup in postavitve mrež proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, nakup opreme za protislansko zaščito ter obnovo potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih.
- **Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil:** intervencija je namenjena podpori individualnim in kolektivnim naložbam v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Ta intervencija tako neposredno prispeva k cilju zmanjševanja toplogrednih plinov. Hkrati pa podpira izvajanje sheme SOPO in KOPOP, kamor so vključene kmetijske prakse, povezane z gnojenjem z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, preciznim gnojenjem...
- **Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS:** Predmet podpore so naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme, ki je namenjena spravlilu krme s travinja ter optimalni uporabi hranil in trajnostni rabi FFS. Upravičenci do podpore pa so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe. Ta intervencija se tako neposredno povezuje z neproizvodnimi naložbami in podintervencijami KOPOP ter jih krepi.

Poleg teh specifičnih intervencij pa je potrebno, da se bo tudi v okviru »klasičnih« intervencij za povečevanje produktivnosti, programiranih v okviru SC 2, zasledovalo okoljske in podnebne cilje, npr. preko vsebinskih sklopov podprtih naložb (npr. v krožno gospodarstvo) ter meril za izbor vlog.

10. Sistem AKIS neposredno krepi izvajanje KOPOP, Ekološko kmetijstvo in ostalin intervencij, povezanih z okoljem in podnebjem

Prenovljeni sistem kmetijskega znanja in inovacij (t.i. sistem AKIS – Agricultural Knowledge and Innovation System) ter intervencije s tem v povezavi bodo še bolj močno podprle izvajanje KOPOP in ostalih intervencij, povezanih z okoljskimi in podnebnimi cilji. V primeru KOPOP je tako kot doslej predvidena obveznost glede vključitve kmetov v *program usposabljanja oziroma svetovanja*, pri čemer obstaja večja fleksibilnost glede časovnega okna, v katerem je potrebno opraviti ta 15-urni program. V okviru posameznih (pod)intervencij npr. *Habitati ptic vlažnih travnikov*, *Ohranjanje suhih travišč* je predvideno sodelovanje strokovnjakov s kmeti pri določitvi stanja habitatov in/ali vrst.

Velik poudarek okoljskim in podnebnim izzivom namenjajo tudi sledeče intervencije:

- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij,
- Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev.

Pričakujemo, da bodo te intervencije znotraj sistema AKIS podprle prenos znanja ter sodelovanje med kmeti in raziskovalnimi institucijami na področju okoljskih in podnebnih ciljev. To pa ne bo vplivalo le na povečanje usposobljenosti kmetov za izvajanje zahtev KOPOP, temveč ima lahko tudi srednjeročne učinke na razvoj kmetijsko-okoljske politike in zasnovo bodočega KOPOP po letu 2027. Rezultati marsikaterega EIP projekta iz tekočega programskega obdobja se namreč že uporabljajo pri nadgradnji intervencije KOPOP 2023–2027.

11. Finančni vidik dokazuje večjo okoljsko in podnebno ambicioznost strateškega načrta

Ne le po vsebinski plati, temveč tudi po finančni plati je možno dokazati večji okoljsko in podnebno ambicioznost slovenskega strateškega načrta 2023–2027. Obseg sredstev EKSRP za predlagane okoljsko-podnebne vsebine v Sloveniji znaša dobrih 227 mio € od skupno 550,8 mio € oz. 41,2 %, kar je več od obvezne zamejitve po EU zakonodaji, po kateri se zahteva, da se iz naslova EKSRP 35 % vseh sredstev nameni okoljskim in podnebnim ciljem.

Z vidika I. stebra obvezna zamejitev EU zahteva, da se vsaj 25 % sredstev ovojnice za neposredna plačila I. stebra nameni izvajanju sheme SOPO (možen je sicer rabat oz. znižanje tega %, v primeru preseganja zamejitve za okoljsko-podnebne cilje na II. stebri), kar v primeru Slovenije v obdobju 2023–2027 (brez upoštevanja rabata) znaša še dodatnih 164 mio € za okoljsko-podnebne cilje.

Gledano celovito, je iz vseh naštetih poudarkov razvidno, da je Slovenija svoj strateški načrt 2023–2027 z vidika okoljskih in podnebnih ciljev zastavila veliko ambicioznejše kot katerikoli programski dokument s področja SKP doslej, s čimer je bilo zadoščeno načelu »brez nazadovanja« (ang. »no back sliding clause«). Celotna zelena arhitektura strateškega načrta 2023–2027 gradi na okrepljeni pogojenosti, nadaljnji ozelenitvi I. stebra s shemo SOPO ter prepletu ciljno-usmerjenih intervencij razvoja podeželja na II. stebri, ki skupaj utirajo pot zeleni in podnebni tranziciji slovenskega kmetijstva.

4.2.4 **Obrazložitev kako bo okoljska in klimatska arhitektura SKP strateškega načrta prispevala k že vzpostavljenim nacionalnim ciljem, ki so vzpostavljeni ali izhajajo iz zakonodajnih instrumentov, ki so določeni v Prilogi XI**

Na področju prispevanja k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji v okviru specifičnega cilja 4 so bile pri pripravi analize stanja in identificiranju potreb upoštevane zaveze iz Nacionalno energetskega podnebnega načrta (NEPN). NEPN predvideva, da bo Slovenija skupne emisije toplogrednih plinov (TGP) do leta 2030, glede na leto 2005, znižala za do 36 %, sektorski cilj za kmetijstvo je zmanjšanje emisij za 1 %. Na področju rabe tal, spremembah rabe tal in gozdarstva (LULUCF) mora cel sektor LULUCF zagotoviti, da do leta 2030 ne proizvede neto emisij (po uporabi obračunskih pravil), oziroma da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov. Dolgoročni cilj slovenskega kmetijstva v prihodnosti z vidika uspešnega upravljanja s podnebnimi spremembami je obvladovanje emisij TGP, ob hkratnem povečanju samooskrbe z zdravo in kakovostno hrano in ohranjanju kmetijskih površin v uporabi.

Ocenjene potrebe s tega področja so:

- Zmanjševanje emisij TGP iz kmetijstva,
- Ohranjanje organske snovi v kmetijskih tleh,
- Prilagoditev kmetijskih in gozdarskih gospodarstev na podnebne spremembe,
- Ohranitev in obnovitev kmetijskega in gozdnega potenciala po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah in
- Povečanje obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovita rabe energije pri primarni pridelavi hrane.

Opredeljene potrebe v celoti upoštevajo cilje in zaveze iz nacionalnih okoljskih in podnebnih načrtov.

V okviru **specifičnega cilja 5**: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, je bila pri ocenjevanju potreb upoštevana vsa relevantna EU in nacionalna zakonodaja in dokumenti s področja voda, tal in zraka. S področja voda je bila opredeljena potreba 'Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda'. Ta potreba upošteva Zakon o vodah, Zakon o varstvu okolja, Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi. Pri potrebi 'Ohranjanje kmetijskih tal' so bili upoštevani cilji iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, iz Uredbe o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, iz Pravilnika o monitoringu kakovosti tal ter iz Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal. Za upravljanje zraka je bila opredeljena potreba 'Zmanjševanje izpustov TGP in amonijaka'. Tudi za to potrebo so bili poleg upoštevani cilji iz relevantnih nacionalnih dokumentov s področja varovanja zraka, kot so: Uredba o kakovosti zunanega zraka, Uredba o arzeniu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku, Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanega zraka, Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanega zraka, Operativni program nadzora nad

onesnaževanjem zraka ter Svetovalni kodeks dobrih kmetijskih praks za zmanjševanje izpustov amonijaka. Vse tri opredeljene potrebe v specifičnem cilju 5 upoštevajo tudi Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki predvideva ukrepe varstva in trajnostne rabe vode, tla in zraka za njihovo ohranjanje v dobrem stanju ter sposobnosti zagotavljanja njihovih ekosistemskih storitev.

Zaznane potrebe v specifičnem cilju 4 in 5 se na nekaterih področjih podvajajo in/ali dopolnjujejo. Intervencije, ki naslavlja potrebe obeh specifičnih ciljev, so shema za podnebje in okolje (SOPO), Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), Ekološko kmetijstvo ter Biotično varstvo rastlin.

V okviru intervencije SOPO načrtovane podintervencije za trajno travinje (Ekstenzivno travinje, Pisan travnik, Tradicionalna raba travinja) spodbujajo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks, kar prispeva k ponorom ogljika oz. ohranjanju ogljika v tleh ter zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP). Na njivah so načrtovane podintervencije SOPO Pestrost posevkov kmetijskih rastlin, Naknadni posevki in podsevki, Ozelenitev njivskih površin čez zimo, Medoviti posevki, Konzervirajoča obdelava tal, Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Te podintervencije so namenjene izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal na ornih površinah in zmanjšanju emisij TGP. Določene podintervencije za trajne nasade (Prilagojen nanos FFS, Opustitev uporabe herbicidov, Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih, Uporaba metode konfuzije in dezorientacije, Življenjski prostor za koristne organizme, Varovalni pas na robovih trajnega nasada) so usmerjene v zmanjšanje rabe FFS, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal. Podintervenciji Varovalni pasovi ob vodotokih ter Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti prispevata k varovanju vodnih virov. Podintervencija SOPO za travinje, njive in trajne nasade, ki se nanaša na gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak, pa prispeva k zmanjševanju izpustov amonijaka pri gnojenju z živalskimi gnojili, k izboljšanju učinkovitosti kroženja dušika in posredno k zmanjšanju izpustov TGP (didušikovega oksida).

V okviru KOPOP je podintervencija Vodni viri namenjena ohranjanju in izboljšanju kakovosti vodnih virov ter ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal. Podintervenciji Ohranjanje kolobarja ter Setev rastlin za zeleno gnojenje sta namenjeni izboljšanju stanja tal in voda, izboljšanju rodovitnosti in strukture tal in povečanju mikrobiološke aktivnosti tal. Prav tako sta namenjeni zaščiti tal pred erozijo in izpiranje ter povečevanjem organske mase v tleh. Za zmanjšanje izpustov TGP, predvsem metana, pa so predvidene podintervencije za izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje za govedo, pri prašičih in drobnici. Varovanju virov, zlasti vode in biotske raznovrstnosti, pa je namenjena tudi podintervencija KOPOP, ki se nanaša na precizno gnojenje in škropljenje.

V okviru naložb so predvidene podpore za nakup specialne mehanizacije tako za ravnanje in aplikacijo organskih (živalskih) gnojil, za aplikacijo FFS ter za mehansko zatiranje plevelov. Predvidene so tudi podpore za naložbe v ravnanje z živalskimi odpadki in mikro bioplinske naprave.

Tudi v okviru specifičnega cilja 6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanja habitatov in krajine je bila pri opredelitvi potreb upoštevana vsa relevantna EU in nacionalna zakonodaja ter izvedbeni načrti. Ključna EU zakonodaja in dokumenti na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti so: Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic, Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, Evropski zeleni dogovor, Strategija »od vil do vilic«, Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 ter Pobuda za opraevalce. Ključno nacionalno zakonodajo in dokumente na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine predstavljajo zlasti: Zakon o ohranjanju narave, Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah, Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah, Program upravljanja Natura 2000 za obdobje 2015–2020 ter Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030.

Vse štiri ključne opredeljene potrebe, ki so: 'Ohranjanje oz. izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst kmetijske krajine, zlasti na območjih Natura 2000', 'Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti', 'Ohranjanje ekosistemske storitve opraevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraevalcev' in 'Ohranjanje oz. izboljšanje stanja kmetijske biotske raznovrstnosti' upoštevajo vse navedene naravovarstvene in okoljevarstvene zakonske predloge in načrte.

Intervencije, ki naslavlja potrebe specifičnega cilja 6, so shema za podnebje in okolje (SOPO), Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) in Ekološko kmetovanje.

V okviru intervencije SOPO načrtovane sheme za trajno travinje (*Ekstenzivno travinje, Tradicionalna raba travinja, Pisan travnik, Optimalna višina košnje*) so namenjene ohranjanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem habitatnih tipov in vrst ekstenzivnega travinja in spodbujanju izvajanja trajnostnih kmetijskih praks, kar prispeva k ponorom ogljika oz. ohranjanju ogljika v tleh in zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP).

K povečani biotski raznovrstnosti na njivskih površinah bo prispevala shema *Medoviti posevki* v okviru SOPO. Dve shemi SOPO na njivah sta namenjeni tudi ohranjanju poljskega škranca in pribe (*Zaplate golih tal za poljskega škranca in Varstvo gnezd pribe*).

Za spodbujanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih pa so v okviru SOPO predvidene sheme *Življenjski prostor za koristne organizme*, *Varovalni pasovi na robovih trajnih nasadov* in *Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti*.

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene med drugim v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine.

Podintervencija Posebni travniški habitat je namenjena ohranjanju kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Podintervencija *Travniški habitat metuljev* spodbuja izvajanje kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev, in sicer strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*).

K večji biotski raznovrstnosti prispevata tudi podintervenciji *Visokodebelni travniški sadovnjaki* in *Ohranjanje mejic*.

V okviru upravljavsko-rezultatske sheme KOPOP je podintervencija *Habitati vlažnih ekstenzivnih travnikov* namenjena varovanju travniških vrst ptic, npr. kosec (*Crex crex*), repaljščica (*Saxicola rubetra*).

Rezultatsko oblikovana podintervencija KOPOP *Ohranjanje suhih travnišč* je namenjena vzpostavitvi in ohranjanju ugodnega stanja ohranjenosti suhih travnišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Intervencija *Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij* vključuje ohranjanje steljnikov (travnikov, ki se kosijo v poznem poletju) in predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam, so domovanje zelo redkih travniških vrst, med drugim barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*), ki je ena izmed najbolj ogroženih vrst metuljev območij Natura 2000, in ptic npr. kosca (*Crex crex*). V intervencijo je vključeno tudi ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na mokrotne travnike, ohranjanje mokrišč in barij ter varstvo hribskega škranca. Intervencija podpira tudi ohranjanje grbinastih travnikov, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

4.2.5 Kjer primerno prispevek SKP k LIFE projektom [če DA v 2.1.1.8]

Strateški načrt 2023–2027 prispeva k izvajanju projektov LIFE, saj se z ukrepi SKP financirajo in izvajajo ukrepi Programa upravljanja Nature 2000 (za sektor kmetijstvo), ki se pripravljajo v okviru LIFE IP projekta LIFE17 IPE/SI/000011 LIFE-IP NATURA.SI. Z vsemi okoljskimi ukrepi, ki so naštet v tem poglavju, prispevamo k istim ciljem, ki jih zastavljajo LIFE projekti.

4.2.6 Pregled, kako SKP strateški načrt prispeva k cilju izboljšanje dobrobiti živali in zmanjšanje protimikrobne odpornosti, določenega v točki (i) člena 6(1), vključno z osnovnimi pogoji in komplementarnostjo

[Opcijsko]

4.3 Pregled glede pravičnejše, bolj ciljno usmerjene in učinkovitejše razporeditve dohodkovne podpore

Cilj pravičnejše porazdelitve dohodkovne podpore neposrednih plačil se bo dosegal skozi sledeče mehanizme:

1. Definicijo aktivnega kmeta pri kateri se bo uporabila negativna lista kot tudi finančni prag 5.000€ do katerega se vsi kmetje štejejo kot aktivni kmetje. Nosilci KMG, ki izvajajo dejavnost na negativni listi bodo lahko svojo aktivnost dokazali na podlagi dohodka iz naslova kmetijske dejavnosti, ki mora znašati vsaj eno tretjino vseh dohodkov na KMG.
2. Zmanjšanjem osnovnega dohodkovnega plačila za trajnostnost na podlagi sledečih dodatnih tranš nad 60.000 EUR in odstotkov znižanja, brez upoštevanja stroškov plač iz naslova kmetijske dejavnosti:
 - nad 60.000 EUR do 160.000 EUR odstotek znižanja 35%,

- od vključno 160.000 EUR do 260.000 EUR odstotek znižanja 45%,
 - od vključno 260.000 EUR do 360.000 EUR odstotek znižanja 55%,
 - od vključno 360.000 EUR dalje odstotek znižanja 65%.
3. Uvedbo 100% notranje konvergence, saj se z letom 2023 ukinjajo plačilne pravice in se uvede enotno plačilo na hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost.

Z intervencijo dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost, s pomočjo katere se bo določena sredstva prenesla na manjša kmetijska gospodarstva, saj bodo do podpore upravičena le kmetijska gospodarstva do velikosti 8,2 hektarja, ki je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, ki oddajajo zbirno vlogo. Pri tem bo podpora enotna za vse hektarje do 8,2 hektarja (se ne bo razlikovala).

Justifications on the derogation related to second subparagraph of Article 26(1) and Article 86(x)

Derogacijo v zvezi z drugim pododstavkom člena 26 (1) in členom 86 (x) utemeljujemo na podlagi uporabe sledečih mehanizmov oziroma objektivnih razlogov s katerimi se izkazuje, da Slovenija s plačili uspešno naslavlja tudi manjša kmetijska gospodarstva oziroma so sredstva dokaj enakomerno razporejena med kmetijskimi gospodarstvi različne velikostne strukture.

1. Zmanjšanjem osnovnega dohodkovnega plačila za trajnostnost na podlagi sledečih dodatnih tranš nad 60.000 EUR in odstotkov znižanja, brez upoštevanja stroškov plač iz naslova kmetijske dejavnosti:
 - 60.000 EUR do 160.000 EUR odstotek znižanja 35%,
 - od vključno 160.000 EUR do 260.000 EUR odstotek znižanja 45%,
 - od vključno 260.000 EUR do 360.000 EUR odstotek znižanja 55%,
 - od vključno 360.000 EUR dalje odstotek znižanja 65%.
2. Ukinitvev plačilnih pravic, ki bo povzročila prerazporeditev dohodkovne podpore za trajnostnost k manjšim kmetijskim gospodarstvom.
3. Objektivni razlog strukture slovenskega kmetijstva, ki v primerjavi s povprečjem EU bistveno odstopa in uvršča Slovenijo med države EU, kjer prevladujejo manjša KMG, saj je:
 - Povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v Sloveniji med najmanjšimi v EU, na 5 mestu od zadaj (Vir: EUROSTAT)
 - delež kmetij večjih od 100 ha je med najmanjšimi v EU (Vir: EUROSTAT)
 - razporeditev deležev št. KMG glede na velikostne razrede kaže, da Slovenija spada v skupino držav, kjer prevladujejo manjša KMG (Vir: EUROSTAT)
 - delež kmetijskih površin, ki jih v Sloveniji obdeluje 20 % največjih kmetijskih gospodarstev je izrazito pod povprečjem EU (EU - 82%, Slovenija – 56%) (Vir: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/direct-payments_en.pdf).

4.4 Pregled sektorskih intervencij

4.4.1 Organizacije proizvajalcev z operativnimi programi v sektorju sadje in zelenjava

V sektorju sadja in zelenjave je težnja po povezovanju in organiziranosti pridelovalcev zelo šibka. Prav tako se sektor sooča s težavo premajhnega obsega pridelave in predelave, s tehnološko zaostalostjo ter pomanjkanjem specialnega znanja.

Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja sadja in zelenjave dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Z ustreznim načrtovanjem lahko zagotovimo trženje celotne proizvodnje in zalaganje tržnih mest s potrebnimi količinami kakovostnih pridelkov. Pridelava sadja ter glavnina pridelave zelenjave v Sloveniji poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. Zaradi neugodnih vremenskih pogojev pri tržnih pridelovalcih hektarski pridelek zaostajajo za povprečnimi hektarskimi pridelki v državah članicah EU. Glavni cilj intervencij je dvig konkurenčnosti pridelovalcev sadja in zelenjave, povečanje obsega proizvodnje, izboljšanje kakovosti pridelkov ter zmanjšanje stroškov pridelave. Z intervencijami bomo podpirali naložbe, ki bodo spodbujale trajnostni razvoj in učinkovito gospodarjenje z naravnimi viri (voda, tla in zrak), pri pridelavi in predelavi sadja in zelenjave bomo spodbujali uporabo okoljsko sprejemljivih materialov z namenom zmanjšanja vpliva na okolje.

Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva in zelenjadarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde, zahteva vlaganja tudi v raziskave in razvoj ter v iskanje novih tehnoloških rešitev za slovensko okolje. V okviru spodbujanja modernizacije kmetij želimo vključiti tudi prenos znanja o novih tehnologijah.

Uporaba zastarelih tehnologij in orodij s slabšim energijskim izkoristkom in večjim vplivom na okolje, ter slabo znanje uporabe informacijskih tehnologij vplivajo na slabšo produktivnost in nižjo donosnost. Z intervencijo svetovalne storitve in tehnična pomoč bomo omogočili, da organizacije proizvajalcev lahko pridobijo specialna znanja o tehnologiji in opremi. V Sloveniji je potrebno izboljšati tudi povezovanje in tesnejše sodelovanje med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja.

Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Centri, ki vključujejo skladišča, hladilnice, sušilnice itd. omogočajo skladiščenje kmetijskih proizvodov tudi izven sezonsko in s tem dobavljivost proizvodov skozi daljše časovno obdobje. Distribucijski centri zagotavljajo zadostno koncentracijo ponudbe kmetijskih proizvodov, kar posledično zmanjšuje proizvodna, cenovna in dohodkovna nihanja in istočasno zagotavljajo stabilnost izven sezonske ponudbe.

Z vidika povečanja komercialne vrednosti proizvodov je potrebno dati poseben poudarek na uporabo oznak, ki potrjujejo sodelovanje proizvodov v shemah kakovosti Unije, s čimer se jamči poreklo, sledljivost in kakovost proizvodov, hkrati pa tudi njihova prepoznavnost (ustvarjanje blagovne znamke). Z namenom informiranja javnosti o proizvodih, vključenih v sheme kakovosti, je potrebno izvesti ukrepe, kot so oglaševanje v medijih, promocijske kampanje in drugi načini predstavitve proizvodov javnosti. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja pri nas.

Intervencije so namenjene tudi preprečevanju in reševanju kriz na trgu v sektorju sadja in zelenjave ter podpori vzdržnim dohodkom kmetij pri kritju tržnih izgub, ki jih imajo organizacija proizvajalcev ali njeni aktivni člani. K tem ciljem bodo prispevale intervencije vezane na zavarovanje letine, umik s trga za brezplačno razdelitev ter možnost opustitve pravila sadja in zelenjave.

4.4.2 Čebelarški proizvodi

V zadnjih desetih letih v Sloveniji narašča število čebelarjev in število čebeljih družin. Zaradi prevelike gostote čebeljih družin na določenih območjih je potrebno predvsem omogočiti kar največje izkoriščanje čebeljih paš in zmanjšati izgube čebeljih družin zaradi bolezni.

Le manjšemu številu čebelarjev je čebelarstvo glavna panoga, večinoma se s čebelarjenjem ukvarjajo osebe v prostem času. Ekonomska uspešnost in dohodkovna učinkovitost čebelarjenja še ni zadovoljiva. Za povečanje donosa medu, ohranjanje kranjske sivke, izboljšanje zdravstvenega stanja čebeljih družin, ohranjanje oziroma izboljšanje kakovosti čebeljih pridelkov in ne nazadnje za večjo ekonomičnost in konkurenčnost sektorja čebelarstva je potrebno okrepiti naložbe v sodobnejše tehnologije, krepiti znanje, omogočiti večje izkoriščanje čebelje paše, podpirati raziskave, osveščati javnost o pomenu čebel itd. V zadnjih letih se je položaj čebelarstva izboljšal, vključno z večjim zanimanjem mladih za čebelarjenje in dobro ozaveščenostjo javnosti o pomenu čebel in vlogi čebelarstva. Čebelarstvo omogoča nova zelena delovna mesta in nove priložnosti za sektor, kot je na primer razvoj čebelarkega turizma ter razvoj čebelarških izdelkov z dodano vrednostjo. Za nadaljnji razvoj sektorja je pomembno, da se tudi v prihodnje izvajajo različne vrste intervencij, ki vodijo v razvoj čebelarstva.

Z izbranimi intervencijami (in podintervencijami) se bo vplivalo predvsem na dvig konkurenčnosti sektorja čebelarstva. Poleg tega pa bodo intervencije imele vpliv tudi na druga področja kot je pridelava zdrave in kakovostne hrane, biotska raznovrstnost, ohranjanje kulturne krajine, turizem itd.

Sektorske intervencije, ki se bodo izvajale so:

- Prenos znanja v čebelarstvu;
- Podpora čebelarjem in čebelarским društvom;
- Vzreja čebeljih matic;
- Raziskovalno delo na področju čebelarstva;
- Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva;
- Kakovost in varnost čebeljih pridelkov.

4.4.3 Vino

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so v razdrobljeni pridelavi, nekonkurenčni pridelavi na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, in neprepoznavnosti slovenskih vin izven Republike Slovenije.

Zato so za namen povečanja prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin na trgih tretjih držav sektorske intervencije za vino naravnane predvsem na promocijo vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Republiki Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Republike Slovenije, sort vinske trte in povezavi tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Podpora čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju izvoza vin v tretje države.

Hkrati so zaradi ohranitve in ozaveščenosti evropskega potrošnika intervencije usmerjene tudi v obveščanje potrošnikov v državah članicah o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola, ter obveščanje o shemi zaščitene označbe porekla in zaščitene geografske označbe v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina.

Primarni cilj intervencij je dvig konkurenčnosti pridelovalcev (tudi z ustreznim informiranjem potrošnikov), sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka.

Navedeno bo možno doseči z ustreznimi podporami v celotni verigi pridelave grozdja in vina, vključno s promocijo vina. Ker nameravamo intervencijo v investicije v predelovalne obrate izvajati iz sredstev razvoja podeželja, se podpore namenjene predelovalni verigi ne uvedejo v okviru sektorskih intervencij za vino. Za zagotovitev podpor v celotni verigi pridelave pa se med sektorske intervencije za vino vključi tudi intervencija, namenjena prestrukturiranju vinogradov. Z intervencijo prestrukturiranja vinogradov se bo poleg povečanja konkurenčnosti pridelave grozdja zasledoval tudi cilj kakovostnega upravljanja zemljišč, saj se bo z intervencijo vzpodbujalo vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah, ki v večini primerov niso primerne za druge kulture, hkrati pa se bo z ustrežno izbiro sort in podlag vinske trte pridelava grozdja prilagajala vplivu podnebnih sprememb.

4.4.4 Drugi sektorji – DČ vpiše ime samo za en sektor + možnost za dodajanje ostalih vnosov za druge sektorje

Poenostavitev in odprava administrativnih ovir

MKGP in ARSKTRP si že skozi več programskih obdobjih prizadevata poenostaviti postopke in zmanjšati administrativna bremena za upravičence. Tudi v postopku priprav na izvajanje in v postopkih izvajanja intervencij v obdobju 2023-2027, bo izvedeno več aktivnosti, ki bodo prispevale k poenostavitvi in zmanjšanju administrativnih bremen, na več področjih:

a) Poenostavitev nacionalne zakonodaje

Za izvajanje ukrepov/podukrepov v programskem obdobju 2014-2020 je Vlada RS sprejela več kot deset uredb, s katerimi je uredila izvajanje posameznega ukrepa/podukrepa. Veliko število izvedbenih uredb je zahtevalo izpeljavo velikega števila postopkov usklajevanja in spreminjanja. Prav tako je razdrobljenost pravnih podlag prispevala k nastankom razlik na določenih področjih izvajanja, kar je zmanjšalo razumevanje in preglednost postopkov. V programskem obdobju 2023-2027 bo težnja po pripravi manjšega števila izvedbenih uredb ter standardizaciji pravil o upravičenosti, upravičenih izdatkih in dokazilih. Uporabljena bo tudi možnost odločanja po uradni dolžnosti na podlagi uradnih evidenc (brez vlog, zahtevkov) za intervencije, kjer bo to mogoče in smiselno.

Pri izvedbi postopkov pregledov na kraju samem bo ARSKTRP upravičencem omogočila elektronsko podpisovanje zapisnikov o pregledih na kraju samem ter uvedla e-zapisnike o pregledih na kraju samem.

b) Informacijski sistem

ARSKTRP ima vzpostavljen en informacijski sistem e-Kmetija, v okviru katerega deluje več aplikacij namenjenih vnosu vlog, zahtevkov, poročil,... Za vstop v te aplikacije je potrebno kvalificirano digitalno potrdilo. Za programsko obdobje 2023-2027 bo z namenom lažje uporabe in prijaznosti teh aplikacij vzpostavljena enotna grafična podlaga. Prav tako bo zaradi potreb po izboljšanju dostopnosti in odzivnosti teh aplikacij, nadgrajenih oziroma na novo postavljenih nekaj aplikacij.

Koncept popolne elektronske oddaje vlog, zahtevkov, prošenj in poročil, ki že deluje, se bo izvajal tudi pri izvedbi novih intervencij. Ta sistem bo še dodatno nadgrajen in povezan še z nekaterimi drugimi informacijskimi sistemi na nacionalni ravni, kar bo omogočilo avtomatski prenos ustreznih podatkov upravičencev, ki že obstajajo. Aplikacije za vnos in obravnavo se bodo še naprej nadgrajevale in razvijale, z namenom uporabe vgrajenih avtomatičnih logičnih kontrol, ki bodo upravičenca usmerjale k pravilni izpolnitvi vloge, zahtevka ali poročila ter prispevale k razbremenitvi administracije v fazi preverjanja izpolnjevanja pogojev in meril.

Na področju vzpostavitve sistema za spremljanje površin (»area monitoring system«) bo ARSKTRP uporabljala spletno orodje za komunikacijo z vlagatelji (SOPOTNIK), ki bo omogočalo pregled nad stanjem površin, morebitna opozorila, napotke, posredovanje sporočil, dokumentov in fotografij in tako vlagatelju omogočalo večjo transparentnost, odzivnost, pa tudi lažji neposredni stik z agencijo. Poleg orodja za komunikacijo bo ARSKTRP vlagateljem ponudila tudi mobilno aplikacijo za zajem georeferenčnih fotografij, ki bo integrirana s SOPOTNIK-om. Vlagatelj bo v povezavi s svojimi vlogami in zahtevki lahko aplikacijo uporabljal na svojo pobudo ali pa bo v svoj uporabniški račun prejel natančna navodila in usmeritve s strani agencije za zajem določene fotografije, ki bo služila kot dokazno gradivo. Georeferenčne fotografije in sistem za spremljanje površin pa bosta skupaj prispevala tudi k zmanjšani stopnji ogledov na kraju samem in tako razbremenila kmete.

c) Raven izvajanja

Pri pripravi nacionalnih pravnih podlag za izvajanje intervencij bo posebna skrb namenjena izboljšanju razumevanja zahtevanih pogojev in obveznosti. V ta namen bo vzpostavljena enotna opredelitev pojmov in terminologije, poenotenje dokazil med posameznimi intervencijami. Kjer bo potrebno, se bodo za upravičence izdala tudi navodila, ki bodo jasno in nedvoumno opredeljevala uporabo posameznih kategorij ter omogočala jasen in enostaven način prijave operacij na določeno intervencijo. Predvidene so tudi poenostavitve predvsem v zvezi z upravičenimi stroški in njihovim dokazovanjem v primeru pavšalov, standardnih stroškov na enoto in drugih možnosti v okviru uporabe poenostavljenih stroškov.

4.5 Pogojenost

4.5.1 Glavni izziv: Klimatske spremembe (blaženje in prilagajanje na)

4.5.1.1 GAEC 1: Vzdrževanje trajnega travinja glede na kmetijsko površino na nacionalnem, regionalnem, sub-regionalnem nivoju, na nivoju skupine kmetijskih gospodarstev oz. posameznega kmetijskega gospodarstva v primerjavi z referenčnim letom 2018. Zmanjšanje za 5% glede na referenčno leto.

4.5.1.1.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč na ravni države v primerjavi z letom 2018.

Največ 5% zmanjšanje razmerja v primerjavi z izhodiščnim letom.

4.5.1.1.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Državno

4.5.1.1.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vse kmetije

4.5.1.1.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja GAEC standarda

Z ohranjanjem razmerja trajnih travnikov proti vsem kmetijskim zemljiščem v uporabi se preprečuje pretirano preoravanje trajnih travnikov oziroma preusmerjanje trajnih travnikov v druge rabe. S tem se ohranjajo osnovne funkcije trajnih travnikov, med katere spada tudi ohranjanje zaloge ogljika v tleh.

4.5.1.2 GAEC 2: Najmanjša zaščita mokrišč in šotišč

4.5.1.2.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Zahteva začne veljati z letom 2025 (ali 2024) zaradi priprave slojev (zahtevno opravilo s terenskim delom, ki zahteva čas)

Travniške površine (travniki in travniške površine trajnih nasadov) na območju mokrišč in šotišč je prepovedano preoravati, ali požigati, nasipavati ali kakorkoli posegati v zgornjo plast zemljišča /travno rušo.

Njivske površine na območju mokrišč in šotišč so obdelane plitvo.

Prepovedano je izkopavanje / izkoriščanje šote.

Površine na območju mokrišč in šotišč so obdelane vsaj enkrat na tri leta, vendar pa je potrebno izvajati ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom in ukrepe za preprečitev širjenja zaraščanja.

Prepovedano je izsuševanje in spreminjanje vodnih režimov.

Vzdrževanje osuševalnih sistemov se izvaja v skladu z letnim programom vzdrževanja, ki ga pripravi Državna javna služba oziroma se vzdržujejo na način, da se ohrani mokrotni značaj površin.

4.5.1.2.2 Teritorialni obseg in določena območja

Mokrišča in šotišča se štiti na območju celotne države po določenih območjih iz sloja, ki bo del LPIS.

4.5.1.2.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Zahteva velja za vse površine na določenih območjih.

4.5.1.2.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev GAEC standarda

Ohranjanje šotišč in mokrišč oz. prepoved preusmerjanja rabe in spreminjanja okolja na določenih območjih prispeva k ohranjanju ogljika v tleh in ohranjanju izredno občutljivih habitatov za ogrožene vrste rastlin in ptic. Posledično prispeva tudi k ohranjanju pitne vode in blaženju vplivov človeka na podnebje

4.5.1.3 GAEC 3: Prepoved zažiganja strnišč, razen iz naslova zdravstvenega varstva rastlin

4.5.1.3.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Žetveni ostanki na ornih strniščih se ne smejo kuriti.

Požiganje travniških površin kot edini način obdelave v tekočem letu ni dovoljeno.

4.5.1.3.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Območje celotne države

4.5.1.3.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vse kmetije

4.5.1.3.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja GAEC standarda

Žetveni ostanki so bogat vir organske snovi, ki je nujna za rodovitnost tal. Vesten gospodar v skladu z dobro kmetijsko prakso žetvene ostanke primerno obdela in jih zaorje oziroma jih porabi za steljo živalim ter jo vrne tlom v obliki hlevskega gnoja. S tem prispeva tudi k ohranjanju in celo povečevanju zaloga ogljika v tleh.

Kot žetveni ostanki se štejejo strnišča in slama po žetvi strnih žit, oljnic ali koruze za zrnje.

Pri travniških površinah požiganje kot edini način obdelave ni zaželen, saj to vpliva na rastlinske združbe in s tem na kakovost habitatov za rastline in živali.

4.5.1.4 GAEC 4: Establishment of buffer strips along water courses

4.5.1.4.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Priobalna zemljišča ob vodah I. in II. reda, morajo biti vzpostavljena v skladu z Zakonom o vodah.

Priobalna zemljišča ob vodah I. in II. reda, morajo biti vzpostavljena v skladu z Zakonom o vodah.

Varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih širših od 2 m na območjih večjih hidromelioracij v širini 3 m morajo biti vzpostavljena.

Gnojenje priobalnih zemljišč in varovalnih pasov ni dovoljeno.

Oranje priobalnih zemljišč in varovalnih pasov ni dovoljeno.

Dovoljeno je plitva površinska obdelava za namene vzdrževanja priobalnega zemljišč in varovalnih pasov.

Odlaganje hlevskega gnoja na priobalnih zemljiščih in varovalnih pasov ni dovoljeno.

Paša živine na priobalnih zemljiščih brez poseganja v strukturo brega vode.

Napajanje živine v vodotokih na za to določenih mestih in na kontroliran način.

4.5.1.4.2 Teritorialni obseg in določena območja

Ozemlje celotne države. Hidrografska mreža vodotokov I. in II. reda ter osuševalnih jarkov je v sloju.

4.5.1.4.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo zemljišča (GERK-e) na območju sloja vodotokov I. in II. Reda, ter osuševalnih jarkov.

4.5.1.4.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev GAEC standarda

Zaščita vodotokov pred onesnaževanjem in odtekanjem sredstev za varstvo rastlin in gnojil, zmanjšanje onesnaževanja vodotokov in izboljšanje kakovosti voda, prispeva k biotski raznovrstnosti. Varovalni pas je življenjski prostor za rastlinske in živalske vrste. Omejuje in preprečuje evtrofikacijo (organsko onesnaženje).

4.5.1.5 GAEC 5: Use of Farm Sustainability Tool for Nutrients

4.5.1.5.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Obvezna vsebina

4.5.1.5.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Obvezna vsebina

4.5.1.5.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Obvezna vsebina

4.5.1.5.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja GAEC standarda

Obvezna vsebina

4.5.1.6 GAEC 6: Tillage management or other appropriate cultivation techniques to limit reducing the risk of soil degradation, including taking into account the slope consideration gradient

4.5.1.6.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Ohranjanje teras zaradi zaščite pred erozijo.

Na kmetijskih površinah z rabo njiva, ki imajo srednji naklon 20 % ali več, je treba med 15. novembrom in 15. februarjem upoštevati vsaj enega od teh ukrepov:

- ali oranje po plastnicah
- ali ohraniti strnišče
- ali poskrbeti za ozelenitev

4.5.1.6.2 Teritorialni obseg in določena območja

Ozemlje celotne države

4.5.1.6.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo zemljišča (GERK-e) na ranljivih območjih/površinah.

4.5.1.6.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev GAEC standarda

Dober gospodar na kmetijskih površinah pri rabi izvaja najnujnejše ukrepe skladno z ustrežno tehnologijo, zlasti tako da ne razvrednoti zemljišč (erozija, zbitost, onesnaženje) z neustrezno tehnologijo. Erozija tal je razpadanje in premeščanje talnih delcev zaradi delovanja vode ali vetra na tla. Pri načrtovanju varovanja tal pred erozijo je treba predvsem upoštevati naklon kmetijskega zemljišča, njegovo izpostavljenost vodni ali vetrni eroziji ter čas in

način obdelave tal (poleg preostalih dejavnikov). Z oranjem po plastnicah prečno na naklon ob upoštevanju primerne časa precej preprečimo vodno erozijo (ki je v naših krajih najpogostejša).

4.5.1.7 GAEC 7: No bare Minimum soil cover in period(s) and areas that are most sensitive period(s)

4.5.1.7.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Talna odeja se na kmetijskih površinah skozi celo leto vzdržuje v skladu z običajnimi načini kmetovanja.

Zagotavlja se pokritost tal z rastlinami, strniščem ali zastirko v vegetacijskem obdobju, razen v času med oranjem in vznikom posevka. V zimskem obdobju so kmetijske površine pokrite s strnišči, z zastirko ali so puščena nepreorana. Zimsko oranje se izvaja po potrebi in v skladu z dobro kmetijsko prakso.

4.5.1.7.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Območje celotne države, obdobje celega leta s poudarkom na najbolj ranljivimi obdobji.

4.5.1.7.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vsa kmetijska gospodarstva.

4.5.1.7.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja GAEC standarda

Za zagotavljanje ustrezne zaloge ogljika v tleh, preprečevanje erozije in prekomerno izpiranje hranil vesten gospodar poskrbi za to da so tla vedno pokrita z enim od opisanih načinov. V pokritih tleh se organska masa krepi in ne izgublja, prav tako so tla manj izpostavljena delovanju površinske vode. V pokritih tleh se ohranja tudi struktura tal, kar je zelo pomembno za ohranjanje rodovitnosti.

4.5.1.8 GAEC 8: Crop rotation or other practices aiming at preserving the soil potential, such as crop diversification

4.5.1.8.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

V triletnem obdobju je upoštevan ustrezen kolobar.

Kot ustrezen kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Koruza na vseh njivskih površinah gospodarstva se lahko v monokulturi prideluje največ dve leti. Trave, travno-deteljne mešanice in deteljno-travne mešanice na njivah del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta. Drugi glavni posevek v istem letu se šteje kot kolobarni členi.

Kmetijska gospodarstva z 10 ha a manj ornih površin so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva na katerih se na več kot 75 % njivskih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, so površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva certificirana v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 so izvzeta iz te zahteve.

4.5.1.8.2 Teritorialni obseg in določena območja

Celotno ozemlje države

4.5.1.8.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vsa kmetijska gospodarstva z ornimi zemljišči, razen tistih, ki so izvzeta.

4.5.1.8.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev GAEC standarda

Dober gospodar na kmetijskih površinah pri rabi izvaja najnujnejše ukrepe skladno z ustrežno tehnologijo, zlasti tako da: zagotavlja ohranitev ali izboljševanje rodovitnosti tal z ustreznim načinom rabe. Pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah se mora izvajati ustrezen kolobar na vseh njivskih površin. Delež organske snovi in humusa v tleh je posledica delovanja podnebja in rastlinja na matično podlago. Razgradnja organskih ostankov in biokemični procesi v tleh so najpomembnejši za rodovitnost in stabilnost talnega ekosistema. Gospodarjenje z organsko snovjo v tleh je pomembno za preprečevanje erozije in drugih slabih vplivov na tla (slabšanje strukture, sposobnost za

zadrževanje vode), še posebno če so plitva, lahka in hidromorfna. Za načrtovanje povečevanja in/ali vzdrževanja deleža organske snovi in humusa v tleh se predvsem upoštevajo kolobar, zaoravanje žetvenih ostankov, redna in uravnotežena uporaba živinskih gnojil ali vključevanje metuljnic v kolobar. Zahteva se nadzira na kraju samem in na podlagi pregleda vsakoletnih zbirnih vlog oziroma drugih evidenc, ki jih hrani kmet. Hranjenje drugih evidenc zaradi navzkrižne skladnosti ni obvezno, je pa priporočljivo.

4.5.1.9 GAEC 9:

4.5.1.9.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Minimalni delež kmetijskih zemljišč namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem:

Najmanj 4 % delež njivskih površin kmetijskega gospodarstva namenjen neproduktivnim področjem in značilnostim, vključno s praho.

Če se kmet zaveže, da bo najmanj 7 % njivskih površin njegovega/njenega kmetijskega gospodarstva namenjenih neproduktivnim področjem in značilnostim, vključno s praho, v okviru pojačane sheme za podnebje in okolje v skladu s 5a odstavkom 28. člena, potem je delež v skladu s tem DKOS 3 %.

Najmanj 7 % delež njivskih površin kmetijskega gospodarstva, če se uporabi dosevke ali rastline, ki fiksirajo dušik, gojene brez uporabe sredstev za varstvo rastlin; od tega mora biti 3 % zemljišč v prahi ali neproduktivne značilnosti. Za dosevke se uporablja utežni faktor 0,3.

Neproduktivne značilnosti so:

praha negovana na način, da se prepreči razmnoževanje plevela; brez uporabe sredstev za varstvo rastlin in gnojil; brez omejitve trajanja na isti površini

dosevki (s faktorjem 0,3)

rastline ki vežejo dušik

krajinske značilnosti; tiste, ki lahko pridejo v poštev ob oz. na ornih površinah:

- mejice do širine 15 m,
- posamična drevesa s pripisano površino 50 m²,
- drevoredi s pripisano širino 8 m,
- drevesa, ki se združujejo v jasno oblikovane skupine do površine 2.500 m²
- kali (manjše vodne prvine) do površine 1.000 m²
- suhozidi s pripisano širino 2 m

obračališča na njivah do širine 5 m, na hmeljiščih in hmeljiščih v premeni do 8 m

jarki s pripisano širino 2 m,

kolovozi, ki so del GERK, s pripisano širino 3m

priobalna zemljišča (5 in 15 m) ob vodotokih in varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih (3 m)

Najmanjša strnjena površina, ki se še upošteva za doseganje predpisanega praga je 0,01 ha

Kmetijska gospodarstva z 10 ha ali manj ornih površin so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva na katerih se na več kot 75 % njivskih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, so površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje, so izvzeta iz te zahteve.

Na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva se ohranjajo krajinske značilnosti:

lesna vegetacija

manjše vodne prvine

suhozidi

naravne vrednote (nekateri: lesna vegetacija, balvani)

terase

Na kmetijskih površinah se izvajajo ukrepi za omejitev širjenja (ne sme cveteti) tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom (predlog za širitev spodnjega seznama).

rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*)
kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*)
orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*)
enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*)
ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10).
Sirska svilnica (*Asclepias syriaca*)
Žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*)
Navadna barvilnica (*Phytolacca americana*)
Veliki pajesen (*Ailanthus altissima*)
Japonski dresnik (*Fallopia japonica*)
*češki dresnik (*Fallopia bohemica*)
*sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*)

Izkrčitev in obrezovanje ter redčenje mejic in dreves ni dovoljeno v času od 1. marca do 1. avgusta.

4.5.1.9.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Celotno ozemlje države

4.5.1.9.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vsa kmetijska gospodarstva, ki ustrezajo kriterijem

4.5.1.9.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja GAEC standarda

Neproizvodni elementi, vključno s praho prispevajo k ohranjeni kmetijski krajini. Ob tem neprimerno izboljšajo biotsko raznovrstnost v kmetijski krajini, saj nudijo življenjski prostor rastlinam, živalim, pticam in insektom. Obenem pa predvsem praha dobro deluje na tla, saj varuje strukturo tal in obenem ob prepovedi uporabe sredstev za varstvo rastlin in gnojil ugodno vpliva na izpiranje in onesnaževanje tal in voda.

Dober gospodar ohranja krajinske značilnosti na svojem gospodarstvu. Pri tem upošteva Nacionalne smernice za krajinske značilnosti, ki so objavljene na spletnem mestu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in v katerih so določeni posamezni tipi krajinskih značilnosti in način njihovega vzdrževanja.

Dober gospodar na celotnem kmetijskem gospodarstvu izvaja ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih vrst z invazivnim potencialom. Ti ukrepi vključujejo odstranjevanje s puljenjem, košnjo, pašo, preoravanjem ali druge načine za preprečevanje njihovega širjenja. Seznam tujerodnih vrst z invazivnim potencialom, na katere se zahteva nanaša:

rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*)
kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*)
orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*)
enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*)
ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10).

Ozaveščen gospodar ne posega v mejice in drevesa v času gnezdenja ptic, saj s tem prispeva k raznovrstnosti živalskih vrst v svojem okolju, ne dela nepotrebne škode in ohranja zavetje vrstam, ki uničujejo škodljivce na njegovih površinah.

4.5.1.10 GAEC 10: Ban on converting or ploughing permanent grassland in Natura 2000 sites designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natura 2000 sites.

4.5.1.10.1 Povzetek kmetijske prakse

Prepovedano je spreminjanje ali preoravanje vseh trajnih travnikov površin na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo znotraj območij NATURA 2000.

4.5.1.10.2 Teritorialni obseg in določena območja

Določeni deli območij NATURA 2000

4.5.1.10.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo travno travinje na določenem območju.

4.5.1.10.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev GAEC standarda

S tem standardom se preprečuje preoravanje trajnih travnikov oziroma spreminjanje trajnih travnikov v druge rabe. S tem se ohranjajo osnovne funkcije trajnih travnikov, predvsem ohranjanje travniških habitatov, med drugim pa tudi ohranjanje zaloge ogljika v tleh.

OSNUTEK

5 ELEMENTI, SKUPNI VEČ INTERVENCIJAM

5.1 Definicije in minimalne zahteve

5.1.1 Kmetijska dejavnost

5.1.1.1 Definicija pridelave/proizvodnje

Je proizvodnja, reja ali gojenje kmetijskih proizvodov, vključno z žetvijo, molžo, vzrejo živali in kmetijsko rejo živali.

5.1.1.2 Definicija ohranjanja kmetijskih zemljišč

Je vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer:

- a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi,
- b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade,
- c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje,
- d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« oziroma intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij.

Kmetijska zemljišča

5.1.1.3 Orno zemljišče

5.1.1.3.1 Splošna definicija

„Orno zemljišče“ pomeni zemljišče, ki se obdeluje za namene pridelave kmetijskih rastlin, ali območja, ki so na voljo za pridelavo kmetijskih rastlin, pa so neobdelana, vključno s površinami pod praho v skladu s členi 31 in 70 Uredbe EU o SN, členi 22, 23 in 24 Uredbe (ES) št. 1257/1999, členom 39 Uredbe (ES) št. 1698/2005 ter členom 28 Uredbe (EU) št. 1305/2013, ne glede na to, ali gre za zemljišče pod rastlinjaki ali s pritrjeno ali premično zaščito;

5.1.1.3.2 Drugi komentarji

5.1.1.4 Trajni nasadi

5.1.1.4.1 Splošna definicija

„Trajni nasad“ pomeni nasad rastlin, ki niso vključene v kolobar in niso trajno travinje in trajni pašnik, ki je na istem zemljišču najmanj pet let in daje večkratne pridelke, vključno z drevesnicami in hitro rastočimi panjevci

5.1.1.4.2 Definicija drevesnic;

„Drevesnice“ pomenijo naslednje površine mladih olesenelih (lesnatih) rastlin na prostem, ki se gojijo za razsaditev:

- trsnice in matičnjaki,
- sadne drevesnice in jagodičevje,
- drevesnice okrasnega drevja,
- gozdne drevesnice, brez gozdnih drevesnic v gozdu za lastne potrebe kmetijskega gospodarstva,
- sadike drevja in grmovja za zasaditev v vrtovih, parkih, ob cestah in na brežinah (na primer živa meja, vrtnice in drugo okrasno grmičevje, okrasni iglavci), vedno vključno z njihovimi podlagami in sadikami;

5.1.1.4.3 Gozdne drevesnice / Short Rotation Coppice

Hitro rastoči panjevec sta vrba (*Salix* spp.) in topol (*Populus* spp.), pri katerih je najdaljša obhodnja pet let.

5.1.1.5 Trajno travinje

5.1.1.5.1 Splošna definicija

„Trajno travinje in trajni pašniki“ pomeni zemljišče, ki se uporablja za gojenje trav ali drugih zelenih krmnih rastlin na naraven način (samozasejane) ali s setvijo (posejane) in ki najmanj pet let ni bilo vključeno v kolobarjenje kmetijskega gospodarstva;.

5.1.1.5.2 Definicija trav in druge zelene krme

Trave ali druge zelene krmne rastline so trave, razen če so namenjene pridelavi semen, travno-deteljne mešanice in deteljno-travne mešanice ter druge zelene krmne rastline, ki tradicionalno rastejo na naravnih pašnikih ali so običajno vsebovane v mešanicah semen za pašnike ali travnike, ne glede na to, ali se uporabljajo za pašo ali ne.

5.1.1.5.3 Definicija kolobarja v povezavi s klasifikacijo trajnega travinja

Za trajno travinje se štejejo zemljišča, ki se uporabljajo za gojenje trav ali drugih zelenih krmnih rastlin na naraven način (samozasejane) ali s setvijo (posejane) in ki najmanj pet let niso bila vključena v kolobarjenje kmetijskega gospodarstva.

5.1.1.5.4 Odločitev(ve) glede vključevanja pašnih dreves in/ali grmovja

.

5.1.1.5.5 Odločitev(ve) glede vključevanja pašnih dreves in/ali grmovja za proizvodnjo živalske krme

Se ne vključi.

5.1.2 Upravičeni hektari

5.1.2.1 Splošna definicija

Upravičeni hektar pomeni vsako kmetijsko površino kmetijskega gospodarstva, ki se uporablja za kmetijsko dejavnost ali ki se v obdobju vegetacije uporablja za nekmetijsko dejavnost za obdobje, ki ni daljše od 30 dni.

5.1.2.2 Zemlja na razpolago kmetu

Je na razpolago kmetu, ki se vpiše v RKG kot nosilec KMG in ima zanjo pravico do uporabe

5.1.2.3 Izjeme glede kmetijske aktivnosti, kjer primerno

Kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati« »Traviščni habitati metuljev« oz., »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij, upravičeni hektarji vsebujejo tudi vsaka drugo leto določena območja, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti.

5.1.2.4 Pravila za vključitev/izključitev neupravičenih značilno

Pod upravičeni hektar se štejejo tudi neproduktivne površine v skladu s standardom DKOP 8 iz Priloge III, ki se uporabljajo za doseganje minimalnega deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne elemente in krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja. Prav tako se pod upravičen hektar štejejo krajinske značilnosti, ki se, za čas trajanja zadevne obveznosti kmeta, določijo ali ohranjajo na podlagi Sheme za podnebje in okolje iz člena 31.

Upravičena površina pri trajnem travinju z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, kot so grmovja in/ali drevesa, ob upoštevanju, da trave in druge zelene krmne rastline še naprej prevladujejo, se določi z uporabo sorazmernega sistema, ki vključuje različne kategorije homogenega tipa pokrovnosti tal, za katere se uporablja določen koeficient znižanja, določen na podlagi odstotka neupravičene površine

5.1.3 Aktivni kmet

Nosilec kmetijskega gospodarstva, ki je za preteklo leto prejel več kot 5.000 eurov neposrednih plačil in upravlja letališča, železniške storitve, vodne objekte, nepremičninske storitve ali stalna športna in rekreacijska igrišča, ali upravlja odvetniško, farmacevtsko ali nepremičninsko družbo ni upravičen do neposrednih plačil, razen če dokaže, da njegova kmetijska dejavnost ni nezanemarljiva, s tem, da dokaže, da njegov letni prihodek iz kmetijske dejavnosti predstavlja najmanj tretjino njegovih skupnih prihodkov vseh dejavnosti, prejetih v zadnjem obračunskem letu, za katero so takšni dokazi na voljo.

5.1.4 Mladi kmet

5.1.4.1 Splošna definicija;

Mladi kmet pomeni fizično ali pravno osebo, ki je:

- vodja KMG, kar pomeni, da je nosilec KMG in izvaja učinkovit in dolgotrajni nadzor nad KMG v smislu odločitev, povezanih z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji in je odgovoren za izvajanje kmetijske dejavnosti na KMG in
- v letu predložitve ni starejši od 40 let in
- ima ustrezno usposobljenost, znanje in spretnosti.

5.1.4.2 Najvišja starostna omejitev

Najvišja starostna omejitev: V letu predložitve ni starejši od 40 let.

5.1.4.3 Pogoji za »nosilca kmetijskega gospodarstva«

Nosilec kmetijskega gospodarstva je pravna oseba, fizična oseba, samostojni podjetnik posameznik, agrarna skupnost ali pašna skupnost, ki upravlja kmetijsko gospodarstvo in je odgovoren za izvajanje kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu, ima pravico za kmetijsko gospodarstvo vlagati vloge iz naslova ukrepov kmetijske politike in je dolžen posredovati podatke v evidence z delovnega področja ministrstva, pristojnega za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Nosilec kmetije je v svojem imenu in za svoj račun odgovoren za izvajanje kmetijske dejavnosti na kmetiji.

5.1.4.4 Zahtevana usposobljenost/spretnosti

Upravičenec oziroma poslovođa, če gre za pravno osebo – gospodarsko družbo, ima ustrezno poklicno znanje in usposobljenost za opravljanje kmetijske ali s kmetijstvom povezane dejavnosti. Kot s kmetijstvom povezane dejavnosti se štejejo: živilsko-predelovalna, lesarska, veterinarska, naravovarstvena in gozdarska. Minimalni pogoj, ki se nanaša na pridobljeno poklicno znanje je:

- ali nižja poklicna izobrazba s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezanih dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG
- ali nižja poklicna izobrazba nekmetijske smeri, pridobljen certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije najmanj IV. ravni zahtevnosti s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezane dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG.

5.1.5 Minimalne zahteve za prejemanje nevezanih neposrednih plačil

5.1.5.1 Prag

Prag v ha:

1,00 ha

Prag v EUR:

100€

5.1.5.2 Obrazložitev

Upravičena površina kmetijskega gospodarstva mora znašati najmanj 1 ha, da lahko prejme neposredna plačila,

5.1.6 Druge definicije

Podjetje živilskopredelovalne industrije

Kot kmetija in kmetijsko gospodarstvo se v skladu s 3. členom Uredbe o SN šteje tudi podjetje živilskopredelovalne industrije.

Majhna kmetija

Kot majhna kmetija se šteje kmetija, ki ima standardni prihodek v višini od vključno 4.000 eurov do 12.000 eurov.

Naravovarstvene podintervencije SN 2023-2027

Kot naravovarstvene podintervencije iz SN 2023-2027 se štejejo Posebni traviščni habitati (HAB), Traviščni habitati metuljev (MET), Stelniki (STE), Visokodebelni travniški sadovnjaki (TSA), Grbinasti travniki (GRB), Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov, Ohranjanje suhih travišč, Pisan travnik oziroma Travnik za opraevalce iz intervencije KOPOP ter podintervencij SOPO za ohranjanje krajinskih značilnosti in nižji rabi FFS.

Standardni prihodek

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev, izražena kot standardni prihodek (angl. standard output – SO), je v skladu z enotno metodologijo EU definirana kot denarna vrednost bruto proizvodnje posameznega pridelka, vrednotena po cenah na pragu kmetije. Koeficienti standardnega prihodka, ki določajo vrednost proizvodnje posameznega pridelka, so izračunani kot aritmetično povprečje (v EUR) izraženih vrednosti za petletno obdobje pred letom raziskovanja. Proizvodnja vključuje prodajo in porabo na kmetiji in v gospodinjstvu ter razliko v zalogah in vrednost glavnega kot tudi vrednost morebitnih stranskih proizvodov. Pridelki so vrednoteni po cenah na pragu kmetije, subvencije niso vključene.

5.2 Elementi, povezani z neposrednimi plačili

5.2.1 Opis vzpostavitve plačilnih pravic, če ustrezno, in delovanje rezerve

5.2.1.1 Pravice

5.2.1.1.1 Ali se bodo pravice uporabljale vsaj prvo leto prijave [uredba SN]?

- Da **Ne**

[Če je predhodni odgovor »da«]

5.2.1.1.2 Če da, ali nameravate zaključiti uporabo pravic znotraj obdobja?

- Da Ne

[Če je predhodni odgovor »da«]

5.2.1.1.3 Če da, katero je prvo leto brez pravic (Čl. 19(2))?

Leto:

5.2.1.2 Teritorializacija

5.2.1.2.1 Ali boste uporabili teritorializacijo za osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost? (člen 18(2))

- Da **Ne**

5.2.1.3 Sistem notranje konvergence

Ali izvajate »pavšal« od prvega leta (v tem primeru ni potrebno definirati notranje konvergence) [Obvezen odgovor – če da, ostala vprašanja niso relevantna]

- Da** Ne

Ciljno leto za najvišjo stopnjo vrednosti pravic (Čl. 20 (3))

Leto:

Najvišja stopnja vrednosti pravic (Čl. 20 (3))

EUR/pravico:

Ciljno leto za najnižji odstotek konvergence (Čl. 20 (5))

Leto:

Najnižji znesek na enoto kot odstotek povprečnega načrtovanega zneska na enoto za BISS za ciljno leto (Čl. 20 (5))

%:

Stopnje konvergence (Čl. 20 (4))

Leta:

Financiranje konvergence (Čl. 20 (6))

Obvezna vsebina

Ali boste uporabili znižanje samo za del plačilnih pravic, ki presegajo povprečen načrtovan znesek na enoto? (Čl. 20 (6 2 odst))?

Da Ne]

[Samo, če je bil prejšnji odgovor »da«]:

Obrazložitev

Obvezna vsebina

Ali boste uporabili najvišje zmanjšanje vrednosti na enoto za pravico? (Čl. 20 (7))

Da Ne

[Samo, če je bil prejšnji odgovor »da«]:

Če da, kaj je najvišje znižanje? (Čl. 20 (7))

%

Če je pavšal dosežen do ciljnega leta, kakšna je vrednost pavšala?

/pravico (Čl. 20 (4))

Obrazložitev

Obvezna vsebina

Dodatne možne obrazložitve pravil konvergence

5.2.1.4 Delovanje rezerve

5.2.1.4.1 Ali boste izvajali rezervo za vsako skupino območij (Čl. 22 (2))?

Da Ne

[Če je predhodni odgovor »da«]

5.2.1.4.2 Ali boste razlikovali metode za vzpostavitev rezerve glede na skupine območij?

Da Ne

5.2.1.4.3 Opis sistema za vzpostavitev rezerve

[Obvezna vsebina]

5.2.1.4.4 Kategorije upravičenih kmetov in druga pravila za dodelitev sredstev iz rezerve (Čl. 22)

Skupine območij	Naziv kategorije (kmet?)	Opis (kmet?)	Pravila (v povezavi s statusom kmeta?)	Prioriteta
Skupina območij #1				1
...				
...				...

Skupina območij #2				1
--------------------	--	--	--	---

5.2.1.4.5 Pravila o ponovni finančni napolnitvi rezerve

Obvezna vsebina

5.2.1.4.6 Pravila o izteku plačilnih pravic in vračilu rezerve

[Opcijsko]

5.2.1.4.7 Pravila o določanju plačilnih pravic upravičencem

[Opcijsko]

5.2.1.4.8 Pravila v zvezi s transferji plačilnih pravic (če obstajajo)

[Opcijsko]

5.2.1.4.9 Drugi elementi, povezani z rezervo

[Opcijsko]

5.2.2 Zmanjšanje neposrednih plačil

Znesek neposrednih plačil, ki se dodeli za osnovno dohodkovno plačilo za trajnostnost, se omeji za del zneska, ki presega 60.000 EUR na sledeč način:

Do 35% za tranšo od 60.000 EUR do 160.000 EUR

Do 45% za tranšo od 160.000 EUR do 260.000 EUR,

Do 55% za tranšo od 260.000 EUR do 360.000 EUR,

Do 65% za tranšo od 360.000 EUR

Pri tem se stroški plač iz naslova kmetijske dejavnosti ne bodo upoštevali.

5.3 Tehnična pomoč

5.3.1 Cilji

Namen uporabe Tehnične pomoči je zagotoviti uspešno, učinkovito ter kakovostno programiranje, upravljanje in izvajanje SN 2023–2027, povečanje prepoznavnosti SKP ter zagotavljanje ustrezne kadrovske podpore za izvedbo aktivnosti, vključno z aktivnostmi Mreže za podeželje iz člena 126(1) Uredbe (EU) o določitvi pravil o podpori za strateške načrte SKP.

Lahko se podprejo tudi ukrepi organa glavnega sklada v skladu z odstavki (4), (5) in (6) člena 31 Uredbe (EU) o določitvi skupnih določb, če lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 31 Uredbe (EU) o določitvi skupnih določb vključuje podporo iz EKSRP.

5.3.2 Obseg in okvirni načrt aktivnosti

Tehnična pomoč je orodje za financiranje študij in vrednotenja, upravljanja SN 2023–2027 in aktivnosti Mreže za podeželje.

V okviru Tehnične pomoči se lahko financirajo tudi aktivnosti iz predhodnega programskega obdobja, ki omogočajo neoviran prehod iz enega programskega obdobja v drugo ter aktivnosti za izvajanje prihodnjega programskega obdobja.

Za Tehnično pomoč je namenjenih 6,00 % sredstev EKSRP. Znotraj zneska, določenega za izvajanje Tehnične pomoči so rezervirana tudi sredstva, namenjena Mreži za podeželje, okvirno 5 %.

5.3.3 Upravičenci

Upravičenca do sredstev Tehnične pomoči sta OU in plačilna agencija.

Certifikacijski organ v skladu z 12. členom Uredbe (EU) [HZU] ni upravičen do koriščenja sredstev iz Tehnične pomoči.

5.3.4 Stopnja podpore

6,00 %

5.4 SKP Mreža

5.4.1 Kratak povzetek in cilji nacionalne SKP mreže, vključno z aktivnostmi za podporo EIP in prenosa znanj znotraj AKIS

Izhodišča in potrebe Mreže skupne kmetijske politike (v Sloveniji imenovano Mreža za podeželje) v programskem obdobju 2023–2027 izhajajo iz analize stanja in SWOT analize, kot je opredeljeno v 2. poglavju SN 2023–2027. Izhodišča in potrebe Mreže za podeželje izhajajo tudi iz ugotovitev in priporočil, kot so jih opredelili izvajalci vrednotenja PRP 2014–2020 in predhodnega vrednotenja Straškega načrta SKP. Izhodišča in potrebe Mreže za podeželje se bodo opredelila tudi na podlagi ankete in na podlagi razprave s člani Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje.

Glavne ugotovljene potrebe Mreže za podeželje so:

potreba po večjem prenosu znanja, zlasti gradiv z usposabljanj in svetovanj v okviru intervencij SN 2023–2027, prenos rezultatov EIP operativnih skupin, primerov dobrih praks ter drugih rezultatov nacionalnih in evropskih raziskovalnih programov (kot npr. Obzorje Evropa);

potreba po okrepitvi razvojne in inovacijske usmerjenosti slovenskega kmetijstva, agroživilstva in gozdarstva; okrepiti uporabo novih tehnologij in digitalizacije;

potreba po privabljanju mladih v sektorje kmetijstva, agroživilstva in gozdarstva;

potreba po spodbujanju aktivnosti na področju zmanjševanja vpliva in prilagajanja na podnebne spremembe in na področju izboljševanja okolja;

potrebe po spodbujanju povezovanja v skupine in organizacije proizvajalcev, sheme kakovosti, kratke verige, EIP operativne skupine, lokalne akcijske skupine ter v Sistem inovacij in prenosa znanja v kmetijstvu (AKIS);

potrebe se kažejo po dostopu potencialnih upravičencev do kvalitetnih informacij o možnostih za pridobitev finančnih sredstev SKP;

potreba po informiranju upravičencev in splošne javnosti o namenu in rezultatih izvajanja SKP.

Poslanstvo Mreže za podeželje je spodbujanje k vključevanju vseh zainteresiranih v izvajanje SN 2023–2027 in komuniciranje vsebin o skupni kmetijski politiki.

Strateška usmeritev Mreže za podeželje je podpora izvajanju SKP 2023–2027, kar pomeni zagotavljanje in spodbujanje kakovostnejšega izvajanja SN 2023–2027 in intervencij le-tega preko izvajanja različnih aktivnosti in orodij Mreže za podeželje, tako znotraj organa upravljanja kot v sodelovanju s partnerji oziroma člani Mreže za podeželje. Pri izvajanju aktivnosti in uporabi orodij sledi skupni kmetijski politiki ter hkrati odgovarja na potrebe, ki izhajajo iz potreb programskega območja in sledi pristopu »od spodaj navzgor«.

Cilji Mreže za podeželje izhajajo iz potreb kot so identificirane v poglavju 2 Ocena potreb in intervencijska strategija ter sledijo opredeljenim ciljem v 126(3). členu Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte SKP.

Povezovanje preko Mreže za podeželje ima naslednje cilje:

a) povečati vključenost vseh relevantnih deležnikov v izvedbo SN 2023–2027 in kjer je relevantno v njegovo oblikovanje;

b) nudenje pomoči administraciji pri izvajanju SN 2023–2027 in pri prehodu na model izvajanja, ki temelji na smotnosti;

- c) izboljšanje kakovosti izvajanja SN 2023–2027;
- d) prispevanje k informiranju javnosti in potencialnih upravičencev o SKP ter možnostih financiranja;
- e) spodbujanje inovacij v kmetijstvu in razvoju podeželja ter podpora vključitvi in interakciji med vsemi deležniki v procesih izmenjave in ustvarjanja znanja;
- f) prispevati k zmogljivostim in dejavnostim spremljanja in vrednotenja;
- g) prispevati k razširjanju rezultatov SN 2023–2027.

Mreža na podlagi 126(4). člena Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte SKP izvaja naslednje naloge:

- (a) zbiranje, analiza in širjenje informacij o aktivnostih ter izvedenih ali podprtih dobrih praksah v okviru SN 2023–2027 kot tudi analiza razvoja v kmetijstvu in podeželskih območjih v povezavi s specifičnimi cilji, določenih v 6. členu Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte SKP;
- (b) prispevek h gradnji zmogljivosti za organ upravljanja in druge akterje, vključene v izvajanje SN 2023–2027, vključno za spremljanje uspešnosti in vrednotenje;
- (c) vzpostavitev platform, forumov in dogodkov za lažjo izmenjavo izkušenj med zainteresiranimi stranmi ter medsebojno učenje, vključno z izmenjavami z mrežami v tretjih državah, kadar bi bilo potrebno;
- (d) zbiranje in širjenje informacij kot tudi mreženje podprtih struktur in projektov, kot so lokalne akcijske skupine iz člena 27 Uredbe (EU) o skupnih določbah, EIP operativne skupine v okviru evropskega inovacijskega partnerstva za kmetijsko produktivnost in trajnostnost iz člena 114(4) Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte SKP ter enakovredne strukture in projekti;
- (e) podpora za projekte sodelovanja med EIP operativnimi skupinami, lokalnimi akcijskimi skupinami ali podobnimi lokalnimi razvojnimi strukturami, vključno z nadnacionalnim sodelovanjem;
- (f) ustvarjanje povezav z drugimi strategijami ali mrežami, ki jih financira Unija;
- (g) prispevek k nadaljnjemu razvoju SKP in prispevek k pripravi morebitnega naslednjega obdobja SN 2023–2027;
- (h) sodelovanje pri dejavnostih Evropske mreže SKP in prispevanje k njim.

Podporne dejavnosti za pretok znanja v okviru AKIS-a

Izmenjava znanja in osredotočenost na inovacije je opredeljena kot horizontalni cilj nove SKP, ki podpira interaktivni inovacijski model, ki krepi sodelovanje med akterji, da bi kar najboljše izkoristili dopolnilne vrste znanja in širili praktične rešitve. Storitve kmetijskega svetovanja se bodo krepile v okviru AKIS-a. Storitve svetovanja, raziskave, operativne skupine EIP in Mreža za podeželje se dopolnjujejo. Mreža za podeželje bo informacije in nova znanja, ki izhajajo iz delovanja AKIS-a, operativnih skupin EIP ter lokalnih akcijskih skupin razširjala, promovirala ter organizirala izmenjavo znanja in inovacij.

5.4.2 Struktura, upravljanje in delovanje nacionalne SKP mreže, vključno z indikativnim deležem financiranja iz tehnične pomoči, namenjenim za mrežo

Postopek in časovni raspored za vzpostavitev Mreže za podeželje

Mreža za podeželje bo nadaljevala delo in način upravljanja predhodno delujoče Mreže za podeželje iz programskega obdobja 2014–2020, ki je bila ustanovljena z javnim pozivom k včlanitvi v Mrežo za podeželje aprila 2008. V programskem obdobju 2014–2020 so bile aktivnosti mreže omejene na podporo t.i. II. stebra SKP (program razvoja podeželja), bistvena novost v novem programskem obdobju je tako razširitev delovanja na področje intervencij iz t.i. I. stebra SKP. Za potrebe izvajanja Mreže za podeželje v programskem obdobju 2023–2027 bo na novo imenovana Usmerjevalna skupina Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027. Datum vzpostavitve Mreže SKP je določen z datumom potrditve prvega plana Mreže za podeželje in z imenovanjem Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027.

Struktura Mreže za podeželje

Strukturo Mreže za podeželje predstavljajo:

Baza Mreže za podeželje: sestavljena iz organizacij in posameznikov, ki se prostovoljno in brezplačno registrirajo. Člane mreže se informira o aktivnostih v povezavi s SKP, spodbuja k predlaganju aktivnosti Mreže za podeželje, k podajanju predlogov za izboljšanje delovanja Mreže za podeželje ter k aktivni participaciji v Mreži za podeželje. Članstvo v Mreži za podeželje je odprto vsem zainteresiranim.

Podporna enota Mreže za podeželje: izvaja in koordinira aktivnosti in naloge Mreže za podeželje. Deluje v okviru Organa upravljanja SN 2023–2027.

Usmerjevalna skupina Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027: podaja usmeritve za delovanje Mreže za podeželje in tako predstavlja oziroma zastopa različne deležnike in sektorje. Usmerjevalno skupino imenuje minister, pristojen za kmetijstvo. Sestavljajo jo predstavniki organizacij, administracij, svetovalcev, raziskovalcev in drugih akterjev, ki se ukvarjajo z razvojem podeželja na nacionalni ravni, kmetov, gozdarjev in drugi posamezniki. Glede na tematiko in potrebe se na seje Usmerjevalne skupine vabi tudi predstavnike drugih organizacij.

Upravljanje in delovanje Mreže za podeželje

Naloge in aktivnosti Mreže za podeželje izvaja oziroma koordinira Podporna enota Mreže za podeželje znotraj OU, ki je odgovoren za vzpostavitev in delovanje Mreže za podeželje. Glavne naloge Podporne enote Mreže za podeželje so predvsem priprava gradiv in aktov mreže, izvajanje aktivnosti določenih v letnih planih mreže, obveščanje in informiranje partnerjev, potencialnih upravičencev in javnosti, urejanje baze mreže, aktivnosti v zvezi s spremljanjem in vrednotenjem, podpora delovanju Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje. Podporna enota Mreže za podeželje pospešuje oziroma spodbuja proces mreženja in sodelovanja zainteresiranih strani.

Nadzor nad delovanjem in izvajanjem nalog mreže izvaja Odbor za spremljanje SKP 2023–2027

Posamezne naloge oziroma aktivnosti mreže se izvajajo v okviru Podporne enote Mreže za podeželje, lahko tudi s sodelovanjem članov Mreže za podeželje. Izvedbeni vidik aktivnosti oziroma nalog bo podrobneje opredeljen v enoletnem oz. večletnem planu mreže za podeželje.

Aktivnosti in naloge se izvajajo v skladu z zahtevami za izvajanje Tehnične pomoči, zakonodajnim okvirom EU in Republike Slovenije ter notranjimi akti organa upravljanja.

Način vključevanja organizacij, administracij in partnerjev na področju skupne kmetijske politike v mrežo se izvaja preko spodbujanja k aktivnemu vključevanju v izvajanje aktivnosti, podajanju predlogov aktivnosti in usmeritev Mreže SKP, vključevanja v tematske delovne skupine, obveščanja in informiranja o vsebini in dogodkih v zvezi s SKP.

Za Mrežo za podeželje je okvirno načrtovanih 5 % sredstev Tehnične pomoči.

5.5 Koordinacija, razmejitve in komplementarnost med EKSRP in drugimi skladi Unije, ki delujejo na podeželskih območjih

5.5.1 Kratek opis mehanizmov razmejitve in sodelovanja

CLLD

Za pripravo in izvajanje skupnega pristopa CLLD je z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovljena Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027 bo koordinacijski organ med skladi ter bo z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodelovala z LAS-i.

INFRASTRUKTURA NA PODEŽELJU IN ŠIROKOPASOVNI INTERNET

Pokritost celotnega slovenskega podeželja s širokopasovnimi internetnimi povezavami bo zagotovljena s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj in v okviru sredstev NEXTGEN. Prav tako bo infrastruktura na podeželju podprta s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj.

PODJETNIŠTVO

V okviru SN SKP 2023-2027 bodo podprte dopolnilne dejavnosti na kmetijah, ne glede na lokacijo in vrsto dejavnosti. Podjetništvo na podeželju pa bo podprto preko Evropskega sklada za regionalni razvoj. V okviru ESRR bo podpora za investicijske politike malim in srednje velikim podjetjem namenjena v obliki povratnih sredstev.

V okviru EKSRP se bo podpiralo predelavo in trženje kmetijskih proizvodov vseh podjetij, ne glede na velikost in rezultat predelave, ki je lahko kmetijski ali nekmetijski proizvod. V okviru podpor ESRR za področje podjetništva velika podjetja ne bodo vključena.

KROŽNO GOSPODARSTVO

V okviru EKSRP se bodo podpirale naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih in ŽPI, ter v okviru dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

5.6 Finančni instrumenti

5.6.1 Opis finančnih instrumentov

Finančni instrumenti so predvideni v okviru Intervencije Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije, kjer so upravičenci za pridobitev povratnih sredstev mladi prevzemniki, ki so prejeli odločbo o pravici do sredstev za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz SN 2023–2027.

Finančni instrumenti se bodo predvidoma izvajali v obliki garancijskih shem oziroma nižjih obrestnih mer, jer se uporablja

5.7 Skupni elementi za vrste intervencij razvoja podeželja

5.7.1.1 Seznam neupravičenih investicij

- naložbe zunaj Republike Slovenije;
- nakup zemljišča v vrednosti, ki presega 10 % skupnih upravičenih odhodkov za zadevno operacijo, razen nakupa zemljišča za ohranjanje okolja in tal, bogatih z ogljikom, ali nakupa zemljišč, ki jih mladi kmetje opravijo z uporabo finančnih instrumentov. V primeru finančnih instrumentov se ta zgornja meja uporablja za upravičeni javni odhodek, izplačan končnemu prejemniku, v primeru jamstev pa za znesek osnovnega posojila;
- obrestne mere na dolgove, razen v zvezi z nepovratnimi sredstvi, ki se dajo v obliki subvencioniranih obrestnih mer ali subvencioniranih provizij za jamstvo;
- naložbe v pogozdovanje, ki niso skladne s podnebnimi in okoljskimi cilji v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, kot so bila razvita v vseevropskih smernicah za pogozdovanje in ponovno pogozdovanje.

5.7.1.2 Definicija podeželskega območja in upravičenosti

Za namen Strateškega načrta, specifičnega cilja 8, podeželje za izvajanje intervencije LEADER obsega vsa naselja z manj kot 10.000 prebivalcev. Pri intervenciji, ki bo naslavljala področje nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, pa bo podeželje zajemalo celotno ozemlje Slovenije.

5.7.1.3 Dodatni elementi

Obvezna vsebina

5.7.1.4 Skupni pogoji upravičenosti za vse investicijske intervencije

Vpliv naložbe na okolje

Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek presoje, če so preseženi pragovi, določeni v prilogi tega predpisa, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. S tem se izvajajo tudi obveznosti iz 6. člena Direktive 92/43/ES.

Varstvo kulturne dediščine

Če gre za naložbo v ureditev ali vzdrževanje objektov, ki so varovani na podlagi predpisov o varstvu kulturne dediščine, ali se objekt postavi ali vzdržuje na območju, ki je varovano na podlagi predpisov o varstvu kulturne dediščine, mora upravičenec v vlogi na javni razpis priložiti soglasje za poseg v skladu s predpisom, ki ureja varstvo kulturne dediščine.

Enostavni objekti morajo biti skladni s prostorskimi akti in s predpisi o urejanju prostora.

Energetska učinkovitost objektov

- Naložbe namenjene energetske učinkovitosti objektov morajo zagotavljati najmanj 10 odstotno zmanjšanje porabe energije na ravni objekta.

Lastna poraba obnovljivih virov energije za potrebe kmetijskega gospodarstva oziroma živilskopredelovalnega obrata

- Proizvedena energija iz obnovljivih virov energije, ki je predmet podpore ni namenjena prodaji, če skupna količina proizvedene energije iz obnovljivih virov ne presega porabe energije na gospodarstvu v istem letu.

Omejitev podpore za naložbe v primarno kmetijsko pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov

Upravičenci lahko v programskem obdobju 2023-2027 pridobijo maksimalno:

60.000 evrov nepovratnih sredstev za naložbe majhnih kmetij

800.000 evrov nepovratnih sredstev za naložbe kmetijskih gospodarstev v primarno pridelavo kmetijskih proizvodov

1.500.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so kmetije in mikropodjetja, 3.000.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so mala podjetja ter 5.000.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so srednje velika in velika podjetja za naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov.

Upravičenci lahko pridobijo podporo iz naslova nepovratnih sredstev samo za eno naložbo za isti namen.

6 NEPOSREDNA PLAČILA, SEKTORSKE INTERVENCIJE IN INTERVENCIJE RAZVOJA PODEŽELJA, DOLOČENE V STRATEGIJI

6.1 Intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost

Oznaka intervencije	INP1
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
Kazalnik učinka	O.4 Število hektarjev, ki prejemajo osnovno dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.1.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja izvajanja

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

6.1.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji za povečanje dolgoročne prehranske varnosti in kmetijske raznolikosti ter zagotavljanje gospodarske trajnosti kmetijske proizvodnje v Uniji

6.1.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P1 Zagotoviti primerljiv in stabilen dohodkovni položaj KMG

6.1.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

6.1.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je namenjena vsem nosilcem KMG, ki:

- imajo najmanj 1 ha ugotovljene upravičene kmetijske površine,
- izvajajo kmetijsko dejavnost, ki je ali pridelava kmetijskih proizvodov, vključno z rejo kmetijskih živali (npr. paša), ali vzdrževanje kmetijskih površin v stanju, primernem za pridelavo ali pašo, in sicer s košnjo vsaj enkrat letno do 15.10 tekočega leta
- so aktivni kmetje.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 hektar.

6.1.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je proizvodno nevezano plačilo, ki se dodeli kot letno, nevezano enotno plačilo na upravičen hektar in je namenjena vsem nosilcem KMG, torej fizičnim ali pravnim osebam ali združenju fizičnih ali pravnih oseb. Z letom 2023 se ukinejo plačilne pravice iz obdobja 2015-2022.

Ker je podpora proizvodno nevezana, je neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje in predstavlja za kmetijska gospodarstva stabilen vir prihodka ne glede na (začasno) znižanje prireje oz. pridelave zaradi stanja na trgu ali zaradi neugodnih vremenskih razmer ter tako kmetu omogoča, da se bolje odziva na tržne razmere.

Intervencija bo prispevala k uresničevanju SC1- Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti za povečanje prehranske varnosti. Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja prispeva k ohranitvi proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč, kar se bo sledilo skozi kazalnik delež kmetijskih površin v uporabi (R.4).

Z obdelanostjo kmetijskih površin se prispeva k prehranski varnosti, zagotavlja se potencial resursov za kmetijsko proizvodnjo in se krepi zagotavljanje javnih dobrin kmetijstva na področju varstva okolja in ohranjanja kulturne krajine.

6.1.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine na katerem nosilec KMG izvaja kmetijsko dejavnost. Plačilo je namenjeno za upravičen hektar in je po vrednosti enako za vse nosilce KMG in za vse rabe upravičenega hektarja (ne glede na dejstvo ali gre za orno zemljišče, trajne nasade ali trajno travinje) in ne zavisi od vrste ali obsega proizvodnje. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto glede na potrebo po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG. Pri vseh zneskih (načrtovani, maksimalni ali minimalni znesek) pa se upošteva tudi omejitev ovojnice za osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost za posamezno leto.

6.1.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ali je intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost zaokrožena vsota za male kmete?

Da Ne

V Sloveniji se intervencija mali kmetje ne bo izvajala.

Teritorializacija (čl. 18(2))

Ali uveljavljate teritorializacijo za Osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost?

Da Ne

6.1.9 Skladnost s STO

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je letno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano plačilo, kar pomeni, da plačilo ne zavisi od rabe kmetijskega zemljišča v trenutnem letu oziroma ne zavisi od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Pogoj do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov. Intervencijo se tako uvršča v »zeleno škatlo«.

6.1.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP1
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Enotni znesek na upravičen hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine na katerem nosilec KMG izvaja kmetijsko dejavnost. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost R.6 ^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

	R.7 ^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)
--	---

OSNUTEK

6.1.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Enotni znesek na upravičen hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost (ZNENP1)	Načrtovan znesek na enoto #1 * (prispevek Unije v EUR)						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek* (Skupni javni izdatki v EUR)	70.368.577,82	70.368.577,82	70.368.577,82	70.368.577,82	70.368.577,82	351.842.889,1

* Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil in se lahko še spremeni.

6.2 Intervencija Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

Oznaka intervencije	INP2
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
Kazalnik učinka	O.6a Število hektarjev za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.2.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

Regionalna razsežnost

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

6.2.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

6.2.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P1 Zagotoviti primerljiv in stabilen dohodkovni položaj KMG

6.2.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

6.2.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Do osnovnega prerazporeditvenega plačila za trajnostnost so upravičeni nosilci KMG, ki so upravičeni do osnovnega dohodkovnega plačila za trajnostnost. Nameni se za prve hektarje do povprečne velikosti kmetijskega gospodarstva v Sloveniji, ki glede na KMG, ki oddajo zbirno vlogo v povprečju znaša 8,2 ha, in sicer le kmetijskim gospodarstvom do povprečne velikosti 8,2ha.

6.2.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost se nameni nosilcem KMG, katerih velikost kmetijskega gospodarstva je do 8,2 ha.

S tem se zagotovi, da je enotna podpora na hektar zadostna tudi nosilcem z manjšimi kmetijskimi gospodarstvi. S podporo se prispeva k večji stabilnosti dohodka na teh KMG. Prav tako se zagotavlja pravičnejša porazdelitev neposrednih plačil ter učinkovitejše ciljanje dohodkovne podpore za trajnostnost.

Ker bo Slovenija z osnovnim plačilom za trajnostnost po letu 2023 uspešno naslavljal manjša kmetijska gospodarstva že s 100% notranjo konvergenco t.i. ukinitvijo plačilnih pravic in uvedbo enotnega plačila na upravičen hektar kot tudi z inštrumentom regresije na osnovnem plačilu za trajnostnost, ocenjujemo, da bo osnovno

prerazporeditveno plačilo za trajnostnost v obveznem odstotku, ki se po uredbi o SN mora namenjati tej intervenciji, lahko derogirano. Iz ocen izhaja, da bo Slovenija lahko dosegla največ do 50% derogacijo obveznega odstotka za to intervencijo.

6.2.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost se dodeli v obliki letnega, enotnega, nevezanega plačila na upravičen hektar nosilcem KMG, ki so upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore. Izhaja iz potrebe po prispevanju k bolj stabilnem dohodkovnem položaju KMG in se v skladu s pravili iz uredbe o SN usmerja na manjša KMG. Podpora se bo določila tako, da se bo ovojnica, ki bo namenjena tej podpori (možnost derogacije obveznega odstotka) delila s številom upravičen hektarjev za namen te intervencije.

6.2.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ali za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost uporabljate teritorializacijo?

Da Ne [Obvezen odgovor]

Ali uporabljate različne zneske za različne obsege hektarjev?

Da Ne

Katero je najvišje število hektarjev na kmeta, kateremu se izplača dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost?

8,2 ha

Ali so iz dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost izključena kmetijska gospodarstva na podlagi njihove fizične velikosti?

Da Ne

6.2.9 Skladnost s STO

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost je letno, enotno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano plačilo, kar pomeni, da plačilo ne zavisi od rabe kmetijskega zemljišča v trenutnem letu oziroma ne zavisi od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Pogoji do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov. Intervencijo se tako uvršča v »zeleno škatlo«.

6.2.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP2
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine nosilcem KMG, ki so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Nameni se le za prve hektarje do povprečne velikosti KMG, ki izhaja iz KMG ki oddajajo zbirno vlogo. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

	<p>R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)</p> <p>R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)</p>
--	--

OSNUTEK

6.2.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost (ZNENP2)	Načrtovan znesek na enoto #1 * (prispevek Unije v EUR)						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek * (Skupni javni izdatki v EUR)						
	<i>*Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil in se lahko še spremeni.</i>	6.576.502,60	6.576.502,60	6.576.502,60	6.576.502,60	6.576.502,60	32.882.513,00

6.3 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice

Oznaka intervencije	INP3
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število glav živine, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.3.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

6.3.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti.

6.3.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

6.3.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

6.3.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Nosilec kmetijskega gospodarstva je upravičen do podpore za rejo drobnice, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- na dan oddaje vloge za podporo za rejo drobnice redi 14 ali več ovc, koz, ovnov ali kozlov, ki so na ta dan stari najmanj dvanajst mesecev oz. so do tega dne jagnile/jarile;
- drobnica mora biti prisotna na kmetijskem gospodarstvu od dne oddaje zahtevka do 31. oktobra tekočega leta. Pri tem se premik drobnice na planino ali skupni pašnik šteje kot reja na kmetijskem gospodarstvu;
- drobnica mora biti označena v skladu z določili predpisov o označevanju in registraciji drobnice ter vpisana v register drobnice na kmetijskem gospodarstvu;
- drobnica je od vključno prvega dne obvezne reje označena, registrirana in vodena v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo drobnice.

6.3.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice ima obliko letnega plačila na žival. Prejme jo lahko nosilec KMG, ki redi vsaj 14 živali drobnice, torej ovce ali koze, starejše od enega leta oziroma ovce ali koze, ki so že jagnjile ali jarile, oziroma ovne ali kozle, starejše od enega leta.

Dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega drobnice. Težave, s katerimi se srečuje sektor reje drobnice v Sloveniji so upad števila živali, nizka obtežba kmetijskih gospodarstev z drobnico, majhne črede na kmetijskih gospodarstvih, večinoma gre za tradicionalne reje in tudi za avtohtone pasme s stopnjo ogroženosti kritična in ogrožena. Sektor drobnice ni dohodkovno donosen in kot tak ni zanimiv za mlade kmete, zato se starostna struktura slabša. Glede na povprečje EU je v Sloveniji tudi nizka poraba mesa drobnice. BDV/uro učinkovitega dela (gre za kazalnik, ki postavi tipična kmetijska gospodarstva različnih velikosti in proizvodnih usmeritev na primerljivo osnovo s tem ko BDV, ki predstavlja razliko med vrednostjo proizvodnje in vmesne porabe, preračuna na enoto vložene delo BDV na uro učinkovitega dela) za sektor drobnice je nizka in znaša v povprečju 10,4€ BDV/uro učinkovitega dela.

Reja drobnice je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pomembno deluje proti zaraščanju kmetijskih površin. Zaradi načina prehranjevalnih vzorcev drobnica pomaga ohranjati biotsko raznovrstnost rastlinskih ekosistemov, vzreja avtohtonih in tradicionalnih pasem pa živalske ekosisteme, kar varuje okolje in ohranja kmetijsko kulturno krajino. Večina rej se nahaja v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so ekstenzivne.

Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo drobnice, kar se bo sledilo skozi kazalnik delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo.

Podpora se dodeli na upravičeno žival drobnice.

6.3.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno žival drobnice.

6.3.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	- BDV/h / pri reji drobnice je v primerjavi z ostalimi sektorji nizka in znaša 10,4 EUR/h. ¹⁵
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	<ul style="list-style-type: none"> »izboljšati konkurenčnost« in/ali »izboljšati kvaliteto« in/ali »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za sektor drobnice se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo drobnice in tudi k večji konkurenčnosti sektorja.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	Ovčje in kozje meso.
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Reja drobnice je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pomembno deluje proti zaraščanju kmetijskih površin. Zaradi načina prehranjevalnih vzorcev drobnica pomaga ohranjati biotsko raznovrstnost rastlinskih ekosistemov, vzreja avtohtonih in tradicionalnih pasem pa živalske ekosisteme, kar varuje okolje in ohranja kmetijsko kulturno krajino. Večina rej se nahaja v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so ekstenzivne.

6.3.9 Skladnost s STO

Člen 6 Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.3.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP3
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	Žival drobnice

¹⁵ Bruto dodana vrednost (BDV) je splošni ekonomski kazalnik, s katerim se meri vrednost storitev ali blaga, ki se ga proizvede na določenem območju, v določeni panogi ali sektorju. Predstavlja razliko med vrednostjo proizvodnje in vmesne porabe. BDV je razlika med prihodki in spremenljivimi stroški.

V opravljeni analizi (Žgajnar in sod. 2021) se je kazalnik bruto dodana vrednost uporabili za postavitve kmetijskih gospodarstev različnih velikosti in proizvodnih usmeritev na primerljivo osnovo. Zato je za vsako tipično kmetijsko gospodarstvo izračunana bruto dodana vrednost preračunana na enoto vložene delo, ovrednotenega z urami efektivnega vložka dela. Vsi izračuni so izvedeni s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev (MKMG, Žgajnar in sod., 2020). Ta v trenutni verziji temelji na 145 »tipičnih« kmetijskih gospodarstvih (TKMG), na podlagi katerih so simulirane različne proizvodne usmerjenosti in pogoji proizvodnje kakor tudi velikostna struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Za izračun sektorskih povprečij ekonomskih kazalnikov vključno z BDV/h tako za izhodišče kot za posamezne scenarije so izračunane vrednosti za posamezna TKMG utežena glede na njihovo pogostnost v slovenskem prostoru v smislu števila primerljivih kmetijskih gospodarstev, ki jih predstavljajo, in njihove vrednosti doseženih prihodkov v celotnem agregatu slovenskega kmetijstva.

Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti

OSNUTEK

6.3.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice (ZNENP3)	Načrtovan znesek na enoto #1* (prispevek Unije v EUR) <i>* Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek * (Skupni javni izdatki v EUR)	1.052.240,40	1.052.240,40	1.052.240,40	1.052.240,40	1.052.24,40	5.261.202

6.4 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi

Oznaka intervencije	INP4
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število glav živine, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.4.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

6.4.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti.

6.4.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

6.4.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti

6.4.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Nosilec kmetijskega gospodarstva, ki redi vsaj dva bika in/ali vola in/ali telici (nadalje v besedilu govedo), je upravičen do vezane podpore za rejo govedi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

govedo je rojeno v Sloveniji;

je na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v reji neprekinjeno vsaj šest mesecev, kar se šteje za obdobje obvezne reje. Kadar v obdobju obvezne reje poteka paša na KMG – planina oziroma KMG – skupni pašnik ali pa gre bik ali vol na sejem, razstavo in se premik bika ali vola sporoči v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja obvezne reje;

govedo mora biti oddano v zakol v Sloveniji v zadevnem letu do vključno 31. oktobra in ob zakolu ne sme iti mlajše od 9 mesecev;

govedo mora biti označeno, registrirano in vodeno v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi.

6.4.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko enotnega, letnega plačila na govedo in je namenjena nosilcem KMG ob zakolu bika, vola ali telice, ki jih je pred tem vsaj 6 mesecev imel v reji na svojem KMG. Pri tem je pogoj, da je bilo govedo rojeno in zaklano v Sloveniji.

Dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega pitanega goveda. Sektor reje bikov in volov oz. telic v Sloveniji je sektor v težavah, ki ga bremeni neugodna agrarna struktura, slaba pridelava travniške krme in njivskih košenin, pomanjkanje kmetijskih površin, pomanjkanje telet za pitanje, kar je tudi eden od razlogov za majhne črede, ter nestabilne ekonomske razmere. Nizka intenzivnost je tudi posledica slabe tehnološke razvitosti kmetijskih gospodarstev (npr. slabo urejeni hlevi, ki so brez možnosti uvajanja novih tehnologij).

Priraja mesa govedi je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo.

Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi kmetij z rejo goveda, kar se bo sledilo skozi kazalnik števila kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo.

Podpora je pomembna za izboljšanje konkurenčnosti in tudi kakovosti v sektorju.

6.4.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno žival govedu.

6.4.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	<ul style="list-style-type: none">- Sektor pitanja govedu se spopada z nizko BDV/h, ki znaša 8 EUR BDV/h¹⁶ in je med najnižjimi med sektorji (nižja je le še pri kravah dojiljah).- Težava je tudi pomanjkanje telet za pitanje, kar je tudi eden od razlogov za majhne črede, ter nestabilne ekonomske razmere.
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	<ul style="list-style-type: none">• »izboljšati konkurenčnost« in/ali• »izboljšati kvaliteto« in/ali• »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za pitanje govedu se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo govedu in tudi k večji konkurenčnosti sektorja. Z vezavo podpore le na govedo rojeno in zaklano v Sloveniji pa se poleg cilja izboljšanja konkurenčnosti zasleduje še cilj izboljšanja kvalitete.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	<ul style="list-style-type: none">• Goveje in telečje meso
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Priraja mesa govedu je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo.

6.4.9 Skladnost s STO

Člen 6 Sporazuma STO o kmetijstvu.

6.4.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP4
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Vezana dohodkovna podpora za rejo govedu
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	Žival
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na govedo.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

¹⁶ Bruto dodana vrednost (BDV) je splošni ekonomski kazalnik, s katerim se meri vrednost storitev ali blaga, ki se ga proizvede na določenem območju, v določeni panogi ali sektorju. Predstavlja razliko med vrednostjo proizvodnje in vmesne porabe. BDV je razlika med prihodki in spremenljivimi stroški.

V opravljeni analizi (Žgajnar in sod. 2021) se je kazalnik bruto dodana vrednost uporabili za postavitev kmetijskih gospodarstev različnih velikosti in proizvodnih usmeritev na primerljivo osnovo. Zato je za vsako tipično kmetijsko gospodarstvo izračunana bruto dodana vrednost preračunana na enoto vložnega dela, ovrednotenega z urami efektivnega vložka dela. Vsi izračuni so izvedeni s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev (MKMG, Žgajnar in sod., 2020). Ta v trenutni verziji temelji na 145 »tipičnih« kmetijskih gospodarstvih (TKMG), na podlagi katerih so simulirane različne proizvodne usmerjenosti in pogoji proizvodnje kakor tudi velikostna struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Za izračun sektorskih povprečij ekonomskih kazalnikov vključno z BDV/h tako za izhodišče kot za posamezne scenarije so izračunane vrednosti za posamezna TKMG utežena glede na njihovo pogostnost v slovenskem prostoru v smislu števila primerljivih kmetijskih gospodarstev, ki jih predstavljajo, in njihove vrednosti doseženih prihodkov v celotnem agregatu slovenskega kmetijstva.

OSNUTEK

6.4.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi (ZNENP4)	Načrtovan znesek na enoto #1 * (prispevek Unije v EUR) <i>Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	5.787.322,3	5.787.322,3	5.787.322,3	5.787.322,3	5.787.322,3	28.936.611,5

6.5 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje

Oznaka intervencije	INP5
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.10 Število glav živine, ki prejemajo vezano podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.5.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.5.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

6.5.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

6.5.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

6.5.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

. Nosilec KMG je upravičen do plačila, če redi vsaj 2 kravi dojilji. Upravičene živali, za katere se lahko dodeli podpora za krave dojilje morajo:

biti iz črede, namenjene reji telet za prirejo mesa;

biti mesne pasme ali rojene s križanjem z mesno pasmo, vendar morajo biti križanci najmanj 50 odstotkov mesne pasme.

teliti v določenem obdobju (bo določeno naknadno);

po telitvi s teletom ostati na kmetijskem gospodarstvu še najmanj dva meseca. Kadar poteka paša na KMG planini oziroma KMG skupnem pašniku, je treba premik živali (ženske govede in teleta) sporočiti v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govede;

biti označene, registrirane ter vodene v registru govede na kmetijskem gospodarstvu v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govede.

6.5.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki redijo krave dojilje.

Dohodkovna podpora je predvsem namenjena za ohranjanje obsega krav dojilj in izboljšanju konkurenčnosti v sektorju v težavah.

Reja krav dojilj sodi med ekonomsko manj učinkovite kmetijske panoge. Krave dojilje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD-območja. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje. Velik delež kmetij redi malo število krav dojilj, tako se s tem plačilom podpira zlasti ekstenzivno reja ženskih govede. Vezanost plačil je zato pomembna, tako z okoljskega vidika kot z ekonomskega vidika ohranjanja tovrstne proizvodnje na teh območjih. Reja krav dojilj je pomembna tudi z vidika vzreje telet, saj Slovenija za namen nadaljnje reje vsako leto uvozi precejšnje število telet mesne pasme.

Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi kmetij z rejo krav dojlj, kar se bo sledilo skozi kazalnik delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo.

6.5.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno kravo dojljo.

6.5.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]	
Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	- Najnižja BDV/h med vsemi sektorji, ki znaša le 1,6 EUR/h. ¹⁷
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	<ul style="list-style-type: none"> • »izboljšati konkurenčnost« in/ali • »izboljšati kvaliteto« in/ali • »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določite ciljev)?	S pomočjo podpore se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo krav dojlj in tudi k večji konkurenčnosti sektorja.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	Sektor govejega in telečjega mesa
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	<p>Krave dojlje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD-območja. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje.</p> <p>Reja krav dojlj je pomembna tudi z vidika vzreje telet, saj Slovenija za namen nadaljnje reje vsako leto uvozi precejšnje število telet mesne pasme.</p>

6.5.9 Skladnost z STO

6.člen STO sporazuma o kmetijstvu.

6.5.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP5
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Vezana dohodkovna podpora za rejo krav dojlj
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	Žival
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na kravo dojljo.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.

¹⁷ Bruto dodana vrednost (BDV) je splošni ekonomski kazalnik, s katerim se meri vrednost storitev ali blaga, ki se ga proizvede na določenem območju, v določeni panogi ali sektorju. Predstavlja razliko med vrednostjo proizvodnje in vmesne porabe. BDV je razlika med prihodki in spremenljivimi stroški. V opravljeni analizi (Žgajnar in sod. 2021) se je kazalnik bruto dodana vrednost uporabili za postavitve kmetijskih gospodarstev različnih velikosti in proizvodnih usmeritev na primerljivo osnovo. Zato je za vsako tipično kmetijsko gospodarstvo izračunana bruto dodana vrednost preračunana na enoto vloženega dela, ovrednotenega z urami efektivnega vložka dela. Vsi izračuni so izvedeni s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev (MKMG, Žgajnar in sod., 2020). Ta v trenutni verziji temelji na 145 »tipičnih« kmetijskih gospodarstvih« (TKMG), na podlagi katerih so simulirane različne proizvodne usmerjenosti in pogoji proizvodnje kakor tudi velikostna struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Za izračun sektorskih povprečij ekonomskih kazalnikov vključno z BDV/h tako za izhodišče kot za posamezne scenarije so izračunane vrednosti za posamezna TKMG utežena glede na njihovo pogostnost v slovenskem prostoru v smislu števila primerljivih kmetijskih gospodarstev, ki jih predstavljajo, in njihove vrednosti doseženih prihodkov v celotnem agregatu slovenskega kmetijstva.

Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti
--------------------	--

OSNUITEK

6.5.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Vezana dohodkovna podpora za rejo krav dojlj (ZNENP5)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* <i>* Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	6.576.502,6	6.576.502,6	6.576.502,6	6.576.502,6	6.576.502,6	32.882.513,00

6.6 Intervencija Vešana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih

Oznaka intervencije	INP6
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vešana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih
Vrsta intervencije	Všana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.10 Število glav živine, ki prejemajo vešana dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.6.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja

Gorska območja Slovenije.

6.6.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

6.6.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

6.6.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vešana dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti

6.6.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Nosilec kmetijskega gospodarstva je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih, če je njegovo kmetijsko gospodarstvo razvrščeno v gorsko območje v skladu s predpisom, ki ureja razvrstitev kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, če je v letu pred letom oddaje vloge za izplačilo podpore za mleko v gorskih območjih njegova oddaja in neposredna prodaja mleka znašala več kot [5.167 kg]* oziroma [4.359 kg] za nosilce kmetijskih gospodarstev, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, in če v tekočem letu redi vsaj štiri ženski govedi, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

je od vključno prvega dne obvezne reje označeno, registrirano ter vodeno v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi;

so prisotne na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje, ki traja od začetnega datuma za oddajo zbirne vloge v tekočem letu iz predpisa, ki ureja izvedbo ukrepov kmetijske politike, do vključno 30. septembra tekočega leta;

so v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo živali, vpisane v CRG kot rjava, lisasta, črno-bela, red holstein, montbeliard, džersi, ayrshire, blaarkop rood, cika, kraška siva, pincgau ali siva tirolska pasma oziroma kot križanka izključno med temi pasmami;

so na dan 1. januarja v letu oddaje vloge mlajše kot 15 let.

**je potrebno na novo določiti.*

6.6.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki se ukvarjajo s prirajo mleka v gorskih območjih in se dodeli letno kot plačilo na kravo molznico.

Dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega krav molznic v gorskih območjih, saj se sektor spopada z neugodno agrarno strukturo, slabo pridelavo travniške krme in njivskih košenin ter precejšnje odvisnosti od svetovnega trga žit in beljakovinskih rastlin, pomanjkanja kmetijskih površin in slabo tehnološko razvitostjo kmetijskih gospodarstev.

Plačilo je potrebno za dvig konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirajo mleka v gorskih območjih, saj je njihova neto dodana vrednost v primerjavi s kmetijskimi gospodarstvi izven teh območij bistveno nižja. Mlečne kmetije v gorskih območjih so zaradi naravnih razmer in majhnosti težko konkurenčne veliko večjim kmetijam, ki imajo boljše naravne pogoje. Za prirajo mleka v gorskih območjih je nevarnost opuščanja in upada števila krav molznic. V gorskih območjih se nahaja polovica vseh kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirajo mleka in ta skupno proizvedejo okoli 45% vsega proizvedenega mleka.

Več kot polovica vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji spada v gorsko območje, kjer v strukturi rabe kmetijskih zemljišč večinski delež zaseda trajno travinje in pašniki ter zaradi visoke nadmorske višine in strmega naklona kmetijskih zemljišč prevladujejo težji pridelovalni pogoji. Prevladujoč travniški svet lahko edino izkoristijo travojede živali.

Sektor mleka je zelo pomembna proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Z dohodkovno podporo se krepi tržna usmerjenost kmetij in izboljšuje konkurenčnost v sektorju. Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi obsega krav molznic, kar se bo sledilo skozi kazalnik delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo.

6.6.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno kravo molznico.

6.6.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]	
Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	Priraja mleka je sektor z nizko BDV/h, ki znaša 12,3 EUR BDV/h. ¹⁸
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	<ul style="list-style-type: none">• »izboljšati konkurenčnost« in/ali• »izboljšati kvaliteto« in/ali• »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za krave molznice v gorskem območju se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo krav molznic v najtežjih območjih in tudi k večji konkurenčnosti sektorja.

¹⁸ ¹⁸ Bruto dodana vrednost (BDV) je splošni ekonomski kazalnik, s katerim se meri vrednost storitev ali blaga, ki se ga proizvede na določenem območju, v določeni panogi ali sektorju. Predstavlja razliko med vrednostjo proizvodnje in vmesne porabe. BDV je razlika med prihodki in spremenljivimi stroški.

V opravljeni analizi (Žgajnar in sod. 2021) se je kazalnik bruto dodana vrednost uporabili za postavitev kmetijskih gospodarstev različnih velikosti in proizvodnih usmeritev na primerljivo osnovo. Zato je za vsako tipično kmetijsko gospodarstvo izračunana bruto dodana vrednost preračunana na enoto vloženega dela, ovrednotenega z urami efektivnega vložka dela. Vsi izračuni so izvedeni s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev (MKMG, Žgajnar in sod., 2020). Ta v trenutni verziji temelji na 145 »tipičnih« kmetijskih gospodarstvih« (TKMG), na podlagi katerih so simulirane različne proizvodne usmerjenosti in pogoji proizvodnje kakor tudi velikostna struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Za izračun sektorskih povprečij ekonomskih kazalnikov vključno z BDV/h tako za izhodišče kot za posamezne scenarije so izračunane vrednosti za posamezna TKMG utežena glede na njihovo pogostnost v slovenskem prostoru v smislu števila primerljivih kmetijskih gospodarstev, ki jih predstavljajo, in njihove vrednosti doseženih prihodkov v celotnem agregatu slovenskega kmetijstva.

Kateri je(so) ti sektor(ji)?	• mleko in mlečne proizvode
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Mlečne kmetije v gorskih območjih so zaradi naravnih razmer in majhnosti težko konkurenčne veliko večjim kmetijam, ki imajo boljše naravne pogoje. Za prirajo mleka v gorskih območjih je nevarnost opuščanja in upada števila krav molznic. Da bi se ohranil ta obseg priraje mleka na gorskih območjih ter tako obdržala razmeroma stabilna razporeditev priraje mleka v Sloveniji oz. preprečila selitev proizvodnje mleka med območji, je potrebno v prirajo mleka na gorskem območju usmeriti proizvodno vezano podporo

6.6.9 Skladnost z STO

Člen 6 STO sporazuma o kmetijstvu.

6.6.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP6
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ povprečna
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	žival
Obrazložitev in utemeljitev (vključno s fleksibilnostjo)	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na kravo molznico.
Območje izvajanja	Gorsko območje.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti

6.6.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih (ZNENP6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* <i>*Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	3.682.841,5	3.682.841,5	3.682.841,5	3.682.841,5	3.682.841,5	18.414.207,5

6.7 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline

Oznaka intervencije	INP7
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.9 Število hektarjev, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.7.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja

Celotno območje Slovenije.

6.7.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

6.7.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

6.7.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost

R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti

6.7.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Nosilec kmetijskega gospodarstva je upravičen do podpore za beljakovinske rastline, če:

- prideluje lucerno, detelje, deteljno travne mešanice, krmni bob, sojo, grašico, volčji bob, grahor ali krmni grah;
- v primeru, da nosilec KMG prideluje lucerno, detelje ali deteljno travne mešanice mora znašati obtežba na KMG vsaj 0,5 GVZ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi.
- ima beljakovinske rastline prisotne na površini, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, od 7. maja do tehnološke zrelosti oziroma najkasneje do 30. septembra v tekočem letu;
- skupna površina, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,3 ha;
- ugotovljena upravičena površina kmetijskega gospodarstva znaša najmanj 1 ha;
- najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,1 ha.

6.7.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Proizvodno vezano plačilo za beljakovinske rastline je oblika proizvodno vezane dohodkovne podpore v okviru neposrednih plačil. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na upravičen hektar in je namenjena nosilcem kmetijskih gospodarstev, ki pridelujejo vsaj eno izmed naštetih beljakovinskih rastlin: soja, krmni bob, grašica, medtem, ko so ostale beljakovinske rastline kot rastline, ki vežejo dušik, vključene v podintervencijo SOPO.

Dohodkovna podpora je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave.

Težave, s katerimi se pridelava beljakovinskih rastlin sooča, so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave.

Predvsem pa je majhen obseg pridelave beljakovinskih rastlin problematičen z vidika potreb prireje govejega mesa in kravjega mleka, ki sta najpomembnejši proizvodni usmeritvi slovenskega kmetijstva. Reja govedi in druge senojede živine v Sloveniji temelji na trajnem travinju, ki je, glede na obseg, glavna kmetijska kultura, vendar je pridelovalni potencial travinja razmeroma slabo izkoriščen, kar ne prispeva k zadostitvi potreb po voluminozni krmi. Beljakovinske rastline pa imajo pomembno vlogo v izboljšanju prireje.

Za metuljnice je značilno, da so sposobne vezati dušik iz zraka in med drugim tudi ugodno delujejo na tla, imajo močan koreninski sistem, ki zmanjšuje zbitost tal, in so ugodilke v kolobarju.

6.7.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli kot enotno, letno plačilo za upravičen hektar beljakovinskih rastlin.

6.7.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]														
Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	Beljakovinske rastline so izrazito deficitarne. Težave s katerimi se sooča pridelava beljakovinskih rastlin so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave.													
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	<ul style="list-style-type: none"> »izboljšati konkurenčnost« in/ali »izboljšati kvaliteto« in/ali »izboljšati trajnostnost« 													
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	Dohodkovna podpora je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave.													
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	<ul style="list-style-type: none"> Beljakovinske rastline. 													
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Beljakovinske rastline imajo pomembno vlogo pri izboljšanju prireji govejega mesa in kravjega mleka. Za metuljnice je značilno, da vežejo dušik iz zraka, ugodno delujejo na tla in so ugodilke v kolobarju.													
[Spodnje se izpolni le v primeru, da so izbrana oljna semena in/ali beljakovinske rastline]														
Sporazum Blair House Ali intervencija cilja katerikoli pridelek, ki ga pokriva sporazum (npr. soja, oljna repica, sončnična semena)?	<ul style="list-style-type: none"> Da Ne 													
[če da na prejšnjem odgovoru] Če je odgovor na predhodne vprašanje »da« potem izpolnite naslednjo tabelo z skupnim načrtovanim zneskom letne podpore za te pridelke:	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Skupno načrtovano območje podpore za</th> <th colspan="3">Leto zahtevka</th> </tr> <tr> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>itd.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Skupno načrtovano območje podpore za	Leto zahtevka			2023	2024	itd.				
Skupno načrtovano območje podpore za	Leto zahtevka													
	2023	2024	itd.											

	sojo	4071 ha	4071 ha	4071 ha
Ali se intervencija delno ali v celoti financira iz dodatka strošnic (skupaj največ 2 %)? V tem primeru bi morala intervencija ciljati samo na izdelke, ki so potencialno upravičeni do doplačila.	Prosimo, označite ustrezno polje: • Da • Ne			
Če je intervencija usmerjena na mešanico strošnic in trav: prosimo, navedite minimalni odstotek strošnic v mešanici.	51 %			

6.7.9 Skladnost z STO

Člen 6 STO sporazuma o kmetijstvu.

6.7.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP7
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za beljakovinske rastline
Vrsta zneska na enoto	☐ enotna ☐ povprečna
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno. Plačilo za podporo je norno
Območje izvajanja	Celotno območje Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.6 ^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) R.7 ^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

6.7.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za beljakovinske rastline (ZNENP7)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* <i>* Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih hektarjev in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	2.630.601,0	2.630.601,0	2.630.601,0	2.630.601,0	2.630.601,0	13.153.005,0

6.8 Intervencija Shema za podnebje in okolje

Oznaka intervencije	INP8
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Shema za podnebje in okolje
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Sheme za podnebje in okolje
Kazalnik učinka	O.6b Število enot (hektarjev ali glav velike živine) za ekosheme

6.8.1 Območje izvajanja

Območje

- o **Nacionalno**
- o Regionalno
- o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja

Določene sheme se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, nekatere sheme pa so vezane le na določeno območje.

6.8.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC 4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak

SC 6: Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.8.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P13 Zmanjšanje izpustov TGP in amonijaka v kmetijstvu

P14 ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

6.8.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost

R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam

R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)

R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal

R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka

R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vodnih teles

R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil

R.27^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljivskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV

R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev

6.8.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Skupni pogoji za vse sheme

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

imeti najmanj 1 hektar kmetijskih površin v smislu 15.a. člena Uredbe EU o Strateških načrtih
biti upravičen do dohodkovne podpore za trajnostnost;
biti aktiven kmet.

Pogoji posameznih shem:

Trajno travinje

Ekstenzivno travinje

Namen:

- Ohranjanje vrst ekstenzivnega travinja, preprečevanje degradacije tal in blažitev podnebnih sprememb.

Zahteve za izvajanje:

- Obvezna sta najmanj enkratna raba letno (ali košnja ali paša).
- Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.
- Dovoljena je maksimalno trikratna raba travinja, pri tem se paša šteje za eno rabo.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se na vseh travnikih kmetijskega gospodarstva.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na posameznem kmetijskem gospodarstvu.

Učinki:

- ohranjanje habitatnih tipov in vrst ekstenzivnega travinja;
- ponor ogljika;
- zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.

Tradicionalna raba travinja

Namen:

- Ohranjanje biotske raznovrstnosti, varovanje voda in blaženje podnebnih sprememb z ekstenzivnejšo rabo.

Zahteve za izvajanje:

- Vključeni je lahko travinje, ki je košeno največ trikrat letno.
- Lahko se izvaja paša, vendar le v kombinaciji s košnjo.
- Obvezno je spravilo travinja v primeru košnje.
- Uporaba mineralnega dušika in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Izvaja se na določenih območjih Republike Slovenije (bo še določeno).

Učinki:

- povečanje rodovitnosti tal;
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (vezava ogljika v tleh);
- varovanje voda;
- ohranjanje tradicionalne krajine in preprečevanje zraščanja.

Pisan travnik

Namen:

- Ohranjanje obstoječih vrstno pestrih travišč, žuželk in ptic, spodbujanje gospodarjenja s travinjem na manj primernih območjih, kot so zemljišča na višjih legah, strmih terenih, odmaknjenih območjih ipd.

Zahteve za izvajanje:

- Kot pisan travnik se šteje vrstno bogat travnik, na katerem so:
 - prisotne travniške vrste cvetic vsaj treh različnih barv (bela, modra do vijolična, rdeča do rožnata ali rumena do oranžna), vendar se pri tem ne upošteva 5 intenzivnih vrst (navadna marjetica, plazeča detelja, navadni regrat, črna detelja in navadna črnoglavka) in 5 tujerodnih vrst (enoletna suholetnica, orjaška zlata rozga, kanadska zlata rozga, raznozobi grint in vratičevolistna facelija) ali
 - prisotne vsaj štiri različne vrste travniških rastlin iz Kataloga pokazateljskih rastlinskih vrst.
- Upravičenec sam izbere svoj vrstno bogat pisan travnik in enkrat letno popiše stanje pokazateljskih barv ali travniških vrst rastlin ter izpolni popisni list.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na območjih posebnih travšičnih habitatov, traviščnih habitatov metuljev in steljnikov.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Optimalna višina košnje

Namen:

- Ohranjanje občutljivih vrst rastlin v travni ruši in povečevanje biotske raznovrstnosti v travni ruši in v tleh.

Zahteve za izvajanje:

- Višina košnje travne ruše mora biti v povprečju vsaj 7 cm.
- Uporaba fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Na travni ruši ne sme biti vidnih mehanskih poškodb travne ruše.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšanje biotske raznovrstnosti v travni ruši in v tleh;
- povečanje rodovitnosti tal;
- varovanje tal – preprečevanje degradacije tal z erozijo;
- povečanje deleža organske snovi v tleh in s tem vezave CO₂ v tleh;
- varovanje voda.

Stabilizatorji dušika v gnojevki

Namen:

- Zaviranje procesa nitrifikacije v tleh, kar prispeva k zmanjšanju izgub dušikovih gnojil iz tal in povečanju pridelka poljščin.

Zahteve za izvajanje:

- v pripravi.

Učinki:

- učinkovitejše kroženje hranil na ravni kmetijskega gospodarstva;
- zmanjšana obremenitev okolja na mikro lokacijah z amonijakom in TGP;
- varovanje voda;
- zaradi tipične razpršene poselitve slovenskega podeželja lažje sobivanje na podeželju.

Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil

Namen:

- Z dodatkom v prehrani, ali na nastil (odvisno od vrste živali in tehnologije reje) se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka, kar zmanjša obremenitev na okolje, prispeva k dobremu počutju živali in tudi ljudi. S prehralnimi dodatki ali dodatki za gnojevko in gnoj se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka.

Zahteve za izvajanje:

- v pripravi.

Učinki:

- učinkovitejše kroženje hranil na ravni kmetijskega gospodarstva;
- zmanjšana obremenitev okolja na mikro lokacijah z amonijakom in TGP;
- varovanje voda;
- zaradi tipične razpršene poselitve slovenskega podeželja lažje sobivanje na podeželju.

Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju

Namen:

- Zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.

Zahteve za izvajanje:

- Tekoča organska gnojila se na površino tal nanaša s pomočjo vlečenih cevi ali vlečenih sani ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
- Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšanje izpustov amonijaka in posledično zmanjšanje eutrofikacije naravnega okolja;
- učinkovitejše kroženje dušika in posledično tudi zmanjšanje izpustov didušikovega oksida (toplogredni plin);
- zmanjševanje obremenjevanja okolja s smradom.

Njive

Pestrost posevkov kmetijskih rastlin

Namen:

- Pestrejša setvena struktura kmetijskih rastlin na ornih zemljiščih na letni ravni, izboljšanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

- Na ornih zemljiščih kmetijskega gospodarstva morajo biti v glavnem obdobju vegetacije t.j. od 7. maja do 31. julija vsaj tri različne kmetijske rastline, ki so prisotne celotno obdobje ali vsaj pretežni del tega odboja oziroma do tehnološke zrelosti oziroma sta prisotni vsaj dve različni kmetijski rastlini v primeru, da ima kmetijsko gospodarstvo manj kot 5 ha ornih površin.
- rastline, ki se kot samostojne upoštevajo na osnovi rodu, opredeljenega v botanični razvrstitvi kmetijskih rastlin (npr. ječmen, pšenica, tritikala, proso, sončnice, rž, koruza, mak, grah, lupina, lan, leča, konoplja, fižol, bob, grašica, ajda, sladkorna pesa, oves, ...);
- pira (*Triticum spelta*) se upošteva kot različna kmetijska rastlina od kmetijskih rastlin, ki pripadajo istemu rodu;
- rastline, ki se kot samostojne upoštevajo na osnovi vrste v primeru družin Brassicaceae, Solanaceae in Cucurbitaceae (npr. zelje, cvetača in brokoli, štejejo kot ena rastlina, ker sodijo v isto vrsto družine Brassicaceae);
- združene setve;
- sortne mešanice;
- mešani posevki;
- trave in druge zelene krmne rastline (trave, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice).
- Najbolj zastopana glavna rastlina ne sme zajemati več kot 75 % površin, dve glavni skupaj pa ne več kot 90 % površin oziroma v primeru kmetijskih gospodarstev z manj kot 5 ha ornih površin, glavna kmetijska rastlina ne zajema več kot 75 % ornega zemljišča.

- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšanje setvene strukture;
- izboljšanje kmetijske biotske raznovrstnosti;
- ohranjanje rodovitnosti tal;
- izboljšanje strukture tal;
- fitosanitarni učinki, kot so manjša zapleveljenost, manjša prisotnost škodljivcev in povzročiteljev bolezni ter posledično zmanjšana potreba po uporabi fitofarmaceutskih sredstev.

Naknadni posevki in podsevki

Namen:

- Zaščita tal pred erozijo, preprečevanje izpiranja hranil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev v poletnem in jesenskem času, povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh, izboljšanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

- Naknadni posevki morajo biti prisotni na ornih površinah vsaj od 1. septembra do najmanj 31. oktobra tekočega leta.
- Kot naknadni posevek se upošteva mešanica vsaj dveh kmetijskih rastlin, in sicer: bela gorjušica, facelija, aleksandrijska detelja, perzijska detelja, mnogocvetna ljuljka, inkarnatka, krmna repica, krmna ogrščica, oljna redkev, oves, krmni radič, proso, ajda, rjava gorjušica, lan, grašica, abesinska gizotija, meliorativna redkev, sudanska trava, grahor, bob, sončnice, konoplja.
- Kot naknadni posevek se šteje tudi setev več kot 5 različnih rastlinskih vrst.
- Podsevek je podsevek trave ali stročnic med glavno kmetijsko rastlino. Kot stročnice za podsevek se štejejo detelje, navadna nokota, inkarnatka, krmni grah in deteljno travna mešanica.
- Krmne rastline se lahko uporabijo v proizvodne namene, če se zagotovi zeleni pokrov površine v predpisanem minimalnem obdobju prisotnosti.
- Obdelava ozelenjenih njivskih površin je mogoča po 31. oktobru tekočega leta.
- Uporaba fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Izvajati se mora na najmanj 20 % ornih površin kmetijskega gospodarstva.
- Izvaja se na ornih površinah na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšanje stanja tal in voda;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;
- povečana vsebnost humusa v tleh;
- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- zmanjšana erozija tal;
- povečana biotska raznovrstnost.

Ozelenitev njivskih površin prek zime

Namen:

- Preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice, zmanjšanje erozije in izboljšanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

- Tla morajo biti pokrita s prezimno zeleno odejo od 30. novembra tekočega leta do najmanj 15. februarja naslednjega leta.
- Obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. februarju naslednjega leta, pri tej obdelavi uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena.
- Izvajati se mora na najmanj 20 % ornih površin.
- Izjava se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšanje stanja tal in voda;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;
- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- varovanje tal pred škodljivimi vplivi vremena (zaskorjenost, izguba vlage, erozija);
- zmanjševanje zapleveljenosti.

Konzervirajoča obdelava tal

Namen:

- Ohranjanje strukture tal, zaloge vode in hranil v tleh, povečanje mikrobiološke aktivnosti tal, zmanjševanje erozije, zmanjšanje števila delovnih operacij in s tem neposredne izgube CO₂ v ozračje, večji delež organske snovi v tleh in ohranjanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

- Minimalna obdelava tal z vlečenimi pasivnimi stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnanimi (aktivnimi) stroji ali drugo ustrezno mehanizacijo za konzervirajočo obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno.
- Izvajati se mora na najmanj 30 % ornih površin kmetijskega gospodarstva.
- Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- ohranjanje strukture tal;
- ohranjanje hranil in zaloge vode v tleh;
- povečanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- zmanjševanje erozije;
- zmanjšanje neposrednih izpustov CO₂ v ozračje.

Medoviti posevki

Namen:

- Preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice in erozije, izboljšanje rodovitnosti tal in podaljšanje pašne sezone za čebele oziroma druge oprasovalce v pozno jesen ter manjše potrebe po krmljenju čebel s sladkorjem, povečanje odpornosti in boljša prezimitev čebeljih družin.

Zahteve za izvajanje:

- V shemo morata biti vključeni najmanj dve sukcesivno cvetoči medoviti kmetijski rastlini.

- Medovite kmetijske rastline v čisti setvi ali mešanici (mešanica dveh ali več medovitih kmetijskih rastlin) morajo biti na površinah prisotne najmanj do konca cvetenja.
- Uporaba mineralnih dušikovih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšanje stanja tal in voda;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;
- zagotovitev naravne paše za čebele in druge opraševalce;
- povečana vsebnost humusa v tleh;
- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- zmanjšana erozija tal;
- zmanjšan pojav boleznih, škodljivcev in plevelov;
- povečana biotska raznovrstnost.

Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornem zemljišču

Namen:

- Zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.

Zahteve za izvajanje:

- Tekoča organska gnojila se nanese z napravo za direkten vnos ali napravo za nanos neposredno na površino tal.
- V primeru nanosa gnojil na površino tal pred setvijo je potrebna takojšnja zadelava v tla.
- Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
- Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
- Izvaja se lahko na delu ornih zemljišč.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšanje izpustov amonijaka in posledično zmanjšanje evtrofikacije naravnega okolja;
- učinkovitejše kroženje dušika in posledično tudi zmanjšanje izpustov didušikovega oksida (toplogredni plin),
- zmanjševanje obremenjevanja okolja s smradom

Stabilizatorji dušika v gnojevki

Namen:

- Zaviranje procesa nitrifikacije v tleh, kar prispeva k zmanjšanju izgub dušikovih gnojil iz tal in povečanju pridelka poljščin.

Zahteve za izvajanje:

- v pripravi.

Učinki:

- učinkovitejše kroženje hranil na ravni kmetijskega gospodarstva;
- zmanjšana obremenitev okolja na mikro lokacijah z amonijakom in TGP;
- varovanje voda;
- zaradi tipične razpršene poselitve slovenskega podeželja lažje sobivanje na podeželju.

Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil

Namen:

- Z dodatkom v prehrani, ali na nastil (odvisno od vrste živali in tehnologije reje) se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka, kar zmanjša obremenitev na okolje, prispeva k dobremu počutju živali in tudi ljudi. S prehralnimi dodatki ali dodatki za gnojevko in gnoj se zmanjša delež metana (TGP) in emisij amonijaka.

Zahteve za izvajanje:

- v pripravi.

Učinki:

- učinkovitejše kroženje hranil na ravni kmetijskega gospodarstva;
- zmanjšana obremenitev okolja na mikro lokacijah z amonijakom in TGP;
- varovanje voda;
- zaradi tipične razpršene poselitve slovenskega podeželja lažje sobivanje na podeželju.

Zaplata golih tal za poljskega škrjanca

Namen:

- Ohranjanje poljskega škrjanca (*Alauda arvensis*).

Zahteve za izvajanje:

- Shema spodbuja puščanje zaplat golih tal na ornih zemljiščih.
- Na ornih zemljiščih je treba zagotoviti več zaplat golih (neposejanih) tal, ki morajo biti od roba ornega zemljišča oddaljene vsaj 5 m.
- Posamezna zaplata mora biti v velikosti najmanj 25 m² in širine najmanj 3 metre.
- Na ornem zemljišču velikosti do 0,5 hektarja mora biti vsaj ena zaplata golih tal velikosti 25 m² in za vsakega nadaljnega 0,5 hektarja ena dodatna zaplata (od 0,6 do 1,0 hektar vsaj dve zaplata, od 1,1 do 1,5 hektarja vsaj tri zaplate itd.).
- Izvaja se na območjih Goričko, Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Ljubljansko barje.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- izboljšani gnezditveni in prehranjevalni pogoji za poljskega škrjanca;
- postopno povečanje populacije poljskega škrjanca zaradi večjega števila legel letno in večjega preživetja mladičev.

Varstvo gnezd pribe

Namen:

- Ohranjanje pribe (*Vanellus vanellus*) z uspešno gnezditvijo na njivah.

Zahteve za izvajanje:

- Usposobljeni ornitolog na osnovi spremljanja vedenja odraslih prib določi lokacijo gnezda.

- Na označenem delu njive niso dovoljena nobena dela s traktorjem ali drugo mehanizacijo, ki bi lahko poškodovala gnezdo do datuma, ki ga določi ornitolog, in ki praviloma ni kasnejši od 25. maja tekočega leta.
- V okolici gnezda lahko poteka normalna obdelava.
- Po določenem datumu je dovoljena normalna obdelava celotne njive.
- Izvaja se le na določenih območjih Dravsko-Ptujsko-Središkega polja in Ljubljanskega barja.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- omogočanje uspešne gnezditve pribe;
- povečanje gnezditvenega uspeha vrste in s tem postopno povečanje gnezditvene populacije pribe.

Trajni nasadi

Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih

Namen:

- Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev za nego rastlin in manjši zanos v okolje ter spodbujanje manjše uporabe kemičnih sredstev v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.

Zahteve za izvajanje:

- Ciljni nanos kemičnih sredstev v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih z uporabo vseh načinov nanosa fitofarmaceutskih sredstev, ki prispevajo k manjšim zanosom v okolje oziroma preprečujejo zanos na neciljne površine (zlasti z uporabo pršilnikov z usmerniki in šobami z zmanjšanim zanašanjem oziroma antidriftnimi šobami, vertikalno depozicijo, s hrbtnimi škropilnicami, specialnimi škropilnicami, regulacijo vetra, vetrno zaporo).
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov;
 - hmeljišč;
 - oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do 25 % in vinogradov z nagibom nad 25 %.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjševanje negativnih učinkov fitofarmaceutskih sredstev na okolje;
- povečanje populacije koristne favne.

Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih

Namen:

- Zmanjšanje skupne porabe fitofarmaceutskih sredstev zaradi zmanjšanja uporabe herbicidov, spodbujanje koristnih organizmov v tleh in zadrževanje vlage v tleh.

Zahteve za izvajanje:

- Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I:

- V primeru uporabe herbicidov v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih se vzpostavi ožji herbicidni pas, ki ne sme presegati 25 % širine celotnega medvrstnega prostora.

- Herbicid se lahko uporabi prvič po 20. aprilu tekočega leta, drugič pa najpozneje do 15. julija tekočega leta.

b) stopnja II:

- Uporaba herbicidov v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih ni dovoljena.
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - hmeljišč;
 - sadovnjakov;
 - oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do 25 % in vinogradov z nagibom nad 25 %.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšana raba herbicidov;
- varovanje tal in voda;
- izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.

Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih

Namen:

- Racionalnejša in bolj ciljna raba fitofarmaceutskih sredstev v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.

Zahteve za izvajanje:

- Glede na pojav posamezne vrste škodljivca se uporabljajo feromonske vabe, lepljive plošče oziroma prehranske vabe, s katerimi se spremlja številčnost in čas pojava škodljivcev kot merilo potrebnih ukrepov varstva:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov v obdobju od 15. marca do 15. avgusta tekočega leta;
 - vinogradov od 1. maja do 15. avgusta tekočega leta.
- Število potrebnih feromonskih vab, lepljivih plošč oziroma prehranskih vab opredelijo strokovne institucije s področja varstva rastlin. Uporaba doma izdelanih feromonskih oziroma prehranskih vab ni dovoljena.
- Število škropljenj z insekticidi ne sme presegati števila škropljenj, določenih s strani strokovnih institucij s področja varstva rastlin.
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma vinogradov z nagibom nad 25 %;
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšanje števila škropljenj z insekticidi v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih za 30 %;
- ugotavljanje številčnosti in časa pojava škodljivcev kot merilo potrebnih ukrepov varstva rastlin;
- natančnejša določitev praga škodljivosti in časa tretiranja.

Uporaba metode konfuzije in dezorientacije v trajnih nasadih

Namen:

- Uporaba alternativnih, okoljsko sprejemljivejših metod zatiranja škodljivcev v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.

Zahteve za izvajanje:

- Pred začetkom ali na samem začetku pojava škodljivcev se uporabljajo feromonski dispenzorji ali zastrupljene vabe (metoda »privabi in ubij«) na podlagi priporočil strokovnih institucij s področja varstva rastlin. Število potrebnih feromonskih dispenzorjev je določeno z navodili proizvajalca feromonskih dispenzorjev.
- Dispenzorji se uporabljajo kot dopolnilna metoda proti vsem rodovom nekaterih škodljivcev, predvsem jabolčnega in breskovega zavijača, pri jablanah, hruškah in breskvah/nektarinah in slivah/češpljah ter proti vsem rodovom nekaterih škodljivcev vinske trte, predvsem proti pasastemu (*Eupoecilia ambiguella*) in križastemu (*Lobesia botrana*) grozdnemu sukaču. Metoda z zastrupljenimi vabami »privabi in ubij« pa se uporablja proti sadnim muham na oljkah, kakiju, kiviju, breskvah, nektarinah, marelicah, oreh in figah.
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do vključno 35 %.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšana raba insekticidov.

Življenjski prostor za koristne organizme

Namen:

- Vzpostavitev oziroma ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme v trajnih nasadih.

Zahteve za izvajanje:

- Na območju trajnih nasadov se zagotovijo skalnjaki ali »hoteli« za koristne insekte.
- Na trajnem nasadu velikosti do 0,5 hektarja mora biti zagotovljen vsaj en življenjski prostor in za vsakega nadaljnega 0,5 hektarja še dodaten življenjski prostor.
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma vinogradov z nagibom nad 25 %;
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih;
- povečanje populacij koristnih žuželk, naravnih sovražnikov škodljivih organizmov, čebel in drugih oprasevalcev ter koristnih talnih organizmov.

Vzdrževanje suhozidov in teras

Namen:

- Vzdrževanje teras in suhozidov z namenom izboljšanja stanja biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.

Zahteve za izvajanje:

- Dvakratna košnja ali mulčenje na brežinah teras.

- Čiščenje olesenele vegetacije ob suhozidih in vzdrževanje suhozidov v primeru rušenja, ki je posledica naravnih vzrokov.
- Izvaja se lahko na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma vinogradov z nagibom nad 25 %;
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih.

Varovalni pasovi na robovih trajnih nasadov

Namen:

- Vzpostavitev cvetočih pasov na robovih trajnih nasadov z namenom izboljšanja stanja biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.

Zahteve za izvajanje:

- Na robovih trajnih nasadov se vzpostavi cvetoči pas.
- Cvetoči pas v trajnih nasadih mora biti v času tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki so nevarna za čebele, druge oprševalce in koristne insekte, pokošen.
- Izvaja se na delu površin:
 - intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov;
 - vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma vinogradov z nagibom nad 25 %;
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zaščita in varovanje rodovitne plasti tal pred vodno in vetrno erozijo;
- večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih;
- povečanje populacij koristnih žuželk, naravnih sovražnikov in čebel oziroma drugih oprševalcev ter koristnih talnih organizmov.

Pokritost tal v trajnih nasadih

Namen:

- Obogatitev tal z organsko snovjo in hranili, povečevanje deleža humusa v tleh in izboljšanje zračno vodnega režima v tleh ter zaščita tal pred erozijo.

Zahteve za izvajanje:

- Obtežba z živino ni relevantna.
- Hmeljišča:
 - Tla v medvrstnem prostoru hmeljišča morajo biti po pravilu pridelka hmelja do najmanj 25. oktobra tekočega leta pokrita z ustreznimi kmetijskimi rastlinami.
 - Izvaja se lahko na delu površin hmeljišča.
 - Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Intenzivni sadovnjaki in oljčniki:
 - V posameznem letu se izvaja v vsakem medvrstnem prostoru, ki je pokrit z negovano ledino. Po obiranju se izvede vzdrževanje ledine za ohranjanje ozelenitve tal v medvrstnem prostoru. Po potrebi se ozelenjene

površine doseje z ustreznimi kmetijskimi rastlinami. Rastline se zmulči oziroma pokosi. Če je nasad na terasah, je košnja brežin teras obvezna. Dovoljen je neozelenjen pas pod drevesi.

- Izvaja se lahko na delu površin intenzivnih sadovnjakov oziroma oljčnikov.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Vinogradi – medvrstni prostor je pokrit z negovano ledino:
 - V posameznem letu se izvaja v vsakem medvrstnem prostoru, ki je pokrit z negovano ledino. Po trgatvi se izvede vzdrževanje ledine za ohranjanje ozelenitve tal v medvrstnem prostoru. Po potrebi se ozelenjene površine doseje z ustreznimi kmetijskimi rastlinami. Obvezna je dvakratna košnja oziroma mulčenje ozelenjenih površin. Če je vinograd na terasah, je košnja brežin teras obvezna. Dovoljen je neozelenjen pas pod trtami.
 - Izvaja se na delu površin vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma z nagibom nad 25 %.
 - Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Vinogradi – medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino:
 - V posameznem letu se po trgatvi tla v vsakem medvrstnem prostoru ali na terasni ploskvi, ki ni pokrita z negovano ledino, zasejejo z ustreznimi kmetijskimi rastlinami. Rastline se zmulči oziroma pokosi. Če je vinograd na terasah, je košnja brežin teras obvezna. Dovoljen je neozelenjen pas pod trtami.
 - Izvaja se na delu površin vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma z nagibom nad 25 %.
 - Izvaja na območju vinorodne dežele Primorska in v vinogradih na terasah na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:

- zaščita in varovanje rodovitne plasti tal pred vodno in vetrno erozijo;
- zmanjšanje izpiranja hranilnih snovi in drobnih talnih delcev;
- obogatitev tal z organsko snovjo in hranili ter povečevanje deleža humusa v tleh;
- izboljšanje zračno vodnega režima v tleh, boljše razmerje med makro in mikro porami;
- večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih;
- povečanje populacij koristnih žuželk, naravnih sovražnikov in čebel ter koristnih talnih organizmov.

Uporaba hitro razgradljivih vodil

Namen:

- Spodbujanje uporabe biorazgradljivih vrvic – hitro razgradljivih vodil in s tem zmanjševanje obremenjevanja okolja zaradi polipropilenske vrvice.

Zahteve za izvajanje:

- Namesto polipropilenskih vrvic se uporabljajo hitro razgradljiva vodila – biorazgradljive vrvice.
- Izvaja se na delu površin hmeljišča.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- preprečevanje onesnaževanja okolja.

Kompostiranje hmeljevine

Namen:

- Preprečevanje nekontroliranega gnitja in samovžiga hmeljevine ter sklenitev krogotoka hranil s pridobivanjem kvalitetne organske mase in njenim vračanjem na kmetijska zemljišča.

Zahteve za izvajanje:

- Po obiranju hmelja se s hmeljevino naredi kompostni kup, ki se ne sme nahajati na hmeljišču.
- Kompostiranje na kupu traja najmanj do 1. marca naslednjega leta.
- Izvaja se na delu površin hmeljišča, s katerega se pobere hmeljevino.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- pridobivanje kvalitetne organske mase in njeno vračanje na kmetijska zemljišča;
- preprečevanje širjenja škodljivih organizmov;
- zmanjšano izpiranje lahko topnih organskih kislin in hranil.

Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak v hmeljišču

Namen:

- Zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.

Zahteve za izvajanje:

- Zadelava gnojevke, gnojnice in gnoja v tla najpozneje 24 ur po aplikaciji v hmeljišče. Zadelava v tla poteka s kultiviranjem oziroma zaoravanjem ali obsipavanjem hmelja.
- Tekoča organska gnojila se nanašajo z napravo za direkten vnos, napravo za nanos na površino tal v hmeljišču ali z uporabo posebej prilagojenih razpršilcev za nanašanje tekočih organskih gnojil (uporaba prilagojenih plošč za hmeljišča). Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
- Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
- Izvaja se lahko na delu površin hmeljišča.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- zmanjšanje izpustov amonijaka in posledično zmanjšanje evtrofikacije naravnega okolja;
- učinkovitejše kroženje dušika in posledično tudi zmanjšanje izpustov didušikovega oksida (toplogredni plin), zmanjševanje obremenjevanja okolja s smradom

Krajina

Varovalni pasovi ob vodotokih

Namen:

- Vzpostavitev zelenih/zatravljenih pasov ob vodnih telesih z namenom ustvarjanja fizičnih preprek pri preprečevanju zanosa fitofarmaceutskih sredstev in gnojil.

Zahteve za izvajanje:

- Širina varovalnega pasu je 5 do 15 metrov oziroma 3 metre, če gre za varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih.
- Izvaja se na njivskih površinah.
- V varovalnih pasovih ni dovoljena uporaba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, prepovedano je oranje.
- Varovalni pas je treba zatraviti z ustreznimi travnimi mešanici.
- Travnna ruša oziroma po vzpostavitvi travne ruše se kosi vsako leto v sredini julija.
- Semenitev plevelov in invazivne tujerodne vrste se zatira mehansko.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- varovanje vodnih virov.

Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti

Namen:

- Spodbujanje ohranjanja krajine z višjim deležem krajinskih značilnosti in neproizvodnih površin kot je določeno s pravili o pogojenosti.

Zahteve za izvajanje:

- V shemo se lahko vključijo kmetijska gospodarstva z več kot 6 % neproizvodnih površin in do največ 20 % neproizvodnih površin.
- Neproizvodna površina, upravičene do plačila, je praha z medovitimi rastlinami (na njivskih površinah, ki ležijo v prahi, se vzpostavi zelen pokrov z medovitimi rastlinami).
- Krajinske značilnosti, upravičene do plačila, so:
 - mejice;
 - skupine dreves in grmičevja;
 - posamezna drevesa;
 - drevesa v liniji
 - manjše vodne površine;
 - lokalna zamočvirjenja (depresije, ...);
- Uporaba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se le na določenih območju Republike Slovenije (treba je opredeliti ta območja in oblikovati sloje).
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- ohranjanje krajinskih značilnosti in mozaičnosti krajine;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti.

6.8.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Shema za podnebje in okolje (SOPO) je proizvodno nevezana podpora v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP. Shema je za državo članico obvezna, nameniti pa ji mora vsaj 25 % nacionalne ovojnice neposrednih plačil, ki se lahko po sistemu »rabata« ustrežno zniža za znesek, ki presega obvezno zamejitev za okolje na področju razvoja podeželja. Podpora ima obliko letnega plačila, ki se dodeli tistim upravičencem, ki prostovoljno prevzamejo kmetijske prakse (sheme), ki v skladu z 31. členom Uredbe EU o SN:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s Pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe EU o SN;
- presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljanih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe EU o SN;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila s 65. členom Uredbe EU o SN.

SOPO vključuje **30 shem**, in sicer:

- **sedem shem za trajno travinje:**
 - Ekstenzivno travinje,
 - Tradicionalna raba travinja,
 - Pisan travnik,
 - Optimalna višina košnja,
 - Stabilizatorji dušika v gnojevki,
 - Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil,
 - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju;
- **deset shem za njive:**
 - Pestrost posevkov kmetijskih rastlin,
 - Naknadni posevki in podsevki,
 - Ozelenitev njivskih površin prek zime,

- Medovite rastline,
 - Konzervirajoča obdelava tal,
 - Zaplate golih tal za poljskega škranca,
 - Varstvo gnezd pribe
 - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornem zemljišču;
 - Stabilizatorji dušika v gnojevki,
 - Uporaba dodatkov za zmanjšane emisij amonijaka iz organskih gnojil,
- **enajst shem za trajne nasade:**
- Prilagojen nanos fitofarmaceutskih sredstev v trajnih nasadih,
 - Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih,
 - Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih,
 - Uporaba metode konfuzije in dezorientacije,
 - Življenjski prostor za koristne organizme,
 - Varovalni pas na robovih trajnega nasada,
 - Vzdrževanje suhozidov in teras,
 - Pokritost tal v trajnih nasadih,
 - Uporaba hitro razgradljivih vodil,
 - Kompostiranje hmeljevine,
 - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak v hmeljišču;
- **dve shemi za krajino:**
- Varovalni pasovi ob vodotokih,
 - Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti.

Sheme za trajno travinje se izvajajo na trajnem travinju in so namenjene ohranjanju trajnega travinja in spodbujajo izvajanje trajnostnih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjševanju toplogrednih plinov in ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Sheme za njive se izvajajo na ornih zemljiščih in so namenjene izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij, s čimer prispeva tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe.

Sheme za trajne nasade se izvajajo v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih, usmerjene pa so v zmanjševanje uporabe in racionalnejšo rabo fitofarmaceutskih sredstev in opustitev rabe herbicidov, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, pozitivno pa vpliva tudi na blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe, ozelenitev medvrstnih prostorov pa prispeva k obogatitvi tal z organsko snovjo in hranili, povečevanju deleža humusa v tleh ter zaščiti tal pred erozijo.

Sheme za krajino podpirata vzpostavljanje neproizvodnih površin v kmetijski krajini in ustrezne prakse upravljanja za ohranjanje krajinskih značilnosti, kar prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

Vstop v intervencijo SOPO je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja eno leto.

Upravičena površina kmetijskega gospodarstva znaša najmanj 1 ha. Najmanjša upravičena površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne podintervencije je 0,1 ha. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti v posamezno intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen, če za posamezne intervencije ni določeno drugače.

6.8.7 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni GAEC, SMR in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod SMR in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve.

Pravila o pogojenosti:

Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)

- DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč. Izhodiščno leto je 2018.
- DKOP 2: Zaščita mokrišč in šotišč.
- DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin.

Voda

- PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati,
- PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5,
- DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov,

Tla (varstvo in kakovost)

- DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona.
- DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.
- DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)

- PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4).
- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).DKOP 8:
 - Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja.
 - Ohranjanje krajinskih značilnosti.
 - Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.
 - Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.
 - DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000.

Fitofarmacevtska sredstva

- PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.
- PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitene območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladičenju in odstranitvi ostankov.

Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev:

- Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnojila in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.
- Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

Podintervencija	Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje)			Voda			Tla			Biotska raznovrstnost in krajina				Fitofarmacevtska sredstva	
	DKO P 1	DKO P 2	DKO P 3	PZ R 1	PZ R 2	DKO P 4	DKO P 5	DKO P 6	DKO P 7	PZ R 3	PZ R 4	DKO P 8	DKO P 9	PZR 7	PZR 8
Trajno travinje															
Ekstenzivno travinje										✓	✓		✓		
Tradicionalna raba travinja										✓	✓		✓		
Pisan travnik										✓	✓		✓		
Optimalna višina košnje										✓	✓		✓		
Stabilizatorji dušika v gnojevki															
Uporaba dodatkov za zmanjšanje emisij amonijaka iz organskih gnojil															
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju					✓										
Njive															
Pestrost posevkov kmetijskih rastlin									✓						
Naknadni posevki in podsevki									✓					✓	✓
Ozelenitev njivskih površin prek zime									✓					✓	✓
Medovite rastline										✓	✓			✓	✓
Konzervirajoča obdelava tal															
Zaplate golih tal na njivskih površinah za poljskega škranjca										✓	✓				
Varstvo gnezd pribe										✓	✓				
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornem zemljišču					✓										
Stabilizatorji dušika v gnojevki															
Uporaba dodatkov za zmanjšanje emisij amonijaka iz organskih gnojil															
Trajni nasadi															
Prilagojen nanos fitofarmacevtskih sredstev v trajnih nasadih														✓	✓
Zmanjšanje ali opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih														✓	✓
Spremljanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih,														✓	✓
Uporaba metode konfuzije in dezorientacije														✓	✓

Podintervencija	Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje)			Voda			Tla			Biotska raznovrstnost in krajina				Fitofarmacevtska sredstva	
	DKO P 1	DKO P 2	DKO P 3	PZ R 1	PZ R 2	DKO P 4	DKO P 5	DKO P 6	DKO P 7	PZ R 3	PZ R 4	DKO P 8	DKO P 9	PZR 7	PZR 8
Življenjski prostor za koristne organizme										✓	✓				
Vzdrževanje suhozidov in teras										✓	✓				
Varovalni pasovi na robovih trajnih nasadov										✓	✓				
Pokritost tal v trajnih nasadih								✓			✓				
Uporaba hitro razgradljivih vodil															
Kompostiranje hmeljevine															
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak v hmeljišču					✓										
Krajina															
Varovalni pasovi ob vodotokih						✓								✓	✓
Ohranjanje pol-naravnih habitatov in krajinskih značilnosti										✓	✓	✓			

6.8.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora je letna in se izračuna kot dodatno plačilo k dohodkovni podpori za trajnostnost.

6.8.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu s točko 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.8.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP8
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za shemo za podnebje in okolje
Obrazložitev in utemeljitev (vključno s fleksibilnostjo)	<p>Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo SOPO je izdelala neodvisna institucija:</p> <p>_____.</p> <p>Podpore za intervencijo SOPO se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.</p> <p>Podpore se dodelijo letno v obliki letnega plačila za vse upravičene hektarje, ki so zajeti v obveznostih. Plačila se v skladu z Uredbo EU o SN lahko odobrijo kot plačila, ki:</p> <p>dopolnjujejo osnovno dohodkovno podporo (pri določanju ravni plačil za različne obveznosti v okviru shem za podnebje in okolje se upošteva raven trajnostnosti in ambicioznosti vsake sheme za podnebje in okolje, temelječa na objektivnih in preglednih merilih) ali</p>

	<p>- kot nadomestilo vseh ali dela nastalih dodatnih stroškov in izpada dohodka zaradi prevzetih obveznosti (ta plačila lahko krijejo tudi stroške poslovanja.)</p> <p>Z namenom preprečitve dvojnih plačil z II. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje, obveznosti intervencije KOPOP in drugih intervencij po 71. členu, pogojenosti, plačil po 73.členu,</p> <p>Za preprečitev preplačila med intervencijo SOPO in intervencijama KOPOP ter Ekološko kmetovanje so bila upoštevana določila XX. člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU.</p>
Vrsta zneska na enoto	☐ enotna ☐ povprečna Obvezno
Območje izvajanja	
Kazalnik rezultata	<p>R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost</p> <p>R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)</p> <p>R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)</p> <p>R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam</p> <p>R.14^{PR} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, gozd itn.)</p> <p>R.18^{PR} Izboljšanje tal: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, ki so koristne za upravljanje tal</p> <p>R.19^{PR} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih površin v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo, za zmanjšanje emisij amonijaka</p> <p>R.20^{PR} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vodnih teles</p> <p>R.21^{PR} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil</p> <p>R.27^{PR} Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti</p> <p>R.29^{PR} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV</p> <p>R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev</p>

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za shemo za podnebje in okolje (ZNENP8)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR) * *ocena, če se za SOPO nameni 25% nac.ovojnice	32.882.513,0	32.882.513,0	32.882.513,0	32.882.513,0	32.882.513,0	164.412.565,0

6.9 Intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Oznaka intervencije	INP9
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
Kazalnik učinka	O.6 Število hektarjev, za katere velja dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.9.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja

Območje celotne Slovenije.

6.9.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC7: Privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

6.9.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev

6.9.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost

R.6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)

R.7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

R.30^{PR} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP

6.9.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Definicija mladega kmeta: Mladi kmet pomeni fizično oziroma pravno osebo, ki je:

vodja KMG, kar pomeni, da je nosilec KMG in, da izvaja učinkovit in dolgotrajni nadzor nad KMG v smislu odločitev, povezanih z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji in je odgovoren za izvajanje kmetijske dejavnosti na KMG in

v letu predložitve vloge na dan oddaje ni starejši od 40 let in

Upravičenec oziroma poslovodja, če gre za pravno osebo – gospodarsko družbo, ima ustrezno poklicno znanje in usposobljenost za opravljanje kmetijske ali s kmetijstvom povezane dejavnosti. Kot s kmetijstvom povezane dejavnosti se štejejo: živilsko-predelovalna, lesarska, veterinarska, naravovarstvena in gozdarska.

Minimalni pogoj, ki se nanaša na pridobljeno poklicno znanje je:

ali nižja poklicna izobrazba s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezanih dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG

ali nižja poklicna izobrazba nekmetijske smeri, pridobljen certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije najmanj IV. ravni zahtevnosti s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezane dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG.

Pogoji upravičenosti do intervencije:

Izpolnjevanje zahtev iz definicije za mladega kmeta.

So prvič na novo ustanovili kmetijsko gospodarstvo ali so ga vzpostavili v petih letih pred prvo predložitvijo vloge. Pri tem se kot prva vzpostavitev kmetijskega gospodarstva šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG oziroma v primeru pravnih oseb se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut pri delniški družbi oziroma družbena pogodba pri družbi z neomejeno odgovornostjo, družbi z omejeno odgovornostjo, komanditni delniški družbi in dvojni družbi oziroma drugi ustanovitveni akti pri drugih pravnoorganizacijskih oblikah.

So upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore in so aktivni kmetje.

Trenutni nosilec ali prejšnji nosilec KMG še ni prejel plačila za mlade kmete v obdobju 2015-2022.

Prav tako nosilec kmetije ni upravičen do plačila za mlade kmete, če je eden izmed prejšnjih nosilcev kmetije že prejel plačilo za mlade kmete v tem obdobju.

Podpora se lahko dodeli največ za obdobje 5 let in za največ 90ha na kmetijskem gospodarstvu.

V skladu z drugim pododstavkom drugega odstavka 27. člena Uredbe SN so do podpore za mladega kmeta upravičeni tudi nosilci KMG, ki so prejeli podporo na podlagi člena 50 Uredbe (EU) št. 1307/2013, in sicer za preostanek obdobja iz petega odstavka navedenega člena. Pri tem se podpora za te nosilce dodeli v obliki letnega nevezanega plačila na upravičeni hektar za največ 90 ha kmetijskih zemljišč v skladu s pravili iz uredbe, ki ureja neposredna plačila za obdobje 2015-2022.

6.9.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičen hektar in je namenjena mladim kmetom, ki začenejajo s kmetijsko dejavnostjo. Dodeli se lahko največ za obdobje petih let.

Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost kmetijskih gospodarstev mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Vzpostavitev in razvoj novih gospodarskih dejavnosti v kmetijskem sektorju s strani mladih kmetov sta namreč finančno zahtevna. Mladi kmetje se spopadajo z ovirami pri dostopu do zemljišč, ki dosegajo visoke cene, posojil, naravnimi razmerami za kmetovanje ter medgeneracijskimi trenji. To vrstna podpora mladim kmetom po začetni vzpostavitvi zagotovi dodatno dohodkovno podporo, predstavlja finančno stimulacijo, stimulacijo razvoja podeželja, krepi sodelovanje in uvajanje novih tehnologij ter ima dodaten pomen za mlade, ki ostanejo na podeželju.

6.9.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora je letna, enotna in se dodeli na upravičen hektar.

6.9.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Koliko let intervencija podpira mlade kmete?	5 let
Kakšni so pogoji, ki se uporabljajo za definicijo nove vzpostavitve?	Kot prva vzpostavitev kmetijskega gospodarstva se šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG oziroma v primeru pravnih oseb se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut pri delniški družbi oziroma družbena pogodba pri družbi z neomejeno odgovornostjo, družbi z omejeno odgovornostjo, komanditni delniški družbi in dvojni družbi oziroma drugi ustanovitveni akti pri drugih pravnoorganizacijskih oblikah.
Kakšna je oblika podpore:	Možna samo ena izbira: letno nevezano plačilo na upravičen hektar oz pavšalno plačilo
Kolikšen je znesek pomoči na hektar/pavšalni znesek?	
Ali je določeno največje število ha?	D/N
Če da, kakšno je največje število ha?	90 ha
Drugi komentarji glede pragov?	
Ali se izvaja kontinuiteta s predhodno shemo (Plačila za mlade kmete)?	DA

6.9.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu s točko 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.9.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP9
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete
Vrsta zneska na enoto	o enotna o povprečna
Vrednost za prvo leto	
Ustrezna enota učinka	ha
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora je letna, enotna in se dodeli na upravičen hektar.
Območje izvajanja	Celotna Slovenija
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.6 ^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) R.7 ^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) R.30 ^{PR} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP

6.9.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2024	2025	2026	2027	2028	Skupaj 2024-2028
	Koledarsko leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (ZNENP9)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* <i>* Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih hektarjev na podlagi kol. leta 2020 in se lahko še spremeni.</i>						
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)						
	Načrtovan učinek #1						
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1						
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	1.972.950,78	1.972.950,78	1.972.950,78	1.972.950,78	1.972.950,78	9.864.753,90

6.10 Sektorska intervencija Prenos znanja v čebelarstvu

Oznaka intervencije	SI1
Naziv intervencije	Prenos znanja v čebelarstvu
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarški sektor
Vrsta intervencije	Storitve svetovanja, tehnična pomoč, usposabljanje, informiranje in izmenjava najboljših praks, tudi prek mreženja, za čebelarje in organizacije čebelarjev
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.10.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
- Regionalno
- Nacionalno z regionalnimi elementi
- Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.10.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC10: Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

6.10.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

6.10.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.10.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

- A. Usposabljanje v čebelarstvu
- B. Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel
- C. Vzdrževanje čebeljakov za prenos znanja v čebelarstvu

Usposabljanje in izobraževanje sta instrumenta, ki pomembno prispevata k širjenju informacij, dobrim praksam, sodelovanju in pridobivanju novih znanj in izkušenj ter s tem k dvigu ozaveščenosti družbe o pomenu čebel in divjih opravevalcev v prihodnosti. Kakovostno strokovno usposabljanje s področja čebelarstva in izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel pripomoreta k izboljšanju zdravstvenega stanja opravevalcev in posledično bolj kakovostnejšim čebeljim pridelkom. Usposabljanje in izobraževanje je odlična priložnost za izpopolnjevanje na področju čebelarstva in z njim povezanih ved in je hkrati dolgoročni prispevek k trajnostnemu razvoju kmetijstva.

Podpora je namenjena usposabljanju o tehnološkem razvoju čebelarstva, prepoznavanju bolezenskih znakov varoze, izvedbi strokovnih posvetov, tečajev, seminarjev, predavanj, delavnic, video predstavitev, prenosu znanja čebelar-čebelarju in razvoju video vsebin za učenje. Z intervencijo bodo predstavljene teme, ki so potrebne za doseganje zadostne usposobljenosti čebelarjev, zlasti čebelarjev začetnikov ter ohranjanje in dopolnjevanje usposobljenosti o čebelarstvu.

V okviru podintervencije Usposabljanje v čebelarstvu se bodo izvajale tudi aktivnosti, ki bodo namenjene predavateljem za krepitev pedagoško-andragoških kompetenc kot tudi nadgradnji znanja s prenosom najnovejših spoznanj dobre čebelarške prakse in znanosti v prakso ter kurikularno-izvedbena usklajevanja med predavatelji.

Izvajale se bodo izmenjave med različnimi inštitucijami in gostovanja strokovnjakov iz različnih področij v Sloveniji. Prenos znanja bi potekal tudi z gostitvijo tujih predavateljev in z izvedbo strokovnih ekskurzij z obiski dobrih čebelarških praks v tujini. S podintervencijo Usposabljanje v čebelarstvu, se želi izboljšati znanje čebelarjev z zagotavljanjem kakovostnega, učinkovitega, strokovnega usposabljanja o čebelarstvu, z vključevanjem najnovejših spoznanj znanosti in primerov dobrih praks iz Slovenije in tujine. Podpora bo namenjena tudi nakupu didaktičnih pripomočkov.

S podintervencijo Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel, se bodo čebelarjem zagotavljala izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel s poudarkom na praktičnih delavnicah glede ugotavljanja napadenosti čebeljih družin z varojami in pravilne uporabe zdravil ter poudarkom na izobraževanju za čebelarje začetnike. S podintervencijo Izobraževanje čebelarjev, se želi izboljšati znanje čebelarjev s področja zdravstvenega varstva čebel in s tem ohranjanje čebeljih družin ter posledično izboljšati ekonomičnost sektorja.

V okviru intervencije se bo tudi vzdrževalo čebelnjake za prenos znanja v čebelarstvu.

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

6.10.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Usposabljanje v čebelarstvu

Izbor izvajalca usposabljanja v čebelarstvu bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec usposabljanj je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja usposabljanj v čebelarstvu ter delovne oziroma strokovne izkušnje na vsebinskem področju programa usposabljanj; program usposabljanj vključuje teoretični in praktični del.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe usposabljanj v čebelarstvu, so stroški dela in materialni stroški (vključno z didaktičnimi pripomočki, video posnetki itd.).

B. Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel

Izbor izvajalca izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec izobraževanj je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja izobraževanj o zdravstvenem varstvu čebel ter delovne oziroma strokovne izkušnje na vsebinskem področju programa izobraževanja; program izobraževanj vključuje teoretični in praktični del.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel, so stroški dela in materialni stroški (vključno z didaktičnimi pripomočki, video posnetki itd.).

C. Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Specifični pogoji bodo določeni v nacionalni zakonodaji. Upravičenci bodo vlagatelji, ki posedujejo čebelnjake namenjene prenosu znanja v čebelarstvu.

6.10.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri vseh treh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.10.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

/

6.10.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.10.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za usposabljanje v čebelarstvu
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	43.445,35
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	14.644,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	782,49
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.10.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za usposabljanje v	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	43.445,35	43.841,40	42.706,65	47.000,00	47.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	

čebelarstvu (ZNES1.1)	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	43.445,35	43.841,40	42.706,65	47.000,00	47.000,00	223.993,40
Znesek na enoto za izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel (ZNES1.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	73.818,00
Znesek na enoto za vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu (ZNES1.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	782,49	788,95	769,62	818,21	818,21	
	Načrtovan učinek	14	14	14	14	14	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	10.954,80	11.045,40	10.774,65	11.455,00	11.455,00	55.684,85
SKUPAJ	Načrtovani učinek	16	16	16	16	16	80
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	69.044,65	69.664,80	67.876,80	73.455,00	73.455,00	353.496,25

6.11 Sektorska intervencija Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom

Oznaka intervencije	SI2
Naziv intervencije	Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva ter drugi ukrepi, vključno za: (i) zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze; (ii) preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba praks ravnanja, prilagojenih spreminjajočim se podnebnim razmeram; (iii) obnovitev čebeljih panjev v Uniji, vključno z vzgojo čebel; (iv) racionalizacijo sezonske paše.
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.11.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.11.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.11.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

6.11.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.11.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

- A. Sofinanciranje nakupa čebelarke opreme in prevoznih sredstev
- B. Sofinanciranje obnove tipičnih čebeljakov
- C. Sofinanciranje ekoloških zdravil
- Č. Testni čebeljaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev
- D. Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze
- E. Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin
- F. Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

S sofinanciranjem nakupa čebelarke opreme in prevoznih sredstev se prispeva k večji kakovosti čebeljih pridelkov, povečanju pridelka na čebeljo družino in k boljši ekonomičnosti ter povečanju konkurenčnosti čebelarstva.

S sofinanciranjem obnove tipičnih čebeljakov se ohranja kulturna krajina, povečuje možnosti razvoja čebelarskega turizma kar vodi k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti v sektorju čebelarstva.

Večja kakovost in varnost čebeljih pridelkov in boljša ekonomičnost, kar vodi tudi v večjo konkurenčnost se lahko dosega s sofinanciranjem ekoloških zdravil.

S podintervencijo Testni čebeljaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev se bo informiralo čebelarje o napadenosti z varojami v nadzorovanih čebeljih družinah, čebelarje stimuliralo k preverjanju napadenosti v lastnih čebeljakih, vplivalo na pravočasno zdravljenje in boljši nadzor nad varozo ter zagotovilo boljše zdravje in preživetje čebeljih družin. Dolgoročno podintervencija izboljšuje nadzor nad varozo kot najnevarnejšo boleznijo v sodobnem čebelarstvu ter informira in izobražuje čebelarje. Čebelarje uči spremljati čebelje družine, kar odlično pripomore k uspešnemu čebelarjenju v luči današnjih hitrih podnebnih in ostalih sprememb. Vse omenjeno vodi v povečanje konkurenčnosti sektorja čebelarstva.

S podintervencijo Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze se bo izvajalo učinkovitejše zdravljenje varoze z uporabo sonaravnih zdravil, uporabilo nove načine za zdravljenje varoze, zmanjšalo količino uporabljenih zdravil in zagotovilo boljše zdravje in preživetje čebeljih družin. Dolgoročno podintervencija izboljšuje učinkovitost zdravljenja varoze ob uporabi sonaravnih zdravil, drugih mehanizmov uničevanja varoj in večje vitalnosti čebeljih družin ter s tem preživetje čebeljih družin. Zdrave in močne čebelje družine so prvi pogoj za uspešno/konkurenčno čebelarjenje.

S podintervencijo Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin se bo ohranjalo biotsko pestrost, ohranjalo dober razvoj čebeljih družin, vplivalo na večjo samooskrbo z medom in na večjo ozaveščenost o pomenu medovitih rastlin, boljše izkoriščalo čebelje paše kar vodi tudi v povečanje ekonomičnosti in konkurenčnost čebelarstva. Sadike in semena medovitih rastlin bodo glede na podnebne spremembe pomembni viri medenja v prihodnje.

S podintervencijo Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov se bo vzpostavilo dodatna stojišča za nameščanje čebel na pašo in razširilo pašna območja kar vodi do povečanja ekonomičnosti in konkurenčnost čebelarstva.

6.11.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Sofinanciranje nakupa čebelarke opreme in prevoznih sredstev

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je opravil nakup nove čebelarke opreme oziroma novega prevoznega sredstva, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta originalni račun in dokazilo o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;

je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;

je vpisan v centralni register čebeljakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa;

poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebeljakov;

se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil apitehničnega usposabljanja;

se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel;

je opravil usposabljanje o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen lastni sistem Hazard Analysis Critical Control Point;

mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarstvo dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje nakupa čebelarke opreme in prevoznih sredstev so stroški nakupa nove čebelarke opreme in novih prevoznih sredstev.

Podrobnejše pogoje glede potrebnega števila čebeljih družin in v zvezi s sofinanciranje nakupa čebelarskih prevoznih sredstev se določijo z nacionalnimi predpisi.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Sofinanciranje obnove tipičnih čebeljakov

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;

je vpisan v centralni register čebeljakov;

poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebeljakov;

čebeljak ima vpisan v register starih čebeljakov, ki ga vodi Čebelarska zveza Slovenije.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarstvo dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje obnove tipičnih čebeljakov so stroški obnove tipičnih čebeljakov.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

C. Sofinanciranje ekoloških zdravil

Pogoji za upravičenca:

je opravil nakup zdravil, dovoljenih v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta kopija računa in dokazilo o plačilu računov;

je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;

je vpisan v centralni register čebeljakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa;

poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebeljakov;

se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel;
mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarstvo na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje nakupa zdravil so stroški nakupa v Republiki Sloveniji kupljenih zdravil, ki imajo dovoljenje za promet v Republiki Sloveniji in so dovoljena za uporabo v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

Č. Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja spremljanja napadenosti čebel z varojami; izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja zatiranja varoze.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški.

D. Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze

Izbor izvajalca raziskave bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec raziskave je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja raziskav zatiranja varoze; izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja zatiranja varoze.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe raziskave so stroški dela in materialni stroški.

E. Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je v centralnem registru društev registriran kot čebelarstvo društvo.

Upravičenec do podpore je registrirano čebelarstvo društvo.

Upravičeni stroški so stroški nakupa sadik in semen medovitih rastlin.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

F. Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je v centralnem registru društev registriran kot čebelarstvo društvo;
ima na dan oddaje vloge potrjen pašni red v skladu s predpisom, ki ureja kataster čebelje paše, čebelarški pašni red in program napovedi medenja;
ima na dan 30. junija v koledarskem letu oddaje vloge v centralnem registru čebeljakov vpisanih vsaj 10 stojišč v skladu s predpisom, ki ureja označevanje čebeljakov in stojišč.

Upravičenec do podpore je registrirano čebelarstvo društvo.

Upravičeni stroški: čebelarstva imajo z izvajanjem pašnega reda različne stroške dela, ki ga čebelarstvo društvo opravi v zvezi s spremljanjem razmer na pasišču (pregledovanjem stanja stalnih čebeljakov, izračunavanjem prostih kapacitet za pašo čebel...), registracijo in ukinjanjem stojišč zaradi nepredvidljivosti paše (v zvezi s tem morajo čebelarstva predhodno pridobiti podatke o lastnikih zemljišč, soglasja lastnikov zemljišč), pripravo letnih poročil itd.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

6.11.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri podintervencijah Sofinanciranje nakupa čebelarstva opreme in prevoznih sredstev, Sofinanciranje obnove tipičnih čebeljakov, Sofinanciranje ekoloških zdravil, Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Pri teh podintervencijah stopnja podpore znaša najmanj 60 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije. Najvišja stopnja podpore pri posameznih podintervencijah bo določena z nacionalnim predpisom.

Pri podintervenciji Testni čebeljaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev in pri podintervenciji Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

Pri podintervenciji Podpora čebelarstvu društvom za izvajanje pašnih redov bo podpora v obliki pavšalnega zneska. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.11.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.11.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje nakupa čebelarstva opreme in prevoznih sredstev
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	112.274,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje obnove tipičnih čebeljakov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	12.203,75

Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje ekoloških zdravil
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	10.251,15
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.4
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za testne čebelnjake za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	19.526,00
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.5
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.6
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.7
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)

Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.
--------------------	---

6.11.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za sofinanciranje in nakupa čebelarstva opreme in prevoznih sredstev (ZNESI2.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	701,72	708,11	689,78	718,75	718,75	
	Načrtovan učinek	160	160	160	160	160	800
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	112.274,50	113.298,00	110.365,50	115.000	115.000	565.938,00
Znesek na enoto za sofinanciranje in obnove tipičnih čebelnjakov (ZNESI2.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)						
	Načrtovan učinek						
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	12.203,75	12.315,00	11.996,25	12.500,00	12.500,00	61.515,00
Znesek na enoto za sofinanciranje ekoloških zdravil (ZNESI2.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	512,56	517,23	503,84	525,00	525,00	
	Načrtovan učinek	20	20	20	20	20	100
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	10.251,15	10.344,60	10.076,85	10.500	10.500	51.672,60
Znesek na enoto za testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev (ZNESI2.4)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	19.526,00	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	78.699,50
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	19.526,00	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	78.699,50
Znesek na enoto za raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze (ZNESI2.5)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00

Znesek na enoto za sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin (ZNESI2.6)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)						
	Načrtovan učinek						
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
Znesek na enoto za podporo čebelarstvu za izvajanje pašnih redov (ZNESI2.7)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)						
	Načrtovan učinek						
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	227.477,90	224.625,60	218.811,60	228.000,00	228.000,00	1.126.915,10

6.12 Sektorska intervencija Vzreja čebeljih matic

Oznaka intervencije	SI3
Naziv intervencije	Vzreja čebeljih matic
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarstvo
Vrsta intervencije	Ukrepi za ohranitev ali povečanje obstoječega števila čebeljih panjev v Uniji, vključno z vzgojo čebel
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.12.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.12.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.12.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

6.12.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.12.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Subvencioniranje vzreje čebeljih matic

B. Osnovna odbira in menjava čebeljih matic

C. Kakovost matic

Intervencija podpira prizadevanja, da čebelarji v Sloveniji čebelarijo s čisto kranjsko čebelo, ki je najbolj prilagojena na klimatske in pašne danosti Slovenije. Zato je tudi najbolj učinkovito in gospodarno, da čebelarji čebelarijo s to podvrsto. Z intervencijo podpiramo vzrejno in selekcijsko delo in omogočamo, da imajo čebelarji na trgu možnost nabave visoko kakovostnih čebeljih matic. S podporo delovanju plemenilnih postaj podpiramo, da bo na trgu prisotnih več rodovniških matic, ki predstavljajo najboljši selekcijski material, zaradi česar bodo čebelarji imeli do njih lažji dostop in na tej podlagi bodo lažje dosegali svoje gospodarske cilje.

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

V okviru podintervencije Subvencioniranje vzreje čebeljih matic se bo spodbujalo vzrejevalce čebeljih matic k vzreji bolj kvalitetnih čebeljih matic iz linij čebel z daljšim poreklom. Poleg tega se bo v okviru podintervencije spodbujalo delovanje plemenilnih postaj vzrejevalce čebeljih matic pa se bo s subvencijo tudi spodbujalo k vzreji rodovniških matic z uporabo odobrenih plemenilnih postaj.

V okviru podintervencije Osnovna odbira in menjava čebeljih matic se bo spremljalo čistost kranjske čebele po Sloveniji. Pri čebelarjih, pri katerih se bo ugotovilo, da je v njihovih čebeljih družinah več kot 2 % čebel z rumenimi obročki, se bo čebelarjem zagotavljalo brezplačne matice za menjavo. Večja pozornost pri izvedbi podintervencije bo namenjena statističnim regijam na katerih se bo pojavljal večji odstotek čebel križancev (primorsko-notranjska in koroška statistična regija).

V okviru podintervencije Kakovost matic se bo spremljalo kakovost vzrejenih matic pri vzrejevalcih matic v Sloveniji in z novimi molekularnimi metodami ugotavljalo avtentičnost linij čebel pri vzrejevalcih.

6.12.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Subvencioniranje vzreje čebeljih matic

Pogoji za upravičenca:

je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;

je vpisan v centralni register čebelnjakov;

poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;

vzrejevalcu sta izdana odločba ministrstva o odobritvi vzrejališča čebeljih matic in potrdilo o vzreji za posamezno vzrejno sezono, za katero vlaga vlogo;

vzrejevalec ima čebelje matice vpisane v izvorno rodovniško knjigo;

vzrejevalec izvaja direktni test v selekcijskem čebelnjaku v posameznem letu, kar z izdajo potrdila potrdi druga priznana rejska organizacija;

mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarstvo na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Osnovna odbira in menjava čebeljih matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja odbire čebeljih matic;
izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja odbire čebeljih matic.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški.

C. Kakovost matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja vzreje čebeljih matic;
izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja vzreje čebeljih matic.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški.

6.12.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri podintervenciji Subvencioniranje vzreje čebeljih matic bo podpora v obliki stroška na enoto. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

Pri podintervenciji Osnovna odbira in menjava čebeljih matic in pri podintervenciji Kakovost matic bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.12.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.12.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za subvencioniranje vzreje čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za osnovno odbiro in menjavo čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	21.966,75
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kakovost matic
Območje izvajanja	Slovenija

Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	21.966,75
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.12.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za subvencioniranje vzreje čebeljih matic (ZNESI3.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)						
	Načrtovan učinek						
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	27.093,00	28.791,00	30.000,00	30.000,00	140.291,50
Znesek na enoto za osnovno odbiro in menjavo čebeljih matic (ZNESI3.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	22.500,00	22.500,00	110.727,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	22.500,00	22.500,00	110.727,00
Znesek na enoto za kakovost matic (ZNESI3.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	30.000,00	30.000,00	125.727,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	30.000,00	30.000,00	125.727,00
SKUPAJ	Načrtovani učinek						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	68.341,00	71.427,00	71.977,50	82.500,00	82.500,00	376.746,00

6.13 Sektorska intervencija Raziskovalno delo na področju čebelarstva

Oznaka intervencije	SI4
Naziv intervencije	Raziskovalno delo na področju čebelarstva
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarški sektor
Vrsta intervencije	Sodelovanje s specializiranimi organi za izvajanje programov raziskav na področju čebelarstva in čebelarskih proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.13.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.13.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC10: Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

6.13.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja

6.13.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.13.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Razvoj embalaže za transport čebeljih matic

B. Karakterizacija čebeljih pridelkov

C. Ugotavljanje učinkov masaže z medom

Č. Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja

D. Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov

S podintervencijo Razvoj embalaže za transport čebeljih matic se bo podprlo razvoj enotne tipske embalaže za pošiljanje čebeljih matic. Tipska kartonska embalaža bo omogočala, da vzrejevalci matic vanjo zapakirajo do 100 kom matičnic, v katerih so matice s čebelami delavkami. Pri tem pa se zagotovijo varnostni pogoji za pošiljanje čebeljih matic in tudi dostop zraka v samo notranjost embalaže, saj gre za pošiljanje živih matic s čebelami

S podintervencijo Karakterizacija čebeljih pridelkov se bo dopolnila zbirka podatkov o lastnostih čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, propolis) slovenskega porekla tudi z njihovimi funkcionalnimi lastnostmi in analizami za določanje izvora (botaničnega/geografskega) medu. V okviru intervencije, ki je nadgradnja in dopolnitev dosedanjega dela, se bo dopolnila zbirka podatkov tudi s podatki o lastnostih čebeljega strupa. S podintervencijo se sledi dolgoročnim ciljem ohranjanje sortnosti medu ter ostalih čebeljih pridelkov, z določanjem funkcionalnih lastnosti in tudi povečanju porabe čebeljih pridelkov in izdelkov na prebivalca, s čimer pa se doseže tudi ekonomska stabilnost čebelarstva v Sloveniji.

S podintervencijo Ugotavljanje učinkov masaže z medom se bo izvedla raziskava s pomočjo katere se bo ugotavljalo učinke masaže z medom s ciljem ugotoviti, kaj se nahaja v izločku po masaži z medom in ali lahko masaža z medom vpliva tudi na spremembe v organizmu človeka, s čimer bi lahko povečali dodano vrednost medu na prebivalca.

S podintervencijo Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja se bo ugotavljalo medenje na območjih z višjo nadmorsko višino, določalo osnovne fizikalno-kemijske, mikroskopske ter senzorične lastnosti medu, določalo botanične ter manine elemente v izbranih vzorcih medu z molekularnimi tehnikami (NGS), ugotavljalo kompeticijo med čebeljimi družinami s hkratnim spremljanjem čebeljih družin na istih virih ter analiziralo pridobljene podatke v povezavi z naravnimi viri. Izvedba podintervencije je pomembna predvsem zaradi spremenjenih klimatskih in vremenskih razmer zaradi katerih se spreminjajo tudi pašni viri za čebele, kar vpliva na pridelavo medu in na samo oskrbo čebeljih družin. Zaradi spremembe podnebja bi za čebele bile lahko zanimive tudi paše na višjih legah, kjer se bo spremljalo donose medu in opravljalo karakterizacijo pridobljenega medu. Z boljšim izkoriščanjem višje ležečih paš bi lahko nadomestili izgube zgodnjih paš, ki so v zadnjem času vse pogostejše. Hkrati se bo z ocenjevanjem gostote in konkurenčnosti med družinami, ki tekmujejo za isti vir,

ugotavljalo morebitno prenaseljenost Slovenije s čebeljimi družinami. Izvedba raziskave bo lahko imela vpliv tudi na povečanje stopnje samooskrbe z medom in na ekonomsko stabilnost čebelarstva v Sloveniji.

V okviru podintervencije Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov se bo izvajala raziskava, katere cilje je uvajanje elektronskega nadzora čebeljih družin s senzorji in informacijskimi tehnologijami ter optimiziranje ekonomičnosti panjskih tehnologij in donosa medu glede na klimatske pogoje ter pašne vire. Dolgoročno se z uporabo IT odpirajo možnosti za cenovno sprejemljivo uvajanje le-te v čebelarstvo prakso, s čimer se bo izboljšalo napredno upravljanje čebeljih družin, učinkovitost dela in ekonomičnost čebelarstva v Sloveniji. V okviru raziskave se bo testiralo panjske tehnologije v klimatsko različnih pašnih pogojih. Zbiralo se bo podatke o stanju v čebeljih družinah, donosu in prehranski vrednosti pašnih virov. Testiralo se bo tehnologije za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami.

Z vsemi vključenimi podintervencijami se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

6.13.6 Pogoji za upravičenost

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Razvoj embalaže za transport čebeljih matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;

izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

B. Karakterizacija čebeljih pridelkov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja karakterizacije čebeljih pridelkov;

izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja karakterizacije čebeljih pridelkov.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

C. Ugotavljanje učinkov masaže z medom

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;

izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

Č. Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

D. Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

6.13.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri vseh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.13.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.13.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvoj embalaže za transport čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	976,30
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za karakterizacija čebeljih pridelkov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	28.312,70
Ustrezna enota učinka	Pogodba

Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.
--------------------	---

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ugotavljanje učinkov masaže z medom
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	18.061,55
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.4
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	25.871,95
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.5
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	14.644,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.13.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za razvoj embalaže za transport čebeljih matic (ZNESI4.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	976,30					
	Načrtovan učinek	1					
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	976,30					976,30
Znesek na enoto za karakterizacij o čebeljih pridelkov (ZNESI4.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	28.312,7 0	28.570,8 0	27.831,3 0	36.500,0 0	36.500,0 0	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	28.312,7 0	28.570,8 0	27.831,3 0	36.500,0 0	36.500,0 0	157.714,80

Znesek na enoto za ugotavljanje učinkov masaže z medom (ZNESI4.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	18.061,5 5	18.226,2 0	17.754,4 5			
	Načrtovan učinek	1	1	1			
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	18.061,5 5	18.226,2 0	17.754,4 5			54.042,20
Znesek na enoto za iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja (ZNESI4.4)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	25.871,9 5	26.107,8 0	25.432,0 5			
	Načrtovan učinek	1	1	1			
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	25.871,9 5	26.107,8 0	25.432,0 5			77.411,80
Znesek na enoto za razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov (ZNESI4.5)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	14.644,5 0	14.778,0 0	28.791,0 0	30.000,0 0	30.000,0 0	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	14.644,5 0	14.778,0 0	28.791,0 0	30.000,0 0	30.000,0 0	118.213,50
SKUPAJ	Načrtovani učinek	5	4	4	2	2	17
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	87.867,0 0	87.682,8 0	99.808,8 0	66.500,0 0	66.500,0 0	408.358,6 0

6.14 Sektorska intervencija Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva

Oznaka intervencije	SI5
Naziv intervencije	Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarški sektor
Vrsta intervencije	Promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi spremljanja trga, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o kakovosti čebelarških proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.14.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.14.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

6.14.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

6.14.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.14.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Promocija čebelarstva

B. Raziskava trga

S podintervencijo Promocija čebelarstva se bo s pomočjo 3D karakterja čebele in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, osveščalo o pomenu čebel, čebeljih pridelkov, ohranjanja narave in biotske pestrosti. S tem se bo prispevalo k boljši promociji čebeljih pridelkov in s tem k trženju ter povečanju ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarstva.

S podintervencijo Raziskava trga se bo z vsakoletno temeljito tržno raziskavo, spremljalo razmere na trgu, porabo čebeljih pridelkov in odnos širše javnosti do čebelarstva. Rezultati raziskave bodo v pomoč pri odločanju in pridobivanju informacij pomembnih za zmanjšanje tveganja v sektorju čebelarstva in pri razvoju novih idej, ki so potrebne za ohranjanje konkurenčnosti na trgu. S pomočjo rezultatov raziskave trga se bo lahko čebelarje usmerjalo v pridelavo čebeljih pridelkov, ki so dohodkovno bolj zanimivi in k registraciji dopolnilnih dejavnosti. S tem se bo zagotovilo večje možnosti izboljšanja ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarstva v Sloveniji.

Z vključenima podintervencijama se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

6.14.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Promocija čebelarstva

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je opravil nakup promocijskih izdelkov in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta originalni račun in dokazilo o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;

je v centralnem registru društev registriran kot čebelarstvo;

ima izdelan načrt uporabe promocijskih izdelkov in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju.

Upravičenec do podpore je subjekt, ki je v centralnem registru društev registriran kot čebelarstvo.

Upravičeni stroški so stroški nakupa novih promocijskih izdelkov (kot je npr. 3D karakter čebele) in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Raziskava trga

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški.

6.14.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.14.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.14.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI5.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za promocijo čebelarstva
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	8.786,70
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI5.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za raziskava trga
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	7.322,25
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.14.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za promocijo	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	8.786,70	6.403,80	6.238,05	6.500,00	6.500,00	34.428,55
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	

čebelarstva (ZNESI5.1)	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	8.786,70	6.403,80	6.238,05	6.500,00	6.500,00	34.428,55
Znesek na enoto za raziskavo trga (ZNESI5.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	7.322,25	7.389,00	7.197,75	7.500,00	7.500,00	36.909,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	7.322,25	7.389,00	7.197,75	7.500,00	7.500,00	36.909,00
Skupaj	Načrtovani učinek	2	2	2	2	2	10
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	16.108,95	13.792,80	13.435,80	14.000,00	14.000,00	71.337,55

6.15 Sektorska intervencija Kakovost in varnost čebeljih pridelkov

Oznaka intervencije	SI6
Naziv intervencije	Kakovost in varnost čebeljih pridelkov
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarški sektor
Vrsta intervencije	Ukrepi za povečanje kakovosti proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

6.15.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
- Regionalno
- Nacionalno z regionalnimi elementi
- Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.15.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.15.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

6.15.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.15.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Menjava satja

B. Analiza čebeljih pridelkov

S podintervencijo Menjava satja se bo sofinanciralo nakup ekoloških satnic s certifikatom. Z menjavo satja se bo zagotavljalo večjo varnost in večjo kakovost čebeljih pridelkov, kar pa vpliva tudi na boljšo ekonomičnost ter večjo konkurenčnost čebelarjev.

S podintervencijo Analiza čebeljih pridelkov se bo z laboratorijskimi analizami medu in ostalih čebeljih pridelkov, čebelarjem nudila ustrezna podpora za izvajanje kontrole kakovosti ter varnosti lastnih čebeljih pridelkov. Analiza v sistemu kontrole čebeljih pridelkov služi kot orientacija in pomoč čebelarju, ki lahko na podlagi informacije o rezultatu preiskave čebeljih pridelkov iz lastnega čebelarstva poišče strokovno pomoč v zvezi z zdravstveno ustreznostjo in ugotovljenimi ostanki zdravil in drugih škodljivih snovi v čebeljih pridelkih ter drugimi odstopanji v kakovosti čebeljih pridelkov. V okviru podintervencije se bodo financirale analize medu, matičnega mlečka, propolisa, cvetnega prahu in čebeljega voska. Financiral se bo tudi razvoj računalniškega programa za senzorično vrednotenje medu. S podintervencijo se bo spremljalo in izboljšalo kakovost in varnost čebeljih pridelkov, čebelarjem se bo svetovalo glede izboljšanja kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov ter odpravilo morebitne napake v primarni proizvodnji.

Z vključenima podintervencijama se bo ohranjalo oziroma izboljšalo kakovost in varnost medu in ostalih čebeljih pridelkov, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

6.15.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Menjava satja

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

je opravil nakup ekoloških satnic s certifikatom, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta originalni račun in dokazilo o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;

je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;

je vpisan v centralni register čebelnjakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa;

poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;

se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil apitehničnega usposabljanja;

se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel;

je opravil usposabljanje o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen lastni sistem Hazard Analysis Critical Control Point;

mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški so stroški nakupa novih ekoloških satnic s certifikatom.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Analiza čebeljih pridelkov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja analiz čebeljih pridelkov;

izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja analiz čebeljih pridelkov.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški izvedbe analiz čebeljih pridelkov.

6.15.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

6.15.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu

6.15.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI6.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za menjavo satja
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	136.682,00
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI6.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za analizo čebeljih pridelkov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	43.933,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.15.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za menjavo satja (ZNESI6.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)						
	Načrtovan učinek						
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	136.682,00	137.928,00	134.358,00	140.000,00	140.000,00	688.968,00
Znesek na enoto za analizo čebeljih pridelkov (ZNESI6.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	43.933,50	44.334,00	43.186,50	45.000,00	45.000,00	221.454,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	43.933,50	44.334,00	43.186,50	45.000,00	45.000,00	221.454,00
Skupaj	Načrtovani učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	180.615,50	182.262,00	177.544,50	185.000,00	185.000,00	910.422,00

6.16 Sektorska intervencija Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

Oznaka intervencije	SI7
---------------------	-----

Naziv intervencije	Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

6.16.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.16.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

Sektorski cilj (a) izboljšati konkurenčnost proizvajalcev vina Unije;

Sektorski cilj (b) izboljšati uspešnost vinskih podjetij Unije in njihovo prilagajanje povpraševanju na trgu ter povečati njihovo konkurenčnost glede proizvodnje in trženja proizvodov vinske trte;

Sektorski cilj (e) izboljšati tržljivost in konkurenčnost proizvodov vinske trte Unije

6.16.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P15 Blaženje in prilagajanje kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam

6.16.4 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.16.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so v razdrobljeni pridelavi (90% vinogradnikov obdeluje manj kot 1 ha vinogradov) in nekonkurenčni pridelavi na strmih legah (skoraj 40% vinogradov je na nagibu nad 25%, ki pa so pomembni iz okoljskega vidika in vidika ohranjanja kulturne krajine), ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave. Zato je primarni cilj intervencije dvig konkurenčnosti pridelovalcev, sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka, hkrati pa se z intervencijo vzpodbuja vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah.

Z intervencijo se bodo vinogradnikom sofinancirali stroški prestrukturiranja vinogradov, ki so glede na naravne pogoje tehnološko neprimerni glede izbire sorte vinske trte, lege ali drugih tehnoloških zahtev, ali posajeni s sortami, za katere ni ustreznega povpraševanja na trgu ali pa neustrezne z vidika podnebnih sprememb. Namen intervencije je povečati konkurenčnost vinogradnikov in izboljšati kakovost pridelave vina že v vinogradih. Zato je intervencija namenjena pridelovalcem, ki se že ukvarjajo z vinogradništvom. Ocenjuje se, da se bodo na večini prestrukturiranih

površin izvajali ukrepi povezani z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov, na približno polovici prestrukturiranih površin pa tudi sprememba sortimenta.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev programov prestrukturiranja vinogradov.

6.16.6 Pogoji upravičenosti

- Upravičenci prestrukturirajo strnjeno površino, veliko najmanj 0,1 ha (najmanjša površina za dostop do podpore),
- Imajo v obdelavi vsaj minimalno predpisano površino vinogradov,
- Imajo za površino, ki je predmet prestrukturiranja, pridobljeno dovoljenje za ponovno zasaditev vinske trte v skladu s 66. členom Uredbe 2013/1308/EU.

V okviru meril za upravičenost se pregleda ali upravičenec izpolnjuje pogoje za uveljavljanje podpore, ali je upoštevana minimalna površina in so navedeni ukrepi, ki so lahko predmet prestrukturiranja, ter vinograd, ki je predmet prestrukturiranja, ni mlajši od 10 let (razlog za to merilo: ker je vinograd trajni nasad, se pričakuje, da so pridelovalci vinograde v zadnjih 10 letih sadili v skladu s priporočili strokovnih služb in zato ne potrebujejo prestrukturiranja).

Upravičeni stroški, ki so predmet financiranja, so naslednji:

– stroški za zamenjavo sort in spremembo lokacije vinogradov: priprava zemljišča (humifikacija, oranje, brananje, freziranje), postavitve opore (stebri, žice, ... in delo povezano s postavitvijo opore), posaditev cepljenk (cepljenke in sajenje cepljenk ali cepiči in precepljanje), navoz zemlje v vinograde,

- stroški v povezavi z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov: naprava teras, izravnava zemljišča.

Priznajo se le stroški za prestrukturiranje vinogradov, ki pomeni zamenjavo sorte (tudi s precepljanjem), spremembo lokacije vinograda ali izboljšavo tehnologije obdelovanja vinograda.

Vrednost izpada dohodka se lahko uveljavlja le v primeru predhodne krčitve vinograda, z upoštevanjem predvidenega dohodka v treh letih po posaditvi vinograda (oziroma v dveh letih v primeru precepljanja).

Delež podpore se bo določil glede na razpoložljiva sredstva za prestrukturiranje vinogradov in vsoto priznanih stroškov prestrukturiranja iz ustreznih vlog za podporo. Delež podpore bo za vse upravičence enak.

Do podpore niso upravičeni stroški običajne obnove vinogradov (ponovna zasaditev iste parcele z isto sorto po istem sistemu gojenja, ko se trtam izteče naravna življenjska doba).

6.16.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora se dodeli kot pavšalna podpora (uporaba standardnih stroškov na enoto). Stopnja podpore je do 50 % (75 % v manj razvitih regijah) upravičenih stroškov prestrukturiranja vinogradov in se določi glede na razpoložljiva sredstva za intervencijo in vsoto priznanih stroškov iz ustreznih vlog za podporo.

Standardni stroški na hektar prestrukturiranega vinograda se določijo na podlagi kalkulacij, ki jih v okviru strokovnih nalog pripravi javni raziskovalni zavod na področju kmetijstva. Vrednost izpada dohodka se določi na podlagi statističnih podatkov o pridelavi grozdja in povprečni ceni odkupljenega grozdja za predelavo.

Kalkulacije stroškov prestrukturiranja vinogradov vsebujejo izračune dejanskih stroškov posameznih ukrepov v postopku naprave vinograda, na podlagi katerih se določijo pavšalni zneski za posamezno težavnost naprave vinograda. Vsi navedeni priznani stroški, ki se uporabljajo za dodelitev podpore za prestrukturiranje vinogradov, se določijo vsako leto na novo in uradno objavijo. Upravičenost prispevkov v naravi ni predvidena.

6.16.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.16.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI7
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na hektar za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	17.490
Ustrezna enota učinka	Hektar
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.16.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na hektar za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov (ZNESI7)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	0	17.490	17.490	17.490	17.490	
	Načrtovan učinek	0	200 ha	200 ha	200 ha	200 ha	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	0	3.498.000	3.498.000	3.498.000	3.498.000	13.992.000
Skupaj	Načrtovani učinek	0	200 ha	200 ha	200 ha	200 ha	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.498.000	3.498.000	3.498.000	3.498.000	13.992.000

6.17 Sektorska intervencija Promocija vina v tretjih državah

Oznaka intervencije	SI8
Naziv intervencije	Promocija vina v tretjih državah
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

6.17.1 Območje izvajanja

- Nacionalno
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi
 Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.17.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

Sektorski cilj (h) izboljšati konkurenčnost proizvodov vinske trte Unije v tretjih državah

6.17.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

6.17.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.17.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovna težava slovenskega vinogradništva in vinarstva je poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi neprepoznavnosti slovenskih vin izven Republike Slovenije.

Intervencija je usmerjena v povečanje prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin na trgih tretjih držav. Zato se z intervencijo podpira predvsem promocija vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Republiki Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Republike Slovenije, sort vinske trte, ki se gojijo v Republiki Sloveniji, in povezavo tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Sestavni del vseh promocijske aktivnosti je tudi oznaka porekla vina.

Podpora čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju izvoza vin v tretje države.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev letnih programov promocije vina na trgih tretjih držav.

Pričakuje se, da se bo z intervencijo podprlo do 30 projektov promocije letno, s čimer se bo po zaključku obdobja v letu 2028 izvoz še nekoliko povečal nekje do 5 % sedanje vrednosti izvoza.

6.17.6 Pogoji upravičenosti

- Upravičenci letno pridelajo vsaj minimalno predpisano količino vina,
- Izdelan projekt promocije na zadevnem ciljnim trgu.

Pri izbiri vlog se upoštevajo merila za upravičenost v skladu s členom 10 Uredbe Komisije 2016/1149.

Upravičeni so stroški, v zvezi z zasnovo, realizacijo in objavo naslednjih aktivnosti:

- objavo oglasov v medijih,
- izdelavo reklamnega materiala za prodor na trge tretjih držav,
- udeležbo na mednarodnih sejmih in drugih dogodkih, namenjenih promociji vina na tretjih trgih,
- izdelava raziskav trga tretjih držav in
- seminarji za novinarje, uvoznike, strokovno javnost in potrošnike iz tretjih držav.

Upravičeni so le stroški, ki so dejansko nastali v obdobju izvajanja odobrenega projekta, za katere upravičenec priloži račun in dokazilo o plačilo stroškov ter ustrezna dokazila o dejansko izvedenih dejavnostih.

Delež podpore znaša 50 % upravičenih stroškov in bo za vse upravičence enak.

s čimer se bo po zaključku obdobja v letu 2029 izvoz še nekoliko povečal nekje do 5 % sedanje vrednosti izvoza.

6.17.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške promocije. Podpora se dodeli za povrnitev 50 % upravičenih stroškov.

6.17.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.17.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI8
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na program promocije vina v tretjih državah
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	40.000,00
Ustrezna enota učinka	Projekt
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.17.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na program promocije vina v tretjih državah (ZNESI8)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	0	40.000	40.000	40.000	40.000	
	Načrtovan učinek	0	30	30	30	30	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	0	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	4.800.000
Skupaj	Načrtovani učinek	0	30	30	30	30	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	4.800.000

6.18 Sektorska intervencija Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah

Oznaka intervencije	SI9
Naziv intervencije	Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

6.18.1 Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.18.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

Sektorski cilj (g) prispevati k večji ozaveščenosti potrošnikov o odgovornem uživanju vina in shemah kakovosti Unije za vino;

6.18.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

6.18.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.18.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi v neprepoznavnosti slovenskih vin.

Osnovni namen intervencije je povečanje prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin, predvsem vin z zaščiteno označbo porekla/zaščiteno geografsko označbo. Zato se z intervencijo podpira informiranje potrošnikov o shemi zaščitene označbe porekla in zaščitene geografske označbe za vina v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina, ki ga izvajajo različne oblike združenja pridelovalcev vina. Zaradi ohranitve in ozaveščenosti evropskega potrošnika je intervencija usmerjena tudi v informiranje potrošnikov v državah članicah o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola. Na ta način se bo pospešilo odgovorno uživanje vin z zaščiteno označbo porekla oziroma zaščiteno geografsko označbo.

Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev vina z ustreznim informiranjem potrošnikov.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev letnih programov informiranja. Pričakuje se, da se bo z intervencijo letno podprlo vsaj 10 dogodkov informiranja.

6.18.6 Pogoji upravičenosti

- Upravičenci so združenja najmanj dveh pridelovalcev vina, organizacije proizvajalcev vina, združenja organizacij proizvajalcev vina ali medpanožne organizacije, strokovne vinogradniško-vinarske organizacije ali osebe javnega prava, katerih člani so pridelovalci vina;
- Izdelan projekt informiranja o vinih.

Pri izbiri vlog se upoštevajo merila za upravičenost v skladu s členom 7 Uredbe Komisije 2016/1149.

Upravičeni so stroški, v zvezi z zasnovo, realizacijo in objavo naslednjih aktivnosti:

- informacijske kampanje (oglasila in članki v medijih, informacijsko gradivo),
- organizacija obveščanja potrošnikov v okviru prireditev, sejmov in razstav, ki so nacionalnega pomena ali pomembni na ravni Unije.

Upravičeni so le stroški, ki so dejansko nastali v obdobju izvajanja odobrenega projekta, za katere upravičenec priloži račun in dokazilo o plačilo stroškov ter ustrezna dokazila o dejansko izvedenih dejavnostih.

Delež podpore znaša 50 % upravičenih stroškov in bo za vse upravičence enak.

Izključeni so stroški za dejavnosti, ki so usmerjene k določeni blagovni znamki in k spodbujanju uživanja vina.

6.18.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške promocije. Podpora se dodeli za povrnitev 50 % upravičenih stroškov.

6.18.8 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.18.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI9
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na program informiranja o vinih Unije v državah članicah
Območje izvajanja	
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	15.100,00
Ustrezna enota učinka	Projekt
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

6.18.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek za program informiranja o vinih Unije v državah članicah (ZNESI9)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	0	15.100	15.100	15.100	15.100	
	Načrtovan učinek	0	10	10	10	10	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	0	151.000	151.000	151.000	151.000	604.000
Skupaj	Načrtovani učinek	0	10	10	10	10	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	151.000	151.000	151.000	151.000	604.000

6.19 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo

Oznaka intervencije	SI10
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadja in zelenjava
Vrsta intervencije	Vrste intervencij v sektorju sadja in zelenjave, sektorju hmelja, sektorju oljčnega olja in namiznih oljk ter v drugih sektorjih iz člena 42, točka (f) - (člen 47)
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

6.19.1 Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.19.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC4: Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije

SC5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij

SC6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

SC10: Modernizacija sektorja kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželju ter s spodbujanjem njihove uporabe s strani kmetov, in sicer z boljšim dostopom do raziskav, inovacij, izmenjave znanja in usposabljanja.

[Za sektorske intervencije (razen čebelarstva): izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja (ni obvezno)

Načrtovanje in organizacija proizvodnje, prilagajanje proizvodnje povpraševanju, zlasti glede kakovosti in količine, optimizacija stroškov proizvodnje in donosnosti naložb, stabiliziranje cen proizvajalcev (46 a):

- Podintervencija 1: Načrtovanje in organizacija proizvodnje ((47-1a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so: (xi) izboljšanje kakovosti proizvoda).

Koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 b):

- Podintervencija 2: Ohranjanje kakovosti pridelkov ((47-1 e) ukrepi za povečanje trajnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenja proizvodov)

Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in boleznimi živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d):

- Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave ((47-1a) raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode).

- Podintervencija 4: Svetovanje in tehnična pomoč ((1 b) storitve svetovanja in tehnična pomoč, zlasti glede trajnostnih tehnik zatiranja škodljivcev in boleznih, trajnostne rabe fitofarmaceutskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanja podnebnim spremembam in njihovega blaženja njihovih posledic, zaposlitvenih pogojev, in obveznosti delodajalcev ter zdravja in varnosti pri delu).

- Podintervencija 5: Usposabljanje in izmenjava dobrih praks ((47-1b) usposabljanje, vključno z mentorstvom in izmenjavo najboljših praks, zlasti v zvezi s trajnostnimi tehnikami zatiranja škodljivcev in boleznih, trajnostno uporabo fitofarmaceutskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanjem podnebnim spremembam in njihovim blaženjem njihovih posledic, pa tudi uporabo organiziranih platform za trgovanje in blagovnih borz na gotovinskih trgih in terminskih borzah).

Spodbujanje, razvoj in izvajanje: (i) proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; (ii) proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; (iv) zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; (v) varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 e)

- Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo ((1a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so: (ii) izboljšanje uporabe vode in odgovorno gospodarjenje z njo, vključno z varčevanjem z vodo, varstvom vode in odvodnjavanjem).

- Podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave ((47-1a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so: (vii) zmanjšanje emisij in odpadkov, izboljšanje uporabe stranskih proizvodov, vključno z njihovo ponovno uporabo in valorizacijo, ter ravnanje z odpadki).

Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 f)

- Podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe ((1a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so: (iii) preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba sort, pasem in praks ravnanja).

- Podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave ((47-1a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so: (i) ohranjanje tal, vključno s povečanjem zalog ogljika v tleh in strukturo tal, ter zmanjšanje onesnaževal)

Promocija in trženje proizvodov (46 h)

- Podintervencija 10: Promocija, obveščanje in trženje ((1f) promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o shemah kakovosti Unije in pomenu zdrave prehrane ter diverzifikaciji in konsolidaciji trgov)

Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

- Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev ((47-2 f) umik s trga za brezplačno razdelitev ali druge namene, po potrebi vključno s predelavo, da se olajša tak umik)

- Podintervencija 12: Opustitev pravila ((47-2 h) opustitev pravila, ki zajema končanje trenutnega proizvodnega cikla na zadevnem območju, pri čemer so proizvodi dobro razviti ter neoporečne in zadovoljive tržne kakovosti, razen uničenja proizvodov zaradi podnebnih razmer ali boleznih)

- Podintervencija 13 : Zavarovanje letine in proizvodnje ((47-2i) zavarovanje letine in proizvodnje, ki prispeva k varovanju dohodkov proizvajalcev, kadar imajo izgube zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer, bolezni ali napadov škodljivcev, ter hkrati zagotavlja, da upravičenci sprejmejo potrebne ukrepe za preprečevanje tveganj)

6.19.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

6.19.4 Kazalnik(i) rezultata

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrep

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire

6.19.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Podintervencija 1: Načrtovanje in organizacija proizvodnje

Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja vseh članov organizacije proizvajalcev dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati predvsem v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Dolgoročno kot kratkoročno načrtovanje bo zagotovilo trženje celotne proizvodnje vseh članov in zalaganje tržnih mest s potrebnimi količinami kakovostnih pridelkov.

Upravičeni stroški:

Naložbe s ciljem optimiziranja stroškov proizvodnje
Izboljšanje postopkov in tehnologij za izboljšanje kakovosti pridelkov
Naložbe v programsko opremo za načrtovanje proizvodnje
Druge naložbe, vezane na izboljšanje načrtovanja proizvodnje

Podintervencija 2: Ohranjanje kakovosti pridelkov

Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Tovrstni centri, ki vključujejo skladišča, hladilnice, sušilnice itd. omogočajo skladiščenje kmetijskih proizvodov tudi izven sezonsko in s tem dobavljivost proizvodov skozi daljše časovno obdobje. Distribucijski centri zagotavljajo zadostno koncentracijo ponudbe kmetijskih proizvodov, kar posledično zmanjšuje proizvodna, cenovna in dohodkovna nihanja in istočasno zagotavljajo stabilnost izven sezonske ponudbe.

Upravičeni stroški:

Postavitev hladilnic in skladiščnih prostorov.
Stroški izboljšanja in posodobitev tehnik skladiščenja
Nakup transportnih vozil za hlajenje
Specifična oprema za ohranjanje kakovosti pridelkov
Prenova obstoječih skladiščnih prostorov
Druga oprema, potrebna za povečanje trajnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenje proizvodov

Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave

Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde ter tudi vpliv podnebnih sprememb v zadnjih letih, zahteva vlaganja v nova znanja in iskanje novih tehnoloških rešitev tudi za območje Slovenije. Podobno velja tudi za področje vrtnarstva, pri katerem je v Sloveniji zaznati tehnološki zaostanek tako pri pridelavi kot pri skladiščenju/hlajenju, pripravi zelenjave za trg. Trenutne tehnologije ne omogočajo izkoriščanja naravnih danosti za podaljšanje sezone pridelave oziroma za celoletno pridelavo in ne zmanjšujejo tveganj povezanih z ekstremnimi vremenskimi pojavi ter učinkovitostjo rabe virov, zaradi česar je cenovna konkurenčnost v primerjavi z uvoženo zelenjavo prenizka. Potrebno tudi je preučiti, kako v procese pridelave in predelave sadja in zelenjave vključiti umetno inteligenco ter strojno učenje.

Za povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in tehnološkega razvoja pri pridelavi v sektorju sadja in zelenjave, je potrebno okrepiti tudi področja, ki sledijo pridelavi, npr. področje pakiranja.

Upravičeni stroški:

Raziskovalne dejavnosti na področju ohranjanja tal, uporabe vode in prilagajanju podnebnim spremembam
Alternativne zaščite rastlin pred boleznimi in škodljivci
Razvoj tehnologij za povečanje produktivnosti, učinkovitejše skladiščenje
Raziskave na področju pridelkov in postopkov, testiranje novih sort na različnih lokacijah
Vpeljava umetne inteligence ter strojnega učenja v proces pridelave in predelave
Materialni stroški in stroški za zaposlene za namen raziskav
Oprema za namen raziskovalne dejavnosti, za izvedbo poskusov
Drugi stroški, naložbe povezani z izvedbo raziskav

Podintervencija 4: Svetovanje in tehnična pomoč

V okviru spodbujanja modernizacije kmetij želimo vključiti še en pomemben vidik, in sicer prenos znanja o novih tehnologijah. V primeru naložb v novo, modernejšo tehnologijo, je namreč potrebno uporabnike seznaniti z njenimi lastnostmi. Ni torej dovolj, da se proizvajalce spodbuja k nakupu nove opreme, ki je učinkovitejša in prijaznejša za okolje, potrebno je zagotoviti, da jo znajo pravilno uporabljati. Uporaba zastarelih tehnologij in orodij s slabšim energijskim izkoristkom in večjim vplivom na okolje, ter slabo znanje uporabe informacijskih tehnologij vplivajo na slabšo produktivnost in nižjo donosnost, s čimer se preprečuje dolgoročni razvoj, saj se ob slabši donosnosti zmanjšujejo možnosti za nadaljnja vlaganja v novejšo opremo. Nezanjanje poleg tega lahko vpliva tudi na izbor za proizvodnjo manj primernih tehničnih orodij, orodij, ki so manj primerna za okolje itd.

Z intervencijo svetovalne storitve in tehnična pomoč bomo omogočili, da organizacije proizvajalcev lahko najamejo svetovalca oz. proizvajalca opreme, da jim predstavi novo opremo in jih izobrazijo o njenem delovanju. S tem bo omogočen kar najboljši možen izkoristek nove opreme, s čimer se bo povečala konkurenčnost organizacije proizvajalcev. S pravilno uporabo moderne tehnologije, pa bo večja možnost tudi za blaženje posledic podnebnih sprememb.

Upravičeni stroški izvedbe svetovanj in tehnične pomoči so:

izvedba in priprava svetovanj/tehnične pomoči za namen tehnologij pridelave, varstva rastlin, krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, uvajanje digitalizacije v pridelavo
stroški plačila izvajalca,
stroški poti in nastanitve.

Podintervencija 5: Usposabljanje in izmenjava dobrih praks

V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti.

Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene, zato menimo, da je ukrep usposabljanje in izmenjava dobrih praks potreben v izogib delanja napak. Izmenjava znanj in izkušenj bi potekala med predstavniki organizacij proizvajalcev iz EU držav, ki že imajo priznane organizacije proizvajalcev s operativnim programom ter med slovenskimi organizacijami proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave. Izvedba prenosa znanj bi potekala na sledeče načine: izobraževanje na daljavo ali v živo, srečanja s predstavniki organizacij proizvajalcev iz držav z vzpostavljenim operativnim programom, izvedba usposabljanj-delavnic na terenu za organizacije proizvajalcev v državah članicah z že vzpostavljenim operativnim programom.

Upravičeni stroški izvedbe usposabljanj so:

izvedba in priprava usposabljanj,
nakup didaktičnih pripomočkov, priprava video posnetkov za namen usposabljanj, nakup drugega materiala za namen usposabljanj,
stroški plačila izvajalca,
stroški poti in nastanitve.

Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi imajo obsežen vpliv na dejavnost pridelave sadja in zelenjave v Sloveniji, zato je zaščita naravnih virov – vode še posebej pomembna. Pridelava sadja in zelenjave večinoma poteka na prostem, izpostavljena je ekstremnim vremenskim pogojem, npr. suši, zato je namakanje, oroševanje izjemnega pomena. Cilji so usmerjeni predvsem v zmanjševanje vplivov na naravno kakovost vode, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave, ter v namensko in potrebam prilagojeno uporabo vode in namakalnih tehnik, če je to potrebno.

Upravičeni stroški:

Naložbe v nove namakalne naprave z učinkovitim vodnim izkoristkom.
Modernizacija obstoječih namakalnih naprav.
Pršilne tehnike z majhnimi izgubami.
Uvedba postopkov in tehnologij za zmanjšanje porabe vode pri pridelavi sadja in zelenjave, vključno s pripravo pridelkov za prodajo (čiščenje porabljenih in odpadnih voda).
Naložbe v programsko opremo za namakanje.
Druge naložbe, vezane na izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo

Podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave

Intenzivna pridelava sadja in zelenjave lahko prispeva k onesnaženju okolja, zato je pomembno, da se v pridelavo in predelavo sadja in zelenjave vključuje okoljsko sprejemljive materiale. Zmanjšanje količine nerazgradljivih

odpadkov, možnost ponovne uporabe nerazgradljivih materialov bo pomembno prispevalo k varovanju okolja ter k ohranjanju in izboljšanju biotske raznovrstnosti kmetijskih habitatov in vrst.

Upravičeni stroški:

Oprema za preprečevanje nastajanja odpadkov pri pridelavi (biorazgradljive folije, biorazgradljive vrvice, itd.)

Oprema za preprečevanje nastajanja odpadkov pri predelavi in pripravi za trg (pakirna embalaža, označevanje blaga, itd.)

Oprema za razvoj sistema ponovne uporabe potrošnega materiala za shranjevanje pridelkov

Naložbe v predelavo organskih odpadkov (kompostarne, oprema za drobljenje vej in ostankov pridelkov, oprema za predelavo odpadkov)

Druga oprema, ki je potrebna za zmanjševanje količin odpadkov pri procesu pridelave in predelave

Podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi imajo obsežen vpliv na dejavnosti, odvisne od naravnega okolja. Vplivajo tudi na vsakoletni pojav novih škodljivcev in bolezni, ki zmanjšujejo kakovost pridelkov. Pridelava zelenjave v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. V sadjarstvu je delež nasadov z mrežami proti toči in namakalnimi sistemi še vedno premajhen. V letu 2019 je bilo z mrežo proti toči pokritih 30 % vseh intenzivnih sadovnjakov, namakanih pa le 18,7 % intenzivnih sadovnjakov. Sistem oroševanja za varstvo sadovnjakov proti zmrzali je vzpostavljen le na 5,15 % oziroma na 226 ha površin intenzivnih sadovnjakov.

Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev. Zaradi neugodnih vremenskih pojavov pri tržnih zelenjadnicah povprečni hektarski pridelki zaostajajo za povprečnimi hektarskimi pridelki v državah članicah EU.

Pri prilagajanju na nove okoljske razmere je pomemben vidik tudi varnost in raznolikost semen - kmetje morajo imeti dostop do vrste kakovostnih semen za sorte rastlin, ki so prilagojene pritiskom podnebnih sprememb. Poleg dostopa do semen je pomemben tudi dostop do sadik ter podlag za sorte, ki so bolj prilagojene na podnebne spremembe.

Upravičeni stroški:

a) Naložbe za prilagajanje podnebnim spremembam:

oprema za zaščito pred točo,

oprema za zaščito pred zmrzaljo,

oprema za zaščito pred drugimi neugodnimi vremenskimi pojavi (pozeba itd.),

oprema za namakanje, drenažo

Stroški nabave čebelnjakov in čmrljakov za optimalno oprашevanje (večanje odpornosti kmetijskih površin z oprашevanjem)

Postavitev in priprava rastlinjakov

Modernizacija obstoječih rastlinjakov

Oprema in pripomočki za izvajanje opazovalno napovedovalne dejavnosti.

Nakup računalniških naprav, programov z namenom prilagajanja na podnebne spremembe

Nakup in optimizacija tehnične opreme za pridelavo na prostem in v pokritih površinah

Oprema za zaščito pred boleznimi in škodljivci

Druge naložbe, vezane na blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

b) Naložbe v postavitve ali prestrukturiranje nasadov:

stroški sadnih rastlin (sadike, cepiči) – podnebno prilagojene sorte (po priporočilih Javne službe v sadjarstvu in strokovnih priporočilih EU o izboru sort),

certificirano konvencionalno in ekološko seme.

Podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave

Tla predstavljajo največji zalogovnik ogljika na Zemlji. Močno se odzivajo na spremenljivost in intenziteto padavin in na sušne dogodke. Pomemben del strategije prilagajanja na spremembe bo ustrezna raba in tehnologija obdelave tal, predvsem s povečanjem vsebnosti organskih snovi v tleh. Večja vsebnost organske snovi ne vpliva le na mikrobiološko aktivnost v tleh, ki zagotavlja živost tal, pozitivno vpliva tudi na infiltracijo in na zadrževalno sposobnost tal za vodo, s katerimi se tla branijo pred posledicami intenzivnih padavin in suš (ARSO, 2018).

Cilj je zmanjševanje vplivov na naravno kakovost tal in biološko raznolikost, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave. Ponujeni predmeti subvencioniranja ustrezajo tudi cilju spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak.

Upravičeni stroški:

Oprema za obdelavo tal, setev
Oprema za odstranjevanje plevela
Oprema za precizno gnojenje
Oprema za precizno aplikacijo sredstev za zaščito rastlin
Druga oprema za obdelavo tal, setev, sajenje, nego in pobiranje pridelkov
Druge naložbe za ohranjanje tal, vključno s povečanjem zalog ogljika v tleh

Podintervencija 10: Promocija, obveščanje in trženje

Z vidika povečanja komercialne vrednosti proizvodov je potrebno dati poseben poudarek na uporabo oznak, ki potrjujejo sodelovanje proizvodov v shemah kakovosti Unije, s čimer se jamči poreklo, sledljivost in kakovost proizvodov, hkrati pa tudi njihova prepoznavnost (ustvarjanje blagovne znamke). Sheme kakovosti in njim lasten način označevanja potrošniku zagotavlja vrhunsko kakovost izdelkov in njihovo pristnost. Z namenom informiranja javnosti o proizvodih, vključenih v sheme kakovosti, je potrebno izvesti ukrepe, kot so oglaševanje v medijih, promocijske kampanje in drugi načini predstavitve proizvodov javnosti.

Promocijo lahko izvajajo organizacije proizvajalcev, ki imajo veljaven certifikat za shemo kakovosti, proizvode pa morajo tržiti kot proizvode sheme kakovosti, v katero so vključeni. S promoviranjem svojih proizvodov, vključenih v sheme kakovosti, proizvajalci hkrati pripomorejo k večanju prepoznavnosti oznak shem kakovosti. Zelenjava in sadje sta pomemben vir vitaminov, mineralov in prehranskih vlaknin, vendar Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja. Pričakujemo, da bo intervencija zagotovila povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev s ciljem izboljšanja poslovanja.

Upravičeni stroški:

prisotnost na sejnih, zasedanjih, razstavah, itd.,
razvoj blagovnih znamk, logotipov specifične za organizacije proizvajalcev,
potrošniško naravnano trženje, med drugim za otroke in mladostnike,
promocija (npr. medijske kampanje, objava oglasov, literatura, degustacije),
stroški oglaševanja in informiranja na prodajnem mestu, vključno z degustacijami,
stroški tiskanja na embalažo ali nalepke za namene promocije imena OP in blagovnih znamk.

Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev

Intervencija je namenjena reševanju kriznih situaciji na trgu in hkratnemu zmanjšanju količin odpadne hrane. Ta ukrep sledi cilju a - Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornost po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti iz člena 6.

Umik s trga se izvede z:

brezplačno razdelitvijo dobrodelnim organizacijam in ustanovam, v skladu z 89.a členom Zkme, za uporabo v njihovih dejavnostih pomoči osebam, za katere nacionalno pravo predvideva pravico do javne pomoči, zlasti zaradi pomanjkanja potrebnih sredstev za preživetje;

brezplačno razdelitvijo kazenskim institucijam, šolam in javnim izobraževalnim ustanovam ter otroškim počitniškim domovom, kakor tudi bolnišnicam in domovom za ostarele, ki jih določijo države članice, ki sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so tako razdeljene količine dodatek h količinam, ki jih te ustanove običajno kupujejo.

Upravičeni stroški za brezplačno razdelitev:

stroški prevoza za brezplačno razdelitev,

stroški razvrščanja in pakiranja za brezplačno razdelitev.

OP mora pred načrtovanim umikom s trga obvestiti MKGP. Pomembno: krizni ukrepi ne smejo presežati 1/3 odhodkov operativnega programa organizacije proizvajalcev.

Na proizvodih za brezplačno razdelitev mora biti navedeno: "Proizvod, namenjen za prosto razdelitev [Izvedbena uredba (EU) 2021/...]"

Podintervencija 12: Opustitev spravila

Intervencija je namenjena preprečevanju in reševanju kriz na trgu v sektorju sadja in zelenjave. Zaradi težjega skladiščenja določenih vrst sadja in zelenjave, bi bila intervencija namenjena reševanju kriznih situacij na trgu, opustitev spravila pa ima lahko hkrati ugodne posledice, npr. povečanje organske snovi v tleh (zeleno gnojenje).

Opustitev spravila se ne izvede, če se na območju ne pridobivajo več proizvodi z običajnim proizvodnim postopkom (sezona pridelovanja je že minila). Opustitev spravila pomeni, da se z zemljišča ne odvzame komercialnih proizvodov v času normalnega proizvodnega cikla in ne pomeni uničenje proizvodov zaradi neugodnega vremenskega dogodka ali bolezni.

Izvajanje ukrepa ne sme povzročiti nobenega negativnega vpliva na okolje ali fitosanitarnih posledic. Če površina, prijavljena za opustitev spravila, ni upravičena do opustitve spravila, se spravilo ne sme delno/v celoti izvesti. Ukrep mora biti dodatek k običajnim praksam gojenja.

Zneski nadomestil za opustitev spravila, ki vključujejo finančno pomoč Unije in prispevek organizacije proizvajalcev, so izplačila na hektar in krijejo do 90% najvišje ravni podpore za umike s trga.

OP mora pred načrtovano opustitvijo spravila obvestiti pristojne državne organe.

Pomembno: krizni ukrepi ne smejo presežati 1/3 odhodkov operativnega programa organizacije proizvajalcev.

Podintervencija 13 : Zavarovanje letine in proizvodnje

Intervencija je namenjena zavarovanju pridelkov za kritje izgube zaslужka organizacije proizvajalcev in/ali njihovih članov.

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi, ki so njihova stalnica, imajo obsežen vpliv na dejavnosti, odvisne od naravnega okolja. Pridelava zelenjave v Sloveniji večinoma poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek, neugodni vremenski pogoji (pozebe) in z njimi povezane bolezni in škodljivci. Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev.

Intervencija za zavarovanje letine prispeva k zavarovanju prihodkov proizvajalcev in kritju tržnih izgub, ki jih imajo organizacija proizvajalcev ali njeni aktivni člani, če jih prizadenejo naravne nesreče, podnebne razmere in, kjer je primerno, izbruhi bolezni ali napadi škodljivcev.

Z intervencijo sofinanciramo zavarovanja, ki jih organizacija proizvajalcev sklene zase in za svoje člane in ki ne izpolnjujejo pogojev za druga nacionalna financiranja. Organizacija proizvajalcev ne sme imeti sklenjene več kot ene pogodbe za zavarovanje istega produkta.

Zavarovanje pridelkov se lahko krije samo, če gre za pridelke v okviru organizacije proizvajalcev (podlaga dogovor organizacije proizvajalcev z zavarovalnico za zavarovanje pridelkov). Organizacija proizvajalcev je odgovorna za izbor primerne zavarovalnice z vidika konkurence na trgu.

Zavarovalne police, ki jih sklenejo člani organizacije proizvajalcev sami neposredno pri zavarovalnici, niso upravičene do sofinanciranja.

6.19.6 Pogoji upravičenosti

- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013,
- vrednosti tržne proizvodnje,
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

6.19.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podintervencija 1: Načrtovanje in organizacija proizvodnje, podintervencija 2: Ohranjanje kakovosti pridelkov, podintervencija 4: Svetovanje in tehnična pomoč, podintervencija 5: Usposabljanje in izmenjava dobrih praks in podintervencija 10: Promocija, obveščanje in trženje

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU. Petdesetodstotna omejitev se poveča na 80 %, če ti odhodki krijejo najmanj 5 % odhodkov v okviru operativnega programa.

Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo, podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave, podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe in podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU. Izjema: Petdesetodstotna omejitev se za odhodke, ki so povezani s ciljem iz člena 46 (e) in (f), poveča na 80 %, če ti odhodki krijejo najmanj 20 % odhodkov v okviru operativnega programa.

Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev

Financiranje v primeru umika s trga – brezplačna razdelitev, do 100% stroškov s strani EU, financiranje do največ 5 % VTP. Najvišji zneski podpore za umike s trga (v EUR/100 kg) določeni v Prilogi IV delegirane uredbe EU komisije – tipi intervencij v določenih sektorjih.

Podintervencija 12: Opustitev spravila

Zneski nadomestil za opustitev spravila, so izplačila na hektar in krijejo do 90% najvišje ravni podpore za umike s trga. Najvišji zneski podpore za umike s trga (v EUR/100 kg) določeni v Prilogi IV delegirane uredbe EU komisije – tipi intervencij v določenih sektorjih..

Podintervencija 13 : Zavarovanje letine in proizvodnje

Skupna javna podpora za zavarovanje je do 50 % stroškov zavarovalnih premij, ki jih vplačajo pridelovalci za zavarovanje pred izgubami zaradi slabih vremenskih razmer, ki se lahko izenačijo z naravnimi nesrečami in drugimi izgubami zaradi slabih vremenskih razmer ter izgubami, ki so jih povzročile rastlinske bolezni ali napadi škodljivcev.

6.19.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Obvezna Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi.

V operative programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitev biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave

Zahteva: Za uresničevanje tega cilja se mora v operativnem programu nameniti vsaj 2 % odhodkov.

Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo, podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave, podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe, Podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave

Zahteve:

- Vsaj 15 % odhodkov v okviru operativnih programov morajo zajemati intervencije, ki so povezane s cilji iz člena 46 (e) in (f),

- Operativni program mora zajemati vsaj tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46 (e) in (f).

Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev, podintervencija 12: Opustitev spravila

Zahteva: Intervencije iz vrst intervencij iz člena 47(2), točke (f), (g) in (h) ne smejo presežajo ene tretjine skupnih odhodkov v okviru operativnih programov.

6.19.9 Skladnost z STO

Podintervencije so v skladu z odstavki 2, 11 in 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.19.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI10
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za operativni program sadje zelenjava
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	410.000
Ustrezna enota učinka	Projekt
Kazalnik rezultata	R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo R.9 ^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov R.23 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane s skrbjo za naravne vire

6.19.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Naziv zneska na enoto	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	410.000	410.000	410.000	410.000	410.000	
	Načrtovan učinek	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000	410.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	
	Letni okvirni finančni prispevek	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000	410.000

6.20 Intervencija Plačilo za naravne ali druge omejitve

Oznaka intervencije	IRP1
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Plačilo za naravne ali druge omejitve
Vrsta intervencije	Naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje
Kazalnik učinka	O.11 Število hektarov, ki prejemajo dodatek za območja z naravnimi omejitvami (skupaj)
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	Obvezen odgovor
<ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☒ Ne ☐ Da ☒ Ne ☐ Da ☒ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.20.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☒	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)	61,00	20%	65%
☐	Upravljalvske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%

☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%
--------------------------	---	--------------	--	-----	------

6.20.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- o **Nacionalno**
- o Regionalno
- o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

6.20.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC1: podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

6.20.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P2 Ohranjanje kmetijske proizvodnje na OMD

6.20.5 Kazalnik(i) rezultata

R.4^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost

R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

6.20.6 Pogoji upravičenosti

Plačilo OMD je namenjeno vsem nosilcem KMG, torej fizičnim ali pravnim osebam ali združenju fizičnih ali pravnih oseb, ki:

imajo najmanj 1 ha upravičenih kmetijskih površin na katerih so izpolnjene zahteve pogojenosti, izvajajo kmetijsko dejavnost, ki je pridelava kmetijskih proizvodov, vključno z rejo kmetijskih živali (npr. paša), ali vsaj vzdrževanje kmetijskih površin v stanju primernem za pridelavo ali pašo, in sicer s košnjo vsaj enkrat letno do (15.10 tekočega leta), so aktivni kmetje.

Samo, če je izbran O11 (Čl 66)

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	<ul style="list-style-type: none"> o Gorska območja (v skladu s členom 32 (1a) Uredbe (EU) št. 1305/2013); DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF o Območja s posebnimi naravnimi omejitvami, razen gorska (v skladu s členom 32 (1b) Uredbe (EU) št. 1305/2013) ; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF o Območja z drugimi posebnimi omejitvami (v skladu s členom 32 (1c) Uredbe (EU) št. 1305/2013) ; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF o Vsa območja z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF o Drugo; NE
---	--

6.20.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Plačilo za območja z naravnimi in posebnimi omejitvami (v nadaljevanju: Plačilo OMD) je proizvodno nevezano plačilo, ki se dodeli kot plačilo na ha kmetijske površine.

Plačilo OMD je namenjeno nadomestitvi vseh ali dela dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so na zadevnem območju vezani na naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje. Plačilo je odvisno od resnosti omejitev, ki zadevajo kmetijsko gospodarstvo v OMD v primerjavi z območjem izven OMD. Določitev resnosti

omejitev se ugotavlja neodvisno, avtomatizirano in računalniško podprto v posebnem postopku, kjer se določijo težavnostne točke na KMG v OMD.

Plačilo OMD je potrebno zaradi dodatnih stroškov in izpada dohodka pri kmetovanju in bo prispevalo k ohranjanju in spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja, ohranjanju kulturne krajine podeželskih območij ter trajnostni rabi kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin. V okviru intervencije se podpira le aktivne kmete in nosilce KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost.

Plačilo OMD se posamezni KMG dodeli po formuli:

Število točk KMG x površina KMG v OMD(ha)

Pri čemer se upošteva sledeče:

Števila točk KMG v OMD,

Vrednosti točke glede na 7 težavnostnih razredov,

Prisotnosti travojedih živali na krmnih površinah KMG,

Skupen obseg kmetijskih zemljišč na KMG.

Število točk KMG v OMD:

Točkovanje KMG v OMD je proces opredelitve težavnosti kmetijskega gospodarstva za kmetijsko dejavnost, ki se izvrši prvič ob vpisu KMG v Register kmetijskih gospodarstev, nato pa posodobi ob vsakokratni spremembi obsega kmetijskih zemljišč na KMG v RKG.

Točke KMG v OMD pomenijo povprečno vrednost točke na hektar za vsa kmetijska zemljišča upravičenca.

Točkovanje KMG je avtomatizirano, temelji na uradnih evidencah in ga predpisuje poseben postopek, določen v Pravilniku o razvrstitvi kmetijskih gospodarstev v OMD.

Kmetijsko gospodarstvo z višjim številom točk kmetuje v težjih pridelovalnih pogojih.

Vrednost točke glede na 7 težavnostnih razredov:

Vrednost točke je določena v različni vrednosti glede na število točk posamezne KMG. Točke so grupirane v 7 razredov in sicer:

Število točk KMG v OMD / ha	Vrednost točke v €
7.r: 800 in več točk	0,57
6.r: 600 – 799 točk	0,53
5.r: 500 – 599 točk	0,49
4.r: 400 – 499 točk	0,45
3.r: 300 – 399 točk	0,42
2.r: 200 – 299 točk	0,40
1.r: do 199 točk	0,37

Prisotnosti travojedih živali na krmnih površinah KMG:

Kadar KMG upravlja s površinami trajnega travinja, sama pa nima travojedih živali, se za tako KMG vrednost točke iz prejšnje tabele zmanjša za 30% (zaenkrat še ocena).

Skupen obseg kmetijskih zemljišč na KMG v OMD in regresija:

Plačilo OMD se KMG po določenem obsegu 50 ha kmetijskih zemljišč v OMD postopoma zmanjša, nad mejo 100 ha pa znaša le 40% izračunanega plačila. Podpora se zmanjšuje postopno po sledeči degresivni lestvici:

Površina KMG v ha	Plačilo v %
do 50 ha	100 %
50 <= 60 ha	90 %
60 <= 70 ha	80 %
70 <= 80 ha	70 %
80 <= 90 ha	60 %
90 <= 100 ha	50 %
nad 100 ha	40 %

6.20.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Plačilo OMD je letna in se dodeli za upravičen hektar v skladu s sprejetimi pravili o točkovanju KMG v OMD in formulo za izračun plačila OMD skupnimi pravili.

Opis točkovanja KMG v OMD

Urejeno je z nacionalnim predpisom. Vsa kmetijska zemljišča se razvrstijo v 4 skupine (orna zemljišča, travinje, trajne nasade, vinograde). Glede na naravne omejitve (talni potencial, klima, strmina, velikost obdelovalne površine, posebne omejitve) se tem zemljiščem dodelijo točke za težavnost. Točke se na koncu vrednotenja preračunajo v povprečno število točk OMD ha za vsako posamezno kmetijsko gospodarstvo.

Plačilo OMD se dodeli s ciljem, da se upravičencem nadomesti vse ali del dodatnih stroškov in izpada dohodka, kar vpliva na uravnavanja ekonomskega položaja na KMG in posledično ohranjanja obdelanosti kmetijskih zemljišč.

Plačilo je namenjeno za upravičen hektar in je po vrednosti različno med posameznimi nosilci KMG. Izračunan znesek torej temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka na vsaki posamezni kmetiji posebej.

	NeIAKS	IAKS
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] <ul style="list-style-type: none"> – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – stroški transakcije – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Stopnje podpore		Stopnja podpore je odvisna od težavnosti kmetovanja na vsaki KMG posebej in posledično števila točk OMD. Možni zneski so med 25 €/ha do 900 €/ha in so odvisni od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Ti zneski podpore niso povezani z različnimi vrstami pogojev za upravičenost.
Metode izračuna		Glede na točkovanje KMG v OMD je pri vrednosti 1 točke 1 EUR ocenjena potreba za plačilo OMD približno 100 mio evrov. Posamezni nosilec KMG

		<p>prejme plačilo na ha glede na število točk v OMD na KMG na ha pomnoženo z vrednostjo točke. Ta je za različno višino točk različna.</p> <p>Načrtovan povprečni znesek je uteženo povprečje posameznih plačil OMD na ha za posamezno območje.</p> <p>Načrtovan povprečni znesek se torej načrtuje za vsako izmed kategorij OMD in sicer posebej za gorsko območje, območje z naravnimi omejitvami in območje s posebnimi omejitvami.</p>
--	--	--

6.20.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za gorska območja
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog 900 €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	61,00
Kazalnik rezultata	R.4 ^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.7 ^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za območja z naravnimi omejitvami
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR

Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog ___ €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	61,00
Kazalnik rezultata	R.4 ^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.7 ^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za območja s posebnimi omejitvami
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni Samo za IAKS in kadar je izbrano povprečni Obrazložitev zakaj enotni ni možen [obvezno] Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog ___ €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	61,00
Kazalnik rezultata	R.4 ^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.7 ^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

6.20.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da **Ne** Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

6.20.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za gorska območja (ZNERP1.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	143	143	143	143	143	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	248.000	248.000	248.000	248.000	248.000	0	1.240.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	35.200.000	35.200.000	35.200.000	35.200.000	35.200.000	0	177.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	21.472.000	21.472.000	21.472.000	21.472.000	21.472.000	0	108.275.000
Znesek na enoto za območja z naravnimi omejitvami (ZNERP1.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	122	122	122	122	122	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	0	180.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	4.300.000	4.300.000	4.300.000	4.300.000	4.300.000	0	22.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	2.623.000	2.623.000	2.623.000	2.623.000	2.623.000	0	13.420.000
Znesek na enoto za območja s posebnimi omejitvami (ZNERP1.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	80	80	80	80	80	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	56.000	56.000	56.000	56.000	56.000	0	280.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000	0	22.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	2.745.000	2.745.000	2.745.000	2.745.000	2.745.000	0	13.725.000

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	340.000	340.000	340.000	340.000	340.000	0	1.700.000
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	44.000.000	44.000.000	44.000.000	44.000.000	44.000.000	0	220.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	26.840.000	26.840.000	26.840.000	26.840.000	26.840.000	0	134.200.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.21 Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije

Oznaka intervencije	IRP2
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova ☐ Da ☐ Ne • Okolje ☐ Da ☐ Ne • LEADER ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.21.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.21.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.21.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.21.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

6.21.5 Kazalnik(i) rezultata

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

6.21.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do nepovratnih sredstev:

nosilci majhnih kmetij,

nosilci kmetijskih gospodarstev,

nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,

fizične in pravne osebe, ki so registrirane za predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov,

zadruge,

skupine proizvajalcev ali zadruga, ki izvajajo kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov.

Upravičenci do povratnih sredstev:

mladi prevzemniki, ki so prejeli odločbo o pravici do sredstev za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz Strateškega načrta za obdobje 2023-2027.

Pogoji upravičenosti:

predložitev poslovnega načrta, v katerem je izkazana ekonomsko upravičenost naložbe (ne velja za naložbe majhnih kmetij);

nosilec majhne kmetije izkazuje ekonomsko upravičenost naložbe v vlogi na javni razpis;

za nakup kmetijske mehanizacije mora biti izkazana njena racionalna raba;

stroški pridobivanja energije iz obnovljivih virov so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi, predelavi ali trženju proizvodov iz Priloge I k Pogodbi in ne presega letnih potreb kmetijskega gospodarstva oziroma živilsko predelovalnega podjetja po energiji.

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Upravičene naložbe so:

nakup kmetijske mehanizacije,

nakup in postavitve rastlinjakov in pripadajoče opreme,

ureditev skladiščnih kapacitet za namen prve prodaje, predelave ali trženja kmetijskih proizvodov,

naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov

naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih,

naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih.

Specifične in podrobnejše zahteve z vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oz. upravičenosti stroškov se bodo določile v nacionalnem predpisu.

6.21.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Namen intervencije je povečanje produktivnosti in neto dodane vrednosti na zaposlenega preko vlaganj v osnovna sredstva, s katerimi nameravamo pospešiti prestrukturiranje in modernizacijo kmetijskega in agroživilskega sektorja. Vlaganja v osnovna sredstva na kmetijskih gospodarstvih in v živilskopredelovalni industriji bodo pospešila uvajanje novih tehnologij (npr. mehanizacija, oprema in stroji v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), znanja in inovacij. Učinkovita in precizna proizvodnja bo krepila tržno usmerjenost in povečanje konkurenčnosti ob hkratnem zagotavljanju večje trajnosti kmetijstva in hitrejšega prehoda v krožno gospodarstvo.

V okviru krožnega gospodarstva se bodo izvajale naložbe v uporabo stranskih proizvodov in ostankov, recikliranje in uporabo odpadnih surovin ter zmanjšanje količin odpadkov, v okviru biogospodarstva pa se bodo izvajale naložbe v uporaba obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora v pretvorbo teh virov odpadkov za hrano vključno z proizvodnjo bioplina.

S podporami naložbam v predelavo hrane kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah se bo povečala dodana vrednost kmetijskih proizvodov, zlasti na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo.

S ciljem večje proizvodnje kmetijskih proizvodov in živil bomo krepili povezanost med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti pa povezave med živilskopredelovalno industrijo in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave surovin. S tem namenom bomo poleg individualnih naložb podprli tudi kolektivne naložbe.

Poseben poudarek bo namenjen majhnim kmetijam. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočili zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Te kmetije se bodo lahko prilagodile v smeri učinkovitejše kmetijske proizvodnje ali se preusmerile v proizvodnjo, katere rezultat so proizvodi z višjo dodano vrednostjo, s čimer bomo dosegli večjo konkurenčnost in večjo ekonomsko uspešnost malih kmetij.

Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije vključuje naslednje podintervencije:

- A. Majhne kmetije,
- B. Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki,
- C. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju pridelave kmetijskih proizvodov,
- Č. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov,
- D. Mladi prevzemniki.

6.21.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Oblike podpore: nepovratna (za podintervencije A, B in C) ali povratna (za podintervencijo D).

V okviru nepovratne podpore se podpora dodeli po sistemu dejansko nastalih stroškov ali pavšalne podpore preko uporabe poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo.

Omejitve podpore:

- **za podintervencijo A:** Nosilec majhne kmetije lahko pridobi 20.000 evrov pavšalne podpore.
- **za podintervencije B, C in Č:** Stopnja podpore v obliki nepovratnih sredstev za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.
- **za podintervencijo D:** Povratna podpora v obliki finančnih instrumentov za naložbe mladih prevzemnikov.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov oziroma nakup pripadajoče opreme, nakup in postavitve rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo ter - Pravidnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore je 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> - 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. 	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov.	

6.21.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za majhne kmetije
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Izračun za kmetije in podjetja temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrepa 4.1 in 4.2.</p> <p>Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetijska gospodarstva in kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 60.955.857 EUR za 1.153 projektov kmetij oziroma v povprečju 52.867 EUR/vlogo.</p> <p>Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo.</p> <p>Povprečna vrednost odobrenih sredstev za vloge kmetij znaša: $X_{4.1} (2/3) + X_{4.2} (1/3) = 52.867 * 2/3 + 58.975 * 1/3 = 54.903 \text{ EUR/vlogo}$</p> <p>Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek tretjine povprečne vrednosti odobrenih sredstev za vloge kmetij v višini 20.000 EUR/vlogo.</p>

Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojnih podjetnikov posameznikov
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za kmetije temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrepa 4.1 in 4.2. Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 60.955.857 EUR za 1.153 projektov kmetij oziroma v povprečju 52.867 EUR/vlogo. Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo. Povprečna vrednost odobrenih sredstev za vloge kmetij znaša: $X_{4.1} (2/3) + X_{4.2} (1/3) = 52.867 * 2/3 + 58.975 * 1/3 = 54.903 \text{ EUR/vlogo}$ Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto: - na kmetijah se bo v povprečju podprlo osem naložb z 0,04MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike na področju pridelave kmetijskih proizvodov
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrep 4.1. Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetijska gospodarstva in kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 8.764.847 EUR za 63 projektov pravnih oseb in s.p. oziroma v povprečju 139.125 EUR/vlogo. Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto:

	- pri geotermalnih elektrarnah se bo v povprečju podprla ena naložba z 0,65 MW/projekt, - pri mikrobioplinskih napravah se bosta v povprečju podprli dve naložbi z 0,04 MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podjetja temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrep 4.2. Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 17.994.311 EUR za 104 projektov živilskih podjetij oz. v povprečju 173.022 EUR/vlogo ter 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo. Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto: - pri podjetjih se bo v povprečju podprlo tri naložbe z 0,1 MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.5
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za mlade prevzemnike
Vrsta podpore	☐ subvencija ☒ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Povprečna vrednost zneska izplačanih projektov mladih prevzemnikov v obdobju PRP 2014-2020 je znašala 160.000 EUR/vlogo. Za finančne instrumente bo namenjeno 10.929.600 evrov. Z upoštevanjem odbitka stroškov izvajanja finančnih instrumentov bo na razpolago 10.000.000 evrov. Skupaj z bančnimi sredstvi bo na razpolago cca 20.000.000 evrov. S temi sredstvi se bo podprlo 125 projektov. Povprečna vrednost sredstev na projekt znaša 86.000 evrov.

Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejema podpora za digitalne kmetijske tehnologije R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejema podpora za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejema podpora (megavati)

6.21.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

Notifikacija GBER **ABER** de minimis

6.21.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.21.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za majhne kmetije (ZNERP2.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	100	100	100	100	98	498
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	1.960.000	9.960.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	860.000	860.000	860.000	860.000	842.800	4.282.800
Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojni podjetniki posameznik (ZNERP2.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	54.703	54.703	54.703	54.703	54.703	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	89	90	90	90	70	429
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	4.868.567	4.923.270	4.923.270	4.923.270	3.829.210	23.467.587
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	2.093.484	2.117.006	2.117.006	2.117.006	1.646.560	10.091.062
Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike na področju pridelave kmetijskih proizvodov (ZNERP2.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	139.125	139.125	139.125	139.125	139.125	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	20	20	20	19	19	98
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.782.500	2.782.500	2.782.500	2.643.375	2.643.375	13.634.250
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	0	1.196.475	1.196.475	1.196.475	1.136.651	1.136.651	5.862.728

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za podjetja na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov (ZNERP2.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	173.022	173.022	173.022	173.022	173.022	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	14	14	14	14	13	69
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.422.308	2.422.308	2.422.308	2.422.308	2.249.286	11.938.518
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.041.592	1.041.592	1.041.592	1.041.592	0	5.133.563
Mladi prevzemniki (ZNERP2.5)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	25	25	25	25	25	125
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	10.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	86.000	86.000	86.000	86.000	86.000	4.300.000
	Provizija za finančne instrumente	0	0	929.645	0	0	0	0	0
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	223	224	224	223	200	1.094
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	15.003.020	14.128.078	14.128.078	13.988.953	12.681.871	69.930.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	6.451.299	6.075.074	6.075.074	6.015.250	5.453.205	30.069.900

	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0
--	---------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

OSNUTEK

6.22 Intervencija Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano

Oznaka intervencije	IRP3
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> Generacijska prenova Okolje LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.22.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.22.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- o **Nacionalno** o Regionalno o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.22.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.22.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

6.22.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

6.22.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so:

- organizacije proizvajalcev,
- skupine proizvajalcev,
- zadruga,
- [agrarne skupnosti] ali
- [kratke dobavne verige],

ki izvajajo kolektivne naložbe na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov oziroma prve prodaje kmetijskih proizvodov prodajnim posrednikom ali predelovalcem.

Pogoji upravičenosti:

predložitev poslovnega načrta, v katerem je izkazana ekonomska upravičenost naložbe; stroški pridobivanja energije iz obnovljivih virov so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi, predelavi ali trženju proizvodov iz Priloge I k Pogodbi in ne presega letnih potreb upravičenca po energiji;

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Upravičene naložbe so:

- nakup tovornih vozil z opremo za namen dostave in ohranjanja kvalitete kmetijskih proizvodov,
- ureditev zbirnih centrov, skladišč in hladilnic oziroma nakup pripadajoče opreme za namen predelave ali trženja kmetijskih proizvodov ter prve prodaje kmetijskih proizvodov prodajnim posrednikom ali predelovalcem,
- nakup pakirnih linij,
- ureditev objektov za začasno nastanitev in oskrbo živali,
- naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov,
- naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih oziroma živilsko predelovalnih obratih.

Specifične in podrobnejše zahteve z vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oz. upravičenosti stroškov se bodo določile v nacionalnem predpisu.

6.22.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Kriza Covid-19 je poudarila pomen zadostne in nemotene oskrbe s hrano. Cilj predlagane intervencije je okrepiti položaj primarnih pridelovalcev in predelovalcev v verigah vrednosti, krepiti dolgoročnejša medsebojna razmerja med vsemi členi v verigah ter izboljšati delovanje verig vrednosti na področju preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi v Sloveniji.

Z modernizacijo oziroma gradnjo novih zmogljivosti (objektov), namenjenih pripravi kmetijskih proizvodov za trg, distribuciji in trženja, bomo lažje dosegli cilje boljšega organiziranja in delovanja teh verig v RS, povečanja organiziranega odkupa in prodaje. Krepitev verig preskrbe s hrano prinaša številne prednosti vsem akterjem v teh verigah, predvsem z vidika porazdelitve proizvodnih in tržno-cenovnih tveganj, ustvarjanja ekonomij obsega, zadostne in tudi izvensezonske ponudbe proizvodov za trg, povečanja dodane vrednosti, optimizacije stroškov, večje učinkovitosti in konkurenčnosti vseh členov v verigi ter hitrejšega prenosa novih tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij v kmetijstvu in predelavi.

Vlaganja v boljšo organiziranost, izkoriščenost kapacitet in regionalno prisotnost verig oskrbe s hrano lahko pripelje do skrajšanja transportnih in prodajnih poti, s tem pa tudi zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. S širšega socio-ekonomskega takšna vlaganja krepijo odpornost in vitalnost podeželskih območij, saj se z ohranjanjem kmetijstva in s tem povezanih gospodarskih dejavnosti, ohranjajo tudi delovna mesta na podeželju.

S ciljno naravnanimi naložbami, v katere bomo v največjem obsegu vključevali principe krožnosti, bomo spodbujali tudi prehod v krožno gospodarstvo in biogospodarstvo. Z investicijami bomo namreč podprli tiste investicije, ki izkažejo potencial za rabo stranskih proizvodov, zmanjševanje odpadne (zavržene) hrane, zmanjšanje količin odpadkov, učinkovitejše in bolj trajnostno naravnane sisteme skladiščenja, pakiranja, predelave, logistike, prodaje..., uvajanje OVE in večje energetske učinkovitosti objektov. V okviru biogospodarstva se bodo izvajale naložbe v uporabo obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora, vključno z proizvodnjo bioplina.

6.22.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 10.000 eurov na vlogo. Stopnja javne podpore je 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe in se lahko poveča za:

- 10 odstotnih točk, če je najmanj 50 odstotkov kmetijskih gospodarstev članov skupin proizvajalcev, organizacij proizvajalcev, zadrug ali kratkih dobavnih verig, ki bodo uporabljali kolektivno naložbo, razvrščenih na OMD območja,
- 10 odstotnih točk, če ima najmanj 25 odstotkov kmetijskih gospodarstev članov skupin proizvajalcev, organizacij proizvajalcev, zadrug ali kratkih dobavnih verig, ki bodo uporabljali kolektivno naložbo, certifikat o ekološki pridelavi oziroma predelavi kmetijskih proizvodov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnovo predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov, nakup in postavitve rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo.	
Stopnje podpore	Stopnja javne podpore je 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe in se lahko poveča za:	

	<p>– 10 odstotnih točk, če je najmanj 50 odstotkov kmetijskih gospodarstev članov skupin proizvajalcev, organizacij proizvajalcev, zadrug ali kratkih dobavnih verig, ki bodo uporabljali kolektivno naložbo, razvrščenih na OMD območja,</p> <p>– 10 odstotnih točk, če ima najmanj 25 odstotkov kmetijskih gospodarstev članov skupin proizvajalcev, organizacij proizvajalcev, zadrug ali kratkih dobavnih verig, ki bodo uporabljali kolektivno naložbo, certifikat o ekološki pridelavi oziroma predelavi kmetijskih proizvodov.</p>	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov.	

6.22.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kolektivne naložbe v kmetijstvu
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podukrep 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov pri zadrugah in gospodarskih družbah): 198.485 eurov na vlogo (1/2), – Podukrep 4.2 (predelava in trženje kmetijskih proizvodov pri zadrugah in gospodarskih družbah): 221.471 eurov na vlogo (1/2). <p>Skupaj: $X4.1(1/2) + X4.2(1/2) = 209.978$ eurov na vlogo.</p>
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

6.22.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.22.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za kolektivne naložbe v kmetijstvu (ZNERP3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	209.978	209.978	209.978	209.978	209.978	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	9	9	9	8	8	43
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.889.802	1.889.802	1.889.802	1.679.824	1.679.824	9.029.054
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	812.615	812.615	812.615	722.324	722.324	3.882.493
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	9	9	9	8	8	43
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.889.802	1.889.802	1.889.802	1.679.824	1.679.824	9.029.054
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	812.615	812.615	812.615	722.324	722.324	3.882.493
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.23 Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij

Oznaka intervencije	IRP4
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	Obvezen odgovor ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
<ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.23.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.23.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno**
 Regionalno
 Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.23.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.23.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8: Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

P7: Povečanje konkurenčnosti in tehnološki razvoj ŽPI

6.23.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov.

6.23.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore:

- nosilci majhnih kmetij,
- nosilci kmetijskih gospodarstev,
- nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- fizične in pravne osebe, ki so registrirane za predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov ter zadruga,
- skupine proizvajalcev ali
- zadruga, ki izvajajo kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov

Pogoji upravičenosti:

- Upravičenci morajo imeti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo; Upravičenec mora za predložiti poslovni načrt, v katerem mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe (ne velja za nosilce majhnih kmetij);
- Nosilec majhne kmetije mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe v vlogi na javni razpis;
- Upravičenec lahko kandidira za naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov, če za ta namen zagotavlja najmanj 50 odstotkov ekoloških proizvodov;
- Do naložb v predelavo ali trženje ekoloških proizvodov niso upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so v obdobju preusmeritve v ekološko pridelavo;
- Upravičenec lahko kandidira za naložbe v primarno kmetijsko pridelavo, če ima v ekološko pridelavo vključeno najmanj 50 odstotkov kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma ima ekološko rejo vključeno najmanj 50 odstotkov ekvivalenta GVŽ rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu;
- Do naložb v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena izvajanju ekološke pridelave, so upravičeni samo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so v obdobju preusmeritve v ekološko pridelavo;
- Stroški pridobivanja energije iz obnovljivih virov so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi, predelavi ali trženju proizvodov iz Priloge I k Pogodbi in ne presega letnih potreb kmetijskega gospodarstva oziroma živilsko predelovalnega podjetja po energiji;

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Do podpore bodo upravičene naslednje naložbe:

- nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena pridelavi ekoloških proizvodov, naložbe v predelavo ali trženje ekoloških proizvodov, ureditev skladiščnih kapacitet za namen prve prodaje, predelave ali trženja

ekoloških proizvodov, naložbe v obnovljive vire energije in učinkovite rabe energije na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih;

- pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

6.23.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Ekološko kmetijstvo ima v okviru strateškega načrta 2023–2027 posebno mesto, saj je v ospredju pri številnih intervencijah. Krepitev ekološkega kmetijstva je pomembna z vidika povečevanja deleža kmetijskih gospodarstev za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja in s tem k še večjemu prispevku kmetijstva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh. Hkrati pa je krepitev ekološkega kmetijstva izjemno relevantna z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zato slovenski potrošnik posega zlasti po ekoloških proizvodih iz uvoza. Ta intervencija je specifično namenjena povečanju konkurenčnosti in tržne usmerjenosti ekoloških pridelovalcev, s čimer pričakujemo povečanje količin lokalnih ekoloških proizvodov na trgu in v verigah preskrbe s hrano ter ustrezen odziv kmetijstva na pričakovanja javnosti.

Z načrtovanimi podporami v pridelavo in predelavo ter trženje ekoloških proizvodov pričakujemo povečanje produktivnosti ekoloških kmetij preko hitrejšega uvajanja tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij ter dvig dodane vrednosti kmetijskih proizvodov. Hkrati pa želimo spodbuditi učinkovito trženje ekoloških proizvodov in s tem njihov uspešnejši prodor na trg. Z namenom doseganja ustreznih količin in ekonomij obsega ter boljšega konkurenčnega položaja ekoloških proizvajalcev bodo ob individualnih podprte tudi kolektivne naložbe.

Posebna pozornost bo namenjena majhnim ekološkim kmetijam. Z razvojnimi spodbudami želimo tudi tej ciljni skupini omogočiti rast in razvoj, in sicer preko krepitev vlaganj v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicij v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in prisotnosti na trgu. S tem želimo tudi segmentu majhnih kmetij omogočiti večjo ekonomsko uspešnost.

Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij vključuje naslednje podintervencije:

- A. Majhne kmetije
- B. Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki
- C. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki

6.23.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo.

Za podintervencijo A: V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 20.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij.

Za podintervenciji B in C: Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za kolektivne naložbe ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov ter 500.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov oziroma nakup pripadajoče opreme, nakup in postavitve rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] -	

	<ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	<p>Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst):</p> <p>(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca</p> <p>(b) strošek na enoto</p> <p>(c) enotni znesek</p> <p>(d) pavšalni znesek</p> <p>Če se izbere b/c ali d/:</p> <p>Kaj je osnova za vzpostavitev?</p> <p>Izračun povprečnih stroškov iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za kolektivne naložbe ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov.	

6.23.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe majhnih kmetij v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	36.900 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020</p> <p>Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek odobrenih sredstev v višini 20.000 EUR/vlogo.</p>
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnost ekoloških kmetij
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	48.800 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020: – Podukrep 4.1 (pridelava ekoloških kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih), za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije za izvajanje ekološke pridelave: 25.000 eurov na vlogo ter – Podukrep 4.2 (predelava in trženje ekoloških kmetijskih proizvodov): 48.800 eurov/vlogo za kmetije.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnost ekoloških kmetij
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	173.000 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 na podukrepu 4.2 (predelava in trženje ekoloških kmetijskih proizvodov): 48.800 eurov/vlogo za kmetije ter 173.022 eurov na vlogo za pravne osebe in s.p. posameznike.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

6.23.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu

6.23.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnano st ekoloških kmetij (ZNERP4.1))	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	10	10	10	9	8	47
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	200.000	200.000	200.000	180.000	160.000	940.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	8.600	8.600	8.600	8.600	9.460	43.860
Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnano st ekoloških kmetij	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	36.900	36.900	36.900	36.900	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	14	14	14	13	0	55
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	516.600	516.600	516.600	479.700	0	2.029.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	215.000	215.000	215.000	215.000	0	860.000

(ZNER P4.2)									
Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov v posameznih konkurenčnosti ter tržno naravnano ekoloških kmetij (ZNERP4.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	173.000	173.000	0	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	3	3	0	0	0	6
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	519.000	519.000	0	0	0	1.038.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	209.840	209.840	0	0	0	419.680
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	40	40	30	30	11	151
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.188.000	1.188.000	700.000	700.000	220.000	3.996.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	510.840	510.840	301.000	301.000	94.600	1.718.280
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.24 Intervencija Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč

Oznaka intervencije	IRP5
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> Generacijska prenova Okolje LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.24.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo Uporabljen no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.24.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.24.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.24.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu.

6.24.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

6.24.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih.

Pogoj upravičenosti za naložbe v izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih:

Do podpore so upravičene agromelioracije, ki se izvajajo na komasacijskih območjih v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča.

Pogoj upravičenosti za naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč:

Do podpore so upravičene naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča.

6.24.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Skupna faktorska produktivnost v Sloveniji v obdobju 2005–2016 je bila večinoma pod povprečjem EU-28. V Sloveniji se je obseg kmetijske proizvodnje zmanjšal, medtem ko so vložki ostali v veliki meri nespremenjeni in stabilni.

Produktivnost je povezana z majhnostjo GERK-ov, veliko razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč in omejenim dostopom do kmetijskih zemljišč. Poleg tega to povečuje občutljivost kmetijstva na podnebne spremembe.

Potrebno je izboljšanje infrastrukture kmetijskih zemljišč, kot so zaokroževanje in agromelioracije.

Predmet podpore so naložbe v:

izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih in
izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč.

Če je za naložbo v skladu s predpisi, ki urejajo presojo vplivov na okolje, predpisana okoljska ocena, mora biti iz nje razvidno, da naložba ne bo imela nobenega pomembnega negativnega vpliva na okolje.

6.24.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

a) Nepovratna podpora je za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore je 100 odstotkov upravičenih stroškov naložbe. Najnižji znesek javne podpore je 2.000 evrov na vlogo.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek	

	(d) pavšalni znesek	
Stopnje podpore	Stopnja podpore je 100 % upravičenih stroškov naložbe. Najvišja priznana vrednost je odvisna od velikosti komasacije ali agromelioracije in je opredeljena v poglavju Načrtovani zneski na enoto.	
Metode izračuna		

6.24.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP5.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>ZNESEK NA ENOTO ZA IZVEDBO AGROMELIORACIJ NA KOMASACIJSKIH OBMOČJIH</p> <p>Povprečni znesek izvedbe agromelioracije na komasacijskih območjih na hektar je 1.097,5 EUR.</p> <p>Agromelioracije na komasacijskih območjih se združujejo v velikostne razrede, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha - velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha - velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha - velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha <p>Z velikostjo agromelioracijskega območja se znižuje povprečni strošek na hektar agromeliorirane površine, in sicer z naslednjim indeksom povprečne vrednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,50 - velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,00 - velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,85 - velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,70 <p>KONČNA PRIZNANA VREDNOST ZA IZVEDBO AGROMELIORCIJE NA KOMASACIJSKEM OBMOČJU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha: 1646,25 EUR/ha - velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha: 1097,5 EUR/ha - velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha: 932,88 EUR/ha - velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha: 768,25 EUR/ha
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP5.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč

Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>ZNESEK NA ENOTO ZA IZVEDBO KOMASACIJ KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ</p> <p>Povprečni znesek izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč na hektar je 1.341,4 EUR.</p> <p>Komasacijska območja se združujejo v velikostne razrede, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost komasacijskega območja je do 30 ha - velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha - velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha - velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha <p>Z velikostjo komasacijskega območja se znižuje povprečni strošek komasacije na hektar komasirane površine, in sicer z naslednjim indeksom povprečne vrednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost komasacijskega območja je do 30 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,50 - velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,00 - velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,85 - velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,70 <p>KONČNA PRIZNANA VREDNOST ZA IZVEDBO KOMASACIJ KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velikost komasacijskega območja je do 30 ha: 2012,1 EUR/ha - velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha: 1341,4 EUR/ha - velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha: 1140,19 EUR/ha - velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha: 939 EUR/ha
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

6.24.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih (ZNERP5.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	166.666,67	166.666,67	166.666,67	166.666,67	166.666,67	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	6	6	6	6	6	30
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	5.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	430.000	430.000	430.000	430.000	430.000	2.150.000
Znesek na enoto za izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč (ZNERP5.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	7	7	7	7	7	35
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	7.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000	3.010.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	13	13	13	13	13	65
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.400.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000	12.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	1.032.000	1.032.000	1.032.000	1.032.000	1.032.000	5.160.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.25 Intervencija Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture

Oznaka intervencije	IRP6
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> Generacijska prenova Okolje LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.25.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporablje no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimal na stopnja	Maksi malna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.25.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- o **Nacionalno** o Regionalno o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.25.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.25.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

6.25.5 Kazalnik(i) rezultata

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.25.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so fizične ali pravne osebe, ki so lastniki ali solastniki gozdov, agrarne skupnosti ter lokalne skupnosti (občine).

Pogoji upravičenosti:

Intervencija se lahko izvaja le na območjih, kjer odprtost z gozdnimi prometnicami po izvedeni naložbi ne bo presegala optimalne odprtosti.

Možnost gradnje ali rekonstrukcije gozdne ceste mora biti skladna z omejitvami in pogoji iz gozdnogospodarskega načrta, možnost gradnje, rekonstrukcije ali priprave gozdne vlake pa iz gozdnogojitvenega načrta.

6.25.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Z intervencijo želimo odpreti gozdove do optimalne odprtosti, saj s tem zmanjšajo pravilni stroški in poveča konkurenčnost lastnikov gozdov na trgu z gozdno lesnimi sortimenti. Gozdne prometnice predstavljajo na določenih območjih Slovenije edino povezavo do kmetij. Vsa dela na gozdnih prometnicah se bodo izvedla v soglasju vseh soglasodajalcev, tako s področja varovanja narave, okolja, kulturne dediščine. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja.

Predmet podpore so naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest, gradnjo, rekonstrukcijo in pripravo gozdnih vlak.

6.25.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 500 eur na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Pavšalni znesek predstavlja povprečni znesek del v Republiki Sloveniji.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 50 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

6.25.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP6
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost del v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Da

6.25.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU [Obvezna vsebina]

Ureditev gozdnih prometnic prispeva k boljšemu odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami. Prometnice se uporabljajo pri sečnji in spravilu lesa, ki ni kmetijski proizvod.

6.25.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Ureditev gozdne infrastrukture predstavlja investicijska dela v gradnjo gozdnih cest in gozdnih vlak.

6.25.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v ureditev gozdne infrastrukture (ZNERP6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.850	0	5.850	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	342	0	342	0	0	684
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	0	2.000.000	0	0	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	860.000	0	860.000	0	0	1.720.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	342	0	342	0	0	684
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	0	2.000.000	0	0	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	860.000	0	860.000	0	0	1.720.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.26 Intervencija Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

Oznaka intervencije	IRP7
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.26.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimal na stopnja	Maksi malna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.26.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.26.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.26.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

6.26.5 Kazalnik(i) rezultata

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.26.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so pravne in fizične osebe, njihova združenja, agrarne, pašne skupnosti, skupine lastnikov gozdov, ki so zasebni lastniki, solastniki ali zakupniki gozdov, skupine proizvajalcev s področja gozdarstva ter podjetja, ki so MSP.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora izpolnjevati pogoje za mikro, mala ali srednja podjetja;

Če je upravičenec samostojni podjetnik posameznik ali pravna oseba, ki ni lastnik oziroma zakupnik gozda mora imeti v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti registrirano dejavnost pod šifro A02.200 – sečnja ali A02.400 – storitev za gozdarstvo;

6.26.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Z intervencijo želimo predvsem intenzivirati gospodarjenja z gozdovi, zlasti v zasebnih gozdovih, povečati sečnjo, profesionalizirati dela v gozdovih in zmanjšati število delovnih nesreč pri delu v gozdu ter uvesti učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdovih. Spravilo po tleh želimo nadomestiti s spravilom po kolesih. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja.

Predmet podpore so naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu.

Mehanizacija in oprema za delo v gozdu obsega vse stroje in opremo za sečnjo in spravilo lesa ter stroje in opremo za povečanje gospodarske vrednosti gozdov, kot so mulčerji in stroji za sadnjo sadik gozdnega drevja.

Gospodarjenje z gozdovi je v Republiki Sloveniji usmerjano z načrti za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo trajnostno, sonaravno in večnamensko gospodarjenje z gozdovi. Pri gospodarjenju z gozdovi Republika Slovenija sledi načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030.

6.26.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 1.000 evrov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	–
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	

	Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

6.26.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP7
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Da

6.26.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU [Obvezna vsebina]

Z intervencijo omogočamo nakup mehanizacije in opreme za delo v gozdu, kot so sečnja in spravilo lesa. Les ni kmetijski proizvod.

6.26.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam oziroma lastnikom gozdov se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah.

6.26.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu (ZNERP7)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	26.832	26.832	0	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	205	186	0	0	0	391
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.500.000	5.000.000	0	0	0	10.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	2.365.000	2.150.000	0	0	0	4.515.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	205	186	0	0	0	391
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.500.000	5.000.000	0	0	0	10.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	2.365.000	2.150.000	0	0	0	4.515.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.27 Intervencija Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

Oznaka intervencije	IRP8
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> o V celoti o Delno o Ne

6.27.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljalvske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.27.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno**
- Regionalno
- Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.27.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.27.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

6.27.5 Kazalnik(i) rezultata.

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.27.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so gospodarske družbe, zadruge, samostojni podjetniki posamezniki, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji in skupine nosilcev dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora izpolnjevati pogoje za mikro ali mala podjetje;

Upravičenec do podpore mora imeti v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti registrirano dejavnost s šifro A02.200 – sečnja, C16.100 – žaganje, skobljanje in impregniranje lesa ali C16.290 – proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja pri čemer se v okviru te operacije podpirajo dejavnosti in proizvodi iz Seznama dejavnosti in proizvodov:

Seznam dejavnosti in proizvodov

Šifra Kategorije SKD 2008	Naziv	Podprte aktivnosti	Proizvodi po KN 2012
02.200	Sečnja	<ul style="list-style-type: none">proizvodnja sekancev v gozdu	4401 21 Iveri, sekanci in podobno, iglavcev 4401 22 Iveri, sekanci in podobno, neiglavcev
C16.100	Žaganje, skobljanje in impregniranje lesa	<ul style="list-style-type: none">žaganje lesa, skobljanje lesa in druga strojna obdelava okroglega lesaprofiliranje, iveriranje, luščenje in rezanje okroglega lesaproizvodnja lesenih železniških pragovproizvodnja lesenih drogov, kolov ipd.proizvodnja lesne volne, lesne moke, sekancev in iverisušenje lesaimpregnacija ali kemična obdelava lesa z zaščitnimi sredstvi ali drugimi materiali	<ul style="list-style-type: none">4401 21 Iveri, sekanci in podobno, iglavcev4401 22 Iveri, sekanci in podobno, neiglavcev4403 Les, neobdelan, z lubjem ali brez lubja ali beljavine, ali grobo obdelan (obtesan):4404 Les za obroče, cepljeni koli, koli, planke, drogov, zašiljeni toda ne žagani po dolžini, lesene palice, grobo okleščene, upognjene ali drugače obdelane, primerne za izdelavo sprehajalnih palic, dežnikov, ročajev za orodje ali podobnih proizvodov, trakovi in podobno iz lesa4406 Leseni železniški ali tramvajski pragovi4407 Les, vzdolžno žagan ali rezan, cepljen ali luščen, skobljan ali ne, brušen ali na koncih spojen, debeline nad 6 mm
C16.290	Proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja	<ul style="list-style-type: none">proizvodnja lesnih peletov ali briketov za energetske rabe	<ul style="list-style-type: none">4401 Les za ogrevanje v hlohah, polenih, vejah, butarah ali podobnih oblikah; iver in podobni drobci, žagovina, lesni odpadki in ostanki, aglomerirani ali neaglomerirani v hlode, briquete, pelete ali podobne oblike:44013100 Leseni peleti44013920 Žagovina, odpadki in ostanki, aglomerirani (npr. briketi)

6.27.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Z intervencijo želimo vzpostaviti ustrezno velike, sodobne obrate za pred industrijski obseg predelave lesa in posodobitev proizvodnje obstoječih obratov, ki vsebuje tudi digitalizacijo. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja

Predmet podpore so naložbe v dejavnost primarne predelave okroglega lesa, ki je omejena na majhen obseg predelave lesa.

Digitalizacija se v Sloveniji izvaja na področju optimizacije gozdno-lesne in spodbuja dvig produktivnost dela. Naložbe v digitalizacijo zajemajo IKT opremo na področju gozdno-lesne verige.

V obdelavo okroglega lesa spadajo: žaganje lesa, skobljanje lesa in druga strojna obdelava okroglega lesa, profiliranje, iveriranje, proizvodnja lesenih železniških pragov, proizvodnja lesenih drogov, kolov, sekancev in iveri, sušenje lesa, impregnacija ali biocidna zaščita lesa z biocidnimi proizvodi ali drugimi materiali, modifikacija lesa, proizvodnja sekancev ter proizvodnja lesnih peletov, briketov ali drv za energetska rabo.

6.27.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 1.000 eurov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] <p>Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji.</p>	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

6.27.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP8
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Da

6.27.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da **Ne** Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU [Obvezna vsebina]

Z intervencijo podpiramo naložbe v primarno predelavo lesa. Les ni kmetijski proizvod.

6.27.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah.

OSNUTEK

6.27.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo (ZNERP8)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	42.120	42.120	42.120	42.120	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	71	47	47	24	0	189
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.000.000	2.000.000	2.000.000	1.000.000	0	8.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.290.000	860.000	860.000	430.000	0	3.440.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	71	47	47	24	0	189
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.000.000	2.000.000	2.000.000	1.000.000	0	8.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	1.290.000	860.000	860.000	430.000	0	3.440.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.28 Intervencija Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevsničarstva

Oznaka intervencije	IRP9
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevsničarstva
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.28.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljalvske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.28.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.28.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.28.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

6.28.5 Kazalnik(i) rezultata

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.28.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so fizične ali pravne osebe, ki imajo registrirano drevesničarsko dejavnost.

Pogoj upravičenosti:

Upravičenec mora biti vključen v register dobaviteljev, skladno s predpisi, ki urejajo gozdni reprodukcijski material, ki ga vodi MKGP.

6.28.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Z intervencijo želimo podpreti izgradnjo novih gozdnih drevesnic, posodobitev infrastrukture obstoječih gozdnih drevesc, in nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za izvajanje del vzgoje sadik gozdnega drevja v gozdnih drevesnicah, vključno z vzgojo kontejnerskih sadik.

S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja saj ustrezen in kakovosten sadilni material je pogoj za uspešno obnovo gozda. Gozdno drevesničarstvo predstavlja prvi člen gozdno – lesne verige, ki je podlaga za stabilnejšo dolgoročno zagotavljanje surovin za lesno industrijo in istočasno za blaženje klimatskih sprememb ter zagotavljanje mladega stabilnega gozda.

Predmet podpore so naložbe razvoj gozdnega drevesničarstva.

6.28.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none">(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca(b) strošek na enoto(c) enotni znesek(d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

6.28.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP9
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.28.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU [Obvezna vsebina]

Z intervencijo podpiramo ustanovitev in razvoj gozdnih drevesnic, ki proizvajajo sadike gozdnega drevja. Les ni gozdni proizvod.

6.28.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah.

6.28.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva (ZNERP10)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	250.000	250.000	250.000	250.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	0	8
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	500.000	500.000	500.000	500.000	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	215.000	215.000	215.000	215.000	0	860.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	2	2	2	2	0	8
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	500.000	500.000	500.000	500.000	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	215.000	215.000	215.000	215.000	0	860.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.29 Intervencija Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige

Oznaka intervencije	IRP10
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.24 Število skupin/organizacij proizvajalcev, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP O.25 Število upravičencev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v uradnih shemah kakovosti v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	<ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova ☐ Da ☐ Ne • Okolje ☐ Da ☐ Ne • LEADER ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.29.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.29.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje cele Slovenije

6.29.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

6.29.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P9 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

6.29.5 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.29.6 Pogoji upravičenosti

1. Podintervencija: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Upravičenci do podpore za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju:

skupine proizvajalcev za skupno trženje, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
organizacije proizvajalcev za skupno trženje, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov in,
skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, če pridobijo certifikat vsaj za 10 članov.

Pogoji za pridobitev podpore za skupine in organizacije proizvajalcev so:

upravičenec mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznan na podlagi nacionalnih pravilnikov, razen če je upravičenec skupina izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 za katerega velja, da mora najkasneje na dan vložitve vloge pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo;
skupno dajanje blaga v promet na način, da upravičenec kupi in proda proizvode za katere je priznan, vključno s pripravo blaga za prodajo, centralizacijo prodaje za trg;
v primeru, da je skupina priznana kot kratka dobavna veriga mora zagotoviti, da je med kmetijskim gospodarstvom in končnim potrošnikom na lokalnem trgu območja Republike Slovenije, samo en posrednik, ki odkupuje ter predeluje oz. prodaja te kmetijske proizvode;
obvezna predložitev poslovnega načrta za obdobje petih let, katerega cilje mora izpolniti v obdobju upravičenosti in v katerem je opredeljeno najmanj:

- prilagajanje proizvodnje in obsega proizvodnje članov zahtevam trga;
- skupno dajanje blaga v promet, vključno s pripravo za prodajo, centralizacijo prodaje za trg;
- oblikovanje skupnih pravil glede proizvodnje, spravila in razpoložljivosti blaga za trg in
- druge dejavnosti, ki jih lahko izvajajo, kot je razvijanje poslovnih in trženjskih spretnosti ter organiziranja in pospeševanje procesov, inovacij...

2. Podintervencija: Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti

Upravičenci do podpore so:

skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
skupine proizvajalcev za skupno trženje, če je skupina priznana za kmetijske proizvode iz sheme kakovosti ekološka pridelava in predelava,
skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, če pridobijo certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo vsaj za 10 članov.

Pogoji za pridobitev podpore:

upravičenec mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznan na podlagi nacionalnih pravilnikov, razen če je upravičenec skupina izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 za katerega velja, da mora najkasneje na dan vložitve vloge pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo; upravičenec združuje najmanj 2 člana, ki sta vključena v izvajanje naslednjih shem kakovosti:

- zaščiten geografska označba (ZGO);
- zaščiten označba porekla (ZOP),
- zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP),
- gorski proizvodi,
- ekološka pridelava in predelava,

izbrana kakovost.

imeti mora načrt promocije, ki vsebuje vizijo oglaševanja in informiranja ter opisan načrt promocijskih aktivnosti, ki jih upravičenec namerava izvesti s pridobljeno podporo;

na notranjem trgu EU izvajati skupno promocijo proizvodov iz upravičenih shem kakovosti na način, da se na materialih, namenjenih za informiranje in promocijo v ospredju pojavi ime proizvodov iz upravičene sheme kakovosti, naziv sheme kakovosti in zaščitni znak oz. simbol kakovosti proizvoda. Promocija se ne sme izvajati na način, da spodbuja nakup proizvodov iz shem kakovosti zgolj na podlagi njihovega izvora oziroma na način, da se v ospredju promocijskih materialov pojavi naziv upravičenca ali blagovnih znamk.

3. Podintervencija: Novo sodelovanje v shemah kakovosti

Upravičenci do podpore so pravne osebe, ki povezujejo vsaj dve na novo vključeni kmetiji v izvajanje naslednjih shem kakovosti:

Zaščiten geografska označba (ZGO);

Zaščiten označba porekla (ZOP);

Zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP);

Ekološka pridelava in predelava in

Izbrana kakovost.

Pogoji za pridobitev podpore:

Upravičenec oz. član skupine mora imeti najkasneje na dan oddaje vloge za podporo veljaven certifikat za upravičeno shemo kakovosti oziroma za upravičen proizvod iz sheme kakovosti.

Za KMG za katerega upravičenec uveljavlja podporo je bil prvič izdan certifikat za shemo kakovosti oziroma za proizvod, za katerega se vlaga vloga, v letu objave javnega razpisa oziroma v koledarskem letu pred objavo javnega razpisa.

Upravičenec oz. član skupine mora sodelovati v shemi kakovosti, za katero mu je bila odobrena vloga za podporo, še vsaj naslednja 4 koledarska leta po izdaji odločbe o pravici do sredstev, kar dokazuje s certifikatom.

4. Podintervencija: Medpanožno sodelovanje

Upravičenec do podpore je pravna oseba, ki povezujejo predstavnike gospodarskih dejavnosti, povezanih s proizvodnjo in vsaj eno od naslednjih faz dobavne verige: predelavo proizvodov iz enega ali več sektorjev ali trgovino z njimi, vključno z njihovo distribucijo. Medpanožna organizacija mora imeti s člani sklenjen pisni dogovor o sodelovanju ter mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznan na podlagi nacionalnega pravilnika. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo priznalo eno medpanožno organizacijo za vsak sektor.

Medpanožne organizacije, morajo slediti enemu ali več sledečih ciljev:

- izboljšanje znanja in preglednosti proizvodnje in trga, vključno z objavo ustreznih statističnih podatkov v zbirni obliki, pa tudi z analizo prihodnjega razvoja trga;
- napovedovanje proizvodnih zmogljivosti in beleženje cen na javnih trgih

izvedba tržnih raziskav in ekonomskih študij za izboljšanje trženje izdelkov;
raziskovanje potencialnih izvoznih trgov;
priprava standardne pogodbe v skladu s pravili EU za prodajo kmetijskih proizvodov kupcem;
izvajanje raziskav za inovacije, optimizacijo in izboljšanje proizvodnja z namenom prilagoditve zahtevam trga in pričakovanju potrošnikov;
iskanje načinov za boljše upravljanje vložkov v proizvodnjo, zagotavljanje skladnosti z varnostjo hrane, zdravjem in dobrim počutjem živali, varstva tal in vode, tudi z iskanjem načinov za zmanjšanje uporabe sredstev za zaščito zdravja živali in fitofarmaceutskih sredstev;
razvoj metod za izboljšanje kakovosti proizvodov v vseh fazah proizvodnje; prispevanje k ravnanju s stranskimi proizvodi ter zmanjševanju odpadkov in ravnanju z njimi
-izkoriščanje potenciala ekološkega kmetovanja in shem kakovosti;
izvajanje ukrepov za preprečevanje in obvladovanje tveganj v zvezi z zdravjem živali ter fitosanitarnih in okoljskih tveganj.

Podpora se dodeli na podlagi načrta aktivnosti s kazalniki učinka, na podlagi katerih se bo ocenjevala uspešnost in izplačilo podpore. Kazalniki morajo biti merljivi in preverljivi. Izdana morajo biti letna poročila dejavnosti, iz katerih je razviden napredek in učinkovitost. Na koncu programa mora biti narejene smernice za proizvajalce določenega sektorja z vsemi priporočili in dognanji na izbranem področju.

6.29.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Iz analize stanja in SWOT je razvidno, da je ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti preskrbe s hrano bistveno šibkejši glede na ostale deležnike v tej verigi.

To se kaže npr. v vsiljevanju nepoštenih praks s strani večjih, ekonomsko pomembnejših členov v verigi, elastičnosti prenosa cen po verigi in razporeditvi dodane vrednosti. Prenos cen v verigi vrednosti preskrbe s hrano v Sloveniji je asimetričen. V primerjavi s pridelovalci imata v verigi preskrbe s hrano večjo pogajalsko moč običajno živilsko predelovalna industrija in trgovina. Poslovne odločitve na kmetijah ne temeljijo v zadostni meri na poslovnih modelih, na dolgoročnih pogodbenih zavezah, s katerimi bi znižali tveganje, ampak na iskanju trenutno najboljših kupcev. Podobne težave se pojavljajo tudi pri lastnikih gozdov, ki na trgu ne sodelujejo povezano.

Prav tako je iz analize stanja in SWOT razvidno, da med slovenskimi potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. Slovenski potrošnik je pripravljen za izdelke slovenskega porekla plačati več, pri čemer pa je tudi precej bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil. S skupinami proizvajalcev, ki bodo oblikovane za skupno trženje preko kratkih dobavnih verig, se bodo odprle nove tržne možnosti za prodajo proizvodov tudi od manjših manj specializiranih pridelovalcev, saj bodo lahko v kratko verigo prodajali različne proizvode in ne to tovrstna skupina namenjena posameznemu sektorju.

Iz analize stanja in SWOT je razvidno tudi, da potrošniki slabo prepoznajo znake kakovosti, zato je potrebno izboljšati informiranost potrošnikov o posebnih značilnostih, lastnostih in prednostih in označevanju proizvodov iz shem kakovosti. S tem se želi prispevati k boljšemu prepoznavanju proizvodov iz shem kakovosti med potrošniki, vzpodbuditi bolj organizirano, aktivno in usklajeno promocijo proizvodov iz shem s strani proizvajalcev, kar posledično proizvajalcem odpira nove tržne možnosti in vpliva na rast dodane vrednosti v kmetijstvu, boljšem vključevanju pridelovalcev v agroživilske verige preko shem kakovosti in izboljšanju položaja kmetov v vrednostni verigi.

Povečanje dodane vrednosti proizvodov preko vključevanja v sheme kakovosti je ena od ključnih strateških usmeritev RS na področju kmetijske pridelave in predelave. Sodelovanje v shemah kakovosti je povezano z dodatnimi stroški in obveznostmi, ki jih trg v začetni fazi uvajanja proizvoda praviloma ne povrne, kar pogosto predstavlja oviro za hitrejše in večje vključevanje proizvajalcev v sheme kakovosti, zato je smiselno proizvajalcem v začetnih letih sodelovanja v shemah kakovosti povrniti stroške, ki jih imajo s postopkom certificiranja.

Cilj intervencije je tako večja ponudba proizvodov iz shem kakovosti na trgu, ki jo bomo dosegli z vključevanjem kmetij v nove sheme kakovosti oziroma proizvode iz shem kakovosti in z večjim vključevanjem kmetij v obstoječe sheme kakovosti. Preko večjega vključevanja v sheme kakovosti se bo izboljšala dodana vrednost kmetijskih in živilskih proizvodov, kar bo prispevalo k izboljšanju dohodkovnega položaja kmetij, k izboljšanju položaja kmetov v vrednostni verigi, boljšemu vključevanju v agroživilske verige in s tem povečanjem konkurenčnosti agroživilskega

sektorja. Cilj intervencije je tudi večja povezanost proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, ter njihovo skupno trženje in promocija proizvodov iz shem kakovosti.

Intervencija je namenjena podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev za skupno trženje na področju kmetijstva in gozdarstva, podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin za izvajanje shem kakovosti in skupin izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 ter njihovi podpori za izvajanje skupne promocije. Poleg tega z intervencijo želimo upravičencem, ki na novo vstopijo v sheme kakovosti, pokriti dodatne stroške, nastale zaradi vključitve v sheme kakovosti ter jim omogočiti lažje prilagajanje zahtevam na trgu.

6.29.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

1. Podintervencija: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju se dodeli kot nepovratna sredstva, v obliki pavšalnega zneska, ki se izplača v letnih obrokih za prvih pet zaporednih let po datumu priznanja. Najvišja stopnja podpore znaša 10 % vrednosti tržne proizvodnje. Najvišji letni znesek javne podpore je:

25.000 EUR za skupine proizvajalcev na leto,
50.000 EUR za organizacije proizvajalcev na leto.

2. Podintervencija: Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti

Podpora za izvajanje dejavnosti promocije in informiranja se dodeli v obliki nepovratnih sredstev za dejansko nastale stroške, ki so nastali z izvajanjem aktivnosti promocije in informiranja potrošnikov o kmetijskih in živilskih proizvodih, ki so vključeni v upravičene sheme kakovosti.

Stopnja javne podpore znaša 70% upravičenih dejanskih stroškov. Najvišji znesek javne podpore je 150.000 EUR na posamezen proizvod. V primeru, da upravičenec združuje proizvajalce iz več shem kakovosti oziroma iz več različnih proizvodov iz shem kakovosti, se za vsak nadaljnji proizvod najvišji znesek javne podpore poveča za 10%. Najnižji znesek za katerega se odobri podpora je 5.000 EUR. Podpora se izplačuje letno za stroške, nastale v preteklem koledarskem letu. Upravičeni so stroški, ki nastali po oddaji vloge na javni razpis in še naslednja 3 koledarska leta.

3. Podintervencija: Novo sodelovanje v shemah kakovosti

Podpora se dodeli v obliki letnega pavšalnega plačila na kmetijsko gospodarstvo za kritje stroškov nove vključitve v shemo kakovosti. Višina pavšalnega plačila po posameznih upravičenih shemah kakovosti oziroma proizvodih iz upravičenih shem kakovosti znaša 100 % izračunane vrednosti pavšalnega plačila po modelni kalkulaciji. Podpora je enaka seštevku pavšalnih zneskov za stroške nastale v letu oddaje vloge na javni razpis in še naslednja štiri koledarska leta sodelovanja v shemi kakovosti. Podpora se izplača ob izdaji odločbe o pravici do sredstev.

4. Podintervencija: Medpanožne organizacije

Podpora namenjena medpanožnim organizacijam se dodeli za upravičene stroške, ki se navezujejo na izbrani cilj in so potrebni za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja. Stroški za namen vzpostavitve medpanožne organizacije niso upravičljivi stroški.

Stopnja javne podpore znaša 70 % upravičenih dejanskih stroškov. Najvišji znesek javne podpore je 500.000 EUR na medpanožno organizacijo. Podpora se izplačuje letno za stroške, nastale v preteklem koledarskem letu in sicer največ 5 let od odobritve vloge za podporo.

Podpora namenjena medpanožnim organizacijam se dodeli za upravičene stroške, ki se navezujejo na izbrani cilj in so:

tekoči stroški sodelovanja, povezani z delovanjem medpanožne organizacije;
neposredni stroški, povezani z delovanjem medpanožne organizacije in
stroški promocijskih dejavnosti.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <p>(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca</p> <p>(b) strošek na enoto</p> <p>(c) enotni znesek</p> <p>(d) pavšalni znesek</p> <p>Če se izbere b/c ali d/:</p> <p>Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun pavšalnega zneska opravi neodvisna organizacija z ustreznim strokovnim znanjem in izkušnjami, izbrana na podlagi javnega naročila. Izračun za določitev pavšalnih plačil temelji na enotnih in preverljivih kriterijih in upošteva zakonska merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.</p>	
Stopnje podpore	Podintervencija Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju: max 10% od vrednosti tržne proizvodnje. Podintervencija Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti: 70 %. Podintervencija Novo sodelovanje v shemah kakovosti: 100 %. Podintervencija Medpanožno sodelovanje: max 70 %.	
Metode izračuna		

6.29.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za skupno trženje, skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti in skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski podpore za ustanovitev in začetno delovanje skupine ali organizacije proizvajalcev so določeni na podlagi povprečnih vrednosti odobrenih sredstev za skupine proizvajalcev iz podukrepa M9.1, ki se je izvajal v programskem obdobju 2014–2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za organizacije proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski podpore za ustanovitev in začetno delovanje skupine ali organizacije proizvajalcev so določeni na podlagi povprečnih rezultatov vrednosti odobrenih sredstev projektov za organizacije proizvajalcev iz podukrepa M9.1, ki se je izvajal v programskem obdobju 2014–2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, za skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 in skupine proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo dodatno podporo za promocijo proizvodov iz shem kakovosti v okviru EKSRP
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za izvajanje dejavnostmi promocije in informiranja temelji na podlagi povprečnih vrednosti projektov, vezanih na aktivnosti dejavnosti informiranja in promocije iz obdobja PRP 2007-2013. Podpora znaša največ 150.000 EUR. V primeru, da upravičenec združuje proizvajalce iz več shem kakovosti oziroma iz več proizvodov iz shem kakovosti se za vsak nadaljnji proizvod najvišji znesek javne podpore poveča za 10%, s čimer spodbujamo povezovanje proizvajalcev znotraj različnih shem kakovosti oziroma proizvodov iz shem kakovosti.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za medpanožne organizacije, ki prejemajo podporo za vzpostavitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	

	Znesek podpore medpanožnim organizacijam znaša največ 100.000 EUR na leto glede na upravičene stroške posameznega leta.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.5
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe, ki prejemajo podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti v okviru EKSRP
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število novo vključenih kmetij v sheme kakovosti
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun zneskov podpore za novo sodelovanje v shemah kakovosti opravi neodvisna organizacija z ustreznim strokovnim znanjem in izkušnjami, ki je izbrana na podlagi javnega naročila. Izračun za določitev pavšalnih plačil temelji na enotnih in preverljivih kriterijih in upošteva zakonska merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Izračun za povprečen znesek podpore podintervencije novo sodelovanje v shemah kakovosti temelji na podlagi povprečnih vrednosti podpor v programskem obdobju 2014-2020, pri čemer sta upoštevana predvidena višja stopnje sofinanciranja v novem programskem obdobju (iz 60% na 100 % izračunane vrednosti pavšalnega plačila) ter višje cene stroškov certificiranja in višje cene urnih postavk glede na cene, na podlagi katerih so bili izračunani pavšalni zneski za programsko obdobje 2014-2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.29.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
o Da o Ne o **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

o **Notifikacija** o GBER o ABER o de minimis

6.29.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.29.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Finančno leto		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za skupno trženje, skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti in skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP (ZNERP10.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	27	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	26	52	52	52	52	26	135
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	520.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	520.000	5.200.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	223.600	447.200	447.200	447.200	447.200	223.600	2.236.000
Znesek na enoto za organizacije proizvajalce v za skupno trženje, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	43.300	43.300	43.300	43.300	43.300	43.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	2	3	3	3	3	1	15
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	86.600	129.900	129.900	129.900	129.900	43.300	649.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	37.238	55.857	55.857	55.857	55.857	18.619	279.285

okviru EKS RP (ZNERP10.2)	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)											
Znesek na enoto za skupine proizvajalce v za izvajanje shem kakovosti, za skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 in skupine proizvajalce v za skupno trženje, ki prejemajo dodatno podporo za promocijo proizvodov iz shem kakovosti v okviru EKS RP (ZNERP10.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	50.000	550.000	550.000	550.000	550.000	0	550.000	550.000	50.000
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)											
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	9	18	18	9	0		54		
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	450.000	900.000	900.000	450.000	0		2.700.000		
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)											
		0	0	193.500	387.000	387.000	193.500	0		1.161.000		
Znesek na enoto za medpanožne organizacije, ki prejemajo podporo za vzpostavitev in začetno	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	0				
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)											
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	1	1	1	1	1	0		5		

delovanje v okviru EKSRP (ZNERP10.4)	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	0	500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000	0	215.000
Znesek na enoto za pravne osebe, ki prejema podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti v okviru EKSRP (ZNERP10.5)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	430	430	430	430	430	430	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	00	562	562	562	562	562	562	3.370
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	241.660	241.660	241.660	241.660	241.660	241.660	1.449.960
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	103.914	103.914	103.914	103.914	103.914	103.914	623.483
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	967	990	999	999	990	964	1.159
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	848.260	196.156	241.156	241.156	196.156	904.960	10.499.460
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	364.752	84.347	103.697	103.697	84.347	389.133	4.514.768
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.30 Intervencija Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije/100%lokalno«

Oznaka intervencije	IRP11
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vzpostavitev in razvoj ekoregije
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.28 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP (razen EIP pod O.1)
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.30.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.30.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

6.30.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

6.30.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

6.30.5 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.30.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenec:

Pravna oseba, ki je vodilni partner pogodbenega partnerstva »ekoregije« (javni zavod, skupina SP ali OP, druge pravne osebe, kot jih določa Zakon o gospodarskih družbah).

Pogoji upravičenosti:

Pogoj št. 1: Pripravljena strategija za vzpostavitev in delovanje »ekoregije«.

Pogoj št. 2: Vzpostavljeno pogodbeno partnerstvo na območju »ekoregije«, v kateri je opredeljen vodilni partner.

Pogodbeno partnerstvo vodi upravičenec, ki je pravna oseba.

Pogoj št. 3: Pogodbeno partnerstvo vključuje najmanj pet ekoloških kmetijskih gospodarstev ali skupina ekoloških izvajalcev z območja »ekoregije« oz. najmanj 30% vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev predstavljajo ekološka kmetijska gospodarstva.

Pogoj št. 4: Najmanj ena sklenjena pogodba z javnim zavodom ter najmanj ena sklenjena pogodba s subjektom s področja HORECA.

Pogoj št. 5: Najmanj en deležnik s področja trženja ekoloških proizvodov.

Specifične upravičenosti, povezane z regijami

Intervencija je namenjena podpori projektov sodelovanja katerih cilj je ciljem oblikovanje oblikovanja in vzpostavitev kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter promocija lokalne hrane. Promocijske aktivnosti se morajo navezovati na prednosti in koristi kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov v povezavi s ponudbo lokalne hrane, spodbujanju njihove uporabe in osveščanju potrošnikov (tako končnih potrošnikov kot tudi obratov javne prehrane) in ne na posamezne proizvajalce znotraj vzpostavljene kratke dobavne verige. Prispevala bo k doseganju specifičnega cilja izboljšanje položaja kmetov v verigi vrednosti. Intervencija je namenjena podpori projektov sodelovanja najmanj dveh subjektov s ciljem oblikovanja in vzpostavitev kratkih dobavnih verig ter promocija lokalne hrane. Promocijske aktivnosti se morajo navezovati na prednosti in koristi kratkih dobavnih verig v povezavi s ponudbo lokalne hrane s poudarkom na ponudbi ekološko pridelane hrane, spodbujanju njihove uporabe in osveščanju potrošnikov (tako končnih potrošnikov kot tudi obratov javne prehrane). Prispevala bo k doseganju specifičnega cilja izboljšanje položaja kmetov v verigi vrednosti.

6.30.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

"Ekoregija" predstavlja pristop trajnostnega upravljanja lokalnih virov, ki temelji na ekološkem kmetovanju in ekoloških proizvodih ter na aktivnem sodelovanju ekoloških kmetov v procesih gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja tega geografskega območja. Izhodišče vzpostavitve »ekoregije« je lokalno ekološko kmetijstvo in njegovi proizvodi.

Vsaka regija vključuje vidike življenjskega sloga, prehrane, človeških odnosov in narave.

Ekološka pridelava pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov. Z regijskim pristopom vključevanja ekološkega kmetijstva in drugih lokalnih dejavnosti lahko preko t.i. "ekoregij" povečamo turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim ekološkim pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohrani celovitost ekološke kakovosti proizvoda.

Namen je spodbujanje povezovanja certificiranih kmetijskih pridelkov, živilskih proizvodov in jedi na geografsko zaokroženem območju v verigo od pridelovalcev, do predelovalcev, gostinskih ponudnikov, obratov javne prehrane in končnih potrošnikov. Predstavlja pristop trajnostnega upravljanja lokalnih virov, ki temelji na ekološkem kmetovanju in ekoloških proizvodih, lokalnih certificiranih pridelkov, izdelkov in jedi v okviru kolektivnih blagovnih znamk, ter na aktivnem sodelovanju kmetov v procesih gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja tega geografskega območja.

Z regijskim pristopom vključevanja ekološkega kmetijstva, visoko kvalitetnih certificiranih lokalnih kmetijskih pridelkov, živilskih proizvodov in jedi in drugih lokalnih dejavnosti lahko povečamo turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih.

Rezultat je okrepljena lokalna ponudba in potrošnja ter lokalna kmetijska proizvodnja, ki jo potrošniki cenijo in ima zato višjo tržno vrednost.

»Ekoregija« mora biti vzpostavljena na povezanem zaokroženem območju, ki ga povezuje podoben način kmetovanja, potrebe lokalnega trga in deležnikov ekološkega kmetovanja.

Za vzpostavitev »ekoregije« mora biti vzpostavljeno pogodbeno partnerstvo javno-zasebnega sektorja, v katerega so vključena kmetijska gospodarstva, ekološka kmetijska gospodarstva, združenja in javni organi ter ostali deležniki s področja ekološkega kmetovanja ter drugih gospodarskih panog. Izmed vključenih partnerjev se izbere vodilnega partnerja, ki upravlja »ekoregijo«.

Intervencija prispeva k specifičnemu cilju izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi. Cilj vzpostavitve in razvoja »ekoregije« na osnovi krepitve položaja ekoloških kmetovalcev v verige vrednosti in preskrbe z ekološko hrano je povečanje deleža ekoloških kmetij, prodaje ekološke hrane na lokalnem trgu, povečanje deleža ekološko predelanih proizvodov in povečanje deleža ekoloških živil v javnih zavodih, drugih obratih javne prehrane, v turizmu in gostinskih obratih/gastronomiji na povezanem zaokroženem območju.

Cilj je čim bolj povečati gospodarski, okoljski in družbeno-kulturni potencial ozemlja ter prepoznavnost ekološkega kmetovanja.

Podpora bo namenjena za izdelavo in izvajanje celovitega razvojnega koncepta – strategije za vzpostavitev in razvoj ter za upravljanje »ekoregije/100% lokalno«. Akcijski načrt vključuje npr. skupno vizijo ter ukrepe in načrtovane cilje po določenih obveznih razvojnih področjih: medsebojno povezovanje ekoloških kmetijskih gospodarstev, povezovanje le-teh znotraj verige vrednosti (lokalna predelava in trženje), povezovanje z drugimi deležniki na območju »ekoregije« (lokalne skupnosti, javni zavodi, gastronomija, turizem, izobraževanje, naravna in kulturna krajina), idr.

1. Podpora se bo dodelila za pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije.

Podpora je namenjena usposabljanju lokalnih zainteresiranih strani, proučevanju zadevnega območja, vključno s stroški dela in stroški priprave strategije. Podpora se dodeli v obliki pavšalnega zneska.

2. Podpora za upravljanje »ekoregije« in izvajanje strategije

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov. Podpora se bo dodelila za aktivnosti izvajanja strategije povezane z delovanjem ekoregije:

stroški dela za namen vodenja in upravljanja »ekoregije«,
stroški usposabljanj in udeležbe na dogodkih,
stroški naložb,
prenos znanja in ozaveščanje o pomenu ekološkega kmetovanja (v javnih zavodih,..).
Upravičeni so stroški za namen promocije in trženja za potrebe razvoja ekoregije (npr. oblikovanje celostne grafične podobe, oblikovanje blagovne znamke, stroški promocije, embalaža, pakiranje, za povečanje ekološke pridelave/predelave, hladilnice, dostavna vozila...).

Upravičenec do podpore je vodilni partner pogodbenega partnerstva.

6.30.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči za:

1. Pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije

Podpora se dodeli v obliki pavšalnega zneska za pripravljeno in potrjeno strategijo.

2. Upravljanje »ekoregije« in izvajanje strategije.

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov.

Podpora se odobri za izvajanje strategije in znaša največ 440.000 EUR v petletnem obdobju upravičenosti. Letni znesek podpore znaša 70.000 EUR, ki se z dodatkom za uspešnost lahko poveča do največ 88.000 EUR podpore letno, če se na območju »ekoregije« poviša število vključenih ekoloških kmetijskih gospodarstev, število drugih vključenih partnerjev oziroma število ekoloških proizvodov. Podrobnejši kriteriji za dodelitev dodatka za uspešnost se določijo z nacionalnim predpisom.

Stopnja podpore za pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije ter za stroške dela za namen vodenja in upravljanja ekoregije znaša do 100% upravičenih stroškov.

Stopnja podpore za naložbe je v skladu z 73. členom Uredbe SN do 65% upravičenih stroškov.

Način izračuna zneskov podpore na enoto in način certifikacije (potrditve) tega izračuna v skladu s 76. členom Uredbe o SN¹⁹.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Strošek na enoto bo določen s pravično in preverljivo metodo ter bo izhajal iz statističnih podatkov za podobne ali istovrstne stroške. Uporabljala se bo lahko kombinacija oblik iz točk (a) in (b), če vsaka oblika zajema različne vrste stroškov. Pavšalni znesek bo določen na podlagi metode, ki bo uporabila podatke za podobne ali istovrstne stroške.	
Stopnje podpore	do 100 %	

6.30.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP11
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vzpostavitev in razvoj ekoregije
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski so določeni na podlagi rezultatov projektov programskega obdobja 2014–2020, kot so npr. projekti sodelovanja LAS s podobno vsebino, projekti EIP s podobno vsebino.
Regija(e):	NUTS1

¹⁹ Člen 99(gb)(ii)

Stopnja(e) prispevka:	do 100 %
Kazalnik rezultata	R.10 ^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP

6.30.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

OSNUTEK

6.30.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za vzpostavitev in razvoj ekoregije (ZNERP11)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	64.000	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	3	5	5	5	5	2	5
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	230.000	440.000	440.000	440.000	440.000	220.000	2.300.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	98.900	189.200	189.200	189.200	189.200	94.600	989.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	3	5	5	5	5	2	5
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	230.000	440.000	440.000	440.000	440.000	220.000	2.300.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	98.900	189.200	189.200	189.200	189.200	94.600	989.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.31 Intervencija Izgradnja namakalnih sistemov

Oznaka intervencije	IRP12
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izgradnja namakalnih sistemov
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.31.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.31.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.31.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

6.31.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

6.31.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

6.31.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo investicije.

Pogoji za dodelitev sredstev so:

Do podpore so upravičeni javni in zasebni namakalni sistemi vključno z namakalno opremo v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča.

6.31.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Investicija: Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom

Namakalni sistem, namenjen več uporabnikom, ki namakajo po namakalnem urniku, je sestavljen iz odzemnega objekta ter primarnega in sekundarnega namakalnega razvoda (dovodno omrežje). Namakalna oprema ni del namakalnega sistema, namenjenega več uporabnikom.

Predmet financiranja je vzpostavitev odzemnega objekta (na primer akumulacija, vrtina ipd.), postavitve črpališča vključno z opremo ter primarni in sekundarni namakalni razvod, ki se zaključijo s hidranti.

Predmet financiranja je tudi morebitno dovodno omrežje med vodnim virom in območjem namakalnega sistema, ki je namenjen več uporabnikom.

Investicija: Izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme

Podobno kot namakalni sistemi, ki so namenjeni več uporabnikom, so tudi individualni namakalni sistemi sestavljeni iz odzemnega objekta ter primarnega in sekundarnega namakalnega razvoda. Predmet podpore je tudi namakalna oprema.

Vlagatelji lahko kandidirajo samo za investicije v namakalno opremo (če je individualni namakalni sistem ali namakalni sistem, ki je namenjen več uporabnikom, že zgrajen).

6.31.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora je za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore:

100 odstotkov pri investiciji Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom. Najnižji znesek javne podpore je 10.000 eurov na vlogo;

50 odstotkov pri investiciji Izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme. Najnižji znesek podpore je 2000 eurov na vlogo.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument (e)	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca	

	(b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	
Stopnje podpore	<p>Stopnja podpore pri investiciji Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, je 100 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira.</p> <p>Stopnja podpore pri investiciji Izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme je 50 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira.</p>	

6.31.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP12.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Znesek na enoto za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom: Prizna se 100 % vrednosti investicije na ha namakane površine.</p> <p>Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom: Prizna se 100 % vrednost na globinski meter pri vzpostavitvi vrtine. Prizna se 100 % vrednost na m³ pri vzpostavitvi zadrževalnika.</p> <p>Ocenjena vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakalne površine. Prizna se 100 % vrednosti na ha namakalne površine.</p> <p><u>Ocena na posamezno leto:</u> 2 investiciji v namakalne sisteme, ki so namenjeni več uporabnikom, vsako v povprečni velikosti 100 ha novih namakalnih površin. Načrtovani znesek na enoto: 100 ha x 10.000 EUR = 1.000.000 EUR <u>Ocena stroška na leto:</u> 2 investiciji/leto x 100 ha x 10.000 EUR = 2.000.000 EUR Skupna ocenjena vrednost investicije: 2.000.000 EUR/leto x 5 let = 10.000.000 EUR</p>
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP12.2
-----------------------------	-----------

Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Znesek na enoto za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov: Prizna se 50 % vrednosti na ha namakane površine.</p> <p>Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo izgradnja individualnih namakalnih sistemov: Prizna se 50 % vrednost na globinski meter pri vzpostavitvi/ureditvi vrtnice. Prizna se 50 % vrednost na m³ pri vzpostavitvi/ureditvi zadrževalnika.</p> <p>Ocenjena vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakalne površine. Prizna se 50 % vrednosti na ha namakalne površine.</p> <p><u>Ocena na posamezno leto:</u> 10 investicij v individualne namakalne sisteme, vsako v povprečni velikosti 8 ha. <u>Načrtovani znesek na enoto:</u> 8 ha x 5.000 EUR = 40.000 EUR <u>Ocena stroška na leto:</u> 10 investicij/leto x 8 ha x 5.000 EUR = 400.000 EUR <u>Skupna ocenjena vrednost investicije:</u> 400.000 EUR/leto x 5 let = 2.000.000 EUR</p>
	<p>Znesek na enoto za nakup namakalne opreme: Prizna se 50 % vrednosti investicije v namakalno opremo.</p> <p>Ocenjena vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na enoto/investicijo. Prizna se 50 % vrednosti investicije.</p> <p><u>Ocena na posamezno leto:</u> 80 podprtih naložb v namakalno opremo <u>Načrtovani znesek na enoto:</u> 5.000 EUR <u>Ocena stroška na leto:</u> 80 naložb/leto x 5.000 EUR = 400.000 EUR <u>Skupna ocenjena vrednost:</u> 400.000 EUR/leto x 5 let = 2.000.000 EUR</p>
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.31.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.31.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (ZNERP12.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	2	10
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	10.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	860.000,00	860.000,00	860.000,00	860.000,00	860.000,00	4.300.000,00
Znesek na enoto za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov (ZNERP12.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	10	10	10	10	10	50
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	172.000	172.000	172.000	172.000	172.000	860.000
Znesek na enoto za nakup namakalne opreme (ZNERP12.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	80	80	80	80	80	400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	0	172.000	172.000	172.000	172.000	172.000	860.000

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	92	92	92	92	62	460
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000	14.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	1.204.000	1.204.000	1.204.000	1.204.000	1.204.000	6.020.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.32 Intervencija Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Oznaka intervencije	IRP13
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.32.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.32.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.32.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter k trajnostni energiji

6.32.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

6.32.5 Kazalnik(i) rezultata

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.32.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo investicije.

Pogoji za dodelitev sredstev so:

Do podpore so upravičeni javni in zasebni namakalni sistemi .

6.32.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Investicija: Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov

Predmet podpore je tehnološka posodobitev individualnih namakalnih sistemov, s katerimi se vodo za potrebe namakanja pripelje od vodnega vira do uporabnika skladno s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča, in skladno s predpisi, ki urejajo vode.

Do podpore so upravičeni namakalni sistemi, ki imajo akt o uvedbi (ali drug akt, iz katerega je razvidno, da je namakalni sistem legalen) in pravnomočno vodno dovoljenje, ki mora biti veljavno še najmanj 10 let od zaključka investicije.

6.32.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora je za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore je 100 odstotkov upravičenih stroškov naložbe. Najnižji znesek javne podpore je 10.000 eurov na vlogo.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	
Stopnje podpore	Stopnja podpore pri investiciji Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, je 100 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira. Stopnja podpore pri investiciji Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov je 50 %. Najvišja priznana vrednost	

	je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira.	
--	--	--

6.32.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP13.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Znesek na enoto za Tehnološko posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom: Prizna se 100 % vrednosti investicije na ha namakane površine.</p> <p>Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom: Prizna se 100 % vrednost na globinski meter pri vzpostavitvi/ureditvi vrtine. Prizna se 100 % vrednost na m3 pri vzpostavitvi/ureditvi zadrževalnika.</p> <p>Ocenjena vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakalne površine. Prizna se 100 % vrednosti na ha namakalne površine.</p> <p><u>Ocena na posamezno leto:</u> 2 investiciji v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, vsako v povprečni velikosti 70 ha namakalnih površin. Načrtovani znesek na enoto: 70 ha x 10.000 EUR = 700.000 EUR Ocena stroška na leto: 2 investiciji/leto x 70 ha x 10.000 EUR = 1.400.000 EUR Skupna ocenjena vrednost investicije: 1.400.000 EUR/leto x 5 let = 7.000.000 EUR</p>
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP13.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov.
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>Znesek na enoto za Tehnološko posodobitev individualnih namakalnih sistemov: Prizna se 50 % vrednosti na ha namakane površine.</p> <p>Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Izgradnja individualnih namakalnih sistemov: Prizna se 50 % vrednost na globinski meter pri vzpostavitvi/ureditvi vrtine. Prizna se 50 % vrednost na m3 pri vzpostavitvi/ureditvi zadrževalnika.</p>

	<p>Ocenjena vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakalne površine. Prizna se 50 % vrednosti na ha namakalne površine.</p> <p><u>Ocena na posamezno leto:</u> 5 investicij v tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov, vsako v povprečni velikosti 8 ha.</p> <p><u>Načrtovani znesek na enoto:</u> 8 ha x 5.000 EUR = 40.000 EUR</p> <p><u>Ocena stroška na leto:</u> 5 investicij/leto x 8 ha x 5.000 EUR = 200.000 EUR</p> <p><u>Skupna ocenjena vrednost investicije:</u> 200.000 EUR/leto x 5 let = 1.000.000 EUR</p>
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.32.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.32.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (ZNERP13.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	2	10
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	7.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000	3.010.000
Znesek na enoto za tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov (ZNERP13.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	5	5	5	5	5	25
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	1.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	86.000	86.000	86.000	86.000	86.000	430.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	7	7	7	7	7	35
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	8.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	688.000	688.000	688.000	688.000	688.000	3.440.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.33 Intervencija Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Oznaka intervencije	IRP14
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.33.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.33.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.33.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

6.33.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

6.33.5 Kazalnik(i) rezultata

R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

6.33.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik

Izvajalec za nakup sadilnega materiala in materiala za zaščito sadik je Zavod za gozdove Slovenije, ki izvrši tudi distribucijo materiala do upravičencev, lastnikov gozdov.

Dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih

Upravičenci do podpore za dela odprave škode, obnove gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih so zasebni in javni lastniki gozdov ali solastniki gozdov (tudi agrarne skupnosti), ki oddajo vlogo za izplačilo sredstev. Te upravičence lahko zastopa tudi Zavod za gozdove Slovenije.

Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

Upravičenci do podpore za ureditev vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov so lastniki in solastniki gozdov

Pogoji upravičenosti:

Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik

Izvajalec (ZGS) mora izbrati dobavitelja sadik gozdnega drevja in materiala za zaščito mladja v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje.

Izvajalec mora (ZGS) mora sadike in material dostaviti lastniku gozda.

Dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih

Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih so bila izvedena v skladu z Načrti sanacij gozdov.

Upravičencem je bila za dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih izdana odločba ZGS, v skladu s predpisi s področja gozdarstva.

Vsa dela so bila prevzeta s strani ZGS.

Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

Gozdne vlake so opredeljene z Načrti sanacij gozdov.

Vsa dela na gozdnih vlakih so bila prevzeta s strani ZGS.

Pridobljena morajo biti soglasja v skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo, prostor, varstvo kulturne dediščine, ohranjanje narave, varstvo okolja in področje voda.

6.33.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Slovenija leži na stičišču submediteranskega in celinskega podnebja, na velikih nadmorskih višinah pa obe prehajata v podnebje visokogorja. Zaradi stika zračnih mas različnih temperatur pride do pojava ekstremnih vremenskih razmer (močan veter, žled, velike količine padavin in snega), ki so se pokazale in se še bodo v obsežnih naravnih ujmah, ki so močno poškodovale gozdove.

Po tako obsežnih naravnih ujmah je so se pojavile tudi prenamnožene populacije žuželk (podlubnikov), v katerih so bile poškodovane večje količine iglavcev. Na pojav rastlinskih bolezni in prenamnožene populacije žuželk (podlubnikov) poleg poškodovanega in polomljenega drevja iglavcev vpliva tudi toplo in sušno vreme, ki pospeši njihov razvoj.

Izvedla se bodo dela za odpravo škode in obnovo v poškodovanega gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov.

Ta dela imajo podlago v načrtih sanacij gozdov, ki jih pripravlja Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) na podlagi Zakona o gozdovih (UL RS, št. 30/93 z vsemi spremembami) in podzakonskih predpisih.

Na površini poškodovanih gozdov po naravnih nesrečah se bo izvedla naravna obnova gozda. Na območjih, kjer naravna obnova ne bo uspešna zaradi različnih vzrokov jo bo nadomestila umetna obnova s sajenjem rastiščem primernih sadik po vrstni sestavi in provenienčnem izvoru.

Vrstna sestava vegetacije in s tem biotska raznovrstnost se bo celo izboljšala, vzpostavljena bo naravna zgradba in delovanje gozdnih ekosistemov, tudi v gozdovih, kjer je bila drevesna sestava gozda spremenjena. Z vnosom rastiščem ustreznih drevesnih vrst in pripravo tal za obnovo gozda, bo pospešena tudi naravna vrst drugih avtohtonih drevesnih vrst (npr. plodonosnih vrst), grmovnic in drugih pritalnih rastlin.

V intervencijo so vključene zgolj gozdne vlake, ki so izključno namenjene sanaciji gozdov. V okviru te operacije gre za najnujnejšo dopolnitev obstoječega sistema gozdnih vlak. Te vlake so nujno potrebne za izvedbo najnujnejših sanacijskih ukrepov zaradi možnosti poseka in spravila poškodovanega lesa ter predvsem preprečevanje nadaljnje škode, zaradi nevarnosti širjenja škodljivcev in bolezni iz poškodovanega drevja na ostale gozdne sestoje. Ureditev vlak je nujna, če želimo preprečiti še nadaljnjo škodo na neprizadetih gozdnih sestojih. Tudi te vlake so opredeljene v načrtih sanacij gozdov, ki jih pripravi Zavod za gozdove Slovenije na podlagi Zakona o gozdovih (UL RS, št. 30/93 z vsemi spremembami) in Pravilnika o varstvu gozdov (UL RS, št. 114/09 z vsemi spremembami).

Intervencija se bo izvajala v okviru treh podintervencij in sicer:

Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik

Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov

Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

6.33.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

Najnižji znesek podpore pri podintervenciji Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov znaša 500 eur na vlogo. V programskem obdobju 2023–2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none">• Nepovratna sredstva• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none">(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca(b) strošek na enoto(c) enotni znesek(d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	

	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 100 % upravičenih stroškov.	

6.33.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP14.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Da

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP14.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dela za odpravo škode in obnovo gozda
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP14.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti obvezno

Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.17a Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Da

6.33.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

Z intervencijo bomo obnovili gozdove po naravnih ujmah. Les ni kmetijski proizvod.

6.33.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam oziroma lastnikom gozdov se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah. Izvaja se sanacija in obnova gozda po ujmah, ki so poškodovala gozdove.

6.33.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik (ZNERP14.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	250.000	250.000	250.000	250.000	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	2	2	2	2	0	0	8
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	500.000	500.000	500.000	500.000	0	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	215.000	215.000	215.000	215.000	0	0	860.000
Znesek na enoto za dela za odpravo škode in obnovo gozda (ZNERP14.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.042	3.042	3.042	3.042	3.042	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	99	99	99	99	99	0	495
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	0	1.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	129.000	129.000	129.000	129.000	129.000	0	645.000
Znesek na enoto za ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov (ZNERP14.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	7.254	7.254	7.254	7.254	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	17	17	17	17	0	0	68
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	125.000	125.000	125.000	125.000	0	0	500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	53.750	53.750	53.750	53.750	0	0	215.000

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	118	118	118	118	99	0	571
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	925.000	925.000	925.000	925.000	300.000	0	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	397.750	397.750	397.750	397.750	129.000	0	1.720.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.34 Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih

Oznaka intervencije	IRP15
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.34.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.34.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.34.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

6.34.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstva

6.34.5 Kazalnik(i) rezultata

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.34.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so nosilci majhnih kmetij ter nosilci kmetijskih gospodarstev.

Pogoji upravičenosti:

Naložba v ureditev trajnih nasadov je upravičena do podpore, če se sočasno izvaja z naložbo v nakup in postavitve mrež proti toči oziroma protislansko zaščito. Določba iz te alineje se ne uporablja, če gre za ureditev trajnih nasadov, ki so posajeni s sortami, ki so tolerantne na bolezni in škodljivce oziroma na sušo ter za postavitve travniških sadovnjakov;

Naložba v obnovo potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravnih nesreč ali katastrofičnih dogodkov je upravičena do podpore, če je bilo uničenih najmanj 30 odstotkov večletnih rastlin, pri čemer se upošteva število vseh rastlin na trajnih nasadih, ki jih je imelo v uporabi kmetijsko gospodarstvo na dan naravne nesreče oziroma na dan škodnega dogodka.

Predmet podpore so naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, nakup opreme za protislansko zaščito ter obnovo potenciala kmetijske proizvodnje prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrstah naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

6.34.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih prispeva k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Pridelava sadja in trajnih vrtnin je zelo odvisna od vremenskih razmer, saj večinoma poteka na prostem. Stopnja samooskrbe je nizka. Za zagotavljanje prehranske varnosti je pomembno, da čim več sadja in trajnih vrtnin pridelamo doma ter s tem zmanjšamo odvisnost od uvoza, še posebno v času izrednih razmer ter za ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju.

Za zagotavljanje ekonomičnosti pridelave je pomembno, da ohranjamo rastline v dobrem zdravstvenem stanju. Delež nasadov z mrežami proti toči je premajhen. Povečati je potrebno obnovo intenzivnih sadovnjakov, saj je kar ¼ vseh nasadov starejša od 20 let. Prav tako je potrebno povečati sajenje novih vinogradov, saj se obseg vinogradniških površin v Sloveniji zmanjšuje, zaradi vedno daljših sušnih obdobj in ekstremnih vremenskih pojavov, pa je potrebno tudi v vinogradih na določenih območjih zagotoviti zaščito proti toči ter zmrzali.

V sadjarstvu, vinogradništvu in hmeljarstvu prihaja do pogostih naravnih nesreč in izjemnih dogodkov, ki slabijo primarne kmetijske proizvajalce, zmanjšujejo njihov dohodkovni položaj in poslabšujejo njihov enakovreden in konkurenčen nastop na trgu. V primerih, ko ti dogodki povzročijo uničenje najmanj 30 odstotkov zadevnega potenciala kmetijske proizvodnje, ki ga ni mogoče nadomestiti z ukrepi po drugih predpisih, se primarnim kmetijskim proizvajalcem omogoči, da pridobijo podporo za celovito obnovo kmetijskega zemljišča in potenciala kmetijske proizvodnje na stanje pred naravno nesrečo in izjemnim dogodkom. Veliko škodo povzroča tudi pojav karantenskih škodljivih organizmov. Za učinkovito preprečevanje širjenja in njihovo izkoreninjenje so potrebni takojšnji in celoviti fitosanitarni ukrepi kot tudi naložbeni ukrepi v krčitev trajnih nasadov in ureditev novih nasadov zasajenih z ustreznim sortimentom.

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih vključuje naslednje podintervencije:

A. Majhne kmetije

- B. Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki
- C. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki
- Č. Naravne nesreče pri trajnih nasadih.

6.34.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo.

Za podintervencijo A.: Upravičenec lahko prejme največ 20.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij.

Za podintervencije B., C. in Č.: Stopnja podpore za vse upravičence znaša 50 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 15 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov; največ 800.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev v programskem obdobju 2023-2027.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup in postavitve mrež proti toči ter za ureditev trajnih nasadov. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 50 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> - 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 15 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. 	

6.34.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe majhnih kmetij v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotna ☐ povprečna

Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo. Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek odobrenih sredstev v višini 20.000 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotna o povprečna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotna o povprečna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.4
-----------------------------	-----------

Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v naravne nesreče pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotna o povprečna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R16a Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.34.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.34.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za majhne kmetije (ZNERP2 0.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	20	20	20	20	20	100
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	172.000	172.000	172.000	172.000	172.000	860.000
Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojnih podjetnikov posameznikov (ZNERP20.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	73	73	73	73	73	365
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.722.900	2.722.900	2.722.900	2.722.900	2.722.900	13.614.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.170.847	1.170.847	1.170.847	1.170.847	1.170.847	5.854.235
Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike (ZNERP20.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	73	73	73	73	73	365
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.722.900	2.722.900	2.722.900	2.722.900	2.722.900	13.614.500

	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.170.847	1.170.847	1.170.847	1.170.847	1.170.847	5.854.235
Znesek na enoto za naravne nesreče pri trajnih nasadih (ZNERP20 .4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	12	12	12	12	12	60
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	447.600	447.600	447.600	447.600	447.600	2.238.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	192.468	192.468	192.468	192.468	192.468	962.340
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	178	178	178	178	178	890
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	6.293.400	6.293.400	6.293.400	6.293.400	6.293.400	31.467.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	2.706.162	2.706.162	2.706.162	2.706.162	2.706.162	13.530.810
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.35 Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil

Oznaka intervencije	IRP16
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.35.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.35.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.35.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

6.35.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

6.35.5 Kazalnik(i) rezultata

R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.35.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter organizacije proizvajalcev, skupine proizvajalcev ali zadruga, ki izvajajo kolektivne naložbe.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora biti vključen v izvajanje podintervencije Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak iz ukrepa KOPOP iz SN 2021-2028 oziroma se bo vključil v izvajanje te podintervencije najkasneje do pretoka enega koledarskega leta po zaključka naložbe.

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

6.35.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe o strateških načrtih;

presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;

presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presega uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe o strateških načrtih;

-se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 28. členom Uredbe o strateških načrtih.

6.35.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo. Upravičenec lahko prejme največ 20.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij ter 800.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev v programskem obdobju 2023-2027.

Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NelAKS	IAKS
--	---------------	-------------

Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <p>(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca</p> <p>(b) strošek na enoto</p> <p>(c) enotni znesek</p> <p>(d) pavšalni znesek</p> <p>Če se izbere b/c ali d/:</p> <p>Kaj je osnova za vzpostavitev?</p> <p>Izračun povprečnih stroškov iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravidnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> - 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. 	

6.35.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP16
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotna ☒ povprečna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala 38.000 EUR EUR/stroj
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.16a Naložbe povezane s podnebjem: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

6.35.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.35.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil (ZNERP16)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	38.095	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	21	21	21	21	21	105
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	344.000	344.000	344.000	344.000	344.000	1.720.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	21	21	21	21	21	105
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	344.000	344.000	344.000	344.000	344.000	1.720.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.36 Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

Oznaka intervencije	IRP17
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve O.14 Število hektarjev (gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve O.14a Število enot, ki niso hektarji, za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve O.17 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	<ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova ☐ Da ☒ Ne • Okolje ☐ Da ☐ Ne • LEADER ☐ Da ☒ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.36.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih traviščnih habitatov, traviščnih habitatov metuljev, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda in volka).

6.36.2 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 4: Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvenciacije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije

SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.36.3 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

- P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
- P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
- P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
- P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
- P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev
- P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort
- P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

6.36.4 Kazalnik(i) rezultata

- R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam
- R.14 Skladičenje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam
- R.18 Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne pri upravljanju tal za izboljšanje kakovosti tal in biote (na primer za zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal, kolobarjenje, vključno s stročnicami)
- R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vodnih teles
- R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil
- R.22a Okoljska uspešnost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine (GVŽ), za katere veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje okoljske trajnosti
- R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV
- R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV
- R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev

6.36.5 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Nosilec kmetijskega gospodarstva, skupina nosilcev kmetijskih gospodarstev, drugi upravljavci zemljišč

Pogoji upravičenosti:

Skupni pogoji za vse podintervencije

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

imeti najmanj 1 hektar kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe EU o Strateških načrtih; opraviti program usposabljanja oziroma svetovanja v obsegu najmanj 15 ur v obdobju trajanja obveznosti (v petih letih) v zvezi s kmetijsko okoljskimi in kmetijsko podnebnimi vsebinami ter ekosistemskimi storitvami in dodano vrednostjo nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki jih podpira intervencija KOPOP, in ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajine, naravnih virov in prilagajanju ter blaženju podnebnih sprememb; upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta iz kompostarn; voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri podintervencijah.

Pogoji posameznih podintervencij

A. Upravljavska shema

A.1 Posebni travniški habitati

Namen:

Ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.

Zahteve za izvajanje:

Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I: košnja in paša sta dovoljeni od:

- 20. maja tekočega leta na območju slovenske Istre;
- 30. maja tekočega leta na območjih Bela Krajina, Boč – Haloze – Donačka gora, Boletina – velikonočnica, Črete, Dobljučica, Dobrava – Jovsi, Drava, Dravinja s pritoki, Goričko, Goriška brda, Haloze – vinorodne, Kožbana, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Kras 1, Lahinja, Ličenca pri Poljčanah, Marindol, Mirna, Mura, Nanošičica, Osrednje Slovenske gorice, Pregara – travišča, Reka, Soča z Volarjo, Trnovski gozd – Nanos 1, Trnovski gozd – Nanos 2, Vejar, Vrbina in Vrhoveljska planina;
- 10. junija tekočega leta na območjih Belški potok, Bled – Podhom, Češeniške gmajne z Rovščico, Črna dolina pri Grosuplju, Črni potok, Grad Brdo – Preddvor, Huda luknja, Kočevsko, Kozjansko, Ljubljansko barje, Mišja dolina, Notranjski trikotnik 1, Polhograjsko hribovje, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Ribniška dolina, Rinža, Sava Medvode – Kresnice, Šmarna gora, Vitanje – Oplotnica, Vzhodni Kozjak in Zadnje Struge pri Suhadolah;
- 20. junija tekočega leta na območjih Banjšice, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Bohor, Čemšeniška planina, Gorjanci – Radoha, Kras 2, Krimsko hribovje – Menišija, Kum, Menina, Mrzlica, Notranjski trikotnik 2, Notranjski trikotnik 3, Razbor, Trnovski gozd – Nanos 3 in Zahodni Kozjak;
- 30. junija tekočega leta na območjih Breginjski stol, Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke, Pohorje in Ratitovec ter na območjih mokrotnih travnikov Bled – Podhom, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Črna dolina pri Grosuplju, Dolenja vas pri Ribnici, Huda luknja, Kobariško blato, Krimsko hribovje – Menišija, Lahinja, Mišja dolina, Notranjski trikotnik, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Razbor, Ribniška dolina, Šmarna gora, Trnovski gozd – Nanos, Vzhodni Kozjak, Zelenci in Žejna dolina.

b) stopnja II:

- košnja in paša sta dovoljeni v rokih in na območjih, kot veljajo za stopnjo zahtevnosti I;
- za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega

leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

Mulčenje ni dovoljeno čez vse leto.

Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.

Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje) nista dovoljena.

Uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena.

Letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha..

V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje/paše v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območjih posebnih traviščnih habitatov.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje genskega fonda travniških vrst in vrstne pestrosti;

ohranjanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatnih tipov, ki so neposredno vezani na ekstenzivne, vrstno bogate travnike (ohranjanje posebnih traviščnih habitatov);

zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;

zmanjšanje uporabe polietilenske folije.

A.2 Traviščni habitat metuljev

Namen:

Spodbujanje izvajanja kmetijskih praks, ki so prilagodne ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev: straščin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*).

Zahteve za izvajanje:

Izjava se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I: košnja ni dovoljena:

- od 15. junija do 15. septembra tekočega leta, razen na območju Ljubljanskega barja, kjer raba ni dovoljena med 15. junijem in 1. septembrom tekočega leta.

b) stopnja II:

- košnja ni dovoljena v rokih, kot veljajo za stopnjo zahtevnosti I;
- za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

Paša, mulčenje in gnojenje niso dovoljeni čez vse leto.

Obvezno je spravilo travinja.

Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje) nista dovoljena.

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območjih traviščnih habitatov metuljev.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje ustreznega habitata (življenjskega prostora) za metulje mravljiščarje;
ohranjanje populacij metuljev mravljiščarjev;
ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh;
ohranjanje vrstno bogatih travnikov;
zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;
zmanjšanje uporabe polietilenske folije.

A.3 Suhi kraški travniki in pašniki

Namen:

Ohranjanje suhih kraških travnikov in pašnikov.

Zahteve za izvajanje:

Kmetijsko gospodarstvo mora imeti izdelan načrt košnje/paše – skice vključenih pašnikov oziroma travnikov s časovno in prostorsko vrisanim:

- terminskim načrtom košnje oziroma paše in drugih pomembnih opravil (npr. vzdrževanje otokov grmovja in mejic, nadzorovan sežig suhih delov grmovja ali invazivnih vrst, ograditev posameznih območij itd.) za vsa pretekla leta časa trajanja obveznosti in za naslednje leto;
- dejansko izvedenim potekom košnje oziroma paše za vsa pretekla leta časa trajanja obveznosti in za tekoče leto.

Pri pripravi načrta je treba upoštevati, da se:

- košnja in paša lahko kombinirata;
- košnja ali paša izvajata enkrat ali dvakrat letno.

Travnike se prvič kosi ali se na njih pase po:

- 15. juniju tekočega leta na območju zahodnega dela Krasa.
- 30. juniju tekočega leta na območju vzhodnega dela Krasa.
- 15. juliju tekočega leta na območju Vremščice, Goliča in Kojnika.

Druga košnja ali paša se lahko opravi 5 do 8 tednov po zaključku prve košnje ali paše, vendar pred 30. decembrom posameznega leta.

Pri košnji je treba upoštevati, da:

- se kosi od enega roba travnika proti drugemu (vedno se kosi proti robu, ki meji na nepokošeno zemljišče), ali pa od sredine proti zunanemu robu;
- se pokošena trava odstrani s travnika in pospravi kot seno – ročno, z nakladalko ali kot bale suhega sena;
- mulčenje ni dovoljeno.

Pri paši je treba upoštevati, da:

- se mora paša izvajati po čredinkah, pri čemer so živali na posamezni čredinki lahko prisotne največ 14 dni letno;
- se živali s posamezne čredinke prestavi na naslednjo, ko je predhodna popasena, pri čemer je treba premakniti tudi počivališče in napajališče;

- se na travniku se ne smejo pojavljati gole zaplate prsti in do razrastišča korenin popasena travna ruša (razen na območju napajališč), kot posledica intenzivne paše ali daljšega zadrževanja živali na isti površini;
- se po končanem obdobju paše po potrebi opravi čistilna košnja, ki se lahko izvede z mulčenjem, vendar se v tem primeru čistilna košnja lahko opravi po 1. avgustu tekočega leta;
- se živali na pašniku dodatno ne krmi, razen z mineralno-vitaminskimi dodatki.
- se napajališča in zatočišča za živali umešča izven naravovarstveno pomembnih površin znotraj pašnika, kar je treba definirati v načrtu košnje/paše;
- se v primeru razmočenosti tal živali umakne s teh površin z namenom preprečitve pregaženosti in erozijskih procesov;
- paša izključno gojene divjadi v oborah in domačih prašičev ni dovoljena;
- mora upravičenec ustrezno poskrbeti za varnost svojih živali;
- se paša naj ne izvaja v gozdovih, razen kjer je to dovoljeno v ustreznem gozdnogospodarskem načrtu.

Gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili ni dovoljeno.

Apnenje tal ni dovoljeno.

Na travniku ali pašniku uporaba fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.

Požiganje travnika/pašnika ni dovoljeno, dovoljeno pa je nadzorovano kurjenje lesnih ostankov na vnaprej določenih in v načrtu košnje/paše označenih površinah.

Travnika/pašnika se ne dosejue z neavtohtonimi oziroma komercialnimi travnimi mešanici.

Čiščenje za omejevanje velikosti lesnih struktur se lahko izvaja med 1. avgustom tekočega leta in 1. marcem naslednjega leta, pri čemer se prednostno:

- ohranja grmovne vrste s plodovi v obliki jagod, kot sta glog (*Crataegus*) in črni trn (*Prunus spinosa*);
- odstranjuje naslednje lesne vrste: robinija (*Robinia pseudoacacia*), veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), navadni derak (*Paliurus spina-christi*) in črni bor (*Pinus nigra*).

V primeru pojavljanja invazivnih in tujerodnih vrst rastlin se že pred košnjo ali pašo lahko v skladu z dogovorom s strokovno službo varstva narave začne z odstranjevanjem teh rastlin ali pa se takoj po zaključku paše izvede čistilno košnjo. Če se na površinah kljub temu pojavljajo invazivne tujerodne vrste, le-te ne smejo cveteti in semeniti. Invazivne vrste se lahko odstranjuje z ruvanjem, predvsem enoletnice pa lahko tudi z redno in pravočasno košnjo. Nujno je odstranjevanje vrst kot so robinija (*Robinia pseudoacacia*), veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), navadni derak (*Paliurus spina-christi*) in raznozobi grint (*Senecio inaequidens*).

Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območju kraških travnikov in pašnikov.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;

ohranjanje ekstenzivnih kraških travnikov/pašnikov v funkciji kmetijske rabe;

preprečevanje zaraščanja.

A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki

Namen:

Ohranjanje visokodebelnih travniških sadovnjakov in s tem tudi prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter krajine.

Zahteve za izvajanje:

Zatravljenost sadovnjakov z negovano ledino.

Kosna ali pašna raba zatravljenih površin (tudi pod krošnjami dreves).

Nega dreves in obnova nasadov.

Če se drevo posuši ali odmre, pri dopolnjevanju praznih mest ni dovoljeno uporabljati šibko rastočih podlag.

Seznam ustreznih podlag je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.

Pri dopolnjevanju praznih mest se sadijo vsaj tri leta stara sadna drevesa, ki že imajo izoblikovano krošnjo.

Oživitvena rez mora biti opravljena v prvem ali drugem letu trajanja obveznosti (oživitvena rez ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana).

Odstranjevanje bele omele, bršljana in drugih ovijalk.

Prepovedano je zapiranje dupel na sadnem drevju.

Uporabljajo se lahko samo fitofarmaceutvska sredstva in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo II Uredbe 889/2008/ES.

Gostota dreves je od najmanj 50 do največ 200 dreves na ha.

Izjava se lahko na delu površin visokodebelnih travniških sadovnjakov.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje tradicionalne kulturne krajine in biotske raznovrstnosti (habitatov za mnoge vrste rastlin ter ptic in drugih živali);

zagotavljanje ugodnega stanja kvalifikacijskih vrst ptic območij Natura 2000, ki gnezdijo in se prehranjujejo v travniških sadovnjakih.

A.5 Strmi travniki

Namen:

Ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine, preprečevanje opuščanja rabe in ohranjanje travniških habitatov na strmih legah.

Zahteve za izvajanje:

Nagib travnika mora biti najmanj 50 %.

Obvezna sta najmanj enkratna košnja (ročno ali s specialno mehanizacijo) in spravilo (ročno ali s specialno mehanizacijo) letno.

Paša ni dovoljena.

Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutvskih sredstev ni dovoljena.

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje vrstne pestrosti in biotske raznovrstnosti;

ohranjanje habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste;

ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine;

preprečevanje opuščanja kmetijske rabe in zaraščanja.

A.6 Ohranjanje mejic

Namen:

Ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

Zahteve za izvajanje:

Plačilo se lahko uveljavlja za dolžino mejice najmanj dva metra.

Dolžine mejice ni dovoljeno zmanjševati.

Mejico je treba obrezovati in redčiti vsako drugo leto.

Obrezovanje mejice je treba izvesti tako, da se mejica ne poškoduje in se ne prekine njene zveznosti.

Izjava se lahko na delu dolžine mejice.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izjava se na območjih Natura 2000.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

omejevanje širjenja za kmetijstvo škodljivih organizmov;

življenjski prostor za kmetijstvo pomembnih žuželk;

bogastvo biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini;

pribežališče za živali ob obdelavi kmetijskih površin in pri košnji travniških površin;

zmanjševanje negativnih vplivov vetra, suše, neurij, toče;

preprečevanje erozije;

zagotavljanje lokalno ugodnejše mikroklimne.

A.7 Sobivanje z velikimi zvermi

Namen:

Sobivanje pašnih živali z velikimi zvermi in ohranjanje ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda in volka), kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.

Zahteve za izvajanje:

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izjava se na območju pojavljanja medveda in volka.

Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar kmetijskih površin.

Varovanje črede z elektroograjami in elektromrežami:

- Ograja mora biti zgrajena iz visokih elektromrež, višine vsaj 160 centimetrov in pod električno napetostjo najmanj 5 kV ves dan, podnevi in ponoči, tudi ko živali niso v ograji.
- Uporabljajo se lahko staje oziroma stalne ograde iz betonskega železa višine vsaj 160 centimetrov, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali.
- Živali je treba zjutraj spustiti iz nočne ograje, zvečer pa jih ponovno zbrati na pašniku in zapreti v ogrado.
- Površine morajo biti pasene.
- Ograja iz varovalnih elektromrež se lahko uporablja tudi kot dnevna ograja.
- Ograjo iz varovalnih elektromrež je treba premestiti vsakokrat, ko sta travna ruša in zemljišče pogažena.

Varovanje črede s pastirjem:

- Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja ob prisotnosti pastirja.
- Površine morajo biti pasene.
- Živali se čez noč zaprejo v hlev.

Varovanje črede s pastirskimi psi:

- Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja z najmanj tremi pastirskimi psi.
- Pastirski psi ne potrebujejo prisotnosti pastirja, omogočeno jim mora biti prosto gibanje brez priveza.

Učinki:

sobivanje velikih zveri in domačih živali;
 ohranjanje ugodnega stanja velikih zveri;
 ohranjanje travniških habitatnih tipov in vrst;
 ohranjanje biotske raznovrstnosti;
 preprečevanje izgub pašnih živali zaradi napadov velikih zveri.

A.8 Planinska paša

Namen:

Ohranjanje planinskih pašnikov – značilne krajine in visokogorskih travišč.

Zahteve za izvajanje:

Paša na planinah se izvaja po čredinkah, ki so lahko ograjene, ali pa se za te namene uporabijo naravne omejitve na planini. Minimalno število čredink je dve čredinki.

Živali se morajo na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno petih hektarjih površin.

Uporabljajo se lahko samo gnojila, ki so dovoljena v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo I Uredbe 889/2008/ES.

Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo II Uredbe 889/2008/ES.

Izvajati se mora na vseh površinah trajnega travinja na planini.

Po zaključku pašne sezone je treba obvezno izvesti ročno čiščenje grmičevja in plevelov.

Izdelati je treba načrt ureditve pašnika in paše ter skice čredink.

Voditi je treba dnevnik paše.

V primeru pojava razraščanja alpske kislice je treba izvajati ukrepe za njeno omejevanje.

Izvaja se na vseh površinah trajnega travinja na planini.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območjih planinskih pašnikov.

V obdobju paše na planini mora biti obtežba z živino od 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar površin trajnega travinja na planini.

V primeru planinske paše s pastirjem, je prisotnost pastirja na planini obvezna, s pastirjem pa mora biti sklenjena pogodba, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ.

Učinki:

ohranjanje značilne krajine in visokogorskih travišč;
 preprečevanje prepašenosti in zgaženosti travne ruše;
 preprečevanje intenzifikacije.

A.9 Lokalne pasme²⁰

Namen:

Ohranjanje lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, njihove genske raznovrstnosti in preprečevanje izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju.

Zahteve za izvajanje:

²⁰ Seznam pasem potrdi pristojni organ.

Do podpore so upravičene lokalne (avtohtone in tradicionalne) pasme domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje:

- avtohtone pasme – govedo: cikasto govedo, konji: bosanski planinski konj, lipicanski konj, posavski konj, slovenski hladnokrvni konj, prašiči: krškopoljski prašič, ovce: belokranjska pramenka, bovška ovca, istrska pramenka, jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, koze: drežniška koza, kokoši: štajerska kokoš;
- tradicionalne pasme – konji: ljutomerski kasač, prašiči: slovenska landrace – linija 11, slovenska landrace linija – 55, slovenski veliki beli prašič, koze: slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza, kokoši: slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš.

Živali morajo biti vpisane v ustrezne registre in evidence.

V izvajanje podintervencije je treba vključiti pri pasmah:

- belokranjska pramenka, istrska pramenka in drežniška koza najmanj 3 živali;
- kokoši najmanj 30 živali;
- ostalih vrst živali najmanj en GVŽ.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:

ohranjanje genskih virov lokalnih pasem;

izboljšanje stanja biotske in genske raznovrstnosti s preprečevanjem izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju;

učinkovitejši izkoristek naravnih danosti in potencialov zaradi prilagojenosti lokalnih pasem na podnebne in druge pogoje reje;

kmetovanje z manjšimi vnosi (»low-input« kmetovanje), za katerega so lokalne pasme primernejše;

večja vzdržljivost lokalnih pasem ob naravnih nesrečah (npr., suša).

A.10 Lokalne sorte²¹

Namen:

Varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin.

Zahteve za izvajanje:

Do podpore so upravičene lokalne (avtohtone in tradicionalne) sorte žit, koruze, krompirja, oljnic in predivnic, krmnih rastlin, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte, ki jim grozi genska erozija (seznam sort je v prilogi).

Izjava se lahko na delu površin.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje rastlinskih genskih virov;

izboljšanje stanja biotske in genske raznovrstnosti;

spodbujanje trajnostnega kmetovanja;

prilagajanje podnebnim spremembam.

A.11 Vodni viri

²¹ Seznam sort potrdi pristojni organ.

Namen:

Ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov ter ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

V podintervencijo mora biti vključeno celotno kmetijsko gospodarstvo, če leži na območju iz Načrta upravljanja voda (NUV) oziroma vsa tista kmetijska zemljišča v uporabi, ki se nahajajo na območju iz NUV.

Uporabljajo se lahko samo gnojila, ki so dovoljena v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo I Uredbe 889/2008/ES.

Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih iz predpisov, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov (nacionalne uredbe). Seznam aktivnih snovi, ki jih je na najožjih vodovarstvenih območjih prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.

Uporaba gnojil s počasnim sproščanjem.

V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri kmetijske rastline, naknadni posevki se ne upoštevajo kot ena od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar.

Kolobar mora biti zasnovan že ob vstopu v podintervencijo.

Morebitna zamenjava kmetijskih rastlin v kolobarju ne sme poslabšati kolobarja in negativno vplivati na okolje oziroma zmanjšati učinkovitosti izvajanja podintervencije.

Obvezen je celoletni zeleni pokrov. Za celoletni zeleni pokrov so primerni posevki prezimnih kmetijskih rastlin.

Izvaja na njivskih površinah.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območjih iz NUV.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

izboljšanje stanja tal in voda;

preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;

izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;

povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.

A.12 Integrirana pridelava poljščin

Namen:

Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin.

Zahteve za izvajanje:

Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati predpis, ki ureja integrirano pridelavo poljščin, in tehnološka navodila za integrirano pridelavo poljščin, v skladu s katerimi mora upravičenec med drugim:

- ravnati s tlemi na način, da ohranja oziroma izboljšuje strukturo tal, preprečuje erozijo tal in hranil ter zagotavlja naravno ravnotežje v tleh;
- izvajati ustrezen kolobar, s katerim ustvarja kar največjo racionalnost in optimalnost bioloških, organizacijskih in prostorskih vplivov na tla in rastlino;
- zagotavljati racionalno gnojenje in prehrano rastlin, tudi z izvajanjem hitrih rastlinskih in hitrih talnih testov na vsebnost nitrata dušika za glavni posevek kmetijskih rastlin;
- upoštevati prepoved uporabe rastnih regulatorjev;
- fitofarmacevtska sredstva uporabljati racionalno in odgovorno;
- slediti pravilom protiodpornostne (antirezistenčne) strategije pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev;
- skrbeti za ohranjanje biotske raznovrstnosti in pestrost kmetijske kulturne krajine.

Upravičenec:

- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave poljščin prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
- mora v integrirano pridelavo poljščin vključiti vse površine, na katerih prideluje poljščine v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo oziroma so vključene v integrirano pridelavo zelenjave ali integrirano pridelavo sadja (jagode);
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;

izboljšana kvaliteta podtalnice;

ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;

zmanjšana nevarnost za erozijo;

ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema njiv ter okoliških površin;

izboljšana kakovost prehrane (manj ostankov kemičnih sredstev v živilih).

A.13 Integrirana pridelava zelenjave

Namen:

Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi zelenjave.

Zahteve za izvajanje:

Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati predpis, ki ureja integrirano pridelavo zelenjave, in tehnološka navodila za integrirano pridelavo zelenjave, skladu s katerimi med drugim velja za pridelavo:

a) na prostem:

- obvezna vzpostavitev ustreznega kolobarja,
- obvezna analiza tal na štiri leta za naslednje parametre: P, K, organska snov in pH,
- redno izvajanje talnih ali rastlinskih nitratnih testov pred gnojenjem z dušikom,
- upoštevanje pravil protiodpornostne (antirezistenčne) strategije pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev, kjer je mogoče,
- za obvladovanje plevelov se vsaj enkrat letno uporabijo zastirke, izvede slepa setev, ožiganje plevelov ipd.,
- skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti;

b) v zavarovanih prostorih:

- obvezna vzpostavitev ustreznega kolobarja,
- prepoved uporabe herbicidov,
- prepoved kemičnega razkuževanja tal,
- analiza tal na dve leti za P, K in pH ter na štiri leta za organsko snov,
- redno izvajanje talnih ali rastlinskih nitratnih testov pred gnojenjem z dušikom,
- upoštevanje pravil protiodpornostne (antirezistenčne) strategije pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev, kjer je mogoče.

Upravičenec:

- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave zelenjave prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
- mora v integrirano pridelavo zelenjave vključiti vse površine, na katerih prideluje zelenjavo v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo oziroma so vključene v integrirano pridelavo poljščin ali integrirano pridelavo sadja (jagode);
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;

izboljšana kvaliteta podtalnice;

ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;

varovanje okolja z zmanjševanjem potencialnih proizvodnih virov onesnaževanja;

ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema njiv in okoliških površin;

izboljšana kakovost pridelane zelenjave in zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

A.14 Integrirana pridelava hmelja

Namen:

Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi hmelja.

Zahteve za izvajanje:

Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo hmelja, v skladu s katerimi mora upravičenec med drugim:

- izvajati 2-letno premeno pred ponovnim sajenjem hmelja;
- z dušikovimi gnojili gnojiti na podlagi hitrih talnih testov na vsebnost mineraliziranega dušika v tleh;
- fitofarmaceutska sredstva na osnovi bakra uporabiti največ dvakrat letno in nadomestno uporabiti pripravke na osnovi mikroorganizmov;

fitofarmaceutska sredstva na osnovi žvepla uporabiti največ štirikrat letno.

Upravičenec:

- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave hmelja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
- mora v integrirano pridelavo hmelja vključiti vse površine, na katerih prideluje hmelj v tekočem letu in površine v premeni in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;

izboljšana kvaliteta podtalnice;

ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;

zmanjšana nevarnost za erozijo;

ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema hmeljišč ter okoliških površin.

A.15 Integrirana pridelava sadja

Namen:

Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi sadja.

Zahteve za izvajanje:

Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati predpis, ki ureja integrirano pridelavo sadja, in tehnološka navodila za integrirano pridelavo sadja, v skladu s katerimi med drugim velja:

- gnojiti je treba v skladu z založenostjo tal in odvzemom hranil;
- obvezna analiza tal na P, K, organsko snovi in pH pred napravo nasada za določanje količine založnih gnojil ter vsakih pet let v obstoječih nasadih;
- potrebe po dušiku se določijo glede na foliarne analize ali analize po Nmin metodi;
- širina herbicidnega pasu ne sme presegati v nasadu v povprečju ene tretjine medvrstne razdalje;
- upoštevanje pravil protiodpornostne (antirezistenčne) strategije pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev, kjer je mogoče;
- vzdrževanje sistema negovane ledine v medvrstnem prostoru, pri čemer se zaradi zaprtega krogotoka snovi pokošeno travo pušča v nasadu;

skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Upravičenec:

- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave sadja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
- mora v integrirano pridelavo sadja in oljk vključiti vse sadovnjake in oljčnike, ki jih obdeluje in so vpisani v register kmetijskih gospodarstev, razen intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.

Število dreves mora znašati najmanj 150 dreves/ha pri oljčnikih, najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;

izboljšana kvaliteta podtalnice;

ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;

zmanjšana nevarnost za erozijo;

ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov ter okoliških površin;

izboljšana kakovost pridelanega sadja in zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

A.16 Integrirana pridelava grozdja

Namen:

Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi vinskega in namiznega grozdja.

Zahteve za izvajanje:

Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati predpis, ki ureja integrirano pridelavo grozdja in vina ter tehnološka navodila za integrirano pridelavo grozdja, v skladu s katerimi med drugim velja:

- gnojenje trt v rodnosti se lahko opravi samo na podlagi analize tal in gnojilnega načrta;
- foliarna gnojila se lahko uporabijo le ob daljšem sušnem obdobju in ob izraženih znakih pomanjkanja posameznih hranil;
- gnojenje z mineralnim dušikom pred sajenjem ni dovoljeno;
- uporaba herbicidov na neporaščenih tleh pod trtami ni dovoljena;
- širina tretiranega pasu pod trtami je lahko največ 20 % neto površine vinograda;
- stalno mehansko obdelovanje tal prek celega leta ni dovoljeno;
- trajna ozelenitev (košnja travne ruše, pri čemer se vso zeleno maso pusti v vinogradu);
- kratkotrajna ozelenitev, ki se izvaja v jeseni, zgodaj spomladi ali proti koncu poletja, ali pa se dopusti kratkotrajna naravna ozelenitev;

skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Upravičenec:

- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave grozdja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
- mora v podintervencijo vključiti vse vinograde, ki jih obdeluje in so vpisani v register kmetijskih gospodarstev, razen vinogradov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;

izboljšana kvaliteta podtalnice;

ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;

zmanjšana nevarnost za erozijo;

ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema vinograda in okoliških površin;

izboljšana kakovost pridelanega grozdja in zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

A.17 Ohranjanje kolobarja

Namen:

Izboljšanje stanja tal in voda, izboljšanje rodovitnosti in strukture tal in povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.

Zahteve za izvajanje:

Izvajajo se v treh stopnjah zahtevnosti:

- stopnja I (KOL_1): V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi krompir, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma.
- stopnja II (KOL_2): V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi krompir, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma. V kolobarju mora biti vsaj enkrat prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla.
- stopnja III (KOL_3): V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi krompir, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma. V kolobarju mora biti vsaj enkrat prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla. Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva, ki so dovoljena na najnižjih vodovarstvenih območjih iz predpisov, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov (nacionalne uredbe). Seznam aktivnih snovi, ki jih je na najnižjih vodovarstvenih območjih prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.

Kolobar za petletno obdobje mora biti zasnovan ob vstopu v podintervencijo. Izvajajo se na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha. Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati. Izvajajo se na območju celotne Republike Slovenije. Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

izboljšanja rodovitnosti in strukture tal;
povečevanja mikrobiološke aktivnosti tal;
fitosanitarni učinki, kot so manjša zapleveljenost, manjša prisotnost škodljivcev in povzročiteljev bolezni ter posledično zmanjšana potreba po uporabi fitofarmacevtskih sredstev;
preprečevanja izpiranja hranil v podtalje;
varovanje voda.

A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje

Namen:

Zaščita tla pred erozijo in izpiranjem, izboljšanje strukture tal, povečevanje organske mase v tleh, izboljšanje zračno vodnega režima v tleh in zmanjševanje zapleveljenosti.

Zahteve za izvajanje:

Kmetijske rastline se sejejo po pravilu glavnega posevka.

Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. novembra tekočega leta, se posevek zadela v tla.

Izvajajo se lahko na delu njivskih površin.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvajajo se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najnižjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

izboljšana struktura tal,
zmanjšana zapleveljenost;
obogatitev tal z organsko snovjo in hranili;
povečevanje deleža humusa v tleh;

izboljšanje zračno vodnega režima v tleh;
manjša potreba po gnojilih.

A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja

Namen:

Zmanjševanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja.

Zahteve za izvajanje:

V sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih se pri zadnjih dveh oziroma treh tretiranjih uporabljajo ekološki pripravki za varstvo rastlin v skladu z Uredbo 809/2008/ES in navodili strokovnih inštitucij s področja varstva rastlin.

Izvaja se lahko na delu intenzivnih sadovnjakov, oljčnikov in vinogradov.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvaja se na območju celotne RS.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

zmanjševanje uporabe fitofarmaceutskih sredstev;

izboljšanje stanja tal in voda;

pridelava varne in zdrave hrane.

A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih

Namen:

Pridelava grozdja brez uporabe insekticidov, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, zmanjševanje negativnih učinkov insekticidov na okolje in povečevanje populacije koristne favne.

Zahteve za izvajanje:

Uporaba insekticidov ni dovoljena, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov. Seznam insekticidov za zatiranje karantenskih škodljivih organizmov je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.

Izvajati se mora vsako leto na delu površin vinogradov z nagibom do vključno 25 % oziroma z nagibom nad 25 %.

Lokacija izvajanja zahteve se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

zmanjšana raba insekticidov;

izboljšanje stanja tal in voda;

izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti;

povečanje populacije naravnih sovražnikov in koristnih organizmov.

A.21 Precizno gnojenje in škropljenje²²

Namen:

Optimizacija nanosa gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter zmanjšanje njihove uporabe.

²² Podintervencija je v usklajevanju.

Zahteve za izvajanje:

Uporaba mehanizacije za precizno gnojenje in škropljenje.

Izvaja se lahko na delu na njivskih površnin, hmeljišč, trajnih nasadov in trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v času trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Obtežba za živino ni relevantna.

Učinki:

zmanjšanje uporabe gnojil in fitofarmaceutskih sredstev;

zmanjšanje obremenjevanja tal in voda z gnojili in fitofarmaceutskimi sredstvi.

A.22 Senena prireja

Namen:

Ohranjanje vrstne pestrosti trajnega travinja in mozaičnost krajine, pestrejši kolobar na njivskih površninah (vključevanje drugih krmnih rastlin v kolobar in ne večinoma le koruze) in s tem zmanjšanje obremenjevanje voda z nitrati ter manjše sproščanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v okolje.

Zahteve za izvajanje:

Trava se pospravi v obliki mrve, prilasta oziroma se izvaja paša.

Povijanje trave s folijo (baliranje) ni dovoljeno.

Na kmetijskem gospodarstvu ne sme biti nobene silaže oziroma kakršne koli fermentirane krme.

Močenje krme pri krmljenju ni dovoljeno (tekoči dodatki za spodbujanje zauživanja).

V poletnem času je obvezna paša ali prilast.

Vključitev travnikov, njiv s kmetijskimi rastlinami za pridelavo voluminozne krme, ki se jih lahko pospravi kot mrvo in travniških sadovnjakov.

Za seneno mleko mora biti v krmnem obroku živali najmanj 75 % voluminozne krme.

Uporaba sirotke za dokrmljevanje živali ni dovoljena.

Najpozneje v drugem letu trajanja obveznosti je treba pridobiti certifikat.

V petletnem obdobju je kmetijsko gospodarstvo lahko v podintervencijo samo eno leto vključeno brez certifikata.

Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,3 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha, na kmetijskem gospodarstvu pa morata biti najmanj 2 GVŽ travojedih živali.

Učinki:

ohranjanje vrstno bogatih travnikov;

zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;

zmanjšanje uporabe polietilenske folije;

varovanje voda.

A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved

Namen:

Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo.

Zahteve za izvajanje:

Reja krav molznic in govejih pitancev. Pod kategorijo pitancev se štejejo tudi telice za pitanje. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti vsaj 10 molznic ali 10 pitancev.

Analiza krme: Na kmetijskih gospodarstvih s 5 do 10 GVŽ se vsako leto analizira najmanj dva vzorca voluminozne krme, na kmetijskih gospodarstvih z od 10 do 30 GVŽ tri vzorce voluminozne krme, na kmetijskih gospodarstvih z nad 30 GVŽ pa pet vzorcev voluminozne krme. Analiza mora obsegati najmanj določitev sušine, surove

vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi teh sestavin je treba oceniti vsebnosti neto energije za laktacijo in presnovljive energije. Praviloma se analizira vsaj en vzorec travne silaže, en vzorec koruzne silaže in en vzorec mrve. Če katere od navedenih krm na kmetijskem gospodarstvu ne pridelujejo, se lahko kmet odloči za analizo več vzorcev druge krme. Po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko upravičenec odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Pri tem lahko ustrezno zmanjša število analiz konzervirane krme, in sicer tako, da je skupno število analiziranih vzorcev najmanj dva na manjših kmetijskih gospodarstvih (do 10 GVŽ), najmanj tri na kmetijskih gospodarstvih z 10 do 30 GVŽ in najmanj pet na večjih kmetijskih gospodarstvih (nad 30 GVŽ). Analize mineralnih elementov je treba opraviti najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analiza mora obsegati najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine. Za kmetijska gospodarstva s 5 do 10 GVŽ je obvezna najmanj analiza dveh vzorcev v času trajanja obveznosti, za kmetijska gospodarstva z od 10 do 30 GVŽ najmanj analiza treh vzorcev, za kmetijska gospodarstva z nad 30 GVŽ pa najmanj analiza petih vzorcev.

Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci morajo imeti izračune obrokov najmanj za a) živali v laktaciji, če gre za rejo krav molznic in b) najmanj za pitance kategorije 300 do 400 kg telesne mase, če gre za živali v pitanju. Obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju obrokov mora biti uporabljena metoda, ki upošteva bilanco dušika v vampu. Izračune obrokov morajo reji hraniti v pisni obliki.

Najmanj šestkrat letno je treba določiti vsebnost sečnine v mleku posameznih molznic. Najmanj 70 % vzorcev mora vsebovati med 15 in 30 mg sečnine na 100 ml mleka.

Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju pridelovanja krme in reje: upravičenci do plačil morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoj za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Podintervenciji za molznice in pitance sta oblikovani ločeno, kmetijska gospodarstva s kombinirano rejo se lahko vključijo v obe podintervenciji.

Učinki:

povečanje prebavljivosti obrokov in s tem zmanjšanje metanogeneze v vampu;

povečanje mlečnosti in dnevnih prirastov in s tem zmanjšanje deleža energije za vzdrževanje in zmanjšanje izpustov metana na enoto prirejenega mleka in mesa;

zmanjšanje presnovnih motenj in s tem povečanje dolgoživosti molznic, kar pomeni manjše potrebe po plemenski živini za remont in manjše izpuste pri vzreji plemenske živine (manjše potrebe po telicah);

izboljšanje plodnosti in s tem povečanje mlečnosti na krmni dan, kar pomeni manjše izpuste na enoto prirejenega mleka;

zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih premalo beljakovin in s tem izboljšanje delovanja vampa in zmanjšanje izpustov metana;

zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;

zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odpavljanja fosforja v vode;

optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin.

A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih

Namen:

Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za prašiče.

Zahteve za izvajanje:

Reja prašičev pitancev od 25 do 30 kg do konca pitanja.

Podintervencija se izvaja v rejah, ki v času pitanja do klavne mase 130 kg uporabljajo 3- ali 4-fazno krmljenje, kar pomeni, da uporabljajo 3 ali 4 različne popolne krmne mešanice. Če gre za pitanje na višjo klavno maso, večjo kot 150 kg, se mora uporabljati vsaj 4-fazno krmljenje.

Analiza krme: V rejah, ki uporabljajo krmila pridelana na lastnem gospodarstvu, se analizira 5 vzorcev doma pridelanih krmil. Dodatno se v rejah, ki same pripravljajo krmne mešanice, analizira 5 vzorcev krmil in/ali dopolnilnih krmnih mešanic, ki se uporabljajo za pripravo popolnih krmnih mešanic in obrokov v reji. Izbor vzorcev določi rejec po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem. Analiza vzorcev mora obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnost presnovljive energije. V teh vzorcih je treba v obdobju trajanja obveznosti opraviti tudi skupno 5 analiz, ki morajo obsegati najmanj določitev Ca, P in K. V rejah, ki popolne krmne mešanice nabavljajo pri proizvajalcih krmnih mešanic, teh analiz krme ni treba opravljati.

Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci morajo imeti izračune popolnih krmnih mešanic oziroma obrokov najmanj za vsako fazo pitanja. Popolne krmne mešanice oziroma obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju popolnih krmnih mešanic oziroma obrokov mora biti uporabljena metoda, ki upošteva pravo ilealno prebavljivost aminokislin in pravo ilealno prebavljivost fosforja. Izračune popolnih krmnih mešanic morajo rejci hraniti v pisni obliki.

Vsebnost dušika oziroma surovih beljakovin je treba dvakrat letno določiti v vseh krmnih mešanicah oziroma obrokih za vse faze pitanja. Ob tem mora analiza obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije v popolnih krmnih mešanicah oziroma obrokih. Če se uporablja več kot 4-fazno pitanje, se opravi analize le za 4 faze, obvezno za prvo in zadnjo fazo pitanja.

Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju krme in reje: upravičenci do plačil morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoji za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.

Izvajajo se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:

zmanjšanje izpustov dušika zaradi zmanjšanja izločanje z blatom in sečem zaradi izboljšanja izkoristljivosti beljakovin in bolj preciznega pokrivanja potreb po beljakovinah v različnih fazah rasti oz. pitanja;

zmanjšanje deleža živali in/ali skrajšanje obdobja rasti, ko živali dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;

zmanjšanje deleža živali in/ali skrajšanje obdobja rasti, ko živali dobijo v obrokih premalo beljakovin, kar povečuje izločanje dušika zaradi podaljšanja trajanja pitanja in zmanjšuje mesnatost živali zaradi pomanjkanja beljakovin v zgodnjem obdobju pitanja;

izboljšanje proizvodnih lastnosti in s tem zmanjšanje deleža dušika oz. beljakovin in energije za vzdrževanje in na enoto prirejenega mesa;

zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odplavljanja fosforja v vode;

optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin;

povečanje znanja in ozaveščenosti rejcev o pomenu krme in krmjenja z vidika okolja, proizvodnih rezultatov in ekonomske učinkovitosti kmetijskega gospodarstva.

A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

Namen:

Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za drobnico (ovce in koze).

Zahteve za izvajanje:

Podintervencija se nanaša na rejo ovc in koz mlečne in mesne reje. Vstopni prag je vsaj 2 GVŽ drobnice na kmetijskem gospodarstvu.

Analiza krme: Na kmetijskih gospodarstvih z več kot 2 GVŽ drobnice se vsako leto analizira najmanj dva vzorca voluminozne krme. Analiza mora obsegati najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi teh sestavin je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije. Praviloma se analizira vsaj en

vzorec travne silaže, en vzorec mrve in en vzorec paše. Če katere od navedenih krm na kmetijskem gospodarstvu ne pridelujejo, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev druge krme, po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem, se lahko odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Analize mineralnih elementov je treba opraviti najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analizirati je treba najmanj vzorce voluminozne krme, praviloma najmanj po en vzorec mrve, travne silaže ali paše. Analiza mora obsegati najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.

Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci do plačil morajo imeti izračune obrokov najmanj za a) živali v laktaciji, b) pitanje jagnjet in kozličkov. Obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljene vsaj enkrat letno. Pri računanju obrokov za odrasle živali mora biti uporabljena metoda, ki upošteva bilanco dušika v vampu. Izračune obrokov morajo rejci hraniti v pisni obliki.

Najmanj štirikrat letno je treba določiti vsebnost sečnine v mleku ovc in koz mlečne pasme. Najmanj 70 % vzorcev mora vsebovati pri ovcah 30 do 45 mg sečnine na 100 ml mleka in pri kozah 20 do 40 mg sečnine na 100 ml mleka. Zahteva glede preseganja zgornje vrednosti (45 mg na 100 ml pri ovcah in 40 mg na 100 ml pri kozah) ne velja za obdobje, ko so živali na paši.

Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju pridelovanja krme in reje: upravičenci morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoj za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.

Izjava se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:

povečanje prebavljivosti obrokov in s tem zmanjšanje metanogeneze v vampu;
povečanje mlečnosti in dnevnih prirastov in s tem zmanjšanje deleža energije za vzdrževanje in zmanjšanje izpustov metana na enoto prirejenega mleka in mesa;
zmanjšanje presnovnih motenj in s tem povečanje dolgoživosti, kar pomeni manjše potrebe po plemenski živini za remont in manjše izpuste pri vzreji plemenske živine;
zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih premalo beljakovin in s tem izboljšanje delovanja vampa in zmanjšanje izpustov metana;
zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;
zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odplavljanja fosforja v vode;
optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin.

B. Upravljavsko-rezultatska shema

B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

Namen:

Varovanje travniških vrst ptic, npr. kosca (*Crex crex*), repaljščice (*Saxicola rubetra*).

Zahteve za izvajanje:

Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.

GERK, večji od 1 ha upravičenec ob vstopu v operacijo lahko razdeliti na dve poljini, ki se pri določanju časovne rabe obravnavata kot dve ločeni enoti.

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v času trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov.

Upravljavski del:

Košnja je dovoljena od 10. julija tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten ali od 1. avgusta tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z monitoringom kosca, ki poteka v okviru monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000.

Košnja poteka od sredine travnika navzven ali z ene strani travnika proti drugi ali od zunanjšega roba travnika proti sredini.

Pri košnji od zunanjšega roba travnika proti sredini se (na sredini) travnika obvezno pusti t.i. nepokošen rešilni otok, ki na najožjem delu meri najmanj 10 metrov do največ 20 metrov.

Rešilni otok mora upravičenec pokositi v tekočem letu, a ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika.

Gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni.

V primerih poplav oziroma izdatne namočenosti tal, ki ne omogočajo strojne obdelave (košnje), mora upravičenec travnike vseeno vzdrževati, saj je rast lesnih vrst (npr. vrba, krhlika) v takih rastnih razmerah zelo bujna. Ker je strojna obdelava (košnja) travnika zaradi namočenosti nemogoča, mora upravičenec v tekočem letu ročno odstraniti mlade poganjke lesnih vrst.

Rezultatski del:

Pozitiven rezultat predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev. Za doseganje rezultata – gnezditvenega oziroma prehranjevalnega habitata kosca upravičenec prejme plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah:

- 1. stopnja – prehranjevalni habitat: plačilo se dodeli za doseganje rezultata: prisotnost prehranjevalnega habitata kosca. To je širše območje okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
- 2. stopnja – gnezditveni habitat: plačilo se dodeli za doseganje rezultata: prisotnost gnezditvenega habitata kosca. To je območje v neposredni bližini pojočega samca, ozko območje, na katerem samec privablja samico in si bo samica naredila gnezdo.
- 3. stopnja – zgostitev populacije: plačilo se dodeli za doseganje rezultata: prisotnost prehranjevalnih in gnezditvenih habitatov več osebkov kosca na istem območju. Območje, kjer je naravnih virov dovolj, da se omogoča preživetje več posameznih osebkov kosca, so najboljši predeli travnikov. Tam pride do t.i. zgostitve populacije.

Učinki:

ohranjanje travniških vrst ptic, ki gnezdi na tleh (kosec, repaljčica in druge talne gnezdilke);

ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh;

ohranjanje primerne gostote travne ruše;

preprečevanje erozije in ohranjanje rodovitnosti tal (pregaženost, zbitost tal);

manjše širjenje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

C. Rezultatska shema

C.1 Ohranjanje suhih travišč

Namen:

Vzpostavitev in ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti suhih travišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Zahteve za izvajanje:

Podintervencija se izvaja v treh oblikah:

- Ohranjanje travišč v ugodnem stanju (z in brez travojedih živali).
- Obnova suhih travišč v neugodnem stanju (z in brez travojedih živali).
- Ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih visokodebelnih travniških sadovnjakov.

Upravičenec upravlja suho travišče v skladu s personaliziranim Priročnikom za upravljanje suhih travišč, pripravljenim s strani ZRSVN in KGZS. Priročnik vsebuje grafični prikaz površin, podatke iz začetnega popisa habitatnih tipov, priporočila o ustrezni rabi za ohranitev habitatnega tipa v ugodnem stanju, seznam pozitivnih in negativnih indikatorskih rastlinskih vrst s kratkimi opisi, določevalni ključ indikatorskih rastlinskih vrst ter popisni list za sprotno spremljanje stanja.

Upravičenec enkrat letno popiše stanje indikatorjev in izpolni popisni list.

Izvaja se na površinah s kvalifikacijskim habitatnim tipom 6230* Vrsto bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh v montanskem pasu in 6210* Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco Brometalia*) (* pomembna rastišča kukavičevk).

Izvaja se lahko na delu površine.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se na območjih Kum, Haloze, Gorjanci in Pohorje.

Učinki:

ohranjanje habitatnih tipov in vrst suhih travišč.

6.36.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Za čl. 65, če intervencija vsebuje različne sklope zahtev/shem, je potrebno vsako opisati glede na različne elemente intervencije.

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v:

ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine;

ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjševanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak; blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam.

Vstop v intervencijo KOPOP je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne podintervencije je 0,1 ha, na kmetijskem gospodarstvu pa mora biti v posamezno podintervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če za posamezno podintervencije ni določeno drugače.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija KOPOP vključuje več podintervencij v okviru treh shem:

A. Upravljalvska shema:

- A.1 Posebni traviščni habitati
- A.2 Traviščni habitati metuljev
- A.3 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.5 Strmi travniki
- A.6 Ohranjanje mejic
- A.7 Sobivanje z zvermi
- A.8 Planinska paša
- A.9 Lokalne pasme
- A.10 Lokalne sorte
- A.11 Vodni viri
- A.12 Integrirana pridelava poljščin
- A.13 Integrirana pridelava zelenjave
- A.14 Integrirana pridelava hmelja
- A.15 Integrirana pridelava sadja
- A.16 Integrirana pridelava grozdja
- A.17 Ohranjanje kolobarja

- A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje
- A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmaceutskih sredstev v pridelku sadja in grozdja
- A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.21 Precizno gnojenje in škropljenje
- A.22 Senena pireja
- A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
- A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
- A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

B. Upravljavsko-rezultatska shema:

B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

C. Rezultatska shema:

C.1 Ohranjanje suhih travnišč

Intervencija KOPOP se lahko kombinira z intervencijami _____.

Identifikacija ustreznih izhodiščnih elementov (ustrezni GAEC, zakonske upravljavske zahteve (SMR) in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno ali EU zakonodajo), kjer smiselno, opis specifičnih ustreznih obveznosti pod SMR in obrazložitev kako gre obveznost preko osnovnih zahtev (kot določeno v čl. 28(5) in čl. 65(5)).

Podpora za intervencijo KOPOP se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe EU o strateških načrtih;

presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;

presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presega uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe o strateških načrtih;

se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe EU o strateških načrtih.

Pravila o pogojenosti²³

Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)

DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč. Izhodiščno leto je 2018.

DKOP 2: Zaščita mokrišč in šotišč.

DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin.

Voda

PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati.

PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5.

DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov.

²³ Ko bodo dogovorjena Pravila o pogojenosti, bodo pripisana vsaki posamezni podintervenciji.

Tla (varstvo in kakovost)

DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona.

DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.

DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)

PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4).

- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).

DKOP 8:

- Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja.
- Ohranjanje krajinskih značilnosti.
- Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.
- Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.

DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000.

Fitofarmacevtska sredstva

PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.

PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitene območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.

Podintervencija	Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)			Voda			Tla			Biotska raznovrstnost in krajina				Fitofarmacevtska sredstva	
	DKOP 1	DKOP 2	DKOP 3	PZR 1	PZR 2	DKOP 4	DKOP 5	DKOP 6	DKOP 7	PZR 3	PZR 4	DKOP 8	DKOP 9	PZR 7	PZR 8
A. Upravljavska shema															
A.1 Posebni traviščni habitati										✓	✓	✓	✓		
A.2 Traviščni habitati metuljev										✓	✓	✓	✓		
A.3 Suhi kraški travniki in pašniki										✓	✓	✓	✓		
A.4 Visokodebelni travniški sadovnjaki										✓	✓				
A.5 Strmi travniki										✓	✓				
A.6 Ohranjanje mejic											✓	✓			
A.7 Sobivanje z velikimi zvermi											✓				
A.8 Planinska paša														✓	✓
A.9 Lokalne pasme															
A.10 Lokalne sorte															
A.11 Vodni viri				✓	✓				✓	✓				✓	✓
A.12 Integrirana pridelava poljščin					✓					✓				✓	✓
A.13 Integrirana pridelava zelenjave					✓									✓	✓
A.14 Integrirana pridelava hmelja					✓					✓				✓	✓
A.16 Integrirana pridelava sadja					✓									✓	✓
A.16 Integrirana pridelava grozdja					✓									✓	✓
A.17 Ohranjanje kolobarja										✓				✓	✓
A.18 Setev rastlin za zeleno gnojenje									✓						
A.19 Zmanjšanje ostankov fitofarmacevtskih sredstev v pridelku sadja in grozdja														✓	✓
A.20 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih														✓	✓
A.21 Precizno gnojenje in škropljenje														✓	✓
A.22 Senena prireja															
A.23 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved															
A.24 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih															
A.25 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz															
B. Upravljavsko-rezultatska shema															
B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov										✓	✓		✓		
C. Rezultatska shema															
C.2 Ohranjanje suhih travšč										✓	✓	✓	✓		

Minimalne zahteve za uporabo gnojil

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živalskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živalskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.

Zahteve pri gnojenju z dušikom

Letni vnos skupnega dušika (dušika iz mineralnih in živalskih gnojil) ne sme preseči vrednosti iz preglednice XX.

Preglednica XX: Mejne vrednosti letnega vnosa dušika v tla (kg/ha)²⁴

Kmetijska rastlina	Skupni dušik (standard)	Skupni dušik (nadstandard)
Krma s trajnih travnikov in pašnikov		
2-kosni travnik	170	115
3-kosni travnik	240	165
4-kosni travnik	320	220
Pašno-kosna raba	240	165
Detelje in deteljne mešanice	80	55
Deteljno travne mešanice	240	165
Trave, travne mešanice in travno deteljne mešanice	320	220
Koruzi za zrnje/silažo	270	185
Krompir	240	165
Pšenica	180	125
Ječmen	150	105
Tritikala	150	105
Oves, rž, druga žita	120	80
Oljna ogrščica	200	140
Druge oljnice	80	55
Hmelj	270	185
Soja	80	55
Sončnice	150	105
Krmne korenovke	200	140
Drugi enoletni posevki	200	140
Zelenjadnice		
Plodovke	250	175
Korenovke in gomoljnice	170	115
Solatnice	150	105
Kapusnice	300	210
Čebulnice	120	80
Por	250	175
Stročnice	60	40
Sadne rastline		
Sadno drevje	150	105
Oljke	100	70
Jagodičevje (jagode, borovnice)	80	55
Vinska trta	100	70

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev

²⁴ Velja za vse podintervencije.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmaceutskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

6.36.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo KOPOP je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti. Podpora znaša XX% višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali. Plačilo se dodeli na hektar, za uporabo tekočih organskih gnojil na m³, v primeru lokalnih pasem na žival in za mejice na tekoči meter.

V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški (stroški transakcije) v višini do 25 % za posameznega upravičenca in do 35 % za skupino upravičencev.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore		Oblika podpore – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – poslovni stroški (stroški transakcije) – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna		Obrazložitev bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

6.36.8 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da **Ne** Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)]

6.36.9 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kakšen je model obveznosti	☐ rezultatsko naravnani (z možnostjo izbora) ☐ upravljavsko naravnani ☐ hibridno (upravljavsko in rezultatsko)
Kakšno je trajanje pogodb?	Obveznost izvajanja traja pet let z možnostjo podaljšanja.

6.36.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.36.11 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]	Uporabljenost Uporabljenost no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljenost stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐		Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐		Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐		Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %

☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravljalvske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

6.36.12 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP17
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotna ☐ povprečna obvezna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar / m / GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Prva izplačila bodo izplačana v letu 2024, ker se podpore za tekoče leto (n) izplačujejo v naslednjem letu (n + 1).
Regija(e):	Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih travniških habitatov, travniških habitatov metuljev, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda in volka).
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	<ul style="list-style-type: none"> – R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam – R.14 Skladiščenje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam – R.18 Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti, ki so koristne pri upravljanju tal za izboljšanje kakovosti tal in biote (na primer za zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal, kolobarjenje, vključno s stročnicami) – R.19 Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti za zmanjšanje emisij amonijaka – R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti za kakovost vodnih teles – R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljalvske obveznosti za izboljšanje upravljanja hranil

	<ul style="list-style-type: none"> - R.22a Okoljska uspešnost v živalorejskem sektorju: delež glav velike živine (GVŽ), za katere veljajo upravljavske obveznosti za izboljšanje okoljske trajnosti - R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV - R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV - R.37 Trajnostna in zmanjšana uporaba fitofarmaceutskih sredstev: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki vodijo k trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev za zmanjšanje tveganj in vplivov fitofarmaceutskih sredstev, kot je odtekanje fitofarmaceutskih sredstev
--	---

6.36.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

V izračunu višine podpor za intervencijo KOPOP so upoštevani:

dodatni stroški povezani z/s ...;
 izpad dohodka zaradi ...;
 poslovni stroški ...

Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo KOPOP je izdelala neodvisna institucija: _____.

Izhodišča

Podpore za intervencijo KOPOP se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost in do največ 35 % podpore, plačane za obveznost, če intervencijo izvaja skupina upravičencev).

Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije KOPOP. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije KOPOP. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije KOPOP

Z namenom preprečitve dvojnih plačil s l. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije KOPOP. Pri izvajanju shem za podnebje in okolje so pri tistih zahtevah intervencije KOPOP, ki vključujejo elemente kmetijskih praks shem za podnebje in okolje (npr., kolobar, ozelenitev njivskih površin), pri opredelitvi običajne kmetijske prakse upoštevane kmetijske prakse, ki jih vključujejo tudi sheme za podnebje in okolje. Podpore za intervencijo KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo kmetijske prakse shem za podnebje in okolje.

Za preprečitev preplačila med podintervencijami ter med intervencijo KOPOP in intervencijo Ekološko kmetovanje so bila upoštevana določila XX. člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ZNERP24)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek								
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)								118.946.368,04
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)								95.157.094,43
	Od katerega prenos								0

6.37 Intervencija Ekološko kmetovanje

Oznaka intervencije	IRP18
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ekološko kmetovanje
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti
Kazalnik učinka	O.15 Število hektarjev s podporo za ekološko kmetovanje O.15a Število enot, ki niso hektarji (npr. panj), s podporo za ekološko kmetovanje
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.37.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimal na stopnja	Maksi malna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

6.37.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

6.37.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 4: prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvenciacije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije

SC5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.37.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

P14: Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

P17 Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

Kazalnik(i) rezultata

R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)

R.14 Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, itn.)

R.18 Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal

R.19 Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij amonijaka

R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode

R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljivskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih površin v uporabi, ki jih zadevajo posebne zaveze, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov

R.39 Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje

6.37.5 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Nosilec kmetijskega gospodarstva

Pogoji upravičenosti:

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin ali vsaj 1 čebeljo družino v primeru čebelarjenja;
 vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološkega kmetovanja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najkasneje do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto;
 opraviti program usposabljanja oziroma svetovanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti (v petih letih);
 rediti travojede živali v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko kmetovanje, če uveljavlja plačilo za trajno travinje;
 biti vpisan v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin, skladno s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, če uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin mora imeti dokazilo o nakupu ekološkega certificiranega semena
 pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo 848/2018/ES in predpisom, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kmetijsko območje je definirano za SN ○ Kmetijsko zemljišče, vključno in izven kmetijskega območja (če da, opis) ○ Nekmetijsko zemljišče – če izbrano, opis
---	--

6.37.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Za čl. 65, če intervencija vsebuje različne sklope zahtev/shem, je potrebno vsako opisati glede na različne elemente intervencije.

Namen intervencije Ekološko kmetovanje, je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh.

Intervencija je pomembna tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

Ekološko kmetovanje zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja.

Z intervencijo Ekološko kmetovanje se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave, kar je tudi eden izmed ciljev v okviru Strategije »od vil do vilic«.

V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se podpira ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje.

Vstop v intervencijo Ekološko kmetovanje je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 ha (razen za vrtnine in semensko pridelavo kmetijskih rastlin; 0,01 ha), na kmetijskem gospodarstvu pa mora biti v intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če ni določeno drugače.

Obtežba s travojedimi živalmi mora biti od 0,3 do 1,9 GVŽ/ha v primeru plačila za trajno travinje.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe o strateških načrtih;

presegajo zadevne minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge ustrezne obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom Unije;

presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe o strateških načrtih;

se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila v skladu z 28. členom Uredbe EU o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija Ekološko kmetovanje se bodo lahko kombinira z drugimi intervencijami, ki so vezana na površino. Določitev kombinacij bo možna po izračunu kalkulacij za posamezno intervencijo.

Pravila o pogojenosti

Fitofarmacevtska sredstva

PZR 12: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55

PZR 13: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitene območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov

Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu in iz katerih morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta organskih in mineralnih gnojil, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

6.37.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Ekološko kmetovanje je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški (do največ 25 % za posameznega upravičenca). Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za:

njive-poljščine;

zelenjadnice na prostem;

zelenjadnice v zavarovanih prostorih;

oljčnike z gostoto najmanj 150 dreves/ha, nasade sadovnjakov z gostoto najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami;

travniške visokodebelne sadovnjake z gostoto od najmanj 50 dreves/ha do največ 200 dreves/ha;

vinograde;

hmeljišča;

drevesnice;

trajno travinje;

okrasne rastline;

pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin (poljščine, hmelj, krmne rastline, vrtnine, sadne rastline, vinska trta);

čebelarjenje;

pavšal za nakup certificiranega semena.

Podpora se dodeli na ha kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma na panj v primeru čebelarjenja.

	NeIAKS	IAKS
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – poslovni stroški (stroški transakcije)

		–enkratno izplačilo –enotni znesek lump sum
Zneski podpore	[Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Metode izračuna		Metoda izračuna bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

6.37.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP18
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ekološko kmetovanje
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotna o povprečna obvezna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar / panj
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Prva izplačila bodo izplačana v letu 2024, ker se podpore za tekoče leto (n) izplačujejo v naslednjem letu (n + 1).
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	Odločitev bo sprejeta, ko bodo znane modelne kalkulacije.
Kazalnik rezultata	<p>R.12 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: delež kmetijskih površin v uporabi in/ali glav velike živine s podporo za zmanjšanje emisij amonijaka in toplogrednih plinov, ohranjanje/povečevanje skladiščenja ogljika, vključno z obveznostmi za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ločeno za blaženje in prilagajanje)</p> <p>R.14 Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij, ohranjanje in/ali povečevanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča, šotišča, itn.)</p> <p>R.18 Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal</p> <p>R.19 Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč s prevzetimi obveznostmi za zmanjšanje emisij amonijaka</p> <p>R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode</p> <p>R.21 Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi s prevzetimi obveznostmi za boljše upravljanje hranil</p> <p>R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljivskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti</p> <p>R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih površin v uporabi, ki jih zadevajo posebne zaveze, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov</p> <p>R.39 Ekološko kmetovanje: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki v okviru SKP prejemajo podporo za preusmeritev v ekološko kmetovanje ali njegovo nadaljnje izvajanje</p>

6.37.9 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če je izbran katerikoli O.I za ČI 65

Kakšen je model obveznosti	<ul style="list-style-type: none"> ○ rezultatsko naravnani (z možnostjo izbora) ○ upravljavsko naravnani ○ hibridno (upravljavsko in rezultatsko)
Kakšno je trajanje pogodb?	Obveznost izvajanja traja pet let z možnostjo podaljšanja.

6.37.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.37.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Obrazložitev metode za definiranje letnega načrtovanega učinka

V izračunu višine podpor za intervencijo Ekološko kmetovanje so upoštevani:

izguba dohodka zaradi prevzete obveznosti, ki se nanašajo na nižje dohodke in donose na ha;
poslovni stroški oziroma transakcijski stroški, ki se nanašajo na vodenje evidenc in na prisotnost ob kontroli.

Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Ekološko kmetovanje je izdelala neodvisna institucija _____.

Izhodišča

Podpore za intervencijo Ekološko kmetovanje se lahko nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije Ekološko kmetovanje in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 20% podpore, plačane za obveznost).

Podpora se dodeli na ha kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma na panj v primeru čebelarjenja.

Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Ekološko kmetovanje.

Modelni izračuni so pripravljeni za izvajanje ekološkega kmetovanja in za preusmerjanje v ekološko kmetovanje.

Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Ekološko kmetovanje.

Z namenom preprečitve dvojnih plačil s l. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije Ekološko kmetovanje. Pri izvajanju enakovrednih kmetijskih praks intervencije Ekološko kmetovanje in shem za podnebje in okolje so pri opredelitvi običajnih konvencionalnih kmetijskih praks upoštevane kmetijske prakse, ki jih vključujejo tudi sheme za podnebje in okolje. Podpore za intervencijo Ekološko kmetovanje zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo obvezne prakse shem za podnebje in okolje.

Za preprečitev preplačila med intervencijo Ekološko kmetovanje in zahtevami intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, so bila upoštevana določila XX člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU (*bo dodana številka uredbe ko bo le ta sprejeta*). Proučili smo medsebojne kombinacije in pri določanju ravni podpor za intervencijo Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila upoštevali dodatne stroške in izpad prihodka, ki izhajajo iz zadevnih kombinacij.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za ekološko kmetovanje (ZNERP18)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek (ha)	0	56.700	61.200	66.700	73.400	81.500	0	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	12.2000.000	13.200.000	14.300.000	15.800.000	17.500.000	0	73.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	97.600.000	10.560.000	11.440.000	12.640.000	14.000.000	0	58.400.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.38 Intervencija Plačila Natura2000

Oznaka intervencije	IRP19
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Plačila NATURA 2000
Vrsta intervencije	Slabosti, značilne za posamezno območje, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarjev, ki prejemajo podporo v okviru omrežja Natura 2000 ali na podlagi Direktive 2000/60/ES
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> o V celoti o Delno o Ne

6.38.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
×	Upravljalne obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.38.2 Območje izvajanja

Območje izvajanja

- o **Nacionalno** o Regionalno o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Izbrana območja Natura 2000.

6.38.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.38.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

P21 Ohranjanje opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev

6.38.5 Kazalnik(i) rezultata

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

R.28 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000 z obveznostmi, ki prejema podpora ter so vzpostavljene in se financirajo v okviru EKSRP

6.38.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Nosilec kmetijskega gospodarstva
Lastnik kmetijskega zemljišča
Upravljavec kmetijskega zemljišča

Pogoji upravičenosti:

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

imeti na območju Natura 2000 najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe EU o Strateških načrtih;
upravljati kmetijsko oziroma gozdno zemljišče v skladu z predpisanimi zahtevami v Načrtu upravljanja;
upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta iz kompostarn;
voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri intervenciji.

6.38.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Plačila Natura 2000 zagotavlja upravičencem nadomestilo za slabosti, povezane z izvajanjem omrežja Natura 2000. Tistim lastnikom in upravljalcem kmetijskih zemljišč, ki zaradi dejstva, da se njihove površine nahajajo na območju Nature 2000, ter beležijo izpad dohodka in dodatne stroške, napram kmetom, ki niso na teh območjih, se zagotavlja finančno nadomestilo za lažje premagovanje specifičnih slabosti, značilnih za posamezno območje, ki izhajajo iz zahtev na podlagi izvajanja Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS, ter da bi pripomogli k učinkovitemu upravljanju območij Natura 2000. Podpora je vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, v povezavi s slabostmi zaradi zahtev, ki presegajo ustrezne standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje iz oddelka 2 poglavja 1 Uredbe EU o Strateškem načrtu ter pogoje za ohranjanje kmetijskih površin v skladu s točko (a) člena 4(1) Uredbe EU o Strateškem načrtu.

Vstop v intervencijo Plačila Natura 2000 je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj eno leto.

Podpore v okviru intervencije Plačila Natura 2000 nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in transakcijske stroške, ki so na zadevnem območju vezani na slabosti, značilne za posamezno območje.

Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo Natura 2000 plačila je 0,1 ha.

Intervencija Plačila Natura 2000 se bo izvajala na naslednjih območjih Natura 2000:

Ljubljansko barje – cona barjanskega okarčka;
Planinsko polje – cona travniške morske čebulice;
Goričko – traviščni habitatni tipi iz Načrta upravljanja;
Mokrotni travniki na naslednjih območjih:

- Bled – Podhom,
- Bloščica,
- Bohinjska Bistrica in Jereka,
- Črna dolina pri Grosuplju,
- Dolenja vas pri Ribnici,
- Huda Luknja,
- Kobariško Blato,
- Kromsko hribovje – Menišija,
- Lahinja,
- Mišja dolina,
- Notranjski trikotnik,
- Radensko polje – Viršnica,
- Rašica,
- Razbor,
- Ribniška dolina,
- Šmarna Gora,
- Trnovski gozd – nanos,
- Vzhodni Kozjak
- Zelenci,
- Žejna dolina.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe EU o strateških načrtih;
presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljanih ukrepov, ki presega uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe o strateških načrtih;
se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe EU o strateških načrtih;
se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 70. členom Uredbe EU o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva oziroma tisti lastniki in upravljalci kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in zahteve.

Pravila o pogojenosti za področje Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost):

PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4)

PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2)

DKOP 2: Minimalna zaščita mokrišč in barji

DKOP 8: Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja, Ohranjanje krajinskih značilnosti, Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah in Ukrepe za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst

- Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja

- Ohranjanje krajinskih značilnosti
- Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah
- Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst

DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja na območjih Natura 2000

6.38.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Natura 2000 plačila je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi izvajanja zahtev, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali.

V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški v višini do 30 % za posameznega upravičenca.

	NeIAKS	IAKS
Tip plačila		Oblika podpore – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – stroški transakcije – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Podpore za intervencijo Natura 2000 plačila se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 30 % podpore, plačane za obveznost).
Metode izračuna		Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Natura 2000 plačila. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Natura 2000 plačila. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Natura 2000 plačila. Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena ter obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena. Predpisane

		zahteve iz intervencije Natura 2000 plačila na določenih območjih Nature 2000 ne morejo biti predmet podpore v okviru intervencij iz 31. in 70. člena. Podpore za intervencije sheme za podnebje in okolje ter KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo predpisane kmetijske prakse v intervenciji Natura 2000 plačila.
--	--	--

6.38.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

[če "Da" ali "Mešano"]

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU [Obvezna vsebina]

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

Notifikacija GBER ABER de minimis

Če "Notifikacija": SA številka.

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje (€): [če uporabljeno]

6.38.10 Skladnost z STO

Izbor ustreznega odstavka Priloge 2 STO za ukrepe »Green box«

Obrazložitev, kako intervencije spoštujejo ustrezna določila Priloge 2 STO dogovora o kmetijstvu, kot določeno v členu 10 te Uredbe in Priloge II te uredbe (Green box)

[Za razvoj podeželja intervencije, navedene v Prilogi II Uredbe SN]

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.38.11 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP19
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za plačila Natura 2000
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljaljskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

6.38.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

V izračunu višine podpor za intervencijo Natura 2000 plačila so upoštevani:

dodatni stroški povezani z/s ...;
izguba dohodka zaradi ...;
transakcijski stroški ...

Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Natura 2000 plačila je izdelala neodvisna institucija: _____.

Izhodišča

Podpore za intervencijo Natura 2000 plačila se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 30 % podpore, plačane za obveznost).

Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Natura 2000 plačila. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Natura 2000 plačila. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Natura 2000 plačila.

Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena ter obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena. Predpisane zahteve iz intervencije Natura 2000 plačila na določenih območjih Nature 2000 ne morejo biti predmet podpore v okviru intervencij iz 31. in 70. člena. Podpore za intervencije sheme za podnebje in okolje ter KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo predpisane kmetijske prakse v intervenciji Natura 2000 plačila.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za plačila Natura 2000 (ZNERP21)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	400	400	400	400	400	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	6.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	480.000	480.000	480.000	480.000	480.000	0	2.400.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	384.000	384.000	384.000	384.000	384.000	0	1.920.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	6.000
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	480.000	480.000	480.000	480.000	480.000	0	2.400.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	384.000	384.000	384.000	384.000	384.000	0	1.920.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.39 Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

Oznaka intervencije	IRP20
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.39.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

4343	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.39.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.39.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.39.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18: Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20: Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti

6.39.5 Kazalnik(i) rezultata

R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

6.39.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe **Predmet podpore so** naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme, ki je namenjena spravilu krme s travinja ter optimalni uporabi hranil in trajnostni rabi FFS.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) .

Travniki so eden izmed vrstno najbolj bogatih in tudi najbolj ogroženih habitatov na svetu. Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 %. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji.

Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Gre za oskrbo prebivalstva s kakovostno hrano, za vzdrževanje prostora, ki nudi možnosti za oddih in rekreacijo, za ohranjanje delovnih mest ter za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Z izjemo travišč nad gozdno mejo in travišč v nekaterih močvirnatih predelih, ki so naravnega nastanka, so skoraj vsa druga travišča nastala s pomočjo delovanja človeka. Tako so polnaravna travišča rezultat več tisočletne ekstenzivne kmetijske rabe tal in so esencialen del kmetijske kulturne krajine. Zaradi opuščanja tradicionalne rabe prostora ali njenega intenziviranja se spreminja/zmanjšuje biotska raznovrstnost vrstno bogatih travišč, ki je odraz večstoletne kulture tu živečega človeka. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost.

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak.

Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki so vključena oz. se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027, sprogramiranih na podlagi 31., 70. in 72. člena Uredbe o skupnem strateškem načrtu.

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS vključuje naslednji podintervenciji:

A. Nakup kmetijske mehanizacije za spravilo krme s travinja

B. Nakup kmetijske mehanizacije za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

6.39.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo. Upravičenec lahko prejme največ 20.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij ter 200.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev v programskem obdobju 2023-2027.

Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravidnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> - 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. 	

6.39.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP20.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za spravilo krme s travinja
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 38.095 EUR.
Regija(e):	

Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP20.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 38.095 EUR.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

6.39.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.39.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za spravilo krme s travinja (ZNERP2 2.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	38.095	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	21	21	21	21	21	105
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000	4.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS (ZNERP22 .2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	13	13	13	13	0	52
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	495.235	495.235	495.235	495.235	0	1.980.940
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	34	34	34	34	21	157
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.295.230	1.295.230	1.295.230	1.295.230	800.000	5.980.915
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	556.949	556.949	556.949	556.949	344.000	2.571.793
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.40 Intervencija Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027

Oznaka intervencije	IRP21
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18a Število neproduktivnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> o V celoti o Delno o Ne

6.40.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.40.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.40.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.40.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P21 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi

P19 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

6.40.5 Kazalnik(i) rezultata

R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

6.40.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe.

Predmet podpore so neproizvodne naložbe:

v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti, ter v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

6.40.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje.

Travniki so eden izmed vrstno najbolj bogatih in tudi najbolj ogroženih habitatov na svetu. Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 %. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji.

Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Gre za oskrbo prebivalstva s kakovostno hrano, za vzdrževanje prostora, ki nudi možnosti za oddih in rekreacijo, za ohranjanje delovnih mest ter za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Z izjemo travišč nad gozdno mejo in travišč v nekaterih močvirnatih predelih, ki so naravnega nastanka, so skoraj vsa druga travišča nastala s pomočjo delovanja človeka. Tako so polnaravna travišča rezultat več tisočletne ekstenzivne kmetijske rabe tal in so esencionalen del kmetijske kulturne krajine. Zaradi opuščanja tradicionalne rabe prostora ali njenega intenziviranja se spreminja/zmanjšuje biotska raznovrstnost vrstno bogatih travišč, ki je odraz večstoletne kulture tu živečega človeka. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost.

Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki so vključena oz. se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027, ki so bile programirane na podlagi 28., 65. in 67. člena Uredbe o skupnem strateškem načrtu.

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 vključuje naslednje podintervencije:

A. Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov

B. Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti

6.40.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 50.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij ter 200.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev.

Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za neproizvodne naložbe. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za te naložbe v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> - 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. 	

6.40.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP21.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo A. Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov temelji na podlagi povprečne vrednosti naložb v ureditev pašnikov v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 24.000 EUR/vlogo. Ob povprečni 40 % pavšalni podpori bi povprečna vrednost projekta znašala cca. 9.600 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00

Kazalnik rezultata	R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti
--------------------	---

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP21.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo B. Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti temelji na podlagi maksimalne priznane vrednosti za izvedbo agromelioracijskih del na kmetijskih gospodarstvih, v okviru podukrepa 4.1, ki so po vsebini najbližja tovrstnim naložbam in znaša 5.000 EUR/ha. Glede na to, da so med upravičenimi stroški tudi druge aktivnosti ocenjujemo, da bodo dejanski stroški za cca. 60 odstotkov višji. Če predpostavimo, da bo upravičenec v povprečju uredil mejice, suhozide, in druge krajinske značilnosti, na površini 1,5 ha, pri čemer bi povprečna podpora znašala 40 % upravičenih stroškov, bi povprečni znesek/enoto znašal: 4.800 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.27a Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

6.40.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu

6.40.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov (ZNERP23.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	0	9.600	9.600	9.600	9.600	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	0	39	39	39	39	156
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	0	374.400	374.400	374.400	374.400	1.497.600
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti (ZNERP23.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	0	4.800	4.800	4.800	4.800	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	0	78	78	78	79	313
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	0	374.400	374.400	374.400	379.200	1.502.400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	0	117	117	117	118	469
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	0	748.800	748.800	748.800	753.600	3.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	0	599.040	599.040	599.040	602.880	2.400.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.41 Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede

Oznaka intervencije	IRP22
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarov (kmetijskih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.41.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.41.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije pokriva 423 lovišč. V operacijo je vključenih 54 lovišč, ki so označena na sliki in kjer so izpolnjeni v nadaljevanju opisani pogoji.

6.41.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.41.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18: Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

6.41.5 Kazalnik(i) rezultata

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo zaveze upravljanja, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti

6.41.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci podpore so (so)lastniki, najemniki in zakupniki kmetijskih zemljišč

Pogoji upravičenosti:

Intervencija se izvaja na površinah trajnega travinja v oddaljenosti največ 200 m od gozdnega roba, v loviščih v Republiki Sloveniji, kjer znaša povprečni odvzem navadnega jelena v lovišču v zadnjih treh letih 0,6 živali/100 ha lovni površini in je hkrati gozdnatost večja kot 60 %. Upravičenec mora imeti na svojem kmetijskem gospodarstvu vsaj 0,2 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja.

Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Posamezne zaplate travniških površin znotraj gozdne krajine predstavljajo ključne površine namenjene prehrani prostoživečih rastlinojedov. Na teh površinah je prisotna intenzivnejša paša prostoživečih živali, kar posledično

znižuje količino pridelanega sena oz. travne silaže z namenom prehrane rejnih živali (predvsem prežvekovalcev in konjev). Večja popasenost se pojavlja na območjih z:

lokalno povečano gostoto oziroma številčnostjo jelenjadi in visoko gozdnatostjo območja, kar hkrati pomeni nizek delež travnih površin, ki so posledično bolj izpostavljene paši prostoživečih živali.

Velika popašenost trajnega travinja povzročena s strani prostoživečih živali povzroča kmetovalcem izgubo pridelka in s tem večje tveganje za opuščanje obdelanosti prizadetih kmetijskih zemljišč in celo opustitev kmetovanja. Ker pa se ta zemljišča nahajajo na območju, ki je nadpovprečno gozdnato, bi opuščanje obdelave trajnega travinja, ki je napram deležu gozda že sedaj prisotno v manjšem deležu, ogrozilo tamkajšnjo biodiverzitetu.

Z intervencijo želimo podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub negativnemu vplivu paše prostoživečih rastlinojedov na pridelek travinja.

6.41.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Plačila se odobrijo letno na hektar površine.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst) : <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	
Stopnje podpore		

6.41.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP22
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo zaveze upravljanja, ki podpirajo ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti

6.41.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da **Ne** Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

OSNUTEK

6.41.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede (ZNERP24)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	50	50	50	50	50	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	0	90.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	0	4.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	720.000	720.000	720.000	720.000	720.000	0	3.600.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	0	90.000
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	0	4.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	720.000	720.000	720.000	720.000	720.000	0	3.600.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.42 Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Oznaka intervencije	IRP23
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov
Vrsta intervencije	Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov, zagon podeželskih podjetij in razvoj malih kmetij
Kazalnik učinka	O.22 Število kmetov, ki prejemajo nepovratna sredstva za vzpostavitev kmetijskih gospodarstev
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> ○ V celoti ○ Delno ○ Ne

6.42.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.42.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno
- Regionalno
- Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Celotna Slovenija

6.42.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC7: Privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

6.42.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

6.42.5 Kazalnik(i) rezultata

R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

6.42.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenec

Mladi kmet star od 18 do vključno 40 let, ki je vodja kmetijskega gospodarstva in ima ustrezno znanje in usposobljenost.

Pogoji upravičenosti

upravičenec je lastnik (ali solastnik skupaj z zakonskim ali zunajzakonskim partnerjem) kmetijskega gospodarstva.

Lastnik lahko postane z medgeneracijskim prevzemom ali z nakupom največ 5 let pred oddajo vloge na javni razpis in še ni prejel podpore za vzpostavitev kmetijskega gospodarstva;

KMG s katerim upravičenec vstopa v intervencijo dosega najmanj 12.000 EUR in največ 165.000 EUR standardnega prihodka;

če KMG, s katerim upravičenec vstopa v intervencijo, leži nad 700 m nadmorske višine, ima točke v OMD in ima več kot 50 % kmetijskih zemljišč v upravljanju v naklonu nad 30 %, dosega vstopni prag najmanj 10.000 EUR standardnega prihodka;

če KMG ne dosega spodnjega vstopnega praga izraženega v standardnem prihodu, lahko s knjigovodskim izkazom v letu objave javnega razpisa izkaže prihodek, ki dosega ali presega to mejo. Upošteva se izkaz iz dvostavnega knjigovodstva, ki se vodi v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi v davčne namene;

v primeru, ko velikost kmetijskega gospodarstva ne dosega spodnjega vstopnega praga izraženega v standardnem prihodu, lahko upravičenec izpolni pogoj, če ima v lasti in v reji najmanj 100 in največ 240 čebeljih družin;

upravičenec vloži na javni razpis priloži poslovni načrt za obdobje treh let, v katerem prikaže predvideni gospodarski razvoj KMG. Po pretečenih treh letih mora na ARSKTRP poslati poročilo o izvedenem poslovnem načrtu. Po zaključku poslovnega načrta mora še najmanj dve leti ostati nosilec, oddajati zbirno vlogo in ostati vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, če je iz tega naslova prejel pavšalni dodatek;

podpora je omejena na kmetijska gospodarstva, ki izpolnjujejo pogoje mikro ali malih podjetij v skladu s Prilogo I k Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014;

izplačilo podpore se izvede v dveh obrokih, prvi obrok v višini 90 % odobrenih sredstev se izplača ob odobritvi podpore, drugi obrok v višini 10 % pa eno leto po prvem obroku;

6.42.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Namen intervencije je z dodeljevanjem podpor mladim kmetom pospešiti pomladitev generacije vodij kmetijskih gospodarstev.

Cilji intervencije so izboljšanje starostne strukture kmetijskih gospodarstev, izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev in vzpostavitev/ohranitev delovnega mesta na prevzetem kmetijskem gospodarstvu.

Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev kmetijskih gospodarstev, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem kmetijskih gospodarstev in nadaljevanje kmetijske

dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane.

6.42.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči upravičencem. Sestavljena je iz posameznih pavšalnih zneskov, ki se seštevajo glede na upravičenost. Na končno vsoto pavšalov se v primeru ekološkega kmetovanja doda 10 %, velja za KMG, ki so že vključena v ekološko kmetovanje in za tista, ki so še v preusmeritvi (najmanj 80 % KZU).

vrsta pavšala	znesek (v EUR)
osnovna podpora	18.600
dodatni naložbeni strošek za mlade kmete, ki so vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG, samostojne podjetnike in gospodarske družbe	12.400
pridobljena izobrazba na kmetijskih in biotehniških izobraževalnih ustanovah ali pridobljen mojstrski izpit za čebelarja	5.000
vodenje dvostavnega knjigovodstva v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi za davčne namene	3.000
vključenost v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG, samostojno podjetje, gospodarske družbe	9.000
maksimalni možni dodatni 10 % delež podpore na vsoto posameznih pavšalov iz naslova ekološkega kmetovanja	4.800
maksimalni možni pavšal	52.800

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	–
Stopnje podpore	Za mlade kmete, ki so vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem kmetijskem gospodarstvu, samostojne podjetnike in gospodarske družbe je podpora od 40.000 EUR do 52.800 EUR. Za ostale mlade kmete je podpora od 18.600 EUR do 29.260 EUR.	
Metode izračuna	Vsota pavšalov, ki se seštevajo: osnovna podpora, dodatek na izobrazbo, dodatek na vodenje knjigovodstva, dodatek za naložbe v primeru zaposlitve na KMG, dodatek za vključenost v PIZ, dodatek na ekološko kmetovanje.	

6.42.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP23.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov z zaposlitvijo
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG,</p> <p>- 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe,</p> <p>- 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR,</p> <p>- 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR</p> <p>- 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR</p> <p>194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019</p> <p>90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom</p> <p>237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020</p>
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP23.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov brez zaposlitve
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG,</p> <p>- 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe,</p> <p>- 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR,</p> <p>- 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR</p> <p>- 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR</p>

	194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP23.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov z zaposlitvijo
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG, - 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe, - 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR, - 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev = 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR - 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR 194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	NE

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP23.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	

Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov brez zaposlitve
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	<p>- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG,</p> <p>- 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe,</p> <p>- 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR,</p> <p>- 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev = 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR</p> <p>- 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR</p> <p>194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019</p> <p>90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom</p> <p>237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020</p>
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.30 Generacijska pomladitev: število upravičencev, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

6.42.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija ne sega izven področja proizvodnje kmetijskih proizvodov in trgovine s kmetijskimi proizvodi, zato ni potrebna presoja z vidika državnih pomoči. Razvojni cilji iz poslovnega načrta se lahko glasijo na kmetijsko dejavnost ali dopolnilne dejavnosti, katerih končni proizvod je kmetijski proizvod iz Priloge I. k pogodbi o delovanju EU (UL C 2020 z dne 7. 6. 2012).

6.42.11 Skladnost s STO

69. člen ni naveden v Prilogi 2 STO za ukrepe »Green box«.

6.42.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Obrazložitev metode za definiranje letnega načrtovanega učinka

Parameter št. 1: osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG

Parameter št. 2: dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe

Parameter št. 3: strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo

Parameter št. 4: strošek za plačilo prispevkov za širši obseg pravic glede na februar 2020

Parameter št. 5: strošek za vodenje knjigovodstva za začetno poslovanje z minimalnim obsegom

Parameter št. 6: višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019

Izračun pavšalov:

Pri izračunu povprečnega izplačila na posameznega mladega kmeta so bile upoštevane naslednje predpostavke:

- Mladi kmetje, ki je vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, samostojni podjetnik posameznik, vodja gospodarske družbe:

Osnovna podpora: 18.600 EUR

Dodatni naložbeni strošek: 12.400 EUR

Izobrazba: 5.000 (68 %)= 3.400 EUR

Dvostavno knjigovodstvo: 3.000 EUR (80%)=2.400 EUR

Vključenost v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, samostojni podjetnik posameznik, vodja gospodarske družbe 9.000 EUR

Skupaj prejmejo konvencionalni povprečno: 45.800 EUR

Skupaj prejemajo ekološki povprečno: 50.380 EUR

- Ostali mladi kmetje:

Osnovna podpora: 18.600 EUR

Izobrazba: 5.000 EUR (48%): 2.400 EUR

Dvostavno knjigovodstvo: 3.000 EUR (20 %): 600 EUR

Skupaj prejmejo konvencionalni povprečno: 21.600 EUR

Skupaj prejmejo ekološki povprečno: 23.760 EUR

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstva v mladih kmetov z zaposlitvijo (ZNERP25.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	45.800	45.800	45.800	45.800	45.800	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	123	122	98	74	73	0	490
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	5.633.400	5.587.600	4.488.400	3.389.200	3.343.400	0	22.442.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstva v mladih kmetov brez zaposlitve (ZNERP25.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	147	147	118	88	88	0	588
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.175.200	3.175.200	2.548.800	1.900.800	1.900.800	0	12.700.800
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstva v mladih ekoloških kmetov z	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	50.380	50.380	50.380	50.380	50.380	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	53	52	42	32	31	0	210
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	2.670.140	2.619.760	2.115.960	1.612.160	1.561.780	0	10.579.800

zaposlitvijo (ZNERP25.3)	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarste v mladih ekoloških kmetov brez zaposlitve (ZNERP25.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	23.760	23.760	23.760	23.760	23.760	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	17	16	13	10	10	0	66
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	403.920	380.160	308.880	237.600	237.600	0	1.568.160
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	340	337	271	204	202	0	1.354
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	11.882.660	11.762.720	9.462.040	7.139.760	7.043.580	0	47.290.760
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	5.109.544	5.057.970	4.068.677	3.070.097	3.028.739	0	20.335.027
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.43 Intervencija Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom

Oznaka intervencije	IRP2
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.43.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.43.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

6.43.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

6.43.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P24: Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

P26: Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoj krožnega in biogospodarstva

6.43.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

6.43.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci

Upravičenec do podpore je nosilec nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pogoji upravičenosti

Upravičenec mora predložiti poslovni načrt, v katerem mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe. Kadar gre za naložbe nad 200.000 evrov skupne priznane vrednosti (zahtevne naložbe) mora poslovni načrt temeljiti na dejanskih knjigovodskih podatkih, če pa gre za naložbe manjše od 200.000 evrov skupne priznane vrednosti (enostavne naložbe), lahko poslovni načrt temelji na dejanskih knjigovodskih podatkih oziroma na pokritju.

Upravičenec mora v koledarskem letu pred oddajo vloge na javni razpis iz naslova izvajanja kmetijske oziroma nekmetijske dejavnosti ustvariti primeren prihodek, ki mu omogoča dolgoročno sposobnost preživetja (velja za enostavne in zahtevne naložbe).

Upravičenec mora najkasneje v tretjem letu po zadnjem izplačilu sredstev ustvariti ustrezen prihodek iz podprte dejavnosti, ki mu omogoča dolgoročno sposobnost preživetja.

Upravičenec mora imeti dovoljenje za opravljanje dejavnosti, v skladu z zakonodajo s tega področja.

Vloge prispele na javni razpis bodo točkovane na podlagi meril za izbor, kjer bo poudarek na ekonomskem vidiku naložbe, prispevku naložbe k izboljšanju in ohranjanju okolja (biogospodarstvo, krožno gospodarstvo), zaposlitvenemu vidiku, družbeno-socialnemu vidiku, idr.

Upravičeni stroški so:

stroški gradnje ali obnove nepremičnin.

stroški nakupa opreme in naprav potrebnih za izvajanje nekmetijskih dejavnosti;

stroški za naložbo v proizvodnjo električne in toplotne energije iz obnovljivih virov za namen izvajanja nekmetijske dejavnosti;

splošni stroški, ki so neposredno povezani s pripravo in izvedbo naložbe, kot so plačila za storitve arhitektov, inženirjev in svetovalcev, stroški pridobitve gradbene, projektne ali tehnične dokumentacije, plačila v zvezi s pridobitvijo presoje vplivov na okolje ter stroški nadzora nad izvedbo gradbeno obrtniških del.

Do podpore niso upravičeni naslednji stroški:

obresti na dolgove,

davek na dodano vrednost (DDV) ,

obratna sredstva v skladu s pravili o državnih pomočeh,

nakup rabljene mehanizacije, strojev in opreme ter nakup vozil, razen delovnih strojev.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Specifične upravičenosti, povezane z regijami

Ni specifične upravičenosti glede na regije.

6.43.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Za preživetje in vitalnost podeželja in tudi drugih območij je ključno oblikovanje delovnih mest tudi izven kmetijstva, diverzifikacija dejavnosti, in intenzivnejše medsebojno poslovanje med vsemi akterji. Tako je potrebno spodbujati gospodarske dejavnosti, ki bodo prispevale k aktivaciji in razvoju notranjih potencialov lokalnega okolja in s tem prispevale k povečevanju dodane vrednosti, ohranjanju obstoječih oziroma ustvarjanju novih delovnih mest na podeželju in tudi drugih območij.

Namen intervencije je torej zagotoviti podporo naložbam v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju, vključno s področjem biogospodarstva oziroma krožnega gospodarstva. Intervencija bo tako prispeval k ustvarjanju boljših pogojev za ohranitev ali ustvarjanje novih delovnih mest na podeželskih območjih, diverzifikacijo dohodkov kmetijskim gospodarstvom.

V sklopu te intervencije bodo podprte različne nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji kot na primer dejavnosti predelave in dodajanja vrednosti lesu, proizvodne in storitvene dejavnosti, dejavnosti v turizmu, proizvodnja električne in toplotne energije iz obnovljivih virov za namen podprte dejavnosti oziroma prodaje idr.

V sklopu te intervencije se bodo tako podpirale tudi naložbe, ki temeljijo na uvajanju trajnostnih načel v okviru biogospodarstva in krožnega gospodarstva kar lahko vodi k ohranjanju oziroma ustvarjanju novih možnosti za zaposlitev tako na podeželskih kot tudi drugih območjih in z večjo udeležbo oziroma povezanostjo primarnih proizvajalcev v lokalnem okolju. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo nosilcem nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji za izvajanje dejavnosti, ki se nanašajo tudi na krožno gospodarstvo in biogospodarstvo (kot npr. ponovna uporaba stranskih proizvodov iz kmetijstva in gozdarstva, reciklažo in uporabo odpadnih surovin, pridobivanje energije iz obnovljivih virov energije (kot so lesna masa, živinski gnojila, voda, veter, sonce), mikro bioplinske naprave, mikro biorafinerije, idr.

Pri virih biomase se upošteva etično načelo, da naj se biomasa prvenstveno uporablja za hrano ljudi, nato pa za krmo. Iz ostankov, odpadkov in viškov, ki jih ni mogoče uporabiti za te namene pa se uporabi za druge dejavnosti (energetika/bioplín, biomateriali, idr.). Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva v Sloveniji ta predstavlja velik, vendar ne dovolj izkoriščen vir, kar je lahko dobra priložnost za razvoj biogospodarstva v povezavi z krožnim gospodarstvom.

Pri intervenciji se tako pričakuje, da se bo s podprtimi naložbami prispevalo tako h krepitvi gospodarskih aktivnosti na podeželskih območjih, kot tudi k lažji oskrbi in uporabi obnovljivih virov.

6.43.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb.

Stopnja javne podpore je 30 odstotkov upravičenih stroškov in se lahko poveča za:

- 5 odstotnih točk za naložbe v biogospodarstvo in krožno gospodarstvo
- 5 odstotnih točk za naložbe mladih in novih kmetov;
- 5 odstotnih točk za naložbe ekoloških kmetov;
- 5 odstotnih točk za majhne gorske kmetije,

Stopnje javne podpore se lahko seštevajo, vendar ne smejo preseči 50 odstotkov upravičenih stroškov.

Podrobnejše določbe bodo določene v nacionalnem predpisu.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov ali tri ponudbe	
Stopnje podpore	30 odstotkov upravičenih stroškov in se lahko poveča za: <ul style="list-style-type: none"> -5 odstotnih točk za naložbe v biogospodarstvo in krožno gospodarstvo -5 odstotnih točk za naložbe mladih in novih kmetov; -5 odstotnih točk za naložbe ekoloških kmetov; -5 odstotnih točk za majhne gorske kmetije Podpora se dodeli kot pomoč po pravilu <i>de minimis</i> v skladu z Uredbo 1407/2013/EU.	

6.43.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP24
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Glede na pretekle izkušnje izvajanja PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 je pri predvideni povprečni 40 odstotni stopnji javne podpore, predviden povprečni znesek na enot v vrednosti 90.889 € nepovratnih sredstev. Pri izvajanju PRP 2007-2013 je bila pri ukrepu 311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti, povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 90.329 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 235.129 EUR na izplačano vlogo oziroma 227.223 EUR na izplačano vlogo v primeru, ko je bil upravičenec nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Pri ukrepu 312 Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij pa je bila povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 105.622 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 257.947 EUR. Pri izvajanju PRP 2014-2020 je bila pri podukrepu 6.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti povprečna vrednost projekta glede na zaprosena sredstva v oddanih vlogah na javni razpis 113.196 EUR. Ker je bil 1. javni razpis za podukrep 6.4 objavljen šele konec programskega obdobja PRP 2014-2020 podatkov o izplačanih vlogah oziroma projektih še ni na voljo.
Regija(e):	

Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.9 ^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.31 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov, ki prejemajo podporo

6.43.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da **Ne** Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Intervencija je namenjena podpori v dopolnilne nekmetijske dejavnosti na kmetiji

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

Notifikacija GBER ABER **de minimis**

6.43.11 Skladnost s STO

Intervencija spoštuje določena določila Priloge 2 STO za ukrepe »Green box«, saj v intervenciji ne gre za plačila za pomoč pri naravnih nesrečah, kakor tudi ne za pomoč za strukturno prilagajanje, ki se zagotavlja v obliki pomoči pri vlagateljih.

6.43.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Glede na pretekle izkušnje izvajanja PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 je pri predvideni povprečni 40 odstotni stopnji javne podpore, predviden povprečni znesek na enot v vrednosti 90.889 € nepovratnih sredstev. Pri izvajanju PRP 2007-2013 je bila pri ukrepu 311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti, povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 90.329 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 235.129 EUR na izplačano vlogo oziroma 227.223 EUR na izplačano vlogo v primeru, ko je bil upravičenec nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Pri ukrepu 312 Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij pa je bila povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 105.622 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 257.947 EUR. Pri izvajanju PRP 2014-2020 je bila pri podukrepu 6.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti povprečna vrednost projekta glede na zaprosena sredstva v oddanih vlogah na javni razpis 113.196 EUR. Ker je bil 1. javni razpis za podukrep 6.4 objavljen šele konec programskega obdobja PRP 2014-2020 podatkov o izplačanih vlogah oziroma projektih še ni na voljo.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za podporo za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom (ZNERP26)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	90.889	90.889	90.889	90.889	90.889	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	20	20	20	20	19	99
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.817.780	1.817.780	1.817.780	1.817.780	1.726.891	8.998.011
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	781.647	781.647	781.647	781.647	742.563	3.869.145
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	20	20	20	20	19	99
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.817.784	1.817.784	1.817.784	1.817.784	1.726.891	8.998.011
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	781.647	781.647	781.647	781.647	742.563	3.869.145
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.44 Intervencija LEADER

Oznaka intervencije	IRP25
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	LEADER
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.27 Število strategij lokalnega razvoja, ki prejemajo podporo (LEADER), ali pripravljalnih ukrepov
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> ○ V celoti ○ Delno ○ Ne

6.44.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljalne obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.44.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Slovenija razen naselij z več kot 10.000 prebivalci

6.44.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

6.44.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

6.44.5 Kazalnik(i) rezultata

R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

6.44.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci

LAS, fizična in/ali pravne osebe

Pogoji upravičenosti

a) Podpora za izvajanje operacij se nameni za naslednje upravičence: LAS, fizične ali pravne osebe.

–Pogoj št. 1:

Operacija je predvidena na območju LAS izven naselij z več kot 10.000 prebivalci. Izjemoma se lahko operacija izvaja zunaj upravičenega območja LAS, če operacija koristi razvoju območja LAS. V primeru projektov sodelovanja LAS se operacija lahko izvaja na območju sodelujočega LAS ali partnerja.

–Pogoj št. 2:

Operacija je v skladu s potrjeno SLR. Operacija mora zasledovati cilje SLR ter naslavljati potrebe določne v SLR.

–Pogoj št. 3:

Operacija je izbrana oziroma potrjena s strani organov LAS. Pri tem nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja.

b) Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje SLR ter njene animacije se nameni LAS.

–Pogoj št. 4:

Pogoj je potrjen SLR in LAS, pod vodstvom vodilnega partnerja.

Pogoje upravičenosti se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

Do podpore niso upravičeni:

- davek na dodano vrednost (DDV), razen če ni izterljiv na podlagi nacionalne zakonodaje o DDV;
- stroški priprave vlog in zahtevkov za izplačilo, razen v okviru upravljanja, spremljanja in vrednotenja strategije ter njene animacije,
- nakup rabljene opreme in mehanizacije (razen zbirk in starin),
- nakup opreme in mehanizacije namenjene za zasebno rabo.

6.44.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pristop LEADER predstavlja orodje pri spodbujanju skupnega lokalnega razvoja po pristopu »od spodaj navzgor«. Pristop »od spodaj navzgor« omogoča lokalnemu prebivalstvu, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev tako imenovanih lokalnih akcijskih skupin (LAS), aktivno odloča o prioritetah in razvojnih ciljih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev lokalnega območja. Pristop omogoča lokalnim akterjem uresničevanje široke palete izzivov v različnih okoljih, večjo fleksibilnost pri doseganju ciljev in odgovarja dejanskim potrebam lokalnega območja.

LEADER je del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) iz Uredbe o skupnih določbah, ki se v programskem obdobju 2023-2027 v Sloveniji izvaja v okviru skladov EKSRP, ESRR in ESS.

Pretok informacij med vsemi skladi in organi, vključenimi v izvajanje CLLD ter zagotavljanje sinergij med skladi bo zagotavljal poseben odbor, ki ga bodo sestavljali predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov.

Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ostalim specifičnim ciljem strateškega načrta. LEADER prispeva k skupnemu pristopu CLLD in cilju Uredbe o skupnih določbah: »Evropa, ki je bliže državljanom – trajnostni in celostni razvoj mest, podeželja in obalnih območij prek lokalnih pobud.«.

Namen intervencije je doseganje navedenega cilja skozi izvajanje operacij in operacij sodelovanja med različnimi LAS, ki naslavljajo potrebe in izzive na podeželju, kot so npr. socialna vključenost vseh prebivalcev na podeželju, spodbujanje zaposlovanja ter podjetništva na podeželju, razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja, zagotavljanje infrastrukturnega razvoja na podeželju, razvoj pametnih vasi, okoljske in podnebne rešitve na podeželju, spodbude ekološkemu kmetovanju idr.

Koncept pametnih vasi v okviru intervencije se nanaša zlasti na izboljšanje gospodarskih, socialnih ali okoljskih izzivov z uporabo inovativnih rešitev in digitalnih tehnologij. Cilj koncepta pametnih vasi je prispevati k razvoju osnovnih storitev, dvigu kakovosti življenja in zagotavljanje infrastrukturnega razvoja podeželja.

Predlogi operacij se na lokalnih območjih oblikujejo po pristopu »od spodaj navzgor«. Spodbuja se sodelovanje lokalnih akterjev, nove in inovativne rešitve pri reševanju potreb in naslavlja prepoznane ranljive skupine na območju LAS. LAS mora biti v skladu z 25. členom Uredbe o skupnih določbah organiziran kot partnerstvo, ki ga sestavljajo predstavniki javnih in zasebnih lokalnih socialno-ekonomskih interesov, v katerih nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja. Na območju LAS mora živeti med 14.000 in 150.000 prebivalcev.

LAS opravljajo naloge iz tretje točke 27. člena Uredbe o skupnih določbah ter ostale naloge, določene z nacionalno uredbo.

Podrobnejše se pogoji za oblikovanje LAS in naloge LAS določijo z nacionalno uredbo.

LAS v skladu z drugim odstavkom 27. členom Uredbe o skupnih določbah izberejo enega partnerja kot vodilnega partnerja za upravne in finančne zadeve.

Intervencija LEADER se izvaja skozi strategije lokalnega razvoja za posamezna lokalna (podregionalna) območja (območja LAS), ki jih je potrdil poseben odbor. SLR so pripravljene in potrjene na podlagi Uredbe (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 in Programa razvoja podeželja 2014-2020 ter 26. člena Uredbe o skupnih določbah.

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči.

Podpora se nameni za:

a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije lokalnega razvoja (SLR).

Podpora je namenjena sofinanciranju stroškov, nastalih pri izvedbi operacij, katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v SLR.

Operacije se izberejo na podlagi javnega poziva, ki ga objavi LAS. Merila za izbor operacij, postopek izbora in potrjevanja operacij, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora so določeni v SLR.

Izjava se lahko tudi operacije, katerih upravičenec je potrjeni LAS. LAS je lahko nosilec operacije, če je to v interesu območja in uresničevanja ciljev SLR ter če je sodelovanje LAS potrebno za izvedljivost ali uspeh operacije. Postopek izbora takšnih operacij, vključno z opisom preprečevanje konflikta interesov je opisan v SLR.

Podpora se nameni tudi za pripravo in izvajanje operacij sodelovanja LAS. LAS izvede in pripravi operacijo sodelovanja z LAS znotraj RS (medregionalno sodelovanje), s tujimi LAS ali partnerji, iz držav članic ali z območji tretjih držav (transnacionalno sodelovanje). Postopek izbora takšnih operacij je opisan v SLR.

Podpora se dodeli v obliki zneska za kritje stroškov dela oz. stroškov izvedbe operacij, vključno s stroški naložb za potrebe izvedbe operacije.

Podpora se dodeli za obdobje trajanja operacije.

Upravičenci do podpore so LAS, fizična ali pravna oseba.

(b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije lokalnega razvoja ter njene animacije (vodenje in animacija LAS, ki jih izvajajo izbrani vodilni partnerji LAS).

Podpora je namenjena za sofinanciranje stroškov, ki nastanejo pri upravljanju in delovanju LAS, vključno s spremljanjem in vrednotenjem SLR, nadalje za animacijo območja LAS in pomoč potencialnim upravičencem za razvijanje projektnih idej in pripravo operacij.

Upravičenec do podpore je LAS.

Namen in opis podpor se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

6.44.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči za:

a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru SLR.

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali aktivnosti v okviru operacije ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja javne podpore je v skladu 71. členom uredbe SN, za naložbe pa v skladu s 68. členom uredbe SN.

Možnost dodelitve predplačil.

b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja javne podpore je v skladu 71. členom uredbe SN do 100 % upravičenih stroškov.

Sofinanciranje stroškov upravljanja LAS se deli med skladi CLLD.

Možnost dodelitve predplačil.

Oblike, stopnje podpore in način izplačil, možnost predplačil ter neupravičene stroške se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/:	

	Kaj je osnova za vzpostavitev? Strošek na enoto, pavšalni znesek ali pavšalna stopnja bo določen s pravično in preverljivo metodo ter bo izhajal iz statističnih podatkov za podobne ali istovrstne stroške ali iz zgodovinskih podatkov izvajanja pristopa LEADER ali CLLD. Uporabljala se bo lahko kombinacija oblik iz točk (a) do (d), če vsaka oblika zajema različne vrste stroškov. V skladu s členom 67(2)(c) Uredbe SN se bodo uporabili tudi stroški na enoto, pavšalni zneski in pavšalne stopnje, ki se uporabljajo za podobno vrsto operacij v okviru skupnega pristopa CLLD, ki se bo izvajal s skladi ESS+ in ESRR.	
Stopnje podpore	a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja do 80 % b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije – 100%	

6.44.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP25
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za LEADER
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Strategija lokalnega razvoja
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Znesek izhaja iz povprečnih letnih izplačil izvajanja ukrepa LEADER 2014-2020; iz povprečnih izplačil na LAS na leto za vodenje oz. upravljanje LAS in povprečnih izplačil za projekte. V letu 2023 se ne predvideva izplačil (le v primeru predplačila), v letu 2024 se izplača upravljanje LAS, v letih 2025-2029 pa upravljanje LAS in izvajanje operacij. Za vodenje LAS se upošteva okvirni znesek, ki izhaja iz trenutnega zneska za vodenje, do katerega so upravičeni LAS v obliki standardnega stroška na enoto na osebo in neposrednih stroškov preračunano na leto na LAS, kar znaša okoli 30.00 EUR. Za izplačila se upošteva srednja vrednost projektov, vključno s projekti sodelovanja LAS, pri ukrepu LEADER, ki znaša okoli 40.000 EUR / projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.31a Pokritost v okviru pobude LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

6.44.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

- o Notifikacija o GBER o ABER o de minimis

6.44.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kaj je dodana vrednost metode LEADER? Obrazložite v smislu: povečanja socialnega kapitala,	V okviru intervencije LEADER se pričakuje dvig socialnega kapitala, ki se bo izkazoval zlasti z okrepljeno medsebojno podporo in zaupanjem ter povečanjem sodelovanja vseh deležnikov pri zasnovi
--	---

<p>izboljšanja lokalnega upravljanja in izboljšane kvalitete projektov glede na običajne sisteme dodeljevanja</p>	<p>in izvajanju pristopa od spodaj navzgor (lokalni akterji, upravljavske strukture). V okviru izvajanja strategije lokalnega razvoja se pričakuje okrepljeno medsektorsko sodelovanje na lokalnih ravni, z izvajanjem operacij sodelovanja pa tudi okrepljeno medregionalno in mednarodno sodelovanje. S krepitvijo in opolnomočenjem lokalnih partnerstev se omogoča temelje za dolgoročno sodelovanje tudi na drugih področjih ter s tem tudi prenos znanja. Z aktivnim vključevanjem lokalnih akterjev se pričakuje bolj trajnostne operacije, saj le te izhajajo neposredno iz potreb lokalnega razvoja. Tako se pričakuje tudi večja trajnost delovnih mest in pospeševanja podjetništva, saj se bodo vzpostavljajo delovna mesta, ki izhajajo iz realnih potreb okolja.</p>
<p>Opišite kako bodo zagotovljene osnovne zahteve in principi, povezani z LEADER pristopom preko modela izvajanja</p>	<p>Intervencija LEADER se bo izvajala po pristopu "od spodaj navzgor", na podregionalnih območjih oblikovanih lokalnih akcijskih skupin, ki so organizirane kot javno zasebna partnerstva. LAS pripravijo strategije lokalnega razvoja, ki vključuje potrebe lokalnega območja. LEADER se izvaja kot del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD), tako da lahko strategije vključujejo vire financiranja več CLLD skladov. Skupni pristop LEADER/CLLD spodbuja povezovanje lokalnih akterjev, predstavnike različnih sektorjev, tako znotraj območja, kot tudi v obliki projektov sodelovanja z drugimi LAS in partnerji izven območja LAS. Sodelovanje na ravni organov upravljanja poteka v obliki imenovane Medresorske delovne skupine CLLD po 2020. Pristop ima inovativni značaj, saj omogoča izvedbo raznovrstnih projektov z rabo lokalnih virov, prenosom primerov dobrih praks idr. inovacije.</p>
<p>Ali se načrtuje sodelovanje več skladov?</p>	<p> ☐ Da ☐ Ne Če Da, opišite, kateri skladi bodo vključeni in kako bo organizirano sodelovanje.[Obvezna vsebina] CLLD se bo v novem programskem obdobju izvajal na način »3+1«, kar pomeni, da se bo skupni pristop CLLD izvajal s skladi EKS RP, ESS+ in ESRR in sicer čim bolj poenoteno, medtem kot se bo CLLD, ki se financira iz evropskih sredstev ESPRA, izvajal ločeno. Organi upravljanja so z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovili Medresorsko delovno skupino CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027 je koordinacijski organ med skladi ter bo z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodelovala z lokalnimi akcijskimi skupinami. </p>
<p>Ali se bo uporabila možnost vodilnega sklada?</p>	<p> ☐ Da ☐ Ne. Če Da, kateri vodilni sklad? </p>

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za LEADER (ZNERP27)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	30.000	85.714	128.571	214.286	364.873	382.840	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	35	35	35	35	35	35	35	35
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.050.000	2.999.990	4.499.985	7.500.010	12.770.555	13.399.400	34.428.184,97
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	840.000	2.399.992	3.599.988	6.000.008	10.216.444	10.719.520	27.542.548
SKUPAJ	Načrtovani učinek	35	35	35	35	35	35	35	35
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.050.000	2.999.990	4.499.985	7.500.010	12.770.555	13.399.400	34.428.184,97
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	840.000	2.399.992	3.599.988	6.000.008	10.216.444	10.719.520	27.542.548
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.45 Intervencija Biotično varstvo rastlin

Oznaka intervencije	IRP26
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Biotično varstvo rastlin
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	Obvezen odgovor o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o Ne

6.45.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

6.45.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- o **Nacionalno** o Regionalno o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Obvezna vsebina

6.45.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 9: Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali

SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak

6.45.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

6.45.5 Kazalnik(i) rezultata

R.18 Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal

R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode

R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč, ki jih zadevajo posebni ukrepi, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov

6.45.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci

Nosilec kmetijskega gospodarstva, skupina nosilcev kmetijskih gospodarstev, drugi upravljavci zemljišč

Pogoji upravičenosti

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

- imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe EU o Strateških načrtih;
- opraviti program predhodnega usposabljanja vsako leto pred sezono v obsegu najmanj 4 ure zvezi z zatiranjem škodljivcev s fitofarmaceutskimi sredstvi na osnovi mikroorganizmov in pripravkov za biotično zatiranje rastlin;
- najmanj enkrat v prvih dveh letih trajanja obveznosti uporabiti storitev svetovanja, v okviru katere se mu svetuje o izvajanju biotičnega varstva rastlin;
- imeti izdelan načrt zatiranja bolezni in škodljivcev na podlagi seznamov fitofarmaceutskih sredstev na osnovi mikroorganizmov ter komercialnih pripravkov za biotično varstvo rastlin, ki ga predhodno potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin;
- voditi evidenco biotičnega varstva rastlin.

V sodelovanju z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin bodo pripravljena navodila uporabe sredstev (vključno s seznamom pripravkov) za posamezne sektorje pridelave (poljedelstvo, zelenjadarstvo, hmeljarstvo, sadjarstvo, oljkarstvo, vinogradništvo) za bolezni in škodljivce, ki bodo objavljena na spletni strani ministrstva in agencije.

6.45.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivci prispeva k varovanju vodnih virov in tal.

Direktiva 2009/128/ES o trajnostni rabi pesticidov spodbuja zatiranje škodljivcev in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev, kjer je to mogoče in daje prednost nekemičnim metodam, tako da uporabniki fitofarmaceutskih sredstev preidejo na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje med tistimi, ki so na voljo za isto bolezen oziroma istega škodljivca. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi

za biotično zatiranje škodljivcev in bolezni ter fitofarmacevtska sredstva na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična fitofarmacevtska sredstva.

Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 ha, razen v primeru uporabe sredstev v zaščiteneh prostorih (zelenjadarstvo), kjer je najmanjša površina 0,05 ha. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti v intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija vključuje uporabo fitofarmacevtskih sredstev na osnovi mikroorganizmov (glive, bakterije, virusi) in komercialnih proizvodov za biotično zatiranje bolezni in škodljivcev z naravnimi sovražniki (žuželke, pršice, ogorčice) v poljedelstvu, zelenjadarstvu, hmeljarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu, ki deloma nadomesti tretiranje s kemičnimi fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu z izdelanim načrtom zatiranja bolezni in škodljivcev.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe EU o strateških načrtih;
- presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljanih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe EU o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe EU o strateških načrtih.

Pravila o pogojenosti

Fitofarmacevtska sredstva:

- PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.
- PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščiteneh območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

6.45.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Biotično varstvo rastlin je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, zaščitene prostore in trajne nasade. Plačilo se dodeli na hektar.

V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški v višini do 25 % za posameznega upravičenca in do 35 % za skupino upravičencev.

	NeIAKS	IAKS
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena]

		<ul style="list-style-type: none"> – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – poslovni stroški (stroški transakcije) – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Metode izračuna		Obrazložitev bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

6.45.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP26
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za biotično varstvo rastlin
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Prva izplačila bodo izplačana v letu 2024, ker se podpore za tekoče leto (n) izplačujejo v naslednjem letu (n + 1).
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.18 Izboljšanje tal: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal R.20 Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč, za katera veljajo upravljavske obveznosti za kakovost vode R.37 Trajnostna raba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč, ki jih zadevajo posebni ukrepi, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov

6.45.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za biotično varstvo rastlin (ZNERP28)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek								
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)								4.000.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)								3.200.000,00
	Od katerega prenos								0

6.46 Intervencija Dobrobit živali

Oznaka intervencije	IRP27
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dobrobit živali
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti
Kazalnik učinka	O.16 Število glav velike živine s podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> o V celoti o Delno o Ne

6.46.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljen no (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimal na stopnja	Maksi malna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☒	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.46.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- o **Nacionalno**
- o Regionalno
- o Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Celotno območje Republike Slovenije

6.46.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 4: Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije

SC 9: Izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živalskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti

6.46.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

6.46.5 Kazalnik(i) rezultata

R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

6.46.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci

Nosilci kmetijskih gospodarstev

Pogoji upravičenosti

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora opraviti usposabljanje oziroma svetovanje v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z vsebinami s področja dobrobiti živali v letu prve oddaje zahtevka za intervencijo dobrobit živali.

Prašiči

Na dan vnosa zahtevka mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja intervencijo za prašiče, rediti:

- 10 ali več plemenskih svinj oziroma plemenskih mladic,
- 50 ali več tekačev oziroma
- 50 ali več pitancev.

Perutnina

Za kokoši nesnice je obvezna reja v alternativnih sistemih: upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za perutnino rediti najmanj 350 kokoši nesnic.

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za perutnino rediti najmanj 500 piščancev.

Govedo

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za govedo rediti najmanj 2 GVŽ goveda.

Drobnica

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za drobnico rediti najmanj 2 GVŽ drobnice.

Konji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za konje rediti najmanj 2 GVŽ konj.

6.46.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Obenem potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene.

Intervencija dobrobit živali je namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali, čeprav za rejca z ekonomskega vidika to pomeni strošek ali dodatno delo v primerjavi z rejcem, ki zagotavlja živalim zgolj minimalne standarde. Ker so sheme kakovosti s področja dobrobiti živali v Sloveniji še v razvoju, breme dodatnih stroškov za zagotavljanje višje dobrobiti živali ni porazdeljeno po celotni prehranski verigi, temveč stroške nosi predvsem rejec sam.

Podpora se namenja za izvajanje rejskih praks, ki:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe o strateških načrtih;
- presegajo minimalne zahteve za dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Pravila o pogojenosti:

- PZR 14: Direktiva Sveta 2008/119/ES z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito, člena 3 in 4.
- PZR 15: Direktiva Sveta 2008/120/ES z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito prašičev, člena 3 in 4.
- PZR 16: Direktiva Sveta 98/58/ES z dne 20. julija 1998 o zaščiti rejnih živali, člen 4.

Minimalne zahteve za dobrobit živali niso določene, ker predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

Vstop v intervencijo dobrobit živali je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja eno leto.

Intervencija dobrobit živali se izvaja v petih podintervencijah:

- dobrobit živali – prašiči,
- dobrobit živali – perutnina,
- dobrobit živali – govedo,
- dobrobit živali – drobnica,
- dobrobit živali – konji.

Dobrobit živali - prašiči

Podpora se dodeli za plemenske svinje in plemenske mladice, plemenske merjasce ter tekače in pitance.

1. Plemenske svinje in plemenske mladice:

Zaradi ohranjanja kondicije pri porodu so breje svinje večinoma krmljene restriktivno, torej večino časa lačne, kar negativno vpliva na dobrobit svinj. Pri krmljenju plemenskih svinj in plemenskih mladice je treba v skupinski reji v čakališču, zaradi izboljšanja občutka sitosti, preprečevanja stereotipi, boljše prebave in konsistence blata ter omogočanja dodatne zaposlitve in s tem ugodnega učinka na zmanjšanje agresivnega vedenja med svinjami v skupini osnovnemu obroku, ki pokriva potrebe po energiji, hranilih in vlakninah, dodajati tudi strukturno voluminozno krmo. Količina in tip voluminozne krme v predpisih ni določen. Ker je za zagotavljanje dobrobiti najbolj primerna krma, ki vsebuje kombinacijo topnih in netopnih vlaknin, ki imajo tudi določeno energetska vrednost, se z ukrepom natančneje določa vrsta strukturne voluminozne krme, ki je ustrezna in zagotavlja višjo raven dobrobiti plemenskih svinj in mladice.

Kot ustrezna strukturna voluminozna krma se štejejo slama žit in sveže, silirane ali posušene poljščine, sestavljene iz trave, metuljnic ali zelišč, ki se običajno opisujejo kot silaža, senaža, seno (mrva) ali zelena krma in koruzna silaža (silirane cele rastline koruze ali njihovi deli). Strukturna voluminozna krma se lahko poklada v korito, na tla v boks ali v jasli različnih izvedb.

1.1. Živalim v skupinskih boksih mora biti zagotovljena 10 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, kar pomeni:

- površina skupinskega boksa za pet živali ali manj mora biti najmanj 1,98 m² na plemensko mladico in 2,73 m² na plemensko svinjo;
- površina skupinskega boksa za 6–39 živali mora biti najmanj 1,80 m² na plemensko mladico in 2,48 m² na plemensko svinjo;
- površina skupinskega boksa za 40 živali ali več mora biti najmanj 1,62 m² na plemensko mladico in 2,23 m² na plemensko svinjo;
- najmanjša površina polnih tal v skupinskem boksu mora biti 1,05 m² na plemensko mladico in 1,43 m² na plemensko svinjo, največ 15 % te površine je lahko drenažnih odprtin.

1.2. Živalim v skupinskih boksih mora biti zagotovljena 20 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, kar pomeni:

- površina skupinskega boksa za pet živali ali manj mora biti najmanj 2,16 m² na plemensko mladico in 2,98 m² na plemensko svinjo;
- površina skupinskega boksa za 6–39 živali mora biti najmanj 1,97 m² na plemensko mladico in 2,70 m² na plemensko svinjo;
- površina skupinskega boksa za 40 živali ali več mora biti najmanj 1,78 m² na plemensko mladico in 2,44 m² na plemensko svinjo;
- najmanjša površina polnih tal v skupinskem boksu mora biti 1,05 m² na plemensko mladico in 1,43 m² na plemensko svinjo, največ 15 % te površine je lahko drenažnih odprtin.

1.3. Plemenskim svinjam in plemenskim mladim mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Površina izpusta mora biti najmanj 1,3 m² na žival, za štiri živali ali manj pa najmanj 6 m² in z minimalno dolžino krajše stranice izpusta 2 m. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri. Boksi, iz katerih se živali izpustijo, morajo biti označeni tako, da je mogoče spremljati, katere živali so v izpustu istočasno.

2. Stimulacija estrusa odstavljenih svinj in spolne zrelosti pri mladnicah z merjascem.

Izpostavljanje odstavljenih svinj merjascu stimulira njen hormonski sistem zaradi česar se plemenska svinja hitreje vrne v estrus in tudi znaki bukanja so izrazitejši. S tem vplivamo tudi na boljše počutje svinje, saj ni potrebno poseganje v žival s hormonskimi pripravki in ni potrebno umetno povzročanje stresa s katerim bi izzvali bukanje. Živali pri tej zahtevi lahko izvajajo vrsti značilno obnašanje od speva dvorjenja do vseh ostalih dražljajev: vizualni, olfaktorni, taktilni.

V prvih treh dneh po odstavitvi se merjasca spusti v pripustišče na hodnik ali prostor, kjer ima nosni stik s svinjami. Stimulacija je učinkovitejša, če merjasec ni stalno prisoten v pripustišču ampak se ga tja spušča. Merjasec je uhlevljen v čakališču. Iz čakališča se ga spušča na stimulacijo estrusa v pripustišče 1-2 dnevno. Stimulacijo svinj se izvaja 2 do 4 dni, 2 krat dnevno po pol ure oziroma 1 krat dnevno za 2 uri. Mladice se stimulira od 160 dne starosti naprej, 2 krat dnevno po 15 minut do pojava estrusa.

3. Tekachi in pitanci:

Tekačem in pitancem je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, da se jim omogoči zadovoljevanje njihovih naravnih potreb (na primer po iskanju hrane, grizenju, raziskovanju in manipuliranju). Material za zaposlitev mora zadovoljiti najmanj pet od šestih potreb: material mora biti poleg tega, da ne škodi zdravju, tudi užiten, žvečljiv, tak, da je mogoče izvajati ritje, da ga je mogoče uničiti, da vzdržuje zanimanje živali in da je dostopen. Optimalni materiali so tisti, ki zagotavljajo vse naštetje potrebe. Kot optimalen material za zaposlitev se šteje slama, seno in silaža (senoža) kot nastilj ali pa ko dodatek na tla v boksu ali v jasli različnih izvedb.

3.1. Tekaçem in pitancem mora biti v skupinskih boksih zagotovljena 10 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, in sicer za vsakega tekača oziroma pitanca:

- do vključno 10 kg: 0,17 m²;
- nad 10 do vključno 20 kg: 0,22 m²;
- nad 20 do vključno 30 kg: 0,33 m²;
- nad 30 do vključno 50 kg: 0,44 m²;
- nad 50 do vključno 85 kg: 0,61 m²;
- nad 85 do vključno 110 kg: 0,72 m²;
- nad 110 kg: 1,10 m².

3.2. Tekaçem in pitancem mora biti v skupinskih boksih zagotovljena 20 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, in sicer za vsakega tekača oziroma pitanca:

- do vključno 10 kg: 0,18 m²;
- nad 10 do vključno 20 kg: 0,24 m²;
- nad 20 do vključno 30 kg: 0,36 m²;
- nad 30 do vključno 50 kg: 0,48 m²;
- nad 50 do vključno 85 kg: 0,66 m²;
- nad 85 do vključno 110 kg: 0,78 m²;
- nad 110 kg: 1,20 m².

3.3. Pitancem mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Površina izpusta mora biti najmanj 0,55 m² na pisanca, dolžina krajše stranice izpusta pa mora biti najmanj 2 m. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri. Boksi, iz katerih se živali izpustijo, morajo biti označeni tako, da je mogoče spremljati, katere živali so v izpustu istočasno.

Dobrobit živali – perutnina

Podpora se dodeli za kokoši nesnice v alternativnih sistemih reje (reja v kletkah, tudi če so to obogatene kletke, ni predmet podpore) in za pitovne piščance.

Kokoši nesnice:

– V alternativnih sistemih reje je treba zgotoviti manjšo gostoto naseljenosti glede na gostoto, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali. Gostota naseljenosti ne sme preseči 7 kokoši nesnic na m² uporabne površine za nesnice.

– Kokošim je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, ki predstavljajo kokošim možnost izražanja za njih značilnih oblik obnašanja. V ta namen se dodajajo manjše kvadratne bale slame ali sena.

Pitovni piščanci:

Intenzivne komercialne reje pitovnih piščancev temeljijo na reji v velikih, zaprtih hlevih z velikimi gostotami naselitve. Obogatitve okolja z enostavnimi napravami/substrati (npr. gredami, dvignjenimi platformami, balami slame ali sena, različnimi materiali za nastiljanje, paneli, pregradami) zmanjšajo strah in agresijo med živalmi, povečajo njihovo aktivnost in s tem zdravje nog ter na ta način prispevajo k boljšemu fizičnemu in fiziološkemu počutju pitovnih piščancev.

Upravičenec mora pri izvajanju zahteve za pitovne piščance izpolnjevati naslednje pogoje:

– gostota naselitve je največ 30 kg/m² uporabne površine za piščance, to je piščancem neomejeno dostopna talna površina z nastiljem, pri čemer se podesti in pohodne površine pod podesti prištevajo k neto tlorisni površini vzrejnega prostora (v vsakem trenutku reje),

– nameščanje igral/plezal – piščancem je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, ki predstavljajo piščancem možnost izražanja za njih značilnih oblik obnašanja. V ta namen se dodajajo manjše kvadratne bale slame ali sena.

Dobrobit živali – govedo

Podpora se dodeli za vse kategorije goveda.

1. Paša goveda:

Redna paša rejnih živali, kot so govedo, ovce, koze ali konji, je živalim najprijaznejša oblika reje, saj gibanje na prostem, način hranjenja ter mirovanje in družabno vedenje najbolj zadostijo naravnim potrebam živali. Vendar pa so s to obliko reje povezani dodatni stroški in slabosti z vidika proizvodnosti živali, ker se jih redi na višji genetski potencial. Mnoga gospodarstva so zato iz gospodarskih razlogov prešla na izključno hlevsko rejo, zato ta zahteva preprečuje trend opuščanja pašne reje in omogoča spodbude za rejce, ki ohranjajo pašno rejo ali s pašno rejo začenjajo na območjih, kjer je travinje prevladujoča oblika krme. Obseg pašne reje, ki se spodbuja v okviru zahteve, znatno presega predpisane zahteve o svobodi gibanja živali in krepi dobrobit živali. Podpora pašne reje krepi tudi sprejemanje te reje med prebivalstvom in prispeva k izvajanju strategije EU »Od vil do vilic«.

Pašna reja pa je pomembna tudi za podnebno varstvo in ohranjanje čistosti zraka, saj pri takšnem sistemu reje pride do hitrejšega ločevanja blata in urina ter manjšega nastanka emisij toplogrednih plinov in onesnaževal zraka (amonijak). S tem zahteva po izvajanju paše prispeva k doseganju ciljev Direktive EU (EU 2016/2284) o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka in podpira doseganje nadrejenega cilja iz Zelenega dogovora o omejitvi emisij toplogrednih plinov v EU za 55 % do leta 2030.

Pri izvajanju paše goveda morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- govedo se mora pasti najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila do 15. novembra,
- govedo lahko prenočuje v hlevu,
- krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,
- voditi je potrebno dnevnik paše,
- potreba po osnovni krmi mora biti pretežno pokrita s pašo.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

2. Izpust :

Reja privezanih živali je še vedno prisotna na veliki večini slovenskih govedorejskih kmetij. V okviru izvajanja javne službe strokovnih nalog v živinoreji so sodelavci Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, skupaj z območnimi Kmetijsko gozdarskimi zavodi, zbrali podatke o dejanskem deležu reje privezanih živali na kmetijah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka na območju Slovenije. Na podlagi zbranih podatkov se ocenjuje, da je reja privezanih živali v Sloveniji prisotna na 65 % do 70 % vseh kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo z rejo goved. Zaradi tega je še posebej pomembno, da se pri takem načinu reje spodbuja izpust živali na prosto predvsem na kmetijskih gospodarstvih kjer paša ni izvedljiva.

V času bivanja v hlevu (ne glede na način reje: privezane ali proste živali) mora biti govedu zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri.

Površina izpusta mora obsegati najmanj:

– teleta do 6 mesecev	2 m ² na žival,
– mlado govedo od 6 mesecev do 1 leta	2,5 m ² na žival,
– mlado govedo 1-2 let	4 m ² na žival,
– govedo nad 2 leti	4,5 m ² na žival,
– plemenski bik	30 m ² na žival.

3. Vzreja telet:

Teleta so zagotovo najobčutljivejša kategorija goveda. V zadnjih letih je bilo opravljenih veliko raziskav glede dobrega počutja telet in s tem vpliva na njihovo zdravstveno stanje. Z izboljšanjem počutja telet se izboljšuje tudi zdravje telet. Med glavne vplive na dobro počutje štejemo predvsem dovolj prostora na žival, ustrezno ležalno površino in pravilno oskrbo telet s potrebnimi hranilnimi snovmi. Bistven vpliv na dobro počutje in zdravje telet torej predstavljata razpoložljiva prostornina v hlevu in ustrezna tla z nasiljem.

Teletom v skupinskih boksih mora biti zagotovljena najmanj naslednja neovirana talna površina:

- teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m² na žival,
- teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m² na žival.

Tla morajo biti polna (ne rešetkasta) vsaj na 2/3 talne površine boksa. Na največ 1/3 talne površine boksa so lahko rešetke, predvsem ob krmilnem hodniku, jasliah oziroma koritih. Tla morajo biti nastlana. Kot ustrezen nastil se šteje slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci in žagovina.

4. Eradikacija goveje virusne diareje (v nadaljnjem besedilu: BVD):

Bovina virusna diareja (BVD) je bolezen goveda, ki povzroča velike gospodarske škode. Zvrgavanje, plodnostne motnje in/ali embrionalna smrt, povezana z BVD, vodijo do znatno zmanjšane reproduktivne sposobnosti in povečanega prezgodnjega izločanja živali. Ti simptomi so še posebej izraziti, če je v čredi eden ali več nosilcev BVD. Živali, pri katerih se razvije akutna oblika, lahko poginejo ali pa okrevanje poteka zelo dolgo. V tem obdobju je zmanjšana proizvodnja mleka in prirast. V času okrevanja je njihov imunski sistem pogosto deprimiran, zaradi česar so živali dovzetnejše za druge bolezni.

EU ureja nadzor nad boleznimi goveda v okviru Uredbe o zdravju živali²⁵. BVD je kategorizirana kot bolezen kategorije C, kar pomeni bolezen s seznama, ki zadeva nekatere države članice in za katero so potrebni ukrepi za preprečevanje njenega širjenja v dele Unije, ki so uradno prosti bolezni ali kjer se za zadevno bolezen s seznama izvajajo programi izkoreninjenja. Država se lahko prostovoljno odloči, ali bo pristopila k izkoreninjenju bolezni s ciljem pridobitve statusa države, proste te bolezni. Pravila za izkoreninjenje BVD so predpisana na nivoju EU z Uredbo 2020/689/EU²⁶ in veljajo od 21. aprila 2021.

V Sloveniji je v veljavi Pravilnik o pogojih za priznanje, pridobitev in vzdrževanje statusa črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 107/13 in 40/17), ki zainteresiranim rejcem omogoča pridobitev statusa črede, proste BVD.

BVD je v Sloveniji endemična. Izkoreninjenje temelji na povečani biološki varnosti, testiranju in izločanju ali cepljenju, ki ga financirajo lastniki živali. Pomanjkanje motivacije rejcev v Sloveniji za sodelovanje pri prostovoljnih

²⁵ Uredba (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) UL L 84, 31.3.2016, str. 1–208

²⁶ Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/689 z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za spremljanje, programe izkoreninjenja in status prost nekaterih bolezni s seznama in porajajočih se bolezni (Besedilo velja za EGP) UL L 174, 3.6.2020, str. 211–340

programih izkoreninjenja, vključno z ukrepi za preprečevanje bolezni ter za izvajanje in upoštevanje strogih ukrepov biološke varnosti, so najbolj pereča vprašanja pri izboljšanju zdravstvenega stanja slovenskega goveda.

Upravičenec mora podati vlogo za priznanje statusa črede, proste BVD, na pristojni območni urad Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in izpolnjevati pogoje iz Pravidnika o pogojih za priznanje, pridobitev in vzdrževanje statusa črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 107/13 in 40/17).

Dobrobit živali – drobnica

Podpora se dodeli za drobnico starejšo od 9 mesecev.

1. Paša drobnice:

Pri izvajanju paše drobnice morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- drobnica se mora pasti najmanj 210 dni, oziroma 180 dni na območjih s krajšo vegetacijsko dobo, v obdobju od 15. marca do 30. novembra,
- drobnica lahko prenočuje v hlevu,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,
- voditi je potrebno dnevnik paše.
- potreba po osnovni krmi mora biti pretežno pokrita s pašo.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

2. Hlevska reja drobnice:

V slovenskih vremenskih razmerah je potrebno drobnici zagotoviti štiri do pet mesecev v letu zavetje v hlevu pred mrazom in vlago. Velikost in notranjo ureditev hleva je treba prilagoditi vrsti, velikosti in številu živali. Hlev mora zagotoviti urejeno in zdravo okolje za živali. Primerno življenjsko okolje v prvi vrsti pomeni ustrezno temperaturo in vlago, dobro osvetlitev in primerno zračenje ter zlasti dovolj prostora za živali.

Ovcam in kozam v skupinskih boksih mora biti zagotovljeno najmanj 1,5 m² neovirane talne površine na ovco oziroma kozo, jagnjetom in kozličkom pa najmanj 0,35 m² neovirane talne površine na jagnje oziroma kozlička.

3. Izpust

V času bivanja v hlevu mora biti drobnici zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri.

Površina izpusta mora obsegati najmanj 2,5 m² na ovco oziroma kozo in najmanj 0,5 m² na jagnje oziroma kozlička.

Dobrobit živali – Konji

Podpora se dodeli za vse kategorije rodovniških konj, ki potencialno vstopajo v prehransko verigo. Reja privezanih konj ni dovoljena, razen v času krmljenja.

Paša konj in celoletni izpust:

Pri izvajanju paše konj morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- konji se morajo pasti najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila do 15. novembra,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,

- konji lahko prenočujejo v hlevu,
- voditi je potrebno dnevnik paše,
- potreba po osnovni krmi mora biti pretežno pokrita s pašo.

Pašniki morajo imeti zavetje pred vremenskimi vplivi, ki ima streho in stranice zaprte iz treh strani, velikost min 9 m² na konja in nenehen dostop do sveže, čiste pitne vode.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

V času izven pašnega obdobja ali če paše ni mogoče izvajati je treba konjem zagotoviti celoletni izpust.

Pri izpuščanju konj v izpuste je treba upoštevati naslednje pogoje:

- mlade živali v starosti od 6 mesecev do treh let morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 konja; velikost izpusta mora biti 50 m² na posameznega konja.
- odrasli konji, starejši od treh let in plemenske kobile morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 konja; velikost izpusta mora biti najmanj 50 m² na posameznega konja.
- plemenski žrebci morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan; velikost izpusta mora biti najmanj 200 m².

Združevanje različnih kategorij konj:

- V čredi mladih živali so lahko do enega leta starosti skupaj živali različnega spola, po tej starosti morajo biti ločene po spolu oziroma morajo biti moške živali kastrirane.
- V čredi odraslih konj so lahko združene kobile in kastrati.
- V čredi plemenskih kobil so plemenske kobile z žrebeti do 6 meseca starosti, lahko tudi žrebice, kobile brez žrebet in kastrati.
- Pri haremskem pripustu je lahko v čredi plemenskih kobil 1 žrebec, starejši od enega leta.
- Odraslih žrebcev se ne združuje z drugimi kategorijami konj z izjemo haremskega pripusta.

6.46.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo dobrobit živali je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti, krije pa tudi stroške poslovanja (transakcijske stroške) v višini do največ 25 % podpore. Plačilo se dodeli na GVŽ.

	NeIAKS	IAKS
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – stroški transakcije – enkratno izplačilo enotni znesek lump sum
Stopnje podpore		
Metode izračuna		Način izračuna zneskov podpore na enoto in način certifikacije (potrditve) tega izračuna v skladu s 76. členom Uredbe o SN. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo dobrobit živali je izdelala neodvisna institucija. Izhodišča

		<p>Podpore za intervencijo dobrobit živali se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.</p> <p>Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost).</p> <p>Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije dobrobit živali. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno rejsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije dobrobit živali. Pri običajni rejski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne rejske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane rejske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni rejski praksi in pri izvajanju intervencije dobrobit živali.</p>
--	--	---

6.46.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP27
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dobrobit živali
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno rejsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije dobrobit živali. Pri običajni rejski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne rejske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane rejske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

6.46.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kakšen je model obveznosti	☐ rezultatsko naravnani (z možnostjo izbora) ☐ upravljavsko naravnani ☐ hibridno (upravljavsko in rezultatsko)
----------------------------	---

Kakšno je trajanje pogodb?	Enoletna obveznost
----------------------------	--------------------

OSNUTEK

6.46.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za dobrobit živali (ZNERP29)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	132.000	139.200	139.200	139.200	139.200	0	
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	0	50.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	0	40.000.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	132.000	139.200	139.200	139.200	139.200	0	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	0	50.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	0	40.000.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.47 Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Oznaka intervencije	IRP28
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.18 Število produktivnih naložbenih enot na kmetijah, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☒ Ne

6.47.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.47.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

6.47.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC9: izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živalskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti

6.47.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

6.47.5 Kazalnik(i) rezultata

R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

6.47.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov.

Pogoji upravičenosti

–Naložba v novogradnjo in obnovo hleva oziroma ureditev pašnika mora izpolnjevati zahteve iz predpisa, ki ureja dobrobit živali iz SN 2023-2027.

–Upravičenec mora predložiti načrt prilagoditve kmetijskega gospodarstva nadstandardnim zahtevam na področju dobrobiti rejnih živali.

–Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek presoje, če so preseženi pragovi, določeni v prilogi tega predpisa, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. S tem se izvajajo tudi obveznosti iz 6. člena Direktive 92/43/ES.

–Stroški pridobivanja energije iz obnovljivih virov na kmetijskih gospodarstvih so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi proizvodov iz Priloge I k Pogodbi (lastna poraba).

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrstah podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

6.47.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Obenem potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene.

Intervencija je namenjena podpori naložbam za prilagoditev kmetijskih gospodarstev na izvajanje rejskih praks, ki:

–presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe o strateških načrtih;

–presegajo minimalne zahteve za dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo po zaključku naložbe izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve za nadstandardno obliko reje z vidika dobrobiti živali.

Intervencija se izvaja v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu.

Predmet podpore so individualne naložbe v pridelavo kmetijskih proizvodov, ki so zajeti v Prilogi I k Pogodbi, razen ribiških proizvodov, namenjene prilagoditvi kmetijskega gospodarstva nadstandardnim zahtevam na področju dobrobiti rejnih živali, in sicer:

- novogradnja, rekonstrukcija in vzdrževanje hlevov in nakup pripadajoče opreme,
- ureditev pašnikov in obor za nadzorovano pašo domačih živali oz. gojene divjadi,
- ureditev dvorišč in hlevskih izpustov.

Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali vključuje naslednje podintervencije:

- A. Naložbe majhnih kmetij
- B. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju govedoreje
- C. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju prašičereje
- Č. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje drobnice
- D. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje kopitarjev
- E. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje perutnine

6.47.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 evrov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 40.000 evrov javne podpore za naložbe majhnih kmetij ter 800.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev.

Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za ureditev objektov, hlevskih izpustov oziroma pašnikov. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	–
Tip plačila	<p>Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst):</p> <p>(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca</p> <p>(b) strošek na enoto</p> <p>(c) enotni znesek</p> <p>(d) pavšalni znesek</p> <p>Če se izbere b/c ali d/:</p> <p>Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]</p> <p>Izračun povprečnih stroškov iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravidnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 	
Stopnje podpore		

	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: - 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	
--	--	--

6.47.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali za majhne kmetije
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju govedoreje
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	

Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju prašičereje
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali
Prenos sredstev iz razvoja podeželja	Ne

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje drobnice
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.5
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje kopitarjev
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ

Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28.6
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje perutnine
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.38 Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo ukrepi, ki prejemajo podporo, za izboljšanje dobrobiti živali

6.47.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu

6.47.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali za majhne kmetije(ZNE RP30.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	100	100	100	106	107	513
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	584.400	584.400	584.400	619.464	625.308	2.997.972
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju govedoreje(ZNERP30.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	515	515	515	515	515	2.575
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.009.660	3.009.660	3.009.660	3.009.660	3.009.660	15.048.300
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	

prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju prašičereje (ZNERP30.3)	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	515	515	515	515	515	2.575
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.009.660	3.009.660	3.009.660	3.009.660	3.009.660	15.048.300
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje drobnice (ZN ERP30.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	171	171	171	171	171	855
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	999.324	999.324	999.324	999.324	999.324	4.996.620
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	171	171	171	171	171	855
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	999.324	999.324	999.324	999.324	999.324	4.996.620

na področju reje kopitarjev(Z NERP30.5)	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje perutnine(Z NERP30.6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	510	510	510	510	510	2.550
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.980.440	2.980.440	2.980.440	2.980.440	2.980.440	14.902.200
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	1.982	1.982	1.982	1.988	1.989	9.923
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	11.582.808	11.582.808	11.582.808	11.617.872	11.623.716	57.990.012
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	4.980.607	4.980.607	4.980.607	4.995.685	4.998.198	24.935.705
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.48 Intervencija Medgeneracijski prenos znanja

Oznaka intervencije	IRP29
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Medgeneracijski prenos znanja
Vrsta intervencije	Izmenjava znanja in informiranje
Kazalnik učinka	O.29 Število operacij ali enot usposabljanja in svetovanja, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> Generacijska prenova Okolje LEADER 	☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.48.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43%	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43%	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.48.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno** Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

6.48.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC7: privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi.

Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

6.48.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij

6.48.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih

6.48.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenec

Prenosnik – nosilec kmetijskega gospodarstva, ki prenese kmetijsko gospodarstvo na prevzemnika v okviru nasledstva in s tem prispeva h pospešeni generacijski pomladitvi nosilcev kmetijskih gospodarstev. V obdobju, ko mladi kmet izvaja poslovni načrt, prenosnik nanj prenaša znanje in izkušnje specifične za to kmetijsko gospodarstvo.

Pogoji upravičenosti

–Prenosnik kmetijskega gospodarstva je pred lastniškim prenosom najmanj 10 let vpisan v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec KMG in najmanj 7 let vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prenesenem kmetijskem gospodarstvu.

- Prenosnik je v zadnjih petih letih pred oddajo vloge na javni razpis oddajal zbirno vlogo.

–Prevzemnik izpolnjuje pogoje za kandidiranje na podporo v okviru intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in je ob oddaji vloge na javni razpis vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem kmetijskem gospodarstvu ali je samostojni podjetnik ali vodja gospodarske družbe.

–Prenosnik in prevzemnik skleneta pisni dogovor o sodelovanju za obdobje treh let, ki ureja prenos znanja in izkušenj s strani prenosnika na prevzemnika. Obdobje poteka prenosa znanja in izkušenj poteka istočasno, ko prevzemnik izvaja poslovni načrt v okviru intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov. Dogovor mora zagotavljati samostojnost prevzemnika pri vodenju kmetijskega gospodarstva. Pisni dogovor prenosnik priloži vlogi na javni razpis. Dogovor mora biti podpisan s strani prevzemnika in prenosnika.

–Prenosnik letno oddaja poročila o prenosu znanja in izkušenj, v začetku tekočega leta za prejšnje leto. Poročilo podpišeta prevzemnik in prenosnik.

–Po pregledu in odobritvi letnega poročila s strani ARSKTRP, se prenosniku izplača podpora v obliki letnega pavšalnega zneska za preteklo leto.

6.48.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Prenosnik bo na prevzemnika prenašal svoje specifično znanje in pridobljene izkušnje s področja izvajanja kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu, ki ga je predal prevzemniku. Prevzemnik bo tako prejel posredovano specifično znanje s strani prenosnika, dodatno pa bo v sklopu usposabljanja »Prenos znanja na mlade kmete na področju poslovnih in finančnih spretnosti« iz naslova intervencije Prenosa znanja in informiranja prejel potrebna znanja o finančnem in poslovnem upravljanju kmetijskega gospodarstva (v okviru intervencije za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov).

Obveznosti prenosnika kot upravičenca do podpore izhajajo iz dogovora o prenosu znanja in izkušenj med prenosnikom in prevzemnikom, ki ureja prenos znanja in izkušenj s strani prenosnika na prevzemnika; v zapisu dogovora bodo zajeti pričakovani rezultati prenosa znanja in izkušenj, na podlagi katerih bo ARSKTRP opravila

kontrola oddanega letnega poročila prenosnika, s katerim se morata strinjati in podpisati tako prenosnik kot prevzemnik (obojestransko avtorizirano letno poročilo). Pri prenosu znanja prenosnik ne sme vplivati na vodenje kmetijskega gospodarstva, ki je pravica in odgovornost prevzemnika. S strani ARSKTRP odobreno letno poročilo je podlaga za izplačilo podpore v obliki pavšalnega letnega zneska, za preteklo leto. Podpora se prenosniku odobri za največ 3 leta, v obdobju 2024-2029 oz. do porabe namenskih sredstev.

Prenosnik mora med drugim zagotoviti:

ustrezen prenos specifičnega posedovanega znanja in izkušenj na prevzemnika (zapis v letno poročilo) in sicer najmanj 27 ur mesečno;
sodelovanje s prevzemnikom ob izvajanju JSKS;
redno oddajo letnega poročila o izvajanju prenosa znanja in izkušenj, ki bo podlaga za izplačilo letnega zneska podpore iz naslova intervencije.

6.48.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Gre za nepovratno podporo v obliki pavšalnega letnega zneska (enkratno izplačilo na podlagi odobrenega letnega poročila za prejšnje leto).

Nepovratna podpora za namen medgeneracijskega prenosa znanja in izkušenj v obdobju, ko prevzemnik izpolnjuje poslovni načrt iz naslova intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov; stopnja podpore znaša 100 %;

Izračun zneska podpore:

27 ur prenosa znanja mesečno x 11,29 EUR 304,83 EUR, zaokroženo na 300 EUR mesečno

300 EUR x 12 mesecev = 3.600 EUR na leto

3.600 EUR x 3 leta = 10.800 EUR za celo obdobje prenosa znanja in izkušenj

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	-
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek 	
Stopnje podpore	Letna podpora na prenosnika: 3.600 EUR Podpora za prenosnika za triletno obdobje: 10.800 EUR	
Metode izračuna	Izračun temelji na podatku o povprečni mesečni bruto plači na uro v RS za leto 2020: 11,29 EUR.	

6.48.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za medgeneracijski prenos znanja
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☒ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec

Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Statistični podatek o povprečni mesečni bruto plači na uro v RS za leto 2020: 11,29 EUR
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih

6.48.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

OSNUITEK

6.48.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za medgeneracijski prenos znanja (ZNERP31)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	176	174	140	106	104	0	700
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.900.800	1.879.200	1.512.000	1.144.800	1.123.200	0	7.560.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	817.344	808.056	650.160	492.264	482.976	0	3.250.800
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	176	174	140	106	104	0	700
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.900.800	1.879.200	1.512.000	1.144.800	1.123.200	0	7.560.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	817.344	808.056	650.160	492.264	482.976	0	3.250.800
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.49 Intervencija Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Oznaka intervencije	IRP30
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.28 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku	Obvezen odgovor
<ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> o Da o Ne o Da o Ne o Da o Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> o V celoti o Delno o Ne

6.49.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43,00	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43,00	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.49.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno**
- Regionalno
- Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Celotno območje RS

6.49.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi. Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

6.49.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

6.49.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS)

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

6.49.6 Pogoji upravičenosti

1. Podpora za projekte EIP

Upravičenci

Pogodbeno partnerstvo za izvedbo projekta EIP, ki ga morajo sestavljati najmanj trije partnerji in sicer kmetijsko gospodarstvo, svetovalec in raziskovalec.

Pogoji upravičenosti

– vzpostavljeno partnerstvo za izvedbo projekta EIP- projekt je namenjen:

razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov ali tehnologij na področju kmetijstva, živilstva ali gozdarstva

zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva ali gozdarstva na okolje ter

zmanjšanju ali blažitvi oziroma prilagajanju na podnebne spremembe v kmetijstvu ali gozdarstvu;

– projekt ne sme biti zgolj raziskovalne narave, to pomeni, da partnerji ne smejo biti zgolj raziskovalne ustanove, temveč morajo partnerji prihajati tudi iz drugih družbenih sfer (zaradi končnega cilja razvoja aplikacijske rešitve problema) in mora biti namenjen prenosu znanja v prakso ter razširjanju rezultatov projekta.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Upravičenci

Partnerstva raziskovalnih institucij (vključno z izvajalci javnih služb in nosilci javnih pooblastil na področju kmetijstva) (v nadaljnjem besedilu: raziskovalnih institucij), ki bodo namenjena povezovanju in prenosu znanja, kompetenc in tehnologije na področjih kmetijstva, živilstva in gozdarstva.

Pogoji upravičenosti

– vzpostavljeno pogodbeno razvojno partnerstvo raziskovalnih institucij na določenem področju oziroma območju

– partnerstvo vsebuje najmanj opredelitev vloge posameznega člana, cilje, mejnike, aktivnosti, stroške in rezultate projekta, vključno z načrtovanimi naložbami po posameznih partnerjih, načrtovanim doseganje sinergij in komplementarnosti pri uporabi naložb

– povezovanje in prenos znanja, kompetenc in tehnologije vključuje testiranje oziroma demonstracije razvite (nove) prakse, procesa, postopka, metode ali tehnologije in –podprte naložbe v razvojno raziskovalno opremo in s tem povezane storitve so dostopne vsem članom partnerstva

6.49.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija Podpora za projekte EIP, ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij se deli na dve podintervenciji:

podpora za projekte EIP

podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

1. Podpora za projekte EIP

Podintervencija ima namen spodbuditi tehnološki razvoj in uvedbo novih rešitev za reševanje konkretnih, specifičnih problemov in ciljev na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja v skladu s SKP in navedenimi specifičnimi cilji iz Strateškega načrta.

Podpora projektom EIP je eden izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju ter njihovemu prevzemanju. Dodatno bodo podpore projektom EIP s področja okolja in podnebnih sprememb prispevale k doseganju specifičnih ciljev Strateškega načrta, usmerjeno k razvoju rešitev za zmanjševanje, blažitev in prilagajanje podnebnim spremembam, zmanjševanju negativnih vplivov kmetijstva na okolje, izvajanje okoljsko učinkovite pridelave na varovanih območjih (Natura 2000, vodovarstvena območja) ter varovanju in spodbujanju biotske pestrosti.

Za razširjanje rezultatov projekta se uporabi tudi portal AKIS.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Cilji podintervencije so:

izboljšati pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda in

okrepiti sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med znanstvenimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju ter

podpora se nameni projektom razvojnih partnerstev raziskovalnih institucij, ki:

zagotavljajo celovito reševanje določenih prednostnih področij ali posameznih kmetijskih panog, kjer je prepoznana podhranjenost oziroma iztrošenost raziskovalne infrastrukture, kar povzroča vrzeli pri ustvarjanju novega znanja,

ki omogočajo učinkovito naslavljanje ustvarjanja in prenosa novih znanj, inovativnih rešitev in digitalnega prehoda v posamezni kmetijski panogi oziroma področju,

ki s povezanostjo preprečujejo razdrobljenost, morebitno podvajanje in prekrivanje nalog in ter s tem dosegajo bistven premik pri sodelovanju v celotni verigi znanja.

Obvezna je aktivna medsebojna izmenjava informacij o izvajanju projekta, razvitih rešitvah in doseženih rezultatih znotraj partnerstva, med posameznimi partnerstvi in med ostalimi deležniki AKIS ter širšo javnostjo. Za razširjanje rezultatov se uporabi tudi portal AKIS. Rezultati projektov so javno dostopni. Upravičene so naložbe v vzpostavitev oziroma nadgradnjo javne razvojno raziskovalne infrastrukture, kar vključuje naložbe v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva za razvoj in preizkušanje inovativnih rešitev (kot so vzpostavitve novih oz. posodobitev obstoječih poskusnih polj), vključno z digitalnimi rešitvami, za uvajanje pametnega in preciznega kmetijstva, blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe (naložbe v laboratorijsko analitiko, monitoringe, nadgradnja sistema prognostičnih obvestil in razvoja novih modelov za napoved bolezni in škodljivcev, krožno gospodarstvo) ter za uvajanje učinkovite izmenjave in prenosa znanja med deležniki AKIS.

Podpora se dodeli za obdobje izvedbe projekta razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij, vendar ne dlje kot 60 mesecev.

6.49.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

1. Podpora za projekte EIP

Nepovratna podpora. Delna uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 75 % upravičenih stroškov naložbe.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Nepovratna podpora. Delna uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 75 % upravičenih stroškov naložbe.

	NelAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek 	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 75 % upravičenih stroškov naložbe.	

6.49.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP30.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za projekte EIP
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora za projekte EIP Zneski določeni na podlagi preteklih rezultatov projektov EIP programskega območja 2014-2020, vezano na projekte EIP ukrepa M16 – Sodelovanje, podukrepov M6.2 in M16.5
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP30.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij Pri določitvi najvišjega zneska podpore je bila uporabljena referenca na javne razpise Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v programskem obdobju 2014-2020 za podporo "Demo pilotom" oz. za dodelitev spodbud razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov, usmerjenih v razvoj za testiranje oziroma demonstracijo novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev v realnem okolju, kjer je znašal najvišji znesek sofinanciranja 5 mio evrov. Pri določitvi povprečnega zneska na enoto je bila uporabljena tudi analiza potreb po vlaganjih v javno raziskovalno infrastrukturo, ki jo je MKGP opravilo v letu 2020. Vrednost načrtovanega povprečnega zneska na projekt razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij znaša 1.054.650,52evrov.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

6.49.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

6.49.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.49.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za projekte EIP (ZNERP 32.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	300.000	300.000	300.000	300.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	4	5	4	4	0	17
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.200.000	1.500.000	1.200.000	1.200.000	0	5.100.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij (ZNERP 32.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.054.650,52	1.054.650,52	0	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	1	1	0	0	0	2
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.054.650,52	1.054.650,52	0	0	0	2.109.301
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek	0	0	5	6	4	4	0	19
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.254.651	2.554.651	1.200.000	1.200.000	0	7.209.301
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	0	969.500	1.098.500	516.000	516.000	0	3.099.999
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.50 Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev

Oznaka intervencije	IRP31
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev
Vrsta intervencije	Izmenjava znanja in informiranje, Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.29 Število operacij ali enot usposabljanja in svetovanja, ki prejemajo podporo v okviru EKSRP
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	Obvezen odgovor <ul style="list-style-type: none"> ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne ○ Da ○ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	○ V celoti ○ Delno ○ Ne

6.50.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)	43%	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)	43%	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.50.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje izvajanja je celotno območje Republike Slovenije.

6.50.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi. Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

6.50.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij

6.50.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrep

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS)

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

R.24 Okoljsko podnebne vsebine: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrep

6.50.6 Pogoji upravičenosti

Upravičenci: Upravičenci iz te intervencije so subjekti, ki so (v skladu z zakonom o javnem naročanju/ javnem razpisu) izbrani za izvajanje usposabljanj.

Pogoji in končni upravičenci usposabljanj so opredeljeni v posameznem javnem **naročilu/javnem razpisu**.

6.50.7 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

A) Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev

Intervencija je usmerjena na zaznane pomanjkljivosti pri prenosu znanja v sistemu AKIS na nekaterih področjih, nezadostne ponudbe in uporabe različnih oblik prenosa znanja, šibke povezanosti deležnikov, ki znanje ustvarjajo in s tem povezane nezadostne komplementarne podpore pri prenosu in izmenjavi znanj med ciljnim skupinami na kmetijskem, gozdarskem in živilskem področju.

Namen intervencije je povečati raven usposobljenosti končnih upravičencev preko različnih oblik in metod prenosa znanja, ki vključujejo tudi lokalno uporabo znanja z ogledi in demonstracijami na terenu. Povezuje z intervencijami kot so plačila SOPO, kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje, dobrobit živali ipd.

Programi prenosa znanja in informiranja omogočajo kombiniranje različnih znanj in področij, pri njihovi izvedbi pa so vključeni različni deležniki AKIS, ki sodelujejo pri prenosu znanja (kot so kmetijska gospodarstva, raziskovalne in izobraževalne organizacije, svetovalci, izvajalci javnih služb, organizacije in skupine proizvajalcev, rejske organizacije, ipd.). S tem se zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju. Podpora je namenjena tudi izmenjavi in prenosu znanja med kmeti (t.i. peer-to-peer learning) in spodbujanju medsebojnega učenja, ki se odvija neposredno na kmetijskem gospodarstvu, v realnem okolju.

Podpora v okviru te intervencije ne vključuje aktivnosti, ki so del običajnih izobraževalnih programov ali sistemov na srednješolski ali višjih ravneh.

Udeležba na usposabljanjih, delavnicah in seminarjih, prikazih in drugih demonstracijskih aktivnostih v okviru te intervencije je za udeležence (končne upravičence) brezplačna.

Udeleženci (končni upravičenci) so tako lahko kmetijska gospodarstva, subjekti, dejavni v živilskem in gozdarskem sektorju (kot so živilska podjetja, lastniki oz. zakupniki gozdov in uporabniki mehanizacije in opreme za delo v gozdu), zaposleni v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju (vključno z zaposlenimi v javnih službah na področju kmetijstva in gozdarstva), lokalne akcijske skupine. Udeleženci usposabljanj so opredeljeni v posameznem javnem naročilu/javnem razpisu.

Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov se izvaja v obliki fizičnih in spletnih predavanj, seminarjev, delavnic, demonstracijskih prikazov in drugih (inovativnih) oblik prenosa znanja.

Na podlagi javnega razpisa se za posamezno vsebinsko področje izberejo kvalificirani izvajalci usposabljanj, ki izkazujejo ustrezne reference, usposobljenost, tehnične zmogljivosti, vključevanje drugih deležnikov AKIS pri izvedbi usposabljanja.

Minimalno trajanje usposabljanja, minimalno število udeležencev in drugi pogoji so prilagojeni posameznim vsebinam oz. področjem usposabljanj in določeni z nacionalnim predpisom. Izvajalec usposabljanja zagotovi ustrezno informiranost glede izvedbe. Izvajalec usposabljanja pripravi gradivo, ki je, skupaj z avdio-vizualnim posnetkom izvedenega usposabljanja, v e-obliki brezplačno dostopno na portalu AKIS.

Prednostna vsebinska področja usposabljanj se nanašajo na uvajanje prikazala uporabo (novih) mehanizacij, tehnologij, praks in procesov, kmetijskih praks, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajine, naravnih virov, prilagajanju ter blaženju podnebnih sprememb, usposabljanja v povezavi z intervencijami kot so shema za podnebje in okolje, kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje, biotično varstvo rastlin, izvajanje nadstandardnih zahtev reje na področju dobrobiti živali, vpeljava kmetijskih praks, ki preprečujejo razvoj odpornosti proti antimikrobikom, medgeneracijski prenos kmetije, celostno upravljanje kmetijskega gospodarstva po prevzemu. Med predvidena področja usposabljanj sodijo tudi področja predelave in trženja kmetijskih proizvodov, varno delo v gozdu, gozdna pedagogika ipd. Vsebinska področja demonstracijskih prikazov, vključno s področjem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, se opredelijo z nacionalnim predpisom. Ta lahko vključujejo prikaz uporabe (novih) mehanizacij, postopkov (tehnik), tehnologij, strojev in praks, prvenstveno na področjih, povezanih z varstvom okolja (tudi v povezavi z zmanjšanjem in preprečevanjem izgub in odpadne hrane), ohranjanjem narave ter odzivanjem in prilagajanjem na podnebne spremembe, tudi v povezavi s preciznim in pametnim kmetijstvom.

Usposabljanje lahko vključuje izmenjavo izkušenj in ogleda dobrih praks doma in v tujini.

Usposabljanje svetovalcev

Usposabljanje je namenjeno dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev, ki so eden izmed ključnih deležnikov v AKIS. S kontinuiranim usposabljanjem svetovalcev se zagotavlja kakovost svetovalnih storitev in spodbuja posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem najboljših okolju prijaznih proizvodnih praks, pa tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju.

Ciljne skupine so predvsem kmetijski in gozdarski svetovalci, vključeni v javno službo kmetijskega svetovanja in v javno gozdarsko službo, izvajalci javne veterinarske službe. Še posebej so prepoznane potrebe po celovitem usposabljanju svetovalcev začetnikov v okviru javne službe kmetijskega svetovanja.

V okviru intervencije se izvajajo usposabljanja svetovalcev na:

–vsebinskem področju, predvsem na področju ekološkega kmetovanja, uporabe najsodobnejših tehnologij priraje, pridelave in predelave, uporabe kmetijskih praks, ki preprečujejo razvoj odpornosti proti antimikrobikom, kmetijskih praks na področju varovanja okolja in ohranjanja narave, prilagajanja podnebnim spremembam, prispevanja k varstvu biotske raznovrstnosti, poslovnega povezovanja lastnikov gozdov, gozdarske ekonomike in davčne politike na področju gozdarstva, tržnih zakonitosti pri trgovanju z lesnimi sortimenti ter gozdne pedagogike in

–področju dviga kakovosti prenosa znanj, predvsem na področju pridobivanja digitalnih kompetenc, trženjskih in podjetniških znanj ter metodoloških pristopov in tehnik, ki so potrebna v svetovalnem procesu in prenosu znanj do uporabnikov znanja. V okviru tega področja bo poseben poudarek namenjen usposabljanju svetovalcev začetnikov, delujočih v okviru javne službe kmetijskega svetovanja.

Usposabljanje svetovalcev začetnikov poteka v obliki celovitega programa, ki vključuje tudi pridobitev metodoloških znanj in komunikacijskih veščin, potrebnih za kakovostno izvajanje svetovalnega procesa v kmetijskem sektorju in na podeželju.

6.50.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora. Za določitev višine podpore se delno uporabijo poenostavljene oblike stroškov: standardna lestvica stroška na enoto iz točke b) prvega odstavka 77. člena Uredbe v primeru usposabljanj oziroma pavšalni znesek iz točke c) prvega odstavka 77. člena Uredbe glede na posamezno obliko demonstracijskega prikaza oz. glede na uporabo strojne mehanizacije v okviru demonstracijskega prikaza na kmetijskem gospodarstvu.

Stopnja podpore znaša do 100%.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - <ul style="list-style-type: none"> • Nepovratna sredstva • Finančni instrument 	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): <ul style="list-style-type: none"> (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [Strošek na enoto predstavlja strošek na udeleženca usposabljanja in je sestavljen iz stroška storitev, dela in materiala.]	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 100 % upravičenih stroškov.	

6.50.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP31
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za usposabljanja
Vrsta podpore	☐ subvencija ☐ finančni
Vrsta zneska na enoto	☐ enotni ☐ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Udeleženec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Osnova za izračun ocenjene povprečne vrednosti temelji na vrednostih podpisanih pogodb, ki izhajajo iz usposabljanj iz ukrepa M01 iz predhodnega programskega obdobja ter ocenjenih vrednosti predvidenega števila udeležencev.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.1 Izboljšanje smotrnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo v okviru sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.24 Okoljsko podnebne vsebine: število oseb, ki prejemajo podporo za svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelovanje v operativnih skupinah EIP ali drugih skupinah za sodelovanje/ukrepih

6.50.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

OSNUTEK

6.50.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in gozdarjem ter usposabljanje svetovalcev (ZNE33)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	30	30	30	30	30	30	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500		
	Načrtovan učinek #1	22.727	14.730	13.730	13.730	13.730	13.730	0	78.650
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	902.000	672.000	642.000	642.000	642.000	0	3.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	387.860	288.960	276.060	276.060	276.060	0	1.505.000
SKUPAJ	Načrtovani učinek	22.727	14.730	13.730	13.730	13.730	13.730	0	78.650
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	902.000	672.000	642.000	642.000	642.000	0	3.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	387.860	288.960	276.060	276.060	276.060	0	1.505.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0

6.51 Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij

Oznaka intervencije	IRP32
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne prevzete obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve O.14 Število hektarjev (gozdnih zemljišč), za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve O.14a Število enot, ki niso hektarji, za katere veljajo okoljske/podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	☐ Da ☒ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☒ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

6.51.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Intervencija se izvaja na širših zavarovanih območjih.

6.51.2 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.51.3 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

6.51.4 Kazalnik(i) rezultata.

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV

R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV

6.51.5 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Upravljavec zavarovanega območja

Skupni pogoji za vse podintervencije

Upravičenec mora imeti registrirano kmetijsko gospodarstvo, ki je vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

imeti najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe EU o Strateških načrtih na širšem zavarovanem območju;

upravljati kmetijsko oziroma gozdno zemljišče v skladu z predpisanimi zahtevami v Načrtu upravljanja;

voditi evidence o izvajanju ukrepov, ki se izvajajo pri intervenciji.

Pogoji posameznih podintervencij

Mokrotni traviščni habitati

Namen:

Ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na mokrotne travnike.

Zahteve za izvajanje:

Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I:

- košnja je dovoljena od 30. junija tekočega leta;

b) stopnja II:

- košnja je dovoljena v roku, kot velja za stopnjo zahtevnosti I;
- za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

Paša in mulčenje nista dovoljena čez celo leto.

Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.

Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje) nista dovoljena.

Uporaba mineralnih in organskih gnojil ni dovoljena.

V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.

Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izvaja se območjih mokrotnih traviščnih habitatov.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

izboljšanje stanja mokrotnih travnikov in biotske raznovrstnosti.

Ohranjanje mokrišč in barij

Namen:

Ohranjanje mokrišč in barij.

Zahteve za izvajanje:

Obvezna je dvakratna košnja v času trajanja obveznosti (v petih letih). Košnji se ne smeta izvajati dve leti zapored.

Paša, gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev so prepovedani čez celo leto.

Preprečevati je treba vdor invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst s sosednjih površin.

Preprečevati je treba širjenje zaraščanja s sosednjih površin.

Izjava se lahko na delu mokrišč in barij.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območju pojavljanja mokrišč in barij.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;

ohranjanje količine in kakovosti vode;

zadrževanje voda, kar omili škodo ob poplavam;

bogatenje podzemne vode in uravnavane njenega nivoja.

Steljniki

Namen:

Ohranjanje steljnikov (travnikov, ki se kosijo v poznem poletju), ki predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam in so domovanje zelo redkih travniških vrst, med drugim barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*), ki je ena izmed najbolj ogroženih vrst metuljev območij Natura 2000, in ptic npr. kosca (*Crex crex*).

Zahteve za izvajanje:

Košnja se izvaja mozaično, vsako leto se pokosi del površine travnika (od 40 do 60 %), pri čemer se travnik za namene mozaične košnje ne sme razpoloviti na robni in osrednji del (krožna košnja travnika ni dovoljena), isti del površin pa ne sme biti nepokošen dve leti zaporedoma.

Košnja je dovoljena od 1. avgusta tekočega leta.

Obvezno je spravilo travinja.

Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje) nista dovoljena.

Pokošena biomasa naj na travniku odleži vsaj dva dni. Spravilo se izvede 2 do največ 10 dni po košnji.

Gnojenje, mulčenje in paša so prepovedani celo leto.

Nasipavanje travnikov ni dovoljeno (npr. z zemljino ali drugim odpadnim/gradbenim materialom).

Zatravljanje oziroma dosejevanje travnikov s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici (npr. travno deteljne mešanice, deteljno travne mešanice, mešanice trav) ni dovoljeno.

Izjava se lahko na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

Izjava se na območjih steljnikov.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*);
ohranjanje travniških vrst ptic;
preprečevanje opuščanja kmetijske rabe in zaraščanja travnikov;
semenitev in povečevanje vrstne pestrosti trav;
ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh.

Grbinasti travniki

Namen:

Ohranjanje grbinastih travnikov, tipične krajine, naravnih posebnosti in habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste.

Zahteve za izvajanje:

Obvezna je najmanj enkratna raba.

Če se izvaja košnja, je obvezno spravilo.

Dovoljena je vodena in nadzorovana paša.

Po pašni sezoni je treba odstraniti pašne ostanke.

Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.

Izvajanje se na delu površin trajnega travinja.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvajanje se na območjih grbinastih travnikov.

Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

ohranjanje redkega fenomena naravne in kulturne dediščine;

ohranjanje vrstne pestrosti in biotske raznovrstnosti;

ohranjanje habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste;

preprečevanje gaženja travne ruše;

preprečevanje izravnavanja grbinastih travnikov in ohranjanje krajinskih značilnosti;

preprečevanje opuščanja kmetijske rabe in zaraščanja.

Varstvo gnezd hribskega škrjanca

Namen:

Varstvo gnezd hribskega škrjanca (*Lullula arborea*).

Zahteve za izvajanje:

Izvajanje se na njivskih površinah, trajnem travinju, prahi, krajinskih značilnostih, kot so solitarna drevesa in grmi ipd.

Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

Izvajanje se na območju Goriškega.

Obtežba z živino ni relevantna.

Upravljavski del:

Merilo je zaseden teritorij hribskega škrjanca v zadnjih petih letih. Posamezen teritorij v predgnezditvenem obdobju običajno obsega več kot 10 ha, v času gnezditve pa se skrči na okoli 4 ha.

Ornitolog na začetku gnezditvene sezone ugotavlja zasedenost teritorijev s pojočimi samci ali pari in grafično določi elemente znotraj posameznega teritorija, ki jih vrsta potrebuje (travniki, žitne njive, praha, mejice, kolovozi, solitarna drevesa in grmi ipd.).

Lastnik zemljišč se za pet let obveže, da bo s površinami znotraj zasedenega teritorija upravljal kot do sedaj, s poudarkom na ohranjanju ustreznih elementov, pri čemer sledi navodilom, ki jih za vsak teritorij posebej pripravi ornitolog.

Rezultatski del:

Merilo je najdeno gnezdo.

Ornitolog spremlja vedenje hribskih škrajncev na zasedenih teritorijih in določi lokacijo gnezda. Poleg dejansko najdenega gnezda zadošča tudi nabiranje gnezditvenega materiala ali opazovanje staršev s hrano v kljunu.

Ornitolog v sodelovanju z lastnikom zemljišča določi, kolikšen del njive ali travnika, na katerem je gnezdo, bo do določenega datuma ostal neobdelan. Datum, ki praviloma ni dalji od 30. maja tekočega leta, določi ornitolog glede na fazo, v kateri je gnezdo.

Učinki:

omogočanje uspešne gnezditve hribskega škrjanca (speljani mladiči);

povečanje gnezditvenega uspeha vrste in s tem zagotovitev osnove za postopno povečanje gnezditvene populacije hribskega škrjanca.

Seznam ostalih zahtev, ki so upravičene do podpore v okviru intervencije:

košnja in paša sta dovoljeni od 20. maja, 30. maja, 10. junija, 20. junija, 30. junija, 15. julija, 1. avgusta ali 25. avgusta tekočega leta;

ročna košnja (npr. Belokranjski steljniki);

paša ni dovoljena skozi celotno leto;

gnojenje ni dovoljeno skozi celotno leto;

letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na hektar;

mulčenje je prepovedano;

nasipavanje travnikov ni dovoljeno;

zatravljanje oziroma dosejevanje s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici ni dovoljeno;

spravilo mrve s travinja (brez ovijanja v plastično folijo);

košnja močvirne vegetacije po 30. juniju tekočega leta;

nepokošen pas v obsegu od pet do deset odstotkov površine travnika;

košnja obrežne vegetacije ob melioracijskih jarkih in vodotokih izmenično enobrežno enkrat letno po 15. avgustu tekočega leta;

košnja poteka od sredine travnika navzven;

košnja poteka od zunanjega roba travnika proti sredini, kjer se (na sredini) travnika pusti t.i. nepokošen rešilni otok;

odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst;

ročno odstranjevanje odvečnega deleža lesnatih vrst (npr. krhlika) na travniku;

strojno odstranjevanje odvečnega deleža lesnatih vrst (npr. krhlika) na travniku;

košnja se izvaja mozaično, vsako leto se pokosi del površine travnika (od 40 do 60 %);

zakasnela obdelava njivske površine med 10. marcem in 25. majem tekočega leta;

izvzem določenega dela njive iz obdelave;

izogibanje gnezdov na kmetijskih površinah (npr. pribra, škurh, repaljščica, hribski škrjanec);

vzdrževanje/ohranjanje krajinskih značilnosti;

vzpostavitev krajinskih značilnosti (mejice, posamezna drevesa, grmičevje, mlake, ...);

vzpostavitev cvetnih pasov z avtohtonim semenskim materialom do širine 3 metrov;

vzpostavitev cvetnih pasov z komercialnimi semenskimi mešanici do širine 3 metrov;

namestitve lovnihih prež, gnezdilnic in hotelov za opraševalce;

košnja travnika le na vsake 2 do 3 leta;

košnja naj se izvaja na višini vsaj 10 do 15 cm nad tlemi;

pokošena trava ostane na travniku vsaj dva dni,

odprava zaraščanja – renaturacija ekstenzivnega travnika;

renaturacija mokrišča ali šotišča;

uporaba lažje kmetijske mehanizacije, ki čim manj obremeni travno rušo in talni relief;

namestitve potisnih črpalk s funkcijo dvojnega hoda na pašnik.

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kmetijsko območje je definirano za SN ○ Kmetijsko zemljišče, vključno in izven kmetijskega območja (če da, opis) ○ Nekmetijsko zemljišče – če izbrano, opis
---	--

6.51.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Za čl. 65, če intervencija vsebuje različne sklope zahtev/shem, je potrebno vsako opisati glede na različne elemente intervencije.

Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. V Sloveniji prekrivajo 14 % ozemlja države in so eden ključnih instrumentov varstvo biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih vrednot, ki hkrati prispeva tudi k socialno-gospodarskemu razvoju regij. V Sloveniji je 1 narodni park, 3 regijski parki, 45 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat in 56 naravnih rezervatov. Upravljavca ima 12 parkov in rezervatov, ustanovljenih s strani države in 6 parkov, ustanovljenih s strani občin ima upravljalce.

Intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Upravičencem zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij. Tistim lastnikom in upravljavcem kmetijskih zemljišč, ki zaradi izvajanja ukrepov, določenih v načrtu upravljanja, beležijo izpad dohodka in dodatne stroške, se zagotavlja finančno nadomestilo. Intervencija bo prispevala k učinkovitemu upravljanju širših zavarovanih območij. Podpora je vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, v povezavi s slabostmi zaradi zahtev, ki presegajo ustrezne standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje iz oddelka 2 poglavja 1 Uredbe o skupnem Strateškem načrtu ter pogoje za ohranjanje kmetijskih površin v skladu s točko (a) člena 4(1) Uredbe EU o Strateškem načrtu.

Ukrepi in pravila ravnanja v zavarovanem območju, preko katerih se izpolnjujejo cilji in nameni zavarovanja, so določeni v načrtih upravljanja.

Upravičenec v intervenciji Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij je upravljavec širšega zavarovanega območja. Upravičenec sklene individualne pogodbe/sporazume z lastniki oziroma upravljavci kmetijskih zemljišč in jim izplačuje izpad dohodka in dodatne stroške zaradi izvajanja ukrepov iz načrta upravljanja.

Vstop v intervencijo Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let.

Plačila v okviru intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in poslovne stroške, ki so na zadevnem območju vezani na izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja.

Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij je 0,01 hektar.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe EU o strateških načrtih;

presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe EU o strateških načrtih;

se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 28. členom Uredbe o strateških načrtih;

se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena druga plačila z 70. členom Uredbe EU strateških načrtih;

se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 72. členom Uredbe EU o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva oziroma tisti lastniki in upravljalci kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in zahteve.

Identifikacija ustreznih izhodiščnih elementov (ustrezni GAEC, zakonske upravljavske zahteve (SMR) in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno ali EU zakonodajo), kjer smiselno, opis specifičnih ustreznih obveznosti pod SMR in obrazložitev kako gre obveznost preko osnovnih zahtev (kot določeno v čl. 28(5) in čl. 65(5)).

Pravila o pogojenosti²⁷

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)

- PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4).
- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).
- DKOP 8:
 - Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja.
 - Ohranjanje krajinskih značilnosti.
 - Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.
 - Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.
- DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000.

6.51.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi izvajanja zahtev, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, krajinske značilnosti in gozdne površine.

V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški v višini do 35 % podpore, plačane za obveznost.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore		Oblika podpore [možna več kot ena] – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – poslovni stroški (stroški transakcije) – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna		Obrazložitev bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

6.51.8 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
 Da Ne Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

6.51.9 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če je izbran katerikoli O.I za ČI 65

²⁷ Ko bodo znana in dogovorjena Pravila o pogojenosti, bodo pripisana vsaki posamezni podintervenciji.

Kakšen je model obveznosti	<ul style="list-style-type: none"> ○ rezultatsko naravnani (z možnostjo izbora) ○ upravljavsko naravnani ○ hibridno (upravljavsko in rezultatsko)
Kakšno je trajanje pogodb?	Obveznost izvajanja traja pet let z možnostjo podaljšanja.

6.51.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.51.11 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

6.51.12 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP32
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij
Vrsta podpore	○ subvencija ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ povprečna obvezna
Regija(e):	Širša zavarovana območja
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo raznovrstnosti, vključno s praksami kmetovanja HNV R.29 Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katera veljajo upravljavske obveznosti za ohranjanje ali obnovo biotske raznovrstnosti, vključno s kmetijskimi praksami HNV

6.51.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

[Znesek na enoto se prikaže na letni bazi, ki se lahko razlikuje med leti oz. je lahko ista čez vsa leta; letni načrtovani učinek – se lahko prikaže kot agregirana številka na intervencijo/na znesek na enoto ali kot agregacija večih enot]

Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Pomoč pri izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij je izdelala neodvisna institucija: _____.

Izhodišča

Podpore za intervencijo Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 35 % podpore, plačane za obveznost).

Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij.

Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena, obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena ter obveznosti iz intervencije Natura 2000 plačila iz 72. člena Uredbe EU o Strateških načrtih. Predpisane zahteve iz intervencije Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij na določenih območjih Nature 2000 ne morejo biti predmet podpore v okviru intervencij iz 31., 70. in 72. člena Uredbe EU o Strateških načrtih.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij (ZNERP19)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)								

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	Načrtovani učinek								
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)								1.600.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)								1.280.000,00
	Od katerega prenos								0

OSNUTEK

6.52 Intervencija Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu

Oznaka intervencije	IRP33
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti
Kazalnik učinka	O.17 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku <ul style="list-style-type: none"> • Generacijska prenova • Okolje • LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne ☐ Da ☐ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ V celoti ☐ Delno ☐ Ne

Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljenost (obkljukati)	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljaljske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) [uredba o skupnih določbah]	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerezporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

6.52.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

- Nacionalno Regionalno Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

6.52.2 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

6.52.3 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

6.52.4 Kazalnik(i) rezultata

R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

6.52.5 Pogoji upravičenosti

Upravičenci:

Raziskovalne inštitucije, katerih dejavnost se nanaša na rastlinske genske vire

Pogoji:

Potencialni upravičenci morajo v ponudbi na javno naročilo in v času izvajanja javnega naročila: dokazati in zagotavljati ustrezno izobrazbo, kvalificiranost in/ali reference osebja; redno razpolagati z zadostnim številom osebja.

6.52.6 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija je namenjena dejavnostim, ki podpirajo ohranjanje rastlinskih genskih virov *in situ* in *ex situ*, podpira pa:

vzpostavitev monitoringa rastlinskih genskih virov *in situ* za zelišča (samonikle rastline in divji sorodniki kmetijskih rastlin);

pripravo modela varnega hranjenja in pripravo izbora najbolj ogroženih rastlinskih genskih virov za varno hranjenje in za svetovno banko Svalbard in repatriacijo;

vzpostavitev genske banke za trajne travnike;

nadaljevanje vrednotenja rastlinskih genskih virov (akcesije in lokalne sorte) – poudarek na uporabni vrednosti lokalnih sort in akcesij, izbor genskega materiala za prenos na (ark) kmetije;

hranjenje in upravljanje rastlinskih genskih virov iz Javne službe rastlinske genske banke na ark kmetijah (genska banka na kmetijah pod okriljem te službe) – ohranjanje z uporabo;

vzdrževalce lokalnih sort.

Začetek izvajanja intervencije v letu 2023, trajanje 5 let (2023–2027).

Upravičenec do plačila mora po opravljenem delu predložiti poročilo o izvedeni raziskavi z ugotovitvami, vključno s prikazom (specifikacijo) stroškov.

Upravičenci se izberejo na podlagi izbirnega postopka, ki se vodi v skladu z zakonodajo o javnem naročanju, in je odprt za subjekte javnega ali zasebnega prava.

6.52.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se nanaša na povračilo dokazanih stroškov.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • Nepovratna sredstva	

	• Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	
Stopnje podpore		

6.52.8 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

6.52.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

6.52.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP33
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu
Vrsta podpore	o subvencija o finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	o enotni o povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.27 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih površin v uporabi z upravljavskimi obveznostmi, ki podpirajo ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti

6.52.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Financiranje projektov (povračilo dokazanih stroškov)

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029	
Znesek na enoto za plačila za ohranjanje trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu (ZNERP20)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	175.000	175.000	175.000	175.000	175.000	0		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)									
	Načrtovan učinek #1	0	2	2	2	2	2	0	10	
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000	0	1.750.000
SKUPAJ	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	0	1.400.000
	Načrtovani učinek	0	2	2	2	2	2	0	10	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	0	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000	0	1.750.000
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	0	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	0	1.400.000
	Od katerega prenos	0	0	0	0	0	0	0	0	

7 FINANČNI NAČRT

7.1 Podroben finančni načrt

Naziv intervencije	Skupna sredstva	EU sredstva	SI sredstva
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	351.842.889,10 €	351.842.889,10 €	0,00 €
Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost	32.882.513,00 €	32.882.513,00 €	0,00 €
Plačilo za naravne ali druge omejitve	220.000.000,00 €	134.200.000,00 €	85.800.000,00 €
Proizvodno vezano plačilo za mleko v gorskih območjih	18.414.207,50 €	18.414.207,50 €	0,00 €
Proizvodno vezano plačilo za krave dojlje	32.882.513,00 €	32.882.513,00 €	0,00 €
Proizvodno vezano plačilo za rejo govedi	28.936.611,50 €	28.936.611,50 €	0,00 €
Proizvodno vezano plačilo za rejo drobnice	5.261.202,00 €	5.261.202,00 €	0,00 €
Proizvodno vezano plačilo za beljakovinske rastline	13.153.005,00 €	13.153.005,00 €	0,00 €
Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano	9.029.054,00 €	3.882.493,22 €	5.146.560,78 €
Izgradnja namakalnih sistemov	14.000.000,00 €	6.020.000,00 €	7.980.000,00 €
Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije	69.930.000,00 €	30.069.900,00 €	39.860.100,00 €
Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč	12.000.000,00 €	5.160.000,00 €	6.840.000,00 €
Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu	10.500.000,00 €	4.515.000,00 €	5.985.000,00 €
Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo	8.000.000,00 €	3.440.000,00 €	4.560.000,00 €
Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij	3.996.000,00 €	1.718.280,00 €	2.277.720,00 €

Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva	2.000.000,00 €	860.000,00 €	1.140.000,00 €
Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture	4.000.000,00 €	1.720.000,00 €	2.280.000,00 €
Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom	2.253.830,20 €	1.126.915,10 €	1.126.915,10 €
Vzreja čebeljih matic	753.491,00 €	376.745,50 €	376.745,50 €
Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva	142.675,10 €	71.337,55 €	71.337,55 €
Kakovost in varnost čebeljih pridelkov	1.820.844,00 €	910.422,00 €	910.422,00 €
Promocija vina v tretjih državah	4.800.000,00 €	4.800.000,00 €	0,00 €
Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov	13.992.000,00 €	13.992.000,00 €	0,00 €
Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah	604.000,00 €	604.000,00 €	0,00 €
Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije«	2.300.000,00 €	989.000,00 €	1.311.000,00 €
Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige	10.499.460,00 €	4.514.767,80 €	5.984.692,20 €
Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih	31.467.000,00 €	13.530.810,00 €	17.936.190,00 €
Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah	4.000.000,00 €	1.720.000,00 €	2.280.000,00 €
Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil	4.000.000,00 €	1.720.000,00 €	2.280.000,00 €
Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov	8.000.000,00 €	3.440.000,00 €	4.560.000,00 €
Ekološko kmetovanje	73.000.000,00 €	58.400.000,00 €	14.600.000,00 €
Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	118.946.368,04 €	95.157.094,43 €	23.789.273,61 €
Ohranitev in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali	4.500.000,00 €	3.600.000,00 €	900.000,00 €
Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS	5.980.915,00 €	2.571.793,45 €	3.409.121,55 €

Plačila NATURA 2000	2.400.000,00 €	1.920.000,00 €	480.000,00 €
Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij po novem	1.600.000,00 €	1.280.000,00 €	320.000,00 €
Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu	1.750.000,00 €	1.400.000,00 €	350.000,00 €
Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027	3.000.000,00 €	2.400.000,00 €	600.000,00 €
Shema za podnebje in okolje	164.412.565,00 €	164.412.565,00 €	0,00 €
Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov	47.290.760,00 €	20.335.026,80 €	26.955.733,20 €
Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	9.864.753,90 €	9.864.753,90 €	0,00 €
LEADER	34.428.184,97 €	27.542.547,98 €	6.885.636,99 €
Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom	8.998.011,00 €	3.869.144,73 €	5.128.866,27 €
Dobrobit živali	50.000.000,00 €	40.000.000,00 €	10.000.000,00 €
Biotično varstvo rastlin	4.000.000,00 €	3.200.000,00 €	800.000,00 €
Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	57.990.012,00 €	24.935.705,16 €	33.054.306,84 €
Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij	7.209.301,00 €	3.099.999,43 €	4.109.301,57 €
Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev	3.500.000,00 €	1.505.000,00 €	1.995.000,00 €
Medgeneracijski prenos znanja	7.560.000,00 €	3.250.800,00 €	4.309.200,00 €
Prenos znanja v čebelarstvu	706.992,50 €	353.496,25 €	353.496,25 €
Raziskovalno delo na področju čebelarstva	816.717,20 €	408.358,60 €	408.358,60 €
Tehnična pomoč	38.883.597,00 €	38.883.597,00 €	0,00 €
Skupaj	1.568.299.473,01 €	1.231.144.495,00 €	337.154.978,01 €
od tega EKJS	683.540.810,00 €	680.293.535,00 €	3.247.275,00 €

od tega EKSRP	884.758.663,01 €	550.850.960,00 €	333.907.703,01 €
---------------	------------------	------------------	------------------

OSNUTEK

8 SISTEMI UPRAVLJANJA IN SISTEMI KOORDINACIJE

8.1 Opredelitev organov vodenja in upravljanja

Vrsta organa	Naziv organa	EKSJ	EKSRP	Ime pristojne osebe	Naslov	E-naslov
Pristojni organ	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	D/N	D/N	minister	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Organ upravljanja	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo	D/N	D/N	generalni direktor Direktorata za kmetijstvo	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Plačilna agencija	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja	D/N	D/N	generalni direktor ARSKTRP	Dunajska c. 160, 1000 Ljubljana	ARSKTRP@gov.si
Koordinacijski organ	/	D/N	D/N	/	/	/
Certifikacijski organ	Ministrstvo za finance, Urad za nadzor proračuna	D/N	D/N	generalni direktor UNP	Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana	mf.unp@gov.si

Kratek opis vzpostavitve in organizacije Pristojnega organa

Pristojni organ (v nadaljevanju PO) v RS je MKGP (14. člen Uredbe o pogojih za pridobitev akreditacije plačilne agencije za izplačevanje sredstev EKUJS, UL RS, št. 81/2003). Odgovorna oseba PO je minister / ministrica, ki za dela in naloge, skladne z določili uredbe 907/2014, imenuje pooblaščen odbor PO, ki ga sestavljajo vodja in člani odbora, skladno z določili Akta o sestavi in delu pooblaščenega odbora PO.

Ključna za operacionalizacijo delovanja pooblaščenega odbora PO sta obstoječa notranja akta MKGP:

1. Sklep o imenovanju pooblaščenega odbora Pristojnega organa za nadzor izpolnjevanja pogojev za akreditacijo plačilne agencije in
2. Akt o sestavi in delu pooblaščenega odbora Pristojnega organa za nadzor izpolnjevanja pogojev za akreditacijo plačilne agencije

Vodja pooblaščenega odbora PO je praviloma državni sekretar, član kolegija ministra, ki predstavlja pooblaščen odbor PO pred plačilno agencijo, Ministrstvo za finance, Certifikacijskim organom, Evropsko komisijo in Evropskim računskim sodiščem.

Nacionalni predpisi bodo dopolnjeni po sprejetju/objavi temeljnih uredb in aktov na način, ki bo odražal in zagotavljal skladnost s pravili in določbami reformnega paketa in Finančne uredbe.

Drugi organi in posredniška telesa	Naziv telesa	EKSJ	EKSRP	Ime pristojne osebe	Naslov	E-naslov
Odbor za spremljanje	Odbor za spremljanje SN 2023–2027	D	D	Državni sekretar MKGP	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Drugi delegirani organi in posredniška telesa, ki niso določena z Uredbo, opis njihove vloge	/	D/N	D/N	/	/	/
Kontrolni	/				/	/
Koordinacija AKIS, vključno s kmetijskim svetovanjem – relevantni koordinacijski organ		D/N	D/N	Direktorat za kmetijstvo, MKGP	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Pristojna oseba za komunikacijski načrt	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo	D/N	D/N	Mreža za podeželje	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si mreza-podezelje.mkgp@gov.si
Mreža SKP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo			Mreža za podeželje	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	mreza-podezelje.mkgp@gov.si

8.2 Opis sistema spremljanja in poročanja

Sistem spremljanja in poročanja v okviru izvajanja SN SKP 2023–2027 je zasnovan tako, da v največji možni meri zagotavlja ustrezno podporo in podatkovne vire za uspešno spremljanje in poročanje o izvajanju SN SKP 2023–2027.

Odgovornost spremljanja in poročanja je v pristojnosti **OU in Plačilne agencije (PA)**. V okviru spremljanja so njune glavne naloge vezane predvsem na zagotavljanje varnega elektronskega informacijskega sistema, zagotavljanje podatkov, pripravo letnih poročil o smotrnosti, izjave o izdatkih, izjave o upravljanju, spremljanje kvalitete izvajanja SN SKP 2023-2027 ter poročanje Odboru za spremljanje in Evropski komisiji.

ARSKTRP je že v preteklih programskih obdobjih vzpostavila ustrezen sistem za računalniško beleženje in shranjevanje podatkov, ki so potrebni za preverjanje, finančno upravljanje, spremljanje, vrednotenje in revizijo izvajanja na ravni posamezne operacije, na ravni posameznega upravičenca, na ravni posameznega ukrepa in programa. Ta sistem bo nadgrajen glede na zahteve poročevalskega sistema v programskem obdobju 2023–2027.

ARSKTRP zagotavlja, da se podatki vnesejo, zberejo in shranijo v sistem, ki omogoča nadaljnjo obdelavo ter pripravo izpisov in poročil. Za izvajanje intervencij, vključenih v SN 2023–2027, bo ARSKTRP pregledala in po potrebi posodobila seznam podatkov, ki jih je potrebno zbirati, jih spremljati in o njih poročati. ARSKTRP zbira podatke o prejetih in odobrenih vlogah, prejetih zahtevkih za izplačilo, izvedenih izplačilih, o izvedenih pregledih ter rezultatih izvedenih pregledov (pred izplačilom, v okviru spremljanja, ...). ARSKTRP podatke črpa iz zbirnih vlog, vlog na javne razpise, iz zahtevkov za izplačilo, zapisnikov o izvedenih pregledih in poročil prejemnikov sredstev.

Podatki na ravni vlog in zahtevkov za izplačilo, ki so potrebni za pripravo poročil o napredku, različnih analiz in oceno napredka, se bodo zbirali v okviru integriranega informacijskega sistema ARSKTRP. To je hkrati tudi vir podatkov za spremljanje uresničevanja postavljenih ciljev oziroma kazalnikov.

Do začetka izvajanja intervencij bo ARSKTRP celovito prenovila informacijski sistem tudi z namenom hitrega, zanesljivega in varnega delovanja. Prenovljen in dodatno integriran informacijski sistem bo tako zagotavljal funkcionalnosti, ki so se v obstoječem obdobju izkazale kot dobre in izboljšane pa bodo do sedaj ugotovljene slabosti oziroma pomanjkljivosti.

ARSKTRP zagotavlja, da je informacijski sistem integriran in celovit, prav tako pa se posredno ali neposredno povezuje na zunanje vire podatkov, ki so potrebni pri obravnavanju vlog in zahtevkov.

ARSKTRP je v letu 2020 uspešno prestala certifikacijsko presojo in pridobila certifikat, ki zagotavlja skladnost z mednarodnim standardom za upravljanje varnosti informacij ISO/IEC 27001:2013. S pridobljenim certifikatom ARSKTRP dokazuje, da ima kakovosten in ustrezno vzdrževan sistem vodenja, ki izpolnjuje vse zahteve omenjenega standarda. Certifikat je podeljen za izvajanje vseh intervencij kmetijske politike.

Podatke o izvajanju SN 2023–2027 zagotavljata ARSKTRP in MKGP. Ostale podatke za spremljanje kazalnikov pa zagotavljajo številne druge institucije: SURS, ARSO, Kmetijski inštitut Slovenije, Zavod RS za varstvo narave in drugi.

Pomemben vir podatkov za spremljanje so tudi vzpostavljeni redni monitoringi, ki jih izvajajo različne institucije oziroma organizacije, predvsem na okoljskem področju.

Podatkovno osnovo spremljanju SN SKP 2023-2027 predstavljajo tudi aktivnosti in rezultati raziskovalnih projektov s področij, ki jih pokriva SN SKP 2023-2027.

Nekatere podatke za spremljanje in poročanje o izvajanju SN SKP 2023-2027 zagotavljata ARSKTRP in MKGP tudi iz svojih evidenc in informacijskih baz oziroma jih pridobita od drugih institucij.

Podatkovni vir predstavljajo tudi računovodski podatki o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki se jih zbira in spremlja preko mednarodno standardizirane in predpisane metodologije vodenja knjigovodstva na kmetijah (FADN).

PA je odgovorna za pošiljanje **letnega poročila o smotrnosti**, ki ga pripravita OU in PA skupaj.

Obdelava in varstvo osebnih podatkov sta zagotovljeni v okviru upoštevanja določil veljavne Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES, (GDPR, UL L št. 119, z dne 4.5.2016) ter nacionalno zakonodajo na področju varovanja osebnih podatkov.

Kakovost in pravilnost podatkov ter informacij na ARSKTRP preverjajo s podatki v dostopnih registrih, ki se posodablajo bodisi dnevno bodisi na podlagi določenega terminskega načrta.

Kakovost sistema spremljanja in poročanja je zagotovljena predvsem preko delovanja OU, Odbora za spremljanje ter Certifikacijskega organa in Pristojnega organa.

8.3 Informacije o sistemu kontrol in kazni (poglavje IV HZR)

8.3.1 IAKS - Integrirani administrativni in kontrolni sistem

Ali se IAKS uporablja za upravljanje in kontrolo intervencij v vinskem sektorju?

Da Ne

Ali se IAKS uporablja za upravljanje in kontrolo pogojenosti?

Da Ne

Opredelitev kmetijske parcele v RS

V Sloveniji se površinski zahtevki vlagajo na geoprostorskem obrazcu zbirne vloge, ki je podprt s sistemom LPIS. Referenčna parcela v Sloveniji je BLOK. BLOK je strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega kmetijskega gospodarstva ne glede na vrsto rabe. Vlagatelj na geoprostorskem obrazcu navede kateri zahtevek vlaga za katero površino znotraj BLOK-a (ali za celoten BLOK). Računalniška aplikacija nato samodejno generira kmetijske parcele in vsako posamično kmetijsko parcelo enoznačno identificira. Podatek o lokaciji in izmeri tako določenih kmetijskih parcel je znan. Po definiciji je kmetijska parcela v Sloveniji strnjena površina zemljišča, ki jo prijavi en vlagatelj in ne zajema več kakor ene skupine kmetijskih rastlin. Pri tem skupina kmetijskih rastlin pomeni površino ene ali več kmetijskih rastlin za katere je podan zahtevek za isto pomoč oziroma podporo (intervencijo ali podintervencijo). Če je na določeni površini vloženi več različnih zahtevkov (zahtevki za več različnih intervencij ali podintervencij), se tako ta površina šteje k tolikim kmetijskim parcelam, kolikor različnih zahtevkov je na njej podanih.

Vsi elementi IAKS, kot so določeni v Uredbi HZR, so vzpostavljeni in delujejo od 1. 1. 2023.

Da Ne

Identifikacijski sistem za kmetijske parcele (LPIS)

Identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS) v Sloveniji je prvenstveno namenjen izvajanju ukrepov Skupne kmetijske politike Evropske unije. LPIS je del Registra kmetijskih gospodarstev (RKG) in predstavlja možnost prostorskega lociranja kmetijskih zemljišč v uporabi. Kmetijska zemljišča se v RKG prijavljajo na podlagi dejanskega stanja v naravi in vrste rabe zemljišč. Najprej se vriše posamične grafične enote rabe kmetijskih zemljišč (GERK), nato se soležni GERK posameznega kmetijskega gospodarstva aplikativno povežejo v BLOK. Referenčna parcela slovenskega LPIS je tako BLOK, ki je po definiciji strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega kmetijskega gospodarstva ne glede na vrsto rabe. Osnova za vzpostavitev LPIS v Sloveniji so letalski orto-foto posnetki z enotnim standardom, ki zagotavlja natančnost, ki ustreza natančnosti kartografskega merila 1:5000. Letalski posnetki se ažurirajo na 3 leta, to pomeni, da se vsako leto ažurira približno 1/3 ozemlja Republike Slovenije. Na podlagi orto-foto posnetkov se vsako leto obnovi vektorski sloj evidence dejanske rabe, ki služi za sprotno kontrolo vrisa BLOK v RKG in za letno ažuriranje že vrisanih površin. LPIS se sproti ažurira tudi z ugotovitvami kontrole terena, ki jih ARSKTRP izvaja z namenom preverjanja pogojev upravičenosti vlagateljev do posameznih ukrepov kmetijske politike. V novem programskem obdobju bo ažuriranje LPIS povezano tudi z ugotovitvami sistema za spremljanje površin oziroma izvajanja pregledov s spremljanjem. Kmetijske parcele, za katere se vlaga zahtevki na površino, je s pomočjo LPIS mogoče lokalizirati in izmeriti. Slovenski LPIS bo za vsako posamično referenčno parcelo (BLOK) vključeval tudi podatke predpisane v delegirani uredbi Komisije o dopolnitvi horizontalne uredbe.

Geo-prostorski sistem (GSA) in sistem za vlaganje zahtevkov za živali (GSA)

Vlaganje zahtevkov za intervencije za katere se uporablja sistem IAKS, poteka preko računalniške aplikacije ARSKTRP. Vsi zahtevki za intervencije v zvezi s površino ali v zvezi s živalmi se vlagajo v sklopu zbirne vloge s pomočjo posebej prilagojenih elektronskih obrazcev. Vlaganje zahtevkov v zvezi s površino poteka ob podpori LPIS (geoprostorske vloge). Na ta način je vlagateljem v Sloveniji zagotovljeno, da za vsa kmetijska in nekmetijska zemljišča, za katera vlagajo zahtevke za plačilo, prijavijo tudi njihovo lokacijo. Ker so površine, na katere vlagatelji vnašajo zahtevke, posodobljene na najnovejše stanje LPIS, površina pod zahtevkom ne more preseči največje upravičene površine, ki je v času vnosa aktualna v LPIS. Za vse površine za katere je podan zahtevek se aplikativno generirajo enoznačno identificirane kmetijske parcele na način kot ga opisujemo v točki, ki se nanaša na opis kmetijskih parcel. Sistem geoprostorskih vlog omogoča tudi povezljivost z drugimi relevantnimi bazami grafičnih in alfa-numeričnih podatkov, kot so na primer različna naravovarstvena in okoljevarstvena območja, podatki o upravičencu ali na primer najrazličnejši podatki o kmetijskem gospodarstvu upravičenca. Vsi ti podatki obenem

služijo tudi vlagatelju v pomoč pri vlaganju zbirne vloge. Bodisi z opozorilom glede neskladnosti, ali na način, da je vlagatelju pri oddaji zahtevkov omogočeno vlagati zahtevke le za tiste intervencije in podintervencije, ki glede na aktualno stanje LPIS in stanje v kontrolnih bazah podatkov, izpolnjujejo predpisane pogoje.

Umik zahtevkov bo urejen glede na izvedbene predpise Komisije in v nobenem primeru ne bo mogoč po najavi kontrole terena ali po tem, ko bo vlagatelj že obveščen o ugotovljeni neskladnosti na kraju samem. Umik zahtevka ne bo več mogoč tudi po roku, ko bo ARSKTRP na portalu za elektronsko dvosmerno komunikacijo med upravičenci in ARSKTRP objavila poročilo (zapisnik) o opravljenih pregledih izvedenih s sistemom za spremljanje površin oziroma pregledi s spremljanjem. Z objavo poročila bo vlagatelju dana še zadnja možnost, da sporen zahtevek umakne ali dokaže, da sporen zahtevek izpolnjuje pogoje upravičenosti. Če vlagatelj na poročilo v določenem roku ne bo dal pripomb, umik zahtevka po tem roku ne bo več možen.

Vlaganje zahtevkov za intervencije v zvezi z živalmi podpira sistem za identifikacijo in registracijo živali. Za vse zahtevke v zvezi z živalmi, ki se plačujejo iz EKJS sklada (govedo, ovce, koze), upravičenci ob vnosu zbirne vloge zgolj označijo samodejni zahtevek za intervencijo za katero vlagajo zahtevek. Aplikacija bo določila ustrezno število živali posamezne kategorije, za katero je bil podan zahtevek in na dan oddaje zahtevka izpolnjujejo pogoje. AKTRP nato, v času od oddaje zahtevka do izdaje odločbe, preveri katere živali so dejansko upravičene do plačila (preveritev ostalih pogojev, ki jih na dan oddaje zahtevka ni bilo mogoče preveriti ter, po potrebi, ponovne preveritve pogojev upravičenosti, ki so bili sicer preverjeni že v času oddaje zahtevka). Za zahtevke za intervencije v zvezi z živalmi, ki se plačujejo iz EKSRP sklada, vlagatelj za govedo, ovce, koze in konje poda zahtevek za posamezno žival, za prašiče in perutnino pa na zahtevek navede le skupno število živali, za katere želi plačilo. Skupno število prašičev posamezne kategorije ne sme presežati skupnega števila prašičev te kategorije v registru prašičev. V primeru zahtevkov za govedo, ovce, koze in konje računalniška aplikacija že ob vnosu vlagatelju ponudi oddajo zahtevka le za tiste živali, ki na dan oddaje zahtevka izpolnjujejo pogoje glede na podatke v zadevnem registru (Centralni register goveda, Centralni register kopitarjev, Centralni register drobnice).

Ali uporabljate sistem brez zahtevkov (v smislu člena 63(4)(f) HZR?

a) Za površinske intervencije?

Da Ne

b) Za intervencije na GVŽ?

Da Ne

Sistem za spremljanje površin

Sistem za spremljanje površin (AMS) vzpostavi in upravlja ARSKTRP. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Slovenija dobila zakonsko podlago za zbiranje, uporabo in obdelavo podatkov satelitskega izvora. Sistem bo vzpostavljen s 1.1.2023. S 1.1.2023 bo sistem omogočal stalno in sistematično spremljanje vseh monitorabilnih pogojev upravičenosti, ki se navezujejo na intervencijo Osnovna dohodkovna podpora za trajnost in intervencijo Plačilo za naravne ali druge omejitve. To ne pomeni, da ARSKTRP ugotovljenih neskladij za ti dve intervenciji ne po upoštevala tudi pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev upravičenosti pri ostalih intervencijah, za katere bo podan zahtevek na tej isti površini.

Od 1.1.2024 bo sistem za spremljanje površin izpolnjeval vse standarde in zahteve predpisov Unije in bo omogočal stalno sistematično spremljanje in vrednotenje najmanj vseh tistih površin in monitorabilnih pogojev upravičenosti, za katere bodo podani zahtevki za intervencije, ki so relevantne za Letno poročilo o smotnosti. Satelitski podatki za delovanje sistema za spremljanje površin bodo pridobljeni z uporabo satelitov Sentinel programa Copernicus ter z uporabo še najmanj enega od drugih satelitov, ki bo omogočal plačljive podatke boljše resolucije. Poleg satelitskih podatkov bo sistem za spremljanje površin podpiral tudi informacijski sistem AKTRP, ki se bo uporabljal za elektronsko izmenjavo informacij in dokumentov med AKTRP in vlagatelji (dvosmerna elektronska komunikacija). Dvosmerna elektronska komunikacije bo omogočala vlagatelju, da bo pravočasno opozorjen o ugotovljenem neskladju (zgodnje opozarjanje) in tako neskladje odpravil s spremembo zahtevka, umikom zahtevka ali posredovanjem dokazov, da je zahtevek upravičen. Sistem za hitro dvosmerno elektronsko komunikacijo bo upravičencem med drugim omogočala posredovanje fotografij z označeno geo lokacijo. Uporaba plačljivih satelitskih podatkov in uporaba dvosmerne elektronske komunikacije bo nediskriminatorna in sistematična.

Sistem za spremljanje površin bo nadgrajen s sistemom za izvajanje pregledov s spremljanjem. V že omenjeni noveli slovenskega Zakona o kmetijstvu bo navedeno, da je namen uporabe satelitskih podatkov in drugih podatkov pridobljenih z uporabo sodobnih tehnologij med drugim tudi izvajanje pregledov s spremljanjem. Pregledi s spremljanjem bodo v tesni povezavi s sistemom za spremljanje površin. V praktičnem pogledu bodo pregledi s spremljanjem podaljšek sistema za spremljanje površin. Pregledi s spremljanjem bodo osredotočeni na kontrolo t.i. nemonitorabilnih pogojev upravičenosti in razreševanje t.i. rumenih primerov. Kadar na podlagi podatkov pridobljenih z uporabo sodobnih tehnologij, vključujoč podatke, ki jih bo vlagatelj posredoval preko dvosmerne elektronske komunikacije, ne bo mogoče potrditi ali ovreči suma na kršitev, bo AKTRP lahko v zaključku pregleda s spremljanjem opravila hitri terenski pregled, ki bo izveden brez navzočnosti vlagatelja ali njegovega pooblaščenca.

Ker je sistem za spremljanje površin prvenstveno namenjen izboljšanju kvalitete in zanesljivosti poročanja v zvezi s kazalniki, ki jih opredeljuje Okvir smotrnosti spremljanja in vrednotenja (ang-PMEF), bodo pri izpolnjevanju Letnega poročila o smotrnosti vse ugotovljene kršitve pogojev upravičenosti ustrezno upoštewane. Če bo AKTRP v sklopu izvajanja sistema za spremljanje površin ali v sklopu izvajanje pregledov s spremljanjem potrdila neskladje med prijavo na zbirni vlogi in stanjem v naravi (kršenje pogojev upravičenosti), bo takšno kršitev tudi upoštevala, ko bo za zadevno finančno leto pripravljala Letno poročila o smotrnosti. Povsem enako velja tudi za primere, če bo neskladje ugotovljeno s pomočjo pregleda na kraju samem ali administrativnega pregleda na baze podatkov. Tudi v teh primerih se bodo ugotovljena neskladja upoštevala pri pripravi Letnega poročila o smotrnosti.

Za vsa tista ugotovljena neskladja, ki bodo poleg kršitve pogojev upravičenosti pomenila tudi neskladje z aktualnim stanjem zemljišča v LPIS, bo ARSKTRP sprožila postopek ažuriranja LPIS na stanje ugotovljene neskladnosti. To velja za vsa tako imenovana osnovna neskladja, to so neskladja, ki ne pomenijo zgolj kršenje pogojev upravičenosti temveč tudi odstopanje glede na aktualno stanje zemljišča v LPIS. Pri tem ni pomembno ali je takšno osnovno neskladje ugotovljeno s pomočjo sistema za spremljanje površin oziroma z izvajanjem pregledov s spremljanjem, vštevši dvosmerno elektronsko komunikacijo, ali s pregledi na kraju samem.

Sistem kontrol in kazni

Ali so izpolnjene zahteve, ki so opredeljene v 70. členu HZR?

Da Ne

Opis sistema kontrol in kazni za intervencije IAKS EKJS

KONTROLE

Kontrolo pogojev upravičenosti za EKJS IACS intervencije bo ARSKTRP izvajala:

z administrativnimi kontrolami na baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov, s pregledi s spremljanjem, ki bodo izvajani v okviru sistema za spremljanje površin in s pregledi na kraju samem.

IAKS EKJS intervencije s površinami

Sistem za spremljanje površin in pregledi s spremljanjem bodo podrobneje opredeljeni v krovni izvedbeni nacionalni uredbi. S 1.1.2023 bodo pregledi s spremljanjem vzpostavljeni za intervencijo Osnovna dohodkovna podpora za trajnost. Neskladje prijave na zbirni vlogi s stanjem v naravi, ki bo ugotovljeno v zvezi z intervencijo Osnovna dohodkovna podpora za trajnost, bo v primeru, da bo na tej isti površini vložen zahtevek še za katero od drugih intervencij (EKJS IACS ali EKSRP IACS) in bo ugotovljeno neskladje vplivalo na izpolnjevanje pogojev upravičenosti teh drugih intervencij, bo ARSKTRP ugotovljeno neskladje tudi upoštevala pri teh drugih intervencijah. Mogoče je, da bo ARSKTRP že s 1.1.2023 preglede s spremljanjem sistematično vpeljala ne samo za intervencijo Osnovna dohodkovna podpora za trajnost, temveč še za katero od drugih površinskih EKJS IACS intervencij. Tako kot sistem za spremljanje površin, bodo s 1.1.2024 tudi pregledi s spremljanjem sistematično vzpostavljeni za vse površinske EKJS IACS intervencije.

Za namen učinkovitejšega izvajanja sistema za spremljanje površin in učinkovitega izvajanja pregledov s spremljanjem AKTRP vzpostavlja poseben informacijski portal za komunikacijo z upravičenci (dvosmerna elektronska komunikacija). Dvosmerna elektronska komunikacija bo potrebna v primeru, če na podlagi satelitskih in drugih razpoložljivih podatkov ne bo mogoče dovolj zanesljivo odločiti ali je določena površina upravičena do plačila za posamezno intervencijo ali ne. Informacijski portal bo omogočal hitro elektronsko izmenjavo dokumentov, fotografij, fotografij z geo označeno lokacijo in ostalih dokazil med AKTRP in vlagatelji. Kadar na podlagi satelitskih podatkov, drugih razpoložljivih podatkov in na podlagi dokazil, ki jih bo preko informacijskega portala posredoval vlagatelj, še zmeraj ne bo mogoče ugotoviti ali so pogoji upravičenosti izpolnjeni ali ne, bo AKTRP lahko v končni fazi izvajanja pregleda s spremljanjem, opravila hitri terenski pregled. Hitri terenski pregled bo opravljen brez predhodne najave in praviloma ne bo vključeval meritev površin. Kontrolor naj bi s hitrim pregledom na kraju samem le potrdi ali ovrgel sum na kršitev pogojev upravičenosti. AKTRP bo imela zmeraj možnost, da namesto hitrega terenskega pregleda opravi temeljitejši pregled na kraju samem vključujoč meritev površin.

Pregledi s spremljanjem se bodo izvajali z namenom nadaljnega razreševanja t.i. rumenih primerov (parcel, pri katerih končnega rezultata ni mogoče dobiti z avtomatizmom sistema za spremljanje površin). Poleg tega bo Slovenija preučila vse možnosti, da bi za določene površinske EKJS IACS intervencije s pomočjo pregledov s spremljanjem izvajala tem več preveritev tistih pogojev upravičenosti, ki jih je sicer s bolj avtomatskim sistemom za spremljanje površin težje ali celo nemogoče preveriti (ne-monitorabilni pogoji upravičenosti). Za razliko od sistema za spremljanje površin se pregledi s spremljanjem ne bodo izvajali v 100 % obsegu, to je za vse zadevne upravičence oziroma kmetijske parcele. Pregledi s spremljanjem se bodo za kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti izvajali le na določenem odstotku upravičencev, oziroma v primeru razreševanja t.i. rumenih primerov, le na določenem odstotku parcel. Kakšen bo ta odstotek za določen pogoj upravičenosti, intervencijo in ali se bodo pregledi s spremljanjem sploh uporabljali tudi za razreševanje rumenih primerov, seveda v tem trenutku ni še jasno določeno. Pristop izvajanja pregledov s spremljanjem bo odvisen tudi od tega, ali bo intervencija v celoti monitorabilna, delno monitorabilna, ali bo intervencija nemonitorabilna praktično glede na vse njene pogoje upravičenosti. V vseh treh primerih bodo pregledi s spremljanjem izvedeni tako, da bodo osredotočeni na vlagatelje oziroma parcele, pri katerih je tveganje kršitev, in s tem tveganje za EKJS sklad, največje (analiza tveganja). Le manjši del kontrol bo izbran naključno.

Morebitno razreševanje rumenih primerov bo temeljilo na 1- intenzivnejši dvosmerni elektronski komunikaciji med AKTRP in upravičenci, 2 - uporabi vseh razpoložljivih sredstev, ki jih ima AKTRP na voljo (različni satelitski posnetki, izračunane vrednosti, različne baze podatkov, informacije v zvezi z drugimi intervencijami, pregled stanja kmetije za nazaj, ...), 3 - po potrebi na dodatnih pregledih na kraju samem (predvsem hitri terenski ogled) in 4 - naročanju dodatnih satelitskih podatkov z boljšo resolucijo ali orto-foto posnetkov. Kar zadeva kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti bo preveritev temeljila predvsem na 1 - intenzivnejši dvosmerni elektronski komunikaciji med AKTRP in upravičenci, 2 - le v nujno potrebnih primerih bi AKTRP izvedla ogled terena.

Pričakovano je, da pri nekaterih EKJS IAKS intervencijah ne bo mogoče vseh pogojev upravičenosti preveriti z novjšimi tehnologijami sistema za spremljanje površin. V teh primerih, ko določenega pogoja upravičenosti AKTRP ne bo mogla preveriti s pomočjo sistema za spremljanje površin in niti s pomočjo pregledov s spremljanjem, bodo takšen pogoj upravičenosti preverjen s pomočjo kontrol na kraju samem. Kakšne kontrole in v kolikšnem obsegu se bodo izvajale na t.i. v celoti monitorabilnih intervencijah in kakšne ter v kašnem obsegu na t.i. delno monitorabilnih intervencijah, v tem času še ne moremo napovedati. V letih po letu 2023 bo sistem kontrol zelo odvisen od rezultatov ocene kakovosti, predvsem ocene kakovosti sistema za spremljanje površin. Možen bo kombiniran način kontrole, izvajanje sistema za spremljanje površin, izvajanje pregledov s spremljanjem in vzorčne kontrole na kraju samem. Za t.i. nemonitorabilne intervencije (kjer bodo praktično vsi pogoji upravičenosti nemonitorabilni) bo izbor vzorca za kontrolo osnovan na podlagi dosedanjega sistema (naključni vzorec, analiza tveganja bo predstavljala največ kontrol, prijave). S pomočjo analiz tveganja bo Slovenija še naprej posebno pozornost namenjala tistim kmetijskim gospodarstvom, intervencijam, podintervencijam ali pogojem upravičenosti, ki bodo izkazovali večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev izbranih za kontrolo terena (stopnja kontrole) bo primerljiv sedanjemu (okolščine pred pojavom Covid-19) in bo zagotavljal učinkovito obvladovanje tveganj. V tistih primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu povečala tudi stopnja kontrole.

V splošnem velja, da bo sistem kontrol na kraju samem v novem programskem obdobju v največji možni meri ohranil elemente dosedanjega sistema. Sistem kontrol na kraju samem se bo od dosedanjega sistema razlikoval le toliko, kolikor je potrebno zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin oziroma pregledov s spremljanjem. Obseg kontrol na kraju samem bo zmanjšan in kontrole na kraju samem bodo lahko hitreje opravljene, saj bo veliko pogojev upravičenosti mogoče preveriti s pomočjo novjših tehnologij.

Tako kot sistem za spremljanje površin in pregledi s spremljanjem bodo tudi pregledi na kraju samem in administrativni pregledi podrobneje opredeljeni v krovni izvedbeni nacionalni uredbi. Če bo z administrativno kontrolo ali kontrolo izvedeno s pomočjo sistema za spremljanje površin, všteti pregled s spremljanjem,

predhodno ugotovljeno, da zahtevki ne izpolnjuje pogojev upravičenosti, se kontrola na kraju samem za ta zahtevki ne bo izvajala. Stopnja administrativnih kontrol bo 100%. Administrativne kontrole bodo izvajane na vse relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov. Vse administrativne kontrole, ki jih bo mogoče izvajati v času vnosa, bodo vlagatelju v pomoč, da vložiti zahtevki v skladu z kontrolnimi bazami podatkov.

IAKS EKJS intervencije z živalmi

Tudi sistem administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem bo za IAKS EKJS intervencije v zvezi z živalmi za novo programsko obdobje SKP zasnovan na temelju dosedanjega sistema. Od dosedanjega sistema se bo razlikoval le v tistih segmentih, ki bodo v predpisih Unije, zlasti v delegiranih in izvedbenih aktih Komisije, predpisani drugače kot doslej. V primeru, da bo državam članicam dopuščeno, da posamezne segmente kontrolnega sistema definirajo same, bo Slovenija pri tem zasledovala cilj učinkovite zaščite finančnih interesov Unije. Sistem administrativnega preverjanja upravičenosti do plačil bo podprt s sistemom kontrol na kraju samem. Izvedene bodo vse potrebne in vse možne preveritve in to na način, da bo zagotovljena zakonitost in pravilnost plačil. Vse administrativne kontrole bodo izvedene v 100% obsegu. Kontrole na kraju samem bodo v pretežnem deležu izvedene na podlagi analiz tveganja, ostale kontrole bodo izvedene na podlagi naključnega izbora ali na podlagi prijav. Z izdelavo analiz tveganja bo mogoče posebno pozornost namenila tistim kmetijskim gospodarstvom, ki bodo izkazovala večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev izbranih za kontrolo na kraju samem (stopnja kontrole) bo primerljiv deležu iz leta 2019 (okolščine pred pojavom Covid-19).

Za vse EKJS zahtevke intervencij v zvezi z živalmi (govedo, ovce, koze) bo veljal sistem samodejnega avtomatskega zahtevka. AKTRP bo že v času prijave zahtevka izvedla vse možne preveritve na stanje v registrih in omogočila prijavo zahtevka le za živali, ki bodo v času prijave (oddaje zahtevka) izpolnjevale pogoje, ki jih je v času zahtevka mogoče preveriti. AKTRP bo nato, v času od oddaje zahtevka do izdaje odločbe, izvedla še ostale preveritve, tiste ki jih v času oddaje zahtevka ni bilo mogoče preveriti in po potrebi ponovila preveritve, ki jih je izvedla že v času oddaje zahtevka. Osnovne preveritve in izbor živali za plačilo se za intervencije za govedo izvajajo na Centralni register govedi, za intervencijo za drobnico na Centralni register drobnice. Pred izplačilom se opravi tudi preveritev na vse ostale relevantne baze podatkov. Vlagatelj prejme plačilo za toliko živali, za kolikor je bilo ugotovljeno, da izpolnjujejo vse predpisane pogoje upravičenosti. To pomeni tudi, da bo vlagatelj oddal zahtevki za X živali, kasneje do izdaje odločbe pa bo ugotovljeno, da izpolnjuje pogoje za X+1 žival. Dodatna žival bo postala upravičena, ker ob oddaji zahtevka določenega pogoja ni bilo mogoče zanesljivo preveriti ali podatek ni bil ažuren (človeška napaka v povezavi z ažuriranjem stanja v zadevnem registru). Plačilo bo tako prejel za X+1 žival. Podrobnosti administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za EKJS intervencije v zvezi z živalmi bodo določene v krovni nacionalni izvedbeni uredbi.

KAZNI

Sistem kazni za IAKS EKJS intervencije v zvezi s površino in v zvezi z živalmi bo v bistvu enak dosedanjemu. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Vladi RS omogočeno, da predpiše IAKS sistem kazni. Kljub temu se bo IAKS sistem kazni v Sloveniji od dosedanjega sistema razlikoval le toliko, kolikor bo potrebno zaradi morebitnih novih določil Komisije. V vseh tistih segmentih, kjer bo državam članicam dopuščeno, da sistem kazni oblikujejo po svoje, pa bo Slovenija ohranila vse elemente dosedanjega načina kaznovanja. Manjše spremembe dosedanjega sistema so možne le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala dobro utemeljena potreba po korekciji sistema kazni. Namen korekcije bo izključno doseganje še večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema kazni. Dvojnega kaznovanja tudi v novem programskem obdobju ne bo. Sistem ugotavljanja in kaznovanja čezmernih prijav ostaja enak, prav tako sistem kršitev, ki niso vezane na čezmerno prijavo. Vsi popravki zahtevkov, umiki zahtevkov in vse ostale spremembe zahtevkov, ki bodo narejene v sklopu sistema za spremljanje površin in bodo izvedene pravočasno (do predpisanega datuma v nacionalni izvedbeni uredbi) ne bodo sankcionirane.

Opis sistema kontrol in kazni za intervencije IAKS EKSRP

KONTROLE

Kontrolo pogojev upravičenosti za EKSRP IAKS intervencije bo ARSKTRP izvajala:

z administrativnimi kontrolami na baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov, s pregledi s spremljanjem, ki bodo izvajani v okviru sistema za spremljanje površin in

s pregledi na kraju samem.

IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površinami

Kot za EKJS intervencije bo tudi za EKSRP intervencije sistem za spremljanje površin in pregledi s spremljanjem podrobneje opredeljeni v krovni izvedbeni nacionalni uredbi. S 1.1.2023 bodo pregledi s spremljanjem vzpostavljeni za intervencijo Plačilo za naravne ali druge omejitve. Kot v primeru EKJS intervencije Osnovna dohodkovna podpora za trajnost, bo tudi v primeru EKSRP intervencije Plačilo za naravne ali druge omejitve neskladje prijave na zbirni vlogi s stanjem v naravi, ki bo ugotovljeno v zvezi z intervencijo Plačilo za naravne ali druge omejitve upoštevano tudi pri potrjevanju izpolnjevanja pogojev upravičenosti morebitnih drugih intervencij (EKJS ali EKSRP) na tej isti površini. ARSKTRP bo skušala že s 1.1.2023 preglede s spremljanjem sistematično vpeljati ne samo za intervencijo Plačilo za naravne ali druge omejitve, temveč še za katero od drugih površinskih EKSRP IACS intervencij. Tako kot sistem za spremljanje površin, bodo s 1.1.2024 tudi pregledi s spremljanjem sistematično vzpostavljeni za vse površinske EKSRP IACS intervencije.

Za namen učinkovitejšega izvajanja pregledov s spremljanjem AKTRP tudi za EKSRP površinske intervencije vzpostavlja poseben informacijski portal za komunikacijo z upravičenci (dvosmerna elektronska komunikacija). Dvosmerna elektronska komunikacija bo potrebna v primeru, če zgolj na podlagi satelitskih podatkov in drugih razpoložljivih podatkov ne bo mogoče dovolj zanesljivo odločiti ali je določena površina upravičena do plačila za posamezno intervencijo ali ne. Informacijski portal bo omogočal hitro elektronsko izmenjavo dokumentov, fotografij, fotografij z geo označeno lokacijo in ostalih dokazil med AKTRP in vlagatelji. V primeru okoljsko podnebnih intervencij bo informacijski portal lahko še posebej učinkovit, saj tovrstne intervencije in podintervencije vključujejo številne pogoje upravičenosti, ki jih bo AKTRP s pomočjo hitre dvosmerne komunikacije skušala učinkovito preverjati. Kadar na podlagi satelitskih podatkov, drugih podatkov in na podlagi dokazil, ki jih bo preko informacijskega portala posredoval vlagatelj, še zmeraj ne bo mogoče ugotoviti ali so pogoji upravičenosti izpolnjeni ali ne, bo AKTRP lahko opravila hitri terenski pregled. Hitri terenski pregled bo opravljen brez predhodne najave in praviloma ne bo vključeval meritev površin. Kontrolor bo s hitrim pregledom na kraju samem le potrdi ali ovrgel sum na kršitev pogojev upravičenosti. AKTRP bo imela v vsakem primeru možnost, da namesto hitrega terenskega pregleda opravi temeljitejši pregled na kraju samem vključujoč meritev površin.

Pregledi s spremljanjem se bodo izvajali z namenom nadaljnjega razreševanja t.i. rumenih primerov (parcel, pri katerih končnega rezultata ni mogoče dobiti z avtomatizmom sistema za spremljanje površin). Poleg tega bo Slovenija preučila vse možnosti, da bi za določene površinske EKSRP IACS intervencije s pomočjo pregledov s spremljanjem izvajala tem več preveritev tistih pogojev upravičenosti, ki jih je sicer s bolj avtomatskim sistemom za spremljanje površin težje ali celo nemogoče preveriti (ne-monitorabilni pogoji upravičenosti). Za razliko od sistema za spremljanje površin se pregledi s spremljanjem ne bodo izvajali v 100 % obsegu, to je za vse zadevne upravičence oziroma kmetijske parcele. Pregledi s spremljanjem se bodo za kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti izvajali le na določenem odstotku upravičencev, oziroma v primeru razreševanja t.i. rumenih primerov, le na določenem odstotku parcel. Kakšen bo ta odstotek za določen pogoj upravičenosti, intervencijo in ali se bodo pregledi s spremljanjem sploh uporabljali tudi za razreševanje rumenih primerov, seveda v tem trenutku ni še jasno določeno. Pristop izvajanja pregledov s spremljanjem bo odvisen tudi od tega, ali bo intervencija v celoti monitorabilna, delno monitorabilna, ali bo intervencija nemonitorabilna praktično glede na vse njene pogoje upravičenosti. V vseh treh primerih bodo pregledi s spremljanjem izvedeni tako, da bodo osredotočeni na vlagatelje oziroma parcele, pri katerih je tveganje kršitev, in s tem tveganje za EKSRP sklad, največje (analiza tveganja). Le manjši del kontrol bo izbran naključno.

Morebitno razreševanje rumenih primerov bo temeljilo na 1- intenzivnejši dvosmerni elektronski komunikaciji med AKTRP in upravičenci, 2 - uporabi vseh razpoložljivih sredstev, ki jih ima AKTRP na voljo (različni satelitski posnetki, izračunane vrednosti, različne baze podatkov, informacije v zvezi z drugimi intervencijami, pregled stanja kmetije za nazaj, ...), 3 - po potrebi na dodatnih pregledih na kraju samem (predvsem hitri terenski ogled) in 4 - naročanju dodatnih satelitskih podatkov z boljšo resolucijo ali orto-foto posnetkov. Kar zadeva kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti bo preveritev temeljila predvsem na 1 - intenzivnejši dvosmerni elektronski komunikaciji med AKTRP in upravičenci, 2 - le v nujno potrebnih primerih bi AKTRP izvedla ogled terena.

Ker EKSRP intervencije v povprečju vključujejo večje število različnih pogojev upravičenosti, bo Slovenija skušala tem večje število pogojev upravičenosti EKSRP intervencij zajeti v sistem sodobnejših tehnologij in na ta način vsaj nekoliko zmanjšati število pregledov na kraju samem. Da bi s pomočjo sodobnih tehnologij lahko Slovenija preverila tem večje število pogojev upravičenosti bo potrebno intenzivirati predvsem dvosmerno elektronsko komunikacijo med AKTRP in upravičenci, le v skrajnih primerih bi AKTRP izvedla ogled terena.

Pričakovano je, da še zlasti pri številnih EKSRP IAKS intervencijah ne bo mogoče vseh pogojev upravičenosti preveriti z najnovjšimi tehnologijami sistema za spremljanje površin. V teh primerih, ko določenega pogoja upravičenosti AKTRP ne bo mogla preveriti s pomočjo sistema za spremljanje površin in niti s pomočjo pregledov s spremljanjem, bodo takšen pogoj upravičenosti preverjen s pomočjo kontrol na kraju samem. Kakšne kontrole in v kolikšnem obsegu se bodo izvajale na t.i. v celoti monitorabilnih intervencijah in kakšne ter v kakšnem obsegu na t.i. delno monitorabilnih intervencijah, v tem času še ne moremo napovedati. V letih po letu 2023 bo sistem kontrol zelo odvisen od rezultatov ocene kakovosti, predvsem ocene kakovosti sistema za spremljanje površin. Možen bo kombiniran način kontrole, izvajanje sistema za spremljanje površin, izvajanje pregledov s spremljanjem in vzorčne kontrole na kraju samem. Za t.i. nemonitorabilne intervencije (kjer bodo praktično vsi pogoji upravičenosti nemonitorabilni) bo izbor vzorca za kontrolo osnovan na podlagi dosedanjega sistema (naključni vzorec, analiza tveganja bo predstavljala največ kontrol, prijave). S pomočjo analiz tveganja bo Slovenija še naprej posebno pozornost namenjala tistim kmetijskim gospodarstvom, intervencijam, podintervencijam ali pogojem upravičenosti, ki bodo izkazovali večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev izbranih za kontrolo terena (stopnja kontrole) bo primerljiv sedanjemu (okolščine pred pojavom Covid-19) in bo zagotavljal učinkovito obvladovanje tveganj. V tistih primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu povečala tudi stopnja kontrole.

V splošnem velja, da bo sistem kontrol na kraju samem v novem programskem obdobju v največji možni meri ohranil elemente dosedanjega sistema. Sistem kontrol na kraju samem se bo od dosedanjega sistema razlikoval le toliko, kolikor je potrebno zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin oziroma pregledov s spremljanjem. Zmanjšal se bo obseg kontrol in pregledi na kraju samem bodo lahko precej hitreje opravljeni, saj bo veliko pogojev upravičenosti mogoče preveriti že s pomočjo novejših tehnologij.

Tako kot sistem za spremljanje površin in pregledi s spremljanjem bodo tudi pregledi na kraju samem in administrativni pregledi podrobneje opredeljeni v krovni izvedbeni nacionalni uredbi. Če bo z administrativno kontrolo ali kontrolo izvedeno s pomočjo sistema za spremljanje površin, vključujoč preglede s spremljanjem, predhodno ugotovljeno, da zahtevek ne izpolnjuje pogojev upravičenosti, se kontrola na kraju samem za ta zahtevek ne bo izvajala. Stopnja administrativnih kontrol bo 100%. Administrativne kontrole bodo izvajane na vse relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov. Vse administrativne kontrole, ki jih bo mogoče izvajati v času vnosa, bodo vlagatelju v pomoč, da vloži zahtevek v skladu z kontrolnimi bazami podatkov.

IACS EKSRP intervencije v zvezi z živalmi

Sistem administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem bo za IAKS EKSRP intervencije v zvezi z živalmi za novo programsko obdobje SKP zasnovan na temelju dosedanjega sistema. Od dosedanjega sistema se bo razlikoval le v tistih segmentih, ki bodo v predpisih Unije, zlasti v delegiranih in izvedbenih aktih Komisije, predpisani drugače kot doslej. V primeru, da bo državam članicam dopuščeno, da posamezne segmente kontrolnega sistema definirajo same, bo Slovenija pri tem zasledovala cilj učinkovite zaščite finančnih interesov Unije. Sistem administrativnega preverjanja upravičenosti do plačil bo podprt s sistemom kontrol na kraju samem. Izvedene bodo vse potrebne in vse možne preveritve in to na način, da bo zagotovljena zakonitost in pravilnost plačil. Vse administrativne kontrole bodo izvedene v 100 % obsegu. Kontrole na kraju samem bodo v pretežnem deležu izvedene na podlagi analiz tveganja, ostale kontrole bodo izvedene na podlagi naključnega izbora ali na podlagi prijav. Z izdelavo analiz tveganja bo mogoče posebno pozornost namenila tistim kmetijskim gospodarstvom, ki bodo izkazovala večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev izbranih za kontrolo na kraju samem (stopnja kontrole) bo primerljiv deležu iz leta 2019 (okolščine pred pojavom Covid-19).

V primeru zahtevkov za govedo, ovce, koze in konje računalniška aplikacija vlagatelju ponudi potrditev zahtevka le za tiste živali, ki na dan oddaje zahtevka, glede na podatke v zadevnem registru (Centralni register goveda, Centralni register drobnice, Centralni register kopitarjev), izpolnjujejo pogoje. To so potencialne živali za plačilo. V nadaljevanju, do izdaje odločbe, se potencialne živali za plačilo preverja še na vse ostale predpisane pogoje. Zahtevki za prašiče se preverijo na podatke v Centralnem registru prašičev. Preveri se, ali je skupno število prašičev določene kategorije, za katere je bil podan zahtevek za plačilo, višje od števila zavedenega v registru. Posebej izpostavimo še, da se za plačila iz naslova intervencije, kjer je pogoj avtohtona oziroma tradicionalna pasma, za govedo, ovce in koze od pristojnih strokovnih inštitucij pridobi tudi podatek o ustreznosti pasme glede na rodovno knjigo. Enako velja za prašiče in perutnino, le z razliko, da za ti dve vrsti živali podatek ni na individualni ravni, temveč na ravni skupnega števila avtohtonih oz. tradicionalnih živali. Za konje je podatek rodovne knjige voden že v sklopu Centralnega registra kopitarjev. Podrobnosti administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za intervencije v zvezi z živalmi bodo določene v krovni nacionalni izvedbeni uredbi.

KAZNI

Sistem kazni za IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površino in v zvezi z živalmi bo enak dosedanjemu. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Vladi RS omogočeno, da predpiše IAKS sistem kazni. Kljub temu se bo IAKS EKSRP sistem kazni v Sloveniji od dosedanjega sistema razlikoval le toliko, kolikor bo potrebno zaradi morebitnih novih določil Komisije. V vseh tistih segmentih, kjer bo državam članicam dopuščeno, da sistem kazni oblikujejo po svoje, pa bo Slovenija ohranila vse elemente dosedanjega načina kaznovanja. Manjše spremembe dosedanjega sistema so možne le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala dobro utemeljena potreba po korekciji sistema kazni. Namen korekcije bo izključno doseganje še večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema kazni. Dvojnega kaznovanja tudi v novem programskem obdobju ne bo. Sistem ugotavljanja in kaznovanja čezmernih prijav ostaja enak, prav tako sistem kršitev, ki niso vezane na čezmerno prijavo. Vsi popravki zahtevkov, umiki zahtevkov in vse ostale spremembe zahtevkov, ki bodo narejene v sklopu sistema za spremljanje površin in bodo izvedene pravočasno (do predpisanega datuma v nacionalni izvedbeni uredbi) ne bodo sankcionirane.

8.3.1.1.1 Sistem za identifikacijo in registracijo plačilnih pravic [Člen 64(f) HZR]

Ali so izpolnjene zahteve iz člena 71 HZR?

Da Ne **NA**

8.3.1.1.2 Sistem za identifikacijo in registracijo živali v smislu člena 63(4c) [Člen 64(1)(g) HZR]

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo živali člen 64(1)(g) HZR

Da Ne NA

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo goveda, določen z Uredbo (ES) št. 1760/2000 Evropskega parlamenta in Sveta?

Da Ne NA

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo drobnice, določen z Uredbo Sveta (ES) št. 21/2004?

Da Ne NA

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo prašičev, določen z Direktivo Sveta 2008/71/ES?

Da Ne NA

8.3.2 Ne-IAKS

8.3.2.1 Kratek opis sistema kazni za Ne-IAKS intervencije, v skladu s principi učinkovitosti, proporcionalnosti in odvračalnosti

Ne-IAKS EKJS

Obvezna vsebina

Ne-IAKS EKSRP

Obvezna vsebina

8.3.2.2 Kratek opis kontrolnega sistema za Ne-IAKS (metode preverjanja,...)

Ne-IAKS EKJS

Obvezna vsebina

Ne-IAKS EKSRP

Obvezna vsebina

8.3.2.3 Pravila javnega naročanja

Kratek opis, kako je izpolnjena skladnost s pravili o javnem naročanju:
Obvezna vsebina

8.4 Pogojenost

8.4.1.1 Kontrolni sistem za pogojenost

8.4.1.1.1 Opis kontrolnega sistema za pogojenost

Opis kontrolnega sistema je *delovna verzija, ker je sistem kot tak še v nastajanju. Sklici v besedilu so večinoma iz HzR oziroma iz delegirane uredbe Komisije 809/2014 (obstoječi sistem se bo povzel v največji možni meri).*

Kontrole pogojenosti se izvajajo s pregledom na kraju samem, administrativno ali preko AMS (checks by monitoring?) na najmanj 1 % zavezancev (oziroma 100 % zavezancev pri AMS. Administrativni vzorec je 100)

ARSKTRP za vsako vrsto kontrole (samo na kraju samem) posebej pripravi vzorec zavezancev za kontrolo. Pri pripravi vzorca upošteva dejavnike tveganja za vsak standard in/ali zahtevo, kar predstavlja 75 - 80 % vzorca, 20 - 25 % vzorca pa predstavlja naključni izbor. Analiza tveganja lahko temelji na ravni posamezne kmetije ali na ravni kategorij kmetij ali geografskih območij. Za kontrolo zahtev iz Direktive 96/22/EC se mora uporabljati vzorec in ugotovitve iz obstoječega nadzora (veterinarska inšpekcija), kar se šteje v 1 %.

Na podlagi ugotovitev prejšnjih let se vzorec ustrezno poveča za tekočo kontrolo.

Če zakonodaja, ki se uporablja za akt in standarde, že določa najmanjšo stopnjo kontrole, se uporablja ta stopnja namesto najmanjše stopnje. Kakršni koli primeri neskladnosti, ugotovljeni med katerimi koli pregledi na kraju samem na podlagi zakonodaje, ki se uporablja za akte in standarde, opravljenimi zunaj vzorca iz prvega stavka, se prijavijo pristojnemu kontrolnemu organu, odgovornemu za zadevni akt ali standard, ta organ pa sprejme nadaljnje ukrepe v zvezi s tem.

Kadar je ustrezno, se upoštevanje zahtev in standardov ugotovi na način, predpisan v zakonodaji, ki se uporablja za zadevno zahtevo ali standard.

V drugih primerih in kadar je to ustrezno, se ugotavljanje opravi z uporabo katerih koli drugih primernih sredstev, o katerih odloči pristojni kontrolni organ in zagotavljajo natančnost vsaj enakovredno tisti, ki je potrebna za uradne ugotovitve v skladu z nacionalnimi predpisi.

Pristojni kontrolni organ (ARSKTRP) pri opravljanju pregledov na vzorcu zagotovi, da se pri vseh izbranih upravičencih preveri njihova skladnost z zahtevami in standardi, za katere je ta organ odgovoren. Oziroma - ARSKTRP preveri vse sklope, ki jih je na dan pregleda mogoče preveriti.

Ne glede na prvi pododstavek se, kadar je najmanjša stopnja kontrole dosežena na ravni vsakega akta ali standarda ali skupine aktov ali standardov, kot je določeno v tretjem pododstavku člena 68(1), pri izbranih upravičencih preveri njihova skladnost z zadevnim aktom ali standardom ali skupino aktov in standardov. (???)

Kadar je v vzorcu iz člena 68(1) te uredbe izbrana skupina oseb, kot je navedena v členih 28 in 29 Uredbe (EU) št. 1305/2013, pristojni kontrolni organ zagotovi, da se pri vseh članih skupine preveri njihova skladnost z zahtevami in standardi, za katere so odgovorni.

Na splošno se vsak zavezanec, izbran za pregled na kraju samem, preveri takrat, ko se lahko preveri večina zahtev in standardov, za katere je bil izbran. Kljub temu je potrebno zagotoviti, da se med letom doseže ustrezna stopnja kontrole za vse zahteve in standarde.

Kadar je ustrezno, pregledi na kraju samem zajemajo celotno kmetijsko zemljišče kmetijskega gospodarstva. Kljub temu je lahko dejanski inšpekcijski pregled na terenu kot del pregleda na kraju samem omejen na vzorec najmanj polovice kmetijskih parcel na kmetijskem gospodarstvu, na katere se nanaša zahteva ali standard, če tak vzorec zagotavlja zanesljivo in reprezentativno stopnjo kontrole v zvezi z zahtevami in standardi.

Prvi pododstavek ne vpliva na izračun in uporabo upravne kazni, kot sta navedena v poglavju II naslova IV Delegirane uredbe (EU) št. 640/2014 in poglavju III tega naslova. Če se pri pregledu vzorca iz prvega pododstavka odkrije neskladnost, se vzorec dejansko pregledanih kmetijskih parcel poveča.

Poleg tega je lahko dejanski inšpekcijski pregled skladnosti z zahtevami in standardi kot del pregleda na kraju samem omejen na reprezentativni vzorec predmetov pregleda, če tako določa zakonodaja, ki se uporablja za akt ali standarde. Pri tem države članice zagotovijo, da se pregledi opravijo v zvezi z vsemi zahtevami in standardi, za katere se skladnost lahko preveri ob obisku.

Pregledi se na splošno opravijo v okviru enega obiska. Vključujejo preverjanje zahtev in standardov, skladnost s katerimi se lahko preveri ob tem obisku. Namen teh pregledov je odkriti kakršno koli morebitno neskladnost z navedenimi zahtevami in standardi ter poleg tega opredeliti primere, v zvezi s katerimi je treba opraviti nadaljnje preglede.

Pregledi na kraju samem na ravni kmetije se lahko nadomestijo z upravnimi pregledi, kadar so upravni pregledi vsaj tako učinkoviti kot pregledi na kraju samem.

Kadar je ustrezno, se lahko pregledi na kraju samem opravljajo z uporabo tehnik daljinskega zaznavanja.

Pregledi na kraju samem v zvezi z vzorcem iz člena 68(1) te uredbe se opravijo v istem koledarskem letu, v katerem so predložene vloge za pomoč in/ali zahtevki za plačilo, (ali, kar zadeve vloge za sheme podpore v vinskem sektorju na podlagi členov 46 in 47 Uredbe (EU) št. 1308/2013, kadar koli v obdobju, navedenem v drugem pododstavku člena 97(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013. ????)

8.4.1.1.2 Vrsta kontrol

Vse kontrole primarno izvede ARSKTRP

SMR/GAEC	Vrsta kontrole ["na kraju samem"; 'oddaljen pregled'...]
SMR 1	na kraju samem
SMR 2	na kraju samem
SMR 3	na kraju samem, razen zahtevo po enkratni obdelavi s pomočjo oddaljenega pregleda
SMR 4	na kraju samem
SMR 5	na kraju samem
SMR 6	na kraju samem
SMR 7	na kraju samem
SMR 8	na kraju samem
SMR 9	na kraju samem
SMR 10	na kraju samem
SMR 11	na kraju samem
GAEC 1	na kraju samem
GAEC 2	na kraju samem
GAEC 3	na kraju samem
GAEC 4	na kraju samem
GAEC 5	na kraju samem
GAEC 6	na kraju samem
GAEC 7	na kraju samem
GAEC 8	na kraju samem
GAEC 9	oddaljen pregled

8.4.1.2 Sistem kazni za pogojenost

8.4.1.2.1 Opis sistema kazni za pogojenost

Administrativne kazni se določijo za leto ugotovitve, ki je koledarsko leto v katerem je bil opravljen pregled, zavezancem, ki zahteve pogojenosti kršijo v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in to na območju kmetijskega gospodarstva oziroma drugih površin s katerimi razpolaga zavezanec znotraj DČ. Za gozdna območja se kazni določijo samo v primeru, če zavezanec zahteva plačila v povezavi s 65. in 66. členom uredbe o Strateškem načrtu.

V primeru prenosa dela (posamezna zemljišča/GERK-i) KMG ali celotnega KMG po oddani zbirni vlogi (med letom) je zavezanec za pogojenost oddajalec zbirne vloge do trenutka prenosa. Od prenosa naprej je zavezanec prevzemnik, če v naslednjem letu le ta odda zbirno vlogo. Prenos pomeni najem, prodaja, dedovanje, prenos na (mladega) prevzemnika ...

Upravne kazni do 100 € ARSKTRP zavezancu ne zaračuna, ga pa obvesti o ugotovitvah in poda navodila za odpravo ugotovljenih neskladij/kršitev.

Upravna kazen ARSKTRP zavezancu ne izreče, če je neskladje/kršitev posledica višje sile ali ukaza/navodila upravnega organa.

Uporaba upravne kazni ne vpliva na zakonitost in pravilnost izdatkov, na katere se nanaša.

Upravne kazni se določijo z zmanjšanjem ali izključitvijo skupnega zneska plačil iz člena 84 (1) (HzR –horizontalna uredba), odobrenih ali bodo odobrenih zadevnemu upravičencu v zvezi z zahtevki za pomoč, ki jih je upravičenec vložil ali jih bo predložil v teku koledarskega leta ugotovitve. Pri izračunu zmanjšanj plačil ARSKTRP upošteva resnost, obseg, trajnost ali ponovljivost, in namernost ugotovljenega neskladja. Upravne kazni iz prvega stavka te točke se določijo na podlagi kontrol izvedenih v skladu s členom 84(3) HzR. Naložene kazni so odvrailne in sorazmerne.

Zmanjšanje je praviloma 3% skupnega zneska plačil iz odstavka 1a 86. člena HzR.

Če neskladnost nima ali ima le zanemarljive posledice za doseg cilja zadevnega standarda ali zahteve, se ne uporabi nobena upravna kazen. ARSKTRP zavezance v teh primerih obvesti o ugotovljenih neskladnostih in možnih sanacijskih ukrepih. Zavezanci imajo na razpolago pomoč Kmetijske svetovalne službe pri ugotavljanju najboljših načinov za odpravo neskladij.

Pri kontroli zahtev, ki se jih lahko pregleda z AMS, (se lahko DČ odloči) bo sankcija nižja od 3 %.

Če ima neskladnost resne/hude posledice za doseg cilja zadevnega standarda ali zahteve ali predstavlja neposredno tveganje za javno zdravje ali zdravje živali, se uporabi 5 % znižanje.

Če ista neskladnost še vedno obstaja ali se ponovno pojavi v treh zaporednih koledarskih letih, je odstotek znižanja »praviloma« 10 % celotnega zneska plačil iz točke 2. Nadaljnji ponovni pojav neskladnosti brez upravičenega razloga s strani upravičenca se šteje za primere namerne neskladnosti.

V primeru namernih kršitev je znižanje plačil iz točke 2 najmanj 15 %. Naslednja ponavljanja se množijo s tri.

Komisija ima pooblastilo za podrobnejša pravila glede uporabe in izračuna kazni.

Slovenija zadrži 25 % zneska dobljenega z zmanjšanjem in izključitvami iz sistema kazni (86. člen HzR)

Če je bila ugotovljena več kot ena neskladnost zaradi malomarnosti v zvezi z različnimi področji navzkrižne skladnosti, se postopek za določitev znižanja [zmanjšanja] uporabi posamično za vsako neskladnost.

Dobljeni odstotki zmanjšanj se seštejejo. Vendar največje zmanjšanje ne presega 5 % skupnega zneska.

Če se ugotovi ponavljanje neskladnosti skupaj z drugo neskladnostjo ali drugim ponavljanjem neskladnosti, se dobljeni odstotki zmanjšanj seštejejo. Vendar največje zmanjšanje ne presega 15 % skupnega zneska.

V primeru namerne neskladnosti izjemnega obsega, resnosti ali trajnosti se zavezanec v naslednjem koledarskem letu poleg tega, da mu je naložena kazen, izračunana v skladu s členom, izključi iz vseh plačil iz točke 2.

8.4.1.2.2 Uporaba opozorilnega sistema?

Da Ne

8.4.1.2.3 Definicija in uporaba »ponovitve« (izračun in časovno obdobje, ki ga pokriva):

»Ponovitev« neizpolnjevanja pomeni neizpolnjevanje iste zahteve ali standarda, ugotovljeno več kot enkrat v zaporednem obdobju treh koledarskih let, če je bil upravičenec obveščen o predhodnem neizpolnjevanju oziroma je imel možnost, da sprejme potrebne ukrepe za odpravo navedenega predhodnega neizpolnjevanja.

8.4.1.2.4 Definicija in uporaba »malomarnosti«

Neizpolnjevanje iz »malomarnosti« se šteje takrat ko upravičenec ne izpolni zahtev ali standardov iz neznanja oz. nepoznavanja zahtev in/ali stroke in to ne počne z naklepom namernosti.

8.4.1.2.5 Definicija in uporaba »namernosti«

»Namernost« neizpolnjevanja pomeni neizpolnjevanje zahtev ali standardov za katere upravičenost ve da obstajajo, vendar zavestno in z naklepom izbere, da jih ne bo upošteval.

8.4.1.3 Pristojni organi za kontrolo, odgovorni za kontrolo praks za pogojenost, zakonsko določenih zahtev upravljanja,

ARSKTRP

SMR / GAEC	Naziv plačilne agencije	Naziv kontrolnega organa			Ime odgovornega za kontrolo obvezna vsebina	Naslov obvezna vsebina	E-pošta obvezna vsebina
SMR 1	Plačilna agencija 1						
	Plačilna agencija 2						
	..						
SMR 2	Plačilna agencija 1						
	Plačilna agencija 2						
	..						
...							
GAEC 1	Plačilna agencija 1						
	Plačilna agencija 2						
	..						
GAEC 2	Plačilna agencija 1						
	Plačilna agencija 2						
	..						
...							

8.5 Socialna pogojenost

8.5.1.1 Opis Sistema kontrol za socialno pogojenost

Socialna pogojenost se prične izvajati od leta 2025.

8.5.1.2 Opis Sistema kazni za socialno pogojenost

Socialna pogojenost se prične izvajati od leta 2025.

9 POSODOBITEV IN POENOSTAVITEV

9.1 Posodobitev: AKIS in digitalne tehnologije

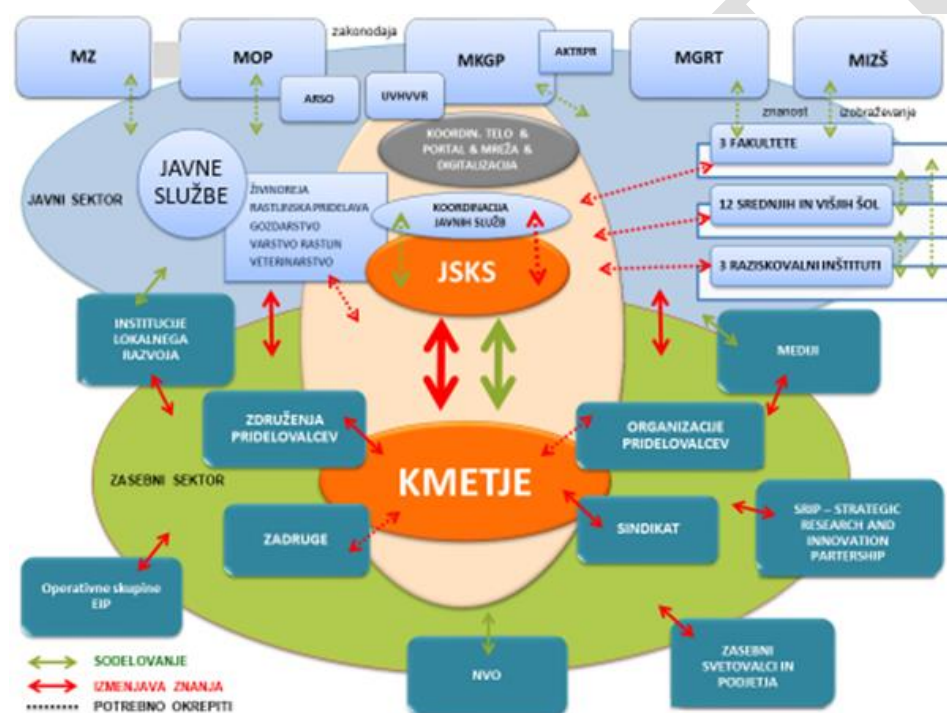
9.1.1 Organizacijska struktura AKIS

V Resoluciji o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« je poudarjeno, da je slovensko kmetijstvo, glede na naravne in strukturne danosti, lahko konkurenčno in odporno le ob izraziti usmeritvi v večjo dodano vrednost, ki je obenem okoljsko vzdržna ter podpira potrebe potrošnika. Zato je potrebno okrepiti znanje, ustrezne pridelovalne tehnologije ter sodobno in konkurenčno živilskopredelovalno industrijo, ki temelji na podjetniških pristopih in tržni naravnosti.

Zavedamo se, da morajo znanje, kreativnost, inovativnost, podjetništvo in povezovanje postati gonilo napredka slovenske pridelave in predelave hrane ter podeželskega prostora. Slovenija potrebuje tehnološko napredno in konkurenčno kmetijstvo in agroživilstvo, ki zagotavlja varno in kakovostno hrano, v skladu z raznoliko agrarno strukturo, naravnimi danostmi, smernicami prehranske politike, prehranskimi usmeritvami, lokalnim razvojem in kreativnimi novimi rešitvami. Pomemben je tudi dvig podjetniške miselnosti v prid tržne naravnosti z bolj intenzivno vključitvijo mlajših gospodarjev, nosilcev generacijske prenove. Predvsem mladi, izobraženi ter podjetni posamezniki in posameznice, ki so poslovno povezani, lahko dajo kmetijstvu in podeželju novo vrednost.

Shema slovenskega AKIS-a zajema vse deležnike ter opredeljuje procese njihovega sodelovanja ter izmenjave znanja in nakazuje kje bi bilo potrebno oziroma načrtujemo okrepitev tako izmenjave znanja kot sodelovanja.

Slika 1: Shema AKIS v Sloveniji

V središču sistema AKIS so kmetovalci in lastniki gozdov, ki so glavni uporabniki znanj, ki jih mora uspešen AKIS zagotavljati na njim razumljiv in dostopen način. Zagotavljati pa mora tudi povratne informacije o potrebah kmetovalcev, ki jih mora sistem AKIS pravočasno in učinkovito naslavljati, npr. katera znanja je potrebno okrepiti, katere so ključne raziskovalne teme ipd.

V zgornjem delu sheme je opredeljen javni sektor, ki je nosilec razvoja, inovacij in raziskav v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani, formalnega izobraževanja in storitev javnih služb, vključno z Javno službo kmetijskega svetovanja (v nadaljnjem besedilu: JSKS).

Da bi zagotovili ustrezen okrepitev sistema AKIS, so potrebne spremembe tako v kmetijski kot tudi raziskovalni in šolski politiki na področju ustvarjanja in prenosa znanja v kmetijstvu. V ospredju sistema znanja je uporabnik, ki

mora imeti na voljo institucionalno podporo, sposobno odgovoriti na razvojna vprašanja ter tehnološke vsebine pridelave in predelave.

Slovenski AKIS bo sicer še naprej temeljil na integralnih sredstvih za delovanje javnih služb, kmetijsko šolstvo in znanstveno raziskovalna dejavnost, pomembna bo implementacija načrta za okrevanje in odpornost (NextGen), zlasti na področju krepitve digitalizacije ter intervencije SKP, zlasti na področju krepitve raziskovalne dejavnosti in inovacij ter izmenjave znanja in sodelovanja med vsemi deležniki AKIS.

Ne glede na oceno v analizi SWOT, da je dostopnost do formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja dobra in da se formalna izobrazba izboljšuje, je **potrebna okrepitev specialističnega znanja** na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Poseben poudarek bomo namenjali uvajanju sistema **prenosa znanja med kmetovalci** (mentorstvo, demonstracijske oziroma mojstrske kmetije, panožni krožki).

V prihodnje je v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport nujna **prenova učnih programov** srednjih šol in vpeljava novejših tehnologij, digitalizacije v šolske programe ter povečano sodelovanje z raziskovalnimi institucijami za dvig zanimanja za kmetijske in gozdarske programe pa tudi vzpostavljanje bolj fleksibilnih oblik usposabljanja izven šolskega sistema. Za kmetijstvo je namreč velika nevarnost dejstvo, da je za mlade poklic kmetovalca neatraktiven, in da se zmanjšuje vpis v programe srednjega in terciarnega izobraževanja, pri čemer je izboljšanje znanja pomembno tudi za odzivanje na ponavljajoče krize in nenadne spremembe zahtev trga.

V okviru intervencije **Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev** bomo povečali raven usposobljenosti končnih upravičencev preko različnih oblik in metod prenosa znanja. Programi prenosa znanja in informiranja bodo omogočali kombiniranje različnih znanj in področij, pri njihovi izvedbi pa bodo vključeni različni deležniki AKIS. S tem se zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju.

V analizi smo ugotovili, da so mlajši kmetovalci bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji, dolgoletni kmetovalci, zaposleni na svoji kmetiji pa imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja. Ker je za prenos takega specifičnega znanja pomembno tudi neformalno usposabljanje, ga bomo naslovili v okviru **intervencije Medgeneracijski prenos znanja**. Znanje in praktične izkušnje, ki jih je prenosnik pridobil tekom dolgoletnega kmetovanja, predstavljajo pomembno vrednost za mladega prevzemnika kmetije. Ugotovili smo namreč, da je prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših na mlajše kmetovalce v času prevzemanja kmetije pomanjkljiv.

Na področju raziskovalne dejavnosti in inovacij v kmetijstvu imamo na podlagi analize nekaj dobrih podatkov, na primer, da ima Slovenija višje število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem, da so ciljno raziskovalni projekti na področju kmetijstva tematsko usmerjeni in skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in strateških dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane in da se sodelovanje slovenskih raziskovalcev v projektih H2020 se povečuje. Po drugi strani pa beležimo skromen delež državnih sredstev, ki so namenjena za razvojno raziskovalno dejavnost v kmetijstvu, glede na celotna državna sredstva za raziskave in razvoj v Sloveniji (povprečje za obdobje 2010 – 2019 je 4,5 %), nezadosten prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso, podhranjenost raziskovalnih ustanov in nekaterih javnih služb glede raziskovalne infrastrukture in opreme in nezadostno sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in izmenjava znanja med njimi. V Sloveniji tudi ni ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso. Posebno nevarnost predstavlja tudi zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij, neprepoznavanje pomembnosti delujočega sistema AKIS med raziskovalnimi institucijami, beg mladih raziskovalcev v tujino, pa tudi ukinjanje enot in programov v raziskovalnih institucijah zaradi neustrezne kadrovske sestave ali šibkih finančnih virov.

Glede na navedeno bomo posebno težo pri nadgradnji AKIS v prihodnje namenili **krepitvi inovacij, organiziranosti in prioritetam za raziskovalno delo ter ukrepom za izboljševanje pogojev** glede infrastrukture in raziskovalne opreme, in sicer preko nacionalnega proračuna v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in spodbujanjem vključevanja slovenskih raziskovalcev in deležnikov kmetijstva v evropske programe, deloma tudi preko intervencij AKIS. Prizadevali si bomo za izboljšanje mehanizmov implementacije ciljnih raziskovalnih programov ter aplikativnih projektov Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Vpeljati želimo tudi **sistem inovacijskih posrednikov** pa tudi okrepiti dvosmerno komunikacijo med naročnikom in izvajalci raziskav v času izvajanja projektov. Uvedeni projekti EIP so bili dobro sprejeti, zato bomo s to intervencijo nadaljevali. Vzpostavljen je tudi sistem podpore operativnim skupinam EIP (EIP VEM točka).

V okviru **intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij** bo podpora za projekte EIP še naprej namenjena iskanju inovativnih rešitev konkretnih izzivov in predstavlja enega izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso v kmetijstvu, gozdarstvu ter na podeželju in njihovem prevzemanju. Intervencija je oblikovana kot izhodišče za začetek prenosa znanj iz bazičnega v aplikativno uporabo in tako omogoča bodoči napredek na področju kmetijstva in razvoja podeželja. Za učinkovit prenos ter izmenjavo znanja in informacij bo ključna tesna vpetost v enotni portal AKIS v sklopu sistema AKIS.

S **podintervencijo Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij** želimo izboljšati pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Preko partnerstev želimo okrepiti tudi sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med raziskovalnimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju.

Strokovne naloge in svetovanje v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani izvaja 16 javnih služb. Kmetovalcem je brezplačno na voljo kmetijsko svetovanje JSKS po vseh območjih Slovenije in po vseh pomembnejših vsebinskih področjih. Ne glede na to, da smo v analizi SWOT ocenili, da se sodelovanje med JSKS in izvajalci ostalih javnih služb krepi, bomo v okviru koordinacije med izvajalci javnih služb in ostalimi deležniki AKIS, vključno s kmetovalci večji poudarek kot doslej namenili rezultatski naravnosti strokovnih nalog javnih služb, izboljševanju kakovosti izvajanja nalog in spodbujanju učinkovitejšega prenosa rezultatov strokovnih nalog in znanja končnim upravičencem. Ob tem bo ena pomembnejših nalog koordinacij AKIS zagotavljanje **komplementarnosti med znanstveno raziskovalno dejavnostjo, nalogami javnih služb in programi operativnih skupin EIP.**

Ugotovili smo, da primanjkuje **celostnega kmetijskega svetovanja** na kmetijskih gospodarstvih za tehnološki razvoj in dolgoročno dostojno življenje na kmetiji in da je potrebno v sistem AKIS integrirati tudi zasebne svetovalce in druge ponudnike znanja. JSKS je v teh letih pred večjo generacijsko prenavo, ker je tik pred upokojitvijo veliko izkušenih kmetijskih svetovalcev. Njihovega znanja in izkušenj ne smemo izgubiti, zato mora biti ta prehod čim bolj skladen, delovanje celotne službe pa »medgeneracijsko« z zaposlitvijo večjega števila mladih usposobljenih svetovalcev. Pomladitev JSKS pa bo tudi priložnost za hitrejše uvajanje inovativnih tehnologij, sodobnih pristopov v svetovanju ipd. Posebno pozornost bomo zato namenili usposabljanju svetovalcev na področjih najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij pridelave in predelave, tudi preko posebne intervencije SKP.

V okviru intervencije izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev je **podintervencija Usposabljanje svetovalcev** namenjena dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev, ki so eden izmed ključnih deležnikov v sistemu AKIS. Z okrepljenim usposabljanjem svetovalcev želimo zagotoviti večjo kakovost svetovalnih storitev in spodbuditi posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem okolju prijaznih proizvodnih praks, kakor tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju in tako tudi krepiti sistem AKIS.

Nacionalna mreža skupne kmetijske politike bo nadaljevala in nadgrajevala delo in način upravljanja predhodno delujoče Mreže za podeželje iz programskega obdobja 2014–2020, ko so bile aktivnosti mreže omejene na podporo t.i. II. stebra SKP (program razvoja podeželja). Bistvena novost v novem programskega obdobju je razširitev delovanja na področje intervencij iz t.i. I. stebra SKP. Mreža za podeželje bo informacije in nova znanja, ki izhajajo iz delovanja AKIS-a, operativnih skupin EIP, lokalnih akcijskih skupin in drugih podprtih organizacij (kot npr. iz naslova Obzorje Evropa) razširjala, promovirala ter organizirala izmenjavo znanja in inovacij. V okviru mreže SKP bo vzpostavljena **enotna spletna platforma AKIS** za prenos in izmenjavo znanja ter informacij na področju kmetijstva, gozdarstva in hrane.

Razvoj kmetijstva in agroživilstva prihodnosti mora slediti razvoju digitalizacije. Zato bomo preko nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost (NextGen), nacionalnega proračuna in intervencij SKP krepili uporabo različnih sodobnih tehnologij proizvodnje hrane ter tehnik preciznega kmetovanja za doseganje bolj stabilne proizvodnje, ciljnega vnosa proizvodnih vložkov, manjše okoljske obremenitve in večjo ekonomsko učinkovitost. Znotraj celotne verige načrtujemo sodobnejše rešitve in tehnike optimiranja procesov, ponovne rabe in recikliranja ter zmanjševanja izgub in odpadne hrane.

Digitalizacija v kmetijstvu se sicer deloma že uporablja (roboti, droni, senzorji, stroji...). Imamo **številne evidence in registri** na različnih ravneh, ki so ključne podatkovne zbirke za izvajanje kmetijske politike, vendar jih je potrebno povezati, da bodo bolj uporabne in na voljo vsem deležnikom AKIS, poleg tega pa moramo uvesti sistematično spremljanje obstoječih in spodbujanje razvoja novih digitalnih rešitev. Zagotoviti želimo digitalna orodja za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.

Predvidena je **vzpostavitev e-sistema** na področju kmetijstva in hrane kot tudi gozdarstva in spletna platforma za izmenjavo znanja, nujna pa je tudi vzpostavitev aplikativnega sodelovanja vsebinskih in IT strokovnjakov pri reševanju izzivov SKP. Dobra priložnost je **krepitev podatkovne analitike** z uvajanjem naprednih metod: orodja za podatkovno rudarjenje, uvajanje tehnik podatkovnih znanosti v namene podpore sprotnega operativnega in strateškega odločanja, umetna inteligenca, pa tudi standardizacija, integracija in odprtost podatkov ter univerzalnih orodij za krepitev učinkovitosti in transparentnosti kmetijske politike. Izboljšati želimo tudi **sodelovanje z drugimi ministrstvi** za potrebe črpanja podatkov iz njihovih baz.

Na **hitrost razvoja digitalizacije** bo zagotovo vplivale tudi različne zunanje nevarnosti, kot so splošen strah kmetovalcev pred uporabo novih tehnologij in digitalizacije v kmetijstvu v povezavi z varnostjo, uporabo in morebitno zlorabo podatkov pa tudi tveganja povezana z interpretacijo podatkov, zaključkov, strategij v primeru odprtih podatkov s strani različnih interesnih skupin. Soočamo se tudi z neenakomerno razvitostjo naselij in dostopnostjo do informacijsko-komunikacijske tehnologije ter osnovnih storitev pa tudi z nezadostno usklajenost razvojnih strategij in programov digitalizacije na nacionalni in lokalni ravni. **Ostanek belih lis v treh regijah**, pomurski, podravski in koroški bo majhen, zato smo predlagali, da ves preostanek belih lis v Sloveniji pokrije resorno ministrstvo, to je Ministrstvo za javno upravo. Dogovori med obema ministrstvoma še potekajo.

V analizi SWOT smo ocenili, da je potrebno **okrepiti sodelovanje in prenos znanja** med deležniki AKIS ter vzpostaviti mehanizem za sistematično zbiranje in razširjanje znanj vseh deležnikov AKIS. Dodatne priložnosti vidimo tudi v okrepitvi koordinacije med ministrstvi, vloge in podpore medijev pri informiranju in ozaveščanju o vlogi kmetijstva na področju AKIS, pa tudi v krepitvi zaupanja do različnih oblik sodelovanja, povezovanja in prenosa znanja v okviru zadrug, skupin in organizacij proizvajalcev ter medpanožnih organizacij.

Za izboljšanje delovanja sistema AKIS bo vzpostavljeno oziroma določeno **koordinacijsko telo na MKGP**, ki bo na enem mestu koordiniralo naloge, izmenjavo znanj in informacij ter povezovalo deležnike AKIS-a in med njimi spodbujalo sodelovanje.

Načrtujemo, da bo koordinacijsko telo delovalo v okviru **Direktorata za kmetijstvo**. Tako bomo zagotovili neposredno povezavo med koordinacijo javnih služb, vključno z javno službo kmetijskega svetovanja, Mrežo za podeželje in koordinacijo SKP. Deluje že projektna skupina za AKIS, ki je pripravila analizo stanja in evidentirala potrebe, v njej pa sodelujejo tudi pripravljavci intervencijske logike in intervencij SKP. Ustrezno sodelovanje na področju AKIS bomo nadaljevali in krepili tudi z Direktoratom za gozdarstvo, Direktoratom za hrano in ostalimi organizacijskimi enotami MKGP, ki so pomembne za dobro delovanje AKIS. Eno pomembnejših orodij koordinacijskega telesa bo **spletna platforma AKIS**, ki jo bomo gradili izhajajoč iz spletne strani mreže za podeželje oziroma po novem mreže SKP v povezavi s portali ter informacijskimi in digitalnimi dejavnostmi javnih služb oziroma vseh deležnikov AKIS s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane. Na enotni spletni platformi AKIS je predvideno objavljane rezultatov vseh raziskovalnih nalog in projektov ter nalog javnih služb.

9.1.2 Opis, kako bo potekalo sodelovanje med svetovalno službo, raziskovalnimi institucijami, Mrežo in ostalimi intervencijami v okviru AKIS

Sodelovanje posameznih deležnikov AKIS je dostikrat sporadično, neusklajeno, prepuščeno trenutnim prioriteta in potrebam, zato je nevarno, da pride do podvajanja nalog in projektov na nekaterih področjih, kar lahko vodi do pomanjkanja sredstev za druge naloge in projekte.

MKGP v okviru medresorskih delovnih skupin v povezavi s prenosom znanja sodeluje predvsem z naslednjimi ministrstvi: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo. Sodelovanje, prenos znanja in koordinacijo med ministrstvi želimo okrepiti tako preko Sveta za razvoj, ki je posvetovalno telo ministra, kot preko operativnega koordinacijskega telesa AKIS.

Poleg medresorske koordinacije bo ena pomembnejših nalog koordinacijskega telesa AKIS usklajevanje dejavnosti na področju izmenjave znanja med notranjimi organizacijskimi enotami MKGP, organi v sestavi ter posvetovalnimi telesi ministra, in sicer:

- Direktorat za kmetijstvo (izvajanje ukrepov PRP 2014-2020 na področju prenosa znanja, Mreža SKP, priprava in izvajanje strateškega načrta - vključno z AKIS, postopki financiranja in koordinacija javnih služb v kmetijstvu, digitalizacija v kmetijstvu),
- Direktorat za hrano (postopki financiranja in koordinacija Javne službe v ribištvu),

- Direktorat za gozdarstvo in lovstvo (postopki financiranja in koordinacija Javne gozdarske službe),
- Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (postopki financiranja in koordinacija Javne službe zdravstvenega varstva rastlin in Javne službe v veterinarstvu),
- Služba za razvoj in prenos znanja (raziskave in inovacije),
- Posvetovalna telesa ministra (zlasti nedolgo nazaj ustanovljen Svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani in še 11 svetov),
- Agencija RS za kmetijstvo in trajnostni razvoj podeželja (izobraževanja za potencialne upravičence SKP),
- Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (preventiva).

Zadnja leta smo vzpostavili tesnejšo koordinacijo med strokovnimi nosilci javne službe kmetijskega svetovanja in strokovnimi nosilci ostalih javnih služb, ki izvajajo strokovne naloge v rastlinski proizvodnji in živinoreji (na področjih selekcije in žlahtnjenja, rejskih programov in preizkušanja novih sort ter preizkušanja tehnologij). Javne službe za izvajanje strokovnih nalog so pomemben vezni člen med raziskovalnimi in svetovalnimi dejavnostmi. Raziskovalci v več primerih izvajajo strokovne naloge in obratno. Zakonodaja opredeljuje večletne programe javnih služb, na tej podlagi se v okviru koordinacij med službami usklajujejo letni programi dela in tudi izmenjujejo rezultati strokovnih nalog na eni strani in potreb po strokovnih informacijah in znanju na drugi strani.

Izvajalci javnih služb za strokovne naloge v rastlinski proizvodnji in živinoreji so večinoma znanstveno raziskovalne in izobraževalne institucije, zato se te dejavnosti dopolnjujejo – od bazičnih raziskav, preko strokovnih nalog, operativnih skupin EIP in do prenosa tega znanja preko javne službe kmetijskega svetovanja do kmetovalcev. Pogosto se institucije sicer soočajo s kadrovsko podhranjenostjo, saj je pogosto, da isti strokovnjaki izvajajo znanstveno raziskovalne dejavnosti in strokovne naloge javnih služb, po drugi strani pa je med njimi tako zagotovljen neposredni prenos informacij na določenem strokovnem področju. Javna služba kmetijskega svetovanja in druge javne službe se v velikem obsegu financirajo z javnimi sredstvi, letni programi dela pa so pripravljeni na podlagi izhodišč MKGP, ki programe tudi potrdi in spremlja.

V sedanjem programskem obdobju so bile prvič podprte operativne skupine v okviru EIP projektov. Zanimanje za tovrstne oblike sodelovanja je vedno večje, kar se odraža tudi v številu vlog na javnih razpisih. Vse oblike sodelovanja v okviru ukrepa Sodelovanje so se izkazale za pomemben svež pristop za podporo večjega povezovanja vseh deležnikov od raziskovalnih, svetovalnih institucij do kmetijskih gospodarstev. Raznovrstne oblike sodelovanja deležnikom na podeželskih območjih omogočajo lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, s katerimi se ti soočajo tudi zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti. V prihodnje tako nameravamo nadaljevati s podporami tovrstnim oblikami sodelovanja tako v okviru EIP projektov, kot tudi v okviru pilotnih projektov ter projektov kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov.

V prihodnje bomo nadaljevali z vzpostavljenim sodelovanjem in izmenjavo informacij med Mrežo za podeželje in svetovalnimi ter raziskovalnimi institucijami, ki so vključena v mrežo INFO točk PRP 2014–2020 ter v Usmerjevalno skupino Mreže za podeželje. Mreža za podeželje letno pozove člane mreže in usklajevalne skupine, da podajo predloge potreb, kot jih vidijo sami s področja njihovega delovanja. Ustrezni predlogi se skupaj s predlagatelji izvedejo v okviru aktivnosti Mreže za podeželje. V okviru mreže SKP bomo nadaljevali z organizacijo letnega posveta Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodka na temo Evropskega partnerstva za inovacije (EIP), organizirali bomo strokovne ekskurzije v tujino (npr. s področja mladih kmetov, ekološkega kmetovanja...), strokovna posvetovanja, udeležbo kmetijskih svetovalcev na letnih mednarodnih posvetih evropskih združenj kmetijskih svetovalcev ipd. Sodelovanje, pretok informacij in znanja bomo še dodatno okrepili z vzpostavitvijo spletne platforme AKIS za prenos in izmenjavo znanja ter z nadgradnjo t.i. EIP Vem točke oz. določitev mreže inovacijskih posrednikov v okviru institucij, ki sodelujejo v sistemu AKIS.

Kljub delujočemu sistemu se zavedamo, da obstajajo vrzeli pri izmenjavi znanja, zato načrtujemo, da bo z vzpostavitvijo koordinacijskega telesa v povezavi s spletno platformo AKIS zagotovljen boljši pretok informacij in se bo okrepilo sodelovanje med vsemi deležniki AKIS.

Za krepitev finančnega okvira za raziskave je pomembno sodelovanje z ostalimi ministrstvi, zlasti Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport tako glede nujne krepitve infrastrukture in raziskovalne opreme kot financiranja bazične znanosti. Za to področje bo pomembno aktivno delovanje tako Sveta za razvoj kot operativnega koordinacijskega telesa AKIS.

9.1.3 Opis organiziranosti svetovalcev

Svetovanje kmetovalcem izvajajo izvajalci javnih služb v sklopu javnih zavodov, ki jih je ustanovila vlada, Kmetijsko gozdarska zbornica ali pa na podlagi podeljene koncesije. Namenjeno je kmetovalcem in lastnikom gozdov ter širši javnosti in ministrstvu in se nanaša na številna področja kmetijstva, razvoja podeželja in s tem povezanih dejavnosti, čebelarstva in gozdarstva.

V okviru sistema kmetijskega svetovanja delujejo javna služba kmetijskega svetovanja (v nadaljevanju JSKS), javna svetovalna služba v čebelarstvu (v nadaljnjem besedilu: JSSČ) ter zasebni svetovalci, ki delujejo na trgu. Javne svetovalne službe imajo v velikem obsegu zagotovljen stabilen javni vir financiranja, pokrivajo celotno ozemlje države. Pri izvajanju javnih služb v skladu z zakonodajo ne sme biti konflikta interesov in izvajalci morajo biti neodvisni.

Največji obseg kmetijskega svetovanja opravijo svetovalci javna služba kmetijskega svetovanja, ki jo izvaja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in regionalno razporejeni kmetijsko gozdarski zavodi na podlagi Uredbe o načinu in obveznostih izvajanja javne službe kmetijskega svetovanja (Uradni list RS, št. 60/17) (v nadaljnjem besedilu: uredba JSKS). Naloge JSKS določa program JSKS za obdobje 2018-2024, ki je v prilogi uredbe, natančneje pa so naloge določene v letnih programih dela, ki jih na podlagi izhodišč ministrstva pripravi KGZS.

JSSČ izvaja Čebelarstva zveza Slovenije na osnovi sedemletne koncesijske pogodbe z Vlado RS.

Svetovalci JSKS imajo ustrezno izobrazbo za posamezno področje dela in večletne delovne izkušnje. Vsakoletna usposabljanja o novostih kmetijske politike in predpisov jim organizira ministrstvo in KGZS, poleg tega se usposabljujejo tudi izven tega sistema. Služba se je začela odpirati v evropski prostor in postala soustanoviteljica mednarodnih organizacij kmetijskih svetovalcev EUFRAS in SEASN. Z letom 2019 se je v JSKS uvedlo usposabljanje svetovalcev po mednarodni licenci CECRA, ki nadomešča do takrat uveljavljeno licenco za kmetijsko svetovanje. Ker je JSKS pred večjo generacijsko prenovi, ko se bo upokojil velik delež izkušenih kmetijskih svetovalcev bomo v prihodnje usposabljanju svetovalcev namenili posebno pozornost in dodatna sredstva preko posebne intervencije SKP, zlasti na področjih najsodobnejših tehnologij reje, pridelave in predelave ter načinov prenosa in izmenjave znanja.

JSKS svoje naloge izvaja v obliki osebne ali skupinskega oziroma splošnega in specialističnega svetovanja, krožkov in drugih oblikah, vključno s svetovanjem po telefonu ali z uporabo elektronskih medijev, ki pripomorejo k prenosu znanja do uporabnikov. JSKS vključuje usposabljanja, predavanja, predstavitve, prikaze, organizacijo in izvedbo strokovnih prireditev, razstav in prikazov tehnologij, veščin, vzorčnih objektov, poljskih in drugih poskusov ter seminarjev in delavnic. Izvajanje nalog poteka tudi preko strokovnih gradiv, prispevkov v medijih, na svetovnem spletu, s tehnološkimi navodili, brošurami in drugimi gradivi, ki so v tiskani ali elektronski obliki na voljo uporabnikom JSKS. Javna služba naloge izvaja tako, da z enotami na terenu pokriva celotno območje Republike Slovenije ter zagotavlja regijsko dostopnost specialističnih služb po posameznih kmetijskih panogah. Svetovanje v okviru JSKS je v pretežni meri za uporabnika brezplačno.

JSKS pri delu sodeluje z različnimi ministrstvi, z zunanji strokovnjaki v znanstveno raziskovalnih in izobraževalnih institucijah, z izvajalci razvojno-strokovnih nalog drugih javnih služb v kmetijstvu in gozdarstvu ter z ostalimi organizacijami, katerih delo se prepleta z dejavnostmi JSKS.

JSKS se v zadnjem obdobju spet bolj usmerja v tehnološko svetovanje, sicer pa v skladu z uredbo JSKS storitve kmetijskega svetovanja zajemajo vsa glavna vsebinska področja od tehnologije do okoljskih in socialnih vsebin, vključno z nalogami ki so opredeljene v 15. členu osnutka uredbe o strateškem načrtu SKP po 2020:

- JSKS na območjih Nature 2000 spodbuja kmetije za vključevanje površin kmetijskih gospodarstev v **ohranjanje habitatov travišč in metuljev**. V prihodnjem programskem obdobju bo del nalog JSKS namenjen tudi spodbujanju kmetov v vključevanje naravovarstvenih operacij in tehnološkemu svetovanju in ozaveščanju o pomenu le teh.

- JSKS že sedaj v okviru svoje dela svetovalce ozavešča in svetuje kako z uporabo ustreznih tehnologij **varujemo vodo**. Kmetom v okviru tehnološkega svetovanja svetuje da se vključujejo v izvajanje nadstandardnih kmetijskih praks. Svetovanja kmetom bodo v prihodnje usmerjena v razvojne prilagoditve kmetij.

- Svetovanje bo še bolj usmerjeno v **učinkovito varstvo rastlin** z zmanjšanim tveganjem za zdravje ljudi in okolje z nasveti, usmeritvami, seznanjanjem preko medijev ter delavnicami, ki se nanašajo na izbor tehnik škropljenja, metod varstva in izbor FFS.

- JSKS z uvajanjem novih tehnologij, rastlinskih vrst in sort blaži **vpliv podnebnih sprememb** in spodbuja prilagajanje na spremenjene razmere. Pri rastlinski pridelavi je svetovanje usmerjeno v namakanje in gospodarno rabo vode, tehnologije pridelave in obdelave tal, in izboljšanja rodovitnosti tal (sodobne tehnologije gnojenja, gnojilni načrti, obdelava na strminah, ozelenitev tal čez celo leto, dvig ravni humusa v tleh, sprememba setvenih rokov in rokov tehnoloških opravil, ustrezna obdelava tal, optimalnejša oskrba rastlin s hranili idr.) ter izbor vrst kmetijskih rastlin in sort (uvajanje novih vrst oziroma sort, ki bolje prenašajo stresne situacije in obenem povečujejo prehransko varnost ter samooskrbo kmetij s krmo, dosledno izvajanje kolobarja z vključitvijo rastlin, ki izboljšujejo strukturo tal in povečujejo vsebnost humusa v tleh). JSKS svetuje o krmnih obrokih in izračunavanju krmnih obrokov, spodbuja optimiranje prehrane pri reji govedu, drobnice in prašičev. Dejavnosti bodo tudi v prihodnje usmerjene v optimiziranje krmnih obrokov za vse kategorije živali, kar bo prispevalo k zmanjšanju toplogrednih plinov (metana in didušikovega oksida) ter amonijaka.

- Na področju **zdravja živali** JSKS spremlja in ocenjuje stanje na terenu ob izrednih dogodkih ter svetuje in usposablja KMG glede uvedbe preventivnih ukrepov oziroma ukrepanj ob izbruhih bolezni. Prav tako opozarja na dosledno izvajanje biovarnostnih ukrepov in preventive za obvladovanje tveganj vnosa bolezni.

- JSKS svetuje o prekomerni in nepravilni **uporabi antibiotikov** preko vsebin, ki pokrivajo svetovanje kmetom na področju zdravja živali, varne krme in varne hrane. Za ta namen ima usposobljene strokovnjake s področja veterine, živinoreje, varne hrane in krme. Rezultat tega je tudi, da je uporaba antibiotikov v živinoreji manjša v primerjavi z drugimi DČ.

- JSKS izvaja svetovanja in usposabljanja kmetovalcev s področja **obvladovanja tveganj** v kmetijstvu in s kmetijstvom povezanimi dejavnostmi s poudarkom na zavarovanju kmetijske proizvodnje. Prav tako spremlja stanje na terenu in zbira podatke ob naravni nesreči ter pripravlja poročila o stanju na terenu z oceno škode. Pripravlja in objavlja tudi tehnološka navodila ter svetuje in informira kmetovalce glede uvajanja ukrepov za sanacijo.

- V okviru **projektov operativnih skupin EIP** je glavna naloga JSKS podpora inovacijam preko svetovanja kmetovalcem za pripravo in izvajanje projektov operativnih skupin oziroma vzpostavitve povezovanja in sodelovanja med izvajalci znanstveno-raziskovalne dejavnosti in kmetovalci z namenom reševanja konkretnih problemov v praksi. JSKS bo v sodelovanju s predstavniki MKGP nadaljevala s predstavitvami razpisov v obliki interaktivnih informativno-komunikacijskih delavnic in osebnim svetovanjem in informiranjem o pogojih in zahtevah iz razpisov. Promocija projektov EIP se bo še naprej izvajala tudi s širjenjem novih, uspešnih tehnoloških rešitev, ki so rezultat zaključenih projektov EIP, med kmetovalci. Vsako leto se v okviru letnega posveta JSKS, ki se ga poleg kmetijskih svetovalcev udeležujejo tudi kmetovalci in širša javnost izvede promocija uspešnih EIP projektov.)

- Na področju **digitalnih tehnologij v kmetijstvu** JSKS že izvaja in bo nadaljevala z implementacijo vseh možnosti, ki so oziroma bodo na voljo za razvoj komunikacije med vsemi deležniki v prenosu znanja. Za usposabljanja svetovalcev in kmetovalcev uporablja sisteme, ki omogočajo spletne sestanke, osebna svetovanja na daljavo ali izvedbo spletnih seminarjev (webinar-jev). Svetovalci že obvladajo in se še naprej usposabljujejo tudi za uporabo teh sistemov pri Farminarijih (spletnih seminarjih-svetovanjih v živo na daljavo) ter izvedbi demonstracijskih dogodkov na kmetijah. JSKS sodeluje pri uvajanju digitalizacije v najširšem smislu na kmetijska gospodarstva, promovira dobre prakse in usposablja svetovalce ter kmete iz poznavanje digitalnih rešitev ter opreme z različnih področij praktične rabe: sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT), kot so natančna merilna oprema, senzorji, tipala, sistemi geo-pozicioniranja, brezpilotna letala, robotika, pa tudi Big Data (velike podatkovne zbirke), internet in umetna inteligenca.

- JSKS ima izkušnje z izdelavo **gnojilnih načrtov na podlagi analiz tal** za kmete. Z vzpostavitvijo t.i. **FastTool orodja** (trajnostnega orodja kmetije za hranila) bo poleg kmetov tudi svetovalci dodatno dobili digitalno orodje s pomočjo katerega bodo še boljše svetovali kmetom na področju gnojenja. Orodje bo omogočalo pregled nad stanjem založenosti tal s hranili ter ravnovesjem glavnih hranil. Ravno tako bodo v to orodje vključene pravne zahteve glede hranil ter podatki IACS, ki so pomembni za upravljanje hranil.

- JSKS svetuje na področju **socialnega varstva** in z drugimi ministrstvi sodeluje na področju predpisov, ki urejajo socialno varstvo in zaposlovanje na kmetiji. To aktivnost izvajajo svetovalke in svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti. V okviru tega svetovanja svetuje tudi varnost in zdravje pri delu v izogib širokemu spektru delovnih nezgod v kmetijstvu (varna uporaba strojev in naprav, varna uporaba FFS sredstev itd.).

9.1.4 Opis podpor za inovacije

V sklopu spletne strani za programsko obdobje PRP 2014-2020 imamo vzpostavljeno kontaktno točko EIP Vem točko (t.i. One-stop-shop), ki preko vzpostavljenih kontaktnih kanalov (spletnih strani, elektronske pošte in info telefonske številke) oskrbuje deležnike z informacijami o delovanju operativnih skupin EIP.

Dodatno je v sklopu EIP Vem točke vzpostavljeno spletno orodje, imenovano Izmenjevalnik idej, s katerim zbiramo, podpiramo in razširjamo inovativne ideje, ki so podlaga tudi za projekte EIP. Izmenjevalnik idej deluje dvostransko, in sicer omogoča kmetom oddajo izziva ali problema, s katerim se soočajo na kmetiji oz. ponudnikom vpis v katalog rešitev izzivov oz. problemov preko spletnega obrazca, hkrati pa lahko vsi deležniki dostopajo do vpisom v obeh katalogih, tudi s pomočjo integriranega spletnega iskalnika.

Na ta način podpiramo že zgodnjo fazo razvoja novih inovativnih idej ter hkrati dodatno skrbimo za pristop do novih rešitev preko koncepta "od spodaj navzgor" (t.i. bottom-up).

V programskem obdobju 2023–2027 se bodo navedena orodja posodobila in nadgradila v okviru spletne strani »Skupna kmetijska politika« (www.skp.si). Pri tem bo pomembno vlogo imela Mreža za podeželja z aktivnostmi informiranja o rezultatih projektov, novem znanju, novih publikacijah, strokovnih prireditvah, ki jih bodo ustvarjali partnerji v sistemu AKIS. Pri povezovanju, vzpostavljanju kontaktov in pri spodbujanju kmetov in gozdarjev, da sporočajo katere so najpomembnejše potrebe pa bo imel inovacijski posrednik, ki bo predvidoma deloval v okviru Direktorata za kmetijstvo MKGP.

Pomembno vlogo pri razvoju inovativnosti imajo tudi kmetijski svetovalci, ki bodo morali pravočasno nuditi ustrezno podporo in spodbudo pri tistih kmetovalcih in gozdarjih, ki kažejo nagnjenost k razvoju inovativnih procesov in tehnologij.

Razvoj inovativnosti se bo spodbujal tudi preko intervencije LEADER, kjer bo z vključevanjem večjega števila partnerjev in s sodelovanjem s tujino prihajalo do razvoja novih oblik povezovanja, trženja in drugih oblik inovativnosti.

9.1.5 Strategija digitalizacije

V okviru načrta za okrevanje in odpornost (NOO), Slovenija naslavlja tudi digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva.

Poleg izzivov, povezanih s covid-19, se sektor kmetijstva, hrane in gozdarstva sooča z izzivi doseganja ciljev EU na področju okolja in podnebja kjer brez digitalnega prehoda ne bo možno realizirati zahtevne zelene transformacije, ki jo terja Evropski zeleni dogovor s spremljajočimi strategijami. Digitalni prehod bo omogočil meritve in ovrednotenje učinkov SKP. Digitalizacija podatkov, zbranih na ravni kmetij, njihov prenos v podatkovne zbirke kmetijskega resorja in možnosti povezovanja teh zbirk s podatkovnimi zbirkami okolja, prostora itd., so ključni temelji, na katerih je možno graditi učinkovitejše ukrepe in kmetijsko politiko. Digitalizacija bo omogočila poenostavitev izvajanja SKP in pospešitve postopkov v zvezi z uveljavljanjem ukrepov SKP.

Digitalizacija v okviru Načrta za okrevanje in odpornost je v pomembnem delu komplementarna s cilji bodoče SKP in bodočega SN 2023–2027. Komplementarnosti so sledeče:

- investicija v digitalizacijo bo neposredno prispevala k zagotavljanju monitoringa učinkovitosti ukrepov, ki so vezanih na površino znotraj SKP (npr. ukrep Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila), kar je bilo v dosedanem izvajanju večkrat izpostavljeno priporočilo izvajalcev vrednotenja programa razvoja podeželja in tudi Evropske komisije. Konkretno bo glede na lokacijo kmetijskih gospodarstev in kmetijskih površin, vključenih v omenjeni ukrep, preko povezav z drugimi prostorskimi bazami na področju okolja, možno bolje ovrednotiti, kako tak površinski ukrep, financiran iz SKP dejansko prispeva k varovanju tal in voda;

- podatkovne zbirke bodo v bodoče omogočale bolj ciljno in rezultatsko usmerjeno SKP, saj bodo določeni vhodni podatki, ki se sedaj vodijo v fizični obliki (npr. razne evidence na kmetijskih gospodarstvih, analize tal), digitalizirani, podatkovne zbirke bodo medsebojno povezane, kar bo v povezavi s prostorskimi, okoljskimi in drugimi bazami podatkov omogočalo boljše usmerjanje ukrepov SKP in vrednotenje učinkov SKP.

Podprojekt plačilne agencije - Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja - se neposredno nanaša na podporo izvedbi bodočih ukrepov SKP. Ta podprojekt z vključevanjem satelitskih posnetkov, njihovim umeščanjem v prostor ter s povezovanjem različnih baz podatkov omogoča spremljavo stanja kmetijskih površin in dogajanja na teh

površinah, kar bo omogočalo debirokratizacijo in enostavnejše vlaganje vlog in zahtevkov v okviru površinskih ukrepov SKP ter učinkovitejšo izvedbo kontrol na teh površinah.

Podprojekt, s katerim se vzpostavlja orodje za trajnostno spremljanje kmetijskih aktivnosti na ravni kmetije (katerega del je tudi FaST Tool - »Farm Sustainability Tool for Nutrients«), pa bo med drugim omogočal spremljanje bilance hranil na kmetijah, kar je prav tako del bodočega okvira SKP. Namen orodja je olajšati trajnostno uporabo gnojil za kmete, hkrati pa spodbuditi digitalizacijo kmetijskega sektorja. Na podlagi digitaliziranih vhodnih podatkov (npr. glede vzorcev analize tal) ter medsebojnega povezovanja relevantnih podatkov iz različnih baz podatkov (npr. glede pedoloških lastnosti tal, kmetijskih površin, št. živali, količini gnoja...) bo to orodje sposobno predlagati načrt ravnanja s hranili, ki daje prilagojena priporočila o gnojenju za izbrano kmetijo. Zahteve glede gnojenja pa bodo sestavni del zahtev površinskih ukrepov bodoče SKP.

Oba omenjena podprojekta tako prinašata nova digitalna orodja (nove e-storitve) za boljše upravljanje kmetijskih površin, ki jih bodo lahko uporabljali kmetje, podjetja, svetovalci in drugi akterji (izvajalci vrednotenij, raziskovalci npr.). Ta nova digitalna orodja bodo uporabljena kot opora kmetom in administraciji pri učinkovitejšem izvajanju okoljsko-podnebnega paketa intervencij bodoče SKP in Strateškega načrta 2023–2027 (tako površinskih kot tudi investicijskih) ter pospeševanju digitalizacije v kmetijskem sektorju.

Nadalje, načrtujemo tudi digitalizacijo nalog javne službe kmetijskega svetovanja, s čimer krepimo sistem AKIS in konkretnije sistem svetovanja na področju kmetijske politike in ga prilagajamo novim zahtevam bodoče SKP, kot so navedene v 15. členu Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP).

Projekt digitalizacije s tem torej neposredno odgovori tudi na priporočila, ki jih je Evropska komisija Sloveniji podala v zvezi s pripravo Strateškega načrta za SKP 2023–2027 (SWD(2020) 394 z dne 18.12.2020).

V okviru nacionalnega proračuna je zagotovljeno financiranje javnih služb ter njihovih nalog vključno z investicijami, deloma tudi v digitalizacijo.

Pri povezljivosti ostaja splošna razširjenost fiksnih širokopasovnih povezav stabilna pri 83 % in je nad 78-odstotnim povprečjem EU, prav tako se je povečala tudi razširjenost mobilnih širokopasovnih povezav na 81 naročnikov na 100 prebivalcev, vendar je to še zmeraj pod povprečjem EU, ki znaša 100 naročnikov. Zato si skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih podpor. Podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, bodo na voljo v okviru drugih EU skladov, ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.